

IN HOC VOLVMINE HAEC
CONTINENTVR.

ARISTOTELIS.

De historia animalium libri	IX.
De partibus animalium & earum causis libri	III.
De generatione animalium libri	V.

THEODORO GAZA INTERPRETE.

De communi animalium gressu liber	I.
De communi animalium motu liber	I.

PETRO ALCYONIO INTERPRETE.

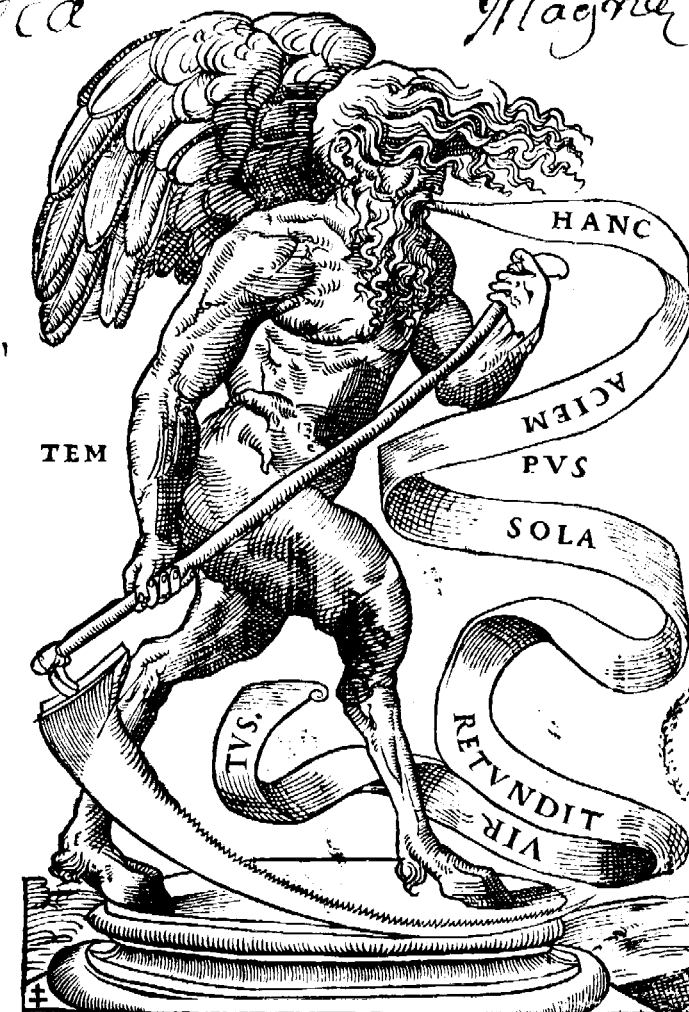
INDICES IN PRAEFATORVM OPERVM SINGVLA.

Bibliotheca

Magna

Collegii

Vi. la. S. D.

PARISIIS.

Ex officina Simonis Colinaei.

x 5 3 3

4-11 13

521

51345146

THEODORI GAZAE THESSALONICENSIS PRAEFATIO IN LIBROS DE ANIMALIBVS ARISTOTELIS PHILOSOPHI AD SIXTVM QVARTVM MAXIMVM.

DE
HISTORIA
ANIMALIUM
LIBRVS
SIXTVM
QVARTVM
MAXIMVM

THEODORI GAZAE THESSALONICENSIS

DE
HISTORIA
ANIMALIUM
LIBRVS
SIXTVM
QVARTVM
MAXIMVM

THEODORI GAZAE THESSALONICENSIS

THEODORI GAZAE THESSALONICENSIS

THEODORI GAZAE THESSALONICENSIS PRAEFATIO IN LIBROS DE ANIMALIBVS ARISTOTELIS PHILOSOPHI AD SIXTVM QVARTVM MAXIMVM.

Lacertum lacertum, qui leges ciuibus suis constituit, reprehendunt nonnulli, Potifex summe Sixte quarte, quod ita tulerit leges, ut belli potius quam pacis ratione habuisse videretur. Numam vero Pompilium regem Romanum laudat maiorem in modum, quod pacis adeo studiosus fuerit, ut nulla causa moueri ad bellum pateretur. quorum sententiam & si alias probo ut debeo (nihil enim pace commodius, nihil sanctius) tamen cum vita hominum ita ferat, ut bella vitari interdum nequeant, sic censeo praefiniendum consulendumque, ut & bellum interdum sit suscipiendum si res urget, & pax seruanda sit semper, si fieri potest: nec belli ratio unquam probanda sit, nisi ut demum rebus compositis quieto tranquilloque animo viuamus. Non enim ad pugnam & homicidia, non ad discordias & bella nati sumus: sed ad concordiam & humanitatem. Itaque principis institutum atque officium id esse reor, ut pacem summa opera petat, seruet, & colat. Quod cum Romanos pontifices fere omnes fecisse quoad potuerint, intelligam, laudo illorum animum, quod neque ab instituto naturae bonae recesserint, & praecipuum authoris diuini seruarint, quod sapissime pacem conciliarint, & commedarint. Sed usum nonnullorum ausim reprehendere. Pace enim qua uti debuerant ad literarum & artium bonarum studia, & virtutum officia, illi quidem ad voluptates parum honestas abusi sunt. Quod cum omni hominum ordini sit turpe, tum pontificis personae turpissimum est. fuerunt tamen & qui recte pace uteretur, & pontificatum magna cum laude gererent, quibus te similem video plane successisse: praestas enim doctrina & moribus. Quo fit ut nomen tuum immortalitati mandandum censeas, studio potius literarum, quae nunquam pereunt, quam vel aedificiorum quae breui tempore delentur, vel thesauri gemmarum, & auri, cuius haeredes inimici plerumque succedunt: utque voluptates quae animi lumen extinguunt respicias, unamque literarum voluptatem quae animun illustrare potest, expectas, atque in ea requiescas. Itaque omnes pontificem talem habuisse laetamur, & quisque siue ciuis siue peregrinus studet pro viribus rem afferre, qua & virtutum tuarum laudem, & animi tui voluptatem augeat. Quem enim ob eius merita non solum veneramus, & obseruamus, sed etiam perinde ac patrem amamus, ei perlibenter opera studiorum nostrorum dedicanda putamus. alij igitur alia: Ego tibi libros Aristotelis

Aa.ij.

philosophi quos de natura animalium scripserat, conuertere in latinū sermonem volui, existimans rem tibi gratam me facturum, si hi libri latinis literis mea industria mandarentur: & cultius atq; integrius, q̄ actū ab alijs adhuc est, exponeretur. Videbā per multa errasse interpretes tum imperitia linguæ, tum Aristotelicæ disciplinæ inscitia. Itaq; officium esse putavi, vt si quid facultatis in me esset, qua præstare hæc possem meliora, rem aggrederer, & pro viribus dignius quicquam efficere conarer. Laboravi equidem hac in re vehemēter, quoniā nihil adiumenti ab ijs qui eadem interpretari voluere, capere poterā. Aut enim græcè illi dixerunt, quæ latinè audire homines latini desiderāt, aut rerum aliarum nomina alijs improprie tribuerunt, aut noua ipsi ineptè finxerunt. Sententiam vero authoris passim adeò deprauarūt, vt argumento quidem interpretationis eorū nemo tam indoctus sit, qui non rectius iudicare de rebus naturæ, quàm Aristoteles posse videatur. Locutionis etiam genus ne tale quidem quod legi posset, nō modo non Aristotelis eloquentia dignum adhibere potuerūt. Quod si quid præ sua facillima cognitione perueri ab omni veritate nō potuit, id etiam propter incultum, horridū, & ineptum sermonē interpretis vix intelligi potest. Afferrem hoc loco scripta illorum interpretū, errorēsq; singulatim enumerando reprehenderem, nisi longior essem in re nō dubia, præsertim apud te princeps doctissime, qui vt ante doctor pro tuo singulari iudicio semper damnasti illorū interpretationē, meliorēmq; desiderasti: sic nunc factus princeps accuratius agis, vt hæc aliquando explanentur, & vnā cum sui authoris sententia lucem latinę linguæ recipiant. Vtinam tantum facultatis in me esset princeps sapiētissime, vt hoc meum interpretandi genus esse optimum illud quod quæris, confirmare possem. Sed quoniam hoc plus est, q̄ vt vel homo modestus de se polliceri debeat, vel meę vires attingere possint, nihil ego tale de me: illud vero dicere licet, hanc esse omnibus quæ adhuc factæ sunt, horū librorum interpretationem & philosophis ad eloquendum cōmodiorem, & eloquētibus ad disputandum vtiliorem, & vtriusq; ad Aristotelis sensum percipiendum aptiorem. Nec acta equidem egi: sed à malè cōuersis primus ego latinis hominibus aperui, quæ his libris Aristoteles scripserat. sed illuc redeo. Me plurimū elaborasse in his libris interpretandis fateor, cum nihil à primis interpretibus illis iuuari possem: sed omnia ex codicibus veterū authorum petere necesse haberem, lectione longa, notationēq; varia. Plinium, Cornelium, Columellam, Varro nem, Catonem, M. Tullium, Apuleium, Gellium, Senecam, complures alios linguæ latinæ authores euoluere diligentius oportuit, quorum libros vel semel accuratè legisse laboriosum est, nedū ad vsum interpretandi accommodasse. Non enim ita vsum verborum accipit interpretes, vt suo arbitratu rem disponat, mādētq; elocutioni: sed totidem

ferè verbis sensus alienos accōmodare exprimere cogitur. quod per se difficile est. Accedit ad hæc altera causa laboris, quod exemplaria græca, libros hos de animalibus dico, mēdosa admodum habemus, vel librariorum culpa, vel eo casu, quem apud Strabonē geographum legimus. In his enim emendandis elaborare interpretes sine dubio debet, ne ipse errasse in cōuertendo videatur. Ita enim plæriq; iudicāt, vt si quid bene ab interprete dicitur, id authori operis tribuāt: si quid male, id interpreti vitio ascribāt. de ijs interpretibus loquor, qui nō minus laudis mereantur in conuertendis aliorum libris quàm illi, qui eos magna cum laude ædiderūt, non de ijs, qui & sibi & authori, quem interpretantur, dedecus pariunt. Quid autem? Cum vel ipsa latina exemplaria, quorū ope iuuari nitimur, nō minus sint emendanda quàm græca. Quæ enim vtilitas librorum Plinij satis interpreti afferretur, nisi emendarentur & corrigerentur? Iam ante ætatem nostram seculis multis iacuit inutile opus eius authoris, quod de historia naturali inscribitur, scilicet propter innumeros librariorū errores. Quāuis enim autoritate, tum scriptoris, tum rerū scriptarum peteretur, & à pluribus scriberetur: tamen legi ne à doctissimis quidem viris poterat, vsque adeò mēdosum corruptūmq; habebatur. Caruerunt certè diu latini homines magno fructu eorum librorum, quāquam nūc doctrina insigni singulariq; industria Ioannis Andreæ præsulis Halerienensis facilis facta est, & lectio eorum librorum & imitatio. hic enim primus hos libros emendauit, atq; vtilis reddidit. Quod munus, si in cæteris quoq; libris corrigēdis hic subiisset: labor sanè aut nullus, aut lōge minor scriptoribus interpretibus relinqueretur. Sed quoniam hunc virū alia munera tui felicissimi principatus, & reipublicæ à literarum studijs priuatis diuerterint: accidit res cuiq; proculdubio difficilior. Mihi autem vel illa difficultas laborē accumulat, quæ nō eos interpretes qui res difficiles græcè dicāt, faciles vero latinis verbis improprijs peruertāt: sed ad eos, qui ne ea quidem incōsiderata relinquūt, quæ antiqui authores negligētia quadā nō facile excusanda prætermiserūt. qualis quæstio de thoë quadrupede, & pāthera: de dasypode, de lynce, de alijs plærisq; occurrit. Sed an ego dignū quicq; vel meo tāto labore, vel tuo desiderio efficere potuerim, tu mihi eris & iudex, & censor. Fuit quidē studiū mihi certandi, non cū interpretibus illis, quos vincere nullū negociū est: sed cū Aristotele ipso, vt libros quos ille Alexādri rei suo principi non minori industria q̄ doctrina cōscripserat, hos ego tibi principi meo latinos redderem nō deteriores. sed an effecerim quod mihi statueram, tu videris. Habes vero in hoc codice libros duodeuiginti. scilicet nouem de historia animalium, quatuor de partibus, quinque de generatione. Historia primum obtinet locum, atq; vt nomen ipsum significat, expositionem cōtinet rei, quod est, siue vt sit. quod scholæ philosophorum nostræ ætatis, quia

est, dicere solent. Mox libri de partibus, ac de generatione causam cur ita sit, declarant: alteri finalem præcipuè, alteri agentē. Cum enim rem cuius causam reddere volumus, exploratā cognitione quòd est habere debeamus, rectè & scribitur historia animalium, & præcedit in edocendis causis, vndēnam, aut quem ad finem, siue cuius gratia condita quæq; sunt à natura. præcipuè inquam finalem agētēq; causam. Nam obiter quidem materialis quoq; passim pro rei desiderio exponitur, vt simul aut necessitatis notæq; melioris ratio declarētur, aut ex quo, vndēque consistant quæque, demonstrētur. Sed quanquam libris nouem interpretatio hæc historiarum consummatur, tamen qui nonus in exemplari græco continetur, hunc ego septimū collocaui, nec id temere factum existimo. Agitur enim in eo de hominis generatione. quam rem Aristoteles continuo à generatione cæterorum animalium pollicetur explicaturū. Itaq; cum quinto & sexto libro cæterorū animalium generationē exposuisset, nulli dubio esse debet, quin ille septimū hūc collocarit. Sed Appellicon Teius, de quo Strabo plura, vt alia permulta in excubendis Aristotelicis libris deprauauit: sic id permutasse videtur, existimans vltimum esse totius historię collocandū. Quoniā cum Aristoteles agere de generatiōe inciperet, vltimo loco de homine dicturū pollicitus est. At ille nō vltimo totius historię dixit: sed eius loci, quem de generatione tractaret. quod patet ex ijs, quæ in sexto, qui secundus de generatione est, locū eum absoluens scribit. Sequitur, inquit, vt parimodo de ijs, quæ in terrestrium genere animal pariuunt, atq; etiā de homine differamus. Tertius igitur hic à primo de generatiōe collocandus est: quo fit, vt idem septimus totius ordinis historię habeatur. Sūt etiā exemplaria tum græca, tum verò latina, quæ habeāt fragmentū quoddam historijs additum: sed id causas quasdam materiales agentēsq; generationis humanæ exponit, non historiam completitur. Itaque non inter historię libros hoc ego ponēdum duxi: sed si collocandū vsquam est, libris de generatione, meo quidē iudicio, coniungendū est. Inspicere singulos hos libros ac legere velis summe princeps, quoad tuæ occupationes patientur: vt & re explorata iudicare, & si quid voluptatis est in legendis naturæ operibus, oblectari possis. Non enim me offensurū tuas aures puto: quā nō græco mihi patrio, sed peregrino vtor sermone. Nō quod ab interprete dicitur, id ex græco exemplari intelligere desiderabis. Ipsa latina oratio sensum Aristotelis ita explicabit, vt minime græcā desideres. Nihil miscet, nihil inculcat, nominat vsu veterum probatissimorū authorū genera animalū. Si quid noui imponit, ita inserit, vt familiare cognatūq; id quoq; videri possit. Si quid græcè appellat, id nō durū occurrit. aut enī vsitatū, & vt ita dixerim, vagū latinis est: quale est nomē delphini, cameli, elephātis, crocodili, ichneumonis, aspidis, salamādræ, & reliquorū generis eiusdē: aut ita sonat, vt nō minus la-

tinum esse quā græcum videatur. Cur enim tetricem auem, aut crecem, aut clerum nō eodem hoc nomine vocem, si nō comperio latinū: cum, quasi latinum sit, ita congruat? Quis latacem ambiguam illam beluam, aut balerum fluuiatilem piscem ita nominans, peregrinum sonare videbitur? Nec verò cōtemnendum vulgus interdum est, si quid nondum à literarum professoribus nuncupatū suo ipsius nomine appellat: vt brucum genus locustæ terrestris, quod Græci attelabum vocant, aut martam genus mustelæ rustice, quod Græci ικτίδα dicunt. quamuis plura eius genera sint. nec temerè actum dixerim, si quis viuerre nomine ea completitur. planius enim ita docebimus, si id martam, aut viuerram vocemus. Mustelæ autem nomen in eo tantum remaneat, quod Græci galem appellant: eodēque modo si locustæ illius terrestris alterum genus locustam, alterum brucū nuncupemus. Sedenim sufficit lingua latina singulis græcæ orationis siue vocabulis, siue sententijs. quanquam nonnulli quæ latinè exprimere nequeunt, hæc inopiæ linguæ tribuunt latinæ, suamque pauperiem vitio dare linguæ locupletissimæ audent, quos satis conuinci à M. Tullio puto, cum ille linguam romanam ne copia quidem verborum à græca superari autemet. Exclamat ille aliquantulum quidem importunè, O inopem interdum linguam græcā: sed non sine causa, quando nōnulli ita contendunt, vt Græcis nihil deesse, latinis permulta desiderari pronuncient. sed de his hætenus. Aristotelis verò laudem, quamuis mos interpretum sit, eū quem interpretantur authorem vberius laudare, tamē si latius persequar, vereor ne mihi idē obijciatur, quod illi, qui apud Lacedæmonios de Herculis laudibus agere voluit, Quis Herculem vituperet, aut minus bene de eo sentiat? Quis illum nō inter deos immortales enumeret, colat, obseruet, vt tu laudare velis? Lacedæmonij subdiderunt. Tanta est enim Aristotelis existimatio, tanta autoritas iam apud omnes mortales, vt frustra quis prædicet; quo ingenio, qua doctrina hic fuerit, quo artificio rem, quancūq; explicandā sibi statuerit, tractet, quanta vis in hoc differendis, quanta in cognoscendis exponendisque rebus diligentia. Hunc & Latij decus M. Tullius ita laudat, vt excepto Platone facile philosophorum principem appellet excipit ille quem amat, laudat verò quem doctissimum esse iudicat. Missa hæc facio. Librorum quos interpretatus sum, fructum quantus sit, explicasse quoad possum, & locus hic patitur, non ab re fuerit fortasse. Omnis enim philosophandi ratio naturalis; vbi à primis illis naturæ initijs, materiam dico, formā, finem, agens, & motum, vt ita loquar, emerferit, hic versatur ac diutissimè immoratur, hic suas vires exercet, atq; multiplicem, variam, & admirabilem rerū constitutionem amplissimè explicat. Persequitur ordine discrimina omnia, quibus natura suas animantes differre inter se voluit, colligit summa genera, reliqua singulatim ex-

ponit, partitur in species genera: & singula quæ circiter quingenta numero in his cōtinētur libris describit, pergit quæq; explanās quæadmodum oriantur, siue terrestria, siue aquatica. Quibūsnā consent membris, quibus vescantur alimentis, quibus afficiantur rebus, quibus moribus prædita sint, quantum viuendi spacium datum cuiq; est, quanta corporis magnitudo, quod maximum, quod minimum est. Quæ forma, quis color, quæ vox, quæ ingenia, quæ officia. deniq; nihil omittit, quod in animalium genere natura gignat, alat, augeat, & tueatur. Quæ omnia eò spectant, vt (quod sanctissimus quoq; author ille, quem deus sibi veluti supellectilē quādā preciosam elegerat, admonet) ex ijs quæ à natura proueniūt, deū immortalem, ex quo ipsa pēdet natura intelligamus, admiremur, atq; colamus. qua re nihil pulchrius, nihil grauius nihil dignius esse homini potest. Tantus fructus horum librorum est. Nec audiendi sunt qui inquiūt, Multa Aristoteles de musca, de apicula, de vermiculo, pauca de deo. Per multa enim de deo is tractat, qui doctrina rerum conditarum exquisitissima conditorē ipsum declarat. nec vero musca, nec vermiculus omittēdus est, vbi de naturæ mira solertia agitur. Vt enim artificis cuiusuis, sic naturæ ingenium in minutissimis potius contemplādum est. Quinetiam cum rerum causas cognoscere pulcherrimū sit (hac enim vna cognitione homo perfici absoluiq; potest, vt deo immortalī similis, quoad eius fieri potest, euadat) his sanē libris plenē docemur cur quæq; res in animalium genere ita sit. planēq; felicitatē assequimur illā nobiliorē, quæ in actione animi consistit, quam sapiens quoque poëta prædicās, Felix, inquit, qui rerum potuit cognoscere causas. Quid de anima loquar, de qua toties publicē priuatimq; disputatur? Nusquam suorum librorū tam aperte philosophus hic suā opinionē exponit, q̄ in his libris quid anima sit, vndēq; in corpus recipitur. Ad hæc, mores illi & virtutū officia (quibus virum appellamus bonum, laudēq; prosequimur) longe melius hinc accipi possunt, q̄ vel à rhetore quē Græci sophistam vocant, vel à prædicatore nomine iam trito latinis auribus. Is enī sæpenumero vita discrepat à præceptis, & melius hortantur alios quàm ipsi officio fungātur: vt interdum frustra illa virtutis egregia laus recitata sit, prolixāq; eorum præceptio vacet, & iaceat, cum exempla desiderētur vitæ præceptoris, & authoritas, quā qui respicit, facilius & mouetur ad virtutem, & in officio tenetur. At vero in contemplandis animalium moribus exempla suppetunt omniū officiorum, & effigies offeruntur virtutum summa cū authoritate naturæ omnium parentis, non simulatæ, non cōmentitiæ, non inconstantes & labiles: sed veræ ingenuæ atq; perpetuæ. Quis enim tā peruersa natura hostis sui generis est, quin emendetur & mitigetur, cū nullum animal occidi à sui generis bestia videatur? Quis tā in parētes impius, ne cum ciconiæ auis, aut meropis pietatē erga parentes intelligat, pietior

efficiatur? Quis adeò inhumanus illiberalisq; est, quem ossifragæ benignitas in pullos aquilæ non faciat benigniorem? Quis tam piger, iners, & segnis est, quin excitetur ad vitæ munera, cum formicarum aut apū laboris, atque industriam intuetur? Quem nō pudeat per metum peccare, cum non solū leonis animum inuictum cogitat: sed etiam reguli auiculæ, quæ cum aquila pugnat certatq; de imperio? Quis principem bonum non colat atq; obseruet, cum, si rex apum in itinere aberrauerit, omnes eum inquirere, odoratūq; sagaci persequi, donec inuenierint, cognitum habeat: gestari etiam regem à plebe, cum volare non potest, & si perierit, omnes discedere? Nunquid parum exempli ad boni principis siue desiderium siue obseruantiam datur? Quis princeps non ad clementiam facile inuitetur, cum reges apum armari quidem aculeo, sed eo nunquam vti intelligat? Quæ fides, quis amor in canibus? Quanta in elephantis mansuetudo? Quæ in anserē verecundia? Quantum studium ornatus ac polituræ in pauone? Quanta opera vocis amœnæ suauisq; in luscinia? Quid de iustitia apum dicam, quæ colligunt quidem ex ijs quibus aliquid dulcedinis inest: sed sine vllō fructuum detrimento? Quid de castitate elephantis, qui quam impleuerit coitu, eam rursus non tangit: aut columbæ, quæ neq; coire cum pluribus patitur, neq; cōiugium iam inde à primo ortu initum deserit, nisi vidua aut cœlebs? Disciplina autem & eruditio elephantī, quem non faciat studiosiorem? Omnino nulla pars vitæ humanæ est, quæ nō suorum officiorum exempla commodissimē hinc accipiat. Nam, vt omittā artes illiberales, quæ & ipsæ ingenijs animalium nō parum iuuantur, valetudinis exempla quæso vnde commodius peti, quàm ex animalibus possint? Loca pro temporis conditione solent illa mutare, nō plus edunt aut bibunt, quàm sibi salubre sit, nō diutius dormiunt quàm ratio valetudinis postulat, modum mouendi quiescendiq; seruant. Nouit sua quodq; medicamenta: viuit sua quodq; sorte contentum & gaudet. hæc latē à medicis præcipiuntur. At vero exēpla in quibus vis maior quàm in præceptis est, ab animalibus certiora præbentur. Adde utilitatem, quæ in dicendī facultate ex hac animalium ratione afferri potest. comparationes enim, assimilationēq; illæ quas Græci parabolas vocant, quæ plurimū orationē exornant, auditorēq; tenēt, hinc variē, copiosē, aptissimēq; accipi possunt: vt siue oras siue cōmunem partiris cū alijs sermonem, eloquens, aptus suauisq; esse possis. Poëta vero vndēnam pulchrius sua illa rara & mira accipiat, q̄ ex his libris qui naturæ arcana rimantur, enarrant, aperiunt? Medicus autem quod fatetur se sua inde ordiri, vbi philosophus desinit, nusquam plenius, quàm hic viderit. Quodque à Galeno medicorum principe traditur Aristotelē primū anatomen, hoc est, membrorum dissectionē scripsisse, hic agnoscat: & quod idem & primus & optimus fuerit author percipiet. Iam

& philosophi nostræ ætatis, qui quadrifariam rerum causam ex prima illa librorum naturalis auscultationis institutione accipiunt quidem communi quadam ratione: sed quemadmodum his natura vtatur in constitutione generationeque animalium parum authore Aristotele vident, inopia scilicet exemplaris Aristotelici, quod legere possint, hic vidisse aliquādo gaudebūt, & phisici quos se appellant, dignius de cætero profitebuntur. rationes enim ideo quærimus vniuersales, vt deum res particulares & sensiles teneamus. Accedit ad hæc voluptas, qua iuuari ac perfici quāuis actionem Aristoteles ait, quam in cōtempandis rebus naturæ auidissimè capimus. Nam si pictor nos vehemēter oblectat, cū animal scitè pinxerit: quanto vehementius natura ipsa afficiet voluptate, cum eius tam multa, & varia animalia, mira membrorum conuenientia, inauditaque moderatione, & elegantia facta? Cum hos legimus libros, contēplamur profecto quā varius ac pulcherrimus fructus horum librorum, & vtilitas amplior quā vt verbis exprimi possit. Sed quorsum hæc? Vt si in traducendis his tam necessarijs tamque commodis, & amœnissimis libris satis ego interpretis munere functus sum, tu sententiā feras princeps doctissime, ædāsque in vsum publicum opus, quod ego sine tua autoritate ædere nec possum, nec debeo. Siquid etiam dignum ex meo ingeniolo exit, quod in ea bibliotheca ponatur, quā magnificè cōsulens hominū communi vtilitati condere statuisti, si quid inquam talē effici mea opera potuit, censeas ea ipsa bibliotheca tanquam ciuitate donari hunc codicem, nondum cognitum, aut vllam in sedem receptum. Non ego primus te constituo iudicem. iam pridem consensu omnium doctorum virorum habitus es existimator, & architectus eorum qui in studijs liberalibus elaborant. Facit enim tua illustris doctrina tuūque summum ingenium, vt nemo te vel iudicio grauior, vel autoritate locupletior habeatur. Principem etiam summum te nuper quidem habuimus, sed, quod optauimus, talem habemus, vt facile temporibus his tuis sperare possimus publicam illam felicitatem, quā Plato vir doctissimus futuram confirmat, cum aut philosophi regnant, aut reges philosophantur. Tu enim & philosophus es illustris, & fortuna summi imperij virtuti tuæ coniuncta est. Lege igitur princeps sapientissime, & iudica, an ego rem tibi non repudiandam attulerim: & si bene, vt spero, cesserit, age pro tua liberalitate, vt pari studio laborem suscipere alterum, pluraque in dies afferre huiusmodi opera possim.

INDEX IN LIBROS ARISTOTELIS DE HISTORIA ANIMALIVM, TRIPLICI NUMERO COMPOSITUS. QUORUM PRIMUS, LIBRUM: ALTER, CAPUT: TERTIUS, LINEA SIGNIFICAT. SI TERTIUM SUBSEQUATUR ALIUS SINGULARIS NUMERUS INTERIECTA CONIUNCTIONE &, LINEAM ETIAMNUM DEMONSTRABIT. SI TRIPLEX, RURSUM LIBRUM, CAPUT, & LINEAM. & ITA IN ALIJS.

A Bdominis situs, & quid	1.13.4	Adeps pars communis	3.2.9
Abomasum in cornigeris & altera maxilla dentatis quid	2.17.38	Adeps vbi consistere solet	3.17.5
Abortiones quæ & quando dicuntur	7.3.30	Adipe iecur nonnullis consistit	3.17.9
Acarus insectum vetusta in cera & ligno nascitur	5.32.6	Adeps ex sanguine fit	3.19.36
Acaliphe vide Vrtica Marina		Adipe pinguescentia minus foecunda	3.18.3
Accipitrum decem genera	9.36. per totum.	Adipe pinguescunt, quæ vtraque sunt dentata parte	3.17.8
Accipitrum palumbarius & fringillarius ambo caniuori, & eorum differentia	8.3.4	Ædon vide Luscinia.	
Accipiter penna volat	1.5.37	Ægithus, spinus, & florus, odium inter se exercent	9.1.107
Accipitris nidulatio, natura & industria	9.11.7	Ægithi & anthi auium sanguis non potest misceri	ibidem
Accipiter viginti diebus incubat	6.6.13	Ægithus item, vide Salus	
Accipiter vbi parit, & quot oua ædit	9.11.14	Ægoliu, vide Vlula	
Accipiter fel vbi habet	2.15.54	Ægypti animalia quædā maiora quā in Græcia, quædam in eo genere minora, & quædam magnitudine pari	8.28.25
Accipitrum modus venandi varius	9.36.6	Æluri siue feles aues comedunt	9.6.41
Accipiter & cuculus quomodo differunt	6.7.7	Æsalo accipitrum secundum genus	9.36.2
Accipitribus lien exiguus	2.15.23	Æsalo & vultur inimicantur	9.11.101
Accipitres minores in Ægypto quā in Græcia	8.28.27	Æsalo pugnat cum vulture	9.1.82
Accipitrum pulli suaues & pingues efficiuntur.	6.7.20.	Æsalo vulpi inimicus coruo & vulturi	9.1.98
Accipitrum genus nidum facit in petris excelsis	6.7.20	Cum æsalone pugnat coruus	9.1.100
Acetabulum quid	1.13.10	Æstate qui pisces se condunt	8.15.30
Acetabulum à coxa	3.7.24	Ætas quadrupedum quomodo nascitur	6.25.1
Acetabula in vuluis	3.1.120	Ætas canum quomodo dignoscitur	2.2.6
Acetabula vuluæ quibus sunt, hæc foetu accrescente diminuuntur	7.8.12	Ætas canum ex dentibus iudicatur	6.20.48
Achaini cerui, vide Cerui achaini		Ætas ad coitum euariare facit animalia	5.14.1
Achanthyllis auis, vide Ligurinus, & Spinus.		Ætas ad coitum cuique idem tempus sortitur.	5.14.8.
Achetæ cicadæ quomodo ab alijs differunt	4.7.53	Ætas facit, vt vel foemine vel mares generentur.	7.6.9.
Achillæarum spongiarum consideratio	5.16.12	Æthiopum dentes vide Dentes Æthiopum.	
Acia quæ & superæ dicuntur, genus insecti, ex erucis, & earum incessus	5.19.38	Æthiopum semen, vide Semen Æthiopum.	
Acipenser piscis fel vbi habet	2.15.49	Ætoliu miluus aliquando pullos quaternos excludit	6.6.14
Acipenseris branchiæ quot	2.13.35	Æfectiones animi animalium	9.1. per totum.
Actiones animalium in quibus versantur.	8.12. per totum	Africa caret apro, ceruo, capra syluestri	8.28.15
Actiones sunt partibus dissimilaribus tributæ	1.4.10	Africa angues immensi	8.28.37
Actionum varietas in animalibus	8.1.2	Africa feræ multiformiores, & quare	8.28.45
Actiones communes animalium.	8.1.38	Africa semper aliquid noui affert. ibidem	
Actiones piscium	8.13. per totum.	In Africa arietes statim cornigeri nascuntur, & mares & foeminae ex Homero	8.28.23
Aculeum parte anteriore quæ volucres gerunt.	1.5.48	Alaudarum duo genera	9.25. per totum.
Aculeo apibus detracto non subnascitur alius.	3.12.21.	Alauda auis pulueratrix	9.49.54
Acus piscis sero foetificat	6.17.35	Alauda latet hieme	8.16.10
Acui fel in iecore	2.15.44	Alauda nunq in arbore consistit	9.8.46
Acus quomodo parit	6.13.30	Alaudæ vbi ponunt oua	6.1.23
Acus quando parit	5.11.6	Alaudæ in nido parit cuculus	9.29.2
Adæps & sebum quid differant, & quibus sint animalibus	3.17.5	Alaudæ & aues variæ dictæ dissident	9.1.53
		Alauda & iunco amici	9.1.109
		Alauda oua ardeolæ pellæ diripit	9.1.96
		Ala quid	1.14.7
		Ala homini pilosæ, cæteris non	2.1.70

INDEX.

- Per alas mulierum aliquando lac effluit 7.11.3
 Alæ peculiare auium 2.12.7
 Albardeola petit lacus & fluuios victus causa, & eius descriptio 8.3.49
 Albicula auis aquas petit victus causa, & caudâ motitat 8.3.51
 Albucû siue asphodelus herba grata apibus, vnde cera accipitur 9.40.189
 Albugo oculi, vide Candidum oculi
 Albumen oui pulli est origo, & cibus vitellus. 6.3.17.
 Albumen oui cum vitello naturam habet cōtra riam 6.2.56
 Albus color auium nunquam nigrescit natura. 3.12.6.
 Alcedo, vide in dictione Halcedo siue Halcyone
 Alcyone vide Halcyone
 Alcibiades vbi obiit 6.29.17
 Alcman poeta pediculari morbo periit 5.31.11
 Alcmaeonis error credentis capras spirare per aures. 1.11.2
 Alec vide in dictione Halec
 Alga fucaria 6.13.45
 Alopeconnesus fert hamias pisces 8.13.19
 Aloia pisce caret Euripus 9.37.61
 Aluco auis pîcas persequitur, & est auis nocturna vncunguis, & gallinaceo maior 8.3.11
 Alueus mollium qualis 4.1.96
 Alueus crustatorum indiscretus 4.3.10
 Aluus quid 1.2.15
 Aluus hominis suillæ similis 1.16.64
 Aluos quatuor videtur habere elephânti. 2.17.60
 Aluum habent quæ vesicam habent 1.2.13
 Aluum quæ habent, non omnia vesicam habent. 1.2.14.
 Aluum humidiores quæ aues habent 2.17.127
 Alui fluentiores, sunt animalia quibus crura longiora 9.50.48
 Alui inflatio elephantum infestat 8.22.6
 Alui fluor elephantorum quibus curat. 8.26.5
 Alui profluuium laborant sues: & quibus succurritur 8.21.12
 Alui profluuium medetur vetus coagulum, etiam lepore, hinnuli tamen optimum est. 3.2.16
 Ambidexter solus homo 2.1.26
 Ambulantia omnia pedes habent. 1.5.22
 Amia, vide Hamia
 Amygdala apibus grata 9.40.222
 Amoris ad veneficia utilis remora. 2.14.17
 Amoris veneficijs quæ petuntur 6.18.37
 Anas auis palmipes circa amnes & aquas versatur 8.3.60
 Anas gulam habet amplam & latâ 2.17.120
 Anas habet appendices 2.17.134
 Anas, gauia, & harpa dissident 9.1.66
 Anataria aquila, vide Planga.
 Anatome & examen venarum in stragulatibus facilius percipitur 3.3.23
 Angina intereunt canes 8.22.4
 Angues volantes circa Aethiopiam 1.5.4
 Anguim ictus per loca plurimum differunt. 8.29.12.
 Angues immensi in Africa naues inuadunt. 8.28.37
 Angues membranam vernationis per ver exuunt 5.17.39.
 Anguillarum varia genera 4.11.24
 Anguillarum procreatio 6.16. per totum.
 Anguillæ laeues sunt 2.13.43
 Anguilla binas tantum pinnas habet. 1.5.26. & iuxta branchias. 2.13.19.
 Anguillæ branchiæ quot 2.13.35
 Anguillarum branchiæ exiguae 8.2.131
 Anguilla gulam habet, sed exigua. 2.17.11
 Anguillæ fel in iecore 2.15.43
 Anguilla nullum ouum generat 3.10.7
 Anguilla sola ex laeuius oua non parit 6.13.4
 Anguilla neque semen genitale habet, neque oua. 6.14.45.
 Anguillæ quæ foeminae dicuntur sunt meliores, & quare dicuntur foeminae. 8.30.32
 Anguilla minus per ventrem omentumque pinguescit 3.17.14
 Anguillæ vnde viuunt 8.2.127
 Anguillarum fluuium pastus & quo tempore. 8.2.145.
 Anguillæ è fluuiio mare intrant 6.14.46
 Anguillæ aestate non transportandæ è lacu in piscinam 8.2.138
 Anguillæ quomodo capiantur 8.2.136
 Anguillam quomodo capiât piscatores. 4.8.77
 Anguillas qui piscantur, aquam turbare solent. 8.2.132.
 Anguillæ mortuæ non superfluitant 8.2.134
 Anguillæ aquis exceptæ sex dies viuere possunt. 8.2.136.
 Anguillæ septem vel octo annos viuunt. 8.2.144
 Anguli oculorum, & quæ notæ, & quâdo. 1.9.11
 Animalium omnium generis partitio. 5.1. p. to.
 Animalium genera & species. 1.6. ferè per totum.
 Animalium terrestrium differetia. 1.1.66. & 89
 Animalium terrestrium & aquatiliū differetia trifariam intellecta 8.1.51
 Animalium alia pedestria, alia aquatilia, alia natantia 8.2.41
 Animalia sanguinea quæ 1.4.13
 Animalium discrimen locis 1.1.125
 Animalium differetia p. locorum varietate. 8.28. p. to.
 Animalium alia cornigera, alia mutila 2.1.120
 Animalium alia ciuilia, alia inciuilia 1.1.105
 Animalia ciuilia quæ 1.1.111
 Animalium diuersitas omnino. 1.1. per totum.
 Animalium differentie & diuersitates per vitas, actiones, victum & partes 1.1.51
 Animalium ex pedibus differentie 1.5.19
 Animalium partes, vide Partes animalium.
 Animalium alia gregalia, alia solitaria, alia ambigua vitæ. 1.1.103
 Animalia nulla gregalia quibus vngues aduincunt. 1.1.107.
 Animalia gressilia, & eadem natatilia 1.1.101
 Animalia pennata ex vermibus leguminum. 5.19.73.
 Animalia aquatilia, vide Aquatilia.
 Animalia crusta infecta, vide Crustata.
 Animalia cornigera, vide Cornigera.
 Animalia infecta, vide infecta.
 Animalia testata, vide Testata.

IN LIB. DE HIST. ANI.

- Animalium exanguium consideratio & ordo, & quot genera 4.1.6
 Animalium marinorum differentia 1.1.143
 Animalia in mari trabunculis proxima, alia scutorum effigie, alia genitali virili similia, alia effigie insolenti sui generis 4.7.57
 Animal perfectum generantia 1.5.2
 Animalia imperfecta sunt quadruplicia, mollia, crustata, testata, & infecta 4.8.92.
 Animalium generatioes multæ & variæ. 5.1.6. & 23
 Animal creati potest omnino siccis humescentibus, & humidis sicciscentibus 5.3.2.9
 Animalia omnia quomodo nascuntur secundum naturam 7.10.14
 Animalium multorum munus nullum præter generationem 8.1.37
 Animalia per coitum oriuntur quæ 5.1.27
 Animalia ex se generata, & utroque sexu distincta, si coeant, gignunt, sed id ex quo nihil gigni possit. 5.1.40
 Animalium prima pars vitæ in officio procreandi, secunda in alendo 8.1.44
 Animalibus, & plantis quid commune 5.1.18
 Animalium omnium communes actiones 8.1.38
 Animalium actiones, & res in quibus eadem versentur 8.1.2. per totum.
 Animalium mores diuersi 1.1.148
 Animalium mores pro locis differunt 8.29.1
 Animalia fortiora magis, & fera in montanis & asperis locis 8.29.1
 Animalia fera in Asia efferatiora, in Europa fortiora, in Africa multiformiora 8.28.43
 Animalium affectiones 9.1. per totum.
 Animalibus inesse quandam prudentiam, & quibus 9.6. per totum.
 Animalia in quauis animi affectione quandam habent vim naturalem 9.1.13
 Animalia pro actionibus affici, & pro affectibus agere, & quæ sint illa 9.49.1
 Animalibus brutis motum vestigia, & quorum. 8.1.6.
 Animalium mores differunt mansuetudine & feritate 9.44.1
 Animalia mansuescunt cibi commodi ratione. 9.1.48
 Animalia cauta & prouida quæ 1.1.146
 Animalia quæ placida sunt, hæc eadem fera res periri possunt 1.1.133
 Animalium vita coit? voluptate discrepat. 8.1.39
 Animalia ad venerem propensiora sunt temporis beneficio & corporis valetudine 6.18.48
 Animalia cum homine degentia minus efferantur coitu, & quare 6.18.24
 Animalia fera omnia, aut plurima non antè cum foeminis ad commune pascuum veniunt, quæ tepus sit coeundi. 6.18.60
 Animalia ferè omnia ad coitum propensiora vero tempore 6.18.90
 Animalium foeminae ferocunt a partu, mares tempore coitus 6.18.5
 Animalium nonnullorum foeminae non patiuntur suos mares nisi raro 5.2.17
 Animalium nouellorum prima seminis emissio infœcunda, aut imbecilliora generat. 5.1.43
 Animalia diuersi generis coeunt in Africa. 8.28.47
 Animalium singulis voces propriæ ad initum. 4.9.47
 Animalium vocalium omnium commune, vt init? tempore canant 1.1.138
 Animalia differunt ætate ad coitum. 5.14.1
 Animal quomodo informatur primū, & in vtero alitur 7.7.1
 Animalium situs in vtero qualis 7.8.3
 Animal in vtero p. vmbilicū, cui est, auget. 7.8.1
 Animalium multiparorum foeminae extra vterum, quæ mares citius perficiunt, cōtra in vtero 6.22.44
 Animalium augmentum diuersum 2.1.189
 Animalium partus discrepat, & nutriendi prolis ratio 8.1.4
 Animalibus omnibus statum pariendi tempus, excepto homine 7.4.30
 Animalia semel in anno parientia quæ 5.9.11
 Animal generantia, aut primo ouum, aut primo animal generant 1.5.1
 Animal intra se generantia postquam ouum pepererint, quæ 6.11.22
 Animalia edaciora, ad lactis copiam foecundiora 3.21.22.
 Animalium actiones & victus quomodo 8.1.2
 Animalia multa spirantia aquis gaudet 8.2.2
 Animalia quædam terrestria cibum ab aquis petunt 1.1.72
 Animal aquaticum nullum, aquam recipiens, & terram cibi gratia petens 1.1.73
 Animalium multorum bibendi modus diuersus 8.6.1
 Animalium vita locis disiuncta 8.1.50
 Animalia non omnia omni tempore prospere valent 8.18.1
 Animalium felicitas ex regione 5.1.16
 Animalia nonnulla maiora in Aegypto, minora in Græcia, & quare 8.28.26
 Animal ephemerum apud Hypanum fluuium cuius naturæ 5.19.97
 Animalia viribus pollentia quæ 1.1.145
 Animalia omnia quibus venter calidus, quiete & immotione maxime pinguescunt 8.6.19
 Animalibus omnibus inest nativus sensus mutationis factæ a frigore vel calore 8.12.3
 Animalia sedes pro tempore mutantia 8.12.5
 Animalium terrestrium affectus latendi & patendi qualis 8.13.56
 Animalia quæ hieme conduntur 8.13.56
 Animalium sese condentium nonnulla exuunt senectutem 8.17.16
 Animalia omnia pedestria & sanguinea dormire ac vigilare sentiuntur 4.10.2
 Animalium dissidia & considia 9.1. per totum
 Animalia inter seipsa pugnant quæ, & quare 9.1.35
 Animalium dissidio vel considio, augures bella vel pacem colligunt 9.1.41
 Animalia omnia tactum habent 4.8.20
 Animalia omnia quæ dentium, cum dentibus nascuntur excepto homine 7.10.33
 Animalia quæ castratione immutantur, & quæ ruminant 9.50. per totum.
 Animalia si castrantur dum crescunt, maiora & elegantiora euadunt, alias non 9.50.19
 Animalia quæ ruminant, delectantur in ruminando non minus quæ in edendo 9.50.39
 Animal voluere tantum, vt piscis natatilis nullum. 1.1.91
 Animal solipes & bicorne nullum 2.1.123

Animal nullum humorem recipiēs, vel pedestre est, vel volatile 8.2.1
 Animal duplici dētium ordine nullum in nostro orbe 2.1.213
 Anni quadrupedum quomodo nascūtur 6.2.5.1
 Anni sicci piscibus incommodi 8.18.7
 Anserū maior & minor circa aq̄s versant 8.3.6.4
 Anser minor gregalis 8.12.56
 Anser habet appendices 2.17.135
 Anser qualem habet gulam 2.17.120
 Anseres a coitu se aquis ingurgitant 6.2.17
 Anser triginta diebus incubat 6.6.12
 Anseres foeminae solae & ppetuo incubāt 6.8.4
 Anser verecundus & cautus 1.1.156
 Anser aliquando parit hyphenemia oua 6.2.37
 Antandria duos habet fluuios, quorum alter candorē, alter nigrorē pecoribus facit 3.12.12
 Antennae pars tali superior 2.1.134
 Anthias piscis ubi visitur, nō sunt beluae: & quare facer dicitur 9.37.23
 Anthus avis, vide Florus
 Aorta vena, vide Vena aorta, seu Vena minor.
 Aper dentibus exertis 2.1.205
 Aper foemina dētes nō habet exertos 4.1.54
 Aprorum coitus 6.2.8.1
 Apro probitas coeundi ad triennium 5.14.75
 Aper quando coire incipit 5.14.44
 Apro coeundi ordeū pabulo apponēdū 6.18.104
 Apri foeminae tēpore coitus q̄ ferat 6.18.63
 Aper solet inire pabulo satiatus 5.14.77
 Apro genitale non absolutum 2.1.164
 Apro testes non absoluti 2.1.168
 Aper qua aetate castratur nihil refert 9.50.18
 Apri castrati maiores euadūt, & ferociores 6.2.8.5
 Apri cur castrantur 6.2.8.8
 Aper nullus in Africa 8.28.15
 Apri in Atho ferocissimi 8.29.4
 Apri omnino bruti 1.1.149
 Apri etiā vide Sues feri, siue Sues syluestres.
 Apria suis 6.18.36
 Apria in suis quid 6.18.97
 Apria scrofarū quomodo castratur 9.50.30
 Aper piscis in Acheloo vocalis 4.9.21
 Apri piscis branchiae quot 2.13.33
 Apes infecta pennata 4.1.22
 Apes exangues 1.4.15
 Apis ciuilis generis 1.1.113
 Apum genus gregale 9.40.6
 Apum genera nouē numero, sex gregalia, & tria solitaria, & eorum nomina 9.40.5
 Apum genera varia 5.22.1
 Apū genera plura & eorū descriptiōes 9.40.65
 Apum ratio 9.40. per totum.
 Apibus pennae quaternae 4.7.29
 Apes pennas detectas habent 4.7.31
 Apes membrana sicca volant 1.5.38
 Apum pennae incisae non repullulāt 3.12.20
 Apes aculeum habent 5.21.17
 Apes aculeum intus conditum habent 4.7.24
 Apes aculeo detracto moriuntur 3.12.21
 Apum reges aculeum habent, sed eo non vtuntur. 5.21.17
 Apum reges nunquam foris visuntur, nisi cū migratur, & qualis est migratio 9.40.109
 Apū regū seu principū duo genera 9.40.65

Apum ducum duo genera 5.21.8. & 5.22.7.
 Apū in quocunq; examine plures duces 5.22.8
 Apum fur 9.40.68
 Apum generatio euariāt sententijs 5.21.1
 Apes quomodo gignuntur 5.19.32
 Apum rex quomodo generatur 5.22.38
 Apū duces improbi ex quibus oriunt 9.40.79
 Apum quae fures dicuntur copia maior ex quibus apibus 9.40.80
 Apes sub duce degunt 1.1.114
 Apes mundissimae, & quare 9.40.147
 Apes offerunt foras vita defunctas ibidem.
 Apes bonae studēt ne quam intra alueum interimant 9.40.103
 Apes quando egerunt excrementa 9.40.191
 Apum cibus 9.40.13
 Apes nullius animalis carnē tāgunt 9.40.109
 Apes cibo sui generis vtuntur 1.1.119
 Apis nullo vtitur cibo putido, sed dulci nutritur solum, & aquam sincerā libētius bibit 8.11.5
 Apibus pastus gratissimus thymum 9.40.172
 Apes melle & qbusdā dulcibus vtunt 1.1.120
 Apes nihil venantur, cibaria sibi faciunt, & recedunt: & cibus earum 9.40.111
 Apes mel sentiunt 4.8.97
 Apibus gratia salix & vlmus 9.40.21
 Apibus herbae gratissimae 9.40.221
 Apes quando bibunt & quomodo 9.40.197
 Apes officia inter se partiunt & quō 9.40.197
 Apes socias depellunt desides & minus parcas. 9.40.196.
 Apum nouellarum consideratio in negotio inuendo. 9.40.122
 Apes nouellae quae sunt, & earū natura in pundo. 9.40.157
 Apū varia in operatione & vita ratio 9.40.18
 Apum adolescentum negotium. 9.40.162
 Apes differunt parentibus natæ vrbani, & rustici montanorū: victu educatis 9.40.70
 Apum seniores intus operantur, & hirtiores quare. 9.40.161
 Apibus nullum tempus certum quo operari incipiant 9.40.120
 Apum modus & officium erga reges cum migratur. 9.40.104
 Apum furis nullum est munus 9.40.88
 Apum minorum officiosarum a maioribus differentia 9.40.192
 Apes quiescunt noctu 4.10.43
 Apes matutino omnes silent, & quomodo excitantur. 9.40.200
 Apes qñ ociosiores & anxius agunt 9.40.207
 Apis domicilium sibi parat 1.1.124
 Apibus locus gratus & tempus 9.40.173
 Apes fauos construunt ex floribus 5.22.16
 Apes quomodo construunt fauos 9.40.19
 Apes ex qbus arboribus flores deferūt 9.40.20
 Apes frugū quō suos construūt fauos 9.40.73
 Apes porrectiores, quomodo construunt suos fauos. 9.40.77
 Apum faui tam in terra, q̄ in alueis apud Themiscyram 5.22.50
 Apes ex quibus colligunt 5.22.29
 Apum mos ne florum plura genera petant, vno & eodem profectu 9.40.52

Apes quid accipiant non facile videris 9.40.55
 Apes oderunt fœdos odores & vnguētorum delicias, vnde delibutos percutiunt 9.40.150
 Apes dulcia petunt 4.8.107
 Apes mellificāt tā aestate q̄ autumno 5.22.15
 Apes mel non facere quo argumento 5.22.20
 Apes in Ponto mel faciunt arboribus sine fauo. 5.22.57.
 Apes sunt quae sub terra fauos faciunt triplici ordine. ibidem.
 Apes albæ in Pōto bis mēse mellificāt 5.22.49
 Apes porrectiores nihil mellis, aut admodum parum conficiunt 9.40.80
 Apes mel ore euomunt in cellas 5.22.33
 Apes suis fauis incubant & concoquūt 9.40.81
 Apes vnde foeturam deportent, non constat inter omnes 5.21.2
 Apum foetus, vide Foetus apum.
 Apes aquam tunc portant cum prolem nutriūt. 9.40.108.
 Apum soboles, vide Schadones.
 Apum consideratio in incubitu & earum prole. 9.40.123.
 Apes quando minus foetificant 9.40.224
 Apes incubant more auium 5.22.34
 Apes quando ceram conficiunt 9.40.187
 Apes ex quibus ceram fingunt, mella, & quo tēpore 5.22.17
 Apes suis cruribus aggerūt cerā, atq; erithacam. 5.22.33.
 Apes q̄ ingeniosae in parandis alueis 9.40.27
 Apes curant vt faui erecti stent 9.40.85
 Apū alueis quae tollere debēt apiarij 9.40.138
 Apes nullū aial nisi sui generis fugiūt 9.40.139
 Apes necāt maxima animalia, & iam equum interemerunt 9.40.145
 Apum pugna 9.40.139
 Apum pugna inter se 9.40.165
 Apes breues flagrant odio cōtra lōgas 9.40.99
 Apes necant duces qui plures q̄ satis sit habeant, & quare, & quando 9.40.91
 Apum fures quando capite puniūtur 9.40.105
 Apes quibus infestentur, & quae sunt eis contraria 8.27.3. & deinceps.
 Apibus nocent vespae, pari aues, hirundo & merops, & ranæ lutariae 9.40.134
 Apibus vespae inimicae & apiariorum remediū. 9.40.215.
 Apes plausu gaudent & tinnitu 9.40.194
 Apes inter infecta ingenio valent 9.38.1
 Apes se lapillo fulciunt flatu vehementiore. 9.40.175.
 Apes praefagiunt hiemem & imbres 9.40.217
 Apes mutant senectutem 8.17.34
 Apes murmur aedunt 4.9.12
 Apes quomodo sonant 4.9.15
 Apes dormiunt 4.10.43
 Apis apparet omnibus anni tēporibus 1.1.99
 Apes hieme conduntur, & quando incipiunt latere. 8.14.5
 Apes deferēdi cubilis indicium faciūt 9.40.219
 Apes quandiu viuunt 5.22.47
 Apū examē quō valere cognoscit 9.40.204
 Apum morbi 8.27.3. & 9.40.168
 Apes quando potissimum aegrotant 8.27.10.

item 9.40.174.
 Apum interitus quibus 9.40.151
 Apum examen perit, si duces non satis habeant, vel plures q̄ satis sint 5.22.9
 Apiarij quomodo cognoscūt suas apes 9.40.223
 Apum alui quando vindemiantur 5.22.31
 Apum fauos cū apiarij eximūt, tantum cibi relinquant quantū per hiemē sufficiat 9.40.129
 Apum alueus qualis esse debet 9.40.23
 Apum abortus quando 9.40.83
 Apum vermiculi natura 5.22.35
 Ex apibus nymphae quando 5.19.34
 Aphaca opimat pecus 8.10.10
 Aphare⁹ pinula sub vētre thūni foeminae 5.9.23
 Aplysia spongiarū genus qua sit natura, & quomodo a ceteris distinguatur 5.16.43
 Apodes aues quare dictae, & quae 1.1.94
 Apodum nidulatio 9.30.1
 Appendicum agnatio peculiaris piscibus, & plurimis auibus. 2.17.101
 Appendices paucae in auibus, & qua parte. 2.17.133.
 Appēdices qbusdā piscib⁹ nullae sunt 2.17.107
 Apuae piscis origo & eius consideratio 6.15.15
 Apuae ubi fiunt 6.15.24
 Apua quae foetura piscium, & quorum 6.15.32
 Aqua dulcis in mari, & quo argumēto 8.2.55
 Aqua ouibus quae comodior 8.10.12
 Aquae faciunt vt in ouibus mares vel foeminae procreentur 6.19.15
 Aquarum diuersarum vsu nonnulla animalia mutant suos colores 3.12.9
 Aquam sinceram & clarissimorum fontium quae animalia libentissime hauriunt 8.11.6
 Aquaticulus pars ventris 1.13.4
 Aquatiliū ordo duplex 1.1.56
 Aquatiliū generis distinctio 8.2.20
 Aquatiliū & terrestriū diuisio trifaria 8.2.46
 Aquatiliū & terrestriū natura quomodo peruertitur 8.2.34
 Aquatiliū viuiparorum generatio & partes. 6.12. per totum.
 Aquatiliū nonnulla aquam recipiunt ea causa qua aërem, alia propter cibum 8.2.21
 Aquilia nonnulla pariūt, & educāt in sicco 8.2.8
 Aquatilia dormiunt 4.10.9
 Aquatiliū victus 8.2. per totum.
 Aquatiliū cancer ambulat 1.1.87
 Aquilarum sex genera, nomina, nidulatio, & venatio 9.32. per totum.
 Aquila penna volat 1.5.37
 Aquila vnguibus aduncis 3.9.22
 Aquila quae percnopterus dicitur, natura & descriptio 9.32.15
 Aquila leporariae natura 9.32.12
 Aquila marina clarissima oculorū acie 9.34.17
 Aquila marina mare adit & lacum 8.3.65
 Aquilarum partus 6.6.1
 Aquilarum incubitus quot diebus 6.6.10
 Aquila inuidet suis liberis, & quare expellit e nido. 9.34.12
 Aquila pullos suos nido eijcit 9.34.7
 Aquila q̄diu alunt suos pullos. 9.32.40
 Aquila quare oderunt partum 6.6.5
 Aquilarum genera non aequae omnia prolem faciunt

IN LIB. DE HIST. ANI.

stidiunt	6.6.18	Aranei deuorantur à stellione	9.1.71
Aquila quæ benignior in alenda prole	6.6.20	Archaneus vel archanas piscis æstate laborat & macrescit	8.19.28
Aquilæ pullum eiectum ossifraga excipit & educat.	6.6.9	Archaneus corripit capitones	8.2.106
Aquilarum in pullos prouidentia	9.32.36	Arctis, id est, vris inter crustata quod pariendi tempus.	5.17.35
Aquilarum genera omnia camiuora	8.3.3	Arcti quando cibo laudantur, & quando deterri- ma.	5.17.37
Aquila venatur lepores, hinulos, vulpes	9.32.54	Ardeolarum tria genera, & nomina	9.1.92
Aquila rapit ardeolā pellā nomine	9.1.95	Ardeolarum tria genera & natura & vita	9.1.8.
Aquilæ quomodo leporem rapiunt	9.32.46	ferē per totum.	
Aquilam bibentem fecisse carpitur Hesiodus.	9.18.19.	Ardeola petit lac⁹ & fluuios vict⁹ causa	8.3.49
Aquilarum venatio qualis	9.32.44	Ardeolæ quæ pella dicitur, coitus difficilis, & par- tus.	9.1.93
Aquilæ natura inuida & famelica, nec copiosa ve- nationis.	9.34.10	Ardeola pella aduersatur aquilæ, vulpi, & alau- dæ: & quare	9.1.95
Aquilæ volandi operandiq; tēpus	9.32.31	Ardeolæ aduersa aquila	9.1.81
Aquilæ vbi nidulantur	9.32.39	Ardeolæ aduersatur pipo	9.1.71
Aquilæ quare confidunt locis æditionibus, & vo- lant sublimes	9.32.49	Ardeola & cornix amici	9.1.109
Aquila quare diuina ab hominibus sola perhibe- tur.	ibidem.	Argathilis quō nidum suum instruit	9.13.16
Aquila quando exaētus dicitur	6.6.7	Aries quales venas sub lingua habuerit, tales p- creat foetus	6.19.20
Aquilis senescētibus rostrum superius accrescit, & incuruatur, ita vt demum fame intereat, & quare ita accadat fabula	9.32.33	Arietes efferantur tempore coitus	6.18.12
Aquila quando hebetescit	6.6.6	Arietes primum vetustiores foeminas ineunt, & nouellas minus persequuntur	5.14.73
Aquila dissidet cum dracone, & quare	9.1.51	Arietes in Africa statim cornigeri nascunt	8.28.23
Aquila cum ardeola pugnat	9.1.81	Arietū nullis nascūt cornua in Scythia	8.28.25
Aquila pugnat cum trochilo	9.11.20	Arista ex piscibus solitarijs, vide Atherina:	
Aquila aduersat sittæ & trochilo, & qre	9.1.85	Arista atterens aluum arenæ parit	6.17.39
Aquilæ aduersantur vultur & olor	9.1.102	Aristulæ gregales sunt	9.2.6
Cum aquila pugnat chalcis	9.12.21	Aristotelis sententia de venis	3.3.26
Aquila diu viuit, & quo argumento	9.32.54	Arteriam sine adiecto appellat Aristoteles quam Galenus, & ceteri recentiores medici arteriam tracheam, id est, asperam vocant, quæ gulæ ad- iecta est. Nam Galenus medicinæ scientissim⁹ arteriam, sine adiecto inquam, vult esse spirit⁹ conceptaculum naturalis mixti, confusiq; cum sanguine, in quo spiritus sit plus, sanguinis mi- nus. eam autem Aristoteles vocat venam mi- norem seu aortam.	
Aquila inter cartilagineos pisces	5.5.12	Arteriæ situs	1.12.2. & 1.16.29
Aquilonis flatu mares concipiuntur in ouibus.	6.19.16.	Arteriæ natura	1.16.31
Arabia lacertos magnitudine cubitum excedē- tes habet, & mures quales	8.28.35	Arteriæ officium	1.16.55
Araneorum plura genera, & nomina	9.39.1	Arteriæ cor iungitur & quibus vinculis	1.16.51
Araneorū genera & partus	5.27. per totum.	Arteria tendit omnibus ad pulmonem	2.17.2
Araneorum lautiorū duo genera	9.39.25	Arteriæ meatus quomodo spiritum cordi trans- mittant	1.17.24
Araneorum secundum genus lupus, & eius descri- ptio & natura	9.39.6	Arteriæ meatuum alter ad cauum cordis dextrū, alter ad sinistrum	1.17.26
Araneorum tertium genus sapientissimū & lau- tissimum omnium, & eius venatus	9.39.11	Arteria quoad superiora, posita est foraminibus narium.	1.16.32
Araneorum genus quod mordax dicitur, duobus cuiariat generibus	9.39.2	Ab arteria singulari duæ ad vtrūq; latus pulmo- nis dependent partes	1.16.46
Araneorum procreatio vnde	5.19.10	Arteria qbus iungit vtroq; sui extremo	1.16.37
Aranei omnes pariunt in tela	5.27.4	Arteria nihil siccū, nihil humidū patit	1.16.56
Araneorū proles quomodo pducitur	5.27.7	Arteria cum inflatur, spiritus caua subit pulmo- nis.	1.16.48
Araneus quot diebus incubat, & excludit foetū.	5.20.13.	Arteriam habent omnia spirantia	2.15.11
Aranei à ple sua vbi pfecta est, pellunt	5.26.3	Arteriam habent omnia quibus pulmo	1.16.30
Araneorū ples perfecta matrem eiecit	5.27.14	Arteria quadrupedibus viuiparis	2.15.8
Aranei iustū suscipiunt incrementū diebus qua- ter septenis	5.27.16	Arteria serpentibus qualis	2.17.77
Aranei statim cū æditi, fila mittunt & qua parte	9.39.31.	Aruncus villus in mento capræ	9.3.9
Aranei cibo sui generis vtuntur	1.1.119	Arum herbam quare degustat vrsus latibulum egressus	8.17.13. & 9.6.3
Aranei venatu muscarum viuunt	1.1.120	Arundinibus quantum proficiant imbres	8.19.6
Aranei nihil conficiunt, neq; recondunt, sed cibū solum venatu sibi acquirunt	9.40.10		
Araneorum suctus qualis	8.4.11		
Aranei lautiores ingeniosiores in vitæ munerib⁹.	9.38.4.		
Arane⁹ lacertos paruos aggredit, & quō	9.39.35		

INDEX.

Alcalaphus habet appendices	2.17.135	Asinus hostis colotæ quare	9.1.90
Alcarides ex lumbricorū genere nihil aliud pro- creant	5.19.17	Asino hostis lupus	9.1.76
Asellus piscis latet, & quo argumento	8.15.32	Asino inimicus salus	9.1.72
Asellorū ingentiū in piscibus capiendis	9.37.19	Asino aduersarius cornus	9.1.80
Asia efferatior habet bestias	8.28.44	Asini vno morbo laborant & quo	8.25.1
Asilus ex quibus nascitur	5.19.50	Asinus indicus solipes & vnicornis	2.1.124
Asilis lingua dura & valida	4.7.20	Asinus indicus inter solipedes solus talum habet	2.1.125.
Asilus aculeū gerit parte anteriore	1.5.49	Asio auis nocturna, vncunguis, & noctua minor.	8.3.11.
Asilorum copia prope aquas quare	5.19.51	Asionum confideratio, & duo genera	9.28.
Asili tergora quadrupedum penetrant promulsci de.	4.4.53	per totum.	
Asili sanguiuori	8.11.4	Aspidis ictui in Africa nullum est remedium.	8.29.12.
Asili ex culicibus palustribus	1.1.75	Asphodelus, vide Albucum.	
Asilo qui pisces infestantur, & eius descriptio.	8.19.41.	Asterias, vide Stellatus piscis.	
Asilus sub pina thūnorū nascit q specie	5.31.30.	⊕ Atherina, id est, arista piscis ex solitarijs parit prima.	6.17.20
Asilus aus vermiculis plurimū alitur	8.3.19	Atherina, vide Arista.	
Asinorū tēpus coeundi & generationis	5.14.58	Atractilis herba, vide Fufus agrestia.	
Asinus tum mas, tum foemina quando coire in- cipit.	6.23.1	Atramentum habent mollia	4.1.72
Asina rejicit semen à coitu nisi interpellatur, & quod remedium	6.23.6	Atramentum mollium vbi situm	4.1.75
Asinus equi genituram corrumpit.	6.23.9	Atricapillæ & ficedulæ vicibus commutantur.	9.49.42.
Asinus si cum equa, vel equus cum asina inierit, multo magis abortus sequitur, q si vnigenæ in- ter se iungantur	6.23.17	Atricapilla lingue summæ acumine caret	9.15.8
Asinus si cum equa coierit euenit norma maris in tempore vteri gerendi, sed foemina, in ma- gnitudine, viribus, & specie	5.23.20	Atricapilla oua plurima ædit, & quot	9.15.4
Asinus equā ex equo prægnantem superueniens foetum corrumpit	6.22.73	Atricapillæ nidificatio vbi, & paltus	9.15.7
Asina ānicula cōcepit ad pfectionē plis	6.23.5	Atricapilla vermiculis alitur	8.3.18
Asina parit duodecimo mense, & quot	6.23.14	Attigena aus pulueratrix	9.49.54
Asina continue parere potest	6.22.64	Attendo siue humerarius summa pars neruorū.	3.5.17.
Asina tota ætate sua parere potest, si pepererit, priusquam gnomonem dimisisset	6.23.15	⊕ Auditui certa sedes est descripta	4.8.23
Asina nisi prius q gnomonem amittat peperit, nunquam initum recipit	6.23.13	Auditus piscibus nullum continet membrum.	4.8.35.
Asina cū parturit, in tenebras ducitur	6.23.14	Auditum quæ hnt, alijs auriculæ, alijs nō	1.11.12
Asina à partu mari iungitur	6.23.12	Augures dissidio animalium bella colligūt & cō- sidio pacem	9.1.41
Asina grauida lac habet mense decimo	6.23.11	Auis quid	1.5.42
Asinæ lac tenuius bubulo	3.20.30	Auis ex sanguineo genere	1.6.4
Asinæ purgatio quanta	6.18.71	Aues multitudine omnes	2.12.12
Asina quando sterilecit	6.23.24	Auium partes quæ	2.12.1
Asinum equa, vt asina equum nō recipit, nisi asi- nus sit qui equam suxerit	6.23.27	Auib⁹ omnibus vngues	2.12.12
Asini fruge & herba vescuntur, sed maxime po- tu pinguescunt	8.8.1	Auib⁹ nonnullis ingluuijs	2.17.111
Asino inter viuipara sanguis crassissimus, & ni- gerimus	3.19.24	Auium peculiare ala	2.12.7
Asino fel deest	2.15.28	Aues fel habent	2.15.40
Asini & pediculo & rediuo sunt imunes	5.31.19	Auium peculiare rostrum	2.12.24
Asini quare parui in terra Illyrica, Thracia & Epiro	8.28.33	Auiculis qualis ventriculus	2.17.122
Asini nulli in Scythica terra & Gallica quare.	8.28.34.	Auib⁹ plurimis appendicū agnatio	2.17.101
Asinus impatiēs frigoris, quapropter Scythia & Pontus asinis carent	8.25.4	Auium oculi sine cilijs	2.12.26
Asinorum foemina viuacior mare	6.23.17	Aues omnes quomodo nictantur	2.12.27
Asinorum vita ad quot annos	6.23.16	Aues inter se & à cæteris differunt interiorū par- tium ratione	2.17.109
Asinorū ætas quibus dentibus iudicatur	6.23.3	Auium pulmo fissus	2.17.18
Asinus mutat dentes	2.1.222	Auium pennæ, vide Pennæ auium.	
Asinus quando mittit dentes	6.23.2	Aues calcarigeræ	2.12.45
Asinus & spinus inimici quare	9.1.105	Aues volaces quæ	ibidem
		Aues gregales quæ	8.12.55
		Aues nocturnæ quæ	8.3.9
		Aues apodes quare	1.1.94
		Aues lotrices	9.49.54
		Aues quaternis notis mouentur	1.5.55
		Aues quomodo suos inflexus habent	2.1.49
		Auium agrestium domicilia	9.11. per totum.
		Aues aquaricæ oēs, vbi nidificāt, & quare	6.8.6
		Aues quæ sunt quæ non nidificant	9.8.1

IN LIB. DE HIST. ANI.

Aues quæ pulueratrices	9.49.53	Aues multæ bibunt sorptu, sed aliæ quomodo.	8.6.4.
Auium coitus differentia	5.2.10	Aues quæ collis longis, & angustis sunt, alui ex-	
Auium omne genus coit iusto more	5.2.9	crementum habent humidius	2.17.12.7
Aues inhorrescunt à coitu, ac se excutunt, & fæ-		Auiū nōnullis proprium crepitum alui	9.49.57
pe festuca sese lustrant	6.2.68	Auium generi foramina tātum odorādi	4.8.25
Auiū prima feminis emissio infœcunda, aut pau-		Auium genus vocem mittere potest	4.9.52
ciora ædit oua	5.14.6	Auium vox marium & fœminarum partim ea-	
Aues omnes migrâtes sunt veneris appetentio-		dem, partim diuersa	4.9.54
res verno tempore	8.12.29	Auibus vox ante pugnam nonnullis, alijs in pu-	
Auiū syluestres semel magna ex parte coeūt &		gna, alijs habita victoria	4.9.56
pariunt	5.13.1	Auium minores garrulæ magis	4.9.55
Auium genus quo tēpore coit & parit	5.8.30	Auicularum nonnullæ vocem eandem non mīt-	
Auiū magna pars celeriter impletur & oua sub-		tunt quam parentes.	4.9.74
uentanea concipit	6.2.70	Aues omnes vncæ breui sunt collo, lingua lata,	
Aues oua subuentanea concipiunt	5.1.33	& aptæ ad imitandum	8.12.53
Aues vrbane sapius generant	5.13.5	Aues, maxime plurimāsq; emittunt voces cum	
Auiū feminis genitalis consideratio	6.2.19	coeūt	9.49.50
Auibis omnibus testes dati	3.1.16	Auiū nōnullarum peregrinatio quare	8.12.9
Auium testes vbi	9.50.3	Aues quæ imbecilliores migrare solent	8.12.22
Aues testes intus habent	5.5.25	Aues omnes migrantes pinguiore, quæ de locis	
Auium vulua qualis	3.1.92	discedunt frigidis, q̄ contra	8.12.27
Auium vuluæ vbi	3.1.86	Auium complures conduntur	8.16.1
Aues anniculæ vt plurimum nequeunt generare.		Auium bona pars tēporum vicissitudine ita co-	
6.4.9		lore immutatur, vt quænam sint latere possint.	
Auium partus quo tempore maxime agitur.		3.12.7.	
6.1.16.		Auiū variæ dictæ dissident cū alaudis	9.1.53
Aues omnes oua pariunt, sed coeundi & parien-		Auibis incommodi pluuij anni	8.18.6
di tempus non idem	6.1.3	Auibis profunt squalores	8.18.4
Aues nisi pariant morbo laborant	6.2.67	Aues pediculo infestantur	5.3.1.17
Aues quæ in nidis pariunt, & quæ non	6.1.22	Auium ægrotantium signū in plumis	8.18.13
Aues quæ carne vescuntur semel in anno pariūt		Aues vncungues, tū cætera quæ vincere possint	
6.5.7.		animalia, tum aues aggrediuntur, sed non sui	
Auium oui generatio à coitu non pari tempore		generis	8.3.66
euenit omnibus.	6.2.75	Aurata piscis litoralis	8.13.9
Aues nonnulla pariunt oua infœcunda etiam ex		Aurata q̄ternas habet pinas, & quo situ	1.5.25
coitu.	6.3.65	Auratarum alijs plures, alijs paucæ appendices.	
Auium æque omnīū oua cuius naturæ & diuer-		2.17.106.	
sitaris	6.2. per totum.	Aurata in maritimis lacubus reperit	8.13.18
Auium oua subuentanea oīa infœcūda	5.1.34	Aurata parit æstate	6.17.24
Auium palustrium oua pallida	6.2.8	Aurata vbi maxime ædunt	5.10.19
Auium oua, vide etiam Oua auium.		Aurata carniuora tantum	8.2.113
Auium mares complures frangunt oua	6.4.6	Aurata plurimum temporis latet	8.15.32
Auium incubitus	6.8.1	Aurata hieme laborat	8.19.28
Auium incubitu fœrum excludi naturæ ratio est		Aureliæ ex crucis quando dicuntur, vide Chry-	
6.2.14.		salides.	
Auium fœtus incubitu excluditur	6.2.14	Aurelia ex xylophthoro, vt ex eruca	5.32.20
Aues oua excludūt celerius æstate quàm hieme.		Auris pars capitis	1.11.1
6.2.38.		Auris pars interior qualis	1.11.6
Auiū ortus ex ouo quomodo agitur 6.3. p totū.		Aurium situs in homine	1.11.19
Aues quibus partus numerosior, sæpe vnum ex-		Aurium differentia	1.11.20
pellunt.	6.6.17	Aures homini tantum immobiles	1.11.11
Aues omnes præter cornicem, pullos, cum volare		Aures quæ aptissimæ ad audiendum	1.11.21
possunt, nido expellunt	6.6.22	Aures mediocres notam optimorum morum ha-	
Aues carent lacte & mammis	3.20.24	bent.	1.11.24
Auium victus	8.3. per totum	Aures magnæ & arrectæ stultitiæ indices	1.11.25
Auium victus locis euariat	8.3.44	Ab aure interiori ad cerebrum nullus est meat⁹.	
Aues multæ herbis vescuntur	8.3.65	1.11.8.	
Aues oēs vncungues sunt carniuoræ	8.3.1	Auriculæ totius substantia	1.11.5
Aues in genere nō vncungui sunt quæ carniuoræ		Auriculis carent aues, & naribus	2.12.25
sunt	8.3.13	Auriculis quæ carent	1.11.13
Auiū genus omne potu exiguo cōtentū	8.3.68	Auriculæ gressilium viuiparorum cartilagine cō-	
Aues ne bibere quidem possunt largius sine dis-		stant.	3.8.9
pendio	8.18.7	Auricula auris pars exterior constat pinna & fi-	
Aues aducq; sine vilo potu q̄si viuunt	8.18.8	bra.	1.11.4
Aues non aduncæ bibunt, sed parum	8.18.11		

INDEX.

Auris marina, vide Patella.		Bombyx genus apum solitarium	9.40.8
Auriuittis spinis victitat, & vermiculos asperna-		Bombyx à quo	5.19.43
tur.	8.3.26	Bombycum fœtificatio	9.43.1
Auriuittis dormit & pascitur eodē in loco, ibidē		Bombycum nonnullorum partus	5.24. p totū.
Aufterus quis	1.9.3	Bombicya ex bombyce	5.19.45
Austri statu fœminæ procreantur	6.19.16	Bombicya quæ prima in Co texuit	5.19.46
Auxumæ à Bizantijs scordulæ dicunt.	6.17.47	Bonassus monapios à Pæonibus dicitur	9.45.2
B.		Bonassi species & forma	9.45.3
Alagri nec ouū, nec semen habet.	4.11.26.	Bonassus bifidus, iubatus, & duobus cornibus.	
Balbi lingua constricta	1.11.50	2.1.135.	
Balenæ natura an aquilis, an terrestres	8.2.11	Bonassus capronatus & corniger	2.1.76
Balenis branchiæ defunt	1.5.6	Bonassus interiora oīa bubus sifia habet	2.16.6
Balenæ fistulam habent à fronte	1.5.7	Bonassus carnem habet gustu suauem	9.45.19
Balena mammas habet	3.20.22	Bonassi natura	ibidem.
Balenarum partus	6.12.7	Bonassi excrementa adurunt & q̄n.	9.45.22
Balena viuipara	6.12.1	Bonassi partus	9.45.24
Balenæ quomodo dormiunt	4.10.37	Bonassus vbi gignitur	2.1.137. & 9.45.1
Balerus cū parturit, sese vadis intrudit	6.14.36	Bosca auis sifis anati circa aquas versat	8.3.61
Balerus quare æstu interit	8.20.6	Bos corniger, & bifidus	2.1.123
Barba nō pari modo effundit omnibus	3.11.57	Bos dentibus continuis	2.1.207
Barba & pube carentes nō gignunt	3.11.43	Bos dentes quando emittit	6.21.23
Barbatæ mulieres in Caria	3.11.39	Boum cornua quomodo caua	2.1.143
Barini pisces	4.11.26. in margine.	Boum iuniorum cornua tepefacta in cera, ductū,	
Bellum colligunt augures ex dissidio animalī-		tur facile	8.7.7
um.	9.1.41	Boues ruminant	9.50.41
Beluarum morsus pro locorum varietate diffi-		Boum societas qualis	9.4.1
runt.	8.29.6	Boues apud Arachotas syluestres & vrbane.	
Beluæ magnæ in Ponto piscibus maleficæ pau-		2.1.85.	
cæ.	8.13.26	Boues magnæ in Epiro	3.21.15
Bestiæ oēs efferatioris in Asia, fortiores in Eu-		Boues in Syria nodos scapularum flectūt vt ca-	
ropa, multiformiores in Africa	8.28.43	meli.	8.28.22
Bestiæ in Africa mitiores reddūtur desiderio flu-		Boues maiores in Ægypto quàm in Græcia, &	
uij, & quando potum quærunt	8.28.49	quare.	8.28.26
Bestiola in libris similis scorpioni	4.7.26	Boues quibus vescuntur & pinguescunt	8.7.1
Bestiolæ pennatæ saliant per ignem in Cypro.		Boues bibunt forbendo	8.6.3
5.19.90.		Boues aquam claram bibere gestiunt	8.8.7
Bibendi vsus multorum animalium	8.6.1	Bos bibere non vult, nisi aqua sit limpida, clara	
Bibendi vsus quibus exiguus	8.4.5	& frigida	8.24.45
Bibendi vsus auium generi qualis	8.3.68	Bos minime peruicax	1.1.149
Bibendi vsus columbarum, palumbium, & tur-		Boues somniant	4.10.6
urum.	9.7.25	Boum vox quomodo euariat sexu, ætate, & alijs.	
Bilis vtræq; pars communis	3.2.10	5.14.32.	
Bistonide in lacu plura genera piscium marino-		Bubus fœminis vox grauior	4.11.49
rum reperiuntur	8.13.19	Bubus castratis vox immutatur	5.14.34
Bisulca animalia	2.1.115	Boues castrati transeunt in fœminam.	ibidem
Bisulca quæ	2.1.118	Bos si à recenti castratu inierit, procreare potest	
Bisulca magna ex parte q̄ cornua gerūt	2.1.121	9.50.30.	
Bisulca permulta talum habent	2.1.127	Boum coitus consideratio	6.21.1
Bialue inter testata quid	4.4.13	Boues quando coire incipiunt tum mares, tum	
Bialue genus inter testata	4.4.11	fœminæ, & quando generare possunt	6.21.9
Bialue genus ab vniualui parum dissidet parti-		Boui fœminæ tempus coeundi quod potissimū	
bis interioribus	4.4.40	est.	6.18.74
Bialuibus caro ita adhæret, vt nequeat nisi per		Boum fœminarum initium coeundi	6.21.30
vim detrahi	4.4.33	Bos recentior quàm annicula non patitur vene-	
Bialuia quo in loco papauer habent.	4.4.81	rem nisi ostento	6.21.28
Bialuis generis testatorum diuersitas in partiū		Boum iuuenæ augentur amplius, cum plus tē-	
clausione	4.4.15	poris veneris expertes degunt	8.7.10
Biuerites natura aliqui	1.7.14	Boum iuuenæ Pyrrhicæ annis nouem intactæ	
Byssum ex quo proueniunt pinnae, vide Pinnae.		venere feruantur quare	8.7.11
Blattæ in brassicis	5.19.49	Bos fœmina cum coitum affectat, quātum pur-	
Bocæ pisces gregales	9.2.5	gatur.	6.18.73
Bolba lacus apud quem lepores binis iecinorib⁹.		Bos vbi vuluam habet	3.1.83
2.17.16.		Boues nati minores prius turgent ad coitum q̄	
Bolitæna polypi genus	4.1.105	maiores.	6.18.47
Bolytanæ non gignunt in Euripo	9.37.63	Boues ferunt vterum menses nouem, aliās abor-	
		Bb.ij.	

IN LIB. DE HIST. ANI.

tiunt.	6.21.12	Buccinis idem modus gignendi qui purpuris, & tempus idem	5.15.45
Boues quot pariunt	6.21.16	Buccina lingua exerta pasci solent.	5.15.48
Boues pinguescunt cum gerunt partum	6.18.89	Buccinis tempus viuendi quod	5.15.50
Bos annicula peperit	5.14.60	Buccinis fauago dicta euenit	5.14.10
Boues plures grauidæ, & facile initum patietes, signum hiemis & imbrium faciunt	6.21.31	Buccino in mari est latendi affectus.	8.13.61
Boues quandiu viuunt, & coire solent & parere.	6.21.17.	Buccina canis exortu latet, & quot dies	8.13.66
Boum vita ad quot annos	ibidem.	Buccina parua saepe ingreditur cancellus hospes concharum	5.15.83
Bubus lacqñ, & quādo nō, & quale	6.21.26	Buteo primum genus accipitrum	9.36.1
Bubulum lac crassissimum	3.20.30	Buteo carniuorus	8.3.5
Bubus copiam lactis efficiunt fabæ largius datæ	3.21.26.	Buteo, miluo æquiparatur	ibidem
Boues circa Toronam paucis ante partum diebus, lacte carent, reliquo tempore habent perpetuo.	3.21.31	Buteo semper cernitur	ibidem.
Buculæ pusillæ Phasianæ regionis abunde mulgentur.	3.21.9	Buteo hostis ranæ, rubetæ, & anguis	9.1.67
Boum genus officulū habet in corde	2.15.16		
Boum constituuntur duces excisi	6.21.20	C Alcar quibus auibus, & quib⁹ nō.	2.12.44
Boues cornua mouentes	3.9.18	Calcar pars malleoli	3.7.27
Bouis ex tergo colla	3.11.9	Calcarigeræ aues quæ ad volandum sunt ineptiores.	2.12.46
Boues gregales duobus morbis tentantur, & quibus.	8.23.1	Calculus vesicæ quomodo & ex quibus efficitur	3.15.9.
Boum armenta laborant vehementius sollicitata pruina quā nīue	8.7.9	Calidris auis cuius coloris, & vnde victum petit.	8.3.53.
Boues quomodo pedū dolores nō sentiūt	8.7.8	Calli à faxis absoluti non mouentur	1.1.86.
Bos articulorum dolore laborat, nec amittit tūc ungulas: sed pedes tantum intumescunt.	6.21.24.	Calli, vide Tubera, & Vertibula.	
Boues pediculum & redium habent	5.31.20	Calua quid	1.7.5
Bos inter pisces cartilagineos	5.5.12	Calua os capitis continuum	3.7.6
Bos inter pisces viuipara	6.12.3	Caluæ substantia	1.7.9
Apud Bosphorum, mare maxime euertitur tempore caniculæ	8.15.35	Caluæ pars prior sinciput	1.7.6
Brachium quid vocamus	1.15.15	Caluæ pars posterior occiput	1.7.8
Brachij partes	ibidem.	Caluæ pars, sutura	3.7.8
Brachiorum inflexus	1.15.20	Caluarum consideratio in quocūque animalium genere.	3.7.9
Brachia intrò se flectunt	1.15.61	Calua viri futuras habet tres vt plurimū.	1.7.11
Branchiæ peculiare piscibus	2.13.16	Calua mulieris futuram habet vnam in orbem.	1.7.10.
Branchiarū varietas, & consideratio	2.13.22	Caluitium quid	3.11.33
Branchiæ defunt qbus, fistula data est	1.5.5	Caluitio mulieres immunes, pueri, & spadones.	3.11.35.
Brassicarum è folijs ærucæ	5.19.20	Caluitium nullum ante ceptum coitum. ibidē.	
Brenthus montes colit & syluas	9.11.17	Caluus nemo parte posteriore	3.11.32
Brentho victus pbus, & vox sonora	ibidem.	Caluescūt minus qui varices habent	3.11.63
Brissi genus echinorum, & pelagium	4.5.7	Calui si varices habere inceperint, pilos aliqui producant	3.11.64
Brucorum consideratio, & eorum foetura per totum.	5.29.	Caluescere minus solent qui mento sunt bipartito.	3.11.59
Bruci vnde procreantur	5.19.10	Camelorum duo genera	2.1.60
Bruci vbi pariunt	5.30.16	Camelortū genus vtrūq; pedatim gradit	2.1.66
Bruta referunt magnam humanæ vitæ similitudinem.	9.7.1	Camelus bifidus animal	2.1.99
Bubali, sine fibris est sanguis	3.6.7	Camelus quomodo bifidus	2.1.100
Bubali sanguis quomodo spissatur	3.6.11	Camelus genua singula in singulis cruribus habet.	2.1.96
Bubo auis nocturna & vncunguis	8.3.10	Cameli pes carnosus vestigio, vt vrsæ	2.1.104
Bubo noctuæ similis, sed nō minor q̃ aqla. ibidē		Camelos calceant carbatinis quare	2.1.105
Buccarum cutis non coit vulnerata	3.11.13	Camelus propriū in dorso habet tuber	2.1.92
Buccinis testæ scabræ	4.4.23	Cameli Bactrianæ ab Arabijs quomodo differunt tubere, & quomodo cōueniant	2.1.93
Buccinorū ori operculū adheret natiū	5.15.46	Camelus caudam asino similem habet	2.1.96
Buccinorū venter, & gula, qua continentur parte	4.4.59.	Camelus duas mammæ habet in ventre, & papillas quatuor	2.1.157
Buccina firmas promuscidas habent	4.4.52	Camelus papillas quatuor habet modo vaccæ.	2.1.95.
Buccinis caro, sed penitus inclusa.	4.4.10	Camelus talum habet simile bubulo	2.1.98
Buccina quando generantur	5.12.13	Cameli cornibus vacant, & altero dentium carent ordine	2.1.205

INDEX.

Camelus ab auerso vrinam reddit & s. 14.97.	2.1.173	Cancros edunt cerui morfi à phalangio, item hō mines.	9.5.32
Cameli coitus qualis	5.2.24	Cancro crusta exuuntur per ver	5.17.38
Cameli quando coeunt	5.14.100	Cancro exuūt senectutē, & quoties āno	8.17.42
Camelo quod tēpus coeūdi in Arabia	6.14.98	Candidum oculi siue albugo	1.9.11
Cameli, matres nunq̃ supueniunt suas	9.4.7.1	Candidū oculi ferē in omnibus simile	1.10.1
Camelus mas sœuit tempore coitus	6.18.14	Canes, pars tali vbi sitæ	2.1.134
Camelus genitale habet	2.1.96	Canicula ex mustelorum piscium genere semel anno parit	6.11.13
Camelis genitale neruo cōstat	2.1.179. & 5.2.27	Canis in mustelino genere animal generat post ouum	6.11.23
Camelus gerit vterū mēses duodecim	5.14.99	Canicularum foetus	6.10.33
Camelus fert vterum menses decem, & vnipara est.	6.26.1	Caniculis vbi oua sunt	6.10.29
Camelus quando parit	6.26.4	Caniculas, nebris mustelos aliqui appellant.	6.10.36.
Camelus parit singulos	5.14.100	Caniculæ altri tempore mare euertitur, & maxime apud Bosphorum	8.15.35
Camelus foemina post partum interposito anno coit.	5.14.101	Canicies non ex ariditate	3.11.20
Camelorum pulli natura	6.27.3	Canicies aliqñ propter ægritudinem	3.11.22
Cameli ples à parēte annicula separāt	6.26.2	Canicem celerius sentiunt partes hominū priores q̃ posteriores	3.11.25
Cameli lac tenuissimum collatum cum lacte asinae & equæ & bubulo	3.20.30	Canescit hominis pubes nouissime.	ibidem
Cameli lac & caro quando suauissima	6.26.5	Canescunt citius pili operiti	3.11.24
Cameli lac ad quā mensurā bibitur	6.26.6	Caniceps, & eius descriptio	2.8.4
Cameli aquā turbulentā suauius bibunt, & quot dies tolerare sine potu possunt	8.8.8	Canum genera	6.20.1
Camelortū vita ad quot annos	8.9.7. & 6.26.3	Canum molitorum genus venaticum nihilo à cæteris discrepat	9.1.18
Camelus odio naturali equo aduersat	6.18.15	Canis totum corpus hirtum	2.1.73
Cameli foeminae castratæ, & quādo	9.50.34	Canis multifidus	2.1.114
Cameli celerius currūt, q̃ equi Nissani	9.50.37	Canis venter vnus & arctior	2.17.45
Camelus rabieprehenditur	8.22.5	Canis os rescissum	2.7.2
Cancellus cōmunis focus testatorum & crustatorum, & eius natura	4.4.98	Canis calua osse continuo	3.7.10
Cancelli forma & descriptio	4.4.103	Canes magni in Epiro	3.21.15
Cancellus quare vtrūq; genus & testatū, & crustatū sibi vendicare videtur	4.4.102	Canes minores in Ægypto quā in Græcia, & quare.	8.28.27
Cancellus hospes & cultos pinnarum	5.15.57	Canes dentibus ferratis	2.1.206
Cancellus concharum hospes vnde consistit, & quæ ingreditur	5.15.80	Canes an mutant dentes	2.2.1
Cancelli vigēte flatu sese in saxa recipiūt	4.4.122	Canes dentes mutant, & quos, & quando, & ibi diuersa authorum sententia	6.20.43
Cancellorum qui cum turbinatis hospitantur, & qui cum naticibus	4.4.128	Canes iuniores, dētes habent candidos & acutos: seniores, nigros & hebetes	6.20.48
Cancelli genus oblongius quod turbinem subit, quā quod neriten	4.4.114	Canis vuluam vbi habet	3.1.83
Cancelli genus diuersū qd̃ in natice degit	4.4.115	Canum tam marium quā foeminarum tēpus coeūdi	5.14.45
Cancer quatum crustatorum genus	4.2.5	Canes quot annos & coeunt, & implent	5.14.92
Cancrorum genus multiplex	4.2.7	Canum foeminis genitale prominet tēpore coitus, & humescit	6.18.65
Cancro in crustatorū genere	1.6.7. & 4.1.14	Canes mares & foeminae coeunt quandiu viuūt.	20.6.35.
Cancro fluuiales tertii genus cancrorū	4.2.10	Canis foeminae libido quot diebus describitur.	6.20.15.
Cancer vnus quaternis pedibus regit	1.5.66	Canunt foeminae canes quot diebus	6.20.12
Cancris pedes omnes deni cū forcipibus	4.2.18	Canes canire dicuntur	6.18.64
Cancrorum pedes quo situ & ordine	4.2.22	Canum foeminarum in mammis indicium cum ætatem coeūdi habent	6.20.24
Cancer è genere aquatiliū ambulat	1.1.87	Canis coitus semper opportunus	5.8.27
Cancris forcipes, & pedes quales	4.3.7	Canes minus efferantur coitus copia	6.18.25
Cancris ex crustaceis solis cauda deest	4.2.29	Canes à partu coeūt sexto mēse nec pri⁹	6.20.8
Cancris intestinum qua definit	4.2.73	Canes implentur vno coitu	6.20.3
Cancris corpus rotundum	4.2.30	Canes laconici quando melius coeunt, & eorum vita.	6.20.36
Cancro hippeæ, id est equites apud Phœnicen.	4.2.12.	Canes laconici mense suæ ætatis octauo coeunt, & quomodo.	6.20.1
Cancrorum genus litorale apud Phœnicen magna velocitatis	4.2.11	Cū canib⁹ coeūt lupi in agro Cyrenēsi	8.28.54
Cancro albidū & parū in quibusdā testaceis oriuntur, & quibus	5.15.64	Canis foemina quot diebus gerit vterū	5.14.47
Cancro mare excipiunt	4.2.71		Bb. iij.
Cancrorum coitus qualis	5.7.8		
Cancer mas quomodo differt à foemina	5.7.10		
Cancrorum saxatiliū vscendi modus	8.2.71		

IN LIB. DE HIST. ANI.

Canes laconicæ gerūt vterum sexagenis diebus.		Capræ nō spirant per aures, vt credit Alcma-	
6.20.5.		on.	1.11.2
Canum gerendi vteri diuersitas	6.20.9	Caprarū maribus plures dētes q̄ foeminis	2.3.6
Canum catelli cæci generantur, & quoto die vi-		Capræ coeunt q̄diu viuunt	6.19.21
sum accipiunt	6.20.7	Caprarū coitus & foetus. 6.19.ferē per totum.	
Canis quot parit	6.20.33	Capræ terno, aut quaterno implentur coitu: & si	
Canū purgatio cōiuncta partui qualis	6.20.17	imber à coitu accessit, abortu infert	6.19.1
Canibus mēstrua quot diebus mouētur, & quā-		Capræ anniculæ coeunt, & ferūt vterū	5.14.36
do genitale promineat	6.20.13	Capris sua vox ad initum	4.9.48
Canis foemina sexto post partum mense imple-		Capræ coeundi tempore indicatur menstruorū	
tur, & non prius	5.14.49	purgatio	6.18.67
Canes vehementer ferociunt à catellis	6.18.20	Capræ quot pariunt	6.19.12
Canes mammas in ventre habent	2.1.155	Capræ pinguescūt, cū gerūt partū	6.18.88
Canibus lac quando, & quando vtile	6.20.19	Capræ partus quo proximus intelligit	6.13.69
Canum omnium lac quale	6.20.22	Caprarum partus	6.19.2
Canum genus laconicum lac post coitum dieb⁹		Capræ gestāt vterū quinq; mensibus	6.19.4
triginta habere incipit	6.20.21	Capræ à partu purgatio sequit abūde	6.18.70
Canes laconici ex vulpe & cane generāt	8.28.55	Caprarū proles præstātor, quam senescētes ma-	
Canes indici ex tigride & cane generantur, sed		res & foeminæ procreant	5.14.38
tertio coitu	ibidem.	Capris lactis copiam efficiunt fabæ largius datē	
Canum laconicorum foeminæ q̄ mares viuaciō-		3.21.26	
res, & quare	6.20.41	Capræ robustiores q̄ oues	8.10.20
Canum laconicorum foeminæ sagaciores mari-		Capræ magnitudine pari & in Ægypto & in	
bus	9.1.17	Græcia	8.28.28
Canum non laconicorum mares foeminis viuā-		Capris nullum ducem constituunt q̄re	6.19.24
ciores	6.20.42	Capræ tondentur in Cilicia	8.28.22
Canes ex moloticis & laconicis insignes animo		Caprarum pastus qualis	8.10.1
& industria	9.1.20	Caprarum amentia	9.3.8
Canes pecuarij cæteris cōtra beluas præstāt ma-		Caprarum cubitus	9.3.16
gnitudine & fortitudine	9.1.19	Capræ magis quiescūt q̄ oues, acceduntq; ad ho-	
Canis animosus, amator, & assentator	1.1.155	minem familiarius	9.3.11
Canes foeminæ omnes confidētes mingūt, aliqñ		Capræ frigoris impatientiores q̄ oues.	ibidem
tamē nōnullæ crure elato minxerūt	6.20.32	Capræ somniant	4.10.6
Canes mares quando crus attollunt mingentes.		Capræ crassiorē reddūt vrinā q̄ mares	6.18.83
6.20.29.		Caprarum vita	6.19.6
Canibus senescētibus vox grauior	5.14.22	Caprarum Æthiopicarum vita	6.19.11
Canes somniant	4.10.6	Capræ rediuos hnt, sed carēt pediculis	5.31.20
Canis quomodo increfcit	2.1.195	Capræ syluestres i Creta sagitta trāsfixæ dictā-	
Canis Vlyssis apud Homerum vigesimo anno		num herbam quærunt	9.6.6
moritur	6.20.40	Caprite quando vox hominis dicitur	7.1.13
Canum vita ad quot annos	6.20.38	Capriceps auis omnino liene caret	2.15.23
Canum ætas quomodo dignoscitur	2.2.6	Capricipiti qua parte fel	2.15.53
Canibus ætatis indicium sumitur ex dentibus.		Capricipiti gula qualis	2.17.119
6.20.48.		Caprifici afferi solent iuxta ficos	5.3.25
Canis tribus laborant vitij & quibus	8.22.1	Caprificus ficarios culices generat suis pomis.	
Canibus proprium ricinus	5.31.22	5.3.2.1.	
Canes herba ingesta vomunt	8.5.5	Caprimulgi consideratio	9.30.7
Canes egrescentes herba quadam comela vomit-		Capillamētis circūdant omnia testata	4.4.82
tant.	9.6.8	Captura piscium quando	8.19.51
Canes, cum lumbricis infestantur, herbam tritici		Captura piscium modi duo	8.20.12
comedunt	9.6.27	Caput sex ossibus constat	3.7.13
Canis rabiosus quicquid momorderit inficit ra-		Capitum differentia variæ	1.16.15
bies, excepto homine	8.22.2	Capitis partes exteriores	1.17.4
Canes pars tali vbi sitæ	2.1.134	Caput nō neruis, sed futuris continet	3.5.20
Cantharidæ ex quibus ærucis	5.19.82	Caput superiorē obtinet sitū, & quare	1.15.51
Cantharidæ quare petunt foetida	5.19.84	Caput viri sine futura visum est	3.7.12
Cantharis, vide Scarabæus.		Caput crustatorum indistinctum	4.3.10
Capella auis circa aquas versatur	8.3.65	Capitis in mollibus consideratio	4.1.61
Caper in Lemno insula tantū lactis reddebat, vt		Caput omnibus mollibus inter crura	4.1.61
inde colostrā conficerent	3.20.42	Capita eorum minus laborant, quibus pediculus	
Capræ bisulcæ	2.1.115	in capillo est	5.3.115
Capra & cornigera & bisulca	2.1.123	Capitis dolore laborant sues, & quod remedium	
Capræ ruminant	9.50.41	8.21.10.	
Capræ in Syria auriculis mēsurā palmari, & nō		Capito ex solitarijs vltimus parit	6.17.21
nullæ demissis ad terram	8.28.20	Capitones quando pariunt	5.11.9

INDEX.

Capitonum omnium pastus	8.2.101	Cæcilæ serpentes quomodo pariunt	6.13.35
Capitones cæno vescuntur	8.2.93	Cedropoli homines societate accipiturni per pa-	
Capito à carne omnino abstinet	8.2.96	ludes aucupantur	9.36.14
Capito p hiemē solet excacari, & q̄re.	8.19.22	Centipedæ insecta impennata	4.1.22
Capitoni imbres nocent	8.19.21	Cetipedarum diuulsarum pars abscissa in vtrūq;	
Capitonum oua & foetus à nulla belua violan-		se mouet extremum	4.7.16
tur.	8.2.104	Centipeda, hamo deuorato, sua euomit interiora	
Capitonum labeonum alter litoranus, alter trans-		foras, donec hamum deiciat	9.37.30
litoranus, & solo suo mucore nutritur	8.2.99	Cera vnde accipitur	9.40.188
Capitones vbi adoleuerint, corripuntur ab ar-		Cera quando cōficitur ab apibus	9.40.187
chano.	8.2.105	Ceram apes quomodo capiant	9.40.48
Carduelis victitat in spinis, & vermiculos asper-		Ceræ cōgestio vbi notari potuit	9.40.56
natur, dormit & pascitur eodem loco	8.3.26	Cerā aggerunt apes suis cruribus	5.22.33
Carini pisces nec ouū nec semen habēt	4.11.26	Cera illita, cornua boum iuniorum facile ducun-	
Carnis consideratio	3.16.1	tur.	8.7.7
Caro vbi	3.16.2	Cera in vetusta gignitur acarus bestiola	5.32.6
Caro diuisibilis vndiq;	3.16.4	Cerago siue cereus, cibus apum	9.40.17
Caro pars communis	3.2.6	Cereus picatus quid, & quibus medet	9.40.36
Caro quando vertitur in pingue	3.16.7	Cercopitheci, vide Cebi	
Caro quando vertitur in venas & fibras	3.16.6	Cerebrum omnium bipartitum	1.16.11
Caro foeminæ humidior q̄ maris	4.11.46	Cerebrumincipiti est subditum	1.7.8
Caro cuiusque quadrupedis deterior quæ palu-		Cerebrum cauti habet exiguū in medio	1.16.19
stris.	8.10.16	Cerebrum in omnibus priorem capitis obtinet	
Carnis quibus parum, ijs venæ ampliores, & san-		situm.	1.16.5
guis attrior	3.16.9	Cerebrum omnibus sanguineis	1.16.7
Carnis vbi multum, venæ arctiores, & sanguis ru-		Cerebrum sensu caret	3.19.6
bentior	3.16.7	Cerebrum omnium expers sanguinis	3.3.80
Carniuora oppugnantur à cæteris omnibus, &		Cerebrum omnibus sine sanguine in vena, & ad	
ipsa cum cæteris pugnant	9.1.41	taetum frigidum	1.16.17
Cartamum quid	5.19.5	Cerebrū adipe pinguescētū & sēbo, q̄le	3.17.15
Cartilaginea, vide Chartilaginea.		Cerebrū in his quæ mollia dicuntur	1.16.8
Carulus apud mare etiam versatur.	8.3.57	Cerebrum hominis duabus cōtinetur membra-	
Casseus pars lactis	3.20.25	nis & humidissimum	1.16.10
Casseis conficiendis quod lac cōmodū	3.20.52	Cerebrum homini plurimū proportionē magni-	
Casseus ex quibus	3.20.27	tudinis.	1.16.9
Casseus phrygius ex quibus	3.20.54	Cerebellum quid	1.16.12
Casseo vtilius lac emulgetur à ruminantibus.		Cerebellum an idem cum cerebro	1.16.13
3.21.30.		Cernua piscis litoralis	8.13.9
Cassei plus habet lac crassius	3.20.25	Cernua cito magnitudinē isignē accipit	5.10.17
Castitas turturis, vide Turturis.		Cernuæ carniuoræ tantum	8.2.92
Castitas camelij, vide Cameli.		Cernua latet	8.15.10
Castratio fit duobus modis	3.1.71	Cerrus mutat colorem	8.30.19
Castrandi modus animalium	9.50.26	Certhiæ mores, domicilium, victus, ingenium, &	
Castrantur animalia quæ	9.50.3	vox.	9.17.9
Castratio omnium aialū qñ fieri debet	9.50.18	Ceruix pars colli extima	1.12.6
Castriatis ante pubertatē pili post geniti nō ex-		Ceruices neruis plurimis continentur	3.5.27
eunt, post pubertatem autē soli decidūt præ-		Ceruix vteri quem vsum habet	1.14.4
terquam pubis	3.11.36	Ceruix leoni osse vno	2.1.12
Castrata oia auctiora fiunt incastratis	9.50.19	Cærulei auis natura & descriptio	9.21. per totū.
Cataractæ gula qualis	2.17.120	Cærua vulue illita facit vt semē decidat	7.3.9
Cataracta mari victitat, & alia ei⁹ natura	9.12.8	Ceruus corniger & bisulcus	2.1.123
Cataractæ magnitudo	9.12.9	Ceruus bisulcus	2.1.115
Catus vbi gignit, & vbi gigni nō potest	8.2.88	Ceruus ruminat	9.50.42
Cati syluestres mures venantur	6.37.12	Ceruorum sanguis sine fibris	3.6.7
Cauda habet magna quadrupedū pars	2.1.63	Ceruorum sanguis non concrefcit	3.19.12
Caudam qualem aues gerunt	2.12.33	Ceruorum sanguis quomodo spiffetur	3.6.9
Caudæ animalium pili corporis modum sequū-		Ceruo fel deest	2.15.27. & 36
tur.	2.1.89	Ceruus achainis fel i cauda cōtineri credīt	2.15.29
Caudæ renascunt serpētibus & lacertis	2.17.95	Ceruo intestinum amarum	2.15.36
Cauda cancris solis ex crustaceis deest	4.2.29	Ceruus intestinum tenue, ita, vt etiam rumpi possit	
Caudam motitantes aues	8.3.52	si si percusseris	6.29.33
Caulium victus quorundā pisciū	8.2.114	Ceruo vni cornua solida	2.1.140
Cebus quid	2.8.3	Ceruo soli cornua oibus annis decidua	2.1.144
Ceborum consideratio	2.9.1	Ceruus tantūmodo cornua tota solida, & omni-	
Cæci ex cæcis nascuntur	7.6.22	bus annis decidua nisi castrantur	3.9.15

IN LIB. DE HIST. ANI.

Cerui amittūt cornua singulis annis mēse Aprili 9.5.25.
 Ceruus cornua difficilibus locis dimittit. 9.5.10
 Cerui amillis cornibus occultant se interdiu, & quare 9.5.25
 Cerui quare subulones dīcti 9.5.17
 Cerui cornuum reparatio qualis 9.5.27
 Ceruis qñ cornua innascūtur, & qualia 9.5.14
 Ceruorum in genere fœmina cornuū inops, mas habet 4.11.52
 Cerui si nō habētes cornua castrentur, nō adūt cornua: si cornua habētes, nō decidunt 9.5.22
 Cerui cornu sinistrum à nemine compertū fert, & quare occultit 9.5.13
 Ceruæ vbi scissā aure sunt 6.29.16
 Ceruus salax 6.29.24
 Ceruorum coitus & tempus 6.29.1
 Ceruus genitale habet neruosum 5.2.179
 Ceruis maribus vox cum tempus coeundi, fœminis cum metuerint 5.14.2
 Ceruorū brevis vox fœminæ, maris productior. ibidem.
 Ceruæ non patiuntur mares nisi raro, & quare. 5.2.18.
 Ceruæ implentur paucis diebus, & ab vno mular. 6.29.8
 Cerui mares vbi fœminas impleuerūt, quare se parant, & quid agant, & quid accidunt 6.29.20
 Ceruorum caro libidinis tempore foetet vt hirco rum. 6.29.28
 Ceruis quando purgatio 6.29.10
 Ceruæ prudentia in pariendo 9.5.1
 Ceruæ quot pariunt, & vbi 6.29.8
 Ceruæ quare inuolucrum statim à partu exedūt 9.5.34.
 Ceruis fœminis q̄tema vbera vt vaccis 6.29.20
 Ceruorum modus in currendo 6.29.30
 Cerui pinguescunt ætate supra modum, vt nec currere quidem possint 6.29.25
 Ceruus mas cum pinguerit, nusq̄ apparet sed lōge fecedit, & quare, & quādo pinguet 9.5.8
 Cerui hieme extenuātur & debilitant 6.29.29
 Cerui ingeniosi, & timidi 1.1.151
 Ceruæ hinnulum ad stabula ducere consueuerūt 6.29.12.
 Ceruæ hinnulum assuefaciunt ad stabula, quōd refugere debeat 9.5.5
 Ceruorum vita longa 6.29.14
 Cerui duplici indicio senes cognoscūtur 9.5.20
 Ceruus captus est, suis enatam cornibus hederā gerens viridem 9.5.30
 Cerui cantu & sibilo capiuntur 9.5.36
 Cerui in capite vermes viuos continent 2.1.5.31
 Cerui mori à phalangio vel simili, cancos edūt 9.5.32.
 Ceruini cornus suffitum fugit plurima pars insectorum. 4.8.101
 Ceruus acerrime sentit arrectis auribus, contra minime. 9.5.40
 Cete an naturam habent aquatilem, an terrestre 8.2.10.
 Cete vt delphinus, phoca, & balæna, mammas habent. 3.20.21
 Cete animal perfectum generant 1.5.4
 Cetario generi omni quis coeundi modus 5.5.16

Cete viuipara quæ non branchias habent, sed fistulam. 6.12.1
 Cetacei generis omnes, pisces capiunt resupinati, & quare 8.2.123
 Cetus ex sanguineorum genere 1.6.4
 Chalcis pugnat cum aquila 9.12.21
 Chalcis raro apparet, eius natura, & magnitudo. 9.12.15.
 Chalcis quot oua parit, & vbi nidulatur 9.12.22
 Chalcis piscis quo vitio infestatur 8.20.8
 Chalcis piscis, vide Erica.
 Chalcidæ bestiolæ morfu equi intereunt, & quid chalcidæ. 8.24.27
 Chameleonis descriptio 2.11.11
 Chameleo mutat colorem inflatus 2.11.16
 Chamæ vbi oriuntur 5.15.54
 Charadrius vnde dictus, & eius descriptio 9.11.6
 Charitas delphinorum in natos 6.12.18
 Chartis animalia quæ innascuntur 5.33.8
 Chartilago pars communis 3.2.6
 Chartilaginis ab osse differentia 3.8.1
 Chartilago præcisā nunq̄ reparatur 3.8.3
 Chartilago quibus foramine peruiā, & quibus nō 3.8.4.
 Chartilagine quæ constant 3.8.8
 Chartilaginei pisces qui 5.5.11
 Chartilaginea aut læuia, aut aspera 2.13.42
 Chartilaginei omnes pisces sunt pelagij 8.13.11
 Chartilagineorum magnæ parti non sunt appendices. 2.17.107
 Chartilaginea plana & caudata pinnis carent. 1.5.28.
 Chartilagineo in omni genere fœmina maior q̄ mas. 5.5.10
 Chartilagineo i genere mares quomodo à suis fœminis differunt 5.5.18
 Chartilaginei pisces pro spina cartilaginé habēt 3.7.38.
 Chartilaginea animal perfectum generāt 1.5.4
 Chartilaginea nōnulla vīsa sunt coire canū modo auerā. 5.5.8
 Chartilaginei pisces sæpius mense & pariunt, & coeunt quare 6.10.55
 Chartilaginei pisces animal pariunt, nō tamen sine ouo. 6.10.1
 Chartilaginea quibus anni temporibus pariunt. 5.10. per totum.
 Chartilaginea genera superfoetāt, & vterum gerunt senis mensibus 6.11.10
 Chartilagineum genus omnino minus foetificat quare. 6.17.33
 Chartilaginei generis plures disrupto vtero pariunt. 6.17.35
 Chartilagineum genus piscium viuiparum excepta rana. 2.13.53
 Chartilaginea ouū intra se prius cōficiūt 1.5.21
 Chartilaginea tēpore partus repetūt litus & vada quare. 6.11.16
 Chartilaginea vbi oua continent 6.10.53
 Chartilaginea qua parte habent vuluas 6.10.7
 Chartilagineorum vulua qualis 3.1.101
 Chartilaginea quæ dicuntur ibidem.
 Chartilagineorum nōnullorum in prolem amor. 6.17.38.
 Chartilaginei pisces caniuori tātū 8.2.91. & 113

INDEX.

Chartilaginea nōnulla strepitū reddunt 4.9.27
 Chartilagineorum somnus profundus 4.10.36
 Chartilagineū omne genus solum cōditur hiberno tempore 8.15.28
 Chartilaginei pisces corripiunt resupinati quare. 8.2.123.
 Chartilagineorum ex iecinoribus colliquatis fit oleum. 3.17.10
 Chloris, vide Luteola auis
 Chlorion, vide Vitreo
 Cholago in ventre quid 1.13.7
 Chrysalides quando dicūtur ex erucis 5.19.24
 Chromis piscis vocalis æstimatur 4.9.21
 Chromis inter pisces liquidè audit 4.8.69
 Chromis quare maxime algore infestat 8.19.18
 Chromes pisces fusanei semel āno pariūt 5.9.14
 Cibi animalū quomodo differunt 8.1.46
 Cibus causa est ob quam varijs in locis animalia differunt magnitudine 8.28.28
 Cibi commodi ratione animalia etiam efferatissima mansuecunt 9.1.48
 Cibus apum 9.40.132. & 160
 Cicadæ vbi sunt & vbi non 8.28.5
 Cicadarum plura genera magnitudine differentia. 4.7.52
 Cicadarum genera, & earum coitus 5.30. p totū
 Cicadæ nō nascūtur vbi arbores defunt 5.30.8
 Cicadæ vnde procreantur 5.19.10
 Cicadarū copia in Cyrenēsi agro 5.30.16
 Cicadæ large pueniūt copia imbrum 5.30.19
 Cicadæ in nemorib⁹ opacis esse nequeūt 5.30.11
 Cicadæ vbi nidificant 5.30.17
 Cicadarum coitus qualis 5.30.12
 Cicada fœmina genitale quale habet. ibidem
 Cicadæ vbi pariunt 5.30.14
 Cicadæ amāt oleas vt minus vmbrosas 5.30.10
 Cicadæ vbi eruperūt, oleis & arūdinibus insidūt, & aliarum earum natura 8.17.35
 Cicadæ canunt 4.9.12
 Cicadarum in vtroq̄ genere mares canūt, fœminæ silent 5.30.25
 Cicadæ quo tēpore gustu suauissimæ 5.30.21
 Cicadarum mares ante coitum suauiores, fœminæ à coitu 5.30.25
 Cicadarum genus sonat attritu spiritus 4.9.14
 Cicada in animalium genere ore caret 4.7.48
 Cicada quæ ore caret, quo instrumēto vt ore nutritur 4.7.49
 Cicadæ oculis hebetes 5.30.31
 Cicadis excrementum nullum in aluo reperitur. 4.7.51.
 Cicadastræ ab achetis quō differunt 4.7.55
 Cicer opimat sues 8.21.26
 Cicindelæ vnde 5.19.52
 Cicindelarū aliæ pēnatæ, aliæ non 4.1.24
 Ciconia habet appendices 2.17.134
 Ciconia petit lac⁹ & fluuios victus causa 8.3.50
 Ciconiæ parentum senectutem educant 9.13.4
 Ciconia latet 8.16.10
 Ciconiæ plaga affecta, cunilam plagæ apponūt. 9.6.26.
 Ciconia auis nocturna vnguibus adūcis 8.3.10
 Ciconiæ noctu venādo cibū sibi acquirūt. 9.34.1
 Ciconiæ venantur mures, lacertas, & verticillos. 9.34.4.
 Cilicæ capræ tondentur, vt alibi oues 8.28.22
 Cilium quid 1.9.9
 Cilium homini vtrāq̄ in palpebra, cæteris non. 2.1.70.
 Cilio palpebræ inferioris carent cætera ab homine. 2.1.71
 Cilium in vtrāq̄ palpebra simiæ habent 2.8.13
 Cimicum generatio vnde 5.31.6
 Cymindem Iones appellant chalcida 9.12.17
 Cinchli natura 9.12.1
 Cinchilus aquas petit victus causa, & caudā motitat. 8.3.51
 Cynchramus dux coturnicib⁹ cū abeūt 8.12.45
 Cynchrami vox discessum coturnicum indicat. 8.12.46.
 Cinnamulus vel cinnamomus, vel cinnamus vbi nidulatur 9.13.17
 Cynocephalus, vide Caniceps
 Cynoraistes, vide Ricinus
 Cyprino quot branchiæ 2.13.36
 Cyprinorum generatio ex ouo tarda admodum. 6.14.29.
 Cyprino inter fluuiatiles palatum carnosum pro lingua. 4.8.30
 Cyprinus cū parturit, sese vadis intrudit 6.14.36
 Cyprini partus 6.14.7
 Cyprinus sol⁹ cū siluro oua sua custodit 6.14.43
 Cyprinus canis ortu potissimum siderat 8.20.2
 Cypseli, vide Apodes
 Circus tertium genus accipitrum 9.36.2
 Circo cū vulpe inimicitia sunt, & quare 9.1.78
 Cyrenēsi in agro lupi cū canib⁹ coeūt 8.28.54
 Cyrenēsi in agro ranæ vocales tempore præterito decrant 8.28.14
 Cirri infecta animalia vnde 5.19.55
 Cirri in mollibus quid 4.1.61
 Cytisus auget lac, & dum floret incommodus. 3.21.20.
 Clanga, vide Planga
 Claudi ex claudis nascuntur 7.6.22
 Cleri vermiculi qui in pauimento nascuntur, offiunt apibus 9.40.169
 Coagulum quid, & vbi sit 3.21.1
 Coagulo lac cogitur 3.20.60
 Coagulum quæ habent 3.21.4
 Coagulum habet lepus 3.21.5
 Coagulum quo vetustius, eo præstātius 3.21.6
 Coagulū vetus alui pfluuiū mederi potest. ibidē
 Coarmētari qñ dicuntur tauri mares 6.18.58
 Cocalibus testatis carnes, sed penitus inclusæ. 4.4.10.
 Cochleis os & dentes acuti, breues & tenues. 4.4.51.
 Cochleis caro, sed penitus inclusa 4.4.10
 Cochleæ nonnullæ bestiolas habent gāmaris pūillis similes 4.4.130
 Cochleæ terrestres conduntur 8.13.64
 Cochleæ terrestres, vide Limaces.
 Coitus animalium cōsideratio 5.2. per totū.
 Coeundi tempus vnicuiq̄ animali præscriptum idem. 5.14.8
 Coire more iusto 5.2.8
 Coitus quadrupedum ouiparorum 5.33.2
 Coitus pedestrium quadrupedum ouiparorum. 5.3.1.

IN LIB. DE HIST. ANI.

Coitus quadrupedum viuiparorum, eius tempus, & libido	6.18. per totum.	Columbæ à coitu caudam distendunt	6.2.70
Coitus eorum quæ pedibus carēt, & longo sunt corpore.	5.4.1	Columbæ coeunt intra annum	6.4.19
Coitus piscium	5.5. per totum.	Columbæ tota ætate foetant	5.3.7
Coitus piscium crustatorum.	5.7. per totum.	Columbæ coeunt & pariunt omni tēpore	6.1.7
Coitus mollium piscium	5.6. per totum.	Columbarum partus	6.1.15
Coitus locustarum qualis	5.28.1	Columbæ pariunt decies anno, aliquæ vndecies.	6.4.18.
Coitus insectorū.	5.8. per totum, & 5.19.1	Columbæ pariunt oua subuentanea	6.2.37
Coitus formicarum	5.25.1	Columbæ oua nonnulla pariunt infœcunda, etiā ex coitu.	6.3.67
Coitus auium differentia	5.2.10	Columba citra dies triginta prole expedita parit.	6.4.26
Coeundi tempus auibus non idē omnibus	6.1.4	Columbæ pariunt omnibus anni temporibus.	5.13.14. & 6.4.3.
Coitus columbarum quo tempore & omnis columbaei generis	6.4.19	Columbæ Ægyptiæ duodecies pariunt in anno.	6.4.19.
Coitus columborū fit præcedēte osculo, & qualis sit	6.2.81	Columbæ ouum quot diebus à coitu perficitur.	6.2.78.
Coitus araneorum	5.27.1	Columbæ ouum retinere possunt, etiam tempore parturiendi certa causa.	ibidem.
Coitus boum consideratio	6.21.1	Columbæ ubi primum ouum pepererint, vno interposito die secundum pariunt	6.4.13
Coitus eorum consideratio	6.22.1	Columbarum oua candida	6.2.8
Coitus ouium, & caprarum, & foetus per totum.	6.19	Columborum mas & foemina incubāt	9.7.27
Coeunt quadrupedes plurimæ more iusto	5.2.8	Columbæ vicissim incubant, interdū mas, noctu foemina.	6.4.14
Coitus tempora omnium animalū	5.8.17	Columbæ quoto die ouum pforāt	6.4.15
Coeuntia non omnia simili modo coniunguntur.	5.2.4	Columbæ magna ex parte marem & foeminam generant, priorem marē, posteriorem foeminam.	6.4.11
Coeunt mulæ terræ Syriæ	1.6.33	Columbi maris officiū in partu foeminae, & enutriendis pullis.	9.17.15
Coitum quæ celerrime absoluunt	5.2.13	Columba foemina mare acerbior in opere sobolis.	6.4.17
Coeunt auerſa quæ vrinam retro mittunt	5.2.6	Columbæ mas & foemina prolem fouent ad certum tempus	6.4.16
Coitus tempore fera omnia cum foeminis comunitur pascuntur & non ante	6.18.60	Columbus mas adultos pullos subigit	9.7.20
Coitus tempore, quare quadrupedes tum mares tum foeminae admotis ad genitalia naribus odorantur.	5.5.45	Columbarum proles quando præstantior	5.13.16
Ad coitum propensiora ferē omnia animalia tēpore verno.	6.18.90	Columbus frugibus viuunt	8.3.37
Colarem vilula & cæteri adunci rapiunt	9.1.69	Columbæ non resupinant collum cū bibunt, nisi satis hauserint	9.7.25
Coles quid	1.14.8	Columbi semper visuntur	8.3.38
Colli situs, & eius partes	1.12.1	Columbæ non migrant	8.12.35
Collusionis consideratio	9.23.5	Columbæ cum hominibus degunt	1.1.140
Colorum immutatio in animalibus è potu quorundam fluminum	3.12.9	Columborum intelligentia	9.7.13
Colores cornuum, vnguium & vngularum, pro cutis pilorumque colore sequuntur	3.9.6	Columborum mira castitas	9.7.14
Colore mutant quidam pisces, & qui colore mutant chamæleo inflatus	8.30.14	Columbæ magna ex parte mutuo degunt amore.	9.7.21
Colore mutat chamæleo inflatus	2.11.16	Columbus puluerat, & lauat	9.49.56
Colore hostis asinus, & quare	9.1.90	Columbæ accipitrum genus cognoscūt	9.36.11
Colubri thebani cornuti	2.1.139	Columbarum vita ad quot annos	9.7.33
Columellæ situs, & quando nomine vix vocantur.	1.11.54	Commotis quid & quibus medetur	9.40.34
Columbaei generis plures species.	5.13.8	Compagines	3.7.23
Columbaceum genus pugnax	9.7.22	Cōceptus cōtingit mulieribus sua natura à mēstruorum profluuiio	7.2.11
Columbaceum genus magna ex parte bina oua, & complurimum terna parit	6.4.1	Conceptus in muliere signa	7.3.19
Columbaceo generi gestatio vteri, & incubitus quot diebus absoluitur	6.4.22	Cōceptus mulieri fieri potest sine mēstruorum profluuiio, & cui	7.2.13
Columbaceo in genere mas, foeminane sit non facile est cognoscere, nisi interiorum ratione.	9.7.28.	Conceptus indicium in mulieribus	7.3.1
Colūbaceū genus nunq̃ plus duobus pullis educit, licet aliquando oua terna pariat	6.4.7	Conceptus piscium magna ex parte agitur verno tempore.	5.11.11
Columbi gregales	1.1.107	Conceptionis suis signum	5.14.91.
Colūbo ingluuius præposita ventriculo	2.17.112	Concharum genus testaceum	4.1.16
Columbæ qua parte fel	2.15.52	Concharum nonnullis testæ scabræ	4.4.22
Columbis exiguus lien	2.15.23	Concharum alijs testē pectinatim diuisē.	4.4.23
Columbis fit coitus præcedente osculo	6.2.81		

INDEX.

Conchis quas galadas vocant, testa læuis	4.4.21	Cor piscium quò tendit	2.17.4
Conchæ bi oriuntur	5.15.54	Cordis dolore vexatur equus malo irremediabili, & indicia	8.24.20
Conchæ in arenoso limo oriuntur	5.15.60	Cordula pedibus natat & cauda	1.5.35
Conclarum genus nascitur locis varijs	5.15.69	Corduli victus & natura	8.2.31
Concharum aliæ sedē mutāt, aliæ non. ibidem.		Cornices magnitudine pari & in Ægypto, & in Græcia, & quare	8.28.28
Conchæ nulla radice innitentes sedem non mutant.	5.15.73	Cornix sola inter aues pullos suos iam volantes pascens comitatur	6.6.24
Conchæ tenuiores & scabræ qua causa dicuntur è latibulo prodire	9.37.102	Cornices litora petunt, vt ex aquis eiecta animalia tangant.	8.3.57
Concha quæ pictoribus vsui est crassa admodū, & qua florem suum habet, & vbi reperitur.	5.15.78.	Cornicibus natura omniuora est.	ibidem.
Concharium genus omne optimum cum grauidum.	8.30.3	Cornicum foeminae tantum incubant, & marium officium.	6.8.8
Concharum hospes squilla parua	4.4.119	Cornix occidit tympanum	9.1.69
Congri læues	2.13.43	Cornix semper conspicua	3.23.9
Congris quot branchiæ	2.13.34	Cornix dissidet cum noctua, & quare	9.1.54
Congri pinnas binas habent	1.15.26	Cornix & ardeola amicæ	9.1.109
Congro gula sed exigua	2.17.11	Cornici aduersatur mustela, & quare	9.1.61
Congri qua parte fel	2.15.50	Cornuum natura	3.9.1
Congri albicantes omnes litorales	8.13.11	Cornua cuti potius adhærent q̃ ossi	3.9.18
Congri nigrantes ambigunt, an litorales an pelagij.	8.13.12	Cornua parte plurima sūt caua ab radice	3.9.12
Conger non parit ouum arenidum	3.10.6	Cornuū color colorē cutis & pili sequit̃	3.9.6
Congri foetura	6.17.55	Cornigerum nullum exertis dentibus, nec ferratis.	2.1.208
Congri carniuori tantum	8.2.91	Cornigerorum nullum paruum	2.17.58
Congrorum alter alterum maxime aggreditur.	8.2.96.	Comuta omnia quadrupeda	2.1.137
Congri sæpe viuunt cauda abscissa	9.2.13	Cornigera non dentata vtrinque sunt	2.1.202
Congri cauda à murena abscinditur	9.2.15	Cornigera magna ex parte bifulca	2.1.121
Conger latet	8.15.10	Cornigera omnia vbi vuluam habent	3.1.83
Congri à locustis vincuntur, & quare	8.2.75	Cornua boum quomodo caua	2.1.143
Congri polypos superant, sed edere nō possunt, & quare	8.2.75	Cornua robustiora tauris q̃ vaccis	4.11.56
Coniunctio maris & foeminae, vide Maris & foeminae coniunctio.		Cornua mobilia habēt boues in Phrygia	3.9.18
Coniunctio quæ animalia	2.12.28	Cornua ceruis tantūmodo tota solida	3.9.15
Consonantes literæ lingua & labris proferuntur.	4.9.6	Cornua ceruo solida, cæteris caua	2.1.140
Conuulsione corripit solēt pueri, & quādo, & qui præcipue, & quæ huic malo nocent	7.12.1	Cornua oibus annis decidua foli ceruo	2.1.144
Cor sinum triplicem habet, & eius situs, & forma.	1.17.1	Cornua ceruus locis difficilibus amittit, & inde prouerbum	9.5.10
Cor in omnibus præter hominem in medio pectore.	2.17.1	Cornu ceruini incensu, insecta plurima fugiunt.	4.8.101.
Corda oia intra se habent sinū triplicē	3.3.35	Cornua vuluarum	3.1.84
Cor omnibus priorem in partem tendit suo mucrone, exceptis piscibus	7.17.3	Cortex quid	1.16.18
Cordis sinus triplex quomodo distiguit	1.17.16	Cortice quæ integuntur	3.10.4
Cor omnibus quibus sanguis & septum transuersum.	2.25.13	Cortice inteſta auriculis carent	1.11.13
Cor homini leuæ parti est commissum	1.17.2	Cortice inteſtum genus omne omniuorum est.	8.4.1.
Cor vnum ex visceribus sanguinem intra se habet.	1.17.34	Cortice inteſta se condunt	8.15.1
Cor sanguinem tenuissimum habet medio sinu.	1.17.37.	Cortice inteſta quandiu latent	8.17.19
In corde sanguis præter venas	3.19.4	Coruuli pisces gregales sunt	9.2.5
Cor maximo sinu venæ iungitur maiori	1.17.20	Coruulus latet per hiemem	8.15.8
Cor sinu medio aortæ iungitur	1.17.21	Coruulus cum fert vterum, optimus	8.30.20
Cor arteriæ iungitur quibus vinculis	1.16.51	Coruulis præter cæteros pisces annus squalens prodest.	8.9.29
A corde meatus ad pulmonem perpetui, & quales.	1.17.21	Coruo aui qua parte fel	2.15.52
Cordis sinus ad pulmonem parui	1.17.18	Coruo ingluuius deest	2.17.118
Cordis sinuū varietates in animalibus	3.3.36	Corui maiores in Ægypto quā in Græcia, & quare.	8.28.27
Cor serpentibus quem situm, & quale	2.17.86	Corui pennæ interdū albescent per affectus temporarios	3.12.5

IN LIB. DE HIST. ANI.

Coruo inimicus miluus quare	9.1.63	Cremor lactis	3.20.48
Coruus tauro & asino aduersarius	9.1.80	Crescendi discrimen in animalibus	1.1.189
Coruus vulpi amicus, & quare	9.1.63	Crex cum quibus pugnat	7.1.83
Corui palmipedis descriptio & victus	8.3.61	Cregis natura & mores	5.17.1
Coruus vnus ex genere palmipedum infidet arboribus, & in eis nidulatur	8.3.63	Crilla auibus	2.1.47
Coscos venatur picus martius	9.9.11	Crocodilo exiguus lien	2.15.6
Costæ quot in homine	1.15.3	Crocodili fluuiatilis descriptio & natura	2.10.2
Costarum ordo vnde	3.7.19	Crocodilo vtriusq; ventet vnus	2.17.66
Costæ serpentibus quot	2.17.93	Crocodilus quomodo flectit crura	2.1.39
Cottorum pisciculorum captura	4.8.62	Crocodilus vnus maxillam superiorem mouet.	1.11.43. & 3.7.16.
Coturnicum natura	9.8.27	Crocodilorum terrestrium foetura	5.33.13
Coturnici qua parte fel	2.15.53	Crocodili fluuiatilis foetura, vita & incrementum	5.33.16.
Coturnici an ingluuies deest, & lingua qualis.	2.17.118.	Crocodili testes intus adhærent lumbis	3.11.18
Coturnici ingluuies & gula ampla vbi	2.17.128	Crocodili fluuiatilis ouu quantu anferis	5.33.17
Coturnices nidos sibi non faciunt, & quare.	9.8.1.	Crocodilus Ægyptius non habet linguam abolutam.	2.10.10
Coturnix nunquam in arbore consistit, sed humi.	9.8.47	Crocodili quomodo humore gaudent	8.2.5
Coturnices humi nidulantur	9.8.45	Crocodilis hiatibus trochili aues depurgant dentes.	9.6.18
Coturnices vbi pariunt	9.8.3	Crocodili genus mansuefecit locis quibuscumque propter cibum	9.1.48
Coturnices non pariunt in nidis	6.1.22	Crocodili fluuiatiles hieme sese cõdunt	8.15.3
Coturnices refouent pullos suos, & ducunt more gallinarum, nec eodem in loco & pariunt & incubant	9.8.8	Crus quid	1.15.26
Coturnices salacissimæ	9.8.42	Cruris partes	ibidem
Coturnices omnino ægre volant propter corporis pondus	8.12.41	Crurum in animalibus flexus	2.1.31
Coturnices quare vociferantes volant	8.12.43	Crura quadrupedum qualia	2.1.105
Coturnicibus vox in pugna	4.9.57	Crura mollium, & brachia, & barba, & citri dicuntur	4.1.61
Coturnicibus maribus tantum cantus	4.9.61	Crustata animalia quæ	1.6.6. & 4.1.11
Coturnices migrare solent, & quoniam	8.12.25	Crustatoru consideratio, & plura genera	4.2.1.
Coturnices migrant, nisi paucæ locis apricis remanserint	8.12.35	Crustatorum partium consideratio	4.2. per totu.
Coturnices cum veniunt, sine ducibus pergunt.	8.12.44.	Crustata nomine vacant comuni	1.6.6
Coturnices cum abeunt, quas habet duces, ibidem	8.12.46	Crustatorum venter qualis, & quo situ	4.2.75.
Coturnicum discessum parari quo sentiunt aucupes.	8.12.37	Crustatorum intestinu quale & quo situ	4.2.76.
Coturnices quando prospere degunt, & quando moleste	8.12.37	Crustatis nec alueus distinctus, nec caput	4.3.10
Coturnices autumnno pinguiore quæ vere	8.12.27	Crustatis omnibus branchiaru annexus	4.2.73
Coturnix auium quas caperit, nunquam cor edit	9.11.9.	Crustatis gula exigua ad ventrem	4.2.76
Coturnices qui aucupantur quare austrum obseruant.	8.12.40	Crustatorum gula quo situ	4.3.20
Coxa quid	1.13.10	Crustatorum os quo situ	4.3.13
Coxæ omnibus quomodo flectuntur	2.1.47.	Crustatis omnibus dentes bini	4.2.74
Coxarum in dolore sanguis vnde mittendus	3.3.4.	Crustatorum oculi quomodo siti	4.3.11
Crabronum ratio	9.42. per totum.	Crustatis omnibus oculi duri, eorum situs & motus.	4.2.37
Crabrones genus apum gregale	9.40.6	Crustatorum brachia quibus forcipata, ijs introsum se flectunt	4.2.25
Crabroni nomen proprium	4.7.3	Crustatorum omnium crura flectuntur in obliquum	4.2.24
Crabronum foetura. 5.23. ferè per totum.		Crustatorum marinorum caro qualis	4.2.101
Crabrones omnes aculeo armari videntur.	9.42.22.	Crustata omnia papauer seu muten hnt	4.2.81
Crabronum ingenia	9.38.2	Crustatis intus in aluo humor pallidus, & quæ alia.	4.3.24
Crabrones duces habent vt apes	9.42.5	Crustatis foeminis quæ propria	4.2.105
Crabronum victus	9.42.1	Crustatis maribus quæ propria	4.2.97
Crabrones vbi alueum effingunt	9.42.8	Crustatorum foemina a mare quomodo differt.	4.3.26.
Ex crabronibus nympha quando	5.19.34	Crustatis habetur sexus	4.11.6
Crangines è squillarum genere	4.2.7	Crustatis nulla maris meatuum & foemina differt.	4.2.94
Cranginis caudæ lateri vtriusque pinnæ & situs earum.	4.2.27	Crustatis foeminis locus ovis deputatus iuxta intestinum.	4.2.80
Crea pars tibie prior	1.15.29		

INDEX.

Crustatorum piscium coitus	5.7. per totum.	D.	
Crustata & coire, & parere percipiunt	8.30.7	Damæ fel deest	2.15.28
Crustata quomodo oua contineant, & foueant.	5.18.33.	Damæ sanguis sine fibris	3.6.7
Crustata quomodo sensu sunt prædita	4.8.95	Damæ sanguis non concrefcit	3.19.12
Crustatorum gustus	4.8.105	Dasquilli ceno vescuntur & stercore	8.2.93
Crustaceorum vescendi modus	8.2.69	Defunctis pili & ungues augescunt	3.1.61
Crustata dormiunt vt pisces	4.10.10. & 40	Defunctis nihil humoris in vesicam transmittitur.	3.15.8
Crustatorum genus aquam ore accipit	4.3.16 & 8.2.27.	Delphinorum plurima genera	6.12.10
Crustata omnia mare excipiunt	4.2.71	Delphini natura ambigit, an aquatilis, an terrestis.	8.2.9
Crustata ex piscibus caudis natant	1.5.34	Delphinis branchiæ defunt	1.5.6
Crustatum nullum sonu mittit naturalè	4.9.17	Delphini fistulam habent in dorso.	ibidem
Crustata optima quando grauida	8.30.4	Delphinus felle priuatus	2.15.39
Crustata cõduntur solu tempore hiberno	8.15.27	Delphinus ossa habet, non spinas	3.7.36
Ctesias author	2.1.215	Delphinus pulmonem & arteriam habet, quare vocem habet	4.9.36
Ctesias author non fide dignus	8.28.15	Delphinus quo argumento spirat	8.2.15
Cubitus pars brachij	1.15.17	Delphinis quis cõeundi modus	5.5.15
Cubiti si breues, femora sunt breuia	1.15.13	Delphino testes vbi	3.1.20. & 49
Cuculi natura & consideratio	6.7. per totu.	Delphinus intus genitale habet	2.1.161
Cuculus vbi nidificat	6.1.29	Delphini gerunt vterum decem mensibus & quado.	6.12.15
Cuculi partus	6.7.17	Delphini partus	6.12.6
Cuculi foetus & eius prudentia	9.29. p totu	Delphinus viuiparus	6.12.1
Cuculi pullus quo tempore grati saporis	6.7.19	Delphinus mamas habet	2.13.10. & 3.20.21
Cuculus colore immutatur, & quando latet, & quando apparet	9.49.14	Delphinus habet lac	6.12.12
Cuculus pilcis vocalis habitus, & vnde nomen accepit.	4.9.22	Delphini gestant suos foetus infirmos in infantia.	6.12.13
Cuculi pisces ambigunt, an litorales, an pelagij.	8.13.13.	Delphini proles celerius adolefcit	6.12.14
Cucurbita sale contacta ouibus datur, & quare.	8.10.8.	Delphini adultos foetus diu comitantur	6.12.17
Culex parte anteriore aculeum gerit	1.5.49	Delphinorum charitas in gnatos	6.12.18
Culices acida gestiunt	4.8.108	Delphinorum mansuetudo, amor, & de illis historia.	9.48.1
Culicum generationis tempus	5.20.9	Delphinorum celeritas incredibilis	9.48.12
Culex exiit fenestram	8.17.32	Delphinus carniuororum tantum	8.2.112
Culices aculeo acris pungunt	4.7.23	Delphini celeritas atque edendi facultas mira.	8.2.126.
Culex ex tipulis	5.19.63	Delphinus subit Pontum victus & partus gratia, nec ibi est magnus	8.13.28
Culicibus gaudent nonnullæ aues	8.3.28	Delphini corripunt pisces resupinati, & quare.	8.2.123.
Culices vinarii vnde	5.19.85	Delphini occultantur diebus triginta circa canis ortum.	6.12.16
Culices muliones sentiunt mel	4.8.97	Delphinoru olfactus quomodo deprehenditur.	4.8.90.
Culices muliones vnde	5.19.55	Delphinorum auditus quomodo deprehenditur.	4.8.87.
Culices ficarios, vide Ficarios culices.		Delphinus quos meatus audiendi habet	1.11.17
Culicilegæ descriptio, & pastus	8.3.35	Delphinis nulla pars manifesta quæ sensum ministrat audiendi	4.8.46
Culina siue perna	3.7.26	Delphini quomodo dormiunt	4.10.37
Cuniculi ingeniosi & timidi	1.1.150	Delphinus visus dormire & stertere	6.12.12
Cunila herba remedium testudini contra viperam.	9.6.21.	Delphinum stercentem nonnulli audierunt	4.10.39
Cunila plagæ apponunt ciconiae & cæteræ aues cum vulnus per pugnam acceperint	9.6.28	Delphinus stridet ac mutit	4.9.34
Curfores pisces gregales	1.1.109	Delphinorum captura quomodo fit	4.8.42
Curiones æstate pariunt	6.17.25	Delphinorum vita	6.12.19
Curuæ in nido parit cuculus	6.17.18	Dentium situs	1.11.53
Curuca oua cuculi fouet	ibidem.	Dentes ossium naturam æmulantur in colore.	3.9.10.
Cutis pars communis	3.2.8	Dentium genus maxillis inhæret	3.7.17
Cutis perpetuo contextu in omnibus	3.11.13	Dentes plures maribus, quæ foeminis	2.3.6
Cutem omnia habet quibus est sanguis	3.11.15	Dentes in animalibus multiplici euariant differetia, & quibus habentur	2.1.199
Cuti omnium lentor mucosus	3.11.8	Dentire incipiunt pueri septimo mense, & qui	
Cutis sensu caret & maxime in capite, & quare.	3.11.10.		
Cutis homini tenuissima proportionem magnitudinis.	3.11.7		
Cutis vbi sine carne est, si vulneretur non coit.	3.11.12.		
Cute tenui circundantur infecta oia	4.7.41		

IN LIB. DE HIST. ANI.

maturus. 7.10.34
Dentes gemini homini quādo nascuntur 2.4.1
Dentes Æthiopum cadent & ossa. 3.9.11
Dentes primores vt plurimum acuti, & interio-
res plani 2.1.211
Dentium mutatio, & quibus, & qui mutantur.
2.1.221.
Dētes maxillares nullū animal mutat 2.1.222
Dentes canibus an mutantur 2.2.1
Dentibus ferratis qui 2.1.207
Dentes ferratos habent omnia piscium genera
excepto scaro 2.13.44
Dentium in elephantis consideratio 2.5.1
Dentium in equis consideratio 2.3.1
Dentes quando emittit bos 6.21.23
Dentes serpentibus quales 2.17.92
Dentes quibus plures, hęc viuaciora quibus pau-
ciores, vitæ breuiores 2.3.8
Dentes quibusdam mulieribus anno octogesimo
nati. 2.4.3
Dentibus ferratis animalia bibunt lambendo, quibus
continui forbendo 8.6.1
Dentata vtrinq; non sunt cornigera 2.1.202
Dentium ordine triplici manthiora 2.1.216
Dentium ordine superiore carent omnia corni-
gera. 9.45.16
Dentibus non ferratis animalū victus 8.6.6
Dētes canini qui 6.20.44
Dentes exertos habet aper, sus foemina non ha-
bet. 4.11.54
Dentes exerti apro 2.1.205
Dentex piscis litoralis 8.13.9
Dentices gregales 9.2.5
Dentici quot branchiæ 2.13.9
Dentici qua parte fel 2.15.49
Dentex carnuiorus tantum 8.2.91. & 113
Dentex carne vescit, & mollia appetit 8.2.109
Dentici vter procidit cum pisces minores per-
sequitur. 8.2.110
Derisor cui iuxta tempora supercilia inflectun-
tur. 1.9.4
Dextra pars initium præbet incedendi 2.1.58
Dextra valentior 1.15.9
Dexter vtraq; manu solus homo 2.1.27
Diameter metitur motū quadrupedū & mul-
tipedum 2.1.57
Diaphragma, vide Septum transversum.
Dittāno aiunt spicula corpore eijci. 9.6.7
Dies decretorij in morbis 5.20.15
Dies alcyonei qui 5.8.32
Differētiæ animalū, vide Animalū differentia.
Digni partes 1.15.181
Dignorum inflexus 1.15.19
Digni sunt quibus pedes, excepto elephanto.
3.9.20.
Digni inter testata binis clauduntur valvulis.
4.4.18.
Dygnida, vide Chalcida.
Diogenes Apolloniata de venis 3.2.27
Disciplinæ aliquid comune animantibus 9.1.8
Disimulatio cui supercilia circa tempora infle-
ctuntur 1.9.4
Doctrina animantes participes 1.1.159
Dolores parturientium 7.9.1
Dormiunt animalia quæ 4.10.2

Dormientibus sanguinis copia subit partes in-
teriores. 3.19.34
Dormientibus adactō cultello sanguis non eque
effluere potest 3.19.34
Dormiunt conuēdo quibus palpebræ 4.10.30
Dorsum quid, partes, & situs 1.15.5
Dorsio constant omnia animalia sanguinea, aut
osseo aut spineo 3.7.46
Dorsum serpentum quale 3.7.43
Dorsum in polypo quid 4.1.38
Dorsū dolore sanguis vnde mittendus, ex Poly-
bio. 3.3.5
Draconi inimica aquila, & quare 9.1.51
Draco cum per vsum pomorum nausea infesta-
tur, succum sylvestris lactucæ exorbet 9.6.25
Draco piscis litoralis 8.13.10
Dulcia obefant boues 9.7.5

Echinorum corpus quale 4.5.32
Echinorum genera plura 4.5.3
Echinis omnibus dentes quot, & quales.
4.5.22.
Echinis nulla caro, & quid pro carne 4.5.1
Echini spinis suis vtuntur vt pedibus 4.5.34
Echinorum caput versus in terram, podex su-
pra est. 4.5.18
Echinorum per partes consideratio 4.5.2
Echinis omnibus oua, sed exigua nonnullis, nec
cibo apta 4.5.17
Echinorum oua ventri subdita, & quot, & qua-
lia. 4.5.26
Echinus inter testata omnia incessilia, olfactum
minime habere videtur 4.8.125
Echinorum ij mouetur agilius qui sunt cibo ido-
nei. 4.5.15
Echini cibo idonei, cum oua habere cernuntur.
5.12.15.
Echini in Pyrrhæo Euripo mēsis hibernis me-
liores. 5.12.18
Echini candidi circa Toronam, & testa, & spina,
& ouo, & auctiores cæteris 4.5.11
Echinus olfactu caret 4.8.125
Echinorum genus vnum medetur vrinę destilla-
tioni. 4.5.9
Echini corroduuntur à quodam vrticæ genere.
4.6.28.
Echinis Euripi Pyrrhæi detrimento est stella ex
testaceis. 5.15.76
Echinometra, id est matrix seu mater echinorū,
echinos omnes magnitudine excedit 4.5.8
Echenets, vide Remora.
Effluxiones mulieribus intra quot dies fieri so-
lent. 7.3.12
Effluxiones in mulieribus quæ 7.3.29
Eledona genus polypi 4.1.102
Elegini pisces gregales 9.2.6
Elephātus cū nat⁹ est, statim dētes habet 2.5.5
Elephanti linguæ consideratio 2.6.1
Elephantus partē lauiam habet absolutā 2.1.18
Elephanto digiti quinq; indiuisi. ibidem.
Elephātō digiti indiuisi & leuiter formati 3.9.21
Elephanto vngues omnino non sunt. ibidem.
Elephantus inter pedatos digitis caret 3.9.20
Elephanto crura priora longiora posterioribus, &
malleoli posterioribus imis cruribus 2.1.19

INDEX.

Elephantus quomodo se inflectit 2.1.35
Elephantus inter quadrupedes minime hirtus.
2.1.88.
Elephantis est naris pro manu 1.11.38
Elephanto exta suillis proxima 2.17.60
Elephanto iecur quale 2.17.63
Elephanto iecur sine felle 2.15.37
Elephanto lien qualis 2.17.64
Elephanto intestinū ita sinuosum, vt vētres qua-
tuor habere videatur 2.17.60
Elephantus genitale equi simile habet 2.1.165
Elephantus testes circa renes conditos habet.
2.1.166.
Elephātō testes ad aluū annectuntur 3.1.20
Elephanti foemina genitale habet inter femora.
2.1.175.
Elephantus quando incipit coire 6.27.1
Elephantorum tempus coeundi 5.14.101
Elephantorum coitus qualis 5.2.30
Elephantus quare celeriter initum agit 2.1.167
Elephanti solitudines petunt coituri 5.2.29
Elephantorum libido apud Indos quomodo pla-
catur. 6.18.23
Elephanti ad coitū efferari solent, & quare apud
Indos non permittitur initus 6.18.20
Elephantus quam impleuerit, eam rursus non tæ-
git. 9.46.4
Elephantus quam grauidā reliquerit, eandē præ-
terea tangere non patitur 5.14.104
Elephantus biennio gerit vterum 5.14.105
Elephantus duas mammas habet, sed non in pe-
ctore 2.1.30
Elephanto mammarum sub armis 2.1.150
Elephanti pastus 8.9.1
Elephanti lapides deuorant 8.26.4
Elephanti potus 8.9.4
Elephantus qualem vocem elidit 4.9.8
Elephantus mitis 1.1.156
Elephanti facile mansuescunt 1.1.132
Elephanti ingenium & sagacitas 9.46.1
Elephātōrū vltus in re bellica apud Indos 9.1.117
Elephātus nare sua arbores prostermit 2.1.23
Elephantorum differentia in robore & animo.
9.1.116.
Elephanti pugnant inter se, & alia eorum natu-
ra. 9.1.114
Elephantorum venatio 9.1.121
Elephantus animal riparium quare 9.46.9
Elephanti natatio ibidem.
Elephantus per aquam ingrediens nare sua respi-
rat. 2.1.23
Elephātus hiemis ac frigoris impatiēs 9.46.8
Elephanti vita ad quot annos, & quando floret.
9.46.5. & 8.9.9.
Elephantorum morbi, & eorum curatio 9.26.
per totum.
Elephanti alui inflatione infestantur, & cæteris
malis sunt immunes 8.2.6
Embrii situs in vtero 7.8.5
Encrauli vel encrasicholi ex genere apuæ na-
scuntur 6.15.35
Ephemerum animal pedibus quatuor & pen-
nis totidem mouetur, & quare 1.5.61
Ephemerum animal cuius naturæ apud Hypa-
num fluuium 5.19.97
Epiglottidis situs & vltus 1.19.36
Epiglottide carent ouipara 2.12.40
Epiolus papilio qui lucernis aduolat 8.27.7
Epirus quadrupedes magnas omnes habet exce-
pto asino 3.21.14
Epirus paruos habet asinos, & quare 8.28.33
Epiroticæ boues, vide Boues epiroticæ.
Epirotici canes, vide Canes epirotici.
Epitrageæ pisces nec ouum nec semen habent.
4.11.25.
Equus solipes 2.1.116
Equus dentibus continuus 2.1.207
Equis dentes senectute candidiores redduntur.
2.3.2.
Equus mutat dentes 2.1.222
Equo quot dentes, & qui mutantur 6.22.17
Equus à dentium ortu viget 6.22.47
Equi interdum oculis cæsijs 1.10.7
Equo prona ceruicis tantum villosa 2.1.75
Equo fel deest. 2.15.28
Equus adipem habet 3.17.4
Equorum voces quomodo differunt sexu & alijs
5.14.23
Equo testes absoluti 2.1.168
Equo genitale non est absolutum 2.1.164
Equus foris genitale habet 1.1.160
Equa vuluam vbi habet 3.1.83
Equorum coitus consideratio 6.22.1
Equorum tempus coeundi 5.14.50
Equis initium coeundi in vere 6.22.60
Equus quando incipit coire 6.22.14
Equi tempore coitus equos mordent, sternunt
equitem. 6.18.6
Equis coitus non tam laboriosus quàm bubus.
6.22.9.
Equus omnium mariū salacissimus excepto ho-
mine. 6.22.9
Equus mas omnibus temporibus init, & foemi-
na quandiu viuunt initur 6.22.54
Equæ ex foeminis potissimum libidine incendū-
tur. 6.18.26
Equo quod tempus idoneum ad procreandum.
6.22.24.
Equus non certo dierū numero implet 6.22.7
Equire dicuntur equæ 6.18.27
Equire maledictū in mulieres libidinosas. ibidem
Equæ mingunt pluries cum equiunt 6.18.42
Equarum libido extinguitur iuba tōsa 6.18.50
Equæ quando euentari dicuntur 6.18.29
Equæ tricenæ singulis equis dantur 6.18.54
Equi minores natu prius turgent ad coitū quàm
maiores 6.18.47
Equus apud Opunta gregarius annos quadragin-
ta natus potuit coire, sed quomodo 6.22.57
Equi suas matres & filias superueniunt 6.22.27
Equabus tempore coitus quæ accidunt 6.18.34
Equabus libidinis indicium quod 6.18.45
Equabus humoris aliquid defluit per genitale, cū
stimulantur ad coitum 6.18.66
Equa emittit pulium, & quid sit 8.24.39
Equa grauida coitum patitur 7.4.62
Equa nunquam superfoetat, & vnum vt plurimū
generat 7.4.65
Equus asini geniturā non corrumpit 6.23.10
Eq nō admittit asinū, nisi pri⁹ eā luxerit 6.23.27

IN LIB. DE HIST. ANI.

Equam ex equo prægnatam asinus superueniens,
genituram equi corrumpit 6.22.73
Equus si cum asina coierit, euenit maris norma
in tempore gerendi vteri, sed magnitudine, vi-
ribus & specie, foemina 6.23.20
Equus si cum asina, vel asinus cum equa coierit,
multo magis abortus sequitur, quod si vnigena in-
ter se iungantur 6.23.17
Equa abortum facit odorem sentiens fungi fumi-
gantis lucernæ extinctæ 8.24.33
Equi admittantur in Creta minime a foeminis se-
mouentur 6.18.29
Equi mares dignoscunt foeminas sibi societate
coniunctas olfactu 6.18.51
Equi mares suas singuli foeminas seorsum habere
tes pascuntur, cæteras mordendo expellunt.
6.18.53.
Equarum in genere alia omnino steriles alia co-
cipiunt, sed ædere nequeunt 6.22.65
Equabus conceptus indicium 6.18.77
Equi seniores fecundiores & mares & foeminae.
6.22.26.
Equa fert vterum menses vndecim 6.22.5
Equus foemina extra vterum, quod mas citius perfici-
tur, contra in vtero 6.22.43
Equæ quot pariunt 6.22.11
Equa facillime omnium quadrupedum parit.
6.18.75.
Equa sola quadrupedum stans emittit partum.
6.22.32.
Equa ubi peperit, statim secundas deuorat, & hip-
pomanes 6.22.68
Equa prærupto hippomane furit 6.22.70
Equabus hippomanes 6.18.35
Equæ purgatio quanta 6.18.71
Equæ pharsaliæ generatio proba 7.6.40
Equæ Scytharum regis generositas & proles ca-
stimoniam 9.47.7
Equus habet mammas 3.20.21
Equus quantum temporis lactat 6.22.47
Equæ lac tenuius asinæ 3.20.30
Equa a partu quando impletur 6.22.60
Equorum armentum quando perfectum 6.22.27
Equus quando finem tum longitudinis, tum pro-
ceritatis recipit 6.22.40
Equabus grauibas quare equat Scythæ 6.22.28
Equarum societas qualis, & amor inter se, & in
prolem 9.4.4
Equorum dux quare non constituitur 6.22.73
Equi fruge & herba vescuntur, sed maxime potu
pinguescunt 8.8.1
Equi bibunt forbendo 8.6.3
Equus bibit aquas turbidas libentius 8.24.41
Equi aquam turbulentam suauius bibunt, & quot
dies tolerare sine potu possunt 8.8.8
Equi gaudet pratis riguis & paludibus 8.24.40
Equus balneum amat 8.24.43
Equi somniant 4.10.5
Equi pusilli ubi 8.12.15
Equorum vita ad quot annos 6.22.33
Equus mas & foemina quot annos viuunt 5.14.56
Equi mares minus viuunt foeminis, & domestici
gregarij 6.22.38
Equorum ætas quo deprehenditur 6.22.48
Equo candidi pili efficiuntur 3.11.18

Equi agnoscunt vocem eorum cum quibus pu-
gnant 8.24.39
Equum odio habet florus 9.1.86
Equus & camelus odio diffidet naturali 6.18.15
Equus totidē morbis laborat, quot homo 8.24.30
Equorum gregarij morbo immunes excepta po-
dagra 8.24.1
Equorum cum podagra laborat indicium 8.24.4
Equi domestici pluribus morbis laborant & qui-
bus. 8.24.6
Equus interit veneno sandaracæ 8.24.31
Equi rabie correpti signa 8.24.18
Equus est occisus ab apibus 9.40.146
Equus lymphari dicitur, & quando 8.24.16
Equo cordis dolor malum irremediabile, & indi-
cia. 8.24.20
Equus si pastinacam bestiolam deuorauerit, pu-
stulæ excitantur 8.24.23
Equi chalcida morfi intereunt 8.24.27
Equo fluuiatili os mediocre, & eius descriptio.
2.7.4.
Equus fluuiatilis bifidus 2.1.115
Equus fluuiatilis quomodo humore gaudet 8.2.6
Equus fluuiatilis nisi in humore viuere non po-
test. 8.24.44
Equiceruus, vide Hippelaphus.
Equifelis vere tantum parit 5.10.10
Equifelis, vide etiam Hippurus.
Ericæ piscis partus 6.14.8
Erica vocalis habita est 4.9.22
Erica ubi oua sua mandat 6.14.34
Erica inter pisces carne vescentes non oberrat.
9.37.55.
Erica, vide etiam Chalcis piscis.
Erithacæ apes aggerunt suis cruribus 5.22.34
Erucarum ortus qualis 5.19.21
Eruca in aureliam transit 5.3.21
Eruca quædam & sui generis ex quodam verme
grandiore, a quo bombyx 5.19.41
Eruilia apibus grata, ideo conferri debet apud al-
uearia 9.40.222
Eruum boues opimat 8.7.2
Eruum auget lactis copiam 3.21.20
Eruum prægnatibus non prodest, & quare 3.21.21
Etelis piscis oua parit 6.13.3
Europa fortiores habet bestias 8.28.44
Europa leones habet ad Achelou fluuium 8.28.41
Europa non habet pantheras 8.28.43
Euripi Pyrrhæi locus frigidior, unde pisces per
hiemem enatant foras 9.37.60
Euripus vacat scaro & alofa, & reliquis spinosio-
ris generis 9.37.61
Exanguia quæ sunt 1.4.15
Exanguium plura genera 4.1.8
Exanguium consideratio & ordo 4.1.6
Exanguibus viscus nullum 4.7.46
Exanguie nullum habet viscera quæ sanguineis
sint. 4.3.4
Exanguia minus sanguineis adolefcunt exceptis
paucis 1.5.49
Exagres siue volucres siue pedestres plus quam qua-
tuor notis mouentur 1.5.59
Excisorum natura in foeminam vertitur 8.2.37
Excrementum duplex 1.2.10
Excretoria pars 1.13.8

INDEX.

Excrementa corporis quæ 3.2.94
Excrementa alui sensu carent 3.19.6
Expedibus nullis testes 5.5.21
F.
Faba flatuosa & largius datæ capris, bubus,
capellis, lactis copiam efficiunt 3.1.26
Fabæ cõferri debet ad apum aluearia. 9.40.221
Faba frela boues obefat, & fabarum herba 8.7.2
Facies in solo homine quid 1.8.1
Facies partes 1.8.3
Falcula pennis valet, sed pedibus degenerat. 1.1.97
Falcula quæ & riparia ibidem
Farrago frugibus grauida pilum expolit iumen-
torum. 8.8.4
Fauago purpurarum 5.1.55
Fauago buccinis euenit 5.15.10
Fauces pars oris 1.11.44
Fauos construunt apes ex floribus 5.22.16
Fauorum castratio 9.40.210
Fauus apum quando vitiatur aranea 9.40.82
Fauo vitiato, vermiculi gignuntur, qui mox euo-
lant. 9.40.84
Fauus crabronum quod vesparum lautior est. 5.23.6
Fel quibus, & quibus non, & qua parte. 2.1.5.26
Fel grande quadrupedibus in Naxo 1.18.12
Fel nulli pecori in agro Chalcidico 1.18.11
Fellis priuatio aliquando in victimis 1.18.9
Fel serpētibz vt piscibus, & eius situs. 2.17.91
Felim partus, victus, & vita 6.3.5.10
Feles quomodo coeunt 5.2.20
Felim in genere sunt foeminae quæ mares suos
ad coitum cogant 5.2.22
Felis aues petit 9.6.41
Fœcūda minus quæ adipe pinguescunt. 3.18.3
Foemina quid 1.3.2
Foemina in nonnullis generibus carent partibus,
quæ arma sint: mares habent 4.11.50
Foeminis tum in hominum, tum pedestrium vi-
uiparorum genere partes posteriores robustio-
res, maribus contra 4.11.41
Foemina caro humidior, genua planiora, crura te-
nuiora, sed pedes elegantiores, scilicet ubi hæ
partes habentur 4.11.46
Foeminis pilus tenuior quam maribus 4.11.45
Foemina inneruior atque infirmior 4.11.44
Foeminis sanguis nigrior & crassior quam mari-
bus. 3.19.39
Foeminis sanguis minus per summa corporis, &
quare. 3.19.41
Foeminarum omnium mulier sanguine abundat
3.19.42.
Foeminis omnibus genitale intus 3.1.5
Foemina & viri partes interiores nihil differunt
præter vterum 1.19.8
Foemina animalium quæ potissimum incendun-
tur libidine 6.18.26
Foemina piscium nonnullæ mares coitus tempo-
re sequuntur, & quæ 5.5.41
Foemina in hominum genere natu minores faci-
lius concipiunt, sed laborant in puerperio vehe-
mentius, & minus corpore perficiuntur. 7.1.63
Foemina quæ pluries parit, citius senescit. 7.3.43
Foemina in hominum genere tardius quam mas in vte-
ro perficitur, & sæpius in decimum mensem quam
mas protrahitur, contra extra vterum 7.3.39
Foemina in hominum genere circa diem nonagesi-
mum in sinistro latere mouetur 7.3.23
Foemina in hominum genere, vide etiam Homo
foemina, & Mulier.
Foeminae equis & hominibus & multiparis ex-
tra vterum citius perficiuntur quam mares: in
vtero contra. 6.22.44
Foemina omnium animalium ferocius a partu,
mares tempore coitus 6.18.5
Foemina omnium animalium in opere sobolis
acerbior mare 6.4.17
Foemina in hominum genere magna ex parte ma-
tri similes, licet ediuerso fiat 7.6.33
Foeminam ædunt oua oblonga 6.21.2
Foemina austri flatu concipiuntur in capris &
ouibus 6.19.17
Foemina omnes ex auerso mingunt 2.1.174
Foemina & maris coniunctio, vide Maris & foe-
minæ coniunctio.
Foeminarum affectus in omni animalium gene-
re. 9.1.23
Foeminarum affectiones 9.1.15
Foemina in quibus generibus euadunt maiores
suis maribus 4.11.35
Foemina omnes minus quam mares animosæ exce-
pta panthera & vrla 9.1.21
Foemina omni ferè piscium generi maior quam
mas. 5.5.10
Foemina in omni cartilagineo genere maior quam
mas. ibidem
Foemina piscium viuaciores suis maribus, quo ar-
gumento. 4.11.38
Foemina magna ex parte vox quam mari acu-
tior. 5.14.18
Foeminis omnibus vox tenuior & acutior, boue
excepto. 4.11.48
Foeminarum natura peruersio 8.2.35
Foemineum sexum nonnulli cauillo lunæ tribu-
unt. 7.2.2
Foemina omnino magis quam mares pediculū
sentiunt 5.3.14
Femur quid 1.15.27
Femora 3.7.25
Femora homini carnosissima 2.1.110
Fera in Africa etiā alienigenæ & coeunt & ge-
nerant. 8.28.46
Foetus mulieris in vtero quando distinguitur. 7.3.28
Foetus hominis foemina quæ vterum exierit in-
tra tertium mensem, indistincta est 7.3.37
Foetus mulieris ex vtero quomodo foras venit.
7.9.13.
Foetus hominis mas plus motus infert quam foe-
mina, & celerius ex vtero prodit 7.4.23
Foetus mares hominum quando mouetur in vtero, &
quo latere: item foemina 7.3.22
Foetus hominum mas qui quadragesimo die exie-
rit, distinctus est, & quomodo probatur. 7.3.31
Foetus hominis qui prius septimo mense prodit
non vitalis 7.4.32
Foetus hominis grandescens caua vteri subit, &
palpitat 7.8.20
Foetus auium incubitu excluditur 6.2.14
Foetura quadrupedum ouiparorum. 5.33. per totum
Foetus ouium candidi, nigriue efficitur si sub lin-
gua arietis venæ candidæ nigrae habet. 6.19.20
Cc.j.

IN LIB. DE HIST. ANI.

Fœtus vrsæ qualis	6.30.3	Formicarum alia pennata, alia impenes	4.1.23
Fœtus piscium	6.10.ferè per totum	Formica domicilium sibi parat	1.1.123
Fœtura quorundã piscium est apud	6.15.32	Formicarum coitus & partus	5.25.per totum
Fœtura apum vnde deportetur, nõ conuenit inter omnes	5.21.2	Formicæ non degunt sub duce	1.1.115
Fœtus apum & fucorum candidus	5.22.37	Formicæ nihil venantur, sed facta ab alijs colligunt.	9.40.9
Fœtum apum augent imbres	5.22.12	Formicarum ingenium	9.38.1
Fœtus apum quando venit partius	5.22.1	Formicarum negocium	9.38.5
Fœtus crabronum qualis	5.23.8	Formicæ relinquunt suas cauernas sulphuris originis puluisculo	4.8.99
Fœtura crabronum & vesparum	5.23.per totum	Formicæ equites in Sicilia non sunt	8.28.13
¶ Fiber ab aquis victum petit	8.5.29	¶ Fratre dicuntur vbera puellarum	7.1.22
Fibra communis pars sanguineis	3.2.5	Fratres vterini qui	3.1.80
Fibrarum natura	3.6.1	Fraudulenti quibus plãta pedis plenior	1.15.37
Fibræ a neruis ad venas, & contrã	3.6.2	Frigore qui maxime infestatur pisces	8.19.17
Fibrarum genus in sanguine	3.6.3	Fringilla vermiculos petit	8.13.15
Fibræ in sanguine causa concretionis sanguinis.	3.19.14	Fringillæ degunt æstate locis tepidis, hieme frigidis.	9.7.42
Fibra in auricula	1.11.4	Fringilla maior Lynx	2.12.17
Fibula a spina oritur	3.7.19	Fringillarij accipitres	9.36.5
Ficarios culices caprificus generat suis pomis.	5.32.21	Fringillago pari genus	8.3.15
Ficedula vermiculis alitur	8.3.18	Frons hominis	1.8.3
Ficedulæ & atricapillæ vicibus commutantur.	9.49.42	Frons talis vel talis, quales indicat	1.8.5
Ficedulæ pisci appendices plures	2.17.103	Frugilega auis vermiculis alitur	8.3.24
Ficu pinguescunt boues	8.7.6	Frugibus vscentes aues quæ	8.3.36
Ficus opimat sues	8.21.26	¶ Fucæ pusillæ inter ouipara bis pariunt anno.	6.13.30.
Ficus cibus apum	9.40.160	Fuca sola ex maris piscibus nidum sibi construit	8.30.17.
Ficis appendunt caprifici ficus agricolæ quare.	5.32.24.	Fucarum mas quò differt a foemina	6.13.31
Ficulno succo lac cogitur	3.20.60	Fucarum victus	8.2.115
Fidipedum victus vbi	8.3.47	Fuca mutat colorem	8.30.16
Figurarum mutationes & transitus in quibusdã infectis, & quibus diebus	5.20.14	Fucæ squillas sæpe numero appetunt, licet carere carne abstineant	8.2.115
Filij similes parentibus in hominũ genere	7.6.21	Fucus quartum genus apum qualis	5.22.4
Filij signa parentũ referunt, & quæ	7.6.22	Fuci genus apum gregale	9.40.6
Fimus bonasi adurit	9.45.22	Fucorum generatio	9.40.59
Fistula piscibus a cordis extremo	2.17.10	Fucorum consideratio in operationibus & vita.	9.40.37.
Fistulam pisces qui habent, branchias non habent	1.5.5.	Fucorum nullum est munus	9.40.88
¶ Flatus nonnulla copiã lactis efficiunt	3.21.25	Fucus omnium apum maximus, sed sine aculeo, & ignauus	9.40.69
Flatus & tempestates spongas reddunt duriores.	5.16.31	Fuci carent aculeo	5.21.17
Flus, vide Phleus		Fucorum maior copia ex quibus apibus	9.40.80
Flexus membrorum diuersus	2.1.31	Fuci si pauci sunt, apes iuuant	9.40.216
Florus vermiculis alit, & eius magnitudo	8.3.21	Fucorum fœtus, vide Fœtus fucorum.	
Florus apud amnes degit, cui color pulcher, & vita comoda	9.12.7	Fulica auis victitat apud mare	8.3.59
Florus, spinus, & ægithus odium inter se exercent.	9.1107	Fulicarum aucupatio, & carnis bonitas	9.35.1
Florus odio equum habet, & quare: eius natura, & descriptio	9.1.86	Fullo insectum volucre, cui antennæ ante oculos prætenduntur	4.7.34
Flos purpuræ vbi, & qualis	5.15.30. & 37	Fullones vaginipennes	4.7.5
Flos purpuræ quomodo detrahitur, & quando deterior	5.15.34	Fullo piscis vbi oua sua mandat	6.14.35
Flutæ fugiunt vt odorem sentientes, & quando.	4.8.82.	Fullo piscis gregalis.	ibidem
Fluuios qui pisces amant	8.19.10	Fulua aquila, vide Pulla aquila.	5.22.3
Fluuij pecorum colorem mutantes	3.12.10	Fur tertium genus apum qualis	9.40.68
¶ Forceps omnibus crustatis validior dexter quàm leuus.	4.3.8	Fur in apum genere	
Formagines	3.20.56	Fusanei pisces quare dicti, & quoties anno pariunt.	5.9.13
Formica ciuilis	1.1.114	Fusaneorum piscium meatio in pontũ	8.13.45
Formicæ quando nascuntur	5.9.11	Fusus agrestis herba apibus grata ex qua accipitur cera	9.40.189
Formicæ non conduntur.	ibidem.		

G Alades conchæ 4.4.22
 Galerita vnum genus alaudæ, & quare dicta. 9.25.1

INDEX.

Galguli pastus & magnitudo	8.3.32	Gãmari quare apud Hellepõtum, & circa Thasum gignuntur	5.17.30
Galgulus incola Peloponnesi	8.3.34	Gammatorum genus crustatum	1.6.7
Galgulus colit fruteta & nemora	9.1.110	Gãmari quomodo coeunt & quando.	5.7.1
Galgulus pugnat cum lybio.	9.1.63	Gammari non amant limosa	5.17.29
Galgulus & lædus amici	9.1.109	Gammari odore escarum capiuntur	4.8.102
Galgulo inimicus crex.	9.1.83	Gãmari inter marina fenectutẽ exuunt	8.17.38
Gallerucæ vaginipennes	4.7.5	Gauis gula qualis	2.17.120
Gallerucæ scarabei virides vnde	5.19.69	Gauis vbi pariunt, & quot, & quando, & quomodo incubant	5.9.1
Gallica terra quare sine asinis	8.28.34	Gauia alba victitat apud mare	8.3.59
Gallinacæ crista qualis	2.12.48	Gauia cinerea lacus & fluuios petit victus causa.	8.3.50.
Gallinaceus habet appendices	2.17.134	Gauia, anas, & harpa inuicẽ dissident	9.1.66
Gallinaceo ingluuius pposita vetriculo	2.17.111	¶ Gemini interdum dissimiles nascuntur: sed vter plurimum similes	7.6.36
Gallinaceorum natura	9.8.28	Gemini pueri, vide etiam Pueri gemini.	
Gallina pulueratrix	9.49.54	Genæ cutis non coit vulnerata	3.11.13
Gallinaceorum testes tempore coitus conspectio res.	6.9.14	Genæ præcisæ nõ reducuntur ad vnitatẽ	1.13.15
Gallinacæ copia libidinis gaudent	1.1.141	Generationis finis in homine	5.14.63
Gallinacæ munerarij & templis dicati, subigunt eum qui vltimus est dicatus	9.8.29	Generatio marium vel foeminarum in hominũ genere vnde	7.6.9
Gallinæ quomodo coeunt	5.2.11	Generandi facultas maribus vsquequo sit	7.6.1
Gallinæ ouũ cõsistit a coitu quot diebus	6.2.77	Generatio ex ouo piscium & auium quomodo differunt & conueniunt	6.10.11
Gallinæ coeunt & pariunt ferè omni tẽpore	6.1.6	Generatio ex ouo in piscibus simili agitur modo.	6.13.35
Gallinæ a coitu horrescunt, se excutiant, & festuca se lustrant	6.2.68	Generandi principia quorundam viuiparorum.	5.14.36.
Gallinarum partus	6.1.7	Generosum quid	1.1.153
Gallinarum in genere sunt quæ pariant oua gemina.	6.3.70	Genista suppeditat ceram apibus	9.40.190
Gallina quædam duodeuiginti oua peperit gemina.	6.3.71	Genitalium membrorum in quo vis animante forma, situs, & differentia	3.1.per totum
Gallinæ ouum decem diebus consistit & perficitur.	6.2.77	Genitalis membri differentia in animalibus numero.	2.1.176
Gallinæ pariunt oua subuentanea	6.2.37	Genitalis muliebris & virilis forma	1.14.1
Gallinæ nonnulla pariunt oua mollia vitio	6.2.3	Genitale hominis quale, & qua parte intumescit	2.1.177.
Gallinæ iuuecæ pariunt primè statim vere ineunte, & plura quæ veteres, sed minora	6.2.66	Genitale homini mari quando & magnitudine, & specie proficit	7.1.18
Gallinæ omnibus anni temporibus præter brumam pariunt	5.13.7	Genitale hois ceruici vesicæ annectitur	1.19.1
Gallina incubante si tonuit, oua pereunt	6.2.42	Genitalis hominis deprauatio facit vt mares abortu naturæ impubes & infœcundi sint	7.1.38
Gallinæ tertia die ab incubitu indicium præstāt generationis pulli in ouo	6.3.1	Genitale duobus foraminibus peruiũ	1.19.1
Gallinæ æstate duodeuigesimo die foetũ excludunt: hieme vigesimo quinto	6.2.39	Genitalis in maribus situs diuersus	2.1.160
Gallinis quare dāt oua pauonia incubada	6.9.7	Genitalis suis foeminae forma	2.1.171
Gallinaceus aliquando visus matris officio fungi.	9.49.8.	Genitale suis foeminae qua cõtinetur parte, & et per libidinem consideratio	2.1.169
Gallinæ generosæ ignobilibus minus foecundæ.	6.1.10.	Genitale simia mulieris	2.8.36.
Gallinarum hadrianarum consideratio & natura.	6.1.11	Genitale cameli neruo constat	5.2.27
Gallinarum varietas, consideratio, & foecunditas.	ibidem.	Genitale membrum habet omnia pedestria, sanguinea, & viuipara	5.2.2
Gallinacis vox cum vicerint	4.9.58	Genitales meatus piscium quò differunt	6.11.6
Gallinacis tatum maribus cantus est datus	4.9.61	Genitalium meatuum in maribus piscium consideratio	6.11.30
Gallinæ cum mares vicerunt cucuriunt, & aliarum affectio	9.49.5	Genitale semen, vide Semen genitale.	
Gallinacæ qua parte castrantur, & cuius sunt natura.	9.50.8	Genitura humidũ aialibus adnatũ	3.20.16
Gallinaginis consideratio	9.26.1	Genitura loco pisces thorũ habent	3.20.17
Gallinago nunquam in arbore consistit, sed humi.	9.8.47	Genus animalium nullum quod plura contineat	1.6.12.
Gammari consideratio & descriptio	4.2.39. & deinceps.	Genera animalium summa quæ	1.6.1
Gammatus secundum crustatorum genus & quomodo differt a locustis	4.1.2	Genu quid	1.15.39
Gammari vbi proueniunt	5.17.29	¶ Gibbæ è genere squillarum	4.2.7
		Gibbis pedes quot, & eorum situs	4.2.19
		Gibbarum prona pars similis locustarum	4.2.22

Cc.ij.

IN LIB. DE HIST. ANI.

Gibbis tabellæ nullæ parte supina	4.2.21	Grues pariūt oua non amplius q̄ bina	9.12.2
Gibber pars brachij	1.15.17	Gruum prudentia	9.10.1
Gingiuæ	1.11.52	Gruū pēnæ non mutātur per ætates	3.12.2
Ginni ex equa & mulo prodeunt	6.24.7	Grues pugnant inter se acriter	9.12.23
Gladio quot branchiæ	2.13.36	Grues cum Pygmæis pugnat & vbi	8.12.14
Gladio qua parte fel	2.15.49	Grues peregre proficiscuntur, & quare, & quod,	8.12.12
Gladij agitantur aſſo canis exortu	8.19.41	& vnde	8.12.26
Gladiolus in loliginib⁹ quomodo differt à ſepio	4.1.81	Grues quando migrare ſolent	8.12.30
in ſepijs.	4.1.81	Grues ex vltimis locis in vltima abeūt	8.12.30
Glandula in pene	1.13.13	Grues volāt flatu ſecundo, & lapidem eas fulci-	8.12.31
Glās penis nō coaleſcit obducta vulnere	1.13.14	mento tenere falſum	8.12.31
Glandes inter teſtata vbi generantur	1.15.61	Gula quid	1.12.5
Glandes inter teſtata immobilia olfactum mini	4.8.125	Gulæ ſitus, & quare ſic dicta	1.16.28
me habere videntur	4.8.125	Gulæ ſitus & natura	1.16.58
Glandes ſuauiter à ſuib⁹ comedūtur, ſed camē	8.2.1.29	Gula pars poſterior colli	1.12.2
humidam faciunt ſi ſolæ dentur	8.2.1.29	Gula pars cōmunis & exāguī & ſāguineo	4.3.6
Glandibus eſitatis abortiunt oues, & aliquando	ibidem.	Gula ad ventrem perfertur ſeptum tranſuerſum	2.17.21
ſues.	ibidem.	tranſigens	2.17.21
Glanis piſcis, vide Silurus.		Gulam habent omnia ſpirantia	2.15.11
Glanus, vide Hyæna.		Gula paucis piſcibus ineſt	2.17.11 & 24
Glaucus piſcis pelagius	8.13.12	Gula non eſt piſcibus	8.2.12
Glauc⁹ piſci appendices paucæ	2.17.105	Gula quadrupedibus viuiparis	2.15.8
Glaucus ſimilis ſibi in cibo ſiue ferat vterum ſi	8.30.23	Gula qualis quibuſdam auibus	2.17.117
ue non	8.30.23	Gula ſerpentibus qualis	2.17.77
Glaucus æſtate latet, & quot dies	8.15.31	Gula cruſtatorū qualis & quo ſitu	4.3.20
Glīres latēt in iſſis arboribus, & pingueſcūt per	8.17.15	Gula cruſtatis exigua ante ventrē	4.2.76
id tempus vehementer	8.17.15	Gula teſtatorum	4.4.58
Glutinum ē tergore bubulo, & nonnullis piſci-	3.11.9	Guloſiſſimus omnium piſcium mugil	8.2.106
bus	3.11.9	Gurgulio reciprocatur ſpiratum	1.11.32
Gneſiæ aquilæ deſcriptio & natura	9.32.25	Guſtum habent piſces	4.8.31
Gnomones dentes aſini vnde dicti	6.23.3	Guſtus homini exquiſitiſſimus	1.15.67
Gobio piſcis litoralis	8.13.10	Guttur pars prior colli	1.12.2
Gobiones gregales	9.2.4		
Gobioni appendices plures	2.17.103		
Gobiones ab apua gobionaria	6.15.33		
Gobiones vbi pariunt	6.13.25		
Gobij victus	8.2.115		
Gobiones pingueſcunt in fluuijs	8.19.25		
Gobiones apud Cretā ſatis pingueſcūt	8.13.14		
Gobio albus Euripi non eſt pelagius	9.37.64		
Graculi nōnuſq̄ meſſe tritici pariunt	6.17.54		
Graculus auis de genere monedularū	9.24.1		
Graculus piſcis vltimus gregalium parit autum-	6.17.25		
no.	6.17.25		
Graculus piſcis vbi parit	5.10.16		
Graculus inter minora piſciū cito perficiūt. ibidē			
Gracul⁹ poſt nullū ſœtificat iter algas	6.17.27		
Graculus piſcis vbi degit, & quandiu fert vterū.			
ibidem.			
Graculus piſcis latet per hiemem	8.15.8		
Gramine oriuntur rediui	5.19.69		
Grādines oui nil ad generationē cōferūt	6.2.61		
Grandinoſi fiunt ſues	8.2.1.18		
Grandinolorum ſuum cognitio	8.2.1.21		
Graudarum plurimæ vino, ſi biberint, infeſtan-	7.5.3		
tur.	7.5.3		
Graudæ omnes fugiunt mares præter mulierē,			
equam, & ſuperſœtātia	7.4.63		
Gregales piſces qui	9.2.4		
Grus gregalis	1.1.107. & 8.12.56		
Grus ciuilis	1.1.114		
Grues ſub duce degunt.	ibidem		
Grues ducem habent, & alia earum natura.			
9.10.4.			
Grues ſœminæ quomodo coeunt	5.2.12		

H Adrianæ gallinæ parvæ quidem, ſed quos tidie pariunt, ferociūt, & ſæpe pullos interimunt, & quis eis color 6.1.11

Halcedinis deſcriptio 9.14.1

Halcedinis nidus qualis 9.14.5

Halcedinis victus & partus 9.14.15

Halcedo verſatur etiam in mari 8.3.56

Halcedinum genus aquas adamat, & eſt duplex 8.3.54.

Halcyone quando parit 5.8.31

Halcyone parit circiter quinq; oua 5.8.40

Halcyone raro videtur, & quando 5.9.4

Halcyonei dies qui 5.8.32

Halec piſcis gregalis 9.2.4

Halecis forma & color 8.30.11

Haleces pariunt bruma 6.17.29

Halecū ſœtura quoddā genus apuæ 6.15.36

Halec piſcium omnium ſœcundiſſima 6.17.30

Halec vtero grauis melior: & qñ deterior 8.3.11

Halec mutat colorem 8.30.18

Haleces quando hirci appellantur 8.30.13

Halæti natura in ſuos pullos 9.34.17

Halæti aquilæ deſcriptio, & natura 9.32.22

Halætus vnde nomē accepit, vnde viuūt, & eius venatio qualis 9.34.20

Halofachne quid 9.14.6

Hamæ piſces gregales 1.1.110

Hamæ fel in inteſtino habent 2.15.46

Hamia carne veſcitur & alga 8.2.118

Hamie piſces carne veſcuntur: & ſunt de genere cartilagineo 8.2.92

Hamia pſtat in fluentis & lacubus. 8.10.11

INDEX.

Hamæ vere Pontum ſubeunt, & ibi æſtatem traducunt	8.13.22	Hirundo pennis valet: ſed pedibus degenerat.	1.1.97.
Hamiarum incrementū in Ponto	6.17.51	Hirundinis pennæ interdum albeſcunt per æſ-	3.12.5
Hamie piſces in Alopecōneſo habentur	8.13.19	ctus temporarios	2.15.53
Hamia multis piſcibus eſt eſca	4.8.32	Hirundini qua parte fel	2.17.124
Harpa, piſex, miluus amici	9.1.111	Hirundines nidum conſciunt ex luto	6.1.25
Harpa, anas, & gauia inuicē diſſidēt	9.1.66	Hirundinis intelligentia in cōficiēdo nido	9.7.3
Hedera apibus grata ad mel cōficiendum vbi.	5.22.54.	Hirundo bis anno nidificat	6.5.9
Hepar, vide Iecur.		Hirundo prima auium parit	5.13.3
Heracleotici cancri	4.2.9	Hirundo bis parit	5.13.2
Heracleoticis canceris oculi quo ſitu	4.3.13	Hirundinis primus partus interit.	ibidem
Herbis quæ animalia veſcuntur	8.6.6	Hirundinis æquitas mira in prole nutrita	9.7.9
Herba opimat pecus	8.10.11	Hirundinum pullis, ſi oculi pungantur, reſane-	6.5.10
Herculis & Iphiclis fabula in ſuperſœtatione.	7.4.72.	ſcunt.	8.3.14
Hercules inter duos & ſeptuaginta liberos, ſœ-		Hirundines migrant	8.12.34
minam vnam tantūmodo genuit	7.6.16	Hirundines quō ſecedunt cōdēdi gratia	8.16.4
Herinaceorū aculei vicē pilorū gerunt	1.6.25	Hirundo inſert inuiriā apibus	9.40.135
Herinaceorum pili ſpinis ſimiles	3.11.4	Hirundines marinæ ſtridere ſentiūtur	4.9.31
Herinaceo teſtes intus adhærēt lūbis	3.1.18	Hyltrici aculei nomine pilorū cōtinētur	1.6.25
Herinacei coitus qualis	5.2.16	Hyltrix villos iaculatur	9.39.34
Herinaceus animal viuiparū	1.6.25. & 3.1.19	Hyltrix latet, & quot diebus fert vterū	6.30.9
Herinaceorum ſenſus in cōmutandis cubilibus.	9.6.33.	Hyltrices cōdūtur: ſed de cauſa ambigit	8.17.1
Herinacei præſagium tēporis futuri.	ibidem	Homeri locus de vena	3.3.63
Herodotus Briſſonis rhetoris pater male ſentit	9.11.12. & 6.5.2	Hominis conſideratio	7.1. per totum
de vulture	9.11.12. & 6.5.2	Homo natura perfectiſſima eſt	9.1.27
Herodoti error de ſemine æthiopum	3.22.6	Homini cutis qualis	3.11.7
Hiaticola auis, id eſt charadrius	9.11.6	Hominis facies quid	1.8.1
Hiatula pelagica	8.13.12	Hominis partes ad ſitum orbis vniuerſi ſunt ſi-	1.15.47
Hiatula ſuper ſexu ambigitur	6.13.11	tæ.	1.7.1
Hiatula omnes grauidæ capiuntur.	ibidem	Hominis partes ſummæ	1.15.6
Hiatula eſt quod pariat, ſed mas deſt	4.11.31	Homo differētiā oēs poſitionis habet	3.7.10
Hiatula carniuoræ tantum	8.2.91	Homini calua offe compaſto	ibidē
Hiatule, dum piſces minores perſequitur, venter	8.2.110	Homini tum mari tū ſœminæ future q̄les. ibidē	
procidit	8.2.110	Homo plurimum cerebri, & humidifiſſimum ha-	1.16.9
Hiemis ſignum à bobus quomodo ſumitur.	6.21.31.	bet.	2.7.3
Hyænæ deſcriptio, natura, & victus	8.5.7	Homini os paruum	2.3.6
Hyænæ natura & deſcriptio	6.32.1	Hominum maribus plures dentes quā ſœmi-	
Hyænæ ſœmina raro capitur	6.32.10	nis.	2.3.6
Hinnulus celeriter increſcit	6.29.10	Homini quando naſcuntur dentes maxillares.	2.4.1.
Hinnuli coagulū pluuiæ alui medetur	3.21.8	Homo mutat dentes primores	2.1.222
Hinnulos aquila venatur	9.32.54	Homo ſolus oculorum numeroſitate euariat.	1.10.5.
Hinnularia aquila, vide Pygargus.		Homini ſoli aures immobiles	1.11.11. & 16
Hypenemia q̄ ſi ſubuetanea ab auib⁹ oua	5.1.33	Hominum tempora celerius caniciem ſentiunt.	3.11.25.
Hypochondrij ſitus	1.13.5	Homo ſolus ambidexter	2.1.25
Hippardij feræ deſcriptio	2.1.80	Homini venter vnus	2.17.44
Hippeæ cancri apud Phœnicem magnæ veloci-	4.2.12	Homo rectis vnguibus	3.9.22
tatis	4.2.12	Homo ſolus pedestrū pedes habet carnoſos.	2.1.107.
Hippelaphi, id eſt equicervi deſcriptio	2.1.81	Homo nates habet carnoſiſſimas	2.1.110
Hippelaphus iubatus, & q̄re ſic dictus	2.1.77	Hominem talum habere incertum	2.1.129
Hippomanes in equabus	6.18.35	Homini cilium in vtraq; palpebra	2.1.70
Hippomanis conſideratio	8.24.35	Homo quare læuior cæteris	7.2.30
Hippomanes deuorat equa vbi peperit	6.22.68	Homo capite hirtiſſimus, cæteris partibus pauciſ-	2.1.66
Hippomanes à veneficis petitur mulierculis.	6.22.71.	ſimis integitur pilis	2.1.70
Hippopotamus, vide Equus fluuiatilis.		Homini alæ oppletæ pilis, & pubes	7.1.68
Hippotela, id eſt equimulgi admittuntur, qui aſi-	6.23.28	nas incant	7.1.73.
nas incant	8.15.7	Homini candidi pili efficiuntur	3.11.17
Hippurus piſcis hieme latet	5.14.70	Homini cor ſinistræ parti cōmiſſum	2.17.2
Hirci pingues minus ſœcundi	6.18.12		
Hirci efferantur tempore coitus	5.16.15		
Hirci ſpongiæ genus	5.14.71		
Hirciſcere dicuntur vites quando			

Homini venæ crassæ pportioe corporis 1.17.40
 Homini saguis tenuissim⁹ & mūdissim⁹ 3.19.23
 Homo ciuilis generis 1.1.113
 Homo perpetuo cicur 1.1.130
 Hominis ingressus varius 2.1.192
 Homo quaternis tātūm notis mouet 1.5.54
 Homo quomodo mēbra sua inflectat 2.1.42
 Homo nondum adultus partem superiorem maiorem habet 2.1.189
 Homo vbi iuste increuit, partem superiorem habet minorem 2.1.181
 Homo an specificis euariet discriminib⁹ 1.6.13
 Homo quādo incipit ferre semen, & quādo vim genitalem 5.14.13
 Homini semen quādiu infœcundum, & quando prolificum 7.1.59
 Homines mares plurimū seminis genitalis hnt pro magnitudine, & eorum qui plus 7.2.35
 Homo plurimum seminis genitalis emittit portione sui corporis 3.2.23
 Hominum prima seminis emissio infœcunda, aut prole pauciorē generat 5.14.6
 Hominis semen quod fœcundum: quod infœcundum. 7.1.70
 Homo mas quādo incipit ferre semen genitale: item quando pubescit 7.1.7
 Homo ex castratione quō immutat 9.50.12
 Homo & mas & fœmina nisi pubescat, sterilis est. 3.11.43
 Homini penis & testes absoluti pendēt 2.1.163
 Homini testes propensi & penduli 3.1.25
 Homo genitale foris habet, & ante 2.1.160
 Homo genitale quale habet 2.1.177
 Homo mas qui plus seminis emittit 7.2.36
 Hominibus fœminis quādo exurgunt vbera, & quando menstrua erumpunt 7.1.21
 Homo fœmina vbi vuluam habet 3.1.83
 Homini mammæ in pectore 2.1.150
 Homo mammas habet 3.20.20
 Homo solus mammas parte gerit priore pectoris. 2.1.29
 Hominis coitus semper opportunus 5.8.24
 Hominis coeundi tēpus quibus signis innotescit 5.14.11
 Homo mas ad venerem magis stimulat tēpo re hiberno, fœmina æstiuo 5.8.29
 Homo omnium mariū salacissimus 6.2.10
 Homines mares capiunt, qui rem veneream incipiunt agere 7.1.14
 Hominis pariendi tempus 7.4.27
 Homini multiplex pariendi tempus, & quod. 7.4.30
 Homo quot parit, & parere potest 7.4.52
 Homines iuniores, & mares & fœminæ imperfecta generant 7.1.61
 Hominis in generando terminus tā maris quā fœminæ 5.14.63
 Hominis situs in vtero matris 7.8.5
 Homo mas in vtero citius absoluitur q̄ fœmina: contrā extra vterum 7.3.39. & 6.22.44
 Hominum in genere filiorum cum parētib⁹ similitudo, & in quibus 7.6.21
 Homines mares celerius senescunt qui salaces. 7.1.63
 Homines mares, vide etiam Viri.

Homines fœminæ, vide etiam Mulieres.
 Hominis habitus decimoquarto anno mutatur, vt sit sanitati vel morbo habilior & q̄re 7.1.41
 Homo ancipitis naturæ societatis & solitudinis. 1.1.110.
 Homines vnde locutione vtuntur varia 4.9.79
 Homo mas quando vocem mutat 7.1.10
 Hominum vocis consideratio 7.1.27
 Homini ars, sapientia, & prudentia: cæteris aialibus quādā vis eiusmodi naturalis 8.1.13
 Homo omnes sensus habet 4.8.6
 Homo solus reminiscitur 1.1.160
 Homo vnus cogitandi vim habet 1.1.157
 Homines somniant 4.10.5
 Homo maxime aialium somniat 4.10.48
 Homines produntur qui nunquam somniant. 4.10.51.
 Hominib⁹ nōnullis accidit, vt viso somnio vel in mortē vel in morbum immutetur 4.10.52
 Homines sensum habent natium, mutationis factæ a frigore, vel calore 8.12.5
 Homo alui fluentioris qui longiora habet crura. 9.50.49.
 Homo propensior ad vomitum, qui latiore pectore. ibidem.
 Hominibus cum annus bene cedit, piscibus feliciter degere contingit 8.19.16
 Homines apud Cedropolin societate accipitrum per paludes aucupantur 9.36.14
 Hominis salua plurimis serpentum aduersatur. 8.29.19.
 Homini morfo a phalangio prodest edisse caninos. 9.5.33
 Hordeum boues obefat, sed quomodo preparatum. 8.7.4
 Hordeatio morbus equorum, cuius nullū remedium. 8.24.13
 Horti meliores quā sol ingruit 8.13.5
 Humeri omnibus quomodo flectuntur 2.1.45
 Humeralis nexuus 3.5.17
 Humida omnia suapte natura vasculis continentur in corpore 3.20.3
 Humidi genera natia, & adnata animalibus quæ. 3.20.51
 Humidis sicciscentibus animal procreari potest. 5.32.9.
 Humorē habet quoduis animal, quo viuut 1.4.1
 Humor dulcis in mari quo argumento 8.2.55
 I.
I Bis auis, & duo eius genera 9.27. per totum
 Ichneumonū vesparum generatio 5.20.1
 Ichneumonū auiū part⁹, vict⁹, & vita 6.35.10
 Ichneumo auis dissidet a phalāge & q̄re 9.1.52
 Ichneumo Ægypti quomodo anguem aggreditur hostem suum, & quomodo se armat 9.6.15
 Ictidis siue viuerræ natura & descriptio 9.6.37
 Ictis osseum habet genitale 2.1.179
 Ictidis genitale vrinæ distillationibus medetur. 9.6.42.
 Iecur omnibus quibus sanguis 2.15.19
 Iecoris situs 1.18.1
 Iecur multis in animalibus felle caret 1.18.7
 Iecur non attingit aortam 1.18.15
 Iecur venæ maiori annexum 1.18.14
 Iecur homini quale 1.18.9

Iecoris portæ 1.18.16
 Iecoraria vena hominis 3.2.51
 Iecur habentibus quibusdam sepositæ sunt partes, & quibus, & vbi. 2.17.14
 Iecur qui habent, si non fissum, dextro latere cōtinetur 2.17.12
 Iecur elephantum quale 2.17.63
 Iecur quale serpentibus 2.17.90
 Iecur adipeum nonnullis, vt cartilagineis aquatilibus, ex quo fit oleum 3.17.9
 Iecur quando prodigiosum 2.17.21
 Iecoris dolores leuātur sanguinis missione flexus interioris brachij dextri quare 3.4.13
 Iecoris pisci appendices paucae 2.17.105
 Iecur non absumuntur quædam animalia, & quæ. 5.19.93
 Ignem non paritur nervus, vt vena 3.5.25
 Igne i medio nascūt bestiole pēnatę vbi 5.19.90
 Igne procreari vireonē auct fabulantur 9.1.83
 Ignaria auis pugnāt cū turtire, & quare 9.1.62
 Iyngis, id est, torquillæ, descriptio 2.12.17
 Illium situs 1.13.2
 Ileo laborant equi domestici, & eius mali indicium & remedium 8.24.6
 Ilias nomen turdi auis 9.20.4
 Illyrica terra asinos paruos quare habet 8.28.33
 Imbrium signum a bubus quomodo sumitur. 6.21.31.
 Imbribus magnis multa apparent animalium genera 8.15.38
 Imbres augent sobolem apum 5.22.12
 Imbres vincunt murium prouentum & celeritatem. 6.37.14
 Imbres p̄sunt piscibus, exceptis paucis 8.18.5
 Inane vterq; meatus nasi 1.11.37
 Incessus quadrupedum & multipedum incipit a dextris. 2.1.57
 Incrementum animalium vnde 8.1.47
 Incubitus auium 6.8.1
 Incubitus auium differt 6.2.40
 Incubitus auium fœtus excludi naturæ ratio est. 6.2.14.
 Incubitus magnarū alitū quot diebus 6.6.10
 India teste Ctesia suam nec ferum nec manuum habet 8.28.15
 India serpentem habet paruum cuius vnus remedium caret incolæ 8.29.23
 Infans in vtero nunq̄ vocem emittit, etiam si caput egressum fuerit 7.10.21
 Infans mas qua parte mouetur. item fœmina. 7.3.22.
 Infantes egressi statim vocē emittunt, & manus in os admouēt, & excrementū reddūt 7.10.16
 Infantis primū excrementū quale, & quando, & quo nomine 7.10.19
 Infans natus statim vbera fugit 7.10.20
 Infans aliquando enutritus a muliere natu maiore. 3.20.36
 Infans sine vnguibus nascitur quando 7.4.81
 Infantes primis quadraginta diebus neq; ridet cum vigilant, neq; lachrymantur: bene tamen noctu. 7.10.26
 Infantes quo auctiores, eo vigilantiores 7.10.29
 Infantes somniant: sed non meminere imaginū. 9.10.30.
 Infantes quando incipiunt somnare 4.10.50
 Infantibus lac salubrius, quod minus casei habet. 3.21.35.
 Infans fæpe est gerulus eorum. quæ mater comederit. 7.4.80
 Infans ante septimum diem conuulsione fæpe interit. 7.12.1
 Infans dentire incipit septimo mense 7.10.34
 Inflatione laborant elephantis: & signa 8.26.1
 Ingluuii sedes in auib⁹, & quid 2.17.111
 Ingluuiis quibusdam auib⁹ deest, & quid vice illius habent 2.17.116
 Ingressus hominis varius 2.1.192
 Inguen quid 1.14.7
 Inguina argumento sunt conceptui 7.3.21
 Innum procreauit mulus cum equa 6.24.3
 Insectorum consideratio natura & varietas 4.7. per totum.
 Insecta animalia quæ 1.1.70
 Insectorum corpus quale 4.7.39
 Insecta quæ, & quare dicta 4.1.18
 Insectorum genus cōtinet species plures 4.1.17 & 4.7.1.
 Insectorum procreatio 5.19.9
 Insecta complura ex humo vel stirpe putrescentia. 5.1.25
 Insecta omnia exanguia 1.6.9
 Insecta alia pennata, alia impennata 4.1.22
 Insecta alia volucres 1.6.10
 Insecta volucres volant membranis 1.5.39
 Insectis neque vox, neque locutio, sonus tamen. 4.9.10.
 Insecta qua parte sonant 4.9.13
 Insectorū fœminę maiores suis marib⁹ 4.11.36 & 5.19.1.
 Insecta quo tempore coeunt 5.9.9
 Insectorum coitus 5.8. per totum & 5.19.1
 Insecta omnia vermem pariunt excepto genere quodam papilionum 5.19.3
 Insectorum pastio & potus 8.11. per totum.
 Insecta quibus dentes omniuora, quibus lingua exugunt tantum 8.11.1
 Insecta tā pennata quā impennata sensu prædita. 4.8.96
 Insectorum gustus 4.8.105
 Insectis in omnibus oculi patent, & non alteri sensus 4.7.17
 Insecta dormire quibus argumentis 4.10.41
 Insectorum nullum spirat 4.9.11
 Insectorum ingenia 9.38. per totum.
 Insecta exuunt senectutem, & quæ 8.17.31
 Insectorum maxima pars quādo valet 8.27.1
 Insecta omnia diuulsa viuere possunt, exceptis paucis, & quibus 4.7.10
 Insecta quæ diutius viuunt diuulsa 4.7.14
 Insecta q̄ plurima quando pereunt 5.20.16
 Insectorū multa sulphuris odore intereūt 4.8.98
 Insecta omnia intereūt tacta ex oleo 8.27.11
 Insecta plura cornu ceruini incensu fugiunt, & præcipue styracis 4.8.10
 Insecta pene omnia sese abscondunt, sed varie, & vbi. 8.14.1
 Infidiosus serpens 1.1.151
 Infidiosus lupus 1.1.152
 Intelligentiæ ratio in brutis 9.7.1

Internodium digiti	1.15.19	Lac in maribus fieri posse	1.12.10
Interceptum pars nasi media	1.11.36	Lactis qualitates in animalibus	3.20.30
Intestinum à vêtre ad podicem	2.17.28. & 47	Lac diu edurat omnibus, si non coëant	3.21.28
Intestinū cōmune exanguis & sanguineo	4.3.6	Lac quandiu emanat, purgationes vt plurimum non fiunt	7.11.10
Intestinū simplex à ventriculo hominis	1.16.63	Lac quale initio coitus: item postea	6.18.86
Intestinum amplum hominis	1.16.64	Lac aliquando non pręnantibus edulijs quibusdam adest	3.20.34
Intestinum rectum nulli cui non parte vtraque dentes	2.17.59	Lac è capris montis Oetę coitum non patientibus elicetur	3.20.36
Intestinum crustatorum à ventre	4.2.76	Lac nulli ferè animalū fieri solet, antequam vterum ferat	3.20.32
Intestinum testatis quale, & quo situ	4.4.61	Lac ferentium vterum primum & nouissimum inutile	3.20.33
Intestinum mollium quo situ	4.1.70	Lac bobus à partu est vtile, nec ante partum habent	6.21.26
Intestinum infectorum quale	4.7.43	Lac primum bouis vt lapis durefcit	6.21.27
Intestinarum dissimilitudo in varijs animalibus.	2.17.54.	Lac boues circa Toronam habent perpetuum, pręter paucos ante partum dies	3.21.31
Inuidia aquilę in pullos	9.34.12	Lacte abundant Phasianę boues, & Epiroticę.	3.21.10.
Inuidus pauo	1.1.157	Lac quorū animalū coit, & quorū nō	3.20.27
Inuidus cui supercilia in totū demissa	1.9.5	Lac igne spissatur, & frigore serefcit	3.20.31
Iracundi qui fronte rotunda	1.8.6	Lac quod potissimum coit, & spissatur	3.20.50
Italię locis quibusdam morfus stellionum exitiales.	8.29.17	Lac cogitur succo ficulno, & coagulo	3.20.60
Ithaca insula non habet lépores	8.28.12	Lac & copiosius & caseo vtilius emulgetur ruminantibus	3.21.30
Iubam nonnulla bisulca habent	2.1.135	Lac pro magnitudine animalium, aut pabuli differentia mulgendum	3.21.8
Iudiciorum ad causas vtilis remora	2.14.17	Lactis genera commoda ad caseum conficiendum quę	3.20.52
Iugale vnde oritur	3.7.19	Lac bubulum fertilius caseo q̄ caprinū	3.20.55
Iugulum quid	1.14.6	Lac crassius plus casei habet	3.20.26
Iugulari venę	3.3.71	Lac caprinum cum ouillo miscere Sicilię confueuerunt	3.20.49
Iulię pisces gregales	9.2.7	Lac ad alendum validius in quo plus casei est.	3.21.35.
Iuli insecta impennata	4.1.22	Lactis copię futurę indicium	3.21.27
Iumenta quę	1.6.30	Lactis fœcundiora quę edaciora	3.21.22
Iumēta quomodo crescunt suis partibus	2.1.196	Lactis copię efficiunt nonnulla flatuosa	3.21.20
Iumentorū pilum expolit farrago frugibus grauida.	8.8.4	Lactis copiam augent cytisus & eruum. ibidem	3.21.19
Iumenta pro aquę vsu quam bibant, suo fruuntur pabulo	8.8.2	Lactis copię extinguit medica herba	3.21.19
Iumentū quod minus potum aspernatur, id appetentius pabuli, & plenius obefatur	8.8.3	Lac ouium quo augetur	8.10.8
Iumentis quando inutilis herba medica	8.8.6	Lac léporum suillo simile	6.3.36
Iunco caudam motitat, & vbi viuunt	8.3.51	Lac canum crassius q̄ ceterorum animalium, excepto scrofę & léporis	6.20.23
Iunco & alauda amici	9.1.109	Lac habent pisces qui	6.12.12
Iunioribus q̄ vetustioribus vox acutior	5.14.19	Lacertę quomodo flectunt crura	2.1.39
Iusta equa pharfalia	7.6.40	Lacertę exiguus lien	2.15.26
L.			
Labeo piscis, vide Mugil labeo.		Lacertę coniuuent	2.12.30
Labrorum situs & substantia	1.11.43	Lacertę vulua qualis	3.1.97
Lac māmīs cōtinetur in oibus	3.20.18	Lacertarum coitus	5.4.5
Lac humidum animalibus adnatum	3.20.16	Lacertarum foetura	5.33.13
Lactis omne genus habet tum serum, tum caseum.	3.20.24	Lacertarū oua sponte in terra aperiuntur. ibidem	5.33.15
Lacti inest pinguedo	3.20.48	Lacerto venter vnus, & qualis	2.17.66
Lactis nota in mulieribus q̄ conceperint	7.3.18	Lacertis testes intus adherent lumbis	3.1.18
Lactis muliebris differentia	7.5.1	Lacerti cauernas subeunt	1.1.126
Lac muliebre quando vtile, & quando nō. ibidē		Lacerti q̄tuor mēfibus frigidissimis latēt	8.15.3
Lac fuscum mulierum salubrius quam candidum	3.21.54	Lacerti omniū	8.4.1
Lac infantibus salubrius quod minus casei habet	3.21.35.	Lacerti in Arabia magnitudine cubitum excedunt.	8.28.35
Lactis copia quādo excitatur in muliere, & quibus partibus excitari possit	7.11.1	Lacertus exuit senectutem & quando	8.17.23
Lac mulieri à conceptu ex quo conficitur, & quando.	7.3.16	Lacerti pisces gregales sunt	9.2.5
Lac mulieribus natu maioribus fuctu frequentiore prodijt, & copia tanta vt infantem nutrire potuerint	3.20.35	Lacertę agilis, id est, humer⁹ pars brachij	1.15.16
Lac viris post pubem exiguum	3.20.46		
Lac non gignitur maribus	3.20.40		

Lacerti neruis plurimis continentur	3.5.27	Leonis natura etiam quo ad mores	9.44.4
Lactantibus fiunt aliquę purgationes	7.11.11	Leones liberales, fortes, & nobiles	1.1.151
Lactat mulus semestrem tantum	6.22.45	Leo ignem pręcipue formidat	9.44.14
Lactuca syluestris quando exorbetur à dracone.	9.6.25.	Leo percussorem agnoscit	9.44.16
Lactes, id est, mesenterium ad venam maiorem.	1.17.20.	Leo infirmus parte illum, & capite validissimo.	9.6.10.
Lactes quomodo positi	1.16.66	Leones tempore senectutis iniuriam hominibus inferunt	9.44.19
Lactes semen piscium genitale	8.15.24	Leones quare minus inter se dimicant	6.18.18
Lamia è cartilagineorū pisciū genere	5.5.12	Leo & lupus ceruarius inimici	9.1.113
Lanę quadrupedum seu villi senectute augetur.	3.11.67.	Leones intereunt veneno pardalianches dicto.	9.6.10.
Larus auis, vide Gavia.		Leones annos multos viuere putantur	9.44.22
Larici arbori similis colore murus	5.10.12	Leonis morsus, aut vnguium ictus sanatur vt canum morsus	9.44.32
Ladona sub specie lupę à lupis deducta	6.3.56	Léporum sanguis quomodo spissetur	3.6.9
Lataci dentes robusti	8.5.30	Lepus ex auerso mingit	2.1.173
Lataci pilus qualis	8.5.32	Lépori vni pili & in bucca intus sunt, & sub pedibus	3.12.15
Latax q̄ latior lutre cibū ex aquis petit	8.5.19	Léporum cuidam generi bina iecinora	2.17.15
Latoi filia Pamphyla prima bombycia in Co texuit.	5.19.46	Léporum coitus, mictura, partus, superfoetatio, & foetura	6.33.1
Lebadico in agro nō habetur talpę	8.28.10	Léporis auersi coeunt	5.2.6
Lædus & galgulus amici	9.1.109	Lepus superfoetat	5.9.12. & 7.4.64
Lædus colit saxa & montes	ibidem.	Léporum fœmina sæpe marem prior superuenit.	5.2.6
Lendes pediculorum coitu pcreantur	5.1.44	Lepus fœmina lac prius habet q̄ pariat, & quando repetit coitum	6.33.4
Lendes ex quibus generentur	5.3.13	Léporis lac quale	6.20.24
Ex lendibus nihil nascitur	ibidem	Léporis vuluę acetabula	3.1.121
Leo multifidus	2.1.114	Lepus inter vtrinque dentata habet coagulum.	3.21.5.
Leoni os rescissum	2.7.2	Léporis coagulū medetur pfluuiio alui	3.21.7
Leo dentibus ferratis	2.1.206	Léporis ingeniosi & timidi	1.1.150
Leo quos dentes mutat, & quando	6.31.12	Léporis minores in Ægypto q̄ in Græcia, & quare	8.28.27
Leoni ceruix osse perpetuo	2.1.12	Léporis vbi viuere nequeunt	8.28.11
Leoni collum hirtum pari modo	2.1.73	Leporarię aquilę natura	9.32.12
Leona caret iuba	6.31.11	Læsi ex laxis nascuntur	7.6.21
Leoni venter vnus sed arctior	2.17.45	Lęuam partem quadrupedes minus agilem, & absolutam q̄ homo habent	2.1.17
Leo aduncis vnguibus	3.9.22	Læues accipitres	9.36.5
Leoni tortuosus talus	2.1.130	Læuiraia inter plana animal gignit post ouum.	6.11.14.
Leonis interiora grauiter olent	8.5.26	Læuiraia fel in iecore	2.15.43
Leonis interiora canibus similia	2.1.13	Libella ex longis piscibus fel in iecore habet.	2.15.44.
Leo in ossibus nullā habet medullam	3.7.32	Libidinosis pili cōgeniti maturius defluunt, post geniti celerius se promunt	3.11.62
Leo pręcipue omnium animalium ossibus solidus.	3.7.34	Libidinosi mares celerius senescunt	7.1.65
Leonis ex ossibus concussis, ignis velut è filice eliditur	3.7.35	Libidinem experti in adolescentia fiunt libidinosi flores	7.1.35
Leonis ossa partim nullam partim exiguum medullam habent	3.20.11	Libyo aduerfatur galgulus	9.1.63
Leones pedatim gradiuntur	2.1.59	Lien quibus, & quibus non	2.15.20
Leo rarum animal est & vbi nascitur	6.31.7	Lienis situs	1.18.1
Leonum duo genera, & eorum consideratio.	9.44.25.	Lien venę maiori annectitur	1.18.16
Leones in Europa, & qua in parte	8.28.41	Lien ventri annectitur	1.18.5
Leo ex auerso mingit	2.1.173	Lien hominis suillo similis	ibidem.
Leo mingit crure elato vt canes	8.5.25	Lien parti sinistra annectitur iecori aduersus.	2.17.19.
Leo auersus coit, & vrinam retro reddit, & quādo coit, & parit, & quot	6.31.1	Lien quando prodigiose situs	ibidem.
Leones auersi coeunt	5.2.6	Lienaria vena	3.2.35
Leones sæuiunt tempore coitus	6.18.17	Lien elephantos qualis	2.17.64
Leones terrę Syria quinquies vita pariunt, & quomodo	6.31.10	Ligno adnascitur acarus bestiola	5.32.6
Leona paruos admodum parit	6.31.9	Ligniperdi vermiculus, vide Xylophthorus	
Leenam cum partu vuluam mittere delira est fabula	6.31.5		
Leonę mammae duę in ventre	2.1.158		
Leonis victus	8.5.19		
Leo parum bibit, & raro excernit, & quale, & alia eius natura	8.5.22		

Lignipetæ aues	8.3.31 & deinceps	Locustæ mare recipiunt, & branchias plures quæ ca-	
Ligula quæ & epiglottis dicitur	1.11.51	tera crustata habent	4.2.72
Ligurini vita & colore ignobiles, sed valent vo-		Locustæ quomodo coeunt & quando	5.7.1
cis amonitate	9.17.11	Locustæ quomodo pariunt	5.17.17
Ligurinus spinas petit	8.3.25	Locustarum partus, ætas, & coitus 5.28. per totum.	
Limariæ gregales sunt	9.2.7	Locustarum tempus partus	5.17.1
Limariæ, id est, pelamides quæ dicuntur	6.17.49	Locustæ pariunt exitu veris, & à partu pereunt.	5.28.11.
Limarij prouectiores ætate thunni vno anno.	6.17.42.	Locustarum mollis foetura	5.28.8
Limarij pisces fufanei semel anno pariunt	5.9.14	Locustæ pariunt in terra fixo cauliculo	5.28.3
Limariæ in Ponto pariunt, nec vspia	5.10.18	Locusta vbi oua sua mandat	5.17.17
Limariæ Pontum vere subeunt, & ibi æstatem		Locustarum ouum quale, & quomodo diductum.	5.17.6.
traducunt	8.13.22	Locustæ quomodo excludunt oua, & quando.	5.17.22.
Limosæ gregales	1.11.109	Locustæ vbi proueniunt	5.17.28
Limo qui pisces generantur	6.15.1	Locustæ quibus locis fiunt	5.28.14
Limax testa detracta hebetescit	5.32.19	Locustarum ortus	5.17.24
Limacibus est caro, sed penitus inclusa	4.4.9	Locustæ circa Sigæum & Athon quare gignun-	
Limaces hieme latent	8.13.65	tur.	5.17.30.
Limax vbi sit, non est sus neque perdix, quare	9.37.26.	Locustæ non gignuntur in Euripo	9.37.63
Lymphari quid in equis	8.24.16	Locustarum in ouis inciscituræ quales	4.4.69
Linguae discrimina	1.11.48	Locusta non amat limosa	5.17.29
Lingua mediocri optima	1.11.49	Locustæ aliàs calorem, aliàs frigus sequuntur.	5.17.34.
Linguae substantia	1.11.51	Locustarum pastus	8.2.77
Lingua sentit omnia, quæ caro	1.11.47	Locustarum victus	8.2.72
Lingua saporum percipiendorum ministra	4.8.27	Locustarum incessus	8.2.86
Lingua saporis percipit parte sui primore	1.11.45	Locustæ quomodo dimicant inter se	8.2.82
Linguarum varietas aubus	2.12.37	Locustæ exuunt senectutem 8.17.38. & 5.17.37	
Lingua latiore aues, literas proferunt	2.12.40	Locustæ vincunt congros	8.2.75
Lingua piscium qualis	2.13.46	Locustæ optimæ cum grauidæ	8.30.5
Lingua omnibus infectis testatis	4.7.18	Locusta mas quomodo differt à foemina	4.2.31
Linguae in elephanto consideratio	2.6.1	Locustarum mares minores quæ foemina	5.28.2
Lingua scissa vitulo marino	2.17.84	Locustæ præ metu moriuntur, sentiētes polypū	8.2.73
Lingua non est crocodilo	2.10.10	eisdem in retibus	
Lingua torquillæ qualis	2.12.19	Locustis omnibus vita diuturnior inter crustata	5.17.39.
Lingua serpentibus qualis	2.17.80	Locustæ dormiunt	4.10.10
Lingula dux corumicibus cum abeunt	8.12.45	Locustæ quomodo sonant	4.9.16
Lingulae vnde nomen	8.12.48	Locustæ infecta vnde procreantur	5.19.10
Lynx femitalo quiddam simile habet	2.1.130	Locustis infectis intestinum quale	4.7.48
Lynx ex auerso mingit	2.1.173	Locusta quoties cum serpente pugnat collum eius	9.6.29
Lynxes auersi coeunt	5.2.6	prehendit	
Lyra piscis vocalis existimatur	4.9.21	Lolligines generis mollium	1.6.8
Literarum prolatio	4.9.5	Lolligines binas habet promuscidas, & quo vsu.	4.1.31.
Literas proferunt volucres nonnullæ	2.12.38	Lolligo pedibus & pinnis natat	1.5.33
Lituus niger piscis propius terram oritur, alter si-	8.13.5	Lolligini nulla est potestas ingrediendi propter	
milis erraticis		amplitudinem aluci	4.1.51
Liua à liuore dicta in genere columbaceo quæ		Lolligines pinnulis quæ aluum ambiunt natat.	4.1.34.
& qualis	5.13.9	Lolligo à sepia differt quatenus longior	4.1.53
Liuiæ discunt	8.12.33	Lolliginis à lollio differentia	4.1.58
Loculi muliebres, id est, vterus	3.1.80	Lolligo mas à foemina quomodo differt	5.18.49
Locusta marina exanguis	1.4.15	Lolligo habet gladiolum partem interiorem	4.1.78
Locustæ dentes duo	4.2.54. & 83	Lolligines quomodo coeunt	5.6.2
Locustis duo dentes primores	4.2.74	Lolligines vbi pariunt, & quale ouum	5.18.45
Locustis quid pro lingua	4.2.85. & 74	Lolligines qua pariunt parte	5.6.13
Locustis os quo situ, & dentes	4.3.14	Lolligines singulæ ex singulis ouis prodeunt.	5.18.49.
Locustis gula qualis	4.2.86	Lolligines cibo præstant cum grauidæ	8.30.9
Locustis venter qualis	4.2.86	Lolliginum victus	8.2.85
Locustis & cauda, & quinæ pinnæ	4.2.26	Lolligo cum metuit atramentum mittit, sed de-	
Locustis pedes utroque ex latere quini	4.2.17	nuo accrescit cum misit	9.37.72
Locustis intestinum quale	4.2.72. & 87		
Locustæ caudis natant	1.5.34		
Locustæ in genere mollium	4.1.14		
Locustarum genus crustarum	1.6.7		
Locusta primum crustatorum genus	4.2.1		
Locustis corpus longum	4.2.30		

Lolligini vita brevis	5.18.46	Lupus & mugilis licet inimici capitales, statim	2.1.10
Lollius mollium generis	1.6.8	men tempore congregantur	9.2.10
Lollij gregales	9.2.6	Lupus fuscina capitur per somnum	4.10.34
Lollij binas habet promuscidas, & quo vsu	4.1.31	Lupus in araneorum genere	9.39.2
Lollius habet intus partem duram	4.1.78	Lupi in araneorum genere descriptio & natura.	9.39.6.
Lollij pinnulis natant	4.1.34	Lupi canarij partus, & quot parit	6.35.13
Lollius pelagius	4.1.60	Lupo ceruario interiora oua lupo similia	2.17.45
Lollij à lolligine differentia	4.1.58	Lupi ceruarij coitus & partus, & eius natura, &	
Lollius lolligine grandior	4.1.54	descriptio	6.35.13
Lollius in cubita quinq; excrefcit.	ibidem	Lupus ceruarius hominem diligit & alia eius co-	
Lolliorum genus pusillum & facie à lolligine di-		sideratio	9.44.33
scedens	4.1.57	Lupus ceruarius, & leo inimici	9.1.113
Loquacitatis signum aures magnæ & arrectæ	1.11.25.	Lupus auis de genere monedularum	9.24.2
Loqui proprium hominis	4.9.63	Luscinia quando parit, quot oua, & quando con-	
Loquutio quid	4.9.5	ditur	5.9.8
Loquutio quibus est, ijs est vox	4.9.64	Luscinia linguæ summæ acumine caret	9.15.8
Loquutionem literis fieri	4.9.7	Lusciniarum mares vt foemina canūt	4.9.58
Loquutionum differentia tractus ratione & re-		Luscinia modulos suos pullos docere visa est.	
gionis.	4.9.69		4.9.76.
Loquutionis facultas quibus aubus	4.9.53	Luscinia foemina cantu cessat, cum incubat, &	
Lucernæ extinctæ odor abortū facit	8.24.33	pullos educat	4.9.60
Lucernarum luminibus aduolat epiolus	8.27.7	Luscinia modulatio quando	9.49.34
Lumbarum situs	1.13.8	Luscinia colore immutatur, & forsitan specie.	9.49.37.
Lumbi vbi	1.15.2	Luteæ nominis ratio, magnitudo, partus, & ni-	
Lumborum dolore sanguis vnde mittendus ex Po-		dulatio.	9.13.12
lybio	3.3.10	Lutea & pipo dissident, & quare	9.15.3
Lumbricorum tria genera	5.19.16	Luteola vermiculos petit	8.3.15
Lumbricorum ortus.	ibidem.	Luteolæ in nido parit cuculus	9.29.3
Lumbrici lati quid pariunt	5.19.18	Luteus turturem occidit	9.1.68
Lumbricorum latorum indicium medicis quod.	5.19.19.	Lutris ab aquis victum petit	8.5.29
Lumbricis infestati canes sibi medentur herba		Lutris hominem mordet, nec desistit, nisi fracti	
tritici.	9.6.27	ollis crepitum fenserit	8.5.31
Lupo venter vnus	2.17.45	M.	
Lupus genitale habet osseum	2.1.179	Maiæ maximū genus cancrorū	4.2.8
Lupi coeunt sicut canes	5.2.20	Maiæ oculi quo situ	4.3.13
Lupus quando coit & parit	6.35.2	Maiæ exuunt senectutem	8.17.42
Lupi sequuntur tempore coitus	6.18.17	Malida laborant asini, & quid sit	8.25.1
Lupi cum canibus coeunt in agro Cyrenesi	8.28.54	Malleolus cruris postremum	1.15.30
Luporum gestatio vteri & partus	9.35.1	Malleolus tibiae	3.7.26
Lupus perpetuo ferus	1.1.131	Malleoli pisces gregales	9.2.5
Lupi victus	8.5.2	Malum pilare in māmīs quando	7.11.6
Lupi aliquando edunt terram.	ibidem.	Mammariū varietas in animalibus	2.1.145
Lupi generosi, feroces, insidiosi	1.1.152	Mammæ quibus datæ	3.20.19. & 2.13.7
Lupi minores in Ægypto quam in Græcia, &		Mammarum ratio varia	2.1.148
quare.	8.28.27	Mammarum substantia	1.12.9
Lupi quare minus inter se dimicant	6.18.18	Mammarum caro, quomodo in maribus & foe-	
Lupi qui hominem petunt	8.5.5	minis differat	1.12.11
Lupus ouem quam caperit iugulat	9.6.30	Māmæ homini mari quando extuberant	7.1.17
Lupus quibus hostis	9.1.76	Mammæ puellis quando exurgunt	7.1.21
Lupi piscatoribus familiares apud Mæotidē pa-		Mammæ solius hominis parte priore pectoris.	
ludem.	9.36.20		2.1.29.
Lupus piscis pinnas quaternas habet, & quo si-		Mammarum in puellis diuersitas	7.1.51
tu.	1.5.25	Mammæ dant signum temporis coeundi puel-	
Lupus parit ætate	6.17.24	lis.	5.14.12
Lupus oua parit	6.13.3	Mammis pilare malum accidit	7.11.6
Lupi vbi maxime ædunt	5.10.19	Mammæ canibus foeminis indicium præbent æta-	
Lupus piscis fuscus bis anno parit	5.9.15	tis coeundi	6.20.24
Lupus deterior cum fert vterum	8.30.21	Mammæ conspectiores, & foeminatiores habet	
Lupi pisces carniuori tantum	8.2.91	nonnulli mares & qui	7.1.57
Lupus piscium algam etiam tangit	8.2.118	Mammæ in simijs quales	2.8.15
Lupus inter pisces liquide audit	4.8.69	Mandibula pars maxillæ posterior	1.11.41
Lupus piscium propter capitis lapidem maxime		Manthiora apud Indos triplici dentium ordine	
algore infestatur.	8.19.18	& eius descriptio.	2.1.216

IN LIB. DE HIST. ANI.

Manus partes.	1.15.17	cepto fluuiatili crocodilo. ibidē & 1.11.42
Manus neruis plurimis continētur	3.5.27	Maxillares dentes, vide Dentes maxillares.
Manus pars interior vola	1.15.23	Meatus terni ab oculis ad cerebrum & qui.
Mare Ponticum quare dulcius, & cibi largioris.	8.19.9.	1.16.22.
Mare Rubrū habet testata omnia mira magnitudine.	8.28.19	Medica herba quando inutilis iumentis
Mari inest dulcis humor	8.2.55	Medica herba lactis copiam extinguit sed præcipue ruminantibus
Maris nonnulla sunt quæ ambiges animaline sint an planta.	8.1.26	Medica herba cōseri debet apud aluearia
Mariscæ fiunt paucis mulieribus	3.19.46	Medulla in ossibus continetur
Mariscæ mouentur sanguine vitato, excrescentēque.	3.19.37	Medulla sensu caret
Mariscas habenti deteriores fiunt purgationes.	7.11.13.	Medullæ ratio
Mas quid	1.3.3	Medullam intra se non omnia ossa continent.
Marium affectus in omni animantium genere.	9.1.25.	Medulla cruenta nouellis
Maribus plures dentes quæ foeminis	2.3.6	Mel cibus apud quo argumēto
Marium nonnullorū naturæ peruersio	8.2.35	Mella unde conficiunt apes
Maribus omnibus partes priores potiores & valiores.	4.11.40	Mel ore euomunt apes in cellas
Mares habent partes quæ sunt arma illis, quibus foeminæ carcent in nonnullis animalium generibus	4.11.50	Mel non facere apes quo argumēto
Maris & foeminæ coniunctio differens in generando vel non generando, vel masculū vel foeminam.	7.6.3	Mel non fit omnino ante vergiliarum ortum.
Mares lac habere posse	1.12.10	5.22.18.
Maribus vtpurimū non gignitur lac	3.20.40	Mella apum augent siccitates
Marem quæ conceperit minus pallet	7.4.13	Mellis conficiendi tempora duo
Maribus in hominū genere proles præbēde principium & finis est seminis emissio	7.5.5	Mel quod probatius
Maribus in hominum genere viquequo sit generandi facultas	7.6.1	Mel quo crassius, eo dulcius
Mas in hominum genere dextro latere mouetur circa diem quadragesimum	7.3.22	Mel autumnale melius
Mas in hominum genere, vide etiam Hominum mas.		Mel autumnū vbi est detractum non reparatur.
Mares in hominum genere senescūt celerius qui salaces	7.1.63	5.22.22.
Mares in hominum genere patri magna ex parte sunt similes, licet ediuerso fiat	7.6.33	Melli indicium perfectionis potissimum in sapore.
Mares omnium animalium ferocunt tempore coitus.	6.18.5	5.22.28
Maribus folipedis generis quibus māmā, & quibus non	2.1.158	Mellationis terminus
Mares & foeminæ quid differant	9.1.13	Mel quando crassescit, & vt aqua est dilutum.
Mares quo in genere maiores, & longioris vitæ.	4.11.32.	5.22.55.
Maribus nonnullis arma naturalia quā foeminis potiora	4.11.55	Mel candidum vbi
Mares diutius viuunt foeminis, præter quā in turribus & palumbibus	9.7.35	Mel albicans vclerib⁹ & oculis medet
Matrem interficiunt scorpiones & phalangia.	5.26.3.	Meleagridum autū oua punctis distincta
Matrem camelus nunq̄ comprimit	9.47.1	Melitenis catellus maior viuerra
Matrix quid	3.1.81	Mēbrades pisces ex apua phalerica
Matrix, id est, ortigometra dux coturnicib⁹ quādo abeunt	8.12.45	1.1.10
Matrix, id est, ortigometra qua forma	8.12.47	Membra quæ
Matrices vesparum	9.41.8	Membrorum naturalium in animalibus diuersitates.
Maxilla duplex	1.11.40	2.1.147
Maxillæ a capite	3.7.15	Membra genitalia, vide Genitalia membra.
Maxillam omnia mouent animalia inferiorē, excepto fluuiatili crocodilo. ibidē & 1.11.42		Membrana pars communis

INDEX.

Menstruis carentes mulieres vtpurimum steriles degunt	7.2.12	Mitulis labra tenuia	4.4.25
Menstrua mulieri quando erumpunt	7.1.22	Mitulis pars clusilis inter testata	4.4.16
Menstrua septem diebus fieri solent	7.3.12	Mituli fauificant	5.15.53
Menstrua prægnatibus nonnullis accidunt & iis quibus proles paritur	7.2.18	Mitulis foliatis nascuntur cancri albidī, & parui	5.15.65.
Menstruorum emissio est finis & principium mulieribus proles recipiendæ	7.5.5	Mobiles indicantur fronte parua	1.8.5
Menstrua desinūt plurimis mulieribus circa quadragesimum annum, quod tempus si excesserint, seruantur ad sexagesimum	7.5.9	Mola pars cruris	1.15.27
Menstrua alba puellis admodū eueniunt & quādo.	7.1.23	Molaris piscis parit æstate	6.17.24
Menstrua alba puellam extenuāt, & incrementū impediunt.	ibidem.	Molossi canes, vide Canes molossi.	
Menstrua vaccis fiunt	6.21.33	Mollem animum indicant supercilia in rectum porrecta	1.9.2
Menstrua canibus quot diebus mouētur & quādo genitale prominet	6.20.13	Mollium genus	1.6.8
Mentum pars maxillæ prior	1.11.41	Mollia animalia quæ	4.1.8
Mentum homini mari quando pilis integitur.	7.1.73.	Mollium partes & alia eorū consideratio & deinceps.	4.1.25
Mento bipertito solent minus caluescere	1.11.59	Mollium mares a foeminis differunt	4.1.96
Meotidem apud paludem piscatoribus lupi sunt familiares	9.36.20	Mollia omnia præ metu effundunt suum attramentum	4.1.73
Mergus victitat apud mare	8.3.59	Mollia ex piscibus tum pedibus tum pinnis tant.	1.5.32
Mergi vbi oua pariunt, & quot, & quādo & quomodo incubant	5.9.1	Mollibus habetur sexus	4.11.6
Mergi volucres	1.1.62	Mollium piscium coitus	5.6. per totum
Meropum descriptio	9.13.9	Mollium piscium mares oua foeminarum suo semine aspergunt	6.13.22
Merops vbi facit cunabula	6.1.24	Mollium foetura & partus	5.18. per totū.
Meropum partus	9.13.11	Mollium partus quo tempore	5.12. per totū
Meropes parentum senectutem educare putantur.	9.13.9	Mollium oua more vermiū augentur	5.17.5
Merops apiafter apibus iniuriā infert	9.40.135	Mollia omnia carniuora	8.2.77. & 113
Merularum auium duo genera	9.19. p totū.	Mollium victus	8.2.84
Merula nidulatio	9.13.15	Mollia humore accipiūt propter cibū	8.2.26
Merula latet	8.16.10	Mollia quomodo sensu pedita sunt	4.8.94
Merula bis parit	5.13.2	Mollium gustus	4.8.105
Merula turturam amat	9.1.112	Mollia præstant cibo, grauida cum sunt	8.30.8
Merula auis mutat vocem & colorem	9.49.30	Molle nullum sonum emittit naturalē	4.9.17
Merula aui aduersatur crex auis	9.1.83	Mollia dormiunt	4.10.10. & 40
Merula pisces colorem mutant & quando.	8.30.14.	Mollia non sunt in Ponto nisi quibusdam locis pauca	8.28.18
Merula pisces saxatiles latent	8.15.12	Mollium generi quid ingustabile parti superiori est creditum, vt echinis	4.5.31
Mesenterium seu mesareon, vide Lactes.		Mollia vbi multum adolefcunt	1.15.51
Messapus mons Pæoniæ & Mediæ collimitium.	9.45.2.	Mollicipitis auis consideratio	9.22.4
Metachœrum quid in suis.	6.18.99	Monedularum auium tria genera	9.24. per totū
& 6.24.9.		Monedula ingluuiens deest	2.17.118
Micturæ animalium diuersæ	2.1.173	Monedula pisces gregales sunt	9.2.7
Miluo qua parte fel	2.15.54	Monedula pisces fusanci semel anno pariunt.	5.9.14.
Miluo exiguus lien	2.15.23	Monedula subeuntes Pontum capiuntur, exeuntes minus	8.13.49
Milui carniuori	8.3.3	Monedula in Propontide optima antequam pariunt.	ibidem.
Milvus visus bibere sed raro	8.3.71	Monedula magna ex parte non subeunt Pontū, sed in Propontide trahunt æstatem & pariūt, hiemem in Ægæo	8.13.20
Milui bina oua, interdum tria pariunt, & totidē excludunt pullos	6.6.13	Monticola pari genus quare sic dicitur	8.3.16
Milui incubitus quot diebus.	ibidem.	Montifringilla vermiculis vescitur, & eius descriptio	8.3.22
Milui quod secedunt condendi gratia	8.16.4	Mora celsi, id est sycamina, iuuant sues	8.21.16
Milvus paucis diebus latet	8.16.15	Morbis sanguinis præter menstrua, mulieres minus infestantur viris	3.19.45
Milvus pugnat cum coruo & quare	9.1.63	Morbo minus infestatur caput eorū quibus pediculus in capillo	5.3.115
Milvus pifex, & harpa amici	9.1.111	Morbi & valetudines animalibus pro generum diuersitate accidunt	8.18.2
Mirari in aibus quid	9.1.58	Mordellæ, vide Orfodagnæ.	
Myrto detrahunt ceram apes	9.40.189	Mores animalium pro locis differunt	8.29.1
Myrtus conferi debet apud aluearia	9.40.222		
Mitulis testa lauis	4.4.21		

IN LIB. DE HIST. ANI.

Morum vestigia in animalibus brutis	8.1.6	Mulieris futura circularis in calua	3.7.10
Mores animalium diuersi	1.1.51	Mulieres impubes à naturæ ortu possunt creati.	
Mormur piscis parit ætate	6.17.24	7.1.40.	
Morphna aquila, vide Planga.		Mulier acutioris vocis q̄ vir	7.1.27
Morfus beluarum pro locorum diuersitate differunt	8.29.6	Mulieres natu minores acutius sonāt quā māiores	7.1.28
Morfus venenatorum grauiiores, si alter alterum ederit	8.29.18	Mulieris mores & affectus	9.1.29
Motus animalium tam quadrupedum q̄ multipedum per diametru agit	1.5.65. & 2.1.57	Mulier cur minor mare esse solet	7.2.28
Motus quaternis fit notis, aut pluribus	1.5.52	Mulieris menstruum consideratio	7.2.
¶ Mucones pisces quando pariunt	5.11.9	per totum.	
Muco quando coit	6.17.9	Mulier menstruum purgatio magis, quā cæteris	6.18.66
Mugilis piscis litoralis	8.13.9	Mulieribus quando menstrua definunt	7.5.9
Mugili appendices quot	2.17.104	Mulieres quæ sunt quæ plus menstrui habent.	7.2.39.
Mugilis lacus Sipharum binas habet pinnas iuxta branchias	2.13.19	Mulierum conceptio differens	7.6.13
Mugilum genus omne sponte oriri falsum est.	6.15.8.	Mulieribus conceptus accidit sua natura à menstruum profluio	7.2.11
Mugiles aliqui non coitu nascuntur, sed limo & arena.	5.11.10	Mulieres quæ menstruis carent vt plurimum steriles degunt	7.2.12
Mugilum est genus quod ex limo vel arena nascitur	6.15.11	Mulier quæ iunior coit concipit facilius & difficilius parit, & imperfecta remanet	7.1.63
Mugilis oua parit	6.13.3	Mulieres sunt quæ concipiunt dū profluunt menses, & postea concipere nequeunt, & quæ.	7.2.16
Mugiles vbi ædunt maxime	5.10.19	Mulier mutato viro aliquando concipit	7.6.3
Mugiles qui fuscanei semel anno pariunt	5.9.14	Mulier quod habet cōceptionis indicium	7.3.1
Mugilis maxime omnium sollicitatur, cū gestat vterum, donec pariat	6.17.14	Mulieribus prolis recipiendæ finis & principium est menstruum emissio	7.5.5
Mugilis ex solitarijs partum accelerat inter primos.	6.17.22	Mulier vbi concepit sentit in suis ilibus	7.3.19
Mugilū foetura genus quoddam apuæ.	6.15.37	Mulieres sine menstruum profluio concipere possunt & quæ	7.2.13
Mugilum labeo quando coit	6.17.9	Mulieres quibus maxime mensibus infestantur à conceptu	7.4.43
Mugilum labeones quo tempore pariunt	5.11.8	Mulieres grauidæ plurimæ infestantur vino	7.5.3
Mugil omnium gulosissimus, & ibi eius natura.	8.2.106.	Mulieres grauidæ dicuntur picare	7.4.16
Mugil à carne omnino abstinet	8.2.96	Mulieres grauidæ quando tēdio magis fatiscunt.	7.4.21.
Mugil inter carne vescētes nō vagatur.	9.37.55	Mulieres quæ concipere nequeant si forsan conceperint, foeminam potius pariunt quā marrem.	7.6.18
Mugil præstat in fluentis & lacubus	8.19.11	Mulieribus à conceptu vsq̄ ad partum quæ accidunt	7.4.ferè per totum
Mugil deterior cum fert vterum	8.30.21	Mulieribus quando opportune est procreatio.	7.1.98.
Mugiles autumnno vigent	9.37.65	Mulier grauida maxime omnium coitum paritur.	7.4.8
Mugili imbres nocent	8.19.20	Mulieres plurimæ si coierint mense octauo, infans mucosus exit.	ibidem.
Mugiles sæpe viuunt cauda abscissa	9.2.13	Mulieres nonnullæ vndecimo mense pariunt.	7.4.32.
Mugilis cauda à lupo abscinditur.	ibidem.	Mulieres nonnullæ pepererunt sexagesimo anno.	7.5.11.
Mugilum alter alterum non edit	8.2.95	Mulieres cum parturiunt dolores infestant & quibus partibus	7.9.1
Mugilis inter pisces liquide audit	4.8.69	Mulieribus sellularijs præcipue dolores vehemētissimi incidunt cum pariunt, & quibus alijs.	7.9.9.
Mugilis cum metuit caput occultat putatq̄ totum corpus occultari	8.2.108	Mulier dolor ex foemina qualis, item ex mare.	7.4.25.
Mugiles ascendunt de mari in lacus & fluuios.	6.14.45.	Mulieres sunt quæ non nisi maxem procreant, & contra.	7.6.16
Mugilum maribus à piscatore subductis foeminæ congregantur atque ita obretiuntur, & cōtra.	5.5.42	Mulieres Ægyptiæ fertiliores, & multos facile pariunt	7.4.39
Mugilis & lupus licet inimici capitales, tamē statim tempore congregantur	9.2.10	Mulieres quæ ocyssime pariunt, & quæ vix.	7.9.3
Mugiles per fornū fuscina capiuntur	4.10.34	Mulier post partum quando celerius potest concipere.	
Mugitus vitulo marino in fomno	6.12.35		
Mulcra discrimē facit pabuli discrimē, aut magnitudinis animalium	3.21.8		
Mulcra ouū quāto spacio cōtinuetur	3.21.30		
Mulier omnium foeminarum sanguine abundat	3.19.42.		
Mulieribus pili in mento non prodeunt	3.11.38		
Mulieribus sacerdotibus in Caria pili prodeunt in mento.	ibidem		
Mulieres caluitio immunes	3.11.36		

INDEX.

cipere.	7.10.23	Mula in terra Syria apud Phœnicem coeunt & pariunt omnes	6.24.5
Mulieres quo tempore pariant	7.4.27	Mulæ terræ Syriæ coeunt	1.6.33
Mulieres quæ paulo ante partum cōcumbunt facilius pariunt	7.4.26	Mulæ quas fert terra Syria an eadem qua mulæ specie.	1.6.32
Mulieres quando difficulter pariunt	7.9.11	Mulorum & mularum quos fert terra Syria cōsideratio	6.36.1
Mulier aliquando superfoetavit	7.4.66	Mula aliquando gemellos peperit	6.22.13
Mulieres difficiliter liberantur si partum purgationes anticipant	7.10.22	Mula grauida est facta	6.24.4
Mulieres, si foetus quarto vel octauo mense perierit, vt plurimum pereunt	7.4.44	Mulabus menses nulli, sed illis quā maribus vrina crassior	6.18.81
Mulier abortum facit sentiens odorem lucernæ extinctæ	8.24.34	Mulus lactat semestrem tantum	6.22.45
Mulier non crescit post tertium partum	7.1.66	Muli fruge & herba vescuntur, sed maxime potu pinguescunt	8.8.1
Mulieres vt concipere nolint, quibus vuluam illinunt	7.3.9	Mulorum in genere foemina maiores & viuaciotes.	4.11.34
Mulieres quæ frequentius pariant celerius fenescent.	7.1.65	Mulorum vita ad quot annos	6.24.10
Mulier quæ marem conceperit minus pallet, cōtra de foemina: itē min⁹ cibos fastidit	7.4.14	Mulorum ætas quo deprehenditur	6.22.48
Mulieres melius temperantur à venere cum partum multoties exercuerint	7.1.67	Mula serius senescit q̄ mulus, & quare.	6.24.15
Mulier alba plusquam fusca in venere euaporat.	7.2.40.	Mula profluio vrinæ purgatur.	ibidem.
Mulier ad venerem ætate, vir hieme stimulat magis.	5.8.29	Muli Atheniensis historia	5.24.12
Mulier quando lactis copia excitatur, & quibus partibus excitari possit	7.11.1	Multifida animalia	2.1.114
Mulier lac vsquequo seruatur	7.11.8	Multifidum nullum talum habet	2.1.128
Mulieribus natu maioribus lac suctu frequentiore prodijt	3.20.35	Murenæ abigūt an litorales an pelagiæ.	8.13.13
Mulierum lac commodius liuidum quā candidum.	3.21.33	Murenæ nullæ pinna	1.5.27
Mulier si in poculo pilum hauserit, pilari malo dolet.	7.11.6	Murenæ nec pinæ nec brachiæ integræ.	2.13.21
Mulieres si non purgantur sed vomunt, securius exiunt	7.11.15	Murenæ quot branchiæ	2.13.35
Mulier marifcas habenti deteriores fiunt purgationes	7.11.13	Murenæ qua parte fel	2.15.49
Mulieribus paucis fiunt marifcæ & varices	3.19.46	Murenarum coitus	5.4.2
Mulieres minus quā viri infestantur morbis sanguinis cæteris, à profluio mēstruorū	3.19.45	Murena omnibus anni tēporibus parit.	5.10.7
Mulieris vterus, vide Vterus.		Murena non habet ouum arenidum	3.10.7
Mulier pediculosior viro	5.31.14	Murenæ carniouæ tantum	8.2.91
Muliones culices, vide Culices.		Murena latet	8.15.10
Mullus piscis litoralis	8.13.10	Murus non idem quod murena	5.10.11
Mulli gregales	9.2.5	Murino pisci imbres nocent	8.19.21
Mullo appendices plures	2.17.104	Murices faxis adhærescunt	4.4.124
Mullus in maritimis lacubus reperitur	8.13.18	Muricibus os carneum	4.4.128
Mullus parit autumnno ferè vltimus gregalium.	6.17.25.	Mus domicilium sibi parat	1.1.123
Mullus oua sua limo committit, vnde sero parit.	6.17.26.	Murium nonnullis fel deest	2.15.29
Mullus iter saxatiles pisces sol⁹ ter parit.	5.9.17	Murium generatio qualis	6.37.1
Mullorum victus	8.2.92	Murium natura, & varia genera, & pullorum varietas	6.37. per totum.
Mullus iter carne vescētes nō oberrat.	9.37.55	Muris vuluæ acetabula	3.1.121
Mulli autumnno vigent	9.37.65	Murium prouentum vincunt imbres	6.37.14
Mulus solipes	2.1.116	Mures quæ venantur animalia	6.37.12
Mulo prona ceruicis tantum villosa	2.1.75	Mures bibunt lambendo	8.6.2
Mulus mutat dentes	2.1.222	Mures in Africa cū biberint moriuntur.	8.28.52
Mulus à dentium ortu viget	6.22.47	Mures si salē labāt sine coitu implētur.	6.37.16
Mulo fel deest	2.15.28	Mures quales in Arabia	8.28.35
Mulus perpetuo cicur	1.1.130	Mures Pontici latent	8.17.16
Mulus quando coire incipit & implere potest.	6.24.1.	Mures Pontici ruminant	9.50.47
Mulus cum equa procreauit innum	6.24.3	Mures sunt qui erecti bipedes ambulāt.	6.37.18
		Muribus Ægyptijs pilus prædurus vt herinaceis	6.37.17.
		Mure foemina terræ Persicæ rescissa foetus foemini prægnantes reperiuntur	6.37.15
		Mus aquatilis inter cortice infecta annumeratur	8.17.22.
		Muri aquatili exiguus lien	2.13.26
		Muris aquatilis foetura	5.33.8
		Mures aquatiles quō humore gaudent.	8.2.7
		Muris aranei morsus iumentis molestissimus.	8.24.24.
		Musca anteriore parte aculeum gerit.	1.5.49
		Muscis pennæ binæ	4.7.29

IN LIB. DE HIST. ANI.

Musca domicilium sibi parat	1.1.124	Natex siue nerite	4.4.114
Musca quando nascuntur	5.9.11	Natices inter testacea vbi gignuntur	5.15.62
Musca quomodo sonant	4.9.15	Natices olfaciunt & audiunt	4.8.121
Muscarum coitus	5.8.8	Naticis testam ingreditur cancellus	5.15.82
Muscarum coitu vermiculi gignuntur	5.1.45	Naticis descriptio	4.4.119
Musca ex vermiculis fimi digesti in partes.	5.19.74.	Natici carneum os	4.4.127
Musca dormiunt	4.10.44	Natices saxis adhærescunt	4.4.123
Muscis est gustus omnium saporum	8.11.3	Natricibus vbi fel	2.17.91
Musca quo cruorem mouent	4.7.22	Natura sanguinis, venarumq; principiu.	3.2.10
Musculus piscis pilos intus in ore vice dentiū habet & suillis similes	3.12.17	Naturale quod, id suaue est	8.1.48
Mustax quid	3.11.58	Naturale quod, charū cuiq; est & suaue.	8.2.45
Mustela genitale osseum	2.1.179	Naturalia tam maris q; foeminae inter homines superiora & inferiora distinguunt	1.15.46
Mustelis vulua qualis	3.1.101	Nauta polypus	4.1.106
Mustela prudenter capit aues	9.6.30	Nauta polypus, vide etiam Polypus nauta.	
Mustela quem serpentem impugnat, & quare.	9.6.31.	Necydalus ex bombyce	5.19.43
Mustela aduersarius serpens, & quare	9.1.96	Nepotes aliquando habent signa auroru.	7.6.24
Mustela dimicatura cum serpente rutam edit.	9.6.24.	Neruus pars communis	3.2.8
Mustela inimica cornici	9.1.61	Nerui quibus dati	3.5.27
Mustela rustica, vide Ictis.		Nerui natura nō more venarū continua.	3.5.7
Musteloru genus omne inter cartilaginea.	5.5.13	Nerui natura fissilis in longitudinem	3.5.21
Mustelo pisci branchia detecta	1.5.7	Neruorum origo in corde	3.5.1
Mustelo appendices plures	2.17.103	Neruos & nasci & ali humore mucoso.	3.5.23
Mustelo non gignuntur in Euripo	9.37.62	Neruis ligantur ossa oia excepto capite.	3.5.18
Mustelorum in genere quomodo mares differunt a foeminis	5.5.20	Nerui rigore capiuntur equi, & mali indicium.	8.24.10.
Mustelorum lauium foetura	6.10.41	Nycticorax, vide Cicunia.	
Musteli foetus suos & emittunt, & recipiunt intra seipos.	6.10.58	Nidores piscium genera quæq; appetit.	4.8.78
Musteli qui bis in anno pariant	6.11.13	Nigrum oculi quid	1.9.10
Mustelorum stellati bis mense videntur parere, & quare.	5.10.4	Nigrū oculi in oibus ferē variat, & quō.	1.10.2
Musteli spinaces vnde dicti	6.10.38	Nigrū caprinū mores optimos indicat.	1.10.3
Musteligenis quot branchia	2.13.36	Nymphæ ex apibus, vespis, & crabronibus quando.	5.19.34
Mustelinorum vulua consideratio	6.10.26	Nix vetustate rubescit	5.19.88
Musteligenis fel in iecore	2.15.43	Ex niue vermes quales	5.19.87
Mustelino generi iecur fissum	2.17.15	Nobile quid	1.1.152
Mustelinū genus vere parit	6.11.13	Noctua auis nocturna vncunguis	8.3.10
Mustelinum omne genus animal intra se parit post ouum.	6.11.22	Noctua gula qualis	2.17.119
Muti sunt qui surdi ab ortu	4.9.65	Noctua noctu vagantur	1.1.128
Mutis, id est, papauer in mollibus	4.1.71	Noctua habet appendices	2.17.135
Mutis quo situ	4.1.74	Noctuis lien exiguus	2.15.23
Mutem habent omnia crustata	4.2.81	Noctua noctu venando cibum sibi acquirunt.	9.34.1.
N.		Noctua venantur mures, lacertos, & verticillos.	9.34.4.
Nandi vis piscibus	1.1.86	Noctua circumuolant cætera aues	9.1.58
Nani, vide Pomiliones.		Noctua constituta multæ auiculæ ab aucupibus capiuntur	9.1.59
Narce, vide Torpedo.		Noctua paucis diebus latet	8.16.16
Narica piscis siue epsetus	6.15.8	Noctua dissidet cum cornice, & quare	9.1.55
Nares mobiles	1.11.35	Noctua dissidet cum orchilo, & quare.	9.1.57
Naribus spiramus	1.11.31	Nodus digiti siue articulus	1.15.18
Naribus profluuium fit sanguine vitiatu & excrecente	3.19.36	Nutrix qualis esse debeat, quo vino uti, & cibis	7.12.3.
Nares gressilium viuiparorum cartilagine constant.	3.8.9	Nutrix fusca quàm candida lac habet commodus lactentibus	3.21.33
Naris elephanti qualis	2.1.24	O.	
Naris in elephanto quis vsus	1.11.38	Ostetricis officiu, cura, peritia, & prudentia in foetu recipiendo	7.10.1
Nasus quid, & eius officium	1.11.27	Occiput quid	1.7.8
Nasi pars media quomodo vocatur	1.11.36	Occiput inane & cauum omnibus	1.16.14.
Nasus bipertito distinctus tramite	1.11.37	& 1.7.9.	
Nates homini carnosissimæ	2.1.110	Occipitis os omnium capitis ossium infirmissimum.	1.16.21
Nates quem situm habent.	1.13.9	Oculata vescitur alga	8.2.93

INDEX.

Oculorum varietas	1.10.8	Omentum adipe pinguescentibus adipeum est: sebo obesius sebale	3.17.7
Oculorum varietas soli homini	1.10.5	Omentum minus pinguescit quibus pingue non est separatim	3.17.13
Oculos quæ aialia habent, & quæ non.	1.9.15	Omoplatæ, scapulæ	3.7.22
Oculoru in homine distantia minima.	1.15.66	Orchilus inimicus noctuæ	9.1.57
Oculi hominis duo, & eoru partes	1.9.6	Orchomenio in agro terræ Boeotia, talpæ habitur multæ.	8.28.9
Oculi angulus duplex	1.9.11	Orcinæ pisces in alto foetificant	5.10.20
Ab oculis terni meatus ad cerebrum	1.16.22	Origanum, vide Cunila.	
Oculi in cerebrū finiunt, & vterq; positus super vcnula.	1.11.10	Oryx bisulcus & vnicornis	2.1.125
Ab oculis quæ notæ sumuntur	1.10.12	Orfodagne, id est mordelle, ex vermiculis in Brasica oriuntur	5.19.8
Oculi conditi clarissime cernere possunt.	1.10.10	Ortigometra, vide Matrix.	
Oculis cæsis interdum equi	1.10.7	Os communis pars	3.2.6
Oculorum color idem omnibus ab homine præter equum	1.10.6	Oris situs & partes	1.11.44
Oculis serpentum laceratis alij subnascuntur.	2.17.94.	Oris discrimen in animalibus	2.7.1
Oculi piscibus sine palpebris	2.13.50	Os quo cibus recipitur commune omnium animalium.	1.2.2
Oculi auium sine cilijs	2.12.26	Os habentia voluptuantur & dolent per sapores	4.8.115.
Oculorum in crustatis situs	4.3.11	Os mollium quo situ	4.1.67
Oculi omnibus crustaceis duri	4.2.37	Os crustatorum quo situ	4.3.13
Oculi omnibus insectis patent	4.7.17	Os rescissum piscibus	2.13.48
Oculi nigrum, vide Nigrum oculi.		Os rescissum cani & leoni	2.7.2
Oculi pullorum hirundinis infixi videndi vim recipiunt.	6.5.9	Ossu quædā medullacea, alia minime	3.7.30
Oculis medetur mel albicans	9.40.185	Ossa non omnia medullā continent	3.20.10
Odia mutua inter quadrupedes, aues, & huiusmodi.	9.1. per totum	Ossa sanguineorum animalium quomodo differunt.	3.7.37
Odoratus auium in rostro	2.12.25	Ossium omnium initium a spina	3.7.3
Oenantha auis qñ abdit, & apparet.	9.49.16	Ossium ordo & differentia	3.7.1
Ossa panis qui capiuntur pisces	8.2.98	Ossibus sex constat caput	3.7.13
Olfactus habet suum diuersorium	4.8.25	Os nulli circa ventrem	3.7.21.
Olfactus qua parte	1.11.34	Ossa ambiuntur membranis	3.13.4
Olfactus exquisitus perdicibus	6.2.74	Ossa suis spoliata mēbranis siderantur.	3.13.10
Olfactus piscibus nullum continet membrum.	4.8.35.	Ossa oia neruis ligantur excepto capite.	3.5.18
Olfacere pisces quibus argumentis	4.8.71	Ossa omnium animalium perfecta prodeunt a natura, excepto hominis sincipite	7.10.31
Olea opimat pecus	8.10.10	Ossibus quæ propius applicantur, facile putrent.	3.19.23.
Oleaster opimat pecus.	ibidem	Os præciliū nunquam recrescit	3.8.2
Oleas amant cicadæ & quare	5.30.10	Ossiculum in corde quoddam gen ⁹ boum habet.	2.15.16.
Olea grata apibus	9.40.57	Ossifraga natura	9.34.5
Oliuæ copia imbribus	5.22.13	Ossifraga parum oculis valet	9.34.16
Oleo illita cornua boum si fuerint, pedum dolores non sentiunt	8.7.9	Ossifraga pullum aquilæ eiectū excipit & educat.	6.6.9. & 9.34.8
Oleum iuniperinum vuluæ illitum facit, vt semē incidat.	7.3.9	Ossifraga carniuora	8.3.7
Oleum fit ex iecinoribus cartilagineorum aquatiliū colliquis	3.17.10	Ossifraga color, & magnitudo.	ibidem
Oleum insectis lethale	8.27.11	Ossphys in posteriore homine media renum est pars, quam Galenus in descriptione humani dorſi ait esse, quo loco cinguntur homines, vocarique non ossphys tantum, verū etiam ixyn, & pars ea lūborū noie indicat, ideo vide in descriptione Lumbi.	
Ololyginē ranæ mares quare reddūt	4.9.45	Ossile polypi genus	4.1.105
Olor gregalis	1.1.107. & 8.12.56	Ostrea (inquit Galenus) penultima correpta, & producta differunt. producta genus est Aristoteli ad omnia testacea, vt per e diphthongum scribantur. Correpta, species eius est vna, quibus respondere apud nos quidam volunt Concham. Ostrea item foemineo genere dicuntur.	
Olor habet appendices	2.17.135	Ostreum siue concha testatorum genus.	1.6.5.
Olores vbi degunt, item victus, morum, prolis, senectutis probitas	9.12.10	Ostreorum genus testaceum	4.1.16
Olores nunquam nisi prouocati inferunt pugnam.	9.12.12.		
Olor circa amnes & aquas versatur	8.13.60		
Olores sese deuorant	9.1.103		
Olor pugnat cum aquila, & eam sæpius nutrit.	ibidem.		
Olores canunt morituri	9.12.13		
Olus quantum iuuant imbres	8.19.4		
Omasum in cornigeris & altera maxilla dentatis.	2.17.37		
Omenti situs & quid	1.16.66		
Omenti consideratio	3.14.1		

Ostreis testæ scabræ	4.4.22	Oues quando pinguescunt plenius.	ibidem
Ostreis labra tenuia	4.4.26	Oues aquas cum biberint, & mox inierint, nigros generant agnos, vbi	3.12.10
Ostreis vbi origo	5.15.54. & 59	Ouibus cucurbitam sale contactam exhibent paflores.	8.10.8
Ostreæ meatum habent excrementi	8.2.60	Ouibus pascua ad occasum spectantia commoda.	8.10.13
Ostreæ absolutæ à faxis non mouentur.	1.1.84	Oues docentur gregari à pastoribus facto strepitui.	9.3.13
Ostreæ in Hellefponto quo aluntur	6.13.46	Ouilibus singulis singuli duces constituuntur.	6.19.8
Ostreis intus nascuntur cancri albi & parui.	5.15.66.	Ouium duces quot annos viuunt.	ibidem
Otus siue auritus dux coturnicibus cum abeunt	8.12.45.	Oues quæ frigoris patientiores, quæ nō.	8.10.17
Oti descriptio, natura, noia, & captura.	8.12.48	Ouium cubitus qualis	9.3.16
Oti auis tarda	9.3.1	Oues cubant difficiliter quæ capræ	9.3.11
Oues placidæ & feræ	1.1.134	Oues somniant	4.10.6
Oues bifulcæ	2.1.115	Oues itinere & labore extenuari solent.	8.10.13
Ouium maribus plures dentes quæ foeminis.	2.3.6	Ouium in grege quando annus felix, & quando infelix indicatur	6.19.26
Ouium cerebrum squalidiusculum	3.17.17	Ouis quo argumento validior iudicatur.	8.10.14
Ouis sebum habet	3.17.4	Oues melius valent quam capræ	8.10.20
Oues mammas binas, & papillas binas habent.	2.1.153.	Oues flauas reddere creditur Scamander fluuius	3.12.14.
Ouille genus amens & stultissimis moribus & quare.	9.3.3	Oues maiores in Ægypto quam in Græcia, & quare.	8.28.26
Ouium foetus & coitus.	6.19.ferè per totum	Oues Pyrrhicæ in Epiro egregia magnitudine.	3.21.18.
Oues anniculæ coeunt, & ferunt vterū.	5.14.36	Oues in Syria sunt cauda lata ad cubiti mensuram.	8.28.20
Oues coeunt quandiu viuunt, & quot pariunt.	6.19.12.	Oues comutæ in Libya, contra in Scythia nullæ prope Pontum	8.28.23
Oues quæ aquam falsiusculam bibunt, maturius coeunt.	6.19.22	Oues foemine crassiores reddunt vrinam quam mares.	6.18.83
Oues tam mares quam foeminæ possunt per totam vitam coire	5.14.69	Ouium vita	6.19.7
Ouibus sua vox ad initum	4.9.48	Ouiū quas lupus occiderit pelles pediculis aptiores procreandis	8.10.21
Ouibus quando salendum	6.19.23	Oues rediuos habet, sed pediculis vacat.	5.31.20
Oues terno aut quaterno implentur coitu.	6.19.1	Oues totidem morbis infestari quot homines.	8.24.30.
Ouium abortus quando fit.	ibidem	Oues intereunt pinguedine renum in Sicilia agro Leontino	3.17.22
Oui tēpore coeundi indicatur purgatio.	6.18.67	Ouorum animalium differentia	1.5.14
Oues gestant vterū quinq; mensibus.	6.19.4	Ouum ipsum in se suum habet discrimē.	6.2.10
Oues pinguescunt, cū gerūt partum	6.18.88	Oua gemina binis constant vitellis	6.3.67
Ouiū partus quo proximus intelligitur.	6.18.69	Oui vitellus & albumen naturam habet contrariam.	6.2.56
Ouium partus	6.19.2	Ouum ex foetibus perfectis quid	1.5.8
Ouium pariendi finis	5.14.68	Oui grandines duæ	6.2.62
Ouis abortum facit si tonuerit, & sola relinquatur.	9.3.13	Oui grandines nil ad generationem conferunt.	6.2.61.
Oues iuniores pauciora pariunt, quam vetustiores.	5.14.4	Oua oblonga & cacuminata foeminam ædunt.	6.2.12.
Ouiū mares & foemine qua vi generant.	6.19.14	Oua quæ marem gignunt	6.2.13
Oui à partu purgatio sequitur abunde, & qualis.	6.18.70.	Ouorum exclusio celerius fit æstate quam hieme	6.2.38.
Ouibus foetis distenta vbera pendunt, quibus salis abunde est	8.10.9	Ouis geminis gemini pulli excluduntur.	6.3.73
Ouibus lactis copiam faciunt fabæ largius datæ.	3.21.26.	Oua in quibusdam valis tepidis concocta sponte pullos prompferre	6.2.18
Ouium lac quo augetur	8.10.8	Oua sponte in terra aperiuntur, & ibi de potatore Syracusano	6.2.15
Ouiū multā quāto spacio cōtinuetur.	3.21.30	Ouorum omnium volucrum natura & diuersitas.	6.2.ferè per totum.
Ouium proles præstantior, quam senescentes mares & foeminæ procreant	5.14.38	Ouum auis vbi concipit, & eius consideratio.	6.2.20.
Ouium foetus colorem linguæ arietis imitatur.	6.19.20.	Ouorum generatio omnibus auib⁹ euenit modo	
Oues ruminant	9.50.41		
Ouium pastus qualis	8.10.1		
Oues glandibus esitatis abortiunt	8.21.31		
Ouibus saltem quare dant pastores	8.10.4		
Oues quibus pinguescunt	8.10.10		
Oues potissimum pinguescunt ex potu.	8.10.3		
Oues luxuriant in renibus optimadis, & ideo intereunt.	3.17.20		
Ouibus aqua quæ commodior	8.10.12		

eodem, sed tempora differunt	6.2.88	Palumbes trimestres coire	6.4.21
Oua auium quomodo colore inter se differunt.	6.2.7.	Palumbium partus	6.1.15
Oua auium aquaticarum quomodo differunt ab ouis terrestrium	6.2.5	Palumbes vere parit, nec plus quæ bis	6.4.4
Oua pauonia quare subijciuntur incubanda gallinis.	6.9.7	Palumbium oua cuculus absorbet	6.7.16
Oua hypenemia quæ aues pariunt	6.2.36	Palumbium incubitus	6.8.10
Oua subuentanea auium	5.1.33	Palumbes viuunt mare vno contenta.	9.7.27
Oua subuentanea auium omnia infœcunda.	5.1.34	Palumbes frugibus viuunt	8.3.37
Oua subuentanea quare zephyria.	6.2.43	Palumbes quomodo bibunt	9.7.25
Oua subuentanea an reliquæ partus, & cuius naturæ.	6.2.30	Palumbes quando gemit	9.49.47
Ouum subuentaneum quomodo fit foecundum.	6.2.46.	Palumbes semper viuunt	8.3.38
Oua vrina quæ & canicularia, æstate magis consistunt.	6.2.42	Palumborum aliqui latent, alij non, sed cum hirsudinibus abeunt	8.16.13
Ouum vrinum semper in columbaceo genere, cū tria parit.	6.4.8	Palumbes discedunt	8.12.33
Ouum vrinum quid	ibidem	Palumbes volant gregatim, & cum accedunt, & cum abeunt	8.12.36
Oui generatio à coitu pari tempore euenit omnibus auib⁹	6.2.75	Palumbis profunt squalores	8.18.5
Ouorum plurium in patinam coniectionum, & molli igne coctorum vitelli omnes in medium coeunt.	6.2.63	Palumbium vita	6.4.24. & 9.7.29
Ouum piscium quale	6.10.9	Palumbiū mas citius foemina moritur.	9.7.36
Ouum piscium arenidum	6.13.5	Palumbarius accipiter, stellaris, & pernix differunt.	9.36.3
Ouum arenidum quæ pariunt	3.10.5	Pamphyla Platis filia, prima texuit bombycia in Co.	5.19.46
Oua piscium non oia foecunda, sed quæ.	6.13.18	Pancræum quare dictum	3.4.20
Oua piscium consistunt non solum per coitum, sed etiam sine coitu	6.13.12	Panthera multifida	2.1.114
Ouis spontinis piscium animal generatur.	5.1.37	Panthera dentibus ferratis	2.1.206
Ouum polypti, id est, pompilus	4.1.107	Pantheræ quaternas mammas gerūt ventre medio.	2.1.156
Ouum polypti quale	4.1.91. & 5.12.7	Panthera perpetuo fera	1.1.131
Oui siluri quantum crescit eodem die.	6.14.32	Patherarum in genere foemina mare animosior.	9.1.22.
Ovipara quare dicta	1.6.16	Pantheræ in Asia, in Europa nullæ	8.28.43
Oviparis sexus vterq;	4.11.9	Pantherarum captura	9.6.11
Ovipara quadrupeda omnia cortice teguntur.	1.16.18.	Panthera quomodo alias venetur bestias	9.6.13
		Panthera cum venenū pardalianches ederit, stercus hominis quatit	9.6.9
		Pantheræ odor beluis gratissimus	9.6.14
		Papaueres pisces gregales	9.2.6
		Papauer siue mutis omnibus testaceis.	4.4.63.
		& 79. & 4.2.82.	
		Papauer in purpuris	5.15.36
		Papauerulum infantis quale	7.10.19
		Papauer herba grata apibus	9.40.222
		Papilio insectum volucre.	
		Papilioni antennæ ante oculos prætenduntur.	
		4.7.34.	
		Papilionum quoddam genus, quiddā simile carthamo parit	5.19.5
		Papiliones ex erucis	5.19.20
		Papiliones ex aurelijs quando euolant.	5.19.26
		Papilla pars mammae	1.12.9
		Pardali auiculæ consideratio	9.23.1
		Pardalianches venenum	9.6.9
		Parentes quæ animalia occidunt	5.26.3
		& 5.27.14.	
		Parètes senes alunt ciconiæ & meropes.	9.13.4
		Pariendi tempus omnibus animalibus excepto homine.	7.4.30
		Pariendi tēpora piscium solitariorum.	6.17.17
		Partus piscium neq; eodem tempore, neq; simili modo.	6.17.1
		Partus piscium quibus mēsis magna ex parte.	5.11.1. per totum
		Pariendi piscibus exitus quando maxime acceleratur.	6.17.15
			Dd.ij.

IN LIB. DE HIST. ANI.

Partus & generatio piscium lacustrium & fluuiatilium. 6.14. per totum
Partus mollium, vide Mollium partus.
Partus cartilagineorum quibus anni temporibus 5.19. per totum.
Pariunt & educant in sicco nonnulla aquatilia. 8.2.8.
Partus animalium varietas 5.9. per totum
Partus animalium quomodo discrepat 8.1.40
Pariendi tempus mulieribus quod 7.4.27
Pariendi difficultas quibus mulieribus 7.9.4
Parturientium dolores 7.9.1
Partum quæ sequuntur 7.9.5
Partus ceteris ab homine non laboriosi. 7.9.8
Partus omnibus secundum naturam in capiti præter naturam in pedes 7.8.9
Partes difficilior ruminantibus præcipue ex eruo. 3.21.21.
Partus autium quo tempore maxime agit. 6.1.16
Partus autium foecundior bifariant 6.1.18
Pariendi tempus auibus non idem omnibus. 6.1.5.
Partus formicarum 5.2.5.1
Partus scorpionum terrestrium. 5.2.6. per totum
Partus araneorum 5.2.7.1
Partes animalium communes quæ 1.2.1. & 3.2.1
Partes animalium similes quæ, & quare dicte. 1.1.3.
Partes animalium dissimiles quæ, & cur dicte 1.1.7.
Pars dissimilis ex similibus constat 1.1.13
Partium similiarum consideratio 3.2.1
Partes quæ membra dicuntur 1.1.9
Partes similes molles quæ, & sicce & solidæ. 1.1.48.
Partes similes aut molles & humidæ: aut sicce & solidæ 1.1.43
Partium in animalibus diuersæ differetia. 1.1.23
Partium in animalibus consideratio 1.6.43
Partes eadem vel diuersæ, vel specie, vel genere. 1.1.14.
Partium procreationis species diuersæ 1.3.4
Partes eadem compluribus, sed non situ eodem 1.1.41.
Partium differetia in animalibus quibus modis. 1.6.45.
Partium hominis situs qualis 1.1.5.55
Partes hominis summae 1.7.1
Pars inferior hominis quæ 2.1.184
Pars superior hominis quæ 2.1.183
Partes hominis priores quadrupedibus sunt superiores: & posteriores pronæ 2.1.61
Partes superiores & priores sunt maribus validiores: contra foeminas posteriores & inferiores. 4.11.40.
Partes exteriores præcipue nominantur. 1.1.5.69
Partes hominum interiores incertæ & incognitæ: & ex partibus ceterorum animalium contemplantur. 1.16.1
Partium interiorum ordo in animalibus 2.1.5.1
Partium interiorum ratio in auibus 2.1.7.109
Partes communes exangui & sanguineo 4.3.6
Partes communes insectis 4.7.6
Pars inferior pedestribus quæ: item pede carentibus. 2.1.185

Partes pronæ in animalibus pilosis pilosiores super pinis: in homine contra 2.1.68
Pars læua quadrupedum viuiparorum minus, quæ hominis, absoluta 2.1.17
Partes quæ arma sunt animalibus, ut sunt maribus, ita foeminis defuit in nonnullis generibus. 4.11.50
Partes sentiendi nullæ piscibus conspicuæ præter quam oculi 2.13.49
Partes aquaticorum viuiparorum. 6.12. per totum
Paruæ ex squillarum genere 4.2.7
Pari tria genera & nomina 8.3.15
Parus vermiculos petit. ibidem
Parus oua plurima ædit 9.1.5.3
Pari auiculæ inferunt iniuriæ apibus. 9.4.0.135
Passa pinguescunt boues 8.7.6
Passer auis habet appendices sed exiguas. 2.1.7.135
Passeri ventriculus longior 2.1.7.124
Passeri qua parte fel 2.1.53
Passer & puluerat, & lauat 9.4.9.56
Passeris pennæ interdum albescunt per affectus temporarios 3.12.5
Passeres reueneræ celerrime absoluunt. 5.2.13
Passer vermiculos petit 8.3.15
Passerum anni quot 9.7.37
Passeres pisces fusanei semel anno pariunt. 5.9.14
Passeribus in genere piscium est quod pariat, sed mas deest 4.11.31
Passerum piscium ingenium in capiendis piscibus 9.3.7.20.
Paltinaca piscis pelagicus 8.13.11
Paltinaca an pinnis careat 1.5.29
Paltinacæ coitus 5.3.5. & 5.5.4
Paltinaca non recipit intra se ipsam prolem quæ re. 6.10.62
Paltinaca inter plana animal gignit postquam ouum peperit 6.11.14
Paltinacæ ingenium in piscibus capiendis. 9.3.2.14
Paltinacam beltiolam si equus deuorari, pultu læ excitantur, & quibus intereat 8.24.25
Patellæ, quæ & auris marina dicitur, qua ostium habet excrementi 4.4.95
Patellæ generi venter qua parte 4.4.96
Patellis caput versum in terram & podex supra 4.5.20.
Patellæ quo in loco papauer habet 4.4.80
Patellæ altera parte superficiei detecta carnem ostendunt 4.4.15
Patellæ saxis adhærescunt 4.4.124
Patellæ absolui solent 5.16.6
Patellæ ubi generantur 5.15.62
Patellarum victus 8.2.61
Patella mouetur, & in pastum fertur 4.4.30
Pauo inuidus & ornatus amans 1.1.157
Pauones coeunt vere, & partus breui agitur. 6.9.6.
Pauo mas, dum foemina incubat, aduolans frangit oua. 6.9.8
Pauones pariunt oua subuentanea 6.2.37 & 6.9.5.
Pauonia oua, vide Oua pauonia.
Pauo quando amittit pennas 6.9.6
Pauonis vita & partus 6.9.1
Pecus in agro chalcidico sine felle 1.18.11
Pecorum fel in Naxo grande. ibidem
Pecora in Antandria, alia candorem, alia nigriti-

INDEX.

tiem à duobus fluuijs contrahunt 3.12.12
Pecten generis testati & expedis se mouet volat. 9.3.7.57
Pectines se mouent, ita, ut volare dicantur. 4.4.26
Pectines ubi oriuntur 5.15.55
Pectines in testatis cernere videntur 4.8.120
Pectines anno perficiuntur 5.15.63
Pectines secessu conduntur 8.13.62
Pectines quando latent 8.13.67
Pectines aliquandiu latent in arena 5.15.68
Pectines stridere sentiuntur 4.9.29
Pectines in siccitatibus trahunt rufum colorem. 8.20.26.
Pectines optimi cum grauidi 8.30.3
Pectunculorum genus quod 4.4.87.
Pectunculi inter testata pars clusilis 4.4.15
Pectunculis testa qualis 4.1.107
Pectunculis testæ pectinatim diuisæ 4.4.23
Pectunculi corroduntur à quodam viticæ genere. 4.6.28
Pectunculis intus nascuntur plurimi cancri albidii, & parui 5.15.66
Pectoris situs 3.7.19
Pectus mox à collo 1.12.8
Pectus homini latum, ceteris angustum 2.1.28
Pectus omnium animalium ab homine, humano est proportionatum 2.1.27
Pectus quibus animalibus est latius, hæc sunt ad vomitum propensiora 9.50.49
Pelecanes, vide Plateæ.
Pella, vide Ardeola.
Penelops auis circa aquas versatur 8.3.65
Penis homini absolutus 2.1.163
Penis situs, substantia, & forma 1.13.13
Pennæ omnes caule constant 2.12.32
Pennatum genus auis appellatur 1.5.42
Penna auibus quod squama in piscibus 1.1.38
Pennæ præcisæ non reparamur, nec ab radice, nec ab incisura, sed cadat est necesse 3.12.19
Pennarum mutationis in auibus consideratio. 3.12.1.
Penna insectorum qualis 4.7.32
Pennata auriculis carent 1.11.13
Percæ pisci quot branchiæ 2.13.36
Percæ appendices plures 2.17.103
Percarum partus 6.14.9
Percæ pisces saxatiles latent 8.15.12
Percæ accipitres 9.36.4
Percnopterus aquila vnde dicta, eius natura, descriptio, & alia eius nomina 9.32.15
Perdix habet appendices 2.17.134
Perdici ingluuies præposita ventriculo. 2.17.112
Perdix pulueratrix 9.49.54
Perdices nidos sibi non faciunt, & quare. 9.8.2
Perdices salacissimæ 9.8.42. & 1.1.14.
Perdicibus testes exigui priusque coeant. 3.1.46
Perdicum testes tempore coitus conspectiores. 6.9.14.
Perdices quomodo coeunt 5.5.52
Perdices mansueti feros subigunt 9.8.31
Perdices quando maritantur, & vtero ingrauescunt. 5.5.48
Perdix cito impletur, & oua subuentanea concipit. 6.2.72
Perdix fit prægnas aura à marito flate. 6.2.73
Perdices non pariunt in nidis 6.1.22
Perdices ubi pariunt 9.8.3. & 45
Perdicum oua candida 6.2.8
Perdices pariunt oua subuentanea 6.2.37
Perdicum incubitus 6.8.12
Perdices refouent pullos suos, & ducunt more gallinarum, nec eodem in loco & pariunt, & incubant. 9.8.8
Perdices astutia contra venantes, & alia eius natura, & coitus 9.8.10
Perdices vorant limaces 9.3.7.26
Perdicibus olfactus exquisitus 6.2.74
Perdicibus vox ante pugnam 4.9.57
Perdicum voces loci ratione differunt 4.9.73
Perdicum vita 6.4.25. & 9.7.34
Pernæ quæ 3.7.26
Pernæ & culinæ ijs defunt quibus & crura & brachia defunt 3.7.49
Pernix accipiter, palumbarius, & stellaris differunt 9.36.3.
Pestilens morbus piscibus nullus incidit. 8.19.55 & 8.20.1.
Pes quid & eius partes 1.15.31
Pedes quæ habent, multos habent 1.6.9
Ex pedibus animalium differentia 1.5.19
Pedes neruis plurimis continentur 3.5.27
Pedes nullis pedestribus carnosii excepto hominibus. 2.1.107
Pedes si exigui, manus exiguæ 1.15.13
Pedium flexus 1.15.58
Pedatim incedere quid 2.1.60
Pedes foeminis elegantiores quæ maribus. 4.11.47
Pediculorum generatio vnde 5.31.7
Pediculorum coitu lentes procreantur. 5.1.44
Pediculo quæ infestantur animalia 5.31.16
Pediculi pueris in capillo magis, viris minus. 5.31.14.
Pediculus omnino foeminae magis quam masculis sentiunt. 5.31.14
Pediculorum copia nascitur quibusdam generibus morborum 5.31.11
Pediculi largius proueniunt mutatione aquarum, quibus lauatur, quæ pediculū sentiunt. 5.31.24
Pediculis procreandis aptæ sunt pelles ouium quas lupus occiderit 8.10.21
Pediculi ijs quibus pilus, excepto asino. 5.31.18
Pediculi genus vnūquodque nascitur à corpore sui animalis 5.31.23
Pediculus omnino ijs auibus gignitur, quibus perna caule constat 5.31.17
Pediculi genus marinū simplex & vnū. 5.31.27
Pediculis pisces sollicitantur. 4.10.14. & 5.31.25
Pediculum habent boues 5.31.20
Pediculorum genus ferum 5.31.12
Pedicularis morbus, & qui eo interiere. 5.31.9
Pediculus piscis in quo mari 6.31.31
Phager piscis propter lapidē capitis, maxime algore infestatur 8.19.18
Phalangiorum plura genera, & nomina. 9.39.1
Phalangiorum procreatio vnde 5.19.9
Phalangia quomodo coeunt 5.8.12
Phalangiorum in genere foeminae maiores suis maribus. 4.11.37
Phalangij aranei ubi pariunt 5.27.11
Phalangia diu viuunt sine cibo 8.4.17

IN LIB. DE HIST. ANI.

Phalangia à suis foetibus interficiuntur. 5.27.14
Phalangi inimicatur ichneumo 9.1.52
Phalaris auis circa aquas & amnes versatur. 8.3.60.
Phalerica apua membradas gignit 6.15.34
Pharmacopolæ, id est, pigmentarij 8.4.18
In Pharo scorpiones non lædunt 8.29.7
Pharsalia equa, vide Iusta.
Phasianæ pulueratrix 9.49.54
Phasianarum oua punctis distincta 6.2.9
Phasianæ pediculo intereunt, nisi se puluerent. 5.31.17.
Pherecydes Syrius morbo pediculari interijt. 5.31.11.
Phœnices quomodo capiant pisces marinos. 8.20.11.
Circa Phœnicem pisces capiuntur mutuo sexuū aspectu 5.5.41
Phœnice fert caneros magnæ velocitatis. 4.2.11
Phycos purgamētum maris Pontici, quo pisces & ostrea nutriuntur 6.13.43
Philomela, vide Lusciniæ.
Phleus grata apibus, vnde cera accipitur. 9.40.190.
Phocæna partus, & vbi nascitur 6.12.8
Phocæna Pontum subit victus & partus gratia. 8.13.29.
Phoicis auis natura, & cum harpa inimicitia. 6.18.8.
Pholis piscis mucore suo quasi cubili quiescit. 9.37.56.
Phoxinorum partus 6.14.9
Phoxini oua sine coitu consistunt 6.13.14
Phuca piscis, vide Fuca.
Pici martij tria genera 9.9.7
Pici martij natura 9.9.1
Pici martij nidulatio, & pastus 9.9.10
Picus martius, vide etiam in dictione Pipio.
Pica voces plurimas commutat 9.13.1
Pica quot oua parit, & alia eius natura. 9.13.2
Pictores conchis vtuntur 5.15.78
Pietas ciconiæ & meropii in parêtes 9.13.4
Pifex, harpa, & miluus amici 9.1.111
Pygargus genus aquilæ vnde dicitur, eius natura, & nomina 9.32.1
Pygargus inter aquilas in alenda prole difficilior 6.6.19.
Piger genus aquilæ 9.18.6
Pygmæi pugnant cum gruibus vbi. 8.12.14
Pilare malum quid, & quando accidit mammis mulierum 7.11.6
Pilæ marinæ 9.14.5
Pilularius siue cantharis vaginipennis 4.7.5
Pilus pars communis 3.2.8
Pilorum consideratio 3.10.1
Pilorū natura fissilis, & eorū differētiæ. 3.11.1
Pilorū nomine quæ contineantur 1.6.24
Pilos quæ animalia habent 3.10.3
Pilos habentia omnia sunt viuipara 1.6.23
Pilos non omnia habent 3.11.16
Pili nonnullis animalibus nulli, alijs sunt, sed qua parte. 5.14.15
Pilorum genus omne humorem viscosum ad ra dicem suam habet 3.11.53
Pili congeniti qui 3.11.28

Pili postgeniti qui 3.11.29
Pili in homine solo & congeniti, & postgeniti. 3.11.26.
Pili congeniti grauidis defluunt 7.4.22
Pili congeniti libidinosis maturius defluunt, postgeniti celerius sese promunt 3.11.62
Pili postgeniti castratis ante pubertatem non ex eunt, post pubertatem excisis soli decidunt præterquam pubis 3.11.36
Pilorum ortus in pube tempus homini indicat coeundi 5.14.13
Pili hominum locis calidis duri, frigidis molles. 3.10.17.
Pili promissi & simplices sunt molles: crispi, duri. 3.10.18
Pilus foeminis tenuior quā maribus 4.11.45
Pili in mento eueniunt mulieribus sacerdotibus in Caria 3.11.39
Pili in mēto mulieris non prodeunt, nisi cū menstrui cursus subliterunt 3.11.38
Pili palpebrarū defluunt rebus venereis. 3.11.50
Pili capitis primi per æstatem defluunt. 3.11.31
Pili citius canescunt operiti 3.11.24
Pili palpebrarum lentissime omnium canescunt 3.11.51.
Pili omnes fiunt cani vitilagine 3.11.21
Pili ægrotantibus incanuerunt 3.11.22
Pili candescunt parte sui postrema 3.11.18
Pili defunctis & senibus augescunt, & duriores redduntur 3.11.61
Pili crescant in tabidis 3.11.60
Pili euulsi denuo subnasci possunt, dum citra ætatis florem degitur 3.11.52
Pili præcisi non ab incisura augentur 3.11.65
Pili præfecti augeri ab radice possunt 3.12.19
Pili palpebrarum nunquam plus iusto excreſcunt 3.11.49.
Pilorum color mutatur senectute. 3.11.16
Pili mutantur visu pabuli. 3.10.13
Pili quibus sunt versicolores, ijs cutis versicolor, & lingua. 3.11.55
Pili lepori vni & in bucca intus sunt, & sub pedibus. 3.12.15
Pilos intus in ore habet musculus piscis. 3.12.17
Pilorū discrimina pro partium cōditione 3.10.7
Pili differunt pro regionum tepore, & frigore. 3.10.16.
Pilofitas in quadrupedibus locis differt. 2.1.72
Pilosa omnia quadrupeda viuipara 2.1.65
Pinguia oia sanguine habent paucum. 3.19.19
Pingue omne exangue est 3.19.21
Pingue nullum infectis 4.7.45
Pinguescunt omnia animalia aut intra carnem, aut scorsum 3.17.12
Pinguescunt potius omnia ætate prouecta, quam nouella. 3.18.4
Pinguescunt quæ maxime animalia 3.17.15
Pinguescunt intra carnem quibus est paruum ventris. 3.16.10
Pinguescunt tam oues, quam capræ cum partum gerunt 6.18.88
Pinnæ peculiare piscibus 2.13.18
Pinnarum numerales differentia in piscibus. 1.5.24.
Pinnis plani pisces, & caudati carent 1.5.28

INDEX.

Pinna etiam dicitur in auricula 1.11.4
Pinnis inter testata testæ scabræ 4.4.22
Pinna animalne sit an planta, ambigitur. 8.1.28
Pinna immobilis 4.4.29
Pinnæ euulsa viuere nequeunt 5.15.74
Pinnæ nunquam sedem mutant, & radice inniuntur 5.15.72
Pinnarum ortus vnde 5.15.55
Pinnæ custodæ intra se continent quæ pinnophyllax dicitur, quo priuata pereunt breui tempore. 5.15.57
Pinnother in pinnis 5.15.65
In pinnis quos pinnotheras vocant nascitur cancri plurimi albi, & parui. ibidem
Pinnother bestiola araneo similis in cubilibus spogiarum oritur: & alia eius cōsideratio. 5.15.7
Pipo vterque culicibus gaudet 8.3.29
Pipo maior & minor inter se similes, & similem vocem habent 8.3.30
Pipo inimicatur ardeolæ 9.1.71
Pipo dissidet cum lutea, & quare 9.1.53
Pyri conseri debent apud aluearia 9.40.221
Pyrausta, qui & clerus, vermiculus nocet apibus. 8.27.3.
Pyralis auis, vide Ignaria auis.
Piscis ex sanguineorum genere 1.6.4
Piscium genus omne sanguinis participes. 2.13.51
Piscibus peculiare appendicū agnatio. 2.17.101 & 109.
Pisces quibus partibus sunt præditi, & quibus non. 2.13.1
Pisces præter branchiarum discrimen quomodo ab animalibus alijs differunt 2.13.38
Pisces pinnis natant 1.5.24. & 56
Piscibus os rescissum 2.13.48
Piscibus ferè omnibus dentes ferrati 2.1.213
Piscium genera omnia dentes habent ferratos, excepto scaro. 2.13.44
Piscibus oculi, sine palpebris 2.13.50
Piscium lingua qualis 2.13.46
Piscibus lingua imperfecta & incerta, & an omnibus sit. 4.8.28
Pisces non habent linguam absolutam 2.10.12
Piscium sebum quale 3.17.12
Pisces magna ex parte gula carent 2.17.24
Piscium quæ spinam continent, & quæ non. 3.7.38.
Piscium venter iuxta os positus 8.2.111
Pisces carent pulmone 2.15.18
Pisces qui fistulam habent, spirant & habent pulmonem, & pisces sunt dicendi 6.12.10
Piscibus cor suo mucrone ad os tendit 2.17.4
Piscibus fel in iecinore 2.15.42
Pisces vocis expertes, sed sonos mouent, & quare. 4.9.18
Piscium ventris & intestinorū ratio 2.17.96
Pisces qui oua pariunt vesicam & renes non habent. 2.16.1
Piscium differentia penes gregatim degere vel inimice 9.2.1
Pisces pelagici qui 8.13.11
Pisces litorales qui 8.13.9
Pisces saxatiles omnes litorales sunt. ibidem
Pisces saxatiles, vide Saxatiles pisces.
Pisces gregales qui 9.2.4
Piscium pars plurima gregatilis, nec vllus grex caret duce. 8.13.24
Piscis ruminalis qui 9.50.47
Piscium differentia sexus 6.13.9
Piscium maxima pars cōsummat mare & foemina. ibidem
Piscium in genere nonnulla, nec mares, nec foemina generantur 5.1.29
Piscium in genere nonnulla mare vidua, sexu vno foemineo formantur 5.1.31
Pisces testibus carent 3.1.14. & 25.8. & 5.5.21
Pisces quid loco testium habent. 3.1.26. & 5.5.23
Pisces nec mamas, nec genitale habent. 2.13.15
Pisces carent lacte in mammis 3.20.24
Piscium vuluæ diuersitas & forma 6.10.5
Piscium vuluæ vbi & quales 3.1.87
Pisces ouipari vuluam qualem, & vbi habent, 6.13.1.
Pisces eiusdem generis etiā inter se differunt vuluæ forma. 6.10.26
Piscium coitus 5.5. per totum.
Piscium diuersa genera, an inter se coeant. 6.11.18
Piscium conceptus magna ex parte agitur verno tempore 5.11.11
Pisces pro genitura habent thorum 3.20.17
Piscium in vteri gestatione differentia 6.17.4
Pisces oēs laborat quādo gerūt vterum. 6.17.11
Piscium in partu discrimen 2.13.52
Pisces vbi pariunt 6.13.26
Piscium ouiparorū partus. 6.13. ferè per totum.
Piscibus eiusdem, sed non eiusdem in locis, nec coeundi ferendive idem tempus, nec fecundandi nec proficiendi 6.17.51
Pisces quibus mensibus, & quot pariunt magna ex parte 5.11. per totum.
Piscium partus tepore euariat, & modo. 6.17.1
Pisces pelagici magna ex parte æstate pariunt. 6.17.29.
Pisces solitarij pariunt in vere 6.17.17
Pisces pauci pariunt autumnus 5.11.2
Pisces ouipari semel pariunt anno, præter fucas pusillas 6.13.30
Piscium ouiparorum coitus minus patet. 5.5.35 & quare raro cernitur. 53.
Piscium partus & coitus apud Lesbium insulā, & marium & foeminarum circa coitum cōgregatio 9.37.66
Piscium plurimi semel in anno pariunt. 5.9.12
Pisces non omnes oua pariunt 6.10.1
Pisces ouipari qui, item viuipari 2.13.53
Pisces qui candidi vocantur oua pariunt. 6.13.4
Pisces qui laues appellantur oua pariunt excepta anguilla 6.13.4
Pisces squama tecti omnes oua pariunt. 6.13.2
Pisces animal parientes qui 6.12.1
Piscibus acceleratur pariendi tempus, vbi vermiculi nati in ventre fuerint 6.17.15
Piscium lacustrium, & fluuiialium partus & generatio. 6.14. per totum
Pisces à partu requiescunt continuo 6.17.14
Pisces omnes sua oua aspergunt semine genitali. 6.13.15
Pisces mares magnam ouorum partem deuorant 6.13.16.
Pisces oēs foeturā suo tepore deuorant. 8.2.89

IN LIB. DE HIST. ANI.

Pisces maxima ex parte ex ovo gignunt.	6.14.47
Piscium ouis spontinis animal generat	5.1.37
Piscium ouum quale	6.10.9
Piscium generatio ex ovo quo agit modo.	6.13.35
Piscium generatio ex ovo, & autem quomodo differunt, & conueniunt	6.10.11
Pisces nonnulli ex ijs qui per coitum generantur, sponte veniunt	6.15.12
Pisces qui nec ouum nec animal pariunt, unde generantur	8.13.17
Piscium qui ex limo vel arena, vel spuma oriuntur, consideratio	6.15. per totum
Piscium foetus	6.10. ferè per totum
Pisces omnes celeriter perficiuntur	5.10.15 & 6.17.49.
Piscium ouiparorum oua more vermium augentur.	5.17.5
Piscium foeminae maiores suis maribus	4.11.36
Piscium generi ferè toti foemina maior quam mas.	5.5.10
Pisces litorales pelagicis praestant, & quare.	8.13.3
Piscium genera quo tempore in cibum praestantiora redduntur	8.30. per totum
Piscium mares suis foeminis cibo sunt praestantiores, excepto siluro	8.30.31
Pisces cum impleri incipiunt, boni omnes ferè sunt.	8.30.9
Pisces fluuiatiles & lacustres quando optimi sunt	8.30.28.
Pisces squamati ferè omnes deteriores cum veterum gerunt.	8.30.22
Piscium foelicitas ex regione, tum ad magnitudinem, tum ad coitum	5.11.18
Pisces optimi locis praeditis lacus commoditate.	8.19.12.
Pisces longi aqilonijs locis magis vigent.	8.19.40
Piscium genus magna ex parte annis pluuijs bene viuit	8.19.1
Piscium parti maximae imbres aestiui sunt commodiores.	8.19.13
Piscibus imbres conducunt exceptis paucis.	8.18.5
Piscibus bene cedit, quando hominibus annus.	8.19.16.
Piscibus loca quae sunt commodiora	8.19.35
Pisces quique loca habent sibi ad incolumitatem commodiora	8.19.31
Pisces ouipari vigent veris tempore donec pariatur, viuipari autumnus	9.37.64
Pisciculi quare seruari possunt	8.19.47
Pisces locis frigidis parum vigent	8.19.17
Pisces omnes locis eisdem, quibus sunt orti, aut similibus degunt	9.37.52
Piscibus sicci anni incommodi	8.18.7
Piscium genus pluuijs gaudere quo indicio.	8.19.7
Pisces sunt magna ex parte suauissimi, cum latent.	8.15.18
Pisces plures latent	8.15.6
Pisces aestate latere quo argumento probatur.	8.15.33.
Piscium alia latent in arena, alia in luto ore tantum detecto	8.15.26
Pisces saxatiles conduntur solum hiberno tempore.	8.15.28
Pisces nonnulli latentes capiuntur tempore sui secessus.	8.15.15
Pisces migrant, quare, & qui	8.12.20
Piscium alij ab alto discedunt ad litus, & contra, & quare.	8.13.1
Pisces cur Pontum subeunt, & quando exeunt.	8.13.30.
Pisces qui Pontum subeunt, quomodo discessum, & mutationem sedis faciunt	8.13.55
Pisces de Euripo Pyrrhae enatant per hiemem foras, propter frigus excepto gobione.	9.37.59
Pisces fusanei qui Pontum subeunt, interdum merant, noctu quiescunt, & pascuntur, nisi luna luceat.	8.13.45
Piscibus Pontum subeundi & exeundi affectio qualis.	8.13.20
Pisces oberrant maxime qui carne aluntur, praeter paucos	9.37.54
Piscium marinorum & fluuiatium ingenia pro commodioris vitae ratione	9.37. per totum
Piscium victus	8.2. per totum
Piscium quaeque genera nidores appetunt.	4.8.78
Pisces quibus alga in cibo est, abunde pascuntur.	8.19.37.
Piscium alter alterum sui generis edit, excepto mugile	8.2.95
Pisciculi in Hellesponto quo nutriuntur.	6.13.47
Pisces carniuori plures pisces sibi reperiunt locis, quae algarum copia sciant	8.19.38
Pisces qui carne velantur argumentum.	8.2.117
Pisces carniuori	8.3.68
Pisces carniuori qui	8.2.90
Pisces inter scarus solus ruminat	2.17.99
Piscium actiones	8.13. per totum
Pisces suos agnoscunt odores	4.8.73
Pisces sanguinem suum odorari dicuntur.	4.8.3
Pisces olfacere quibus documentis constat.	4.8.71
Piscium auditus, olfactusve nullum habet membrum manifestum	4.8.35
Pisces audiunt, & olfaciunt	4.8.38
Pisces audire quibus documentis constat.	4.8.65
Pisces qui liquidius audiunt	4.8.69
Pisces sensum gustus habent	4.8.31
Piscibus sentiendi partes conspicuae nullae, praeter quam oculi	2.13.49
Pisces dormiunt quo argumento	4.10.14. & 21
Pisces noctu potius dormiunt	4.10.29
Piscium plani sese in arena occultant, ut dormiant.	4.10.33
Pisces dum quiescunt, sola cauda mouentur.	4.10.24
Pisces incunt praelium, maiores contra minores.	9.2.15.
Piscium alter ab altero inuaditur, minorisque maiorum sunt praeda	8.2.116
Piscibus nonnullis venter procidit, dum ceteros insequuntur	8.2.110. & 2.17.25
Pisces magni maiores sequuntur	8.19.48
Piscium captura quomodo fit	4.8.52
Pisces quando capiuntur	8.19.51
Pisces in stabulis suis facile capiuntur	4.8.39
Pisces quibus audius accedunt ad hamos.	4.8.80
Pisces odore extra suos specus excitant.	4.8.74
Pisces non capiuntur eisdem escarum generibus	4.8.72.
Piscium captura qua parte agitur	8.2.122
Piscium capiendorum modi a quibusdam.	8.20.12
Pisces eadem sagena plures capi secundo iactu	

IN DE X.

quando accidit	8.15.37
Pisces fusanei a monedula, Pontum exeuntes potius capiuntur, & optimi per id temporis sunt.	8.13.51.
Pisces circa Phoenicem sexuum mutuo aspectu capiuntur	5.5.41
Pisces marinos quomodo capiant Phoenices.	8.20.11.
Piscatoribus lupi familiares ubi	9.36.20
Piscium sola squatina mutat colore	9.37.85
Pisces in mari trabibus similes, scutorum effigie, & alij genitale viri imitantes	4.7.55
Piscium foeminas maribus esse viuaciores, quo argumento constat	4.11.38
Pisces qui lapidem in capite habent, infestantur maxime algore	8.19.17
Piscium genus vniflore potissimum rigore induratur & interit	8.20.32
Piscium senectus quo indicatur	8.30.26
Pisces senectute vitiantur	8.30.23
Piscibus extenuatis & senescentibus squamae sicciiores, & crassiores	3.11.66
Piscium agrotatio quo indicio	8.19.58
Pisces moriuntur verbasco herba	8.20.10
Piscium fluuiatium & lacustrium morbi per totum.	8.20.
Pisces pediculis & pulicibus infestantur.	5.31.25 & 4.10.14.
Piscibus vniuersis nullus incidit morbus pestilens	8.19.55.
Piscium genus fluuiatile & lacustre peste immunis, sed nonnullis morbi incidunt proprii.	8.20.1
Pisces ad glutinum conficiendum apti	3.11.10
Pituita pars communis in animalibus	3.2.10
Pice cornua bouum gregalium quare illinuntur.	8.23.3.
Pice cornua bouum iuniorum illita si fuerint, pedum dolores non sentiunt	8.7.9
Planga genus aqlae, & natura, & noia.	9.3.26
Planta pedis quid	1.15.33
Plata pedis pleniusscula versutos indicat.	1.15.37
Plantarum munus	8.1.35
Plantarum genus ab animantium genere primum, & earum differentiae	8.1.21
Planorum cartilagineorum coitus	5.5.2
Platea gregalis	8.12.56
Platea migrant de Strimone ad Hystrum, & plene ibi faciunt, & qualis sit earum volatus.	8.12.7
Platearum fluuiatium pastus	9.10.7
Pluris minorisve ratio ad excessum & defectum refertur	1.1.34
Pluuiis quibus bene est, & quibus nocet.	8.19 per totum.
Pluuij anni auibus incommodi, & quare	8.18.6
Podagra tetati canes pauci euadunt	8.22.5
Podagra laborat equorum gregales	8.24.2
Podagra tentatur boues gregales	8.23.2
Polybij sententia de venarum ordine	3.3.1
Polyporum plura genera, & eorum appellaciones.	4.1.100
Polypi a ceteris mollibus quomodo differunt.	4.1.50.
Polypi brachia quo ordine habent	4.1.33
Polypi brachia quantum magnitudinis capiunt.	4.1.55.
Polypus & pinnis & pedibus natat	1.5.33
Polypus quomodo natat	4.1.44
Polypus collo imbecillo	9.3.102
Polypi caput quadiu viuit est praedurum.	4.1.47
Polypi caput cartilagine prope constat.	4.1.86
Polypi dorsum quid	4.1.38
Polypis nihil solidum intus	4.1.85
Polyporum maris & foeminae differentia.	4.1.87. & 5.12.10.
Polypus fistulam ante alueum positam gerit, quam mare transmittit	4.1.40
Polypus brachijs suis ut pedibus & manibus utitur.	4.1.35
Polyporum cubilia quo argumento deprehenduntur.	8.2.86
Polypi quomodo coeunt	5.6.2
Polypus ultimo brachio, quod dorso annexum est, utitur in coitu.	4.1.37
Polypus quando coit, & parit, & latet	5.12.6
Polypus perque fecundus	5.12.8
Polypus ouum quale aedit.	5.12.7. & 5.18.3. & 4.1.91.
Polypus fouet quae addiderit.	5.12.11. & 5.18.34
Polypuli modo araneorum exerpunt ouis ruptis.	5.18.9.
Polypi cibo praestant grauidi	8.30.9
Polyporum victus	8.2.75
Polyporum seipsum esse falsum	8.2.87
Polypi conchis inditi iuxta terram pascuntur, & quare nudi capiuntur	4.1.108
Polypus mollium vnus exit in siccum, & vitat laeuiam.	9.37.100
Polypi non gignuntur in Euripo	9.37.63
Polypus quidem fatuus, sed prudens rei familiaris.	9.37.77
Polypi tangunt, & tenent brachijs supinis: elapsis tamen in arenam nulla est talis facultas.	4.1.47.
Polypus mutatione coloris venat pisces.	9.37.81
Polypus cum metuit mutat colore	9.37.83
Polypus cum metuit, atramentum mittit, sed denovo accrescit cum misit	9.37.72
Polypus atramentum suum fundit fistula, quam habet ante alueum	4.1.43
Polypi a congris superantur	8.2.75
Polypi superiores locustis	8.2.73
Polypis vita breuis	5.18.47
Polyporum genus ut plurimum biennio viuere non potest, nam tabi obnoxium, & alia eorum natura.	9.37.86
Polypi odore escarum capiuntur, & ita adheret ut auelli non possint nisi odore pulicariae herbæ.	4.8.102
Polypi affati nassis apponuntur capiendorum piscium causa	4.8.80
Polypus nauta qui & pompilus forsan dicitur.	4.1.106. & 107.
Polypus nauta, natura & vitae muneribus singularis, & quibus argumentis	9.37.105
Pollicis flexus	1.15.19
Pompilus polypus	4.1.107
Pontus caret alinis	8.25.5
Pontus piscibus vberior & commodior quare.	8.13.25.
Ponti aqua dulcior	ibidem

IN LIB. DE HIST. ANI.

Pontum nulla belua subit piscibus malefica, ex-
ceptis delphino & phocæna 8.13.27
Ponticū mare loca habet pisciū partibus aptio-
ra, & ibi foetus melius educantur 8.13.30
Ponti pisces cito adolefcunt 6.17.50
Poples 1.15.39
Poples neruorum summa pars 3.5.16
Potcellorum qui præstantiores 5.14.83
Porci, vide Sues.
Pordofelenæ via interiacet, cuius ultra alterū la-
tus gignitur catus, citra alterum gigni non po-
test. 8.28.8
Porphyrion vnus auium bibit morfu 8.6.6
Porphyrion longitudine vitur prolixa pro ampli-
tudine gulæ, & ingluuiei 2.17.127
Portæ iecoris, vide Iecoris portæ.
Porus, id est tofus lapis vnde fit 3.19.39
Posthumi seu metachœri in genere suū. 6.24.9
Positionis differētiæ homini omnes 1.15.6
Positionis differentiarum discrepantiæ & respo-
dentia. 1.15.10
Potator egregius Syracusanus 6.2.15
Potus animalium 8.6.ferè per totum
Potu pinguescit ouis 8.10.3
Pratenfes aranei in tela pariunt 5.27.9
Præcordia, vide Septum tranſuerſum.
Pregnantibus quibuscūq; mēstrua eueniūt. 7.2.18
Præputium quid 1.13.16
Præputij cutis non coit vulnerata 3.11.13
Priapus, vide Penis & Genitale.
Primadæ in cœno se abdunt, & verno tempore
prodeunt, & reliqua earum natura. 8.15.18
Pristes viuipara 6.12.2
Profluuium mensium, vide Menstruum.
Profluuiū quid, & q̄re dictū muliebri. 3.19.45
Profluuiū alui, vide Alui profluuiū.
Prolis in hominum genere similitudo cum parē-
tibus. 7.6.21
Prolis enutriendæ ratio discrepat in animalibus
8.1.40.
Promuscidas gerūt testata more muscarū. 4.4.51
Promuscis elephanti 6.27.6
Prouerbiū, Quæ cerui amittūt cornua 9.5.11
Prouerbiū, Semper noui aliquid affert Africa.
8.28.45.
Prudentiæ imago multis inest animalibus. 8.1.8
& 9.1.4. & 9.6. per totum & 9.7. per totum
Prudentia ceruæ 9.5.1
Pruina magis q̄ nix infestat armēta 8.7.9
Pſitaca auis Indica loquitur, & loquaciō cum
vinum biberit redditur 8.12.54
Pſychrus fluui⁹ in terra Assyritide ab ouib⁹ ebi-
bitus facit vt agni nigri generentur 3.12.11
Pſyngem eandem esse cum chalcide aliqui vo-
lunt 9.12.19
Pubes hominis nouissime canescit 3.11.25
Pubes homini pilosa, cæteris non 2.1.70
Pubescere homo quando incipit 7.1.9
Pubertas nullis animalibus ab homine. 5.14.15
Pueri quomodo nascuntur secundum naturam.
7.10.15.
Puer natus octauo mēse an viuāt, & vbi. 7.4.38
Pueri anima à bruti anima nihil differre videtur
8.1.16.
Pueris incipit molle, serōq; duratur 7.10.32

Pueri vt cæterorum membrorum, sic linguæ im-
potentes, & vt plurimum balbi, aut torti lin-
gua. 4.9.66
Pueri prodeunt nonnulli ab ortu impubes, & in-
foecundi, ob genitalis deprauationem 7.1.38
Pueri ex mancis integri generantur 7.6.27
Pueri solent conuelli, & quando, & qui præcipue
7.12.1. & 7.
Pueri septimo mēse dentire incipiunt. 7.10.34
Pueri gemini pauci in hominū genere seruat, si
alter mas sit, & alter fœmina 7.4.59
Puerorū habitus decimoquarto anno quo modo
mutari solet, & quare 7.1.41
Pueri acutius sonant q̄ viri. 7.1.28
Pueris quando somnia incipiunt 4.10.49
Pueri nonnulli mammas habent conspectiores,
& qui. 7.1.57
Pueri qui ad venerem propensiores efficiuntur.
7.1.33.
Pueri caluitio immunes 3.11.36
Pueris pediculi in capillo magis q̄ viris. 5.31.14
Puellis tēpus coeundi māmīs indicatur. 5.14.12
Puellæ per quod tēpus custodiri debeāt, & qua-
re. 7.1.30. & quomodo tēperet à venere. 3.3.
Puellis quando menstrua alba 7.1.24
Puellæ si admodum concumbunt, libidiniosiores
sunt. 7.1.34
Puellis vberum diuersitas 7.1.51
Puellarum habitus quomodo decimoquarto an-
no mutari solet, & quare 7.1.41
Puellarum vox quando mutatur in grauiorem.
7.1.26.
Puellarum fistula acutior, q̄ puerorū 7.1.29
Puellæ, cum excrementis redundant immodice
crescere solent, & quare 7.1.52
Pulcher piscis litoralis 8.13.10
Pulchro fel in iecore 2.15.44
Pulex in araneorum genere 9.39.3
Pulicum generatio vnde 5.31.5
Pulicibus pisces sollicitantur 4.10.14
Pulicū coitu aliquid simile ouo procreat. 5.1.45
Pulicarum herbarum odore resiliunt polypi, qui auel-
li non poterant odore escæ 4.8.104
Puliū quid in equa, & quando mittitur. 8.24.39
Pullus ex ouo quot dierum spacio generetur &
eius creationis ordo in auibus 6.3. per totum
Pulla aquila 9.32.9
Pulmo quibus datus, & quibus non 2.15.18
Pulmonem habent omnia quæ spirant 2.15.11
Pulmo omnium bipartitus 1.16.39
Pulmonis distinctio in homine 1.16.40
Pulmo sanguinem nō intra se cōtinet. 1.17.35
Pulmo quare omni ex parte sanguine refertus
videatur. 3.3.59
Pulmo inter cætera membra multum sanguinis
habet 1.17.28. & 30
Pulmo totus inanis & fungosus 1.17.30
Pulmo quibus fungosus, hæc desiderium habent
bibendi exiguum 8.4.5.
Pulmonem habentium fungosum, nullum bibit
præter aues 8.18.11
Pulmo vtriq; venæ connectitur 1.16.47
Pulmo ouiparorum distinctior quàm viuiparorū
1.16.43.
Pulmo auibus fissus 2.17.18

INDEX.

Pulmo serpentibus qualis 2.17.88
Pulmones inter testacea sponte proueniunt.
5.15.77.
Pulueratrices aues, vide Aues pulueratrices.
Pumiliones in hominum genere 6.24.8
Pupilla quid 1.9.9
Pupillæ consideratio, & quibus sebo constat.
3.18.1.
Purgationum consideratio 7.3.12
Purpurarum generatio è limo ferè & materia
putri. 5.15.8
Purpuræ quando generantur 5.12.13
Purpurarum plura genera, & earum varietates.
5.15.22.
Purpuris os carneum 4.4.128
Purpurarum ori operculum adhæret natium.
5.15.46.
Purpuris caro, sed penitus inclusa 4.4.10
Purpurarum lingua conchulas, & sui generis te-
stam perforare potest 5.15.49
Purpuris gula & venter qua continentur parte.
4.4.59.
Purpuræ firmas promuscidas gerunt 4.4.52
Purpurularum genera 5.15.17
Purpuræ celeriter augentur 5.15.63
Purpuris anni pluuij nocent, & quare. 8.20.21
Purpuræ florē qualē habent, & vbi 5.15.30
Purpura suum florem ex phyco trahere dicitur
apud Helleſpontum 6.13.47
Purpuris flos suus quomodo detrahit. 5.15.34
Purpurarum pretium mina 5.15.26
Purpurarum victus 8.2.63
Purpurarum altera alteram alit 8.20.23
Purpuræ lingua exerta pasci solent 5.15.48
Purpuræ verno tempore condunt fauaginem.
5.15.4.
Purpuræ cum fauos extruunt florem habēt de-
terrimum 5.15.34
Purpuræ canis exortu latent, & quot dies.
8.13.61. & 66.
Purpuræ aliquandiu latent in arena 5.15.69
Purpura parū admodū progreditur 9.37.58
Purpuræ ad escas putidas accedunt 4.8.111
Purpuræ capiuntur tēpore verno, cum fauos ex-
truunt, & nullæ tempore caniculæ. 5.15.28
Purpuris tempus viuendi quod 5.15.50
Purpura extra mare viuūt dies circiter quinquæ-
ginta. 8.20.22
Purpuræ generis infecti lingua dura, & valida.
4.7.20.
Pus ex putrescente sanguine 3.19.38
Putrent facile sanguis, & quæ sanguinea sunt, &
promptissime quæ circa ossa sunt 3.19.22
Q.
Quadrupeda omnia non pennata sangui-
nem habēt, & alia viuipara sunt, alia
ouipara. 1.6.15
Quadrupedum viuiparorum plu-
res species. 1.6.26
Quadrupedes viuiparæ quas partes sortiuntur.
2.1.10.
Quadrupeda viuipara omnia pilosa 2.1.65
Quadrupedum viuiparorum alia multifida, alia
bifidula. 2.1.112
Quadrupedes viuiparæ cornigeræ & altera ma-

xilla dentatæ quatuor ventres habent & ru-
minant. 2.17.30
Quadrupedibus viuiparis est gula & arteria.
2.15.8.
Quadrupedes viuiparæ vice brachiorum habent
crura priora. 2.1.14
Quadrupedum viuiparorum genus vocem varie
mittit. 4.9.62
Quadrupedum viuipara syluestria, & serratis de-
tibus omnia carne vescuntur 8.5.1
Quadrupedes ouiparæ partes habent, vt viuipa-
ræ. 2.10.1
Quadrupedum ouiparorum coitus & foetura.
5.33. per totum.
Quadrupedes terrestres ouiparæ quæ linguā ha-
bent & pulmonem, vocem, sed exilem, mittūt.
4.9.39.
Quadrupedes ouiparæ quomodo flectunt crura.
2.1.38.
Quadrupeda omnia & multipeda motum per
diametrum agunt 1.5.65
Quadrupedum crura ossæ neruosaque, & non
carnea 2.1.105
Quadrupedes sanguinæ quaternis notis mouē-
tur. 1.5.55
Quadrupedes omnes cum gerunt partum pin-
guescunt. 6.18.89
Quadrupedibus omnibus est sexus discrimen.
4.11.10.
Quadrupedes tum mares, tum fœminæ tempo-
re coitus, nonnihil humoris suo genitali emit-
tunt. 5.5.45
Quadrupedes an excrementa habeant, cum ad-
huc sunt in vtero 7.8.10
Quadrupedes omnes iacentes pariunt, excepta
equa. 6.22.32
Quadrupedes & feræ ex aquis victum petunt
quæ. 8.5.27
Quadrupedes omnes magnæ in Epiro præter
asinum. 3.21.14
Quadrupedum exectorū vox immutatur in fœ-
minam. 9.50.17
Quadrupedum latæ senectute prolixius augen-
tur. 3.11.67
Quadrupedum ætatis indicium 6.25.1
R.
Rabie intereunt canes 8.22.3
Rabies camelum prehendit 8.22.5
Rabiei, si ea corripitur equus, signa.
8.24.18.
Rabie intereunt omnia animalia morsu à rabio-
so cane, excepto homine 8.22.2
Raia pinnis an careat 1.5.29
Raia qua parte fel 2.15.49
Raia branchiæ detectæ 1.5.8
Raia planus piscis qua parte habet branchias.
2.13.26.
Raia coitus 5.5.3
Raia partus. 6.10.5
Raia animal non parit 6.10.62
Raia non recipit intra se prolem, quare. 6.10.62
Raia inter cartilaginea parit numeros⁹. 6.17.31
Raia inter plana animal gignit, vbi ouum pepe-
rerit. 6.11.14
Raiaurum foetus 6.10.33

IN LIB. DE HIST. ANI.

Raia conduntur solum tempore hiberno.
8.15.28.
Rana inter cartilaginea 5.5.12
Rana non viuipara 2.13.54
Rana lingua sui generis est 4.9.42
Rana exiguus lien 2.15.26
Rana vulua qualis 3.1.97
Rana quid ingustabile parti superiori creditum,
vt echinis 4.5.30
Rana mares quare olyginem reddunt. 4.9.45
& qua parte 48.
Ranae foeminae maiores suis maribus. 4.11.37
Ranae coitus 5.3.4
Ranae coitum vt plurimum noctu agere visum.
tur. 4.9.51
Rana coit cum squatina, vnde rhinobatus.
6.11.20.
Ranae partus 6.14.10
Ranae quomodo humore gaudent 8.2.7
Ranarum ingenium in capiendis piscibus.
9.37.20.
Ranae piscatrici ingenium in capiendis piscibus.
9.37.5.
Ranae lutariae apibus iniuria inferunt. 9.40.136
Raro contingetia non sunt obseruanda. 3.15.7
Rauedine laborat fues, & remedium. 8.2.1.2
Rediui infectum gramine oriuntur. 5.19.69
Redium habent boues, caprae, & oues. 5.31.20
Remedia multorum animalium aduersus incom
moda 9.6. per totum
Remora piscis expes, & eius descriptio. 2.14.14
Renes quae habeant, & quae non 2.16.1
Renum situs 1.18.17
Renum caui differentiae 1.18.22
Renes maxime ex visceribus pinguescunt, & mi
nus dexter 3.17.17
Ren dexter omnibus superior, & minus pinguis,
& siccior 1.18.19
Renes sine sanguine 1.18.26
Ad renes pertinent meatus tam ex vena maio
re, q̄ ex aorta 1.18.21
A renibus ad vesicam duo meatus insignes.
1.18.27.
Renum meatus in substantiam renum absumū
tur. 1.18.24
Ex renum medio venae singulae spinam praeter
euntes in vtrancq̄ abolentur coxam 1.18.29
Renes quae pinguiore habent 3.17.19
Reticulum in ventre cornigerorum, & altera ma
xilla dentatorum 2.17.35
Rex auium, vide Trochilus.
Reges apum genus apum gregale 9.40.6
Regum apum primordium quale 5.22.38
Regum apum consideratio in operationibus &
vita. 9.40.43
Regulus vermiculis alitur 8.3.24
Rhinobatus ex squatina & raia 6.11.20
Ricinus proprius canibus 5.31.22
Rigore nervorum capiuntur equi, & eius mali indi
cium. 8.24.10
Riparia aestate tantum apparet, & quando.
1.1.99.
Riparia idem quod falcula. 1.1.97
Ritus infantium quando 7.10.26
Rostro auibus 3.9.4. & 2.12.24

Rostri natura 3.9.1
Rostra auium maiora in senecta redduntur.
3.11.69.
Rubeculae & ruticillae inuicem transeunt, & ra
tio. 9.49.39
Rubecula auis vermiculis alitur 8.3.19
Rubelio piscis pelagicus 8.13.12
Rubelionis super sexu ambigitur 6.13.11
Rubelionibus est quod pariat, sed mas deest.
4.11.31.
Rubetae exiguus lien 2.15.26
Rubeta vermiculos petit 8.3.15
Rubeta apes interimit 9.40.153
Rubetae quid ingustabile creditum parti superio
ri, vt echinis 4.5.30
Rubeta deuoratur a buteone 9.1.67
Rubetarij accipitres 9.36.5
Ruminant quae animalia 2.17.30
& 9.50.40.
Ruminantia omnia coagulum habent. 3.21.5
Ruminantibus lac & copiosius & caseo vtilius
mulgetur 3.21.30
Ruminat scarus solus piscium 2.17.99
Rupex auis victitat apud mare 8.3.59
Rutae odor infestus serpentibus 9.6.25
Ruticillae & rubeculae inuicem transeunt.
9.49.39.
S.
Sacer, pisces gregales sunt 9.2.6
Sacer aestate parit 6.17.24
Sacer, vide etiam Anthias.
Saceri serpentis descriptio, & natura 8.29.20
Salamandra non igne absumitur 5.19.95
Salax minime inter mares taurus 6.21.7
Salacissimus omnium marium quis 6.22.10
Salaces mares celerius senescunt in hominum ge
nere. 7.1.65
Saliendum ouibus quando 6.19.23
Salitium in supercilio 3.11.33
Salitium ante coeptum coitum nullum 3.11.35
Salix grata apibus 9.40.21
Saliua hominis plurimis serpentum aduersatur.
8.29.19.
Salpa in maritimis lacubus reperitur 8.13.18
Salpa semel parit autumnno 5.9.19
Salpa ex solitarijs quando accelerat partum.
6.17.22.
Salpa stercore & alga nutritur, & cucurbita ca
pitur. 8.2.94
Salpa inter carne vescētes non oberrat. 9.37.55
Salpae sterco piscibus capiendis accommodum.
4.8.74.
Salpa inter pisces liquide audit 4.8.69
Salo vitae commoditas, & partus numerus, sed
alterius pedis clauditate cedit 9.1.5.9
Salo praelium cum asino est, & quare 9.1.72
Salus item, vide Aegithus.
Sandaracha cibus apum 9.40.133
Sandarachae veneno interit equus, & quoduis iu
mentum 8.24.31
Sanguis pars similis, & communis 3.2.1
Sanguis venas habet vasa 3.19.4. & 3.20.5
Sanguis oritur primum in corde 3.19.29
Sanguis omnis continetur in venis, praeter exi
gium quod est in corde 3.2.17

INDEX.

Sanguis calidus & humidus quandiu est in cor
pore. 3.19.11
Sanguinis & venarum principium natura. 3.2.10
Sanguinea omnia venarum initia habet. 3.4.51
Sanguinis & venarum ignorationis quae est cau
sa. 3.2.13
Sanguine praedita animalia quae 2.15.5
Sanguinea qua ratione ab exanguius differunt.
2.15.2.
Sanguis necessarius & communis omnibus san
guineis. 3.19.1
Sanguis solus humorum sparsus per totum cor
pus animalium 3.19.27
Sanguis optimo habitu qualis 3.19.8. & 10.
Sanguis sensu caret 3.19.5
Sanguis vnus animatur & feruet quandiu vita
seruatur 3.19.28
Sanguinis copia quibus, & quibus non. 3.19.15
Sanguinem non habentia quid loco sanguinis ha
bent. 1.4.6
Sanguinis discrimen secundum aetates. 3.19.48
Sanguis in corde praeter venas continetur. 3.19.4
Sanguinem paucum habent praepinguia omnia
3.19.19.
Sanguis intra venas omnium animalium palpi
tat, & pulsū mouetur 3.19.26
Sanguis non aduentitius, sed vernaculus omnibus
integris 3.19.2
Sanguis homini q̄lis, itē tauro & asino. 3.19.23
Sanguis foeminis nigrior, & crassior quam mari
bus. 3.19.39
Sanguis minus per summa corporis foeminarū.
3.19.41.
Sanguis parte inferiore crassior, & attrior quam
superiore 3.19.25
Sanguis dormientibus partes deserit exteriores.
3.19.34.
Sanguis attrior quibus parum carnis, & rubetior
quibus multum 3.19.9
Sanguis spissari non potest fibris priuatus. 3.6.5
Sanguis quorum non concreuit 3.6.8
Sanguis quorum concreuit extra corpus. 3.19.12
Sanguis effluit quancunque partem incidit.
3.19.7.
Sanguinis si multum effluat, anima deficit: si ni
mum, vita. 3.19.29
Sanguis & sanguinea facile putrent 3.19.22
Sanguis si immodice humescit, morbus infestat.
3.19.30.
Sanguine vitiat & excrecente fit vel profluuiū
ē naribus, vel per infera 3.19.36
Sanguinis profusio ē naribus paucis fit mulieri
bus. 3.19.47
Sanguinis profusio ē naribus, vide etiam E nari
bus sanguinis profusio.
Sanguis si vitiat est natura vel morbo est acri
or. 3.19.9
Sanguis adeo ferecit, vt nonnulli sudore cruen
to exundant 3.19.32
Sanguis ex sanie per concoctionem 3.19.36
Sanguis in speciem saniei quando 3.19.31
Sanguis aegithi & flori non miscetur 9.1.108
Sanguinis missio ex flexu interiore brachij dex
tri quare dolores iecoris leuat 3.4.13
Sanguis vnde mittendus si quid circa ventrem
infestat. 3.2.52
Sanguis vbi tenuis & spumosus fit 3.2.59
Sanguis vnde mittendus dorso & coxarum dolo
re. 3.3.5
Sanguis vnde mittendus lumborum dolore & re
stium. 3.3.10
Sanguis tauri, vide Tauri sanguis.
Sanies quid 3.19.52
Sanies pars communis 3.2.5
Sanem continent nonnullae fibrae 3.6.2
Saperdis piscis optima cum grauida. 8.30.30
Sardae ex fardinis 6.15.35
Sarda bis anno parit 5.9.15
Sardae solae subeunt Istrum amnem, & inde in
Adriam sinum quo argumento 8.13.39
Sarda vna, cum Pontum adit, & videtur & capi
tur, sed exiens nunq̄ visa 8.13.36
Sardinae ex membradibus 6.15.34
Sargiaci pisces gregales sunt 9.2.6
Sargus quando coit, & quot diebus gerit vterū.
6.17.8
Sargus quo tempore parit 5.11.2
Sargus bis anno parit 5.9.19
Sargus fodere potest 8.2.120
Sargus nulli reliquias sequitur 8.2.119
Sargones quando pariunt 5.11.8
Satyrū animal victum ab aquis petit 8.5.29
Satherium animal victum ab aquis etiam petit.
ibidem.
Saxatiles pisces bis anno pariunt excepto mullo.
5.9.13.
Saxatiliū victus 8.2.115
Saxatile genus piscium omne apud Cretam in
fulam satis pinguescit 8.13.15
Saxatiliū omnium piscium foeminae maiores
suis maribus 4.11.78
Saxatiles coniugati mares cum foeminis condū
tur, quo modo & foetificare solent 8.15.11
Scamader flauas oues reddere creditur, & qua
re Xanthus ab Homero dicitur 3.12.14
Scapulæ 1.15.1. & 3.7.22
Scapulæ neruis plurimis continentur 3.5.27
Scarabei infecta pennata 4.1.23
Scarabei vaginipennes 1.5.45. & 4.7.31
Scarabei membrana sicca volant 1.5.38
Scarabei quomodo coeunt 5.8.11
Scarabei virides vnde 5.19.69
Scarabei pilularij, id est cantharides vnde oriū
tur. 5.19.71
Scarabeus taurus, vnde gignitur 5.19.47
Scarabei exuunt senectutem 8.17.33
Scarabeus piscis litoralis 8.13.9
Scarus quot branchias habet 2.13.34
Scaro appendices plures 2.17.104
Scarus vnus piscium dentes non habet ferratos.
2.13.45.
Scarus solus piscium ruminat. 2.17.99.
& 8.2.121.
Scarus vescitur alga 8.2.93
Scaro vacat Euripus 9.37.61
Schadones, id est soboles apum optimae quando
mellificatur 5.22.32
Schadones quando sine pennis & cruribus pro
deunt, & quando non 5.22.41
Schadones crabronum & vesparum quando fi

IN LIB. DE HIST. ANI.

unt, & crescunt 5.23.12
 Scythæ quare equitant equabus graubus. 6.22.28.
 Scythia quare caret asinis 8.25.5
 & 8.28.34.
 Scythia multos & magnos scorpiones habet no-
 cuos. 8.29.8
 In Scythia arietibus nullis cornua enascuntur.
 8.28.25.
 Scythicæ auis descriptio, natura, & partus. 9.33.
 per totum.
 Scolopendræ maris incolæ, & earum descriptio.
 2.14.8.
 Scolopendra, vide etiam Centipeda.
 Scombræ gregales sunt 9.2.7
 Scombræ quando coeunt & pariunt 6.17.43
 Scombrorum partus increfcit præcipua celerita-
 te. 6.17.45
 Scombræ migrant 8.12.25
 Scordulæ ex thunni ouo prodeunt 6.17.46
 Scorpioni inter infecta longo spiculo armatur.
 4.7.25.
 Scorpionis brachia qualia 4.7.26
 Scorpionum terrestrium partus 5.26
 per totum.
 Scorpiones terrestres à prole sua pelluntur.
 5.26.2.
 Scorpiones vbi lædunt, vbi non 8.29.7
 Scorpions à vipera deuoratur 8.29.19
 Scorpiones in Scythia si homines, & quâuis be-
 stiam percusserint interimunt. 8.29.8
 Scorpionum bestiola similis creatur in libris.
 4.7.26.
 Scorpiones pisces ambigunt, an litorales, an pelagii.
 8.13.12
 Scorpionum pisci appendices plures 2.17.103
 Scorpiones pisces in alto foetificant. 5.10.20
 Scorpioni piscis parit bis anno 5.9.19
 Scorpionum quibus 3.1.52
 Scurra de genere monedularum 9.24.3
 Scrofa coitus quando fieri debet 6.18.102
 Scrofa vbi peperit, primam māmam primo por-
 co præbet. 6.18.101
 Scrofa lac quale 6.20.24
 Scrofa foetæ ordeum elixum commodum.
 6.18.105.
 Scrofarum castratio 9.50.30
 Scrofarum aliæ statim foecundæ: aliæ increfcen-
 tes melius generant 6.18.106
 Scrofarum pars communis 3.2.9
 Sebi consideratio & quomodo differat ab adipe
 3.17.1.
 Secundas emittit vitulus marinus 6.12.26
 Sedes mutant animalia nonnulla temporū mu-
 tatione. 8.12.9
 Segnes quibus frons magna 1.8.5
 Semen omnium est album 3.22.5
 Semen genitale habent omnia sanguinea.
 3.22.1.
 Semen genitale nunq̄ concrefcit gelu. 3.22.9.
 Semen quale est si integrum 3.22.7
 Semen vires prolificas habere nonnullis animalibus
 indicant partes, alijs aliæ 5.14.17
 Semen pilos habentium lentum, cæterorum nō.
 3.22.4.

Semen homini quando incipit 5.14.13
 Semen homines qui decimoquarto anno mittūt,
 euenit, vt non modo voluptate, sed etiam dolo-
 re afficiantur. 7.1.19
 Semen hominis quod foecundū, & quod infœ-
 cundum. 7.1.70
 Semen genitale foecundum in aqua dilabitur, in-
 foecundum diffunditur 3.22.13
 Seminis genitalis homo plurimum emittit pro-
 portione corporis 3.22.3
 Semen homini infœcundum ad quod vsq̄ tem-
 pus, & quando prolificum 7.1.59
 Seminis emissio est principii & finis prolis præ-
 bendæ maribus in hominum genere. 7.5.5
 Semē genitale viri quo agitur modo, & informe-
 tur: item aliorum animalium 7.7.1
 Semen si in vtero mulieris in septimum diē per-
 manserit, conceptum est. 7.3.10
 Semen à vulua decidit quibus 7.3.9
 Semen Æthiopum nigrum esse est falsum.
 3.22.6.
 Semen genitale calore coit, & crassefcit.
 3.22.10.
 Seminis genitalis qui homines plus habent.
 7.2.36.
 Semē quod marem procreat, & quod foeminam.
 7.1.73.
 Seminis genitalis affluetia in piscibus maribus
 tempore coitus 6.11.1
 Semen genitale habet omnes mares piscium flu-
 uatiliū, & lacustrium, præter anguillam.
 6.14.44.
 Seminis volucrum omnium consideratio.
 6.2.19.
 Seminis prima emissio in nouellis animalibus in-
 foecunda, aut imbecilliora generat 5.14.3
 Senator auis, vide Trochilus.
 Senectus aquilæ 9.32.33
 Senectutem quæ exuunt 5.17.37.
 & 8.17.20.
 Senectus pisces vitiat 8.30.23
 Senescunt celerius mares salaces 7.1.65
 Senibus pili augescunt, item vngues 3.11.61
 Senescentibus piscibus squamæ duriores, & cras-
 siiores. 3.11.61
 Sensuum consideratio in animalibus. 4.8.
 per totum.
 Sensus partes 1.15.63
 Sensus ratio comitari debet 1.6.53
 Sepia in mollium genere. 1.6.8.
 & 4.1.11.
 Sepia exanguis 1.4.15
 Sepia pedibus & pinnis natat 1.5.33
 Sepiæ pinnulis, quæ alueum circundant, natant.
 4.1.34.
 Sepiæ binas fortuntur promuscidas, & quo vsu.
 4.1.31.
 Sepiæ nulla potestas ingrediendi propter ampli-
 tudinem aluei 4.1.51
 Sepiæ alueus bipartitus 4.1.94
 Sepia in bina augetur cubita 4.1.55
 Sepia à lolligine differt quatenus latior.
 4.1.53.
 Sepiarum maris & foeminæ differentia 4.1.98
 & 5.12.6. & 5.18.51.

INDEX.

Sepiæ mares & foeminæ coniugatum incedunt.
 5.12.5.
 Sepia habet intus partem duram, quam vocant
 sepiam 4.1.78
 Sepium in sepijs quomodo differt à gladiolo lol-
 liginum. 4.1.81
 Sepiæ quomodo coeunt 5.6.2
 Sepiarum partus intra diem decimumquintum,
 & qualis. 5.18.29
 Sepiæ qua pariunt parte 5.6.13
 Sepia vbi parit. 5.18.38. & quomodo. 43.
 Sepia parit omnibus anni temporibus, & quid
 mas agit 5.12.1
 Sepia mas aspergit oua foeminæ suo genitali se-
 mine. 6.13.22
 Sepiæ oua qualia 4.1.94
 Sepia oua quæ peperit absoluta fouet. 5.18.34
 Sepiæ vbi oua sua mandant 5.17.21
 Sepiolarum singulæ ex singulis ouis prodeunt.
 5.18.48. & quomodo. 19.
 Sepiarū oua magnitudinē myrtonum capiūt, &
 atramento parentis infunduntur, & quomodo
 habeant. 5.18.13
 Sepia mollium astutissima in atramento suo fun-
 dendo. 9.37.70
 Sepia plurimum habet atramenti 4.1.72
 Sepiæ victus 8.2.85
 Sepiæ venatus 9.37.76
 Sepiæ cibo præstant grauidæ 8.30.9
 Sepia an mutet colorem 9.37.83
 Sepiæ assatæ affiguntur hamis ad capturam pi-
 scium. 4.8.79
 Sepiæ odore escarum capiuntur 4.8.102
 Sepia icta tridēte, mas foeminam iuuat, foemina
 mare percussio fugam arripit 9.1.34
 Sepiæ vita 5.18.46. & 9.37.99
 Septicum medicamentum 8.29.13
 Septi transuersi situs & noia. 1.17.37. & 2.15.14
 Septentū genus sanguinis est particeps. 2.14.1
 Septentū genus cortice est infectum. 1.6.20
 Septentibus fel vt piscibus 2.17.91
 Septentibus costæ quot 2.17.93
 Septentibus lingua qualis 2.17.80
 Septentibus omnibus dentes exerti. 2.17.92
 Septentum ventriculus 2.17.84
 Septentibus intestinum quale 2.17.85
 Septentibus dorsum vt pisciū cōplect. 3.7.43
 Septentum generis partes an vlla euariant ratio-
 ne. 2.17.69
 Septentum generis interna eadem quæ & lacer-
 tis. 2.17.74
 Septentum genus omne pedibus caret. 2.14.12
 & 1.6.15.
 Serpentes quaternis notis mouentur 1.5.52
 Serpentes testibus carent. 3.1.25. & 2.17.72 &
 quid pro testibus habent. 5.5.22. & 3.1.26
 Serpentum vuluæ quales 3.1.111
 Serpentum generis alijs terrestres, alijs aquatiles.
 2.14.3.
 Serpentes maris indigenæ terrestribus similes.
 2.14.5.
 Serpentum in genere foeminæ maiores maribus
 4.1.1.37.
 Serpentum coitus 5.4.2. & 5.5.24
 Serpentum foetura & incubitus 5.34.7
 Serpentes oua ædunt in lucem, excepta vipera
 1.6.20. & 3.1.110.
 Serpentum victus 8.4.ferē per totum
 Serpentes vini incontinentes 8.4.7
 Serpentes diu viuunt sine cibo 8.4.17
 Serpentes omnium maxime animalium cupediæ
 dediti, & bibendi vsus exiguus 8.4.3
 Serpentum suctus qualis, victus, & modus deuor-
 randi. 8.4.12
 Serpentes illiberales, perfidæ, & insidiosæ. 1.1.15.1
 Serpentes quot mēibus latent, & quibus. 8.1.5.3
 Serpentes cæteræ cauernas terræ subeunt, vipere
 faxis conduntur. 1.1.126. & 8.1.5.5
 Serpentes longum sibilum emittunt 4.9.41
 Serpētibz caudæ amputatæ renascunt. 2.17.95
 Serpētū oculis laceratis alijs subnascunt. 2.17.94
 Serpentes exuunt senectutē, & quādo. 8.17.23.
 & quomodo. 25.
 Serpentis marinæ descriptio, & natura. 9.37.27
 Serpentibus marinis appetitus nidorulentus, vt
 terrestribus. 9.37.32
 Serpentū plurimis salua hoīs aduersat. 8.29.19
 Serpēs & vulpes amice viuunt, & quare. 9.1.112
 Serpens mustelæ & sui aduersaria 9.1.96
 Serpētē nomine sacrum præmagni angues fu-
 giunt, & eius descriptio 8.29.20
 Serpentes cæciliæ, vide Cæciliæ serpentes.
 Serpens in India paruus, cuius vnus remedio ca-
 rent incolæ. 8.29.23
 Serpēs pusillus in eodē agro in quo laser, cuius re-
 mediū est quidā lapis ex sepulchro cuiusdā re-
 gis antiqui acceptus, & ex vino bibit. 8.29.15
 Serpillū conferi debet apud aluearia. 9.40.222
 Serum pars lactis 3.20.25
 Sertula campana apibus grata 9.40.189
 Sefelim herbā cerua exedit quando 9.5.4
 Setauræ boues in Epiro 8.7.12
 Sexus differentia ex vtero 1.19.8
 Sexuum consideratio, & differentia in animalibus.
 4.11. per totum.
 Sibila quæ emittunt 4.9.41
 Siccitates augent mella apum 5.22.12
 Siccitas incommoda testaceis omnibus præter
 purpuras 8.20.25
 Siccis humescētibz animal creati potest. 5.32.9
 Siciliæ in agro leontino oues intereunt pinguedi-
 ne. 3.17.22
 Sideratur ossa membranis spoliata suis. 3.13.10
 Sycnecis medicus Cyprius de venis 3.2.22
 Sigæum apud, & Lectum Idæ promontoria pur-
 puræ magnæ gignuntur 5.15.23
 Signa parentum habent filij 7.6.22
 Silpha exuit senectutem 8.17.32
 Silua vermiculis alitur 8.3.19
 Siluro quot branchiæ 2.13.36
 Siluro fel in iecore 2.15.43
 Siluri generatio qualis 6.14.16
 Silurorum partus 6.14.9. & 12
 Silurus mas oua custodit, foemina abut. 6.14.26
 & solus cum cyprino. 43.
 Siluri maris in prolem cura, & studium, & foemi-
 næ abutit 9.37.40
 Siluri incrementū ex ouo tardissimum. 6.14.27
 Silurus damnatur cum fert vterum, & foemina
 præstat suo mari 8.30.31

IN LIB. DE HIST. ANI.

Silurus canis ortu potissimum sideratur. 8.20.2	Spirat pisces oēs qui fistulam habent. 6.12.10
Silurus si peritus, hamifraga est 9.37.51	Spiritus reciprocat per gurgulionem 1.11.32
Silurus à quo ictus interit 8.20.5	Spiritus in grandioribus animalium cor aperte subit. 1.16.54
Simiarum genera 2.8.1. & descriptio. 7.	Spōgiarū secūdū naturā consideratio. 5.16.38
Simiæ mari genitale canis 2.8.36	Spongia similis omnino plantis 8.1.33
Simiæ quibus conueniunt cum quadrupedibus, & quibus degenerant 2.8.28	Spongiarum genus triplex 5.16.10
Simiæ quibus conueniunt cū homine 2.8.10	Spongiæ achilleæ toroliores cæteris 5.16.30
Simia caudata, vide Cebus. 2.11.3	Spongiæ spissæ mollissimæ 5.16.29
Simia porcaria 2.11.3	Spongiarū genus aplyfias qua sit natura, & quomodo à cæteris distinguatur 5.16.43
Similitudo filiorum cum parētibz in hominum genere. 7.6.21	Spongiæ spissæ imbecilliores raris 5.16.19
Similares partes, vide Partes. 5.8.33	Spōgiæ raræ amplissimæ circa Lyciā. 5.16.28
Simonides poeta de diebus alcyoneis 5.8.33	Spongiarū quæ spissæ sunt & hirci nomine nūcupantur consideratio 5.16.14
Sinciput quid, & omnium vltimum ossium induratur. 1.7.6	Spongiarum ortus, & in cæteris consideratio deinceps. 5.16.2
Sinciput puerorum molle, cum nascuntur, serōqz duratur. 7.10.32	Spuma genus apuæ 6.15.15
Simifra omnia imbecilliora 1.15.9	Spuriæ quæ fulcæ semel anno pariunt. 5.9.14
Sipharum lacus 2.13.20	¶ Squalores profunt auibz, & præcipue palumbis. 8.18.4
Sirenis maior & minor genus apum solitarium, & earum descriptiones 9.40.7	Squama qui pisces integuntur. 3.10.5 & 6.13.3
Syria habet oues cauda lata ad cubiti mensurā, & quales capras & boues. 8.28.20	Squama intacta auriculis carent 1.11.13
Syria herba, vide Suria. 9.17.2	Squamæ sicciore & duriores redduntur piscibz extenuatis, & senescentibus 3.11.66
Sittæ auis mores & foetura 9.1.85	Squatinae fel in iecore 2.15.43
Sitta & trochilus pugnant cū aquila 9.1.85	Squatinae coitus quomodo 5.5.7
¶ Smaris, vide Cerrus. 2.1.119	Squatina quando parit. 5.11.4. & 6.11.14. & bis anno. 5.10.1.
¶ Solipeda quæ Sol aut spiritus dat primordium generis omnibus vermibus 5.19.64	Squatinae singulis foetibus quot 5.10.3
Somniant quæ animalia 4.10.5	Squatinae foetus suos & emittunt, & recipiunt intra seipsas. 6.10.59
Somniat homo maxime oīm aīaliū 4.10.48	Squatina sola pisciū mutat colorē. 9.37.85
Somniat infantes, sed nō meminere imaginum. 7.10.30.	Squatinarū ingeniū in piscibz capiēdis. 9.37.20
Somnia pueris quando accidunt 4.10.49	Ex squatina & raia fit rhinobatus 6.11.20
Sōnia quibus mortē, aut salutē afferūt. 4.10.52	Squilla tertium genus crustatorum 4.2.5
Sōni in aīalibus consideratio. 4.10. per totum	Squillarum plura genera. ibidem.
Sonus à voce differt 4.9.2	Squillis corpus longum 4.2.30
Sonus quid 4.9.16	Squillis intestinum in caudam finit 4.2.72
Sonus infectis spiritu interiore mouetur. 4.9.11	Squillis cauda, & pinnæ quaternæ 4.2.26
¶ Spado non caluescit 3.11.36. & 9.50.16	Squillæ quomodo & quādo coeunt 5.7.1
Spargi per ætatem pariunt 5.11.8	Squillæ gibbæ vterū gerunt mēses circiter quatuor. 5.17.27
Spasmus, vide Conuulsio. 4.5.7	Squillæ ouum quomodo habent 4.2.96
Spatagi genus echinorum, & pelagium. 4.5.7	Squilla parua hospes & custos pinnarū. 5.15.57
Sphagitides venæ, vide Venæ iugulariæ. 1.15.1	Squilla parua intra conchas reperitur, genus simile cancello 4.4.118
Spina 3.2.6	Squillæ vere nigrescunt, post albescunt. 8.30.15
Spina pars communis 3.7.3	¶ Stella inter testacea cuius formæ. 5.15.76
Spina omnium ossium initium 3.7.5	Stella adeo calida natura, vt omnia cōtacta protinus decoquat. 5.15.74
Spina ex vertebris compacta 3.7.40	Stella detrimēto est echinis Euripi Pyrrheni. ibi.
Spinam quæ habent pro ossibus 3.7.40	Stellaris accipiter, palumbarius, & pemix differunt. 9.36.3
Spinax mustelus prole recipere in se non potest, quare. 6.10.61	Stellaris ardeola 9.18.6. & 9.1.92
Spinacium mustelorum foetura 6.10.18	Stellarium mustelorum consideratio 6.11.11
Spinaces non gignuntur in Euripo 9.37.62	Stellionū foemine maiores suis maribus. 4.11.37
Spinus siue ligurius victitat in spinis, vermiculos aspernat, dormit & pascit eodē loco. 8.3.25	Stelliones quatuor mensibus frigidissimis latent. 8.15.3.
Spinus floridus & ægithus odium inter se exercēt 9.1.107.	Stellio exiit senectutē & quando 8.17.23
Spinus & asinus inimici quare 9.1.105	Stellio pugnat cum araneo. 9.1.70
Spiratio quid 1.1.67	Stellionum morsus Italiæ quibusdam locis exitiales. 8.29.17
Spiratio necessaria 1.11.30	Stercus pars communis 3.2.10
Spiramus naribus necessario 1.11.31	
Spirantia omnia habent pulmonem, arteriam, & gulam. 2.15.11	

INDEX.

Stercoris humani auidissima panthera. 9.6.10	Sues feri acerrime sæuiūt tēpore coitus. 6.18.7
Stercus bonafī, vide Fimus. 5.8.27	Sui coitus semper opportunus 5.8.27
Sternutamentū qua agitur parte, & quid. 1.11.28	Sus mas antequam sit anniculus prolem generat vitiosam. 5.14.40
Sternutamentū sanctum & sacrum 1.11.30	Sus mas si pinguet, omnibus anni temporibus coire potest, & interdū & nocte, sed maxime mane. 5.14.86
Stertere visus delphinus 6.12.12	Sues tam mares q̄ foeminae nōnusquam quarto coeunt mense. 5.14.43
Stefichorus de alcyone 5.9.7	Sus foemina si pinguet, ocius & iuuenis & senes scens mouetur ad coitum 5.14.81
Styracis suffitu infecta plura fugiunt 4.8.101	Suibz propria vox ad coitum 4.9.48
Stirpibus quid cōmune cū animalibus. 5.11.18	Sues subant 6.18.32
Stirpium sexus qualis 4.11.12	Sues cum subant etiam homines aggreduuntur. 6.18.63.
Stirpibus quod pariat est, sed mas deest 4.11.19	Sues quando cubantes coeunt 5.14.88
Stirpium felicitas ex regione 5.11.116	Sues implentur vno coitu, & quare superuentū patiuntur. 6.18.95
Stranguria, vide Vrinæ destillatio. 8.23.4	Suibz apria 6.18.36
Struma bobus gregalibz accidit, & quid, & eius indicium. 8.21.10	Sus decimūquintum annum nata non generat, sed efferatur 5.14.80
Struma laborant sues 8.21.10	Sus quando concepit, signum 5.14.91
Struthio africa plura oua ædit 9.15.5	Sues grauidæ abortiunt, si glandem copiosius ederint. 8.21.30
Stultitiæ signū aures magnæ & arrectæ. 1.11.24	Sus si grauida admodum pinguescit, foeta min⁹ habet lactis 5.14.82
Stupore nulla pars tētat quæ neruo caret. 3.5.26	Sus foemina, vide etiam Scrofa.
Sturni consideratio 9.26.3	Sues cicures menses quatuor ferunt vterum, & quis foetus numerus 6.18.92
Sturnus latet 8.16.15	Suum ferarum numerus partus, & ferendi tempus. 6.28.3
¶ Subare dicuntur sues 6.18.32	Sus fera mas cum foeminis versatur dies triginta. 6.28.2
Subbuteones accipitres qui 9.36.4	Sus foemina annicula parit 5.14.41
Subcartilagium, vide Hypochondrium. 1.14.8	Sus paucissima ædit prima partione 5.14.79
Subnatale quid 1.14.8	Sues cum lactantur solent extenuari 8.6.23
Subulones cerui cur dicti 9.5.17	Suum proles quæ præstantior 5.14.83
Sudor cruētus ex sanguine ferescente. 3.19.32	Suum ferarum foemina vocalior 6.28.5
Sulphuris odore insectorū multa intereūt. 4.8.98	Suum ferarum mares castrati maiores ferocios resque euadunt. ibidem.
Sumen, vide Abdomen. 1.9.1	Sues feræ mares quare castrantur 6.28.8
Supercilia sub fronte 1.9.1	Sus nec ferus nec mansuetus habetur in India teste Ctesia 8.28.15
Supercilia quorum mortū notas habent 1.9.2	Sues gaudent pabuli mutatione 8.21.27
Superciliorum lauitas salutiū appellatur. 3.11.33	Sues quomodo gregatim pascere velle videntur, & lupo obistere possunt. 8.6.21
Supercilia cur senibus crescant 3.11.47	Sus quibus pinguescit. 8.6.18. & 8.21.25
Superæ inter infecta ex erucis 5.19.38	Sus quot diebus pinguescit 8.6.12
Superius in homine quid, item inferius. 2.1.183 & 1.15.46.	Sus quomodo saginatur. ibidem
Superius quid in serpētibus & piscibus. 3.1.28	Sus radicū appetens 8.6.8
Supina pars piscium quæ 2.13.4	Sus facile omnīū animalīū ad quoduis pabulū assuescit, & celerrime pinguescit. 8.6.10
Suppuratione equæ infestantur 8.24.12	Sues glandibus humidiores redduntur 8.21.29
Surdi ab ortu naturæ q̄ sunt, ijdē & muti. 4.9.65	Sus limaces vorat 9.37.26
Surdi ab ortu naturæ vocem mittere possunt, loquutionem nullam. ibidem.	Sus syluestris animosa, perucax, & bruta omnino. 1.1.149
Sura pars tibiæ posterior, & eius natura. 1.15.29	Suum vita 6.18.108
Suræ carnosissima homini 2.1.111	Sus altero oculo amisso breui extingui existimatur. 6.18.107
Suria grata apibus 9.40.222	Sui occiso sexta pars poderis absumit. 8.6.22
Sus ambigit an solipes, an multifidus, an bifidus. 2.1.117. & 126	Suibz aduersarius serpens quare 9.1.98
Sues solipedes in Pœonia terra Illyriorū. ibidē	Suum montis Athi foemina spectare mares sit⁹ inferioris non audent 8.29.4
Suis totum corpus hirtum 2.1.73	Sues in Scythia euadere non possunt si percussæ à scorpionibus fuerint 8.29.9
Sui venter vnus, sed amplior. 2.17.45. & 47	
Suum generi os permediocre 2.7.4	
Suum maribus plures dentes q̄ foeminis. 2.3.6	
Sus nullum dentem amittit 2.1.223	
Sues foeminae dentibus vacāt exertis, mares habent. 4.11.54	
Sus talo caret probiore 2.1.127	
Suillis ossibus minus medullæ est, & nonnullis omnino deest. 3.20.14	
Suis cerebrum pinguiusculum 3.17.16	
Suibz testes annexi retro, nec tremuli pendent. 3.1.24.	
Sus vuluam vbi habet. 2.1.169. & 3.18.3	
Sues mamas in ventre habet, & plures. 2.1.155	
Sues tum mares, tum foeminae, coire incipiunt mense ætatis octauo 5.14.39	
Suum ferarum coitus, & eius tempus. 6.28.1	

IN LIB. DE HIST. ANI. INDEX.

Suibus quoddam pediculi genus grāde & fami-
liare. 5.3.1.2.1
Suum morbi, & remedia 8.21. per totum
Sus ex omnibus animalibus grandinem concipi-
pit. 8.21.3.2
Suum grandinosorum cognitio 8.21.2.1
Sues qui fiunt grandinosi 8.21.1.8
Suum grando tollitur tipha 8.21.2.5
Sues carent grandine cum lactent 8.21.2.4
Sutura caluæ 3.7.8
Sutura caluæ mulieri circularis 3.7.10

T.
Abanus anteriore parte aculeum gerit. 1.5.49.

Tabanis lingua dura & valida. 4.7.20
Tabani quadrupedū tergora penetrant. 4.4.54
Tabani languiuori 8.11.4
Tabani ex ligno 5.19.81
Tabani quo morbo pereunt 5.20.18
Tabidis pili crescunt 3.11.60
Tactus oibus aiantib⁹. 1.3.8. & 4.8.20. & 108
Tactus pars continens nomine vacat 1.3.9
Tactus in omnibus animalibus in parte simila-
ri. 1.4.10
Tactus in carne, aut in eo quod proportionem re-
spondeat 1.4.7
Tactus homini exquisitissimus 1.15.67
Talpa oculos nō habet. 1.9.17. sed locos habet. 20
Talpa domicilium sibi parat 1.11.13
Talpe vbi sunt multæ & vbi non sunt 8.28.9
Talparum generi visus deest, & an partes oculo-
rum habeat 4.8.9
Talorum in animalibus diuersitas 2.1.12.5
Talum habet afinus indicus inter solipedes so-
lus. ibidem.
Talum quæ habent, eum cruribus posterioribus
continent 2.1.13.1
Talo caret probiore sus 2.1.12.7
Tardæ gula qualis 2.17.12.0
Tarda habet appendices. 2.17.13.5
Tardæ incubitus. 6.6.12
Tauris cornua robustiora q̃ vaccis 4.11.56
Taurus inter mares minime salax 6.21.7
Taurus tempore coitus tantum cū fœminis pa-
scitur, & ceteros oppugnat, temporibus alijs
inter se conuersantur 6.18.57
Tauri efferantur tempore coitus 6.18.12
Taurorum natura in superuentione fœminarum
tam seniorum q̃ iuniorum 6.21.3
Taurus coit qui vicerit, & post venerē plerūq̃
superatur à prius victo 6.21.7
Taurus quinquēnis apud Homerum. 6.21.2.2
Taurorum sanguis celerrime coit 3.19.14
Tauro sanguis crassissimus & nigerrimus inter
viuipara. 3.19.24
Tauro aduersarius coruus 9.1.80
Tauri in Epiro sæpius per trimestre non appa-
rent. 6.18.59
Tectoriū in um in alueis apū quid. 9.40.22
Tectorium proximum imo 9.40.36
Tempora quæ 1.11.26
Tempora hominū celeriter canescunt 3.11.25
Tendo summa neruorum pars 3.5.16
Teredinis consideratio 9.43.4
Teredinarium quid 9.43.7

Teredines genus apum gregale 9.40.7
Teredines in alueis apum nascuntur 8.27.9
Terram comedētes elephantī ærotant, nisi fre-
quenter ea vtantur 8.26.3
Terram edunt lupi, vide Lupi.
Testatorum cōsideratio, & eorum inter se diffe-
rentiæ. 4.4. per totum
Testatis omnibus lingua est data 4.7.18
Testacea omnia è limo ferē & materia putri ori
untur. 5.15.9. & 58
Testa intestū genus omne animālne sit an plan-
ta ambigitur 8.1.28
Testacea animalia quæ 4.1.14
Testa inclusa oculos non habent 1.9.16
Testatis deest sexus discrimen. 4.11.5. & 11.
& qualis sexus. 13. & 29.
Testatorum genus coitus est expers. 5.15.3.
& 8.30.6.
Testata quando oua cernuntur habere. 5.12.14
Testacea omnia celeri incrementō augent. 5.15.62
Testata omnia in mari rubro mira magnitudi-
ne augentur 8.28.19
Testatorum nonnulla immota aluntur dulci hu-
more. 8.2.52
Testaceis omnibus præter purpuras squalor in-
commodus 8.20.25
Testatis quibus imbres conducunt & anni plu-
uij. 8.20.20. & 30
Testata non sunt in Ponto nisi quibusdam locis
pauca. 8.28.18
Testata omnia latent 8.13.61
Testata optima cum grauida 8.30.2
Testata quomodo sensu prædita 4.8.95
Testatorum gustus 4.8.105. & 112
Testatis olfact⁹ & gust⁹ quo argumēto. 4.8.109
Testatorū visus incertus & auditus. 4.8.116
Testes gemini 1.13.18
Testium natura 1.13.19
Testes ex genitali maribus pendent 1.19.5
Testiū in aialibus consideratio in situ, forma &
differētijs. 3.1.7. & deinceps vsq̃ ad lineā 73.
Testium item consideratio 2.1.163
Testes homini absoluti. ibidem
Testes auiibus intus, & quibus alijs animalibus.
5.5.25.
Testes omnibus auiibus dati 3.1.16
Testes auium vbi, item quadrupedum ouiparo-
rum. 9.50.3
Testes auiū quando grādiore efficiūtur. 6.9.12
Testes nullis piscibus neque expeditibus. 5.5.21
& 3.1.14.
Testes nullis serpentū & nullis apedum nisi vi-
uiparorum. 3.1.15
Testes nulli serpentum, & nulli pisciū. 3.1.25
Testes elephantī vbi 2.1.166
Testibus excisis meatus venales ad eos delati se-
se retrahunt 3.1.70
Testudo inter cortice intacta 8.17.22
Testudini exiguus lien 2.15.25
Testudinis testes quales 3.1.18
Testudinis vulua qualis 3.1.97
Testudines sibilum perexiguū mittūt. 4.9.42
Testudo ouipara 5.5.34
Testudini vtriq̃ venter vnus 2.17.66
Testudinis tā terrestris q̃ aquatilis coitus. 5.3.3

INDEX.

Testudinis fœtura 5.33.5
Testudo cum viperam ederit, cunilam herbam
edit 9.6.21
Testudo marina renes habet 2.16.3.
Testudini marinæ quid ingustabile creditum est
parti superiori vt echinis 4.5.30
Testudinum marinarum fœtura 5.33.10
Testudinum marinarum victus 8.2.65
Testudo marina humore gaudet q̃to 8.2.5
Testudines lutariæ q̃to humore gaudent 8.2.7
Testudo lutaria, vide etiam Mus aquatilis
Tetrix vbi nidum committit 6.1.30. & 34
Tettigometræ generatio ex quo 5.30.20
Tettigometræ fœtura quādo & qualis. 5.30.22
Thymū pastus apibus gratissimus. 9.40.172
Thymum quod melius apibus 9.40.173
Ex thymo accipitur cera 9.40.189
Thorax quid 1.7.3
Thoracis situs 1.12.7
Thorus virus genitale piscibus pro genitura
3.20.17
Thos, vide Lupus ceruarius
Thracia paruus habet afinos quare 8.28.33
Thunni gregales 1.1.109. & 9.2.4
Thunni laues 2.13.44
Thunni quando coeunt, & pariunt 6.17.43
Thūni qui fusanei sūt, semel anno pariūt. 5.9.14
Thunni in Ponto pariunt, & non vsq̃. 5.10.18
Thunnorum partus increfcit præcipua celerita-
te 6.17.45
Thunnus mas differt à fœmina 5.9.22
Thunni carniuori tantum 8.2.91
Thunnus algam etiam tangit, licet carniuorus
8.2.118
Thunni clarius dextro oculo vident 8.13.44
Thunni migrare solent 8.12.25
Thunni vere Pontum subeunt, & ibi æstatē tra-
ducunt 8.13.22
Thunni dextrorsum terram cōtingentes subeūt
Pontum: sed remeant cōtrā, & quare. 8.13.42
Thunni omnium maxime piscium gaudent tes-
tore 8.19.45
Thunni hieme latent, & tunc magis quiescūt, &
quando capiuntur 8.15.12
Thunni limarijs prouectiores ætate vno anno
6.17.42
Thunni præ nimia pinguedine dehiscūt, nec pl⁹,
quā biennio possunt viuere 6.17.39
Thūnus senex quantus est captus 8.30.27
Thunni senes ad rem salsamentariam præprobi
sunt 8.30.24
Thunnus post arcturū melior & quare. 8.13.15
Thunnorum sub pinna nascitur afilus qua spe-
cie 5.31.30
Thunni agitantur asilo canis exortu 8.19.41
Thunna quo tempore parit, & quid 5.11.6
Thunna semel tantum parit 5.9.19
Thus illitum vuluæ facit vt semē decidat. 7.3.9
Tibia pars cruris. 1.15.28. & eius partes. 29
Tibiæ 3.7.26
Tibiæ homini carnosissimæ 2.1.110
Tillo quare æstu interit 8.20.6
Tympanus occiditur à cornice 9.1.69
Tinearum ortus vbi 5.19.16
Tineæ in tuniciis 5.32.5

Tineæ in lanis 5.32.1
Tinunculo vetriculus similis ingluuici. 2.17.122
Tinunculi plurima in adunco genere pariunt
6.1.20
Tinunculi oui rubrum modo minij 6.2.9
Tinunculi bibendi vsus 8.3.70
Tipha tollitur grando suum 8.21.25
Tipularum ortus 5.19.56
Tipulæ vbi, & quæ copiosius, & celerius fiunt.
5.19.66
Tyrannus auis vermiculis alitur 8.3.19
Tyranni magnitudo, & descriptio. ibidem
Tirsio habet lac 6.12.13
Tirsio, vide etiam Phocæna
Tyrtami radix 8.26.11
Tonitru oua gallinarum pereunt 6.2.42
Tonillæ 1.11.52
Tophus lapis, vide Porus
Torpedo piscis planus qua parte habet bran-
chias 3.13.26
Torpedini fel in iecore 2.15.43
Torpedo inter cartilaginea 5.5.12
Torpedo inter planos pisces gignit animal post-
quam ouum intra se pepererit 6.11.13
Torpedines fœtus suos & emittunt, & recipiūt
intra seipsas 6.10.59
Torpedo grandis est visa, quæ fœtus intra se ha-
beret circiter octoginta 6.10.60
Torpedo quando parit 5.11.4. & 6.11.15
Torpedinem hominibus torporem inspirare est
certum 9.37.18
Torpedinis ingenium in capiendis piscibus, &
eius vis torporifera 9.37.10
Torquilla, vide Lynx
Torti lingua constricta 1.11.50
Trichia piscis. Vide Sarda
Trichia, vide Pilare malum
Tringa aquas petit victus causa, & caudam mo-
titat 8.3.51
Tringa turdo equiparatur magnitudine. ibidem
Triorcha, vide Buteo
Triticici herba comeditur à canibus cum lumbrici
infestantur 9.6.27
Trochili natura & nomina. 9.11.18. & pugnat
cum aquila. 20
Trochilus depurgat dentes crocodilo 9.6.18
Trochilus aduersatur noctuē. 9.1.60. & cum sit-
ta pugnat & cum aquila. 85
Trochilus aquas adamat 8.3.56
Trogodyte vnde dicti, qui, & vbi degūt. 8.12.16
Tuber in dorso cameli 2.1.91
Tubera conchilij genus natura corporis carnosa
8.1.32
Tubera à saxis absoluta non mouentur. 1.1.86
Turbinata, oia ligua exerta pasci solēt. 5.15.48
Turbinatis oib⁹ caro sed penit⁹ inclusa. 4.4.11
Turbinato gñri caro laxior & absolutior. 4.4.33
Turbinatorum omnium ori operculum adhæret
natiuum 5.15.46
Turbinatorum natura similis in partibus inte-
rioribus & quomodo euariet 4.4.42
Turbinatorum genus omne mouetur 4.4.29
Turbinatis omnibus caput versum in terram, &
podex suprà 4.15.20
Turbinato generi peculiare vt testæ postrema à
Ec. ij.

IN LIB. DE HIST. ANIM.

capite intorqueantur	4.4.34	Varices sunt sanguine vitio, exerceantur	3.19.38
Turbinis in testem ingreditur cancellus hospes		Varices sunt paucis mulieribus	3.19.46
concharum	5.15.82	Varicosis minus caluescunt	3.11.63
Turbinatis altera pars eundem usum prestat quem		Variae dictae aues, vide Aues variae dictae	
bialulibus vtraque pars	4.4.126	¶ Vbera homini foeminae quam exurgunt	7.1.21
Turbinato generi quid ingustabile parti superio		Vberum diuersitas in puellis	7.1.51
ri est creditum	4.5.31	Vbera mulieris fungosa	7.11.5
Turbinatis omnibus vnde eiicitur excrementum		¶ Velia auis consideratio	9.16.1
4.4.65		Vena pars similis	3.2.3
Turbo, vide Lynx		Venarum consideratio	3.2.10
Turdorum tria genera	9.20. per totum	Venae conceptacula sanguinis	3.19.4
Turdi nidos in luto conficiunt ubi	6.1.25	Venae duae	3.3.26
Turdus auium quas caperit nunquam cor edit	9.1.9	Venae maioris & aortae substantia	3.3.50
Turdus latet	8.16.14	Vena quare maior dicitur	3.4.60
Turdus mutat colorem	9.49.32	Vena quare aorta dicitur	3.3.29
Turdo pisci saxatili quot branchiae	2.13.36	Vena aorta nervosa	3.5.3
Turdus piscis litoralis	8.13.10	Venarum & maioris & minoris consideratio	
Turdi latent	8.15.12	3.4. per totum	
Turdi pisces mutant colorem, & quando	8.30.14	Venarum examen ex sententia Aristotelis	3.3.26
Turdulorum genus costis septenis an creet	1.15.4	Venarum examen difficile	3.3.23
Turtur minima in columbaceo genere	5.13.14	Venarum examen facilius percipitur in strangu-	
Turturum nidulatio	9.7.34	latis	ibidem
Turtures trimestres coire	6.4.21	Venarum ordo secundum Diogenem Apollonia-	
Turturum partus	6.1.15	tem	3.2.27
Turtur quot oua parit, quo tempore & quoties		Venarum ordo ex sententia Polybij	3.3.1
6.4.3		Venarum consideratio secundum Syennesium me-	
Turtur viuunt mare vno contenta, nec alterum re-		dicum Cyprium	3.2.22
cipit	9.7.26	Venae figuram totius corporis distribuunt	3.5.9
Turtur frugibus viuunt	8.3.37	Venas habere ortum a cerebro est falsum	3.3.23
Turtures non resupinant collum cum bibunt, nisi		Venae ambae ex corde originem ducunt	3.3.30
si satis hauserint	9.7.25	Vena maior a quo cordis sinu	3.3.45
Turturi accidit crepitus alui	9.49.58	Vena aorta a quo cordis sinu	3.3.47
Turtures degunt aestate locis frigidis, hieme te-		Vena maior iecur qua transigit	1.18.16
pidis	9.7.42	Venae maioris prima pars quo scinditur	3.3.53
Turtures gregatim volant, & cum accedunt, &		Vena maior scinditur iuxta vertebra supra re-	
cum abeunt	8.12.37	nes	3.3.65
Turtures discedunt	8.12.34	Venarum initia habent omnia sanguinea	3.4.51
Turtur latet	8.16.10	Venarum quae oriuntur ab utero consideratio	7.8.14
Turtur aestate tantum visitur	8.3.38	Vena ignem non patitur	3.5.25
Turtur cum ignaria pugnat quare	9.1.62	Venae arctiores quibus multum carnis, & am-	
& cum luteo pugnat	6.8	pliores quibus parum	3.16.8
Turturem amat merula	9.1.112	Venae huius crassae proportionem corporis	1.17.40
Turturum vita ad quot annos	9.7.32 & mas ci-	Venulis in macilento corpore respondet caro in-	
tius foemina moritur	36	corpulentis	3.5.11
		Venae iugulares	3.3.71
V		Venae sectio, vide Sanguinis missio	
Vaccis quaternae verae	6.29.20	Venter communis exanguis & sanguineus	4.3.6
Vaccis papillae quatuor	2.1.153	Ventris situs	1.13.1 & 2.17.27
Vaccas post equas potissimum libidine in-		Venter nulli osseus	3.7.21
cenduntur	6.18.27	Venter septo transuerso continuo subest	2.17.28
Vaccas tauros non patiuntur nisi raro quare	5.2.18	Venter paruus quibus multum carnis	3.16.7.21
Vaccis libidinis indicium quod	6.18.45	etior quibus parum	9.
Vaccas tauriunt	6.18.43	Venter quibus est paruus pinguescunt intra car-	
Vaccas mingunt crebrius cum tauriunt	6.18.45	nem	3.16.10
Vaccas tauros superueniunt	ibidem	Ventre pinguescunt praecipue quae parum se mo-	
Vaccis conceptus initium	6.18.77	ueant	3.17.15
Vaccas purgatio quanta	6.18.71	Venter minus pinguescit quibus pingue non est	
Vaccis menstrua vt equabus, sed minus fiunt		separatum	3.17.13
6.21.33		Ventres quae singulos habeant	2.17.44
Vaccas acriorum vinam reddunt quam tauri	6.18.85	Ventres quatuor quae habent	2.17.30
Vaccas epitoticas quam abunde mulgetur	3.21.11	Ventris dissimilitudo in animalibus	2.17.29
Vaccas, vide etiam Bos foemina		Venter mollium quo situ	4.1.69
Vaginipenes volucrum generis quae	1.5.43 & 4.7.4	Venter insectorum qualis	4.7.46
Vaginipennium generis nullum aculeum gerit	1.5.47	Venter crustatis quo situ	4.2.75 & 4.3.21
Valetudines & morbi animalibus pro generum		Venter testatorum qualis	4.4.55
diuersitate accidunt	8.18.2		

INDEX.

Ventris piscium & intestinorum ratio	2.17.96	Vespa exanguis	1.4.15
& quo situ	8.2.111	Vesparum duo genera, & earum ratio	9.41. p totum
Venter nonnunquam redditur pro ventriculo, &		Vespa apum genus gregale	9.40.6
interdum pro alio vt peritiores iudicauerint.		Vesparum ortus	9.41.17
Ventriculus communis omnium animalium	1.2.2.	Vesparum foetura	5.23. per totum
Ventriculus hominis canino similis	1.16.61	Vespa, aculeum intus conditum habent	4.7.24
Ventriculus auium qualis	2.17.115	Vespa ciuilis	1.1.114
Ventriculus quarunda auium similis ingluuiet	2.17.122	Vespa ingeniosa	9.38.3
Ventriculus serpentum	2.17.84	Vespa diuulsis non deest viuacitas	4.7.12
Ventriculi diuersitas quibus simplex est	2.17.47	Vespa impugnant apes	9.4.213. & 134
Venus incitatur in animalibus temporis benefi-		Ex vespa nymphae quando	5.19.34
cio & corporis valetudine	6.18.48	Vespa cellulae vesparum	9.41.18
Veneres, pars tali, ubi sitae	2.1.133	Vesparum ouipararum generationis tempus	5.20.10
Ver tempus coeundi ferre omnibus animalibus	6.18.90	Vesparum ichneumonum generatio, & tempus	5.20.1. & 8
Verbae herba pisces moriuntur	8.20.10	Vespertilio cute volat.	1.5.39
Veretile animal in mari ad effigiem genitalis vi-		Vespertilionis pedes	1.1.93
rilis	4.7.61	Vespertilio noctu vagatur	1.1.129
Vermes generant nonnulla animalia	1.5.1	Vespertilionis vuluae acetabula	3.1.122
Vermis, quem procreant animalia, quid	1.5.10	Vestigium pedis quid	1.1.5.34
Vermium qui foetu procreantur differentiae	1.5.17	Vestigia morum animalibus brutis	8.1.6
Vermigenarum ratio gignendi	5.19.21	Vestis pediculis procreandis aptior quae	8.10.21
Vermiformis generis pars plurima quot diebus		¶ Victimam prodigiosa quae	2.17.20
generatur	5.20.9	Vigilanti in animalibus consideratio	4.10. per totum
Vermium omnium & eorum qui ex verme sunt,		Vinago in columbaceo genere maior quam colu-	
commune est, vt primordium generationis sit		bus	5.13.13
aut a sole, aut a spiritu	5.19.64	Vinago autumnum potissimum & videtur & ca-	
Vermes infecta omnia pariuntur excepto quodam		pitur	8.3.39
genere papilionum	5.19.3	Vinaginis magnitudo	ibidem
Vermis insectorum quomodo accrescit	5.19.6	Vinaginis partus	6.1.15
Vermis parit si xus vterque	4.11.9	Vinago frugibus viuunt	8.3.37
Vermis ex apibus & vespa & crabronibus con-		Vinago quomodo capitur	8.3.41
sideratio	5.19.32	Vino pinguescunt boues	8.7.6
Vermis apum quadiu sit, stercus emittit	5.22.44	Vinum plurimas infestat grauidas	7.5.3
Vermes ex niue, & quales	5.19.87	Vinum nocet puerorum conuulsioni	7.12.3
Vermes in capite ceruorum viuunt	2.15.31	Vipera inter serpentes viuipara	1.6.21
Vermiculis quae aues aluntur	8.3.14	Vipera animal addit postquam ouum peperit	3.1.109
Vermiculi innati in ventre piscium accelerant		Viperarum vuluae qualis	3.1.111
partum	6.17.15	Viperarum foetura	5.34.1
Vermis sunt qui plantam pleniusculam habent	1.15.37	Viperarum faxis conduntur, ceterarum serpentes cauer-	
Vertex capitis quid	1.7.8. & 12	nas subeunt terrae	8.15.5
Vertex nonnullis geminus	ibidem	Viperas vino venantur	8.4.8
Vertebrae omnes peruiuae	3.7.5	Vipera exuit senectutem & quando	8.17.24
Vertibula siue calli cuius naturae & generis	4.6.1	Vipera deuorat scorpionem, ideo morsus grauior.	8.29.19
Vertibula ubi generantur	5.15.61	Vireonis consideratio	9.22.1
Vertibula a faxis absoluta non mouentur	1.1.85	Vireo docilis, & ad vitae munera ingeniosus, sed	
Vertibula inter testata immobilia olfactum habet		male volat, nec grati est coloris	9.15.10
re non videntur	4.8.125	Vireoni aduersatur crex, & eius procreatio	9.1.83
Vertibula tota testa occultantur	4.4.20	Viri mores & affectus	9.1.33
Verticilli, infecta, quomodo coeunt	5.8.12	Viris quando accedit aliquid ad prolem perfectio-	
Vesicae consideratio in animalibus	3.15.1	rem	7.1.69
Vesica membrana est, & cuius generis	ibidem	Viri sunt qui non nisi foeminam procreant	7.6.15
Vesica quibus data	3.15.3	Viris multis accidit, vt facultas generandi inter-	
Vesica quae carent	5.5.32	mittatur	7.6.19
Vesicae situs	1.18.32	Viris lac post pubem exiguum	3.20.46
Vesica hominis amplior quam ceterorum	1.18.35	Vir, vide etiam Homo mas	
Vesicam habentia alium habent	1.2.13	Viscus nullum exanguibus	4.7.46
Vesicam non omnia habent quae alium habent.	1.2.14.	Viscera ambiuntur membranis	3.13.4
Vesica praecisa coire non potest nisi ad exordium		Viscera parua quibus multum carnis, maiora qui-	
suae ceruicis	3.15.5	bus parum	3.16.7. & 9
Vesica aliquando solidata est	ibidem	Viscera mollium nullis	4.1.71
Vesicae calculi quomodo conficiuntur	3.15.9	Visco vesitur turdus quidam	9.20.1
Vespa nomen proprium	4.7.4	Visui sedes certa est descripta	4.8.23
Vespa infecta pennata	4.1.22	Vita animalium quomodo euariant	8.1.2
		Vita omnium animalium & studium in duobus	

IN LIB. DE HIST. ANIM.

versatur	8.1.45	bus est	7.8.1
Vita animalium coitus voluptate discrepat.	8.1.39	Vmbilicus quomodo præcidendus, & ligandus	7.10.5
Vitæ indices scissuræ volæ manus	1.15.24	& quare	7.10.5
Vitæ longioris quibus dentes plures. item quibus rari, breuioris	2.3.8	Vmbilico carent simiæ	2.8.26
Vita sine spiratione	1.11.33	Vmbilici inter testata	4.4.1
Vitellus oui & albumen naturâ habent contrariam	6.2.56	Vmbilicis albugo vbi	4.4.8
Vitellus oui ab albumine membrana distinguitur.	ibidem	Vmbilicorum venter similis gutturi auium.	4.4.55
Vites quando dicuntur hircescere	5.14.71	Vmbilici quâdo visuntur habere sua oua.	5.12.20
Vitex vnde cera accipitur	9.40.190	Vmbilicis grandiusculis membrana à ventre guttula attextitur continua	4.4.67
Vitiflora, vide Oenantha		Vmbra piscis propter lapidem capitis maxime algore infestatur	8.19.19
Vitiligine pili omnes cani fiunt	3.11.21	Vncungues omnes quare in faxis non consistunt	9.3.2.53
Vitta piscis lógus binas pinnas habet iuxta brachias	2.13.20	Vncungues pullos, cum primum volare possunt, nido expellunt	6.6.21
Vitulo vox grauior quàm adulto boui	5.14.33	Vncunguium partus	6.1.19
Vitulis tempus castrandi anniculis est	6.50.24	Vncungues aues, vide etiam Aues aduncæ.	
Vitulus marinus ambigit, an aquatilis, an terrestis	6.12.22	Vnguio	1.15.36
Vitulo marino pedes. 1.1.94. & quales	2.1.53	Vnguuium natura	3.9.1
Vitulo marino cauda cerui modo	2.1.64	Vnguio pars communis	3.2.8
Vitulo marino lingua scissa.	2.17.84	Vngues habent quibus digiti	3.9.20
Vitulo marino fel deest	2.15.28	Vngues aut recti, aut adunci	3.9.22
Vitulus marinus serratis est dentibus	2.1.212	Vngues quibusdam ita duri, vt ferè ab ossibus nihil differant	3.11.5
Vituli marini renes omnium solidissimi	1.18.24	Vngues omnibus auiibus	2.12.12
Vitulus marinus imperfecta quadrupes, & quare	2.1.52	Vngues senibus & defunctis augescunt.	3.11.62
Vitulus marinus mammas habet	3.20.21	Vnguuium color colorè cutis & pili sequitur.	3.9.6
Vitulis marinis genitale grande est	5.2.33	Vngularum natura	3.9.1
Vituli marini coitus talis qualis canum.	5.2.32. & 33	Vngularum incrementum idem quod vnguuium	3.11.70
Vituli marini partus	6.12.27	Vngularum color pro cutis & pili colore	3.9.6
Vitulus marinus animal perfectum generat.	1.5.2	Vngulæ maiores in senecta	3.11.69
Vitulus marinus viuiparus, & secundas emittit, & lac reddit more pecudum	6.12.26	Vngues inter testata binis clauduntur valvulis.	4.4.18
Vitulus marinus meatus auditorios manifestos habet	1.11.15	Vnguibus testa læuis	4.4.21
Vitulo marino mugitus in somno	6.12.35	Vngues inter testata se subtrahere videntur ad strepitum	4.8.117
Vitulus marinus à mari victum petit	8.5.28	Vngues vbi oriuntur	5.15.55
Vituli marini quomodo humore gaudet	8.2.6	Vngues qui nunquam sedem mutare solent nulla nituntur radice	5.15.73
Vitulorum marinarum inter se pugna qualis.	9.1.38	Vngues ambigunt, animaliane, an plantæ sint.	8.1.28
Viuerra, vide Ictis		Vniualue genus inter testata quid	4.4.11
Viuipara quare dicta	1.6.17	Vniualue non multum diffidet à biualui, in partibus interioribus.	4.4.40
Viuipara omnia quæ pilos habent	1.6.23	Vniualui generi caro ita adhæret, vt nequeat nisi per vim detrahi	4.4.32
Viuipara non omnia habent pilos	1.6.21	Volæ manus natura, & qualis	1.15.23
Viuipara omnia aurículas habent exceptis cætaris	1.11.13	Volæ manus scissuræ vitæ indices	1.15.24
Viuiparis sexus vterque	4.11.8	Volandi instrumentorum differentia	1.5.37
Viuipari pisces aliqui	1.6.22	Volat pennis aut cute quæ sunt sanguinea.	1.5.39
Viuipara diutius manent in coitu quàm ouipara	5.5.14	Volantia membranis aut cute, carè nomine communi	1.5.43
Viuipara vbi foetum continent	4.11.20	Volant membranis infecta	1.5.39
Vlceribus medetur mel albicans	9.40.185	Volantia pennis vel membranis omnia bipeda, vel apeda	1.5.40
Vlmo pinguescunt boues	8.7.6	Volaces aues quæ vngues habent aducos	2.12.45
Vlmo grata apibus	9.40.21	Volatus insectorum volucrum qualis	4.7.31
Vlnam quid vocamus	1.15.15	Volucris generis vaginipennes quæ	1.5.43
Vlula natura & industria	9.17.6	Volucris insectis pennis adnexæ quot.	4.7.27
Vlula aui nocturna, vncunguis, compar gallinaceo, picas venatur	8.3.11	Volucres pennis teguntur	2.12.31
Vlula rapit colarem	9.11.69	Volucres instrumentis volandi differunt	1.5.37
Vmbilicus quid, & eius consideratio in animalibus	7.8.13	Vomitui propensiora quæ animalia	9.50.49
Vmbilicus ventris radix	1.13.1	Vomitum hominis imitatur hyena quare	8.5.9
Vmbilicus quibus est, quomodo adhæret	7.8.2		
Vmbilico augetur omnia animalia in utero quibus			

INDEX.

Vox qua parte agitur.	4.9.3	Vrfus nihil edit tempore sui latibuli. ibidem.	
Vocis à sono differentia	4.9.2	Vrfi latebram egressi arum herbam degustant.	9.6.3. & quare, 8.17.13
Vocis animalium consideratio	4.9.1	Vrfus quando exit à cauernis	6.30.9
Vocum diuersitas in animalibus	5.14.18	Vrfus animal omnium	8.5.10
Vocum differentia tractus ratione, & regionis.	4.9.69.	Vrfus quas carnes deuorat	8.5.18.
Vocem non emittunt quibus pulmo deest.	4.9.3	Vrfi ligna manducant quasi dentiant	9.6.4
Vocem neque sermonem emittunt quibus lingua libera, absolutaque non est	4.9.8	Vrfus bibit morsu	8.6.3
Vox quibus locutio, sed non contra	4.9.64	Vrforum in genere foemina animosior	9.1.22
Vox explanata quid	4.9.71	Vrfi quare minus inter se dimicant	6.18.18
Vocis consideratio tam in viris quàm pueris, tam in puellis quàm mulieribus	7.1.27	Vrfi pugna cum tauro qualis	8.5.14
Vox foeminis omnibus tenuior, & acutior.	4.11.48	Vrfus inuadit ceruos & sues feros	8.5.13
Vox hominum marium quâdo mutatur.	7.1.10	Vrfæ inter crustata, vide Arcti	
Vox immutatur in nonnullis animalibus.	5.14.16	Vrtica marina sui generis, & eius natura.	4.6.20
Vox acumine grauitateque maxime notescit.	4.9.70	Vrticæ natura corporis carnosa	8.1.33
Vocem potest promouere delphinus quare.	4.9.37	Vrticæ genus duplex	4.6.29. & 5.18.4
Vocales literæ à voce & gutture perferunt.	4.9.5	Vrticæ natura	8.2.60
Vocæ grægales pisces	9.2.5	Vrticæ à faxis absoluuntur quoties libet.	1.1.82
Vpupa motum incola.	1.1.140. & 9.11.16	Vrticæ genus quoddam absoluitur faxis, quod echinos, & pecticulos corrodit	4.6.27
Vpupa non nidificat, & vbi parit	6.1.28	Vrticarum ortus	5.16.2
Vpupa nidum est stercore hominis facit	9.15.1	Vrticæ maris mordet tactu, & non ore	9.37.34
Vpupa tum colore, tum specie immutatur	9.49.18. & quando 9.15.1.	Vrticæ omnes hibernis mensibus cibo idoneæ, & quare: & ætate rarefcunt, & resoluuntur, & quare.	4.6.32
Vrax vide Tetrax		Vrticæ pisciculis vescuntur, & os in medio habent & meatum excrementi	8.2.58
Vrina oua, vide Oua vrina.		Vrticæ nullum excrementum, ideo similis stirpibus.	4.6.28
Vrinarum consideratio in animalibus multis.	6.18.82	Vrtica herba in Oeta fricat vbera caprarum grauidarum ad lac habendum.	3.20.37
Vrinam quæ retro mittunt	5.2.6	Vterus aut vulua	1.13.11
Vrina leonis grauius olet	8.5.24	Vteri differentia in animalibus	3.1.74
Vrina quadrupedum omnino crassior quàm hominum	6.18.82	Vteri situs	1.19.10
Vrina quadrupedum à partu crassior, & quorum magis	6.18.85	Vterus vuluæ pars interior	3.1.80
Vrinæ distillationibus competit genus echinorum.	4.5.9. item genitale icteridis per ramenta ex vino. 9.6.42	Vteri omnes habent sinus geminos	3.1.76
Vrinarius meatus	1.18.33	Vteri ceruix	3.1.77
Vrinatrix aui circa aquas, & amnes versatur.	8.3.60.	Vterus mulieris vbi concepit, statim se contrahit, & ad quod tempus, & quâdo aperitur	7.4.1
Vrinatrices volucres	1.1.62	Vteri labia si leuia, inepta sunt ad conceptum: item si crassa, & quare.	7.3.2
Vrfo venter vnus 2.17.45. sed amplior	47.7	Vteri labia qualia esse debent ad conceptus communitatem	7.2.5
Vrfo totum corpus hirtum	2.1.73	Vterus ad conceptum quomodo præparandus	7.3.7
Vrfæ mammas habent quaternas	2.1.152	Vteri quibus descendunt	7.2.20
Vrforum coitus qualis	6.30.1	Vteri strangulationes sunt multis, cum menstrua eruptioni propinqua	7.2.10
Vrfæ quomodo exercent venerem	5.2.14	Vterini fratres, vide Fratres vterini.	
Vrfi faciunt tempore coitus	6.18.17	Vulneribus medetur comosis	9.40.35
Vrfæ quando coit & parit	6.30.7	Vulpes circa aquas versatur	8.3.64.
Vrfæ quo tempore parit	8.17.5	Vulpes circa aquas parit subuertanea	6.2.38
Vrfæ fert vterum dies triginta, quot parit, & qualem foetum	6.30.2	Vulpes astuta, malitiosa, & callida	1.1.154
Vrfam grauidam capi est difficile.	6.30.10.	Vulpes genitale habet osseum	2.1.179
& 8.17.10.		Vulpes minores in Ægypto quàm in Græcia, & quare	8.28.27
Vrfæ vehementer à catulis ferocit	6.18.19	Vulpis coitus & partus	6.34.1
Vrfæ prudentia cum venatores catulos infestantur	9.6.1	Vulpe & cane generant canes laconici.	8.28.55
Vrfi ingressus	8.5.17	Vulpes noctu capit ardeolam, pellam nomine	9.1.96
Vrfi cõduntur, sed de causa ambigitur	8.17.2	Vulpi inimicus asalo. 9.1.98. item circus accipiter 78. item lupus 76	
Vrfæ quandiu latet, & quando catulos in aperitum ducit	8.17.5	Vulpi amicus coruus, & quare. 9.1.100. ite ferpens, & quare. 1.12.	
Vrfi cum latent pinguescunt	8.17.3	Vulpes mures venatur	6.37.12
Vrfus quando pinguescit	6.30.8	Vulpes pisces cum hamum deglutisse sese senserunt	
Vrfo tempore latibuli intestinum per incediam conuertit	8.17.12		

IN LIB. DE HIST. AN. INDEX.

rint, quomodo sibi opitulatur 9.37.34
 Vulpecularum piscium foetura qualis. 6.10.40
 Vulpecula ex mustelino genere animal intra se
 parit post ouum 6.11.23
 Vulpecula volucris cute volat 1.5.38
 Vulturum duo genera 8.3.8
 Vulturis nidificatio vbi 6.5.1
 Vultures pariunt bina oua 6.5.7
 Vulturis pullus vel nidus a nemine visus. 9.11.11
 Vulturi aduersarius a falco 9.1.82. & 101
 Vultur pugnare cum aquila 9.1.102
 Vuluae in animalibus differentiae 3.1.74
 Vuluae pars interior, loci & vterus dicitur. 3.1.80
 Vuluarum cornua quae 3.1.84
 Vuluarum acetabula quibus 3.1.121
 Vuluarum discrimen in acetabulis 3.1.119
 Vuluae acetabula quibus sunt, hae foetu accrescere

te diminuntur. 7.8.12
 Vuluae situs in bipedibus & quadrupedibus vi
 uiparis. 3.1.81
 Vuluae quadrupedum ratio 3.1.96
 Vuluae situs in ouiparis 3.1.85
 Vulua omnibus viuiparis vbi 3.1.115
 Vulua eorum quae pedibus priuata animal in lu
 cem addunt post ouum qualis 3.1.99
 Vulua auium qualis 3.1.92
 Vulua serpentum qualis 3.1.111. & 2.17.73
 Vuluarum diuersitas in piscibus 6.10.5
 Vulua piscium ouiparorum qualis, & vbi 6.13.1
 X.

X Anthus fluuius, vide Scamander.
 Xylophthorus vermicul? vbi nascitur, &
 eius descriptio 5.32.11
 Xylophthorus in aurelia trahit ut eruca. 5.32.20

ARISTOTELIS DE HISTORIA ANIMALIUM LIBER PRIMVS INTERPRETE THEODORO.

Quibus animalia inter se differant, quibusve conueniant, eorundemque naturae diuersitas. Cap. I.

Nimalium partes, aut incompolitae sunt, quae scilicet in similes sibi partes diuiduntur, ut caro in carnes, & ob eam rem similes appellantur, aut compositae, quae aptae secari in partes dissimiles sunt, non in similes: ut manus, non in manus secatur, aut facies in facies: quapropter eas dissimiles nominemus. Quo in genere partium sunt quae non modo partes, verum

etiam membra appellantur: videlicet quae, cum ipsae totius integritate describantur, habeant tamen intra se partes diuersas, suique generis opificia, ut caput, ut pes, ut manus, ut totum brachium, aut petus. quippe quae & ipsae partes sint totae, & ex partibus constent diuersis. Quaeque autem pars dissimilari ex similaribus constat: ut manus ex carne, ossibus, nervis. Habent vero animalia partes, aut eandem sibi omnes, aut diuersas. Partes eandem, vel specie intelligi volo: ut hominis nasus, aut oculus, specie cum naso, aut oculo hominis alterius conuenit, & caro cum carne, & os cum osse. quod idem de equo & ceteris, quae specie inter se consentire statuimus, intelligi debet. ut enim totum se habet ad totum: sic partes singulae sese ad singulas habeant, necesse est. vel genere, quanquam excessu, defectuue inter se differant. De ijs loquor quorum idem est genus: verbi gratia, auis, aut piscis. Id enim vtrunque differentiis consumitur generis: Et species complures tum piscium, tum etiam auium habentur. Differunt vero inter se partes penè plurimae eorum contraria affectuum qualitate: ut coloris, aut figurae, eo quod aliae magis, aliae minus affectu ijs ipsis qualitatibus sint. Multitudine etiam, & paucitate, & magnitudine, paruitateque, & omnino excessu, defectuque discrepant. Cum alijs crusta, alijs testa protegmine habeatur: & alijs rostrum porrectius sit, ut gruibus: alijs breue. Penna item alijs vberius, alijs parcius data est. Sed tamen in his quoque ratio partium nonnullarum diuersa est. cum alia calcari, aut aliquo armentur aculeo: alia nihil eiusmodi habeant: & alijs apex in capite sit, alijs desit. Sed enim, quod propè dixerim, partes plurimae, & ex quibus tota moles compacta est, aut eadem sunt, aut ratione contrariorum, & per excessum defectumque differunt. Pluris enim minorisque rationem referri ad excessum, defectumque, putauerim oportere. Non desunt quibus partes, nec species sint eadem, neque excessu.

su defectiue, sed proportionē conueniant: quomodo os cum spina, &
 vnguē cum solida vngula, & manum cum forcipato pedis, & pen-
 nam cum squama conuenire animaduertimus. Quod enim penna in
 auium genere est, idem squama in piscibus habetur. Partes quas singu-
 la animalia habent, hunc in modum diuersas, easdēve intelligimus: 40
 atq; etiā situ contemplamur. Sunt enim complura, quæ easdē habeant
 partes, sed non situ eodem: verbi causa. Māmas alia in pectore habent:
 alia in feminibus. Partes autem similes, aut molles, ac humidæ sunt:
 aut siccæ, & solidæ. Molles inquam vel omnino, vel quādiu in sede ma-
 neāt naturali: vt sanguis, sanies, adeps, seuum, medulla, semen genitale, 45
 fel, lac, vbi haberi id potest, caro, & quæ ijs proportionē respondeāt. Itē
 excrementa omnia, modo tamen diuerso: vt pituita, & sedimenta alui,
 atq; vesicæ. Siccas ac solidas intelligi volo, neruum, cutem, venam, pi-
 lum, os, cartilaginē, vnguē cornu. æqui uoce enim ad genus appella-
 mus: cum cornu tum figura, tum toto, dicimus. Itē quæ ijs proportio- 50
 ne respondent. Animalium vero differentiæ, aut per vitas, aut per actio-
 nes, aut per mores, aut per partes constitui dignū est. Quibus de rebus
 primum formula quadam agēdum: deinde generatim discussione dili-
 gentiore differendum censemus. Profecto differentiæ, quæ in morum,
 victuum, actionūmq; ratione versantur, colligi debēt: eo quod alia sint 55
 aquatilia, alia terrestria: & aquatiliū ordo duplex. Alia enim in fluīdo
 degunt, victūmq; petunt ex humore: quem etiam humorem per vices
 recipiūt, & reddūt: nec viuere possunt, nisi versentur in humore: quod
 plurimē piscium parti euenire apertum est. Alia degunt quidē in fluī-
 do, victūmq; inde emoluntur: sed aerem, non humore recipiunt, & fo- 60
 ris parere solēt. Cōplura huius generis sunt partim gressilia, vt lutris,
 latæ, crocodilus: partim volucres, vt mergi, vt vrinatrices. Quinetiam
 quæ nullis pedibus innitātur: vt natrix. Nonnulla cum victum in hu-
 more exerceant, nec foris viuere queāt, nihil vel aeris vel humoris reci-
 piunt: vt vrticæ, vt ostrea. Aquatilis autem generis alia marina, alia flu- 65
 uialia, alia lacustria, alia palustria vt rana, vt cordula. Terrestrium vero
 animantium alia accipiunt, reddūtq; aerem (quæ res spiratio nomi-
 natur) vt homo, & quæcunq; terrestria habent pulmonē. Alia quāuis
 aërem recipiant: tamen sedem in terra perpetuo tenēt, & victum indi-
 dē capiūt, vt vespe, apes, & reliqua insecta. Quo nomine ea appello, quo- 70
 rum corpus incisuris præcingitur, aut parte tantum supina, aut etiam
 prona. Sed cum terrestrium plura, vt dictum est, cibum ab aquis petāt,
 nullum generis aquatilis est, quod & aquā recipiat, & terram cibi cau-
 sa petat. Sunt porro quæ primum viuunt in humore, deinde forma im-
 mutata, foris vitam incipiāt agere: vt culices palustres. ex ijs enim asili 75
 proueniunt. Ad hæc alia sede stabili degunt, alia mutabili, & vaga. Se-
 des stabilis in humore tātummodo est. Terrestrium nulla statu immu-

tabili viuunt. At aquatiliū plura saxi affixa, vitam omnē traducunt:
 vt conchæ genera complura. Quinetiam spongia sensum habere ali-
 quē creditur. argumēto, q̄ multo difficilius abstrahūtur: nisi clāculum
 80 agatur, vt referūt auulsores. Sunt item quæ & adhærere soleāt, & quo-
 ties libuit absolui: vt genus quoddam eius, quam vrticam vocamus.
 Quippe cum nonnullæ ex his noctu absolutæ pascantur. Non desunt
 complura, quæ cū sint absoluta, mouere tamen se nequeant, vt ostreæ,
 85 & quæ tota simplici mitiorique testa operta, vertibula appellantur, &
 calli, aut tubera. Vis item alijs nādi tributa est: vt piscibus, vt mollibus,
 vt crustatis, velut locustis. Quædam ambulare possunt: vt genus can-
 crorum. quippe quod, quanq̄ suapte natura aquatile est, tamen vim ha-
 bet ambulandi. Terrestriū vero alia volucres sunt, vt aues, vt apes, quæ
 90 modo inter se quodam alio differunt. Alia pedestria, quorum item alia
 gressilia, alia reptilia, alia tractilia sunt. Animal quod volucre tantum
 sit, vt piscis natatile solummodo est, nullū nouimus. Nam & quæ pen-
 nis cuteis volant, ingredi possunt. Vnde vespertiloni etiā pedes sunt:
 & vitulus marinus pedes habet minutos. Sic nōnullæ aues de pedes sūt,
 95 quæ ob eam rem apedes à paruitate pedū nuncupantur. quod genus
 auiculæ penni plurimū valet. sicut cætera quoq; prōpe similia, vt pen-
 nis præualere: sic pedibus degenerare videntur, vt hirundo, & falcula,
 siue riparia. Hæc enim omnia, & moribus, & volatu, & specie proxima
 inter se cōspiciuntur. Apparet apes omnibus anni temporibus. Ripa-
 100 ria æstate tantum, cum imber incessit. tunc enim & apparet, & capitur.
 denique rara hæc auicula est. At vero quæ gressilia, eadēmq; natatilia
 sint, complura reperiuntur. necnon differentias illas vitæ, actionēsq;
 animantium continent. Sunt enim aliæ gregales, aliæ solitariae, tum vo-
 lucres, tum nantes, tum etiam pedestres. vitam aliæ ancipitem degunt:
 105 vt eadē modo societate, modo solitudine gaudeant. Item alię ciuiles,
 alię inciuiles. Tum ex gregalibus, tum etiam ex solitarijs sunt, gregales
 in volucrū genere, columbi, grues, olores. Nullum, cui vngues adūci,
 gregatile esse perpendimus. Complura etiam inter nātes pisciū gene-
 ra gregatim degere scimus: vt quos cursores vocant, & thunnos, & li-
 110 molas, & hamias. Hominis naturā ancipitē societatis, ac solitudinis esse
 apertum est. Ciuiles appello animantes, quæ labori communicant idē,
 quarum opus communi efficitur opera, munusq; idem omni est, quod
 non omnibus gregalibus competit. Ciuilis generis est homo, apis, ves-
 pa, formica, grus. Quarum aliæ sub duce degūt, vt grues, vt apes. Aliæ
 115 nulli subditæ imperio sunt, vt formicæ, & alia innumera penē genera.
 Sunt item tam ex gregalibus, quàm ex solitarijs aliæ, quæ sedem nun-
 quā mutant: aliæ quæ mutare statō tempore soleant. Et aliæ, quæ carne
 vescantur, aliæ quæ frugibus, aliæ omnia attingant. Nō desunt quæ ci-
 bo sui generis vtantur: vt apes, vt aranei. Apes enim melle, & quibusdā
 a. ij.

alijs dulcibus aluntur. Aranei venatu muscarum viuunt. Nōnulla pi- 120
scibus vesci natura voluit. Ad hæc, aliæ aut vim habent venâdi, aut in-
genio recondendi cibi dotata sunt. Aliæ nec ad venâdum aptæ, nec ad
recondendum. Item aliæ domicilia sibi parant, vt talpa, mus, formica,
musca, apis. Aliæ nullis se includere casis patiuntur, vt plures tam infe- 125
cti generis, quàm quadrupedis. Quine tiam locis discrimen aliud exi-
stit. Quippe cum aliæ cauernas subeāt, vt lacerti, vt serpentes. Aliæ per
summa telluris degāt, vt canis, vt equus. Ac aliæ foramina sibi excauēt.
Aliæ nunquā eo munere fungantur. Et aliæ noctu vagentur, vt noctua,
vespertilio. Aliæ interdiu tātum. Addo etiam alias esse cicures, alias fe- 130
ras. Et alias perpetuo, cicures, vt hominē, vt mulum. alias perpetuo fe-
ras, vt pantheram, vt lupum. nonnullas etiam facile posse māsuescere,
vt elephātos. Sed quin aliter partiendum est. Genera enim quęcunque
placida sunt, hæc eadem fera quoq; possunt reperiri, vt fues, equi, ho-
mines, oues, capræ, canes, boues. Item aliæ mutę omnino sunt. aliæ stre- 135
pitum tantum elidunt. aliæ vocem etiā formāt, quarum aliæ loqui pos-
sunt, aliæ vocem solam nullis exprimendā literis reddunt. Atque aliæ
loquaces, aliæ taciturnę, aliæ oscines, alię inoscines. Omnium vocalium
animātium cōmunis mos est, vt sui initus tempore potissimum canāt,
& blaterent. Alię præterea camporum incolę sunt, vt palumbes. Aliæ 140
montis, vt vpupæ. Alię cum hominibus degere solent, vt columbi. Item
aliæ copia libidinis gaudent, vt perdicum genus, & gallinaceorū. Aliæ
minus, venere valent, vt quæ coruinā speciem gerunt. quippe quę raro
soleant coire. Marinarum etiam animantium alię pelagicę, alię litora-
les, alię saxatiles sunt. Ad hæc, alijs data vis est dimicandi, alijs ingeni- 145
um cauendi, & euitandi. Viribus pollent, quæ iniuriam vel inferant
alijs, vel illatam sibi propulsent, seque defendant. Cautę & prouidę
sunt, quæ aliquid in seipsis præsidij habent contra inuendā iniuri-
am. Differunt præterea moribus. Nam alię mites, remissę, & minime
peruicaces sunt: vt boues. Alię animosę, peruicaces, brutę omnino: vt
fues, syluestres. Alię ingeniosę ac timidę: vt cerui, lepores, cuniculi. Alię 150
illiberales, perfidę, infidiosę que: vt serpētes. Alię liberales, fortes, & no-
biles: vt leones. Alię generosę, feroces, infidiosę: vt lupi. Nobile enim id
est, quod ex bono prodijt genere. Generosum autem, quod non à sua
natura degenerarit. Et alię astutę, malitiosę, callidę: vt vulpes. Alię ani- 155
mosę, & amatrices, & assentatrices: vt canes. Aliæ mites, & mansuetu-
dini addictę: vt elephantes. Aliæ verēcundę, & cautę: vt anseres. Aliæ
inuidę, & ornatus ac politurę studiosę: vt pauones. Homo vnus ex nu-
mero animalium omnium, vim obtinet cogitandi. Et cum memorię,
atque disciplinę complures animātes esse participes possint: nulla ta- 160
men præter hominem potest reminisci. Sed de moribus, vitęque gene-
ris cuiusque diligentius pōst.

Quæ corporis partes animalibus communes: quæ item pro-
priae sint. Cap. II.

5 **Q**mnium autem partes communes animalium sunt, qua-
cibus recipitur, & in quam deuoratur. Quas quidem
partes & easdem esse, & diuerfas, nihil prædictis ratio-
nibus prohibet. Aut enim specie, aut excessu, aut pro-
10 portione, aut situ determinandum est. Ab his aliæ cō-
munes plurimorum animalium partes habentur: &
quæ cibi excrementum emittitur. Non enim hæc omnibus data est.
Partem qua cibus recipitur, os appellamus: in quam deuoratur, ven-
triculum. Reliqua pars multiplici nomine significatur. Sed cum du-
plex sit excrementum, hoc est siccum, ac humidum: quæ partem illam
humidi excrementi capientem habent, hæc sicci quoq; receptaculum
continent. Quæ vero hoc habent, non illud etiam habere omnia noui-
mus. Quam ob rem quæ vesicam habent, alium eadem etiam obtinēt.
At vero quæ alium habent, non omnia & vesicam possident. Humidi
15 nanque excrementi conceptaculum vesicā: sicci alium nominamus.
Reliquis magna ex parte tum eæ, quas enumerauimus, partes tributæ
sunt: tum etiam qua semen genitale mittatur.

Quomodo animalia inter se differāt in seminis prolifici emis-
sione. Cap. III.

5 **V**æ modo gignere animal possint, aut in se ipsa semen
prolificum mittunt: aut in alterum. Fœmina quod in
se mittit, appellatur. Mas quod in alterum. Sed in nō-
nullis discrimen id fœminæ & maris non est. Species
quoq; partium, quæ ad ipsam pertinent procreationē,
diuersa est, cum alia vuluam habeant: alia quod vuluę
proportione respondeat. Partes hæ sunt, quæ necessariae, vel omnibus,
vel plurimis datæ animalibus sunt. Omnibus vero sensus vnus tactus
inest communis. Itaque pars qua sentiendi vis ista contineatur, nomi-
10 ne vacat. Alijs enim eadem: alijs ex proportione habetur.

Quod humorem vnumquodque animal habeat: sed huic,
vel illi aliter. Cap. IIII.

5 **H**umorem item genus quodq; animalium cōtinet. quo
si aut per vim, aut per naturā ipsam priuetur, in perni-
ciem agatur, necesse est. Habent etiam id diuersum, in
quo humor ille, & fiat, & contineatur. Sunt hæc in alijs
sanguis, & vena: in alijs, quod his proportione respon-
deat. quæ quidem imperfecta sunt: atq; alterum fibra,
alterum sanies dicitur. Tactus itaq; in parte corporis similari consistit:
vt in carne. Aut in aliqua generis eiusdē. deniq; in parte sanguinea: aut
in ea quæ ex proportione vice illius habeatur. Omnibus tamē parte si-
a. iij.

milari sensum hunc cōtineri certū est: sicut ē cōtrario potētias agētes
partibus dissimilaribus tributas esse apertū est. vt ori, ciborū cōfectio-
nē: pedibus, aut alis, aut quibusvis proportionē accommodatis, officium
incedēdi. Ad hęc animalū alia sanguinē habēt: vt homo, equus. deniq;
omnia, quę aut perfectā pedibus carēt: aut binis, quaternisve pedibus
constāt. Alia exanguia sunt: vt apes, vt vesp̃. Atq; inter marina, sēpia,
locusta. deniq; omnia, quę pedibus plus q̃ quaternis innitantur.

¶ Quę animalia perfectum animal, quę oua, quę vermem gi-
gnant: quōve ritu quęq; incedant. Cap. V.

Item alia animal gignunt perfectum, alia ouum, alia
vermem. Procreant animal homo, equus, vitulus mari-
nus, & reliqua, quę pilis integuntur: atque in genere
aquatili, quę cete appellamus, vt delphini: & quę car-
tilaginea vocantur. Quorū alteris fistula data est, bran-
chię defunt: vt delphinis, & balenis. Habēt delphini fi-
stulam à dorso: balenę à fronte. Alteris branchię detectę: vt mustelo,
raia, reliquisq; generis eiusdem. Ouum id ex fœtibus perfectis voca-
mus, cuius ex parte principio animal cōsistit. Reliquum vero alimēto
ei, quod gignitur, est. Vermis id est ex quo toto animal totū per subie-
cti fœtus formationem, incrementūq; gignitur. Animalū ergo quę
animal generāt, aut oua intra se prius conficiunt, vt cartilaginee. aut
ilico animal intra se formant: vt homo, vt equus. At vero in lucē fœtu
perfecto, aut animal æditur, aut ouum, aut vermis. Ouū ipsum, aut pu-
tamine cōtinetur testaceo, & bicolor est: quale auiū esse videmus. Aut
cute molli obducitur, vnicolorq; est: quale cartilaginea, vermēsque pa-
riunt. Vermes item, aut continuo mobiles sunt, aut immobiles. Sed de
his accuratius post, cū de generatione agetur, differemus. Nūc anima-
liū reliquas differentias addimus. Enimvero alijs pedes natura dedit,
alijs negauit. Et quę obtinēt pedes, aut binos hęc habent: vt homines,
atq; aues, duo hęc tantūmodo genera. Aut quaternos: vt lacerti, vt ca-
nes. Aut plures: vt cētipedes, & apes. Verū quęcūq; ambulāt, omnia pe-
des pari numero possident. Quę autem in genere natāte pedibus ca-
rent, hęc aut pinnis natāt, vt pisces (quorū alij quaternas: binas scilicet
parte prona, & binas supina habēt: vt aurata, vt lupus. alij binas tantū,
qui lōgi, læuēsque sunt: vt anguillę, vt cōgri) aut nullas omnino habēt, vt
murena: sed ita mari vtuntur, vt terra serpentes: modōq; simili repūt in
humore. Cartilaginei quoq; generis aliqua pinnis carent, videlicet quę
plana sunt, & caudam habent: vt raia, & pastinaca. suāq; ipsa latitudine
natāt. Raia tamen pinna habere videmus: & quęcūq; suam latitu-
dinem non colligunt in mucronem. Quę autē pedes habere putātur,
vt mollia, tum pedibus ipsis, tum pinnis natant, & quidē his celerius,
iners autem alueus ducitur: vt sēpia lolligo. polypus potest: sēpia &

lolligo nequeunt. Crusta intecta, vt locustę suis caudis natant, celerri-
mēq; retrorsum, pinnarum caudę adiunctarū beneficio. Cordula etiā
pedibus natat, & cauda: quam similem siluro habet, quoad parū ma-
gno licet conferre. Volucrum autem alię penna volāt, vt aquila, vt ac-
cipiter: alię mēbrana sicca, vt apes, vt scarabęi: alię cute, vt vulpecula,
vt vespertilio. Volant pennis, aut cute, quę habent sanguinē. Membra-
nis siccis, quę sanguine carēt, vt insecta. Sunt porrō quę vel pennis, vel
mēbranis volāt, omnia bipeda, aut apeda. Angues enim circa Aethio-
piam tales volare narrātur. Genus pennatum, auem appellamus. reli-
qua duo genera nomine carent cōmuni. Volucris autē generis exan-
guis, alijs pennarū tutelę crusta superuenit, vt vaginipēnes possint nū-
cupari: velut scarabęis. alijs pennę nulla crusta integuntur. quorum
alia bipennes sunt, alia quadripenne. Gerunt pennas quaternas, quę
aut grandiora sunt, aut aculeo in aluo armātur. Vaginipēnis illius or-
dinis nullum est, quod aculeum gerat. Bipeda anteriore parte aculeos
gerunt: vt musca, tabanus, asilus, culex. Omnia quę sanguine carēt, mi-
nus quā quę habent sanguinē, adolefcunt, paucis marinis exceptis,
vt mollium nōnullis. quę quidem genera grandiora locis tepidis red-
dūtur, & mari potius, aut dulcibus aquis, quā terra. Omnia quę se
mouent, aut quaternis notis mouentur, aut pluribus. Quaternis tan-
tum, quę habent sanguinem: vt homines binis manibus, binisq; pedi-
bus: aues binis alis, & binis pedibus: quadrupedes pedibus quaternis:
pisces pinnis quaternis. Nam & quę pinnis, aut nō amplius binis, aut
nullis, vt serpētes, vtuntur, quaternis ea quoq; notis nihilominus mo-
uentur. flexus enim quaterni his aguntur: aut bini cū pinnis binis. At
vērō quę sanguine vacua pedibus se pluribus moueant, siue volucres
sunt, seu pedestres, ijs certe motus per notas plures exercetur: vt ani-
mal, quod à vita die vno describenda ephemerum appellatum est, pe-
dibus quatuor, pennisq; totidem mouetur. Quippe quod non solum
vitę suę ratione proprium id merito habeat: sed etiam cum quadru-
pes sit, volucre quoq; est. Omnia porrō tam quadrupeda q̃ multipeda
modo simili moueri solita sunt. cunctis enim motus per diametrum
agitur. Verum cum cætera ducibus binis pedibus incedant, cancer
vnus quaternis regi solitus est.

¶ Quę animalia habeant sanguinē, quęve eodē careant. Cap. VI.

Vmma vero animalium genera, in quę singula digerā-
tur, rediganturque animalia, quibus scilicet illa con-
summantur, & constent, hęc sunt: auis, piscis, cetus.
quę quidem omnia habent sanguinem. Ad hęc ge-
nus testa intectum est, quod ostreum siue concham
appellamus: & crusta inclusum aliud, quod nomine
vacat communi, vt locustarum, & cancrorum, & gāmarorum genera.

aliud item molle, vt loligines, vt lolij, vt sepiæ. Adde genus insectum: quæ omnia genera sanguine carēt. Et quorū natura pedes habere patitur, multis hæc pedibus constant. Sed insectorum vel aliqua volucres esse apertum est. Reliquorum animantiū genera nulla præterea ampla intelligūtur. Vnum enim quod plura genera cōtineat, nullum est. Sed aut simplex est, nullis ipsum specificis euariās discriminibus, vt homo: aut diuidi quidē potest in species, sed nullis nominibus distinctas. Quæ enim genere quadrupede nō pēnato continētur, sanguinem quidem omnia habent: sed alia animal pariunt: alia ouum. Dixerim hæc ouipara: illa viuipara. Quæ igitur animal generant, pilos nō omnia habent: quæ autē oua pariunt, cortice omnia muniuntur. Cortex hic loco squamæ similis potest appellari. Pedestre sanguineum, quod pedibus careat ex natura, genus serpentū est: idq; intectum cortice est. Verū cum ceteræ serpentes oua pariāt, vipera vna animal gignit. Non enim pilos omnia habent, quæ animal generāt. quippe cum nōnulli ex piscibus animal procreēt. Quæ tamen pilos sortita sunt, animal omnia progignūt. Nam pilos quoq; effigie aculei spiculatos, genus quoddam esse pilorū putandum est, quales herinacei, atq; hystrices gerunt. vicem enim vilorum, non pedum, vt echinorum aculei præstant. Generis quadrupedum, quæ animal gignunt, plures quidē species intelliguntur: sed nullis ferē notatæ nominibus. Singulorū enim nomina habētur: vt hominis, leonis, equi, cerui, canis, reliquorūmq; ad hūc modum. Nullis ferē inquam. quoniam genus vnum, vel super ijs omnibus, quæ iumēta nominamus, est: vt equo, asino, mulo, ginno, inno, & mulis, quas terra Syria fert. quæ similitudine quadā nomen mularū acceperūt, quāquā nō omnino eadem, qua mulæ specie, continētur. Coeunt enim, & mutua inter se ratione progenerāt. Naturam itaque eorum, quæ minus genere certo continentur, seorsum sigillatim cōsideremus, necesse est. Hæc ita in præsentiarū formula exposuisse quadam prægustādi gratia placuit: videlicet, vt quibus de rebus tractādum, & quatenus esset persequēdum intelligeretur. Post accuratius de iisdē differemus, vt primū differētias, atq; accidētia, quæ iuncta cuiq; sunt, accipiamus: deinde ad eorū comperiēdas causas enitamur. Ita enim effici potest, vt via ratio neq; docēdi vtamur naturæ cōgrua, cum commētatio singulorum antecedit. Hinc enim aperitur quibusnam de rebus, & ex quibus effici demōstrationē oporteat. Primum itaq; partes animalīū, ex quibus cōstāt, enumerasse par est. His enim potissimū, atq; in primis tota quoq; ipsa inter se differunt: videlicet, aut eo qd alia habeāt, alia careāt: aut situ, & ordine, aut differētijs, quas antehac exposuimus. id est specie, excessu, proportionē, & affectuum cōtrarictate. Sed primū partes hominis explicare debemus. Vt enim numos ad id, quod sibi quisq; exploratum certūmq; habeat, probare solet: ita cæteris quoq; in rebus agēdū

est. At homo animalium maxime omnium notum nobis necessario est. Partes igitur hominis exteriores, & si non sensum effugiunt. tamen ne sequela, & series continuanda doctrinæ prætermittatur: atque etiā, vt sensum ratio comitetur, partes primum enumerabimus officiales, siue instrumentales: deinde simularium ordinem prosequemur.

De summis in hominis corpore partibus, & quid caput, quid item thorax sit. Cap. VII.

Summæ igitur partes, in quas primas totum diuiditur corpus, hæ sunt, caput, collum, thorax, brachium duplex, crus duplex. Thoracem eam partē appello, quæ a collo ad pudenda vsq; trunca pertendit. Capitis autem pars, quæ capillis intecta est, calua appellatur: cuius pars prior sinciput, nouissime cōsistere solita, omnium enim ossium corporis vltimum id concrefcit, & induratur. Posterior, occiput est. Media inter occiput & sinciput, vertex. Cerebrum sincipiti subditum est. occiput inane. Calua ipsa sanè tota os rarum, rotundum, cute gracilentum obductum est. habet suturas quæ mulieris est, vnā in orbem: quæ autem viri, tres in idem magna ex parte cocuntes. Iam visum etiam sine vlla futura caput viri est. Verticem caluæ medium discrimen, & equamentum capillorum vocamus: quod nonnullis geminum est. Sunt enim qui facti à natura biuertices sint: verū nō osse, sed capillorum æquamento.

Quid facies in homine.

Cap. VIII.

Faciem, partem eam nominamus duntaxat in homine quæ caluæ subiecta est. Nam piscis, aut bouis faciem dicere non solemus. Partes faciei frons, quæ sub sincipite posita inter idipsum, & oculos est. Quibus hæc magna, segnes, quibus parua, mobiles. quibus lata, mente moueri idonei. quibus rotunda, iracundi.

De supercilijs, oculis, palpebris, cilijs, pupilla, nigro, candido, angulis: & de ijs animalibus, quæ oculis careant. Cap. IX.

Supercilia sub fronte bipartito distincta, quæ si in rectum porriguntur, mollem subesse animū significāt. si iuxta nasum inflexa sunt, austerū notant, & acerbū. Sed si iuxta tempora inflectuntur, derisorem, dissimulatoremq; indicant. si vero in totum demissa, notam inuidiæ habent. Oculi his subiacent duo, legitimo scilicet naturæ officio. quorum partes superius inferiusq; tegentes, palpebræ appellantur. Pilos, qui extremo palpebrarum ambitui adhærent, cilium nominamus. Humor oculi interior, quo videmus, pupilla est. Quod eam ambit, nigrum dicitur. Quod postremo nigrum circūdat, candidum siue albugo. Pars cōmunis superioris inferiorisq; palpebræ

angulus est: quem duplicem vterq; oculus habet, alterū iuxta nasum, alterum iuxta tempora. Qui si iusto sunt longiores, notam morū maleficorum præbent. si carnosī more pectunculorum sunt, qui naribus iunguntur, malitiam præferūt. Habent profecto oculos, tum cætera animalium genera omnia, præterquam testā intecta, & si quid imperfectum aliud est: tū ea quæ animal generant omnia, præter talpam. quam modo quodam habere dixerim, cum tamen omnino habere negem. quippe cū omnino quidem nec videat, nec perspicuos habeat oculos. Verum si quis prætentam membranam detrahit, locus oculorum apparet, & pars nigra eorundem, situs deniq; & descriptio eadem, quam legitimam conspicui oculi obtinent: vtpote cum obducta cute oculi pressi, confusi, oblasiq; essent, dum crearentur.

De oculorum varietate, in quibusque animantibus. Cap. X.

Andidum oculi magna ex parte simile in omnibus est. At quod nigrum dicitur, variat, Alijs enim atrum, alijs admodum cæsum, alijs fuluum, alijs caprinum, quod morum optimorum indicium est, & ad cernendi claritatem primatum obtinet. Solus ergo potissimum animalium homo numerosa oculorum varietate notatur. Cum cæteris in suo singulis genere, color sit idem, equis exceptis: qui interdum oculis proueniāt cæsijs. Sūt oculorum, alij grandiores, alij parui, alij modici, qui optimi habentur: item alij nimium prominentes, alij cōditi, alij modice siti. Qui conditi sunt, clarissime cernere in genere quoque brutorum animalium possunt. Modicus tamen situs, nota morum est optimorum. Et, aut nimium conniuent, aut rigidi intentique constant, aut modice nutant. Notam morum laudabiliū habent, qui mediocriter conniuent. Reliquorum alteri impudentiæ: alteri inconstantiae indices sunt.

De aure, naso, temporibus, maxillis, labris, gingiuis, dentibus, lingua, palato, columella, eorumq; in quibusq; animalibus differētijs. Ca. XI.

Vris pars capitis, qua audimus, est ita, vt nulla spiratio desyderetur. Errat enim Alcmaeon qui capras spirare per aures credidit. Auris pars exterior, cui nomen auriculæ, parte cōstat superiore, pinna: inferiore, fibra. Tota autem ipsa ex cartilagine, carnēque constituta est. At pars interior forma anfractuī cochleæ similis definit in os: quod auriculam planè imitatur, in quod quasi nouissimū vasculum strepitus deuenit. Hinc meatus ad cerebrū nullus est. At in oris palatū vsq; semita pertendit, & vena de cerebro descendit eodem. Oculi quoq; in cerebrum finiūt, & vterq; positus super venula est. Aures homini tantum immobiles. Nam eorum quæ sensum obtinent audiendi, alijs auriculæ sunt, alijs desunt, meatūsque patēt ipsi audiendi: vt

ijs quæ penna, aut cortice, squamave, integūtur. At ea quæ animal generant, omnia auriculas habent: excepto vitulo marino, & delphino, & reliquis ita cetarijs. Nam & quæ cartilaginea appellauimus, animal pariunt. Verum homo vnus, aurem non mouet. Vitulus ergo marinus meatus cōtinet manifestos, qua audit. At delphinus audit quidem: sed nullis cauernis, quæ vicem præstent aurium. Cætera suas auriculas omnia mouent. Situm aures hominis eundem in orbe, quo oculi obtinēt: non vt quadrupedum nonnullis positæ superius sunt. Aurium alię leues, alię pilosę, alię medium tenent. quę quidem ad audiendum aptissimę sunt. Morum hinc præscita nulla habentur. Item alię maiores, alię parue, alię mediocres: & aut nimium, aut parum, aut mediocriter arrectæ. Notam morum optimorum habēt quę mediocres. At quæ magnæ arrectæq; vltra modum, stultitiæ indices sunt, aut loquacitatis. Partem inter vtrūlibet oculum, & aurem, & verticem positā, tempora appellamus. Item pars faciei nasus, quæ meatū præbet spiritui. Aërem enim ea parte reddimus, & accipimus. Sternutamētū quoq; eadem agitur parte. quod flatus vniuersi eruptio est, signum augurale, & vnum ex spirituum omnium generibus sanctum, & sacrum. Tum etiam spiritū trahi in pectus, & inde reddi necesse est. quod fieri non potest nisi naribus spiremus. cū reciprocatio spiritus de pectore per gurgulionem, nō de capite parte aliqua actitetur. sed datur viuēdi facultas, etiam si desit spiratio. Olfactus quoq; id est sensus odoris hac eadē parte sumministratur. Mobiles esse pares natura voluit, nec sicut aures immobiles, sua cōpage. Pars nasi, quæ cartilaginea nares discriminat: interseptum vocamus. Meatum vero vtrūque, inane. nasus enim bipartito distinctus est tramite. Elephantis proluxa, validaq; naris augetur: eiūsque vsus idem, qui manus. Ea nāq; cibos tam siccōs quā humidos colligunt, capiūt, & in os admouent, soli animantium omnium. Est præterea maxilla duplex, cuius pars prior mentū: posterior mandibula est. Mouent animalia omnia maxillā inferiorē: crocodilo fluuiatili excepto. Is enim vnus superiorem mouet. Labra mox à naso habētur, caro permobilis. Quod autem intra maxillas & labra describitur, os est: cuius partes palatum, & fauces. Inest pars sentiens saporem lingua, vim istam sentiendi præcipue obtinens parte sui primore. Nam si interiore tāgat, minus sentiet. Omnia præterea quæ caro sentire potest, lingua etiā potest: vt durum, calidum, frigidum, sua quauis parte, sicut & saporem. Hæc aut lata est, aut angusta, aut mediocris, quæ quidem optima, & explanatissima est. Item aut absoluta, aut constricta, qualis tortorum, balborūque est. Carne soluta, rara, fungosa, lingua constat. Eius pars quædam ligula est. Bifida oris compago, tonsillæ. Multifida gingiuarū appellantur. carne hæc cōstant. Intūsque dentes ossei cohærēt. Parte vero penitiore particula pēdet alia vuigera, venę applicata, columella nomine: quę si imodice hu-

me facta intumescat, inflāmentūq; nomine vūx vocatur, & strangulat.

De collo, pectore, eorūq; partibus. Cap. XII.

Ollum, quod inter pectus & faciē est. Cuius pars prior guttur, posterior gula, quātūque colli ipsius cartilagineū priorem obtinens sitū vocem transmittit, & halitum, id arteria nominatū est. At vero quantū interior carneū spinæ præiacet, gula dicitur. Pars autē posterior colli extima, ceruix appellata est. Partes thorace tenus dispositæ hē sūt. Thorax ipse parte priore posteriorēq; constat. Mox à collo pectus priorē obtinet sitū bipartitū, in mammam parte sui vtrāq; extuberans. Māmis laxior contextus corporis est, iūcta papilla: per, quā fœminis lac transmissum elicitur. In maribus etiam lac fieri potest. Verum caro his spissa: mulieribus fungosa, foraminulentāq; est.

De ventre, inferioribūq; vsq; ad seminale membrum. Cap. XIII.

Enter infra pectus est parte priore, eiūq; radix vmbilicus est. Cui radici pars subiecta in latus vtrūq; ilia dicitur. Quæ autem rectē subiungitur, sumen est, siue abdomen. Cuius postremum aqualiculus. Sed super vmbilicum hypochondrium est, à cartilagine quasi subcartilagium denominatum. Cauum autem commune subcartilagij & ilium, cholago est. Partem posteriorem lumbi pari structura præcingunt: vnde nomen osphys inditum est. Partis vero excretoriæ quod subditum quasi stragulum est, nates appellatur. In quo autem femur versatur, coxa, & acetabulum. Pars fœminæ propria, vterus aut vulua est. Maris, penis, foras postremo thorace propendens, parte sui prima carne propemodū constans, & æquabili facie turbinata. Nomē à glande pars hæc mutuata est: quam quæ integrit cutis, vacat nomine. quæ vulnere obducto coalescere nequit: sicut nec genæ, aut palpebræ præcisæ reduci ad vnitatem quæunt. Totum tamē quod ex ea cute glandēq; constat, præputium est. Reliqua pars cartilaginea est, & augeri ampliter potest, & ingredi, atque egredi contra, q̄ iumētorum. Subiacent mēbro genitali testes gemini cute obducti: quod scortum nominamus. Testes ipsi nec eiusdem naturæ sunt cuius caro: nec multum à carne dissident. Sed quemadmodum hæc se habeant ac omnino de cæteris huiusmodi partibus, postea accuratius disseremus.

De seminalis membri viri, & mulieris varietate. Cap. XIII.

Mulieris autem genitale contra, quā viri formatum est. Cauum enim subditum pubi est, non sicut maris propensum, ac prominens. Ceruix ab vtero effertur, accessum prolifico maris semini præbens. Exitum humidi excrementi suo sexus vterq; genitali habet sumministrandum. Communis colli, & pectoris pars iu-

gulum est. Costæ, brachij, & humeri ala. Femoris, & imi ventris inguen. Pars item interior femoris, & natis cōmunis coles. Exterior, subnatale. Thoracis iam partes omnes primores diximus.

De dorso, cæterisq; partibus posterioribus. Cap. XV.

Orsum pone pectus est. Cuius partes scapulæ, & spina, infraque è regione ventris lumbi habentur. Communes autem partis superioris, inferiorisq; costæ octonæ. Nam de hominibus gentis turdulorum, quos septenis costis ferūt creari, nullius idonei auctoris testimonio constat. Habet sanè homo suas partes ita dispositas, vt in eo, & superius sit, & inferius, & prius, & posterius, & dextrū, & sinistrum. Constat sanè dextrum & sinistrum, ex similibus ferè partibus, atq; eisdem. Verum sinistra omnia sunt imbecilliora. At posteriora prioribus & superiora inferioribus discrepant: præterquam q̄ inferiora similitudinem superiorē præferre ea dixerim ratione, qua venter imus respondere assolet faciei, in corpulentia vel gracilitate: & crura cum brachijs cōmunem ineunt rationē. Itaq; quibus cubiti breues, ijs etiā femora magna ex parte breuia sunt: & quibus pedes exigui, ijs manus quoq; paræ habentur. Membri vero superioris bipartitam cōpactionem brachium, siue vnam appellamus. Cuius partes lacertus agilis, gibber, cubitus, manus. Partes manus palma, & digiti quinque numero. Digiti pars quæ se inflectit, nodus, siue articulus est: quæ rigida constat internodium dicitur. Digitus pollex nūcupatus vno inflectitur nodo: cæteri binis adducūtur. Inflexus vero tum brachij, tum digitorum omnium agitur in interiora. Brachiū ad gibberum appellatum inflectitur. Nodus quo cum brachio manus iungitur, coartatūq; brachiale vocatur. Pars interior manus vola dicitur. carnosa est, & scissuris vitæ indicibus distincta. lōgioris scilicet vitæ singulis, aut binis ductis per totā: breuioris binis, quæ non longitudinē totā designent. Exterior neruosa est, & nomine carens. Membri inferioris bipartita cōpactio crus est. Huius femur, quod biceps. Mola, quod locum orbiculatum foris adiectum est. Tibia quod gemino osse subiacet, Cuius pars prior crea, posterior sura caro neruosa, venosave alijs retracta à poplite, quibus nates sunt pleniores: alijs detracta quibus graciliores. Postremum cruris malleolus geminus vtriq; partitus lateri est. Pes autem, quod multiplici osse constat. Cuius pars posterior calx, prior discreta in digitos quinque est: media plātæ nomine explicatur, cuius quod carnosum inferius, solum attingit. Vestigium est, quod superius pronam conficit partem, neruosum, & nominis adhuc indigū est. Hæret summis digitis vnguis, & nodus interuenit: sed nō nisi vno inflexu adducūtur. Quibus pars interior plantæ nō caua, sed ita pleniusscula est, vt solum toto attingat vestigio, ij versuti sunt, & fraudulēti. Cōmune femo-

ris, & tibiæ, genu poplæsq; est. Partes maris, ac fœminæ communes hæ
sunt: quarum situs, quemadmodum ad superius, inferius, prius, poste- 40
rius, sinistrum, dextrum se habeat, tametsi per corporis summa visu ex-
ploratur, ac patet, describendus tamen is quoq; recitandusq; est, eadem
illa de causa, qua superiora enumerauimus omnia: scilicet, vt series cõ-
mentandi seruetur perpetua, dum ordinem persequimur omniũ, quo
minus lateant ea, quæ nõ modo eodem homines, quo cætera animalia 45
possident. Ergo superiora, inferioraq; hominem omnium maxime ani-
malium habere, ratione locorũ naturalium intelligimus. Eius enim par-
tes tam superiores, q̃ inferiores ad situm orbis vniuersi superiorẽ infe-
riorẽq; dispositæ sunt. Itidem quæ priores, posteriorẽsque, atq; etiam
dextræ, sinistræq; habentur. Cũ cæterorum animalium genus, vel om- 50
nino respectu eiusmodi careat, vel confusius ita constet. Caput itaq; cæ-
teris omnibus superiorem obtinet sitũ, corporis sui ratione. At homo,
quoniam (vt modo diximus) ad vniuersi orbis habitum institutus est,
idcirco partem etiam istã habet respondentem parti sublimi vniuersi.
Caput, ceruices & collum excipiunt, tum pectus & dorsum. Alterum 55
prius, alterum posterius est. Subiacent his venter, & lumbi, genitale, &
nates: mox femur, & tibia: postremo pedes. Crura vero anteflectũt eo-
dem scilicet quò & incedunt. Pedis etiã pars mobilior eodem se flectit.
Calx è tergo positus est. Malleoli, situm imitantur aurium. quippe qui
latera teneant imi cruris, quo modo aures iunctę lateribus capitis habẽ- 60
tur. Brachia ex latere corporis sinistro dextrorq; depẽdent, atque se in-
troflectunt, ita vt homini potissimum de uexa crurum, & brachiorum
aduersa inter se sint. Sensus autem, partẽsq; eorum sensorias, oculos di-
co, nares, linguam, eodem scilicet priorem in partem spectantes habe-
mus. At auditũ, eiusq; partem sensoriam, id est, aures à latere, eodem in 65
orbe, quo oculos. Distant oculi hominis sibi interuallo, proportionẽ
magnitudinis respectu cæterorum animalium minimo. Tactus è sensi-
bus homini exquisitissimus, deinde gustus: reliquis superatur à multis.
Ita partes exteriores collocatæ, atque dispositæ sunt, nominatũrque præ-
cipue: & cognitæ per vsum, sitũq; euidentiorẽ habentur.

¶ Cum quibus animantibus hominis cerebrum, gula, arteria, &
venter conueniant. Cap. XVI.

T vero interiores contra. Sunt enim hominum in pri-
mis incertæ, atq; incognitæ. Quã ob rem ad cæterorũ
animalium partes, quarum similes sint humanæ, refe-
rentes, eas cõtemplari debemus. Primum igitur cere-
brum capitis, priorem obtinet situm, nõ modo in ho- 5
mine, verum in cæteris etiam animalibus, quibus ea
pars data est. Omnibus autem in ijs est, quæ sanguinem obtinent, & ob
eam rem sanguinea appellantur: atq; etiam quæ mollia nomine specia-

li nũcupantur. Sed homo plurimum cerebri proportionẽ magnitudi-
nis, ac humidissimum habet. Continent id membranæ duæ. altera ossi 10
adhærens, valida: altera ipsum cerebrum attingẽs, infirmior. Bipartitũ
omnium cerebrũ est, postremũq; iungitur quod cerebellũ appella-
tur. quod certe & tactu & specie formã habet diuersam. Pars vero po-
sterior capitis inanis, & caua omnibus est: prout in singulis magnitudi-
ne variatur. Quibusdã enim caput grande, facies subiecta capiti parua: 15
vt quæ rotunda sunt facie. Alijs caput paruũ, maxillæ longæ: velut ge-
neri omni iumentorũ. Cerebrum omnibus priuatum sanguine est: nec
venam intra se vllam continet. & ad tactum frigidum per naturam est.
Habet suo in medio plerisq; omnibus cauũ quoddam exiguum. mem- 20
brana obhærente venosa, cuticulariq; obducitur. Osse postremo cõtine-
tur tenuissimo, infirmissimoq; omniũ capitis ossium, cui nomen occi-
piti. Meatus ab oculis terni ad cerebrũ pertinent, ita vt maximi & me-
diocres ad cerebellum tendant: minimi ipsum cerebrũ adeant. Minimi 25
ij sunt, qui propiores naribus oriuntur. Maximi porrò illi æquidi-
stant, nec vsquã coire possunt. Mediocres coeunt. quod præcipue in ge-
nere piscium patet. & cerebro sunt ij propiores q̃ magni. Minimi perq̃
laxo inter se distant interuallo: & nunquã ob eam rem possunt coire.
Gula intra collũ est, ab angustia & longitudine nuncupata: cui comes
arteria iungitur, priorem obtinens situm in omnibus ijs, quæ eam ha-
bere naturæ placuerat. habent autem omnia quibus pulmo est. Natu- 30
ra cartilaginis arteria constat: & sanguinis perquam exigui compos
est, venulis complexa tenuibus. Quod ad superiora, id est oris habitum
pertinet, è regione posita est foraminibus narium, quæ in oris partem
patescunt. Vnde fit, vt quoties inter bibendum humor retrahitur, ef-
fluat ex ore per nares. Iungitur linguæ postremæ, quæ ligula nomina- 35
ta est, posita inter ea, quæ modo dixi, foramina: videlicet apta, quæ per
vices arteriæ foramentum, quod ad os spectat, operiat. Arteria altero
sui extremo, cum lingua ima coniungitur: altero ad pulmonis intercas-
pedinem descendit, tum in vtrũq; finditur partẽ pulmonis. Esse nãq;
bipartitus pulmo omnium expetit. Verum in ijs, quæ animal generat, 40
distinctio non æque apparet: minimẽque in homine. Est præterea ho-
minis pulmo simplicior, nec ita multifidus, vt nonnullorũ animal pro-
creantiũ est: nec læuis, sed inæquabilis est. At in ouiparo genere, vt aui-
bus & quadrupedibus, quorum partus oui primordio inchoari solitus
est, pars altera pulmonis multum discissa ab altera est, ita, vt binos ha- 45
bere pulmones videantur. Atque à singulari arteria partes in vtrũq;
pulmonis latus duæ dependent. Venæ quoque maiori: ac alteri, cui no-
men est aortæ, pulmo connectitur. Spiritus vero, quoties inflatur ar-
teria, caua subit pulmonis. Hæc mucronata specie cartilagineis didu- 50
cuntur corpusculis, de quibus foramina quoquo versus per diminutio-

nes arctioribus, subinde ampliora excipientibus transmittuntur. Cor etiam arterię iungitur, obelīs, cartilagineis, fibrosisque vinculis: & qua annectitur cauum est. Spiritus dum arteria inflatur, an subeat cor, minus in nonnullis constat, scilicet minutis. At in grādiōribus animalū spiritum cor subire ipsum apertum est. Arteria ita se habet: & accipien-
 55 di, reddendique tantummodo spiritus officio fungitur. Nihil etenim aliud vel siccum, vel humidū pati ipsa videtur: sed ubi in eam tale quid decerrauerit, tamdiu torquetur, dum excutiat quod delapsum est. Gula ab ore & ipsa dependet, continua tum spinę, tum arterię nexu fibra-
 60 rum: & per septū transversum in ventriculū finit, carnis speciem referens, & pariter distēdi in longū latūmq; habilis. Ventriculus autem humanus canino similis est, quippe, qui non multo amplior sit q̄ intestinū, sed quasi intestino similis ampliori. Tū intestinū simplex flexuosis orbibus est, à quo proximū intestinū admodū amplū. Aluus autē ipsa suillę
 65 similis est, quippe quę & ampla sit, & quod vīq; in sedē porrigitur, breue id, corpulentūmq; trās mittat. Omentū medio à ventre depēdet, quod non nisi pinguis membrana est: sicut etiam in cāteris animātibus, quę vnū continent ventrem, & vtrāq; parte oris dentata sunt. Lactes super
 70 intestina positi sunt, qui & ipsi latiore cōstant mēbrana, & pinguescūt. Pendent ex vena maiore, atque aorta, venāsque per multas frequēti cursu deferunt ex pari illo venarum grandium ad intestina, de summis ad ima vsque spargentes. Gula, arteria, venter ita se habent.

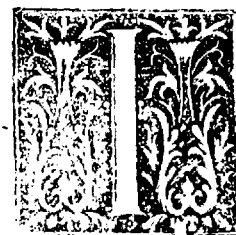
De corde hominis, cāterorūmq; animantiū, & eius sede. Ca. XVII.

Or sinum triplicē continet, iacet paulo à pulmone superius ad arterię fissuram, opertum membranę inuolutro pingui, & corpulento, qua venę maiori adnectitur, & aortę. Iungitur cum aorta suo mucronato turbine, in pectūsque parte eadem vergit omnium pariter, quę pectus fortiūtur. Omnibus vero tam pectore constitutis, q̄ ea ipsa parte carētibus, cor ēque suo mucrone in partem vergit priorem: verum latere sapius potest, quoniam dissecto animante dimoueat. At parte sui ampliore, & gibba, superiora corporis spectat. Habet maiore partem sui mucronis carnosam, & spissam: & neruulos
 10 suis in cauis continet. Situm cāteris animalibus in medio pectore est, in quibus scilicet pectus inest. Homini tantum in partem sinistram potius vergit, paulo à mammarum distinctione ad læuam inclinans papillam, pectoris parte superiore: nec magnū est, & specie tota non oblongum, sed rotundius. Parte tamē extrema in acutū se colligit, exitque
 15 penē in mucronem. Habet, vt modo exposui, sinum triplicem, maximū dextro in latere, minimū in sinistro, medium magnitudine inter sinistrum, & dextrum. Omnes ad pulmōnem foraminibus parui redduntur. Quę res in vno tantū perspicua est. Inferius vero à nexu suo, ma-

20 ximo sinu venę coniungitur maiori: ad quam lactes etiam sunt. Sinu autem medio aortę annexum est. Quinetiam ad pulmōnem meatus à corde ducuntur perpetui, findūtūque eodem, quo arteria, modo in omnes pulmōnis partes: & meatus qui cōdem ab arteria tendunt, sequuntur. Verum hi superiorem obtinent situm, neque vllō communi
 25 foramine ad illos commeant: sed sua ipsi copulatione spiritum, quem cordi transmittant, recipiunt. Pertinet enim alter ad cauum dextrum, alter ad sinistrum. De vena maiore, ac de aorta separatim ratione communi post differemus. Sanguinis autem plurimum pulmo ex cāteris continet membris, quę animal pulmōnis compos, idēmq; viuiparū in-
 30 tus, forisve constituunt. quippe qui totus inanis sit, & fungosus, ac riuulos venę maioris singulis suis fistulis excipiat. Errant enim qui sanguinis vacuum pulmōnem esse arbitrantur, decepti scilicet conspectu eorum pulmōnum, quos dissectis detraxerint animalibus, quorū sanguis ilico effluit vniuersus. Cor vnū ex reliquis visceribus sanguinem
 35 habet. Et cum pulmo non intra se, sed in venis contineat sanguinem cor eundem intra se continere apertum est: singulis enim suis sinibus sanguinem tenet, verum tenuissimū medio. Sub pulmone septū transversum pectoris est, quę pręcordia, & cinctum appellant, costis, & sub cartilagineis, & spinę annexum, parte media tenue, membranęque exilitate cōtextum. Venas etiam per se cōtinet porrectas. Sunt porrō homi-
 40 nis venę crassę proportionē humani corporis.

De iecinore, liene, felle, renibus, & vesica. Cap. XVIII.

Ecur supra septum positum à dextro latere est. Lien à læuo æque in omnibus, quę membra ista disposita habent per naturam, non prodigiose. Iam enim legitimum illum locum in nonnullis quadrupedum lienem cum iecinore permutasse visum est. Verum lien annectitur, qua omentum obducit. Est hominis lien suillo
 5 similis, sed specie angusta, & longa. Iecur magna ex parte, maximoque animalium numero felle caret. Verum in nonnullis id habere sibi adnexum videtur. Rotundum iecur hominis est, ac simile bubulo. Fellis priuationem, vel in victimis nonnullū percipi certum est, quippe cū parte quadam agri Chalcidici Euboicę fel nullum pecori sit. At in Naxo,
 10 omnibus fermē quadrupedibus adeo grāde, vt qui sacra fecerint aduenę stupefiant, rem scilicet prodigij loco sibi arbitantes, nō talem esse naturam terrę illius quadrupedum. Iecur venę maiori adnexum est, nulla ex parte aortā attingens. Vena etiam, quę à maiore proficiscitur
 15 iecur transigit, quā portę appellatę iecoris habentur. Lien quoque venę vni maiori adnexus est: vena enim inde ad lienem pertendit. Renes post hæc iuxta spinam ipsam adhærent, bubulis similes. Dexter in omnibus, quibus sunt renes animalibus, superiorē obtinet locū, minúsque

Lactes red-
 dit Theodo-
 rus, pro me-
 fenterio.
 Quomodo
 autē excu-
 tur, vide apud
 Hermo.

pingui obducitur, & siccior est, quod vel in omnibus æque liquido ma-
nifestatur. Pertinent ad renes meatus tam ex vena maiore quam ex
aorta, sed non ad cauum. quod alij amplius, alij arctius sua media par-
te continent: præterquam in vitulo marino, cuius sanè renes quamuis
bubulis similes sint, tamen omnium solidissimi visuntur. Meatus vero,
qui eò pertinent, omnes in renum corpus absumuntur. cuius rei ar-
gumentum est, quòd sanguine carent: nec intra se quicquam concre-
scere ostendunt. Habent igitur, vt modo dixi, sinum exiguum, à quo
meatus duo insignes ad vesicam deueniunt. Alij etiā ex aorta frequen-
tes, ac validi eòdem pertendunt. Ex medio autem renum singulorum
venæ singulæ, cauæ, nervosæ dependent, spinam prætereūtes ipsam an-
gusto itinere: tum in vtranq; abolentur coxam, ac denuo ibi porrectæ
apparent, demumque in vesicam descendunt. Hæc enim loco vltimo
posita est, meatibus annexa illis porrectis à renibus ad ceruicem, vri-
narium producentem meatum: & ferè circumundique extenuatis in
fibras membranulis proximis, quodāmodo septo illi trāsverso pectoris
deligata. Est profecto vesica hominis proportionē, q̄ ceterorū, amplior.

De genitali membro, & testibus: quibūsvē corporis partibus
mas à fœmina dissentiat. Cap. XIX.

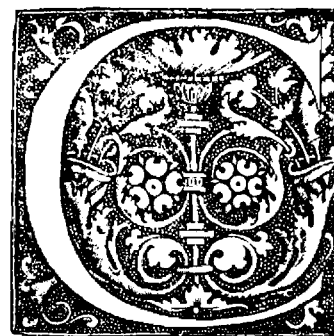

Enitale ceruici vesicæ adnectitur, foramine foras dire-
cto peruium, sed paulo inferius altero intra eandem
semitam conuio deductum. Quorum foraminum al-
terum ad testes, alterum ad vesicam, nervosum, car-
tilaginosumq; tendit. Testes ex eo maribus pendent:
de quibus postea partium communi examine, quem-
admodum se habeant, differemus. Hæc eodem modo vel in sexu fœmi-
neo, omnia natura conformauit, atque disposuit. Nulla enim parte in-
teriore sexus inter se differunt, nisi vtero: cuius forma qualisnam sit, ex
confectionum descriptione petendum, expectādūque est. Situs eius
ad intestina infra aluum à parte priorē. Tum vesica iuncta supra vterū
est. sed de vteris quoq; pariter omnibus differendum postea est. Neque
enim similes dati omnibus sunt, nec forma simili cōstituti, si vterus cæ-
terorum quoq; animalū vulua dicenda est. Partes hominis tū interio-
res tū exteriores, has talēsq; & ad hunc modū haberi perspectum est.

PRIMI DE HISTORIA ANIMALIVM
LIBRI FINIS.

ARISTOTELIS PHILOSOPHI
DE HISTORIA ANIMALIVM LIBER SECVNDVS, IN-
TERPRETE THEODORO.

Quæ animalia in quibusdam conueniant, in quibusdam dif-
ferant. Cap. j.

Aeterorum animalium partes, aut communes
omnium sunt, vt superiore volumine explica-
tum est: aut aliquorum generum propriæ. Eæ-
dem autem diuersæve inter se sunt, eo modo
quo superius dictum est. Quippe cum omnia
ferè animalia genere diuersa partium quoq; sua-
rum plurimas specie habeant diuersas: & aut
proportionē tantum easdem, genere autem di-
uersas: aut genere tantum easdem, specie autem diuersas. Sunt etiam
complures, quæ alijs datæ: alijs denegatæ sunt. Ergo quadrupedes quæ
animal generant, caput, collum, & omnes capitis partes sortiūtur. Ve-
rum ipsæ singulæ partes, forma inter se differunt. Iam leoni ceruix osse
vno rigida constat, nec vertebris vllis iungitur. Interiora autem omnia
canibus similia continentur. Habent quadrupedes, quæ animal gene-
rant, omnes vice brachiorum crura priora: sed præcipue, quæ multifi-
dæ sunt, hæc manibus suo digitato pede respondent. hoc enim ad plu-
ra quasi manu vtūtur. Partem etiam læuam minus q̄ homo absolutam
habent, & agilē: excepto elephanto, qui digitos numero quinq; indiu-
isos, leuiterq; discretos, crura priora multo posterioribus lōgiora, & mal-
leolos posterioribus imis cruribus possidet. Habet præterea talem, tan-
tāmq; narem, vt ea manus vice vtatur. quippe qui non nisi ad os illam
admouens, & bibat, & edat, suo etiam rectori eam erigit, atq; offert: &
arbores quoq; eadem prosternit, & quoties immersus per aquam ingre-
ditur, ea ipsa ædita in sublime reflat, atq; respirat. Adunciuſcula parte
sui postrema, naris hæc est: sed flecti non potest. cartilaginea enim, &
proinde rigidiuſcula est. Solus etiā animalū homo ambidexter, hoc est,
dexter manu vtraq; nascitur. Pectus animalia omnia humano propor-
tionatum pectori habere visuntur, verum nō simile: latum enim pectus
humanū est, cætera angusta. Nullū est enim, quod præter hominē mā-
mas parte gerat priorē. Elephātus mammas duas quidē, sed nō in pe-
ctore habet: sed paulo citra. Flectūt autē crura priora cōtrā, atq; poste-
riora: & econtrario q̄ homo mēbra inflectūt, excepto elephanto. Qua-
drupedes enim quæ animal generāt, genua ante se flectūt, suffragines
in auersum aduersaq; inter se habent cōuexa curuaturæ crurum suo-
rum. Elephas nō vt aliqui retulerūt agit: sed considēdo crura inflectit,
b. ij.

nequit tamen præ nimio pondere, vtrunq; in latus æquilibrium quodam
 vergere: sed aut læuo incubat, aut dextro, atq; eo ipso habitu requiescit.
 Fleēt hic certe suos posteriores poplites modo hominis. At ouiparis
 quadrupedibus, vt crocodilo, lacertæ, & reliquis generis eiusdē crura,
 tum priora, tum etiam posteriora retro fleētuntur, paulū in latus ver- 40
 gētia. Nec secus in ceteris multipedibus agitur, nisi q̄ medij pedes sub-
 inde ambigui amplius in latus fleētuntur. Homo inflexum membrorū
 suorum eodē e contrario agit, quippe qui brachia retrorsum fleāt,
 quanq̄ ita, vt paulū vergant in latera exteriora, crura ante contrahat
 recte. Sed quod antē tam priora q̄ posteriora infleāt, nullum est. Om- 45
 nibus vero humeri, armivē cōtrā, q̄ cubiti, aut crura priora fleētuntur.
 Coxæ etiā cōtrā, quā suffragines. Cum itaq; homo cōtrā, q̄ magna
 pars ceterorum animalū fleāt, fit, vt si qua alia membris huiuscemo-
 di constant, ea quoq; e contrario fleāt. Aues etiam suos inflexus simi- 50
 les quadrupedibus agunt. crura enim quæ bina habent, in posteriora
 curuant. alas, quas vice brachiorū, aut crurū priorū obtinent, in prio-
 ra. Vitulus marinus tanq̄ læsa imperfectaq; quadrupes est. quippe qui
 cōtinuo à scapulis pedes habeat manibus similes, modo vrsæ. In quinos
 enim findūtur digitos, qui singuli ternis articulis fleātur, & vnguibus
 muniātur nō magnis. Pedes quoq; posteriores quinis discretos digitis 55
 habet, & curuatura, & vnguibus cū primis conueniētes. verum forma
 proximos piscium caudis. Motus animalium quadrupedum ac multi-
 pedum, per diametrum agitur. quomodo subsistere etiā solent. Initium
 autem incedēdi omnibus à dextris partibus. Gradiuntur pedatim leo-
 nes: & genus camelorum vtrūq; bactrianum dico atq; arabium, peda- 60
 tim incedit, cum pes sinister nō transit dextrū: sed subsequitur. Partes,
 quas homo habet priores, quadrupedes infra habent supinas. Quas au-
 tem ille posteriores, hæ pronas. Magna item quadrupedū pars caudam
 habet. Nā vitulo quoq; marino cauda inest, quāvis exigua, cerui modo.
 De genere simiarū postea dicemus. Omnia ferē quadrupeda, eadēmq; 65
 viuipara, sunt pilosa: nec hominis modo læua esse nouimus. Homo cer-
 tepaucissimis, exiguisq; integitur pilis, nisi in capite. qua quidem parte
 hirtissimus omniū ipse est. Ceteris quæ pilis vestiūtur, partes pronæ pi-
 losiores sunt: supinæ, aut glabræ omnino, aut minus pilosæ habētur. At
 homo cōtrā. Ciliū etiā homini vtraq; in palpebra: & alæ oppletæ pilis, & 70
 pubes: quod ceteris abest. Carēt enim cilio palpebræ inferioris: sed pau-
 lo inferius pili rari nōnullis exeūt. Ipsorū autem quadrupedum pilis
 intectorum, alijs corpus totū est hirtū: vt sui, vrsæ, canis. alijs collum hir-
 tius pari vndique modo: vt leoni, & reliquis iubatis. alijs prona tātum
 ceruicis, à capite ad sumos artus villi gerūtur: vt equo, vt mulo, & reli- 75
 quis capronatis. Quo in genere, bonastus quoq; è syluestribus cornige-
 ris enumerāndus est. Quinetiam hippelaphus satis iubē summis cōtinet

armis, qui à forma equi & cerui, quā habet cōpositam, nomen accepit,
 quasi equiceruus dici meruisset. Necnō fera, quæ & ipsa ab equo Hip-
 80 pardiū nominata est, capronas parte gerit eadē. Sed vtrūq; id genus te-
 nuissimo iubæ ordine à capite ad sumos artus crinescit. Propriū equi-
 ceruo villus, qui eius gutturi modo barbæ depēdet. Gerit cornua vtrū-
 que, excepta fœmina equiceruini generis: & pedes habet bisulcos. Ma-
 gnitudo equicerui nō dissidet à ceruo. Gignitur apud Arachotas: vbi
 85 etiā boues syluestres sunt, qui differāt ab vrbānis, quantū inter sves vr-
 banos, & syluestres interest. Sūt colore atro, corpore robusto, rictu leui-
 ter adunco, cornua gerūt resupiniora. Equiceruo cornua sunt capræ
 proxima. Elephātus in quadrupedū genere hirtus minime est. Caudæ
 etiā animalium pili corporis modū imitantur, dūmodo cauda nota ali-
 90 qua auctiore dependeat. est enim nōnullis tam exigua, vt vix dignosci à
 sensu possit. Camelus propriū inter ceteras quadrupedes habet in dor-
 so, quod tuber appellāt: sed ita, vt Bactrianæ ab Arabijs differāt. Alteris
 enim bina, alteris singula tubera habētur. Sūt etiam omnibus singula
 parte ima, quale in dorso, tubera: quibus incumbat reliquū corpus, &
 95 firmetur, quoties in gēua inclinātur. Papillas quatuor modo vaccæ,
 habet camelus, caudā asino similē, genitale retro. Gēua singula in sin-
 gulis cruribus sūt, & flexus artuū, nō vt quidā perhibēt, plures: sed pro-
 pter alui interuallū, plures esse vidētur. Habet etiā talū similē bubulo:
 clunes proportionē magnitudinis paruos. Bisulcum id animal est: nec
 101 vtrinq; dentatū. Sed bisulcū sic est, vt pes parte posteriore scissus, paulu-
 lum sit ad flexū digiti secundū: parte autē priore summa, quadriparti-
 to findatur discrimine paruo, quantum primo tenus digiti inflexu, &
 quiddā inter fissuras perinde vt in anserū pedibus adiectū cōtexat. Pes
 vestigio est carnosus, vt vrsæ: qua de causā eas, quæ per exercitū lōgio-
 105 re itinere fatiscunt, calceant carbatinis. Omniū quadrupedum crura
 osse, neruōq; abundant, carne deficiunt. Quinetiam nullū quod pedi-
 bus constet, excepto homine, pedes habere carnosos perspectū est. Co-
 xarum etiam carne exuberante, in clunes vacāt. quod in genere auiū
 cōspici apertius potest. At homo cōtrā. quippe qui nullā ferē sui cor-
 110 poris partem tam carnosam habeat, quā nates, femora, tibias. Quas
 enim suras vocamus, nō nisi carnis copia, parte tibiarū posteriore cōplē-
 tur. Quadrupedū autē quæ sanguine cōstant, eadēmq; animal generāt,
 aliæ multifidæ sunt: quales hominis manus, pedesq; habētur. Sunt enim
 quæ multiplici pedū fissura digitētur: vt canis, leo, pāthera. aliæ bisulcæ
 115 sunt, quæ forcipē pro vngula habeant: vt oues, capræ, cerui, equi fluuiat-
 tiles. aliæ infisso sunt pede, vt quæ solipedes nominantur: vt equus, mu-
 lus. Genus sanē suillū ambiguum est. Nam & in terra Illyriorum, & in
 Pœonia, & nōnullis alijs locis sves solipedes gignūtur. Bisulca igitur bi-
 nis fissuris vtrinq; id est à parte priore, posteriōreq; diducūtur. Solipe-
 b. iij.

da eam partem continentem ex toto habent. Sunt item animantiū, alia 120
cornigera, alia mutila: Quæ cornua gerunt, bisulca magna ex parte per
naturam sunt: vt bos, ceruus, capra. Quod autem idem & solipes, & bi-
corne sit, nullum est, quod nos adhuc norimus. At solipes, idemq; vni-
corne est, quanquam rarū: vt asinus Indicus. Ille enim & vnicornis, &
solipes est. Vnicornis vero, idemq; bisulcus, orix est. Talum etiam asi- 125
nus ille Indicus solus in solipedū genere possidet. Sus enim, vt modo
dixi, ambiguus est: quo fit etiam, vt talo careat probiore. Per multa ex
bisulcorū numero talum habent. At vero multifidum nullū adhuc ta-
lum eiusmodi habere cognitum est, vt ne hominē quidem habere cer-
tum est. Sed lynxi semitalo simile quiddam: leoni autem tortuosum in 130
anfractū est, quale effingunt. Omnia vero quibus datus est talus, cruri-
bus eū posterioribus cōtinē: ita, vt erectus in suffragine parte sui pro-
na foras, supina introrsum spectet. & quæ vneres vocātur, intus aduer-
sæ sibi positæ sint: quæ canes, foris: quæ antennæ, supra habeātur. Situs ta-
lorū omnium talis est. Sunt nōnulla quæ simul bisulca sint, & iubam 135
habeant, & cornua bina orbē inflexu mutuo colligentia gerant: vt bo-
nassus, qui in Peonia terra, & Medica gignitur. Quæ autē cornuta sūt,
eadē omnino quadrupeda esse certum est, nisi qui per translationē cor-
nu habere dicatur. quēadmodū Aegyptij de colubris Thebanis perhi-
bent, quasi aliquid illis veluti vestigiū cornus extuberet. Ceruo ex cor- 140
nigeris vni cornua tota solida. Cæteris caua quodā tenuis, & mucrone
demum cōcreta sunt. Pars caua ex cute potius oritur, quā solidū quid-
dam ossē enascens subit, implētq; totā, quomodo cornua boum constare
videmus. Soli etiā ceruo cornua omnibus annis decidua, initio à bi-
matu. Cæteris perpetua, nisi per vim aliquam amittāt. Māmas item ha- 145
beri varie certum est. Nam & inter se ipsæ quadrupedes, & ab homine
māmarū differunt ratione. Membrorū etiam quæ ad venereum coi-
tum accommodata habētur, discriminē planē est. Patet ratio varia mamma-
rū: cū alijs māmæ parte priore, hoc est, in pectore, aut iuxta pectus sint
binæ, binisq; papillis, vt homini, vt elephāto sub armis duæ, tam mari, q̃ 150
fœminæ per quā exiguæ: nec pro corporis vastitate, ita vt eas à latere cō-
spicere propemodum nequeas. Vrsæ māmās habent quaternas. Alijs
māmæ inter femina binæ, papillæq; binæ: vt ouibus. Alijs papillæ qua-
ternæ, vt vaccis. Quibusdā nec in pectore, nec in feminibus māmæ, sed
in vētre habētur, & quidē plures, verū non omnes parēs, vt canibus, vt 155
fuiibus. Cū itaq; cetera id genus habeāt plures, pantheræ quaternas vē-
tre medio gerūt. Camelus quoq; in vētre māmās duas cū papillis qua-
tuor habet vt bos. Leæna etiā duas in vētre. Maribus solipedis generis
nullæ sunt māmæ, nisi ijs, qui matri similes prodierunt. quod in equo-
rū genere, euenit. Genitale mariū alijs foris est: vt homini, equo, & alijs 160
multis: alijs intus, vt delphino. Quibus foris est, his aut ante habetur: vt

homini, & reliquis, quæ modo dixi: aut retro. Quinetiā ijs, quæ ante ge-
rūt, aut & penis, & testes absoluti pendēt, vt homini: aut alio adhærēt,
& aut plus, aut minus absoluūtur. Non enim pariter apro, & equo mē-
165 brum hoc absolutum est. Elephātus etiam genitale equo simile habet,
sed parū: nec pro corporis magnitudine. Testes idem nō foris cōspi-
cuos, sed intus circa renes cōditos habet, quocirca initū celerius agit.
Alijs itaque testes absoluti, vt equo: alijs non absoluti, vt apro. Sus fœ-
mina genitale ea continet parte, qua pecoris vbera habentur, & cū per
170 libidinem turget, ac prurit ad coitū, sursum tantisper hoc retrahit, ver-
tūque foras: vt inde mari coitus sit facilius. rescissum id longe produ-
ctius, & dehiscens amplius est. Genitale maxima animalium parte ita se
habet. Nonnulla ex auerso mingunt: vt lynx, leo. camelus, lepus. Ma-
res igitur ita inter se discrepant, vt expositum est. Fœminæ omnes ex a-
175 uerso mingunt. quippe cum etiam fœmina elephantorū genitale, vt cæ-
teræ, inter femora habeat. Genitalis vero ipsius differētia numerosa est.
Alijs enim cartilaginosa, carnosūque est: vt homini. quod, vt parte
carnosa inflari nequit, sic cartilaginosa intumescit, excrefcitque. Alijs
neruosum: vt camelo, vt ceruo. Alijs osseum: vt lupo, vulpi, mustelæ, icti-
180 di, id est, mustelæ rusticæ, quam viuerram interpretor. nam is quoq; os-
seum gerit. Ad hæc homo cum ad iusta incrementa peruenit, partē su-
periolem habet minorem q̃ inferiore, contrā atq; cætera animalia, quæ
sanguine consistunt. Partem superiorem intelligi volo, quātū de capite
ad eam pertendit partē, qua exitus patet excrementis. Inferiorem au-
185 tem, quātū ab ea ipsa subsequitur reliquū corporis. Animalibus er-
go, quæ pedibus inniti natura voluit, crura posteriora partē cōplēt in-
feriorem. Quæ autē pedibus carent, ijs cauda, & quicquid vice caudæ
similēq; habetur, pro parte inferiore est. Tales perfectis iam incremētis
animantes euadunt. Discrimen autē in crescēdo est. Homo enim prius
190 quā adultior sit, partem superiorem corporis habet maiorem q̃ infe-
riorem: & quo per ætatem amplius augetur, eo ecōtra euenit, vt infe-
riora sint superioribus lōgiora. Quam ob rem vnus ipse nō modo eo-
dem ingredi solet infirma adhuc ætate, quo iam firma ingreditur: sed
195 primū dum infans est, quadrupes reptat, deinde se erigit, bipēsq; ince-
dit. Sūt quæ ex proportionē incrementa partis vtriusq; capere soleant:
vt canis. Nonnulla primum parte superiore minora sunt, post maiora
cum creuerint, eadem parte euadunt: vt iumenta. nullum enim ex his
addita ætate auctius redditur ea parte, quæ ab ungula ad clunē porre-
cta est. Dentes etiam cæterorū animalium multiplici differentia, tum
200 inter se, tum hominis ratione euariāt. Habēt enim dentes omnia quæ
quadrupeda, sanguinea, viuipara sunt, sed variè. Sunt enim alia vtrinq;
dentata, alia altero dentium ordine carent. Quæ enim cornua gerunt,
hec nō dentata vtrinq; sunt: quippe quæ primoribus maxillæ superioris
b. iij.

careant dētibus. Quāq̃ sunt nōnulla, quæ & cornibus vacent, & vtrin-
que dentata nō sint, vt cameli. Item alia dentes habent exertos: velut a-
per. Alia sine his sunt. Et alijs dentes ferrati: vt leoni, pantheræ, cani. A-
lijs continui: vt equo, vt boui. Sunt enim dentibus ferratis, quorum se-
ries acutorū dentiū mutua insertione pectinatim se cōstipat. Quod au-
tem simul & dentē exertū, & cornu habeat, nullū est: nec vero quod si-
mul & ferratis dentibus sit, & alterutrū habeat illorū, hoc est, vel cor-
nu, vel dentem exertum. Primores maxima ex parte habent acutos, in-
teriores planos. Vitulus marinus ferratis omnibus est, vt generi pisciū
affinis. Piscibus enim ferē omnibus ferrati sunt dentes. Genus autem
quod duplicem dentiū ordinē habeat, nullum nostro in orbe est. Verū
apud Indos (si Ctesia credendū est) belua gignitur (vt ille scribit) cui
nomē manthicoræ, dentes triplici vtrinque ordine, magnitudo, hirtitudo
& pedes leonis, facies & aures hominis, oculi cælij, color rubricę, cauda
scorpionis modo terrestris aculeo armata, spiculāq; agnata iaculans,
vox fistulæ, tubæve nō absimilis, cursus nō minoris pernecitatis q̃ cer-
uis, feritas tanta vt nunq̃ possit mitescere, appetitus præcipue carnis
humanæ. Mutantur dentes tum homini, tum etiam quibusdā alijs ani-
malibus: vt equo, mulo, asino. Homini primores mutantur. Maxillares
autem nullum animal mutat. Sus, nullū omnino dentem amittit.

¶ An canes mutant dentes, quōve modo vetustiores à recentio-
ribus dignoscantur. Cap. II.

DE canibus diuersa sententia est. Quippe cum alij nul-
lum ijs decidere dentem opinentur, alij caninos tantū
appellatos mutare velint, quos etiam homo amittit: ve-
rum hoc latere: propterea quia non ante mutant, q̃ pa-
res intus enascantur. Quod idem, uel in cæteris scilicet
feris euenire verisimile est. Et quidem caninos tantum
mutare perhibentur. Aetas vetustiorum recetiorūque canum den-
tibus iudicatur. Iuuenibus enim dentes candidi, & acuti: ætate proue-
ctis nigri obtusique.

¶ Dentes equorum senio candidiores fieri, pluresque mares
quàm fœminas habere. Cap. III.

AGitur certe in equis contrā, atque in cæteris animalibus.
Cum enim cæteris senectute dentes nigrescant,
equo cādidiores redduntur. Planos ab acutis diste-
minant, qui canini appellantur, formæ vtrorūq; par-
ticipes. quippe qui infra latiusculi, supra acutiusculi
sunt. Maribus dētes plures q̃ fœminis: vt in genere ho-
minum, ouium, suum caprarum patent. In cæteris nondū exploratum
est. Quibus plures, hæc viuaciora magna ex parte sunt. Quibus pau-
ciores & rariores, hæc magna ex parte vitæ sunt breuioris.

¶ Hominibus circiter vicesimū annū genuinos dētes nasci. Cap. III.

Homini nouissimi maxillares, quos genuinos voca-
mus, circiter vicesimum annum gignuntur, & viris &
mulieribus. Iam vero quibusdam mulieribus anno
etiam octogesimo maxillares illi nouissimi non sine
dolore exierunt. Viris quoque idem euenisse accepi-
mus. Quod certē ijs accidit, quibus in iuuentute ipsi
genuini nati non fuerint.

¶ Elephātes mares à fœminis distare in ordine dentiū. Cap. V.

Elephanto dentes vtrinque quatuor, quibus conficit
cibum, atque in farinæ speciem molit. Duo præterea
prominent grandes, quos mares grandiores, resima-
tōsque habent: fœminæ minores, & contrā, quàm ma-
res: vergunt enim deorsum, pronique deuiant. Statim
cum natus est elephantus, dentes habet: quanquam
grandes illos non illico perspicuos obtinet.

¶ Exiguam elephantis linguam esse. Cap. VI.

Linguam perquam exiguam habet, atque interius politam,
quàm in cæteris sit: ita, vt vix eam videre possis.

¶ Quæ animalia in oris magnitudine discrepent, ibique de equo
fluuiatili Aegyptio. Cap. VII.

Ris etiam magnitudine discrimen existere animalibus
planum est. Alijs enim os rescissum: vt cani, leo-
ni. denique omnibus, quibus dentes ferrati. Alijs par-
uum: vt homini. Alijs mediocre: vt generi suum, equo
fluuiatili, quem gignit Aegyptus. Iuba equi, vngula
qualis bubus, rostrum resimum. talus etiam inest bi-
sulcorum modo, dentes exertī, sed leuiter, cauda apri, vox equi, magni-
tudo asini, tergoris crassitudo tanta, vt ex eo venabula faciant. interio-
ra omnia equi & asini similia.

¶ De simiarum genere. Cap. VIII.

Sunt quæ natura ancipite partim hominē, partim qua-
drupedem imitentur: velut simiæ, cæbi, canicipites.
sic enim cynocephalos appello. Cæbus, simia gerens
caudam est. Caniceps etiam eadem forma, qua simia
est: sed maior, validiorq; & facie caninæ similior, vnde
& nomen accepit. Ad hæc, moribus ferocioribus est,
& dente robustiore, caninōque propiore. Simia tam parte sui corpo-
ris prona pilosa est, vtpote quadrupes, quàm supina, vt speciem gerens
hominis, qui cōtrā, atque quadrupedes obtinet pilum, vt dictum iam
est. Sed crassiorē pilo simiæ vestiuntur, longēque hirtiores parte vtra-
que sunt. Conueniunt cum homine plurimum sua facie. quippe quæ

nares, aures, dentes tam primores quā maxillares hominis more habeāt. Cilium etiā, cum cetera quadrupedes non in vtraque palpebra habeāt, simia habent, quāquam pratenue, ac prolixius potissimum in inferiore. Cetera enim quadrupedes, inferioribus carent cilijs. Habent simia in pectore binas mamarum papillas, & brachia hominis modo, sed hirtiuscula: quae & ipsa, & pedes ut homo inflectunt, hoc est, ita, ut circumferentiae membrorum vtrorumque obuersae inter se adducantur. Ad haec, manus, digitos, ungues homini similes: verū omnia rudiora, efferatioraque. Pedes sui generis habet. Sunt enim velut manus maiusculae: & digitis ut manus, constant, medio longiore. Vestigium etiam manui simile est: nisi quod in longum se porrigat, & volā referens tendat ad postrema. Callosius hoc altera sui parte extrema est, & calcē inepte atque exiliter imitatur. Pedum officium duplex est, His enim, & ut pedibus, & ut manibus utuntur: inflectuntque eosdem perinde ac manus. Lacertos & femora habent brevia proportionem cubitorum & tibiarum. Umbilicum, qui emineat nullum habent. Sed durum quiddam continetur loco umbilici. Partem corporis superiorem multo maiorem habent, quā inferiorem, videlicet more quadrupedum. quinarum enim ferē ad ternarium ratione constant. Degenerant ergo tum ea de causa, tum etiam, quod pedes manibus habeant similes, & quasi ex manu, pedesque constitutos. Calcis enim postremum ad pedem, reliquae autem particulae ad manum facile referuntur. digitum namque, volae speciem gerunt. Degunt plus temporis pronae quadrupedum more, quā erectae. Carent natibus, utpote quadrupedes. Priuata cauda sunt, utpote bipedes. Exigua enim omnino cauda inest, quatenus nota solum habeatur. Genitale etiam feminae mulieris est: mari potius canis, quā hominis.

De cabis.

Cap. IX.

Aebi, ut superius dixi, omnes caudā habent. Partes vero interiores humanis similes genera haec omnia continent. Partes animalium viuiparorum exteriores ita se habent.

Viuipara quadrupeda quibus cum ceteris quadrupedibus conueniant & dissentiant.

Cap. X.

Vadrapedes quae oua pariunt, eademque sanguinem habet. Terrestre autem ac sanguinis particeps nullum oua addit, quin idem aut quadrupes sit, aut pedibus careat omnino. omnes caput, collum, dorsum, prona, atque supina corporis possident: pedes etiam priores posterioresque, & quod pectori proportionetur, modo viuipari quadrupedum generis. Caudam quoque habent longiorem, exceptis paucis. Sed haec omnia pedes in plures digitos habent discretos. Ad haec, omnibus his sensus totidem, quot ceteris quadrupedibus sunt, lingua omnibus data est: excepto, quem Aegyptus

fert, crocodilo. Nā ille similis quibusdam piscibus est. Cum enim pisces omnino spineam, nec absolutā continēt linguam: tum vel maxime nōnulli adeo laeuem, indiscretumque eum ipsum linguae tributum locū sortiuntur, ut nisi admodum labrum diduxeris, ne vestigium quidē linguae inspicere queas. Auriculis tamen haec omnia carent, meatusque tantum habent audiendi. Carent etiam mammis. Nec genitale, aut testes foris obtinent manifestos, sed intus conditos. Nec pilo, sed cortice omnia reata sunt. Dentibus etiam ferratis sunt omnia. Crocodilo fluuiatili oculi suis, dentes magni, exertique, ungues robusti, cutis corticosa, contra omnem ictum inuicta, visus in aqua hebes, extra acerrimus. Dies itaque in terra parte maxima agit, noctes in aqua teporis ratione. tepidiorem enim aquam experitur quam aerem.

De chamæleone, & eius cum ceteris similitudine. Cap. XI.

Hamæleo figura totius corporis lacertā planē representat. Latera deorsum ducta ventri iunguntur, ut piscibus: & spina modo piscium eminet. rostrum simiae porcariae simillimum. cauda praelonga in tenue desinens, & longis implicata in se orbibus lori modo, permultis. Elatior a terra est, quam lacerta. Inflexus crurum perinde ut lacertae. Pedes singuli bipartito secantur, partesque talem inter se habent situm, qualem pollex ad manus reliquam partem obiectum. Sed ipsae etiam reliquae partes paulotenus in digitos quosdam finduntur, videlicet primores triplici fissura interius, duplici exterius: posteriores interius duplici, exterius triplici. unguiculi adunci. corpus asperum totum: ut crocodilo. Oculi in recessu cauo intus recepti, praegrades, rotundi, cute simili, atque reliquum corpus obducti, media sui parte perquam exigua detecti, qua videant. Quae quidem videndi sedes nunquam cute operitur: nec pupillae motu, sed totius oculi versatione in orbem mutationemque quoque uersus aspiciat quae velit. Mutat suum colorem inflatus. Verū & niger non longē dissimilis crocodilo est. Et pallidus: ut lacertae. Maculis distinctus, ut pardus, nigris. Mutatur color toto in corpore. nā & oculi concolores reliquo corpori redduntur, & cauda eundem colorem accipit. Motus ei piger admodum, ut testudinis est: pallefcit cum moritur, defunctusque colorem eundem seruat. Gulam atque arteriam situ eodem continet, quo lacerta: carnem nusquam nisi in capite & maxillis, & postremo caudae admodum exiguam possidet. nec alibi sanguinem quam in corde, & oculis, & loco a corde superiore, & venulis hinc tendentibus. Verum nec in his quidem vlla copia, sed paucillū habetur sanguinis. Cerebrum paulo superius oculis positum est, & propē ijs contiguum. Cute autē exteriore detracta oculis, quiddam lucēs veluti annulus geneus tenuis, nulla pelle interceptus cingit. Membranae in omni ferē corporis partes multae, ac validae, longaeque firmiores quam in ceteris, tendunt. Disse-

Etus hic totus spirare præterea diu potest, motu admodum exiguo adhuc
circa cordis sedem extate. Et cum omnes corporis partes contrahit, tum
vel maxime costas cogere, atque adducere potest. Lienem conspicuum
nusquam continet, subit cauernas, & latitat more lacertarum.

De auium natura, & quibus cum cæteris terræ animantibus
conueniant. Cap. XII.

In auibus etiam partes nonnullæ similiter atque in ijs,
quæ exposui, animalibus habentur. Omnibus enim ca-
put inest, & collum, & dorsum, & supina pars corporis, &
quod pectori proportionetur. Crura etiam bina homi-
nis modo, sed quæ in auersum flectantur, eodem ritu,
quo quadrupedes faciunt, ut dictum iam est. Carent
manibus pedibusque prioribus. Peculiare inter cætera animalia alas pos-
sident, & clunem femori similem longiorem, vtrique medio tenus por-
rectam, coherione perpetua, ita ut ipsum diuulsam femur esse videatur.
sed enim femur parte alia iunctum tibiæ est. Sunt femora sanè maxima
ijs auibus, quæ ungues habent aduncos, & pectus, quod cæteris robustius.
Copia omnibus auibus unguium est. Multifidæ etiam omnes quodam
modo sunt, quippe cum pars maxima digitata sit, & nates quauis pla-
nipedes, tamen & ipsæ digitos perfectos distinctosque habeant. Omnibus,
quæ se efferunt, quaterni digiti dati sunt, terni in priore parte, singuli in
posteriore maxima ex parte pro calce. Paucis quibusdam vtrinque bini: ut
auiculæ quæ Iyngem vocant. Hæc paulo maior, quam fringilla est, colore va-
rio. Habet sibi propriam digitorum, quam modo dixi, dispositionem,
& linguam serpentibus similem. quippe quæ in longitudinem mensura
quatuor digitorum porrigat, rursumque contrahat intra rostrum. Col-
lum etiam circumagitur in auersum, reliquo quiescente corpore modo ser-
pentium. unde torquilla vulgo appellata est, quæquam turbo ab antiquis.
Ungues ei grades, & similes ut monedulis exeunt: voce autem stridet. Os
sibi proprium volucres possident. non enim labra, non dentes: sed rostrum
habent. Auriculis etiam carent, & naribus, meatibusque odorandi in rostro con-
tinent, audiendi in capite. Oculi omnibus, sicut cæteris animalibus bini,
sine cilijs. Grauiore palpebra inferiore conuiuent. Nictantur omnes,
ab angulo obeunte membrana. At vero quæ speciem noctuæ gerunt, supe-
riore etiam palpebra conuiuent. Hoc idem cortice intacta animalia quoque
faciunt: ut lacertæ, & reliqua generis eiusdem. Conuiuent enim palpe-
bra inferiore omnia, quæquam non more auium nictantur. Volucres item
non pilis, non squama, non cortice, sed pennis teguntur. Penæ omnes
caule constât. Cauda etiam tali, qualis data quadrupedibus est, volu-
cres carent: sed penis conditam gerunt. Breuem quæ longipedes ac pla-
nipedes sunt, maiorem autem quæ e contrario constât, quæ vel contra-
ctis ad ventrem pedibus volât, cum illæ caudæ pusillæ gerulæ, porrectis

in caudam cruribus ferantur. Lingua omnibus est: sed varie. alijs enim
longa, alijs brevis, alijs lata, alijs angusta. Omnium maxime animalium
post hominem literas proferre nonnulla auium genera queunt: videli-
cet ea præcipue, quibus lingua latior est. Linguam autem illam mino-
rem operiendi ministram nullum ex ijs quæ oua pariunt, superimposi-
tam suæ arteriæ continet: sed meatum ipsum modo trahunt, modo laxant
pro sui commodi desiderio. atque ita efficitur, nequid ponderis in pul-
monem delabatur. Sunt nonnulla ex auibus genera, quibus natura cal-
car etiam dedit: sed nulli datum hoc est cui ungues adunci sint. Vola-
ces porro notantur, quæ ungues habent aduncos: calcarigeræ, quæ præ
sua grauitate sint ad volandum ineptiores. Ad hæc, auium nonnullis cri-
sta addita est. quam cum cæteræ penarum eminentia quadam extructa
gerant, gallinaceus vnus peculiarem sibi sortitus est, sic enim institu-
tam, ut nec caro sit, nec à natura carnis omnino aliena.

De genere piscium, eiusque differentijs. Cap. XIII.

Piscium genus inter ea quæ aquas incolunt, vnum dis-
tingui à cæteris iure potest, cum formam euariet nu-
merosiore. Habet id caput, & prona, & supina. parte
qua venter & viscera continentur, supina habet. caudam
continuam indiuisamque parte gerit posteriore varie. Pi-
scium nulli ceruix, nulli manus aut pedes, nulli testes,
nulli mammae. Sed mamma cæteris quoque negata est omnibus, quæ animal
nequeant generare. Nec vero viuiparis omnino data est, sed ijs tantum,
quæ protinus intra se animal formant: nec primum ouum, deinde animal.
Vnde fit ut delphinus etiam mammae habeat. animal enim concipit ilico,
& creat. Continet hic suas mammae non parte superiore: sed prope genita-
le. nec modo quadrupedum papillas conspicuas habet: sed velut alueo-
los quosdam humoris duos, utroque de latere singularem, ex quibus lac
fluit, quod ore catulorum sectatium parentem excipiat. idque iam
à nonnullis perspectum est. Pisces igitur ut modo dixi, nec mammae ha-
bent, neque meatum genitalium vllum intus conspicuum. Brachias autem
rem habent peculiarem, quibus humorem quem ore acceperint, reddunt.
atque etiam pinnas, quas magna ex parte quaternas gerunt. Attamen lon-
gis, ut anguilla, binæ iuxta brachias hærent. mugilibus etiam quos la-
cus Sipharum gignit, binæ: atque etiam ei quam vittam appellant. Non-
nullis è longis nullæ omnino sunt pinnae: ut murenæ. nec brachia inte-
græ, ut cæteris piscibus habentur. Qui autem brachias habent, aut in-
tectas continent eas, aut detectas: ut cartilaginea genera omnia. Qui in-
tectas habent, ijs in obliquum utroque latere tenentur. Quæ tegumeto
carent, cartilaginea dico, ijs si plana sunt, parte inferiore, supinaque ha-
bentur: ut torpedini, ut raia. sed si oblonga sunt, eorum lateribus adhae-
rent: ut in quouis mustelino genere cernitur. Raia tamen si deductas in

latera habet brachias, tamen non spineo intestas operimeto, ut quæ non cartilaginea sunt, sed cuticulari. Item brachiatorum ipsorum, alijs simplices brachia sunt, alijs duplices. omnibus tamen simplex, quæ nouissima corpori admota est. & alijs paucæ, alijs multæ: verum in vtrunq; latus æque partitæ omnibus sunt. habent, quibus paucissimæ sunt, singulas brachias vtrinq; easq; duplices: ut aper. alijs binæ vtrinq; alteræ simplices, alteræ duplices: ut congro, vt scaro. alijs quaternæ vtrinq; simplices: ut accipenser, dentici, murenæ, anguillæ. alijs quaternæ duplici ordine, nouissima excepta: ut turdo, percæ, siluro, cyprino. Musteligenis etiam duplices, & quinæ vtraq; ex parte sunt. gladio à rostri mucrone ita appellato, octonæ duplices. Ita brachiarum colligitur numerus. Sed præter brachiarum discrimen, pisces à cæteris animalibus differunt, eo quod non pilis ut terrestria quæ animal generant, non cortice ut nonnullæ oua parientes quadrupedes, non penna ut genus auium integuntur: sed plurimi squamosi sunt, pauci quidam scabri, paucissimi leues. Ergo cartilagineorum, alia aspera, alia læuia sunt. Congri etiā, & anguillæ, & thunniles sunt. Dentes omnia piscium genera habent ferratos, pectinatimq; coeuntes, excepto scaro: ac omnia serie dentium acuta atq; multiplici fulciuntur. in lingua etiā dentes nonnullis. Linguam autē ipsam durā, & penè spineam habent, & ita adhærentem, ut interdum carere lingua videantur. Os rescissum ut nonnullis ouiparis quadrupedibus est, partes audiendi, odorandi, deniq; sentiendi nullæ conspicuæ, præterquam oculi habentur. latent etiā meatus, quibus sentire necesse sit. Oculi omnibus sine palpebris: sed non duri. Est omne sanè piscium genus sanguinis particeps: discrimine autem partus sic discrepant, ut alij oua pariant, alij animal. pariunt oua omnes, qui squama conteguntur. animal omnes qui genere cartilagineo continentur, excepta rana.

De serpentum genere.

Cap. XIII.

Reliquum ex ijs quæ sanguinem habent, animalibus genus serpentum est, quod commune ambobus superioribus esse potest. Sunt enim alij terrestres, alij aquatiles: quāquā maxima pars sit terrestris, exigua vero aquatilis, scilicet fluminum incola. Sunt etiā maris indigenæ serpentes terrestribus similes, nisi quod caput habeant congri. & quidem genera eorum complura sunt, colore numerosæ varietatis. nasci eos non in altissimis gurgitibus certum est. Scolopendras etiā (quas centipedes voco) maris incolas esse nouimus, specie terrestribus similes, magnitudine paulo minores, colore rubentiores, numero pedum copiosiores, & crurum tenuitate graciliores. nasci locis saxosis solent: & modo serpentum non magna altitudine gurgitum. Carent pedibus genus omne serpentum, ut pisces. nam remora errore nonnulli pedes habere prodiderunt. expes enim omnino est. Sed quoniam

15 pinnas habeat pedibus similes, hinc fit ut pedibus instare videatur. pisciculus quidam hæc est, saxi affuetus, in cibos non admittendus, nomen à remoradis nauibus adeptus, utilis ad iudiciorum causas & amatoria veneficia, ut aliqui volunt. Partes exteriores sanguineorum animalium, quænam sint, & quot numero, & quibus inter se differentiis
20 dissonent, explicatum iam est.

Quæ membra unicuique animalium generi interiora sint. Cap. XV.

Nunc interiorum ordinum persequemur, & primum in eo genere quod sanguine constat. hac enim ratione summa genera à cæteris differunt, quæ hæc sanguinea sunt, illa exanguia. Sanguine prædita sunt homo, & quadrupedes, quæ animal ouumve pariunt, atq; etiam aues, pisces, cetæ, & si quid aliud vacans nomine, quoniam genus non sit. Sed species simplex in singulis intelligatur, ut serpens, ut crocodilus. Igitur quæ quadrupedes viuiparæ sunt, ijs gula atq; arteria omnibus est, & eodē situ, quo homini. Ouiparis quadrupedibus atq; 10 auib; eadem illa adiuncta videmus: sed discrimen species affert earum partium. Deniq; omnia quæ aërem accipiunt, & reddunt, habent pulmonem, arteriā, gulam, & situm gulæ atq; arteriæ similem: quāquā eas partes dissimiles. pulmonem autem ne situ quidem simili continent. Cor itē omnibus est, quibus sanguis & septum transversum. quod præcordia & 15 cinctus appellatur. verum hoc in minutis præ sua tenuitate exiguitatēq; non æque spectari potest, nisi in corde. Peculiare est, quod de nonnullis bubus proditum est. genus enim quoddam bouum suo in corde officulū continere aiunt. At vero pulmo non omnibus datus est: pisces enim & omnino quæ brachias habent, carēt pulmone. Iecur in omnibus est, 20 in quibus sanguis. Lien magna ex parte omnibus, quibus sanguis. sed magnæ partem eorum, quæ non animal, sed oua pariunt, lien usque adeo exiguus est, ut propemodum sensum effugiat. quod magna in parte auium experimur: verbi causa, in colubis, miluis, accipitribus, noctuis. Capriceps auis liene omnino caret. In quadrupedibus etiam ouiparis similis ratio est. nam ea quoque admodum exiguum habent lienem: ut testudo, mus aquatilis, rubeta, lacerta, crocodilus, rana. Fel alijs adnectitur iecori, alijs minime. ex genere enim quadrupedum quæ animal generant, ceruo, & damæ deesse notatum est, atq; etiā equo, mulo, asino, vitulo marino, & murium nonnullis. Ceruis Achæinis cognomine, fel contineri 30 in cauda creditur. est, quod ibi contineri aiunt, colore quidē simile felli: sed non ita ut fel humidum, sed lieni simile parte interiore. Vermes tamē cerui continent omnes suo in capite viuos. qui nasci solent sub lingua in cōcauo circiter vertebram, qua ceruici innectitur caput, magnitudine haud minores his vermibus, quos maximos carnes putres ediderunt. Gignivniuersi atq; cōtigni solent numero adeo circiter viginti. Sed ceruus

felle vt dictum est, vacat: quanquam eius intestinum amarum adeò est, vt ne à canibus quidem attingatur, nisi ceruus prepinguis sit. Elephanto etiam iecur sine felle: inciso tamè parte qua fel adherere solet, humor felleus effluit plus minus. Delphinus inter ea quæ mare excipiunt, pulmonemq; habet, vnus felle priuatus est. Aues piscēsq; omnes fel habet: 40 & quadrupedes quæ oua pariunt, dixerim in vniuersum, omnes aut plus aut minus fellis fortiuntur. Sed pisciū alijs in iecore positū est: vt musteligenis, & siluro, & squatinæ, leuiraie, torpedini: atq; ex lōgis, anguillæ, acui, libellæ. pulchro etiam, in iecore inest proportione corporis maxime omnium copiosum. alijs intestino annexum est, depēdens à iecore, 45 meatibus quibusdam perpetuis summæ tenuitatis. Ergo hamia suo intestino pari processu obductum habet. sæpe etiam replicatū, redūxq; aliquatenus. reliquis collectim intestinis commissum est, aut semotius à iecore, aut propius: vt raie, accipenseri, dentici, murenæ, gladio. Sæpe etiam genus idem vtrunq; patitur situm: vt cōger. alijs enim ad iecur, alijs infra sepositum adhæret. quod etiam in auibus pari modo perspectum est. alijs enim ventri, alijs intestino iungitur: vt columbæ, coruo, coturnici, hirundini, passeri. alijs iecori simul & ventri: vt capricipiti. alijs iecori simul & intestino: vt accipitri, miluo.

¶ Quæ animalia renibus & vesica careant.

Cap. XVI.

Enes atq; vesicæ omnes quæ animal generat, quadrupedes possident. At vero ex his quæ oua pariunt, aues piscēsq; nō habet. Quadrupedū vna testudo marina habet magnitudine ad ceterarū partiū rationē. similes bubulis renes ei omnino adhærent, quasi ex multis exiguīs cōstituti. Bonasus etiam interiora omnia bubus 5 similia continet. situs idem earū partiū est omnibus quæ ex his cōstāt.

¶ Quam corporis partem in quibusq; animantibus obtineant, cor, iecur, pulmo, lien, fel, & venter.

Cap. XVII.

Or prorsus in medio pectore omnibus præter q̄ in homine est. huic enim parti potius leuæ commissum est, vt ante exposui. Tendit omnibus priorem in partem suo turbinato mucrone, præter q̄ piscibus. his enim non ita esse videri potest, cum eorum cor suū mucronem non ad pectus spectantē, sed ad os habeat, extremūq; inde pendens, qua branchiæ dextræ atq; sinistræ inter se cōeūt copulāturq;. Sunt etiam meatus alij de corde ad branchias tendentes singulas pro desiderio magnitudinis, hoc est, maioribus laxiores, minoribus arctiores: inter quos crassa admodū, & candida fistula est, quæ de cordis extremo oritur. Gula paucis in piscibus inest, vt cōgro, anguillæ: hisq; exigua. Et iecur qui habent, si non fissum est, dextro latere totū 10 continetur: sin fissum à principio vsq; dextro maior pars applicata est.

Quibusdam enim partes sepositæ sunt, nec eadem certa origine continentur: vt inter pisces mustelino generi, & inter quadrupedes lepōrum generi cuidā quod tū alibi, tum etiā in Sycino agro circiter Bolbā lacum gignitur. quippe quos bina habere iecinora credideris, quoniā 15 meatus procul admodū cōeāt. quod idē vel in pulmone spectare auiū licet. Lien etiā parti sinistræ adnectitur iecori aduersus, sitūq; valet iusto naturæ. Quod si qua dissecta quadrupede, lienē latere cōtineri dextro, iecur sinistro visum est, prodigiose id euenisse putādum. Tendit arteria omnibus ad pulmōnē, quē admodū post explicabimus. Gula ad vētrem perfertur trāsfigens septum trāsuersum, scilicet in his quæ habeāt gulā. pisces enim magna ex parte gula carēt, vt dictū est, vt qui annexū 25 statim ori ventrē habeāt. Quocirca sæpius euenit gradibus nōnullis, vt dum per impetū insectātur minores, ventriculus in os procidat. Habent omnia quæ enumeravi, ventrem situ consimili. septo enim transuerso cōtinuo subest, intestinumque de eo porrectum finit ad exitum cibi, & eam partem quæ podex dicitur. sed ventris dissimilitudo primum, quod quadrupedes viuiparæ, cornigeræ, altera maxilla dentatæ, 30 quaternos eiusmodi habet sinus: quæ quidē & ruminare dicūtur. Gula enim incipiens ab ore deorsum tendit ad pulmōnem, septūmque trāsuersum. hinc se ad ventrem applicat maiore, qui parte interiore asper, interceptūq; est, ac prope gulæ commissurā sinum sibi adnexum habet. quem ex argumento reticulum vocāt. est enim ventri extrinsecus 35 similis, intus reticulis mulierū implexis, magnitudine multo, quā vēter minor. hunc excipit omasum parte interiore asperum, cancellatū, crustatum, magnitudine reticuli. Abomasum vēter ab eo alius iungitur, magnitudine amplior omaso, forma oblongior, cancellis intus, & 40 crustis multis, magnis, & leuibus innormatus. mox intestinū iam sequitur. Cornigera, altera maxilla dentata omnia ad hunc modum suū habere ventrem certū est. Sed differunt inter se magnitudine aut figura, atque etiā quod gula vel in medium ventris tendat vel in latus vergat. At vero omnia dētata maxilla vtraq; ventres singulos habet, vt homo, 45 canis, sus, vrsus, leo, lupo. Quinetiam thos quem lupum ceruariū appellē, interna omnia lupi similia habet. his igitur omnibus simplex ventriculus est, quem excipit intestinū. verum alijs amplior, vt sui, vt vrsus. & suillo quidē crustę leues pauciores sunt. Alijs arctior, nec multo amplior intestino: vt canis, leonē, homini. Ceterorū etiā species omniū respectu eorū quos modo enumeravi, distinguūtur. Alijs enim venter suillo 50 similis: alijs canino, tā in maiore, q̄ in minore animalīū genere. Sed discrimen in his quoq; magnitudine, figura, corpulētia, exilitatēve oritur: atq; etiā situ gulæ, quo meatū ad ventrē ducat, & conuiuio iungatur foramini. Intestinorū etiā natura vtriq; illi animalīū generi, hoc est, vtraq; 55 dētato, & altera maxilla dentato, sibi differt magnitudine, crassitudine,

replicamentis. Sunt certè maiora omnia intestina nō vtrinq; dentatis: nec immerito. nā ipsa ita dentata omnia sunt auctiora. pauca enim parua eo in genere habentur. Admodū paruum inter cornigera nullum est. Quibusdā etiam appēdices sunt intestinorum. Rectum autem intestinum nulli est, cui non parte vtraque dentes. Elephanto intestinū ita est sinuosum, vt aluos habere quatuor videatur. in hoc etiā cibus recipitur: nullum enim cōceptaculum cibi aliud separatim adest. Ex ta quoq; eidem suillis proxima: sed maiora. Iecur enim quadruplo maius bubulo est. & reliqua pari ratione: excepto liene. hic enim minor ex proportionē est. Hæc eadem ratio vētris, intestinorūq; vel in ouis paris quadrupedibus est: vt in testudine, tum terrestri, tum etiā marina, in lacerto, crocodilo vtroq; omnibus deniq; generis eiusdem. Simplicem enim vnūq; habent ventrem, aut canino, aut suillo similem. Genus serpētum nulla euariat ratione: & omnia ferè proxima laceratis ex terrestri ouiparo genere habere spectes, si pedes his demas, lōgitudinem addas. Quippe quod intestum cortice sit, & prona, supināq; perinde atq; lacerti, habeat: sed testibus caret. nec alio modo, quā pisces meatus duos cōeuntes in idem, & vuluam longam, ac bifidam habet. Cætera interna eadem serpentibus sūnt, quæ lacertis. Verū omnia earum viscera propter longitudinem, & angustia corporis, longa arctāq; habentur, ita, vt dignosci præ suæ figuræ similitudine non queāt. Arteria nanq; longa admodum est, atque etiam gula longior. Arteriæ origo ita iuxta os ipsum posita est, vt esse sub lingua videatur. & quidē videtur linguæ præminere, quoniam lingua contrahitur, nec vt ceteris manet. Lingua autē ipsa tenuis, lōga, & attri coloris est: atq; si extrahas porrigi longius potest. Peculiare præter cæterorū linguas, serpentibus & lacertis est, vt summa eorum lingua bifida sit: sed præcipue serpentum. quippe quæ tenuissimis quibusdā quasi capillamentis discretavibretur. Vitulo etiam marino lingua scissa est. Venter velut intestinum laxius habent, canino similem. tum intestinū longū, tenue, & ad exitū vsq; vniforme. Cor arteriæ postremæ adhæret exiguum, sed longū, & renum speciē referens: quam ob rem videri interdū potest minus mucronē suū dirigere ad pectus. Pulmo deinde adnectitur, simplex, fibrosus, fistulosus, prælongus, longēq; à corde sepositus. Iecur itē longū, & simplex. Sed lien exiguus rotūdusq; vt lacertis. Fel similiter atq; in piscibus habetur: natricibus enim adnexum iecori est. cæteris intestino magna ex parte adhæret. Dentes exerti omnibus sunt. Costæ totidē, quot dies mēsem integrū cōplent. singulis enim tricenæ. Euenire serpētibus idem, quod pullis hirundinū nōnulli aiunt. oculis enim serpentū laceratis subnasci alios referunt. caudæ etiam lacertis atq; serpentibus amputatæ renascuntur. Hæc eadem ratio intestinorū, & ventris piscium quoq; est. Venter enim his vnus, & simplex:

sed figura varia est. nonnullis enim diuersa omnino species ventris est, vt ei quem scarum vocant, qui & ruminare solus piscium creditur. intestinum etiam simplex replicans se, quod in vnum, continuūq; resoluatur. Peculiare piscibus & magna ex parte auibus appēdicū agnatio est. Sed auibus subter, & pauca: piscibus superne circa ventriculū exeunt, & nonnullis complures: vt gobioni, mustelo, perca, scorpioni, fidiculæ, mulo, scaro, mugili. cui parte altera plures exeunt: altera vna tantum. alijs pauca: vt iecorino, glauco. auratę etiam pauca. Tum autē ipsi eiusdem speciei consortes inter se differūt. Auratarum enim alijs plures, alijs pauciores. Sunt etiam quibus nullę omnino sint: vt magnę cartilagineorum parti. cæteris ita, vt alijs pauca, alijs vel plurimæ habeantur. Omnes tamen pisces ad ipsum ventrem eas appendices continent. Aues & inter se ipsas differre, & à cæteris discrepare animalibus, interiorum partium ratione apertū est. Alijs enim ingluuies præposita ventriculo est: vt gallinaceo, palumbo, columbo, perdici. Inguuies cutis in amplum sinuata est, qua primum cibus ingestus continetur incoctus. hæc parte qua iungitur gulæ, angustior est, mox amplior, tum qua desinit in ventriculum, arctior. Vētricus parti plurimæ carnosus, callosusq; est, cutis intus robusta, crustatisq; facile detrahi integra potest. alijs ingluuies deest: sed eius vice gula pertinet latior, & potentior, vel tota, vel qua propius ventriculum adit, vt monedulæ, coruo, coturnici. Quinetiam coturnici gula amplior infra: & capricipiti pars inferior paulo latior est, atq; etiam noctuæ. At anati, anseri, gaudi, cataractæ, tardæ, gula tota ampla & lata est. Multis etiam alijs auibus gulam huiusmodi esse perspectum est. Nec defunt quibus ventriculus ipse similis sit ingluuiei: vt thynnūculo. Sunt itē, quibus neq; gula, neq; ingluuies amplior sit: sed vētricus lōgior, scilicet auiculis omnibus, qualis passer, aut hirūdo est. Sunt etiā quāuis pauca, quæ ingluuiei gulæq; amplitudine careant: longitudine autem admodum prolixa vtantur, videlicet quæ longa angustāq; colla habent, vt porphyrio. quæ ferè omnes alui excrementum humidius, quā cætera solent, reijciūt. Coturnici præ cæteris, hæc propria habentur, vt & ingluuiem, & gulam prope ventriculum amplam & latam habeat. Distat ingluuies à parte gulæ propinqua ventriculo multum, pro magnitudinis proportionē. Tenuē quoque intestinum parti plurimę auium est, & simplex resolui potest. Appendices autem illæ pauca in auibus sunt, vt dictum est, nec supra vt in piscibus: sed infra qua desinit intestinum: habent eas non omnes, sed plurimæ: vt gallinaceus, perdix, anas, ciconia, ascalaphus, anser, olor, tarda, noctua: minoris etiam generis nonnullæ habent, sed perexigue: vt passer.

SECUNDI DE HISTORIA ANIMALIUM LIBRI
FINIS.

ARISTOTELIS PHILOSOPHI
DE HISTORIA ANIMALIUM LIBER TERTIUS, IN
TERPRETE THEODORO.

De situ & forma genitalium membrorum omnium animan-
tium, eorumque differentiis. Cap. I.

De cæteris interioribus partibus, quotnam, aut
quales sint, & quas inter se habeant differen-
tias, dictum iam est. Restat, ut de his, quæ ad ge-
nerationem ministrant, differamus. Ergo & fœ-
minis omnibus intus conditæ habentur: mari-
bus autem multiplici differentia euariant. Nam
inter animalia sanguinei generis, alijs testes nul-
li omnino sunt: alijs sunt quidem, sed intus. Et
ijs quæ intus continent, aut lumbis adhærent
circiter sedem renum, aut aluo crediti sunt. Alijs foris depêdent, qui-
bus genitale aut aluo annexum sustinetur, aut demissum pendet cū
testibus. Nec verò modo eodem ad aluum omnibus continetur, sed
aliter ijs, qui ex aduerso mingunt, aliter his qui ex auerso. Piscium
igitur nulli, sunt testes, nec cæteris quibus branchiæ, neque ulli ser-
pentum, nulli denique quod pedibus careat: nisi intra se formare
animal possit. Avibus testes dati omnibus sunt, non tamen qui fo-
ris pendeant: sed qui intus adhæreant lumbis: quo modo quadrupe-
dibus quoque ouiparis habentur, ut lacerto, testudini, crocodilo, & in-
ter ea quæ animal generant, herinaceo. Quæ autem intus continent,
ijs ad aluum necuntur: ut delphino ex his quæ pedibus vacat: ut ele-
phanto ex ijs quæ quadrupedes viuiparæ sunt. Cæteris conspicuos es-
se testes natura voluit. Discrimen autem eorum, qui ad aluum aut lo-
cum proximum positi in propatulo sunt, diximus. Aut enim hæret an-
nexi retro, nec tremuli pendunt, ut suibus: aut ante propensi demissi-
geruntur, ut homini. Pisces ut modo dixi, & serpentes testibus carent.
Sed meatus continent binos, qui de septo exorti, latus spinæ vtrunque
perreptent, coëantque superne in vnum: atque ita ad ostium excremen-
ti finiant: quod enim ad spinam est, id superius nomino. Pleni hi mea-
tus humoris fœtifici redduntur tempore coitus, attritūque mutuo se-
men effluit genitale candidum. Sed quibusnam ipsi inter se differen-
tijs discrepent, in dissectionibus speculari oportet: nos etiā diligentius
post exponemus, cum sua singulis reddiderimus. Omnibus autē quæ
oua edunt, siue bipeda, siue quadrupeda sunt, testes lumbis innexi in-
fra septum continētur, vel candidiores, vel pallidiores, venulis admo-
dū tenuibus circūdati. Meatus de singulis singuli pertinent, eodēque

coëunt supra ostium excrementi, sicut agi in piscibus dictum est: isque
meatus qui ex coitu amborum consistit, genitale est. quod in minori-
bus latet, in maioribus vero, anserē dico, & reliqua huiusmodi, euidē-
tius est, cum recēs inierint. Meatus autē tam his quàm piscibus lum-
bis adhærent, subter aluum, ventrem, & intestina, inter venā maiorem.
de qua meatus ad testem pertinent vtrunque. Sed ut piscibus, lentor ille
prolificus tempore initus haberi sentitur, meatusque latissime patet. vbi
vero id tempus præterijt, incerti vel meatus ipsi interdum redduntur.
Si autem testes, prius quàm coire incipiant, alijs exigui, alijs omnino
obscuri sunt. at vero cum venerem exercent, insigni tātis per magnitu-
dine augentur: quod apertissime palumbis, & perdicibus euenit: atque
ita, ut hibernis mensibus ne ullos quidem testes in his haberi nō ul-
li arbitretur. Quibus autem parti priori testes cōmissi sunt, his aut in-
tus iuxta aluū conduntur, ut delphino: aut foris in aperto vltima aluo
positi sunt. Quibus vtrisque cum cætera sint, eadem, vnum illud discrimē
existit, quod quæ intus continent suos testes, nulla cute habent obdu-
ctos, quæ autem foris, hæc coniectos in conceptaculum, quod scor-
tum vocamus, gerunt. Testes vero ipsi omnibus gressilibus viuiparis
sunt ad hunc modum. Meatus duo venales ad capita testium de vena
aorta pertendunt, & alij totidem à renibus eodē deueniunt: sed hi san-
guinolenti, illi quos mittit aorta, exangues sunt. A capite autem ipso-
rum testium meatus excipit spissior illo superiore, atque neruosior, qui
progressus per testem flectit sese inde, & caput eiusdem repetit: unde
rursus in idem coëunt, & in parte priore subeunt genitale. Qui caput
repetunt, ipsi tam continua membrana obuelantur cum ijs, qui residēt
testibus, ut vnus esse meatus videantur: nisi membranæ diuortium fe-
ceris. humorem adhuc sanguineum continet is qui residet, sed minus
quàm illi superiores. At vero qui reuersi ceruicē subeunt genitalis, hu-
morem iam habent candicantem. Quinetiam de vesica meatus perfer-
tur, & se ad ceruicem applicat: quem veluti putamen canaliculatum
ambit id quod penem vocamus. Specta ea quæ dixi, descriptione hac.
fit. a. initium meatuum, qui de aorta proficiscuntur. cc. meatus descen-
dentes ad capita testium. dd. qui ab his assident testibus. bb. qui repe-
tunt, scilicet quibus humor candicans continetur. e. genitale. f. vesica.
oo. testes. Excisis detractisque testibus, meatus sursum se retrahunt.
Castrare solent duobus modis. aut enim testes nouellos adhuc fran-
gunt, aut adultos iam firmosque excidunt. Taurum aliquando exci-
sum initu protinus actō progenerasse traditum est. Testes animalium
ita se habere cognitum est. Vulvæ siue vteri, nec eodem situ habentur,
nec similes omnium sunt: sed differunt inter se, tum eorum quæ ani-
mal generant, tum illorum quæ oua pariunt. Habent omnes qui iuxta
genitale continētur. sinus geminos, alterum in latere dextro, alterum

in sinistro. Initium vero vnum est, & comune ostium, quasi ceruix car-
nosa admodum, cartilaginea; parti plurimae auctissimaeque animantium tri-
butum est. Pars vulvae interior, loci, & vterus appellatur: vnde fratres
vterinos cognominamus: ostium autem & ceruix, matrix dicitur. Sed
bipedes atque etiam quadrupedes quae animal procreant, omnes vuluam aut
vterum infra septum transversum continent: ut homo, canis, fuscus, equus, bos:
cornigera quoque omnia situm habent eundem. Extrema plurimarum
vulvarum, quae cornua vocant, inuolui perspectum est. At eorum quae
oua adunt, situs non similis omnium est. Sed auium vulvae iuxta septum
annexae sunt: piscium infra, sicut bipedum aut quadrupedum quae ani-
mal pariunt: sed tenues, & membrana constantes, & longe, ita ut in minu-
tissimis pisciculis sinum vulvae vtrumque iungi in facie oui vnius videa-
tur, tanquam bina habeant oua hi pisces, quorum ouum arenidum est: non
enim continuum, sed quoddam arenulentum est: ita diffundi in multa
potest. Vulua auium ceruicem habet carnosam, callosamque parte inferiore:
at superne qua septo iungitur, membrana constat, & praetenuis adeo est,
ut oua extra vuluam esse existimes. Auibus ergo auctioribus membra-
na conspectior est, & per ceruicem inflata extollitur, atque sinuatur. At in
minoribus obscuriora haec omnia habentur. Quadrupedum quoque oui-
pararum haec eadem ratio vulvae est: ut testudinis, lacertae, ranae, reliquo-
rum generis eiusdem. Enimvero ceruix vna in vno & carnulentiore est:
fissura autem & oua proxima septo sustinetur. Necnon ea, quae in genere
pedibus priuato animal adunt in lucem, postea quae oua inter se pepererunt,
ut musteli, & reliqua cartilaginea dicta (quicquid enim inter marina
pedibus orbatum, & brachias habens animal generat, sub eo nomine in-
telligitur) ijs vulua partita, pertinensque ad septum quomodo auibus, est.
atque etiam de medio sui bipartiti sinus, arctior ad septum usque pertendit:
ac oua tam hic, quam supra ad septi originem consistunt: mox prolapsa in spa-
tium latius foetus animales excludunt. Sed eorum ipsorum differentia vul-
uae, qua tum inter se, tum vero a ceteris piscibus discrepant, accuratius
per dissectiones spectari figuris singulis potest. Serpentes etiam tam ab
his supradictis, quam inter se differre apertum est. Vipera enim animal adit,
postquam intra se oua peperit, cum cetera serpentum omnia genera oua adant
in lucem: quo fit ut viperae vni vulua similis, ut cartilagineis sit. Tendit
porro serpentibus vulua prolixior, modo corporis exorsa inferius vno
continua meatu, diductaque in latus spinarum utrumque, quasi duplex meatus usque
ad septum: in qua oua ordinatim gignuntur, & ad inde non singulatim,
sed serie continente solent. Vulua omnibus quae & intra se & foras ani-
mal generant, supra aluum posita est: quae oua pariunt, ijs infra, lumbis
adharet. Quae animal adunt in lucem, cum intra se oua generarunt, ijs
anceps ratio est: nam & infra lumbis adiungitur ea pars vulvae qua oua
continentur, & supra intestina ostium eius sustinetur. Ad haec discrimen

120 vuluarum est: quae cornigera & vna parte dentata, acetabula habent vulvae,
dum partum gerunt: atque etiam parte vtraque dentatorum, lepus, mus, vesper-
tilio, eadem illa acetabula suis continent locis. At cetera vtrinque dentata
animalis fecunda, pedibus praedita, vuluam laeue omnia habent: & par-
tus ipsi vulvae, non acetabulis adhaeret. Partes dissimilares animalium
125 interiores, exterioresque, hunc in modum haberi cognitum est.

De partibus animalium similaribus, ibique Syenesis Cyprij, Dio-
genisque Apolloniatae opiniones de sanguine & venis. Cap. II.

Similarium sanguis potissimum communis, animalibus sanguineis omnibus est: nec minus communis ea
pars est, qua sanguis continetur, quae vena dicitur. Lo-
cum autem communis secundum obtinent ea, quae
his proportionentur, hoc est sanies, & fibra: atque etiam
5 caro, quod praecipue corpus animalium inest. Os item,
& quod vice fungitur ossis: ut spina, & cartilago. Adde communitati
eiusmodi cutem, membranam, nervos, ungues, pilos, & quae ijs ex pro-
portione respondeant: ad haec adipem, sebum, atque excrementa, stercus
10 dico, pituitam, bilem, tum flauam, tum etiam atram. Sed cum natura san-
guinis venarumque principium esse videatur, primum de his differen-
dum est: praesertim cum auctores nonnullos ex ijs qui res eas tractarint,
minus recte dixisse intelligam. Causa vero ignorationis occultationi earum
partium, ac perdifficili contuitui tribuenda est. Nam in animalibus mor-
15 tuis natura venarum principaliorum aboletur, propterea quod ipsae in primis
effluente sanguine laeuescant, & collabuntur: ex ijs enim quasi vase, vniuersus
sanguis effunditur: quippe qui omnis in venis contineatur, praeter
exiguum qui in corde est. In viuis autem fieri non potest, ut quemadmodum
habeant cernantur: intus enim natura earum occultatur. Itaque alij cum
20 in cadaueribus dissecis inspicerent, summa principia cernere nequie-
runt. Alij in hominibus admodum extenuatis per ea quae extrinsecus vi-
derentur, interna venarum principia diffinire. Syenesis medicus Cyprius
ita scribit: Venae corporis crassiores oriuntur ad hunc modum, & tendunt
de oculo propter supercilium, per dorsum ad pulmonem sub mammis.
25 Altera de latere dextro ad sinistram, altera de sinistro in dextrum: & al-
tera per iecur in renem, ac testem, altera ad lienem & renem, & testem. Postre-
mo ad genitale perfertur. Diogenes Apolloniata haec: Venas hominis
constare ad hunc modum nouimus: duae maximae habentur, quae per ven-
triculum propter dorsum spinam pertendunt: altera dextrorsum, altera si-
30 nistrorsum: vtraque ad pedem sibi subiectum, & in caput eadem per iugu-
lum propter humeros efferuntur: hinc sparsa ramorum serie, aliae mi-
nores membris omnibus sanguinem riuant, de dextra dextrorsum, de sini-
stra sinistrorsum. Maxime autem illae duae cor adeunt, circa ipsam spinam
dorsi: altera item duae paulo superius per pectus sub ala vtraque in ma-

num dispensata pertendunt, quarum altera lienaria, altera iecoraria vocatur: harum postrema ita scinduntur, ut parte pollicis adhaerent: parte vola: tamen ex his ramorum tenuiorum frequentia in digitos manuumque spargitur tota: propagines tenuiores a primis venis mittuntur, a dextra ad iecur: a sinistra ad lienem & renes. Quae autem pertinet ad pedes, scinduntur quae femur iungitur, tenduntque per totum femur: quarum maxima femur ex averso perreptat, crassaque apparet: altera paulo interius minus crassa procedit per femur: tum propter genu tendunt ad crus pedemque imum, quo modo ad manus: hinc subeunt plantam, & se spargunt in digitos. Complures etiam tenues de eisdem illis ad ventrem & costas sparsae obrepunt: quae porrectae per iugulum petunt caput, apparentque crassiusculae in ceruice: quarum extrema fissura multiplici permeant per caput, dextra dextrorsum, sinistra sinistrorsum: atque utraque ad aurem desinunt. Sunt praeterea venae collo commissae iuxta maiorem paulo minores, utroque ex latere transcentes, ad quas plurima illarum capitis pars contendit, quae immersae per iugulum mittunt alias ad scapulas & manus: apud lienariam etiam & iecorariam: aliae paulo minores apparent, quibus adigere cultellum solemus, quoties aliquid sub cute affligit. At si quid circa ventrem infestat, sanguinem ex iecoraria & lienaria mittimus: quinetiam ad mammae hinc aliae pertinent. Sunt item quae de utraque perferantur ad testes per dorsum medullam, tenues: atque etiam aliae quae subdita cuti tendant per carnem ad renes, cessantque ad testes viris, ad uterum mulieribus: prodeunt primae a ventriculo ampliores: tum attenuantur dum de parte dextra in leuam, indeque transeant ad dextram, quae seminariae nominantur: sanguis crassior a carne ebibitur: sed cum ad haec loca deuenit, tenuis redditur, & calidior, & spumosus. Syneus ac Diogenes ita.

¶ Polybij sententia de venarum ordine, ibique falsarum opinionum refutatio. Cap. III.

Polybius haec: Venarum paria quatuor habentur: primum quod a sincipite ortum tendit per ceruicem summa perreptas latera spinarum, ad clunes & crura: deinde per tibias ad malleolos exteriores, & pedes: quam ob rem doloribus dorsum & coxarum, de poplitibus malleolisve exteris sanguinem mitti solitum est. Secundum venarum par de capite circum aures per ceruicem, quae iugulariae dicuntur, sunt, intus propter spinam & lumbos ad testes & femora perfertur: atque per poplites & tibias tendit ad interiores malleolos & plantas: quae propter doloribus lumborum & testium sanguinem ex poplitibus, aut malleolis mittimus. Tertium par venarum a temporibus per ceruicem sub scapulis porrigitur ad pulmones: & altera de parte dextra in sinistram perges, mammam subit, & ad lienem renemque descendit: altera de sinistra in dextram procedens, a pulmonibus mammam subit: mox iecur petit,

15 & renem. utraque postremo ad testes desinit. Quartum par ortum parte priore capitis de sede oculorum per ceruices ad humerorum clauiculas deuenit, unde per lacertos ad agilem, mox per cubitos ad volam, & digitos: ad malas etiam de humero propaginem mittit, quae costas perreptat, dum altera ad lienem, altera ad iecur perueniat. deinde utraque eminens
20 per ventrem ad genitale desinit. Haec ferè sunt quae a ceteris medicinae authoribus dicta accepimus. Nec desunt naturae interpretes, qui tametsi accuratius, perinde ut medici, non tractarunt de venis: tamen omnes earum ortum a capite atque cerebro deducunt: quod error est. Cum itaque perdifficile sit venarum examen: solis in strangulatis animalibus iam
25 ante extenuatis effici potest, ut satis percipiat, cui haec res curae sit. Sed enim natura venarum ita se habet. Duae intra pectus venae continentur spinarum appositae, altera maior, altera minor. maior partem priorem adit: minor posteriorem. & maior dextram potius sedem obtinet, minor sinistram, quam aortam nonnulli vocant, eo quod nervosa eius pars conspici
30 vel in mortuis potuit. Ambae ex corde originem ducunt. transigunt enim tota cetera viscera per quae tendunt, suam seruantes naturam, ut nihil contrahant detrimenti, quo minus & sint venae & appellentur. Sed cor non eodem permeant modo: verum ei tanquam suae parti continuantur, magisque ea quae prior & maior est. Situ autem tali oriuntur, ut altera supra,
35 altera infra sit: & cor inter se positum amplectantur. Habet intra se corda omnia sinum triplicem: sed magnitudine varia. minutissimorum enim animalium sinus arctiores sunt: ita, ut unus qui amplior est, vix conspici possit: reliqui sensum effugiant. Mediocrum animalium secundus etiam conspicuus est: maximorum perspicui omnes possunt. Et cum priorem in
40 partem cor suo mucrone spectet, ut dictum est, sinus qui amplissimus est, dextrum supremumque recipit situm, minimus sinistrum, mediocris medium: qui autem maximus inter eos est, hic longe reliquis ambobus amplior est: omnes tamen ad pulmonem foramine spectant perpetuo, sed propter exiguitatem meatuum latent, praeterquam in uno. Oritur ex eo amplissimo supremoque sinu vena maior, sedemque dexteram tenet, mox per
45 medium sinum formam recipit venae: utpote cum ipse ventriculus cordis venae particula sit, in qua sanguis restagnet. Aorta de sinu medio exit non eodem modo, sed per fistulam multo arctiorem innotat societatem, & tendit a latere cordis, cum vena maior sua radice cor transigat, cum se promit. Vena item ipsa maior membrana & cute constat. Aorta arctior est, & vehementer nervosa, deductaque longius, hoc est, ad caput, aut imas
50 partes in angustum admodum coartatur, ac nervi naturam ex toto accipit. Pars prima venae maioris sursum a corde proveniens, scinditur bipartito. Adit alterum membrum pulmones, alterum spinam & vertebram
55 collinouissimam, rursus membrum quod pulmonem adierit, bipartito se scindit, quia pulmo in duas partes discretus sit, deinde singulas fistu

las, singulāq; foramina subit, amplius ampliora, arctius arctiora: ita, ut pars nulla sit sine foramento, & venula. quāq; postrema diminutionū prae sua exiguitate visum effugiunt. quo fit ut pulmo omni ex parte refertus sanguine videatur. Hos autem venarū meatus induci supra sistu-
 60 las ex arteria pertinentes certum est. Membrū alterū quod ad spinā, & colli vertebram diximus tendere, per spinā ipsam porrigitur. quam venam Homerus notat, cum ait. Venāq; inciderat omnem, Quae per dorsa means ceruices fertur ad imas. Hinc venulae singulae ad singulas
 65 costas & vertebrae feruntur. Scinditur etiā bipartito haec eadem vena iuxta vertebram, quae supra renes posita est. Ita haec membra venae maioris in ramos sparguntur: sed rursus parte superiore, qua ex corde pro-
 tendit scissa numerosiore venarū propagine duo petit loca, quippe quae alias in latera & humeros mittat, quae mox per alas homini ad manus
 70 feruntur, quadrupedi ad pedes priores, auibus ad alas, piscibus ad pin-
 nas, quae parte prona continentur, quarū venarū capita iugulares quā-
 primū scinduntur, appellamus: sed quā scissae ceruicē subeunt, iuxta pulmo-
 num arteriam tendunt. quibus interdum foris apprehēsis corruunt ho-
 mines sensibus ereptis, & palpebris cōpressis. ita porrectae amplexaeq;
 75 arteriam ad interuallum auriū feruntur, qua maxillae faucibus coeunt.
 denuo inde scinduntur in venas quatuor, quarū una remeans per collū
 & humerum descendit, & cum priore propagine ad flexum brachij co-
 pulatur: secunda ad palmam & digitos cessat. Tertia de utraque sede au-
 rium ad cerebrum pertinet. atq; in multos prætenuēs ramulos spargit
 80 tur. itaq; membrā custodem cerebri subit. Cerebrū autem ipsum om-
 niū expers sanguinis est, nec aliquid venae vel auctioris, vel minutioris
 in id cessat. Reliqui rami qui ab eadē vena mittuntur, partim ambiunt ca-
 put, partim ad sedes sensuū dentēsq; gracili venularū serie terminantur.

De aorta vena minore, eiusq; sede. Cap. III.

Ena etiam minor, quam aortam diximus nominari, eodem spargitur modo in ramos, qui partes venae maioris consequantur: verum meatus eius & venulae mul-
 5 to minores sunt, quā venae maioris. locis à corde superio-
 ribus venas hūc in modum haberi nouimus. Pars au-
 tem maioris venae cordi subiecta, fertur elatior, per se-
 ptūque applicata, tum ad aortam, tum etiam ad spinam membraneis
 flaccidisque meatibus continetur, mox vena ad iecur ab ea mittitur
 brevis, sed lata, de qua multae ac tenues sparsae in iecur oblitterantur. Ra-
 mi inde ab ipsa iecur transigente duo procurrunt, quorum alter ad se-
 10 ptum & praecordia dicta cessat: alter supera repetit, ductusque per a-
 lam ad lacertum brachij dextri se porrigit, qua ceteris venis se appli-
 cat iuxta flexum interiorem. Quam ob rem sanguine hinc misso dolo-
 res iecoris quidam leuari possunt. Pars altera venae eiusdē brevis qui-

15 dem, sed crassa, latus petit sinistram, pergitq; ad lienem, quae sparsa in
 ramulos subit, itaque aboletur. Quinetiam ab eadem maiore propa-
 go pari modo ad lacertum sinistri brachij mittitur: sed quae ad brachiū
 dextrum procedit, eadem quae pertingit ad iecur, est. Haec vero diuersa
 20 ab ea quae ad lienem pertinet, est. Aliae item à vena maiore duae propa-
 gantur, quarum altera ad omentum, altera ad id quod à carne pancreū
 appellatum est, de qua, venarū frequentia per lactes tendunt, quae om-
 nes in vnam desinunt venā grandem, per totū intestinum & ventricu-
 lum ad gulam usque porrectam, quae & ipsa ramos de ijs quas perreptat
 25 partibus spargit complures. Utraque igitur tam maior quā aorta renū te-
 nus una atque perpetua tendit. hic capitibus renū potius adhærescunt, sin-
 dunturq; bipartito: velut in literā lambda, aut V literā inuersā, vergitq;
 magis in partem posteriorem corporis vena maior, quā aorta. Spine an-
 30 tē aortam potissimū circa cor venulis prætenuibus & nervosis, notū
 est. Ducitur eadem de corde nimirū amplitudine insigni: sed procedēs
 arctior atque nervosior euadit. mittit ea quoque ad lactes ramos quemad-
 modum maior, verum longè minores, per angustos enim & fibris pro-
 ximos, quippe quos extenuatos, in fibras, cauas tamē, cessare aduerte-
 rimus. Ad iecur aut lienem, nulla ab aorta pertinet vena. Rami autem
 35 illi in quos venam scindi utraq; dixi, ad coxam utraq; proficiscuntur, atque
 os ipsum attingunt, ad renes etiam à maiore aorta: quae venae deueniunt, sed
 cauum non subeunt renum: verum in corpus eorum absumuntur. Nec-
 non alij duo meatus ab aorta validi & perpetui ad vesicam procedunt.
 atque etiam alij de cauo renum eodem veniunt, qui nihil commune cum
 40 vena maiore sortiuntur. Singulis item renibus de medio venae exorsae, ca-
 uae, nervosaeq; iuxta spinā ipsam per venas se porrigunt: mox in coxam
 utraq; conduntur, ac delitescunt. deinde denuo porrectae in clunes appa-
 rent: quarū & ipsarum postrema, ut in sexu virili ad vesicam genitalemq;
 coniunguntur: sic in foemineo ad vuluam aut vterū pertinent. Nullā sa-
 45 nè venam de maiore vuluā adire videmus, cū de aorta multae frequē-
 tesq; veniant. Ramis etiam tum aortae, tum etiam maioris, aliae mittun-
 tur propagines: quae primū ad inguina ampliusculae cauaeque accedunt.
 deinde per femora crurāq; in plantas & digitos finiunt. Atque etiam duae
 aliae per inguina & femora cōmutatis vicibus perferuntur. altera de par-
 te dextera in sinistram: altera de sinistra in dextrā, ac ceteris venis cir-
 50 ca poplites se coniungunt. Quemadmodum venae se habeant, & vnde nā
 suam originem ducant, apertum iam est. Continet autē genus animā-
 tium omne sanguinis compos venarū initia, & genera summa eo, quo
 exposuimus, modo. nam reliqua copia venarū nō simili ratione in om-
 nibus est, neque enim partes eodem modo, aut eadem in omnibus ha-
 55 bentur. nec vero aequae in omnibus patet venarum series, sed potissimū
 in ijs constat, quibus sanguinis copia & praecipua magnitudo est. nam

in minutis sanguinifve inopibus, vel per naturam, vel per immodicam corporis obesitatem haudæque inspicere possunt. Alteris enim meatus quasi alveoli quidam multo intersepti limo permiscuntur. Alteris paucæ eadēque fibræ potius quàm venæ continentur: vna tamen quam maiorem ex præcipua magnitudine cognominamus, potissimum evidens in omnibus etiam minutis animalibus est.

De nervis eorūque origine.

Cap. V.

Eruorum mox ordinem persequemur. origo eorum quoque in corde est. Id enim nervulos suo ampliore ventriculo continet. & vena aorta appellata, nervosa est, & quidem postrema eius nervo omnino consistat. quippe quæ nullo intus cauo distinguantur, tendanturque modo nervorum qua desinunt, applicata ad nodos ossium lubricos. Cæterum natura nervorum non more venarum continua de eodem initio procedit. Venæ enim ut in depictis canabis, hoc est fontibus riuo multiplici sparsis patet, figuram totius corporis distribuunt, ita, ut corporibus admodum extenuatis partes omnes venulis refertæ conspiciantur. Locus enim idem venulis in macilentis, carne in corpulentis redudat. Sed nervi diducti distractique passim ad artus, & flexus ossium applicantur. quod inde etiam percipi potest. nam si eorum natura esset continua, late iam in extenuatis corporibus continentia omnium pateret. Summa nervorum partes, quæ membrum ad salendum accommodatum continet, poples dicta, & quæ se geminam porrigit tendo nomine, & quæ ad vires corporis iuvant attendo, & humerarius. reliquæ quibus ossium nodi deligantur, nomine vacant. Nam ossa omnia siue foris vicissim tanguntur, siue alterum inseritur alteri, nervis ligantur: & circiter ossa quævis nervorum copia ducitur, capite excepto. id enim non nervis: sed futuris ipsorum ossium continetur. Nervus natura fissilis in longitudinem tendit. scindi per latitudinem non potest. intendique vehementer idonea est. Humor circa nervos mucori similis, albidus, glutinosusque consistit: quo ipsos nervos & nasci, & alii certum est. Nervus ignem non patitur, cum vena patiatur: & incisus solidari non potest. Pars corporis nulla stupore tentatur, quæ nervo caret. Nervis plurimis pedes, manus, & scapulæ continentur: atque etiam ceruices, & lacerati. Quibus datus est sanguis, iisdem omnibus nervi adiuncti sunt. Sed quæ nullos habent articulos, priuatæque pedibus & manibus sunt, ijs prætenues incertique habentur. quapropter in piscibus qui iuxta pinnae positi sunt, ijs præcipue veniunt in conspectum.

De fibris.

Cap. VI.

Fibræ inter nervum, & venam, suam habent naturam: & nonnullæ humorem saniem appellatū continent, tendunt à nervis ad venas: ac inde ad nervos. Secundum etiam genus fibrarum

rum est, quod consistere in sanguine solet: quāquam non cuiusque animalis. Spissari autem sanguis non potest, si id genus fibrarum detrahatur: spissatur vero si non detrahatur. Genus id ergo fibrarum tametsi maiore ex parte in sanguine animalium inest, tamen cerui, damæ, bubali, & aliorum quorundam sanguini deest. quocirca eorum sanguis non similiter atque cæterorum concrevit. Sed ceruorum perinde ut leporum solet spissari, videlicet non coitu firmiore ut cæterorum: sed fluido quale lac est, quod sine coagulo sponte coierit. Bubali sanguis aliquantulo amplius spissatur. quippe qui proxime ouillo, aut paulo minus consistat. Vena, nervus, & fibra ita se habet.

De ossibus eorūque differentiis.

Cap. VII.

Si alia ab alijs nexa, & omnia inter se apta, vnam continuat seriem modo venarum: nec est vllum os quod seorsum ipsum per se maneat. Initium vero in omnibus quæ ossibus constant, spina est: quæ compacta ex vertebra à capite ad coxas porrigitur. Vertebrae omnes foramine medio peruiæ sibi iunguntur. Extat os capitis continuum, nouissimis superimpositum vertebrae, quod calua dicitur. Eius pars serrata futura nomine significatur. Pars hæc non simili modo in quoque genere animalium habetur. Alijs enim os continuo calua perficitur. ut canis: alijs compacto, ut homini. eiusque futura circulariter est. Mari tres in summum verticem ascendunt futurae, coeuntque in figuræ triangulæ specie. sed iam & viri caput visum sine vlla futura est. Costat sane caput non quatuor ossibus. sed sex. quorum duo exigua, scilicet reliquorum cōparatione circa aures posita sunt. Maxillæ à capite protenduntur, ossa duo: quarum inferiorem animalia omnia mouent, excepto fluuiatili crocodilo. hic enim vnus non inferior rem, sed superiorem mouet. Maxillis dentium genus inhæret. os partim cauum, partim solidum, & adeo firmum, ut solū inter ossa ferri acie respuat. Oritur à spina, fibula, iugale, & ordo costarum. Pectus etiam costis impositum est. quæ quidem aduersæ inter se coeunt, cum reliquæ breuiiores sint, quæ ut facere idem queant. Nullum enim animal est quod circa ventrem os habeat. Sunt item ossa humerorum, & quæ scapulæ appellantur, & quæ ijs annexa dependent, brachia & manus. Modus idem compaginum, vel in ijs est, quæ crura habent priora. Acetabulum infra quæ spina desinit, à coxa est: & ossa iam crurum oriuntur, quibus femora & tibiæ constant, pernae aut colenæ nomine. quorum pars malleolus est, & malleoli calcar: videlicet in his quæ habent malleolos, ab his ossa pedis minuta, & plura subiacet. Quæ igitur ex sanguineis pedestribus animal generant, hæc ossa non multo diuersa habent: sed ad proportionem tantummodo duritia, mollitie, magnitudine discrepant. Ossium item animalis eiusdem, alia medullam intra se continent: alia minime.

Sunt nonnulla, quæ suis in ossibus nullam omnino habere medullam videantur: ut leo, quod admodum exiguum ac tenuem habeat, eamque in paucis ossibus. solis enim inferioribus atque brachijs. Constat profecto leo præcipue omnium animalium ossibus solidis. sunt enim adeo dura, ut ex eis concussis ignis velut à filice elidatur. Delphinus etiam ossa habet, non spinas. Cæterorum animalium sanguineorum ossa, aut paulo inter se differunt, ut auium: aut proportionem eadem sunt, ut piscium. qui enim inter eos animal generant, cartilaginem pro spina habent, ut ea quæ cartilaginea appellauimus. qui autem oua pariunt spinam continent, quæ perinde ut dorsum in quadrupedum ordine habetur. Sed proprium in piscibus est, quod nonnullis spinulæ quædam prætenues separatim per carnem inhaerent. Serpētibz etiam dorsum piscium more compleri apertū est. At vero ea quæ inter quadrupedes oua pariunt, os aut spinam pro suæ magnitudinis modo meruerunt. maiora enim ossis naturam potius obtinent, minora spina potius in ossis vicem fulciuntur. Omnia prorsus animalia quæ sanguinem habent, dorso constant, aut osseo, aut spineo: cætera ossa alijs insunt, alijs desunt. ut enim partes corporis quæque habentur, ita ossa quoque ad partes accommodata habentur. Quibus enim crura & brachia desunt, ijs pernae aut colenæ prædictæ etiam desunt. Nec vero ijs quibus partes, eadem quidem, sed dissimiles sunt, eadem ossium ratio seruatur: sed aut plurius minorisve modo differunt, aut proportionem. Ossia ita se habent.

De cartilagine eiusque cum osse differentia. Cap. VIII.

Artilago differt ab osse plurius minorisve ratione, cum aliàs natura eadem, qua ossa constet. Et quemadmodum os præcisum nunquam recrescit, ita & cartilago rupta nunquam reparatur. Terrestrium quæ & animal gignunt, & sanguinem habent, cartilago nullo foramine hincit: nec ossium more medullam continet. At vero aquatiliū cartilagineis, quod per dorsum proportionatum ossibus tendit, cartilago est, humorem in medullæ speciem continens. Gressilium quæ animal gignunt auriculæ, nares, extremæque ossium nonnulla cartilagine constant.

De ungue, ungula, cornu, & dentibus, eorumque cum osse conuenientia. Cap. IX.

Vnt item alia partium genera, quæ naturam nec eandem habent, quam ea quæ exposita sunt, nec longè ab ijs remotam, ut ungues, ungulæ, cornua, præterea rostrum, quale datum auiibus est. hæc enim & flexilia & fissilia sunt, cum nullum os vel flecti, vel findi possit: sed fragile quodque habeatur. Colores cornuum, unguium, ungularum, pro cutis pilorumque colore sequuntur. etenim cu-

is nigra cornua nigra, & ungulæ nigra oriuntur, & candidæ pari modo in colore respondent, & cornua, & ungues, & ungulæ. medijs etiā medium eadem colorem præferunt. At dentes naturam ossium emulatur. quam ob rem hominū nigrorum, ut Aethiopum atque similibz, dentes & ossa candent, ungues nigri modo suæ cutis apparent. Cornua parte plurima caua sunt ab radice, quatenus ambiunt os: quod ortum à capite cauo cornu inferitur, totūque implet: in mucronem tamen solidum exeunt, & simplici parte extrema constant. Ceruis tantūmodo tota solida, & sparsa in ramos, & omnibus annis decidua, nisi castrantur. cū ex cæteris cornigeris nullum cornua amittat. De castratis postea differemus. Adhærēt cornua cuti potius, quā ossi: unde fit ut in Phrygia & alibi boues sint, qui cornua perinde ut auriculas moueant. Quæ habent ungues (habent autem quibus digiti: digiti vero ijs sunt quibus pedes, excepto elephāto. huic enim digiti diuisi ac leuiter formati, nec ungues omnino sunt) hæc ergo, aut rectis unguibus sunt, ut homo: aut aduncis, ut inter pedestria leo: inter volatilia aquila.

De pilis, & ijs quæ pilorum vicem suppetunt. Cap. X.

Epilis, atque de ijs quæ vicem pilorum suppetunt, & ob eam rem pili proportionalia dicuntur, atque etiam de cute res ita se habent. Pilos habent quæ pedestria, eademque viuipara sunt. Cortice autem integuntur, quæ ouipara sunt pedestria. Squama vero pisces tantum, qui ouum arenidū illud pariunt. Nam ex longis coger tale ouum non edit, nec murena. anguilla vero nullū omnino ouū generat. Crassitudinis, tenuitatis, copiar, & magnitudinis pilorum discrimina pro partium quibus adhærēt, conditione, atque pro cutis qualitate proueniunt. fit enim magna ex parte, ut pili & duriores & crassiores cuti crassiori enascantur. Plures autem longiores humidioribus locis, atque cauatioribus, dummodo sint ad gignendū pilum idonei, prodeunt. hoc idem de genere quoque tam squama munito, quā cortice intelligi licet. Quæ igitur molles suapte natura pilos habere solent. hæc per usum pabuli melioris duriores incipiunt gerere. Contrā autem, molliores paucioresque ea, quæ duros copiososque habuerint, eadem illa scilicet ratione. Regionum etiam tepore aut frigore differentia est, ut pili hominū locis calidis duri, frigidis molles oriuntur. Sunt molles, qui promissi & simplices: duri qui crispi.

De pilis & cute, & ijs quibus pili & cutis. Cap. XI.

Natura omnium pilorum fissilis est: sed plurius minorisve ratione inter se differunt. Nonnulli paulatim adeo duritate degenerant, ut non pilis præterea, sed spinis similes esse videantur: ut pili herinaceorum. quod idem unguibus etiam euenit. quippe cum in nonnullis animalium, genus unguium præ nimia durtudine ni-

hilo ab ossibus differat. Cutis homini proportiōe magnitudinis tenuis-
sima est. inest in cute omniū lentor quidam mucosus: verū alijs minus
alijs magis. vt in tergore bubulo, ex quo glutinum facere solent. Quin-
etiā ē piscibus glutinū à nonnullis excoquitur. Sensu cutem ipsam ca-
rere cōstat, maximēq; in capite, quoniā ibi nulla interposita carne ossi
adhēreat. Vbiq; cutis per se ac sine carne est, vulnerata nō coit: vt in
gena, bucca, praputio, palpebra. Contextu perpetuo cutis in omnibus
animalibus cōtinuatur: nec alibi interpellatur, q̄ vbi naturales meatus
solēt euaporare, atq; etiam in ore, & vnguibus. Cutē omnia habent qui-
bus est sanguis, pilos non omnia: sed sicut distinctum iam est. Mutatur
color pilorū in senectute, candidiq; pili efficiuntur in hominibus. quod
vel ceteris animalibus accidit. sed nō satis apertē, praterq̄ in equo. can-
descūt pili à parte sui postrema, plurimus tamen canorū numerus can-
dicans ilico existit. qua ex re patet canitiem nō ariditate cōmitti vt qui-
dam volūt. nihil enim illico aridum gigni solet. Cutis autem vitio quod
vitiliginem appellamus, pilos omnes produci canos apertū est. Iam nō-
nullis pili dum ægrotarent, incanuerunt. quibus in bonā valitudinem
restitutis nigri renati sūt, canis defluxis. Canescere pilos ocyus opertos
q̄ detectos, difflosq; aduertimus. Tēpora hominū, & partes primores
q̄ posteriores celerius canitiē sentiūt. pubes nouissime canescit. Pili in
homine animalium omnium vno partim simul, partim postea per æta-
tes gignuntur. congeniti sunt pili capitis, & superciliarū, & palpebra-
rum. post geniti pubis primū, mox alarum, postremo menti. Loca enim
quibus pili proueniāt, totidē sunt cōgenitis deputata, quot post geni-
tis. deficiunt ac defluunt maxime, primiq; per ætatē pili capitis, non ta-
men omnes: sed tantū priores. parte nanq; posteriore caluus nemo effi-
citur. Ergo capitis læuitatē caluitiū nūcupamus. quam rem in superci-
lijs salitiū appellemus, quoad melius vocabulū inuenerimus. neutrū
eorū prius q̄ cōceptus coitus venereus sit, accidere nouimus. Caluitio
mulieres esse immunes. & pueros, & spadones apertū est. Pili post geni-
ti ijs, qui ante pubertatē castrati sunt, nō exeūt: & post pubertatē exci-
sis soli decidūt, praterq̄ pubis. Pili in mēto mulieris nō prodeūt, nisi in-
terdū pauci, cū menstrui cursus substituerūt, & vt in terra Caria mulie-
ribus sacerdotibus euenire aiūt. quod diuinationis indicatiū interpretā-
tur. reliqui pili qui postea gigni solēt, mulieribus quoq; proueniūt. Sed
parcius fieri potest, vt homo, tum mas, tum etiam fœmina pilis post ge-
nitis careat, iam inde ab ortu naturæ vitio cōtracto: & nisi vt pubescāt,
contingat, steriles in gignēdo sunt. Crescunt ceteri pili plus minūsvē,
prout singulorum ratio postulat, maxime in capillo, mox in barba, &
præcipue quibus pili tenuiores. Nonnullis etiā supercilia per senectutē
adeo hirsuta reddūtur, vt tōdendū sit. quod propterea euenit, quia co-
hæsiōni apposita sint ossiū, quæ senescente ætate laxantur, & inde plus

humoris transmitti patiūtur. At vero pili palpebrarum nunq̄ plus iua-
sto excresecūt. defluūt rebus venereis inceptis, eōq; magis, quo vsus ve-
neris fuerit amplior. eosdem etiam lentissime omniū canescere clarum
est. Pili euulsi subnasci denuo possunt, dum citra ætatis florē degitur,
nec vltius. Habet autem genus quodq; pilorum ad suam radicē len-
tum quēdam humorē, quo protinus vbi euulsum est, si qua leuiuscula
tangat, adhēret, vt ea trahere possit tenacius. Quibus vero animalibus
versicolores sunt pili, eisdem etiā in cute varius ille color habetur: atq;
etiam in lingua. Barba nō pari modo effunditur omnibus, sed alijs tam
maxillæ, q̄ mustax, & mentum pilorum frequentia integūtur. alijs mē-
tum læue, & mustax: maxillæ pilosæ cernuntur. Caluescere minus solēt
qui mento sunt bipartito. Crescūt etiā pili quibusdā in morbis, vt præ-
cipue in tabificis. Quinetiā in senectute & defuncto augescunt durio-
resq; reddūtur. quod idem vnguibus quoq; euenit. Libidinosi pili cō-
geniti maturius defluūt: post geniti celerius sese promūt. Minus, qui va-
rices habēt, caluescūt. Et si calui habere incæperint, pilos nōnulli pro-
ducūt. pili præcisi nō ab incisura augētur, sed inferius ab radice exeūt:
atq; ita euadūt longiores. Piscibus quoq; extenuatis, ac senescentibus
squamæ duriores, crassioresq; efficiuntur. Quadrupedum etiam villi,
lanæve, senectute prolixius augentur, quanq̄ rarefiant, fiāntq; paucio-
res, & vngulæ quoq; maiores in senecta redduntur. quod idem rostris
etiam auium euenit. Incrementū vngularum idem, quod vnguium est.

De pennis auium, & earum mutatione, aliorūmq; animalium
ē potu quorundam fluminum. Cap. XII.

Pennæ auium nōnullæ per ætates mutantur, praterq̄
gruū: quas nigrescere in senecta perspectū est. At vero
per affectus tēporarios, quoties frigora vrgēt acriora,
pennæ volucrū vnicolores interdū ē nigris, aut nigrius-
culis, albidisve, in albas transeunt: vt corui, passeris, hi-
rundinis. Cuius rei contrariū, vt quicq̄ ex genere albo
veniret in nigrū, nunq̄ visum est. Tēporū quoq; vicissitudine bona pars
auium ita colore immutatur, vt quānā sint, latere possint: nisi re peritius
noueris. Aquarū itē diuersarū vsu nōnulla suos immutāt colores, alibi
enim cādida, alibi nigra reddūtur. Sūt etiā aquæ multis in locis, quas cū
oues biberint, mōxq; inierint, nigros generēt agnos: vt ī terra Assyriti-
de agri Chalcidici Thraciæ facit amnis, quē Psychrū vocāt. & ī Antādria
quoq; duo sunt fluuij, quorū alter cādorē, alter nigritiā pecoribus facit.
Scamāder etiā amnis flauas reddere oues creditur: quā ob re Xanthū
pro Scamādri nūcupatum ab Homero autumāt. Lépori vni pili, & in
bucca intus & sub pedibus sunt: cū cetera animalia nec intra os habeāt
pilos, nec parte pedū resupina, sed prona. Musculus etiā piscis pilos in
ore intus habet vice dentiū, quibus ōnino caret, suillis similes. Sed pili
d. j.

vt dictū est, præfecti augeri ab radice possunt. pennæ autē nec ab radice, neq; supne ab incisura possunt reparari, sed cadāt, necesse est. Nec pēna apum, aut quævis infissa renasci potest, cū euulsa est. Aculeo etiā apibus detractō, nullus subnascitur alius: imō breui moriātur, necesse est.

De membranis in sanguineis animalibus. Cap. XIII.

Sunt & mēbranæ in sanguineis animalibus, quæ quidē pars similis cuti prætenui, spissæq; est. Sed diuersum sane genus id est. quippe quod nec fissile nec euulsile. sit. Ambit singula, tum ossa, tum etiam viscera membrana, tam in maiore q̃ in minore animalium genere. Verum in minore sensum effugit, quoniā admodū tenuis atq; exigua sit. Maximæ itē mēbranas duę sūt illæ, quibus cerebrū opertū munitur. altera supra adhæret ossi, quæ firmior & crassior est: altera infra cōtigua cerebro. Mox quæ operit cor, magna habetur. Præcisa mēbrana ipsa sincera nō coit: & ossa suis dispoliata mēbranis siderātur.

De omento. Cap. XIII.

Mentū quoq; non nisi membrana est: quod omnia habet, quæ sanguine nō carēt: sed alia pingue, alia macilentū. Oritur id, & depēdet in ijs, quæ animal generāt eadēq; dētata parte vtrāq; sunt, à medio ventre, quæ veluti quædā sutura ducitur: nec secus in ijs, quæ altero dentiū ordine carent, à maiore ventre dependet.

De vesica & calculorum generatione. Cap. XV.

Vesica etiā mēbrana est. sed genus id aliud mēbranæ est, quippe quod tēdi ingenue possit. Non omnibus data vesica est: sed ijs tantū, quæ animal gignūt: ouipari autē generis nulli, præter testudinē, data est. Nec vesica præcisa coire potest, nisi ad ipsum exordium suæ ceruicis: quanq̃ non ignoro ita aliquādo cōtigisse, vt vulnerata vesica solidesceret. sed quod admodū raro contingit, parum id obseruandū censeo. Defunctis nihil humoris in vesicam trāsmittitur. At viuīs nō solū humor: sed etiā sicca quædā concremēta descendūt, ex quibus calculi cōficiātur. Iam nōnullis talia in vesica constiterunt, quæ nihilo differre à cōchylijs viderētur. Ergo devenis, neruis, fibris, cute, mēbranis, atq; etiā de pilis, vnguibus, vngulis, cornibus, dētibus, rostro, cartilagine, ossibus, eorūq; proportionalibus statuēdū ad hūc modum est.

De carne Cap. XVI.

Caro autē hæc, & quod carni simile, in genere sanguineo est omnibus inter cutē & ossa, aut quæ ossiū proportiōe cōtinētur. Vt enim se habet spina ad os, ita carnis æmulū illud ad carnē. Diuisibilis vndiq; caro est, nec venarum aut neruorū more in longū secari tātum idonea. abole-

tur, & in venas, fibrāsque trāsit, quoties animal extenuatur, & gracilescit. Vertitur item in pingue, quoties pabuli copia suppetit. Quibus multū est carnis, ijs venę arctiores: & sanguis rubētior, & vēter ac viscera parua. Quibus parum, ijs venę ampliores, sanguis atrior, viscera maiora, & venter auctior. Pinguescunt intra carnē quibus paruus est venter.

De adipe & sebo. Cap. XVII.

Adeps autē & sebum differunt inter se, cū sebum fragile vsquequaq; sit: & cū refrixit concrescat. adeps liquidus sit, minimēq; aptus durari. Iura enim sebo opimorum cōcrescūt: vt ouis, vt capræ. Adipe pinguiū liquidā resistūt frigori: vt equi, vt suis. locis etiā discrepāt. Adeps enim inter carnē cutēq; solet consistere: sebum in fine carnis semper est. Omentū quoq; adipe pinguescētibus adipeū est: sebo obesis sebale. Quæ parte vtrāq; dētata sunt, adipe pinguescūt: quæ vna, sebo. Iecur ē visceribus adipeū nōnullis consistit: vt inter aquatilia cartilagineis. quorū iecinoribus colliquatis oleū facimus. Ipsa tamen cartilaginea nullo discreto adipe carni, vētrive adhærente pinguescūt. Piscium sebum adipe præ se fert: nec cōcrescere solet. Animalia quæuis aut intra carnē, aut seorsum pinguescūt. E quibus autē pingue separatū nō est, ea minus per ventrē omētūq; pinguescūt: vt anguille. plurima tamē pars animalium vētre pinguescit, & præcipue quæ parū se moueāt. Cerebrū, vt adipe pinguescentiū pinguiusculū est, velut suis: sic sebo obesorum squalidiusculū sentitur, vt ouis. Renes ex visceribus maxime pinguescūt: verū dexter minus semper q̃ sinister. & quæuis vehemēter fuerint pingues: tamē aliquid semper medijs deest. Quæ sebo pinguescūt, magis q̃ quæ adipe, in renibus opimādis luxuriant: ac omnium præcipue oues. quippe quæ renibus pingui vndiq; obductis intereāt. quod vberitate pabuli fit: vt in Sicilia agro Leōtino fieri cōstat. Quocirca sero diei agere oues ad pascua pastores loci illius solēt, quo minus capiāt pabuli.

Pupillas omnibus animantibus easdem esse. Cap. XVIII.

Pupillæ vero animalium cōmune pupillæ institutio est, omnibus enim quæ partē hanc possidēt, nec duris oculis sunt, sebo constat. Minus esse sæcunda, quæ adipe pinguescūt, siue mares, siue fœminæ, notum est. Omnia etate prouecta potius q̃ nouella pinguescunt: sed præcipue, cum iam suæ longitudinis ac latitudinis modum adepta, augeri in profundum incipiunt.

Sanguinem omnibus, & communem, & necessarium sanguineis, & de sanguinum varietate. Cap. XIX.

Anguis in primis necessarius, cōmunisq; sanguineis omnibus animalibus est: nec aduentitius suppetit, sed vernaculus atq; intimus in omnibus integris, atque imputidis habetur. Venas hic vasa sibi, & cōceptacula habet: nec in vllō alio, nisi d. ij.

in corde præter venas cōtinetur. Tactū nullo in genere sentit. sicut ex-
 cremēta quoq; in aluo cōtenta, sensu carere certū est. Quētiā cerebrū
 & medulla tactum nō sentiūt. Effluit sanguis quancūq; partē incideris
 carnis viū, ac incorruptē. Si sanguis integer est, rubet, & dulcis saporis
 est: sed si vel natura, vel morbo sit vitiatu, atrior cernitur. Nec vero ad
 modū crassus, aut admodū tenuis est, qui optimo habitu cōstet. humi-
 dus & calidus semper est quādiu in corpore animalis cōtinetur. At vbi
 effluxerit, cōcrefcit omniū præterq; ceruorū, & damarū, & si quid aliud
 natura eiusmodi sit. Itaq; ceterorū omnium sanguis spissari solet, nisi fi-
 bræ quibus refertus est, eximātur. sed celerrime omniū sanguis tauro-
 rum coit, durefcitq;. Copia sanguinis in primis, animalibus ijs, quæ ani-
 mal & intra se formāt, & in lucē ædunt. mox ijs sanguineis quæ pariūt
 oua. Quæ autē vel natura, vel arte, bono habitu sunt, ijs nec multū admo-
 dū sanguinis est, velut ijs, quæ per aliquā portionē recentē sanguine exū-
 dāt: nec parū, velut ijs quæ nimīū sunt obesa. quippe cū præpinguia om-
 nia sanguinē, quāuis purū, tamē paucū habeant: & quo plus pinguedi-
 nis, eo minus possideāt sanguinis. pingue enim omne exāgue est. Obesa
 item sanguinē habēt imputidū, quāq; sanguis & quæ sanguinea sunt fa-
 cile putrēt: ac præcipue quæ ad ossa propius applicātur. Homini sanguis
 tenuissimus ac mūdissimus. tauro & alino inter ea quæ animal generāt,
 crassissimus & nigerrimus, parte etiā inferiore crassior, & atrior est, q̄ su-
 periore. Palpitat intra venas sanguis omniū animalīū, pulsūq; simul vn-
 diq; mouetur, solūsq; omniū humorū sparsus per totū corpus anima-
 lium est. Et semper quādiu vita seruatur, sanguis vnus animatur, & fer-
 uet. oritur primū in corde, anteq; totū corpus formetur. Si multū san-
 guinis effluat, anima deficit: si nimium, vita interit. Si sanguis imodice
 humescit, morbus infestat. sic enim in speciē saniei diluitur, & adeo fere-
 scit, vt iam nōnulli sudore cruēto exundarint. Idem etiā interdū causā
 est, vt qui effluxerit, aut ōnino cōcrefcere nequeat: aut incōpte particu-
 latimq; spissetur. Dormiētibus porro, sanguinis copia partes exteriores
 deserit, subitq; interiores, ita, vt adacto cultello nō æque effluere possit.
 Fit per cōcoctionē ex sanie sanguis, ex sanguine adeps. Vitiatu, excrefcē-
 tēq; sanguine, profluuiū vel è naribus, vel per infera mariscis mouetur:
 aut varices fiūt. Idem putrescēs pus redditur, quo demū cōcalescēte po-
 rus, id est tofus lapis, cōsistit. Fœminis sanguis nigrior & crassior, q̄ ma-
 ribus est, dūmodo cetera assint pariter, quæ vel ab ætate, vel à sanitate p-
 ficiscātur. & minus sanguinis per summa corporis fœminarū est. plus
 enim parte interiore cōtinetur. Sed omniū fœminarū maxime mulier
 sanguine abūdat. Et quæ mēstrua appellamus, plurima fieri in mulierib-
 us solēt. quod genus sanguinis vitiatū, egrotāsq; fluit immodice: atq;
 profluuiū obeā rē dictū est. Cæteris morbis sanguinis minus mulieres
 infestātur, q̄ viri. paucis item mulieribus fiūt mariscæ, aut varices, aut è

naribus profusio sanguinis. Et si quid eorū acciderit, detrimentū in mē-
 strua decūbit. Aetatu etiam ratione sanguinis discrimen, tū in modo,
 tum in genere recipit. etenim in ætate admodū iuuenili saniem trahit,
 & largior est. in senectute autē crassus, niger, & paucus, mediū tenet in
 media firmāq; ætate. concrefcit etiā facile senū vel in corpore sanguis,
 qui per summa est. quod idē nūq; iuuenibus euenit. Sanies sanguis in-
 coctus est: aut quia cōcoctus nondū est, aut quia in serū degenerauerit.

De medullis, lacte, sero, & caseo.

Cap. XX.

Edullæ rationem his addere debemus, nam ea quoq;
 humidis annumerāda generibus in nōnullis sangui-
 neis animalibus est. Omnia vero quæ suapte natura
 humida in corpore sunt, cōceptaculis quibusdā tanq;
 vasculis cōtinētur: vt sanguis in venis, medulla in os-
 sibus. Alia in membranīs, aut cutibus, aut ventribus.
 Nouellis adhuc animalibus medulla cruenta admodum est: ætate pro-
 uectis, vt adipe pinguescētibus, adipem trahit. sic sebo deputatis gene-
 ribus, sebum præ se fert. Sed quāq; medulla nō nisi inclusa ossibus est,
 tamen non ossa omnia medullam intra se continent: sed ea tantū quæ
 caua habētur, tametsi ne ipsa quidem omnia cōtinent. ossa enim leonis
 partim nullam, partim admodū exiguam habēt. quam ob rem nullam
 omnino medullam leones habere nonnulli putarunt, vt dictum est. In
 suillis etiam ossibus minus medullæ est: & nōnullis omnino deest. Hęc
 ferē semper in animalibus natua & cōgenita humidi genera habētur.
 Adnata autem posterioraq; sunt, lac & genitura. quorum alterū non
 eodē modo in omnibus est: sed quibusdā pro genitura thorax genita-
 le virus sui generis habetur, vt piscibus. Quæ vero lac habent omnia
 mammis id continent. Mammæ autem datæ ijs sunt, quæ animal & in-
 tra se concipiunt, & in lucem ædunt: vt ea quæ pilis integūtur, velut ho-
 mo, & equus. Cætæ etiam in aquatili genere: vt delphinus, vitulus mari-
 nus, balæna. Hęc enim mammæ habent, & lac. At ea quæ oua pariunt,
 aut ouo intus concepto animal post in lucem excludūt, hęc & māmīs
 carent, & lacte: vt pisces, vt aues. Genus autē vnumquodq; lactis habet
 tum saniem dilutā, quod serum vocamus: tum corpulentū quiddam,
 qui caseus dicitur. Plus casei lac illud habere videmus, quod crassius
 est. coit lac eorū quæ nō vtrinq; dentata sunt. quapropter caseus ex ijs
 fit, quæ inter vrbana dentiū ordine carent superiore. eorum autē quæ
 vtrinq; dentata sunt, lac coire nō potest, sicut nec pingue: & tenue, dul-
 cēq; est. Tenuissimum cameli est, mox equæ, tum asinæ: crassissimum bu-
 bulum est. Nullū lac coit frigore: sed serum potius trahit. Igne nimirū
 omne spissatur, & crassescit. Nulli ferē animalīū lac fieri solet, anteq; vte-
 rum ferat: nec dum ferūt, vtile omne est: sed primū nouissimūq; inu-
 tile. Non prægnātibus aliquādo, sed raro, edulijs quibusdam efficitur,

d. iij.

vt lactescāt. etiam quibusdā mulieribus natu maioribus suctu frequē- 35
tiore lac prodijt, & copia tāta, vt infantē enutrire potuerint. Vbera etiā
caprarum, quæ coitū non patiūtur, pastores montis Oetæ vrtica per-
fricant vehementer, vt dolorem infligant. itaq; primū cruentū humo-
rem eliciūt, mox purulentū, postremo lac, nō minus q̄ ex ijs quæ vene-
rem patiātur. Maribus magna ex parte, nec bestijs, nec hominibus gi- 40
gnitur lac. fieri tamen potest vt aliquibus interdum gignatur. Nam &
in Lemno insula caper ex māmīs, quas geminas iuxta genitale gerit,
tantū lactis emulgebatur, vt colostrā inde cōficerent. quod idem etiam
proli masculæ capri illius euenisse accepimus. Sed hæc ostētis annu-
merāda potius ducūt. nā & Lemnio illi pecoris domino cōsulēti, deus 45
amplius incrementum peculij futurū respōdit. Viris post pubem exi-
guum nonnullis exprimitur: veruntamen per suctum frequētiore, vel
multum prodisse aliquibus traditū est. Lacti inest pinguedo, quæ etiam
cōcreto oleum propē trahit. Caprinum lac miscere cū ouillo Siculi, &
quibuscunq; sit copia caprini, cōsueuerūt. Coit spissatūq; potissimum 50
nō modo quod plurimum habet caseum, verum etiam quod squalidio
rem. lactis copia quibusdam maior, q̄ ad fœtus alendos satis sit. Com-
modum ad conficiendum reponendūq; caseum præcipue ouillū, ca-
prinūq; est, mox bubulum. equinum ac asininū miscent ad phrygiū
caseum conficiendū. Bubulum fertilius caseo quā caprinū est. cum 55
enim ex amphora lactis caprini formagines obolæ vndeuginti confi-
ciantur, bubulum eadem mensura triginta facit, vt pastores cōfirmāt.
quibusdam quātum satis ad fœtum sit, tātum gignitur: nec vlla copia,
aut ad reponendum commoditas suppetit: vt quibus mammæ plures
quā binæ. nulli enim in eo genere lac vel copiosum, vel caseo vtile.
Cogitur lac succo ficulno, & coagulo. Succus lana exceptus pauxillo 60
lacte abluatur. quod iniectum lactis copiam densat atq; collostrat.

De coagulo, & pabuli genere, quod lactis copiam extingat,
& quod augeat. Cap. XXI.

Coagulum, lactis substantia est. quippe quod in eorum
ventriculo, quæ adhuc lactēt, cōtineatur. Est ergo coa-
gulū lac, ignem habens intra sese, quod cum animalis
tepore concoqueretur, caseum traxerit. Habent coa-
gulum omnia ruminantia, & inter dentata vtrinq; le- 5
pus. Quo vetustius coagulum est, eo præstantius. tale
profluuiū alui mederi præcipue potest: atque etiam quod leporis est.
sed laudatissimum hinnuli. Plus minūve emulgeri, discrimen aut pa-
buli aut magnitudinis animalium efficit. Nam pusillæ buculæ, quas
Phasiana regio fert, singulæ abunde beneficio pabuli mulgentur, &
Epiroticæ vaccæ præ sua præcipua magnitudine, amphoras singulas 10
singulæ implent lactis. mensuræq; eius dimidiū mammis duabus præ-

stāt: erectus qui mulget, aut paululum se inclinat: quoniā sedēdo vbe-
ra cōtingere nequeat. Cæteras etiā quadrupedes magnas terra eadem
15 Epirus gignit, excepto asino: sed præcipue boues, & canes: pastu opus
est gradibus largiore: quem terrā illam abunde præbere, & loca singu-
lis anni tēporibus accōmodata habere certū est. Boues igitur egregia
magnitudine ibi sunt: atq; etiā oues pyrrhicæ, à Pyrrho rege ita cogno-
minatæ. Pabuli genus aliud copiā lactis extinguit: vt medica herba, &
20 præcipue ruminātibus. Aliud auget: vt cytīsus, vt eruū. Sed cytīsus dū
flore, incōmodus est: vrit enim tātis per, atq; extinguit: eruū prægnā-
tibus non prodest: facit enim partum difficiliore omnino. Quæ in qua-
drupedum genere sunt edaciora, eadem vt ad possidendū meliora, ita
ad lactis etiam copiam esse fœcundiora, videlicet dum alimenti copiā
25 habeāt, planum est. Nonnulla etiam flatuosa pastu exhibita, copiā effici-
unt lactis: vt fabæ largius datæ ouibus, capris, bubus, capellis: faciunt
enim vt vbera demittantur. Indicium autē futuræ copiæ lactis, cū ante
partum vbera spectāt deorsum. Edurat diu lac omnibus, si nō coēant,
nec pastu careāt copioso: sed omnium maxime quadrupedum ouibus:
30 quippe quibus mulctra mensium octo spatio cōtinuetur. Deniq; rumi-
nātibus lac & copiosius, & caseo vtilius emulgetur. Boues circa To-
ronam paucis ante partum diebus, lacte carent: reliquo tēpore habent
perpetuo. Mulierum lac cōmodius lactentibus est, quod liuorem tra-
hit, q̄ quod candidum est: & fuscæ salubrius habent q̄ candidæ. Est por-
35 rò ad alendum validius, in quo plus casei est: sed infantibus salubrius,
quod minus casei contrahat.

De semine genitali, & eius natura.

Cap. XXII.

Emen genitale omnia emittunt, quæ habent sanguinem.
Quid & quæ admodum conferat hoc ad generationem,
suo loco dicetur: plurimū vero proportione corporis ho-
mo emittit. Pilos habentiū semen lentū est: ceterorū nul-
lam habet lentitiam. Album omnium est: nec audiendus
5 Herodotus, qui Aethiopes genituram colore nigro promere scripse-
rat: exit profecto semē hoc genitale album & crassum, si integrum est:
sed foris tenue totum redditur & nigrum. Nunquam id gelu cōcre-
scit: immò admodum extenuatur, & aquetum colorem, tum etiā sub-
stantiam trahit: colore autem coit, & crassescit: & quod de vuluā efflu-
10 xerit aliquādiu in ea iam immoratum, id crassius prodit: nōnunq̄ etiā
ficcum contortūq; Delabitur in aqua quod fœcundum est, atq; sub-
sidit: quod autem infœcundum est diffunditur atq; exolescit. Falsum
etiā est quod Ctesias de genitura elephantorum scriptum reliquit.

ARISTOTELIS DE HISTORIA

ANIMALIVM LIBER QVARTVS, INTERPRETE
THEODORO.

De animalibus quæ sanguine careant, quatuorque eorum
generibus. Cap. I.

DE partibus animalium habentium sanguinem,
quas communes, quasve proprias singula habet
genera, atque etiam de ijs quas similes dissimilesque
appellauimus, denique de omnibus tam interioribus
quàm exterioribus partibus dictum iam est. Nunc ordinem
animalium quæ sanguine carent persequemur. Genera in hoc
ordine plura sunt. Primum quæ mollia appellauimus,
hoc est, quæ sanguine carent, & foris carne molli obducta
solidum intus modo sanguinei generis continent: quale
sepia est. Secundum quæ crustis tenuibus operiuntur, hoc
est, quæ partem solidam foris, mollem carnosamque intus
continent. Dura illud eorum tegmen, non fragile, sed
collisile est: quale cancrorum genus & locustarum.
Tertium quæ silicea testa conclusa muniuntur, hoc
est, quibus pars carnea intus, solida foris, fragilis atque
rutilis, non collisilis: quale genus concharum, & ostrearum
est. Quartum insecta omnia: quod quidem genus multas
& varias complectitur species animalium. Sunt porro
insecta, quæ, ut nomen ipsum declarat, incisuras
parte sui vel supina, vel prona, vel etiam utraque
habent, nec osseum quicquam discretum aut carneum:
sed quiddam inter hæc ipsa medium continent: quippe
quæ corpore pariter intus, forisque duro consistunt.
Sunt alia impennata, ut iuli, ut centipedæ: alia
pennata, ut apes, vesperæ, scarabæi: alia utroque modo,
ut formicæ: est enim pars formicarum pennata, pars
impennis: quod idem vel in ijs, quas cicindelas vocant,
licet contemplari. Partes eorum quæ mollia nominauimus
exteriores, pedes vulgari nomine, siue brachia, &
ijs continuum caput, tum alueus siue sinus continens
interiora, quem pinnulæ ambiunt in orbem: caput eum
nonnulli minus rectè appellarunt. Euenit in mollibus
sanè omnibus, ut caput inter pedes & ventrem
habeatur. Brachia tergo octona omnibus, binis acetabulorum
ordinibus, ductu perpetuo omnibus, excepto genere
vno polyporum. Sepiæ, loligines, & lolij peculiares
binas sortiuntur promiscidès longas, acetabulo parte
extima bino asperiusculas: quibus capiunt, & ad ora
admovent cibos: ijs etiam quoties tempestates urgent,
ad saxa aliqua adhærentes se veluti anchoris iactis
stabiliunt: pinnulis autem, quibus alueum circundari
diximus, natant. Polypus ergo suis brachijs, ut

chijs, ut pedibus ac manibus utitur. quippe qui duobus
supra os positus cibum admovent. Vltimo vero quod & acutius
& solū albicans est, & parte sui extrema bifurcatum,
dorsūque adnexum (Dorsum autem partem leuē
appellant, à qua acetabulorum ordo inchoatur) hoc
vltimo inquam brachio in coitu utitur. Fistulam idem
ante alueum positam, supra brachia gerit cauā,
qua mare transmittit: quantum suo admiserit alueo,
quoties aliquid ore capit: eamque modo in dextram
partem transfert, modo in sinistram, hac eadem
fistula suum quoque atramentum fundere assolet.
Natat obliquus, pedes in eā porrigens partem,
quod capitis nomine appellatum est. Atque ita efficitur,
ut cum natat, prospiciat in aduersum (nam oculi
supra sunt constituti) & os habeat ex aduerso. Caput
illud polypis, quandiu viuunt, prædurum, & quasi
inflatum est. Tangunt ac tenent brachijs supinis:
membranamque interiectam totā extendunt. in harenā
tamen elapsis facultas apprehendendi retinendique
nulla est. differunt polypi à cæteris quæ modo
enumeravi mollibus, eo quod alueus polyporum
paruus, & crura prælonga. cæteris è diuerso alueus
amplus, crura breuiora, ita, ut potestas nulla sit
ingrediendi. Ipsa autem inter se discrepant,
quatenus loligo longior, sepia latior est, loligine
vero longe grandior qui lolius nominatur. quippe
qui vel in cubita quinque excrescat. sepias quoque
aliquas in bina augeri cubita notum est. Brachia
etiam polyporum tantundem, atque etiam plus
magnitudinis capiunt. Sed loliorum genus pusillum
admodum est, & facie quoque à loligine dissidens.
pars enim lolij, quæ exiit in acutum, latior est,
pinnulæ etiam circundantes illæ totum in lolio
alueum ambiunt, cum in loligine partem aliquam
relinquant. Pelagius tamen lolius non alio modo
quàm loligo consistit. Caput omnibus inter crura,
quæ & brachia, & barbæ, & cirri appellantur.
Eius pars oris habitus est, in quo dentes duo,
supra quos oculi totidem grandiusculi, quibus
discrimen exigua quædam præstat cartilago
continens cerebellum. Inest etiam in ore caro
quædam exigua, qua vice lingue utitur. lingua enim
nullis hoc in genere data est. Alueus à capite
amplioris capacitatis propensus, cuius caro fissilis
est, verum non per directum sed in orbem, cutemque
omnibus interiecta est. Os gula excipit angusta,
& longa. quæ guttur sequitur ampliusculum, neque
absumile auiibus, cui iungitur venter tanquam
omasum facie clauiculæ buccinorum. Intestinum
ab eo tenue, partem repetens superiorē ad os fertur,
quod laxius quàm gula est. Viscera mollium nullis,
sed habet quam mutem appellant: atramentumque
illum humorem, cui nomen atramentum. quod plurimum
in sepia est. Effundunt suum id atramentum omnia,
metu perculsa, sed præcipue sepia. mutis ergo sub ore
est, & gula per eam tendit. At vero atramentum
infra continetur, qua intestinum petere incipit
superiora: foramenque suum eadem obuolutum
habet membrana, qua intestinum, atque idem
meatus emittendi atramenti excrementique est.
Capillamentum.

mutis. i. mutis & πὸ τοῦ
μύτης. i. mutis, pro mutis
facere. id in sepijs
& omnino mollibus
aspicitur: alio
nomine paucior
appellatum.

etiam quædam in corpore omnium habentur. Sepiæ, loligini, & lolio partes duræ ac solidæ intus, per dorsum & corporis prona continetur, quas non eodem appellant nomine: sed quod insertum sepijs est, sepiū vocāt, quod loliginibus id gladiolum. Differunt enim, quod sepium robustū, latūmq; est inter spinam & os, mediam præ se ferens naturam, fungosam inter se complectens & friabilem corpulentia. Gladiolus arctior, & cartilaginiosior est. forma etiam discrepat, videlicet pro alucorum modo, quibus ipse insertus continetur. Polypis nihil solidū intus, sed caput cartilagine propè constat, quæ senescentibus maiorē in modum indurefcit. Differūt fœminæ à maribus. quia in mare meatus ille subditus gulæ à cerebello in ima aluei pertēdit, idq; ipsum, ad quod fertur, speciem mammæ imitatur. In fœmina duplex idem illud, supràque habetur, utroq; tamē in sexu corpuscula quædā rubentia parti eiusmodi subiuncta spectantur. Ouum polypi vnum incomptum foris, & grande, intus humorem candicantem, concolorem totum atq; equabilē cōtinens. Tanta est eius oui vbertas, ut vas impleat amplius capite polypii ipsius. Sepiæ alueus bipartitus est, oua candicantia grandini similia complectens permulta. sed quisnam situs singularum quas enumerauimus, partiū sit, ex descriptione dissectionum cōtemplare. Cum vero mares in hoc genere à fœminis differūt, tum vel maxime sepiæ id probant. Mas enim prona sui corporis nigriora supinis potius, partēque omnes asperiores habet q̄ fœmina, & lincis interueniētibus varias. caudam etiam acutiore. Sed polyporum genera plura sunt. est enim, quod & cōspectius & maximum est, cuius terreni maiores q̄ pelagij sunt. & quod corpore exiguo variōq; est, cibo ineptum, & quod eledonā vocāt, crurum prolixitate diuersum. & quod vnū ex mollium numero simplicem acetabulorū ordinem agat. Cetera nanq; omnia duplici caliculantur. Ad hæc, quod alij bolitēnam, alij ossolē appellant. Duo item visuntur genera cōchis indita, quorum alterum nautam aliqui vocāt, alterū pompilum siue ouum polypi. testa ijs ut pectunculis concava, simplex tamen nec ita destinata, ut ei inhæreant. sæpius hi iuxta terrā pascuntur. vnde euenit ut fluctibus iactati in aridam elidantur, & testa dilapsa nudi capiantur, aut in terra anima extinguantur. Cōstant exiguo corpore, facie similes bolitænis. Est etiam qui cochlearum more siliceo tegmine ita muniatur, ut nunquam egredi soleat, suāque interdum brachia exerat. Sed de generibus mollium satis dictum iam est.

¶ De animalibus quæ crusta integuntur. Cap. II.

Rusta autem insectorum genus primum locusta, cui proximum genus alterum est, quem gāmarum vocant. Differt is à locusta brachijs, quæ dēticulatis forcipibus protendit: atq; etiā quibusdā alijs discriminibus, quanq̄ non multis. Tertium genus squilla est. Quartum, cācer.

quorum sanè plura habentur genera: squillarum enim genere, cōtinētur gibbæ, crangines, & parvæ, quæ maiores nunq̄ effici possunt. Cancrorum etiā genus multiplex est, nec facile enumerādum. Maximum quas maias appellant: secundum paguri, & quos heracleoticos vocāt: tertiū fluuiales: ceteri minutiores & nullis penè nominibus annotati. Genus cancrorum littorale Phœnicæ fert tātæ velocitatis, ut vix cōsequi sit, vnde hippeas, hoc est equites, illos appellarūt: ijs nihil ferē intus propter inopiā pabuli. Genus item aliud est, quod magnitudine cancrum non excedat, facie gāmaris simile: sed ijs omnibus, ut antè dixi, pars dura, & testacea foris pro cute est, mollis & carnea intus: supina corporis planiora & tabellatiora sunt, quibus & oua deponunt cū pariunt: pedes locustis utroq; ex latere quini, vltimis annumeratis, qui in forcipem exeunt denticulatum. Cancris etiā omnes deni cum forcipibus sūt. Squillarū generi, quas gibbas vocamus, quini utrinq; situ, quo cæteris: quorū proximi capiti acutiores, & quini utrinq; alij vētri subiuncti, quorum extrema latiuscula sunt: tabellæ ijs nullæ parte supina: prona similis locustarum est: cancris è diuerso: quippe quibus primi utrinq; quaterni, tū terni alij ordinē eodē modo explentes: reliqua bona pars corporis pedibus caret. Flectūtur omniū crura in obliquū, sicut & insectorū. Brachia forcipata quibus sunt, introrsum se flectunt. Locustis & cauda est, & pinna quinæ assunt. Squillis etiā gibbis cauda, & pinna quaternæ. Cranginis quoq; latere caudæ utrinq; pinnae adnexæ sunt: quarum pinnarum media utroq; in genere spinulis horret: verum in crāgine latiora, in gibbis acutiora sunt. Cancris ex crustaceis solis cauda deest, & corpus rotundū est, cum locustis squillisq; lōgum sit. Differt mas locusta à fœmina, q̄ fœminæ primus pes duplex, mari simplex: pinnae etiā parti supinae adnexæ fœminæ maiores, & quæ collo proximæ sunt minores habentur: mari omnes æque minores, nec vsq̄ per diminutionem dissimiles. Ad hæc, mari in nouissimis cruribus, velut calcaria maiuscula prominēt acuta, quæ fœmina parua habet & leuiora: utriq; tamē cornua ante oculos bina, longa, & aspera, quibus alia minuta & leuiora cornicula subiacēt. Oculi ijs omnibus duri, & apti tum intrò, tum foras, tum etiam in obliquum moueri: quales etiā sunt parti plurimæ cācrorum, immò vero mobiliores. Gāmaro color, quod ex toto dixerim, nitet: nigrisq; maculis dispersis euariat: pedes inferiores ad grādes vsq; dispositi, octo: tum grandes ipsi lōgè maiores, extremāq; parte latiores, q̄ locustæ habētur: sed nō specie eadē: dexter enim suum extremum latum, & oblongū, & tenue habet: sinister crassum, & rotundum. Uterq; tamen scissus in extremo, perinde ut maxilla tā infra, q̄ suprà dentatus est. Verum dexter pusillos ferratosq; dētes continet: leuius primos ferratos, intimos velut maxillares, scilicet parte inferiore quatuor, & continuos: superiore tres non continuos. Uterq;

Plinius nau-
tilum & pō-
piliū eun-
dem facit.

tamen partem mouet superiorem, ad inferiorémq; astringit. Blesus itē
 vterq; situ inferiore, tanquam nati ad capiendū, premédūmq;. Duo su-
 pra eos grādes, habentur alij hirtiūscoli, paulo ab ore inferiores: mox
 brāchiæ os circundant, non sine hirsutia frequentes, quas assidue mo-
 uet. Fleēt, atq; in os adducit duos illos hirtiūsculos pedes: surculi etiā
 graciles gerūtur à pedibus, qui ori proximi habētur. Dētes huic quoq;
 duo, vt locustæ: supra quos cornua breuiora, tenuioraq;, q̄ locustæ. Qua-
 tuor item alia adlūnt cornua, specie quidē duobus illis similia: sed te-
 nuiora, & breuiora: super hæc oculi constituti sunt parui, crassiuscoli,
 non vt locustæ, maiuscoli: frons quasi quædā acuta & aspera supra ocu-
 los extat latior, q̄ locustæ. Deniq; facies acutior, & pectus latius q̄ locu-
 stæ, totūmq; corpus mollius, & carnosius: pedum autem octo numero
 pars scissa in extremo bifurcatur: pars desinit indiuisa: quatuor enim
 bifurces sunt, reliqui quatuor simplices ex toto pertendūt. Quod autē
 collum appellant, quinq; partium foris est: & sextum latius illud situm
 loco nouissimo habetur tabellis continuatum quinq; interiora vero in
 quibus fœminæ prius pariunt, q̄ fœtum ædant, hirtiūscola quædā qua-
 tuor cōtinentur, quibus singulis spinæ singulæ breues, arrectæq; emi-
 nent ad exteriora. Pectus corpūsq; totū læue est, nō more locustarū acu-
 leatū, & asperum. Verum in pedibus magnis aculeos partis exterioris
 maiores esse manifestum est. Fœminam hoc in genere nullum discris-
 men à mari distinguit: nam & mari & fœminæ forceps alteruter gran-
 dior more incerto est: parem vero vtrunq; neuter vnquā habere visus
 est: mare omnia eius generis ore excipiūt. Sed cancri parte oris exigua
 adducta respuūt: locustæ suas ad brāchias transmittunt, quas ipsæ plu-
 res, q̄ cætera habēt. Cōmunis enim omnibus branchiarū adnexus est.
 Dentes omnibus bini: locustis enim duo primores, & in ore carūcula
 quædam constituta pro lingua est. Tum vëter os protinus excipit, præ-
 terquam locustis. Iis enim gula ante ventrem exigua: mox à vëtre in-
 testinum, quod locustis & squillis & gammaris rectē in caudam finit,
 qua excrementa emittunt, & oua pariunt. Cancris autem, qua applica-
 tum illud operculū geritur medio applicaminis ipsius: verū ijs quoq;
 parte exteriori, qua oua pariunt, desinit. Fœminis itē huius generis lo-
 cus ouis deputatus iuxta intestinum omnibus est. Et quam mutem, si-
 ue papauer appellarunt, amplius parciūsvē habent hæc omnia genera.
 Discrimina propria contēplari in singulis congruum est. Locustis igitur
 (vt modo dixi) dētes bini maiuscoli, & vëter quo humor similis mu-
 ti cōtinetur: caruncula etiā inter dentes linguæ repræsentās effigiem:
 & gula ab ore brevis, quā venter membraneus excipit: cuius ostio tres
 denticuli inhærent, duo aduersi, reliquus infra. Intestinum vero à ven-
 tris latere simplex pari crassamento ad excrementi vsq; ostium fertur.
 Hæc locustæ, & gāmari, & cancri fortiūtur: sed locustis meatus quoq;

à pectore pendēs ad excremēti exitū pertinet: qui fœminis pro vulua
 est, maribus genitalis seminis receptaculum sufficit: meatus hic iuxta
 cauū carnis cōtinetur ita, vt media caro interiaceat: intestinum enim,
 deuexum pertingit: meatus vero cauo applicatur. Nec secus, q̄ in qua-
 drupedum genere hæc habentur. Nulla maris meatū ac fœminæ dif-
 ferentia distinguit: quippe cum vterq; tenuis sit, & albidus, & humorē
 intra se continens pallentem: vterque etiā ex pectore pendet. Squillas
 etiā ouum, clauiculāsq;, similem in modū habere certum est. Maribus
 sanè præ fœminis propria in pectoris carne bina quædam candicantia
 constāt, discreta à cæteris partibus colore, formāq; promuscidi sepiarū
 proxima: verum hæc torta in vertiginem more buccinorum papaue-
 ris, quorum origo ab acetabulis, quæ subdita pedibus nouissimis ordi-
 nātur. Caro in ijs quoq; est colore sanguinis rubra, tactu lento, nec si-
 mili carnis: ab hoc, pectori anfractus alter strue buccinea, crassitudine
 lineæ sese porrigit: sub quo duo quædā arenæ conditioni similia, semi-
 ni genitali accōmodata, intestino adnectuntur. Hæc in mare. Fœmina
 autem ouum rubidum parit, membranāq; obuolutum prætenui, vëtri
 lateriq; vtriq; intestini annexum, atq; ad carnem vsq; adhærens: partes
 has habent interiores atque exteriores.

De partibus animantium crusta insectorum, quibūsvē cum ijs
 quæ sanguinem habent, conueniant.

Cap. III.

Ed cum animalia quæq; sanguinea partes tum inte-
 riores, tum etiā exteriores, suis quasq; appellatas no-
 minibus habeant, genus quod sanguine caret, pluri-
 bus vacat. Iam enim viscera, quæ cuiq; sanguineo in-
 sunt omnia, nullum exangue quod habeat, nouimus:
 sed cōmunes generi vtriq; partes gula, venter, intesti-
 num. Cancris autem forcipes, pedēsque haberi, & ij quales essent, dictū
 iam est: omnibus vero magna ex parte grandior ac validior forceps
 dexter, q̄ lēuus est. Quinetiā de oculis diximus visum parti plurimū es-
 se in obliquū. Alueus vero totius corporis indiscretus est: nec enim
 caput distinctū, nec aliud quicquā. Oculi non eodē situ omnibus posi-
 ti: sed alijs è latere supra, cōtinuo sub prono, amplo distantes discrimi-
 ne: alijs in medio breui discrimine, vt heracleoticis, vt maijs. Os ocu-
 lis subditū, in quo dentes duo, vt locustis: verum nō rotundi, sed longi:
 tegmina dentes operiunt duo: inter quæ talia interiacent quædā, quæ
 lia locustarum dētibus adnecti exposui. Humorem igitur ore accipit,
 tegminibus illis depellendo: emittitq; meatu oris superiore, obductis
 meatibus, qua interfluxit. Duplex ille meatus sub oculis est. Quoties
 ergo aquā acceperit, vtroq; tegumento os obturat: atq; ita respuat hu-
 morem. Gula post dētes brevis admodum est, ita, vt protinus vëter os
 excipere videatur. Vëter bisulcus gulæ subiūgitur, cuius ex medio in-

testinū simplex & tenue procedit: quod sub applicato exteriorē operculo definit, vt dictum est. Quod autem inter tegumenta interiacer, huius, sicuti locustarum, dentibus adnectitur. Humor intus in alueo pallidus, & minuta quædam oblonga, albida continentur. Ruffa etiam alia maculis dispersis. Differt à fœmina mas magnitudine, crassitudine, & operculo: id enim amplius in fœmina est, & distantius, & hirsutius, & opacius, quale etiam fœminæ locustarum fortiūtur. Partes crusta intesti generis ita se habent.

De animalibus testa intestis, eorūq; inter se differentijs. Cap. IIII.

Væ vero testa operiūtur animalia, vt vmbilici, cochleæ, purpuræ, & omnia quæ ostrei aut cōchæ nomine appellamus, atq; etiā echinorum genus, carnē quæcūq; habent, similiter atq; crustata habent. Quippe quæ intus eam contineant, testāq; foris claudātur, nec intra se durū habeant quicquā. Sed ipsa inter sese numerosa discrepāt differentia, tū testæ, tū carnis interioris ratione: alijs enim in eo genere nulla est caro, vt echinis: alijs est sed penitus inclusa, nec vlla ex parte cōspecta, excepto capite: vt terrestriū limacibus, & ijs quæ cocalia quidā appellarūt, & aquatiliū purpuris, buccinis, cochleis, & reliquis omnibus turbinatis. Cætera aut duplici constant valuula, aut simplici, vt genus alterum biualue, alterum vniualue possit nūcupari: biualue appello, quod gemina testa cōtinetur: vniualue quod testa singulari clauditur. Sunt item quibus altera pars superficie detecta carnem ostēdat: vt patellæ. Biualuis generis pars clusilis est: vt pectunculi, & mitili: eiusmodi nanq; omnia parte altera ligata, altera soluta constant, vt & concludi possint, & aperiri. Alia binis quidem cōclusa valuulis sunt, verū utroq; latere connexa: vt vngues, siue digiti. Non desunt quæ testa tota occultentur, vt nulla ex parte carnē detectā habeāt: vt quæ vertibula, siue tubera, & callos appellamus. Ipsarum etiam testarum magna varietas: nā aliæ læues: vt vngues, mitili, & concharū, quas aliqui galadas appellāt: aliæ scabræ, vt ostreæ, pinnae, & cōchæ nonnullæ, & buccina: quædam etiā pectinatim diuisæ, vt pectunculi, & concharū nonnullæ. Crassitudine quoq; differunt & tenuitate, tum totius, tum partis: velut labrorum. Alijs enim labra tenuia, vt mitilis: alijs crassa, vt ostreis. Item alia se mouent, vt pectines, quos etiam volare nonnulli aiunt: nam & de ferramento quo capiuntur, sæpe exiliunt: alia ita natura immobili sunt, vt nunquam sedem in qua hærent, spontē ipsa mutare valeāt: vt pinna. Omne sanè turbinatorum genus mouetur, & serpit: patella etiam saxi absolui, in pastūque ferri solita est. Commune autem & ijs quæ adhuc enumeravi, & cæteris testacei generis, vt testa intus æqualis læuisque habeatur. Caro biualuis & vniualuis generis ita testæ adhæret, vt nisi per vim nequeat detrahi. At turbinati laxior

continetur, & absolutior: cui generi peculiare est, vt testæ postrema à capite intorqueatur. Operculum etiā eadem iam inde ab ortu naturæ omnia gerunt. Mouentur item eadē omnia parte dextra, non ad vertiginem siue clauiculā, sed in aduersum: partes exteriores eius generis differentijs his variantur. Interiorum natura similis quodāmodo in omnibus est, maximēq; in turbinatis: differūt enim inter se magnitudinis excessūq; affectu. Nec vero multū vniualue, ac biualue genus concludi sibi dissidēt: quippe quæ parū differentiæ inter se afferant, quā longē ab immobilibus discrepēt: quod latius postea patebit. Natura ergo turbinatorū similis constat: nec nisi magnitudine variat vt modo dixi. Alijs enim partes maiores, atq; euidētiores: alijs minores obscuriorēq; sunt. Ad hæc discrimen illud duritiæ, molitiæ, ceterarūq; generis eiusdem affectionum. Caro enim prima in ore testæ, quam omnia torosiusculam habent: alijs magis talis est, alijs minus. Caput eius medio partis prominulū iungitur, & cornicula duo: quæ pro magnitudine animatis plus minus capiunt incrementi. Exerūt caput more omnia eodē: idēq; per motum retrahunt intrò: nonnullis etiam os & dentes acuti, breues, & tenues: vt cochleis. Promuscidas itē gerunt modo muscarū, quod quidem membrum linguæ effigiem præ se fert. Habent hoc idē & purpuræ & buccina firmum, & torosum, quo similiter, vt a filiis atq; tabani quadrupedū tergora penetrāt: immò longē validius: testas enim escarū possunt perforare. Venter os protinus excipit, similis in vmbilicis gutturi auiū: habentq; parte inferiore duo quædam albida, torosa, māmīs similia, cuiusmodi carūculas vel in sepijs esse aduertimus: sed hæc torosiora. Gula à vêtre duplex longa porrigit se vsq; ad papauer, quod postremū fundo cōmissum est. Hæc ergo, vt in purpuris & buccinis cōspicua in clauicula testæ continentur. Quod autē gulæ subiūgitur, intestinum est, gulæ ipsi cōtinuū, simplēq; ex toto vsq; ad exitū: cuius initium circa anfractum papaueris est, qua & laxius hæret: quod enim papauer appellamus, quasi materia vacās, atq; excrementitia, magna sui parte in omnibus testaceis generibus inest. Hinc sursum versus replicans, carnis repetit sedē, finitq; ad caput: vnde eiicitur excrementū pariter in omnibus turbinatis generibus tam aquaticis q̄ terrestribus. Membrana in grādiusculis vmbilicis à vêtre gulæ attextitur continua, perquam meatus prolixior albicās colore, similis superioribus illis māmillātibus carniculis tendit. Habet etiam incisuras, quales in ouo locustarum habentur: verum hoc albidum, illud rubidum est. Nullus exitus huic, nullum foramē postremū patet: sed prætenui membrana cauo perductus angusto cōtinetur. Tendūt ab intestino ad imū nigrātia quædā aspera, atq; cōtinua: qualia vel in testudine visuntur, sed minus nigra. Cæteri quoque vmbilici hæc habent eadem: sed quo minores, eo minutiora. Vniualue autē & biualue genus partim ijs simi-

le est, partim diuersum: caput enim & cornicula & os obtinet, atq; etiā quod linguæ speciem gerat: verū hæc in minutioribus sensum præ sua exiguitate effugiunt: nonnulla etiā in exanimatis, aut non mouentibus percipi nequeūt. Papauer illud, quod etiam mutem appellamus, omnia habent: sed non loco eodem, nec par, nec ex æquo manifestum: sed patellæ in imo: biualuia vero ad partem qua mutuo testarū complexu continentur. Capillamentis etiā illis hæc omnia circundantur: & quod ouum appellant, tempore quo gigni solet, ambitu alterius lateris oræ continetur: videlicet ijs quibus datū id à natura est: sicut etiā albugo vmbilicis. Id enim illis iunctū simile intelligimus. Sed eiusmodi partes vt dixi, cum cōspiciæ in magnis habeantur, in paruis tamen aut nullo pacto, aut vix sentiuntur. Quāobrem in magnis pectunculis præcipue patent: quod genus id est, cui altera valuularum latior, velut tegmen superposita est. Ostiū excrementi cæteris à latere est: foramen enim quo egerāt, omnia habent: quippe cum papauer illud vt dictum iam est, excrementitiū quiddā omnia membrana cōtentū fortiātur. At illi quod ouū appellāt, foramen nullo in genere tributū videmus: sed carni ipsi intumescit, nec eadē qua intestinum parte continetur, sed dextera, cū intestinum habeat sinistrā. Cæteris ergo talis excrementi exitus est. At vero patellæ ferē, quā marinā aurē quiddā appellarunt, parte ima testæ excernitur, qua foramen habetur. Ventrē etiā post os esse, in hoc eodē patellæ genere cōstat, atq; etiā ouis illa similia. Sed quis eorū cuiq; situs sit, diligētius ex dissectionibus petendum est. Quē autē cancellum appellāt, cōmunis ferē socius crustatorū, & testatorū generū est: quippe qui specie locustis similis spectetur, nasciq; seorsum per se solitus sit. Verum quod testā deinde petit, quā ingressus vitā traducat, hinc similis testa cōtectis animātibus est: quapropter is in ancipiti esse, genūsq; sibi vēdicare vtrūq; videtur. Forma tamen (quod simplicius dixerim) similis araneis est, nisi q̄ partem capiti & pectori subditā ampliorem, quā aranei habeat: cornicula duo rufa tenuia gerit, quibus oculi totidem subiacent, qui nunq̄ intrō recedāt, vt cancerorū: sed semper emittentes appareāt: os sub ijs est, quod velut capillamentis quibusdā pluribus circundatur: ijs pedes subiuncti duo bifurces: quibus cibum ori admoueat. Bini item vtriq; adhærent lateri, & tertius paruus: thoracis pars inferior mollis tota est, dissectōq; sinu pallidū intus cernitur. Meatus ab ore ad vētrem pergit. foramen excrementi perspicui nullū potest: pedes ac thorax duritiē præ se ferunt, sed minus q̄ cancri. Nexu nullo testis adheret, purpurarum modo & buccinorū: sed absolutus libérq; vagatur. Oblōgior est qui turbinē subit, q̄ qui neritem, quem naticem interpretamur: genus enim diuersum est, quod in naticæ degit, cætera quidē non ab simile: sed dextrū bifurculatū pedē parū habens, cum leuius grādiusculū habeat, & ingredi eodem ipso grādiore potissimum

solet. Tale profecto genus vel intra conchas, quarum adhæsiō similis cæteris est, reperitur: quod & squillam parū appellāt. Natex testa leui, ampla & rotunda, forma buccinis proxima est: papauere tamē non nigro vt illa, sed rubro: testæ adnexū corpus mediū eius firmiter est. Pascūtur hæc mari trāquillo, absoluta saxi. At quoties flatus vrgent, cancelli hospites illi sese in saxa recipiūt, atq; latibulis tutantur. Natices saxi adhærescunt more patellarū, & muricū, ac cæterorū generis eiusdē: nec nisi tegmine dimoto adhærent: quod velut operculum sibi possidet. Vsum enim quē biualuib; pars vtraq; administrat, eundem altera exhibet turbinatis. Caro intus, qua oris habitus. Modus hic idē muricibus, purpuris, atq; omnibus generis eiusdem. Quibus vero sinister pes grādiore est, ij nunq̄ cum turbinatis hospitātur: sed cū naticibus tantum ineunt societate, vt dictū est. Sunt inter cochleas quæ intra se bestiolas habeāt similes gāmaris pusillis, qui vel in flumine gignuntur: sed ea differentia, vt præmollem intra suam testam carunculā habeāt. Forma quales nam sint, ex dissectionibus contemplare.

De echinorum genere.

Cap. V.

Echinis caro negata est: idq; ipsum habet peculiare, vt nullā intus carnē cōtineant. Nigra quādā in omnibus vice carnis spectamus. Genera echinorū plurima. Primum quod cibo idoneū est, in quo quæ oua appellāt, magna, esculentāq; consistūt, pariter in maiore corpore & minori: nā nouelli adhuc parūq; pleniusculi illi cōstant. Secundū ac tertium spatagi, & brissi: quæ genera pelagia sunt, rarāq; inuētū: ad hæc, quæ echinometra appellatur, quasi matrē aut matricem dixeris echinorū: quæ quidē omnes magnitudine excedit. Genus itē aliud est minutū, spinis lōgis, prædurisq; gigni in alto gurgite solitū: quo nonnulli ad distillationes vrinæ medicamēto vtuntur. Circa toronē echini nascūtur, candidi & testa, & spina, & ouo, augeri forma productiore, q̄ cæteri soliti. Spina ijs parua, nec rigida, sed mollior: nigra autē illa ori applicata plura, & ad foramē exterius cōeuntia habetur, sed disiuncta inter sese, quibus quasi interuētū liminū discriminantur: mouētur agilius & frequētius qui sunt cibo idonei: cuius rei argumētum, q̄ semper aliquid algæ suis spinis implexū gerāt. Sunt ergo omnibus oua: sed nonnullis exigua, nec cibo apta. Euenit autē, vt quod caput appellāt & os, versum in terrā sit: quod vero ad excrementi exitū deputatū est, id supra habeatur: quod idē omnibus turbinatis patellisq; euenit: pastus enim de imis petatur, necesse est. Vnde fit, vt os inuersum ad pastū sit, excrementū vero superius parte prona testæ cōtineatur. Dentes quini echinis omnibus sunt, caui intrinsecus: inter quos carūcula quādā interiacēs linguæ officio fūgitur, mox iungitur gula, deinde vēter in partes quinq; distinctus, plenus excrementi: cuius meatus omnes in exitu

excremēti coēūt, qua testa forata est: vētri autē subdita sunt quę oua ap-
pellāt, mēbrana obduēta diuersa, eodē in omnibus impari quinario nu-
mero. Quorū, quod nigricat, parti creditū est superiori, ex dētiū origine
pēdēs, amarū, nec esculētū: quale in multis inesse animaduertimus, aut
certē eius proportionale: nā & in testudine, & in rubeta, & in rana, atq;
etiā in turbinato genere, & in molli: sed colore diuerso, & aut omnino
ingustabili, aut magis ab vsu cibario alieno. Corpus echinis priore atq;
nouissima parte spissum, & cōtinēs: cætera vero nō continuū, sed simile
laterne, cui nō obduēta mēbrana est. Spinis suis echini vtuntur, perinde
ac pedibus. Iis enim nitibundi mouētur, sed emq; permutant.

De vertibulis, vrticis, & eorum natura.

Cap. VI.

Vā autē vertibula, siue callos speciali nomine à tegmi-
nis qualitate appellamus, naturā inter hęc genera pe-
culiarē sortiri notū est: ijs enim solis corpus totū tegu-
mēto includitur, cuius durities inter testā & coriū est:
quā ob rē modo præduri bubuli tergoris secatur. Ad-
hæret ergo id genus saxi sua testa, duōq; seposita inter
se foramina exigua admodū habet, & visum vix patiētia, quibus humo-
rē accipit & reddit. Excremētū enim nullū in eo spectatur: quale ī cēte-
ris ostreis, vel echinā, vel quod appellāt papauer, cōtinetur. Dissectis,
primū mēbrana nervosa, crusta ambiēte obtēta ostēditur, qua vertibuli
caro ipsa cōtinetur, nulli ē cæteris similis: in omnibus tamē sui generis
eadē. Adhæret hęc vtroq; ex latere mēbranæ circundāti, & corio: & qua
adhæret, arctius in partē vtrāq; est, videlicet qua tēdit ad meatus ductos
foras per crustā, quibus redditur & accipitur cibus & humor: quasi al-
terū sit os, alterū ossiū excrementis delegatū. Nec modus idē, sed alterū
crassius, alterū tenuius est, cauūq; itus vtrinq; exiguo quodā iterueniē-
te cōtinuo, humōrq; ī altero cauo cōsistere solitus est: pars vero alia quę
vel instrumētalis, vel sensualis sit, nulla ōnino percipitur: neq; excremē-
titiū quicq; vt dictū iā est, quo in ceteris more cōtinetur. Color vertibu-
lis aut pallidus, aut rubidus est. Vrtica etiā sui generis cernitur: quippe
quæ & adhæreat saxi more nōnullorū intectorū testa: & interdū saxi
abiūcta vagetur. Nulla huic testa: sed corpus ōni ex parte carnē præ se
fert. Sētit, & manū admotā corripit: adhærescitq; perīde ac polypus suis
brachijs, ita, vt caro intumescat. Os medio ī corpore cōtinet, & de saxo
quali de testa viuit, & pnatātes pisciculos excipit, retinētq;, sicut manu
admotā hominis agi dictū est, deuoratq; in hūc modū quęcūq; nacta est
esculēta. Absolui etiā saxi genus quoddā vrticę, vt modo dixi, notatū
est, quod & echinos, & pectūculos, in quos offēderit, corrodit. Excremē-
tū nulla in vrtica esse videtur, sed hac re similis stirpibus est. Duplex
genus percipitur vrticarū, alterū corpore paruo, quod cibo aptius est.
alterū maiusculo durōq; quale circa Euboia Chalcidē gigni scimus.

sunt omnes hibernis mēsisbus carne constante atq; rigidiuscula, quam
ob rem per id tēpus capiūtur. cibōq; idoneæ sunt. At æstate rarescūt, &
resoluūtur: præmadent enim & marcēt, vt si tetigeris facile discerpan-
tur, atq; dispereant: deniq; nulla tantisper euelli integra potest: ac æstus
impatientia saxa subire interius solent. partes iam exposui mollium, &
vel crusta vel testa intectorum, tam exteriores, q̄ interiores.

De insectis, eorumq; natura, & varietatibus. Cap. VII.

Vnc de insectis pari ratione tractandū est. Cōtinet ge-
nus vel species plures: quarū nōnullis, quāuis cognā-
tis, nomen nullum cōmune est inditū, vt api, crabroni,
vespæ, cæterisq; generis eiusdē. Itē quibus pēnæ vagina
inclusę cōtinētur: vt galleruæ, fulloni, pilulario, & re-
liquis generis eiusdē. Omniū ergo partes communes
tres illas haberi cōstat, caput, aluum, & quod inter hęc sitū est: quale in
cæteris pectus, dorsūmq; habetur: vnum, id quod interiacet, magna ex
parte est. Quæ tamen sunt lōga & multipeda, ijs ferē totidē sunt quę in-
teriacēt, quot incisurę. Insecta diuulsa etiā viuere possunt omnia, exce-
ptis ijs, quę vel admodū frigeāt, vel præ sua exiguitate q̄primū refrige-
rētur. Nam vespis quoq; diuulsis, nō deest viuacitas. Viuit ergo cū pe-
ctore, tū caput, tū etiam aluus: at sine eo caput auulsum viuere nō po-
test. Diutius ea viuūt diuulsa, quibus corpus lōgum pedēsque multi, &
pars quæ abscisa est, in vtrūq; se mouet extremū: nam & caput versus
ingreditur, & in caudam: vt in ijs, quas vocāt centipedas, moueri vide-
mus. Oculi in ōnibus patēt: sed nulla ex cæteris partibus sensorijs ma-
nifesta est, præterq; lingua in nōnullis, quæ vel testa intectis ōnibus data
est, qua & gustāt & cibū attrahūt: hęc alijs mollis, infirmāq; est: alijs du-
ra, & valida: vt purpuris, tabanis, asilis, atq; alijs plurimis. Omnia enim
quibus nō in aluo aculeus est, linguā eiusmodi veluti arma gerunt: nec
dētes habēt quibus iunctū id est, exceptis quibusdā paucis. Nā & muscę
eo ipso pertingētes, cruorē mouēt, & culices eodē acrius pūgūt. Habēt
aculeos itē pleraq; insectorū, vel intus cōditos: vt apes, & vespę: vel extra
prominētes, vt scorpio: qui etiā vnus inter insecta longo spiculo arma-
tur. Is brachia quinq; bifulcis dētata forcipibus habet: atq; etiā bestiola,
quæ in libris similis scorpioni creatur. Quæ autē in eo genere volucrū
fortiūtur naturā, ijs præter cætera mēbra pēnæ adnexę: alijs binę vt mu-
scis: alijs quaternę, vt apibus: nullis binę quibus in aluo aculeus. Item
ex volucris ipsis, alia pēnas crusta superueniēte, quasi vagina inclu-
sas gerūt: vt scarabęi: alia detectas habēt: vt apes: nullis volatus regitur
gubernaculo caudę: & pēna ipsa nullo caule cōstat, nulla scissura discer-
nitur: ad hęc antēnę nōnullis ante oculos præteduntur, vt papilioni, &
fulloni. Quæ vero ex ijs salūt, hęc vel crura posteriora habēt longiora,
vel gubernaculis quibusdā saltui accōmodatis fulciūtur retro curuæ.

tis, vt crura quadrupedū. Omnibus partes corporis pronē differūt à su-
pinis: sicut vel in cæteris animātibz est. Quod autē pro carne in ijs ha-
betur, id nec testā imitatur, neq; quod in testaceis genus carnis cōtine-
tur: sed mediā quandā inter hæc refert naturā: quā ob rē ijs nō spina, nō
os, nō aliquid sepio simile, nō testā ambientē natura dedit: ipsum enim
corpus se sua duritia tueri potest, & seruare: nec est quod aliūde muni-
ri desideret. Cute omnia circundātur, sed admodū tenui. Partes inse-
ctorū exteriores has esse, atq; in hunc modū se habere cōstat. Intra sinū
ab ore intestinū pluribus directum, ac simplex vsq; ad exitum fertur:
paucis id est replicatum. Viscus nullū in ijs, nullum pingue, sicut neq;
in cæteris, quæ sanguine carent. Ventrem etiā nonnulla habere aduer-
timus, à quo reliquum intestinum vel simplex, vel replicatum profici-
scitur: vt locustas. Cicada inter hæc, & omnino in animalium genere,
vna ore caret: prolixum quiddam cōpactum, indiuisūmq; gerit, simile
ei quod linguæ speciem refert, in ijs quibus aculeus in ore: eōq; ipso
rorē haurit, alimentum vnū & peculiare. Excrementum cicadis nullū
in aluo reperitur. Plura earū sunt genera quæ magnitudinis modo dif-
ferunt: atq; etiā q̄ alijs corpus sub transuerso septo præcinctū distin-
guitur, membranāmq; liquido refert: vt ijs quas ab argutiolo sono ache-
tas appellant: alijs nō ita est, vt cicadastris. Sunt vel in mari nōnul-
la animalia effigie insolenti, & sui generis: quæ quoniam rara inuentu
sint, constitui in genus nō decet. Iam enim piscatores vidisse se retule-
runt quædā trabūculis proxima, pullo colore, tereti figura, pari ex to-
to crassamēto. Item alia scutorū effigie, colore rubro, pinnulis crebris.
Ad hæc, alia quæ genitale viri imitarentur, tum specie, tum magnitu-
dine: sed pennis subnexis binis loco testium, eique veretile nomen in-
ditum est: exceptūmq; est aliquando genus tale hamorum frequentia
vfitata. Partes animalium omnium interiores exteriorēsq; genera-
tim, tum propriæ, tum communes ita se habent.

Quibus animalibus vis sentiendi.

Cap. VIII.

Nunc de sensibus differendum est. Non enim pariter in
omnibus vis inest sentiendi: sed alijs sensus omnes, alijs
pauciores dedit natura. Sunt sanè sensus qui plurimi
habeātur, & supra quos nullum adesse alium generis
sui nouerimus, numero quinque, visus, auditus, olfa-
ctus, gustus, tactus. Homo igitur, & quæcunq; terre-
strium animal generant, atq; etiam quæ & sanguinem habent & ani-
mal pariunt, omnia hos omnes habere sensus videmus: nisi quid lēsum
laceffitūmq; sit: quale genus talparū, cui visus deest. Non enim oculos
in aperto id habet. Cute tamen detracta, quæ crassiuscula obtenta sedē
luminū opacat, oculi intus lacessiti imperfectiq; visūtur: sed ita, vt par-
tes easdem habeant omnes, quibus oculi integri cōstāt. Habent enim

nigricantem illum orbiculum, & quod intra eum cōtinetur, quam vo-
cant pupillam, atq; etiam portionis albidę ambitionem: sed nō tam li-
quido q̄ oculi, conspecti, & eminentes, nec in partem exteriorē appare-
re hæc possunt propter cutis obductę corpulentiam: vtpote. cū natura
inter generādum lædatur, atq; ita opus inchoatum relinquatur: perti-
nent enim à cerebro, quā cum neruo cōiungitur, meatus duo neruosi
validi, ad ipsas oculorum sedes, qui in dentes superiores finiunt. Cæte-
ra igitur & colores & sonos sentiūt, atq; etiam odores saporēsq; Quin-
tū autem sensum, quem tactum appellamus, omnia habent animalū
genera: Ergo in nōnullis, vel ipsæ sensorię partes latissime patēt, ac præ-
cipue videndi. Nam visui sedes certa descriptaq; est, atq; etiam auditui.
cū alijs, auriculæ promineāt, alijs foramina pateant meatus audien-
di. Olfactus item parī modo cōstitutum est diuersorium. Nam auium
generi foramina tantum sunt odorandi: cū alijs permultis nares etiam
habeantur. Similis & linguæ partis saporum percipiendorū ministræ
ratio est. Aquatiliū tamē generi, quos pisces vocamus, data quidem est
lingua, sed imperfecta, incertaq; ossea enim: nec absoluta. sed palatum
nōnullis carnosum pro lingua est: velut inter fluuiales cyprino, ita, vt
nisi diligēter inspexeris, lingua id esse videatur. Pisces autē sensum gu-
stus habere cōstat, eo q̄ multi suis quibusdā saporibus gaudent, & escā
in primis ex pisce amia expetunt, & piscium pingue: vt qui gustatu e-
iusmodi delectentur, voluptatēmq; ex eo genere esculenti capiāt. Au-
ditus vero olfactusve nullum continent membrum manifestū. Quod
enim tale videri potest per loca nariū, id nō ad cerebrū vsq; transmeat:
sed partim obseptum & cæcum mox desinit, partim ad brāchias fertur.
audire tamen atq; olfacere pisces palām est, sonos enim immodicos, vt
triremiū remigia fugere visuntur. Itaq; fit, vt facile intra sua stabula ca-
piātur: Nam etli externus strepitus paruus est, ijs tamē qui demersum
in humore suū auditū habēt, æque omnibus ingens, molestus, grauīsq;
occurrit. quod certe vel in delphinorū captura euenit. Cū enim pesca-
tores repente alucis vniuersum circūdederint gregē delphinorū, inde
obstrepētes in mare, efficiūt, vt territi erūpant vniuersi in litora, capiā-
tūrq; tentato grauatoq; capite, præ strepitus inflēti nimietate. quanq̄ ne
in delphinis quidē pars vlla est manifesta, quæ sensum ministret audie-
di. Ad hæc, inter piscandū quāmaxime cauent, ne vel remo, vel retia-
bus moueant strepitum. Sed cū aliquo in loco gregatim pisces stabu-
lari intellexerint, certo interuallo cōiectātes retia dimittūt, vt neq; re-
mo, neq; impetu cymbæ, strepitus ad locū deueniat pisciū. & omnibus
præcipitur nautis silentio quāmaximo nauigent, dum gregē circū-
dant. Nonnunq̄ vbi aggregare pisces placuerit, idem faciunt, quod in
delphinorū captura. obstrepunt enim iactis lapidibus, vt deterriti in ar-
ctius coeant, atque ita vniuersi irretiantur, & anteq̄ circumueniāt, om-
c. iij.

nem, vt modo dixi, strepitum v̄tant. At cū circundatū iam est, clamans
 dum obstrependūque iubent. strepitum enim tumultūque sentiē-
 res perterriti compellūtur, interrumpūntq; incauti. Item vbi piscato-
 res ē longinquo pisces agminatim pascentes, ac per tranquillū sereni-
 maris, summa oberrantes aspexere, libuitq; magnitudinē genūsq; co-
 gnoscere, si silētio sensimq; accesserint, latent, supernatātēsq; adhuc cō-
 periunt. At si quem, prius q̄ occuparint, strepitū citarint, fugā inde
 planē arripere videtur. Adde etiā pisciculos fluuiatiles cottos nomine,
 qui sub saxi stabulantur. Capiuntur enim à nonnullis saxo percusso,
 sub quo latent, protinus enim inde exturbātur, vt qui audiāt, & caput
 per strepitū tentetur. Pisces igitur audire ijs ac alijs eiusmodi documē-
 tis constat. Sunt autem qui vel maxime animalū pisces auditu valere
 arbitrentur, videlicet hominū experimēto, qui assidue in mari versan-
 tur, remq; piscatoriā percallent. sunt vero qui liquidius inter pisces au-
 diāt: mugilis, chromis, lupus, salpa, & reliqui id genus. Cetera piscium
 genera minus audiunt. quam ob rem imis gurgitibus versari potius
 solent. Olfactus quoq; similis intelligitur ratio, escā enim nō recentem
 attingere pars plurima pisciū recusāt. nec eisdem escarum generibus
 omnes capiuntur, sed varijs, scilicet sui agnitione odoris. quippe cū vel
 foetida nōnullis accommodentur: vt salpæ stercus. cōplures item pisciū
 in spelūcis latentes, quoties euocare captū piscator voluit, fauces spe-
 cus odoribus illinunt cetarijs, itaq; protinus excitant. Anguillam item
 hoc eodem capi modo palām est. Vas enim salsamentariū ponūt, obsta-
 culo in eius os indito, quod colū vocant. Nidores deniq; potius gene-
 ra quāq; piscium appetūt. Vnde etiam carunculas sepiarū deustas, odoris
 gratia escam hamis affigunt. ita enim fit, vt pisces auidius accedāt. po-
 lypos etiam affatos non nisi nidoris causa nassis inditos dimitti assue-
 rant. Quinetiam flutæ quoties vel pisciū lotura, vel naus sentina cie-
 cta est, fugiunt vt odorem sentientes. Sanguinem quoq; suum sagaciter
 pisces odorari dicuntur, Quæ res eo patet argumēto, q̄ quoties sanguis
 effusus piscium est, fugiunt: & loca petunt longinqua. Omnino, vt esca
 putrida nassis iniecta nunq̄ subire aut appropinquare patiuntur: sic re-
 cete nidorulentāq; protinus vel ē longinquo festinantes irrūpūt. Con-
 stāt hæc eadem in delphinorum genere latius. cū enim nullam partem
 auditui deputatam apertē delphini habent: tamen capiuntur, per strepi-
 tum capite aggrauato, vt dictum iam est. Et cū olfactus quoque par-
 tem nullam sensoriam habeant manifestam: tamen sagaciter odorantur.
 His igitur in animalibus sensus inesse omnes apertū iam est. Reliquus
 animantium ordo, qui quadripartito diuiditur, hoc est, molli, crustato,
 testato, insecto, quemadmodū se habeat, videamus. Ergo mollia, & quæ
 vel crusta, vel testa operiuntur, atque etiam insecta sensibus prædita esse
 omnibus cōstat. nam & visu, & olfactu, & gustu. Insecta enim tam pen-

nata q̄ nō pēnata procul sentiūt: vt mel apes, & culices, dicti muliones,
 quod nisi odore agnoscerēt, nunq̄ ē longinquo sentirēt. Sulphuris item
 odore genera insectorum multa intereunt. Ad hæc, formicę origani sul-
 phurūq; puluisculo insperfo, suas relinquūt cauernas, aliōq; migrant.
 100 Cornus præterea ceruini facto incensu, plurima insectorū pars fugiūt:
 sed præcipue styracis suffitu. Iam sepiæ, polypi, gāmari, odore escarum
 allectati capiuntur. & polypi quidem ita adhærescunt, vt auelli inde nō
 possint, sed truncari potius patiātur. At vero pulicaria herba admota,
 105 protinus ab odore eius resilire dicuntur. Gustus etiam similis ratio. in-
 terdū enim cibum persequuntur diuersum, nec eisdem saporibus om-
 nia delectantur. Nam apes nullā ad rem putidam solent aduolare, sed
 dulcia petunt. culices nulla dulcia gestiūt, sed acida. Tactu vero senti-
 re (quod etiam ante dixi) omnibus datū animantibus est. Quæ autem
 110 siliceo tegmine operiuntur, olfactum gustūq; habere constat, argu-
 mento escarū. purpuris enim escas putidas purpurarij emoliuntur, &
 accedunt ipsæ ad eiusmodi escam à lōge, vtpote odorātes. Sensus item
 saporum ijs inesse, eisdem illis rationibus patet. sapore enim rerum ea-
 rundem quæq; delectantur ad quas veniūt odoribus inuitata, quos gra-
 115 tos senserunt & discreuerunt. Adde quod quæcunq; os obtinent, ijs &
 voluptas per saporum attrectationē euenit, & dolor. De visu & audi-
 tu quanquam nihil certi, manifestiq; habemus: vngues tamen ad stre-
 pitū se subtrahere, inferiūsq; subsidere cernuntur, quoties ferramentū
 sentiunt admoueri. exiguo nāq; extant: reliquo autē toto corpore per-
 120 inde ac in cubili occuluntur. pectines quoq; admoto digito dehiscūt,
 mox comprimunt se vt cernētes. Natices item qui capiunt nō aduer-
 so flatu, sed secundo adeunt, quoties esca persequuntur: nec voce vlla,
 sed silentio agunt, vtpote cum & olfaciant, & audiant. nec fieri posse
 aiunt, quin subterfugiant, si vox proferatur. Echinus inter testacea ge-
 125 nera quibus facultas ingrediendi est, vertibula, glandēsq; inter immo-
 bilia eiusdem generis olfactum minime habere videntur. Sensus ad
 hunc modum animalium generi natura dispensauit & tribuit.

¶ Quæ animalia vocem, quæ sonum, quæ murmur adant, quæ
 item loquantur. Cap. IX.

Ox quemadmodū vox se habeat, differemus. Differt
 proculdubio vox à sono, & tertia his adnumerāda res
 est locutio. Gutturē parte vna vox agitur. quocirca
 quibus pulmo deest, ijs nulla vocis emittēda facultas
 est. Locutio nō nisi vocis per linguā explanatio est, vo-
 cales igitur literę à voce & gutturē: cōsonātes lingua
 & labris proferuntur. quibus literis omnē locutionē cōfici nulli dubiū
 est. Quam ob rem quibus animantiū lingua libera absolutāq; non est,
 ea neq; vocem emittunt, neq; fermocinātur: at sonus elidi, vel alijs par-
 e.iiij.

tibus potest. Ergo insectis animalibus, neq; vocis, neq; locutionis vlla
 facultas. sonusq; ijs spiritu interiore mouetur, nō exteriore. Nullū enim
 ex ijs spirat, sed alia murmur adunt, vt apes: alia canere dicuntur, vt ci-
 cada. omnia vero in eo genere membrana, septo trāuerso subdita, qua
 prācinctum corpus distinguitur, sonant: vt genus cicadarū attritu spi-
 ritus. Muscæ etiam, apes & reliqua ijs similia, cum volant, sese attollūt,
 & cōtrahunt. Sonus enim attritus interioris spiritus est. Locustæ suis
 gubernaculis atterentes sonant. nullum molle, nullū crustatū, vel vo-
 cem vel sonum aliquem mittit naturalem. Pisces vocis quidem exper-
 tes sunt, quippe qui neq; pulmonē, neq; arteriā, aut guttur obtineāt: sed
 sonos quoldam, ltridorēque mouent, qui vocales esse existimantur, vt
 lyra, & chromis, his enim quasi grunnitus quidā emittitur. Aper etiam
 piscis, quem amnis Achelous gignit, vocalis habitus est, & erica, & cu-
 culus. alter enim quodam modo stridet, alter perinde vt cuculus auis
 obstrepit, vnde nomē accepit. Quæ omnia creditā illam vocē emittūt,
 aut attritu branchiarū, quas horridiusculas cōtinent: aut suis interio-
 ribus, quæ circa ventrē habentur. spiritus enim inclusus in ijs est, quē
 dum atterunt, atq; agitant, sonos illos elidunt. Necnō cartilaginci ge-
 neris nonnulla stridere videntur: verum ab his vocem emitti vllā rectē
 dici nō potest. At sonum siue strepitum reddi verius dixeris. Nam &
 pectines quoties per summa humoris nitibūdi feruntur, quod volita-
 re dicunt, stridere sentiuntur: atq; etiam marine hirundines, quæ subli-
 mes volitant, haudquāq; mare attingētes, sunt enim ijs pēnæ latæ & lō-
 gæ. Vt igitur per volatum auium strepitus, quem alæ excutiunt, nulla
 vox est: ita nec eiusmodi sonorum aliquis vox iure appelletur. Delphi-
 nus item stridet, ac mutit efferens se in aērem: sed nō quemadmodū ea
 quæ superius enumeravi. hic enim & pulmonem & arteriā habet, pro-
 indeque nō nihil vocis potest promouere. lingua tamen libera absolu-
 tāq; caret: & labris, quibus vocis aliquem possit articulum efformare.
 At vero quæ & linguam habēt, & pulmonem, si quadrupedes aut om-
 nino pedestres ouiparæ sunt, vocē quidem emittunt sed exilem. & alia
 longum sibilum adunt, vt serpentes. alia abruptum & perexiguum, vt
 testudines. alia vocem exilem atq; imbecillē. Ranis lingua sui generis
 est. pars enim prima quæ cæteris absoluta est, ijs cohæret, modo quo to-
 ta ferē pisciū. intima vero absoluta ad guttur applicatur, qua suam vo-
 cem solent emittere. Et quidem genus illud vlulatus quam ololyginē
 nominant, mares intra aquam reddunt, vt cieant ad coitum fœminas.
 Sunt enim singulis animalū voces propriæ ad initum & venerē co-
 itum: vt & suibus, & capris, & ouibus. Reddunt ranæ suam ololyginem
 illam maxillæ inferioris labro demisso pari libra, cū aqua modice rece-
 pta in fauces, superiorēq; intenta. Flagrāt tantisper oculi modo lucer-
 næ, cum sinus buccarum maxillis distentis interluceat. Coitum enim

noctu magna ex parte agere visuntur. Genus auium vocē mittere po-
 test: ijsq; prācipue facultas conficiendæ locutionis, quibus lingua me-
 diocriter lata, vel tenuis: mares ac fœminæ partim vocem reddunt eā-
 dem, partim diuersam: garrulæ linguacioreque sunt auium minores:
 & circa coitum maxime, talem effici vnāquanq; auem moris est: alijs
 in pugna vox: vt coturnicibus: alijs ante pugnā: vt perdicibus, dū suos
 aduersarios prouocant: alijs cum vicere, vt gallinaceis. Canūt item nō-
 nulli mares perinde vt suæ fœminæ: sicut in luciniarum genere patet.
 Fœmina tamen cessat cantu, cū incubat, pullōsq; educat. Sed in nōnul-
 lis generibus, cantus maribus tantū datus est: vt gallinaceis, vt cotur-
 nicibus. Quadrupedū autē genus, quod animal procreat, vocem varie
 mittit: neq; est quod loqui possit, sed proprium id hominis est. Quibus
 enim locutio, ijs etiā vox. At quibus vox, nō ijs omnibus & locutio est.
 Qui surdī iam inde ab ortu naturæ sunt, ijdē etiā muti: vocē ergo emit-
 tere possunt: locutionē autē nullā. Pueri vt cætera sua mēbra contine-
 re ac regere nequeūt: sic etiā linguæ sunt impotētes, & quidē imperfe-
 cti, & serius lingua absoluūtur: itaq; magna ex parte balbutiūt, tortiq;
 lingua sunt. Differunt tū voces, tum etiā locutiones, tractus ratione &
 regionis. Vox igitur acumine grauitatēq; maxime notescit: nec speci-
 es discrepant generis eiusdē. At vox explanata, quā esse quasi locutio-
 nē vel brutorū dixeris, differt & cæterorū animalū, & eorū quæ gene-
 re eodē cōtinentur loci ratione: verbi gratia. Perdicū alij caccabāt, alij
 stridēt. Et auicularū nōnullæ haud vocē eandē mittūt, quā sui parētes, si
 præreptæ paterna caruerint educatione: moribūsq; & cantibus cætera-
 rū auium insueuerint. Iā vero lusciniā modulos suos pullos docere, ver-
 sūsq; quos imitarentur tradere visā est: vtpote cū non perinde locutio
 vt vox per naturā proueniret, sed acquiri posset per disciplinam & stu-
 dium: vnde homines quoq; locutione vtuntur varia, cū vocem omnes
 reddant eandē. Elephantus citra nares ore ipso vocem elidit spirabun-
 dam: quēadmodum cum homo simul & spiritum reddit, & loquitur.
 At per nares simile tubarum raucitati sonat.

De somno & vigilia animalium, multaque præter hominem
 animalia somnare. Cap. X.

E somno & vigilia animantium, nulla quæstionis obscu-
 ritas est. Nam omnia pedestria & prædita sanguine
 dormire, ac vigilare sensu ipso percipiuntur. Quibus
 enim palpebræ adiunctæ sunt, conuiuendo obdormi-
 scunt. Item somnare nō solum homines, sed etiā equos,
 & canes, & boues palām est: atque etiam oues, & capras: denique
 genus omne quadrupedum, idēque animalis fœcundum: declarant
 id canes suo latratu, quem per quietem agūt: quanq; de ijs quæ oua pa-
 riunt, incertum hoc est. Sed dormire ea item certum. Aquatiliū quoq;

somnus apparet: ut piscium mollium, & crusta opertorum, locustarum
 inquam, & ceterorum generis eiusdem. Sunt autem isthæc omnia som-
 no exiguo contenta: dormire tamē videtur. Argumentum vero quāvis
 nullū deduci ab oculis potest, quia palpebris carēt: ipsa tamē quiete cer-
 nuntur placida ceu soporata. Pisces enim vel manu facile caperentur,
 dū dormiūt: nisi pediculis & pulicibus appellatis sollicitarētur. Nūc ve-
 ro si somno dati immorētur, noctu ab innumera multitudine illarum
 bestiarum occupati absumuntur. Gignuntur hæc in profundo maris
 tāta fecunditate, ut etiam escam de pisce emolitam, si diu in vno man-
 serint, totam corrodat, atque absumat: & quidem sæpenumero piscator
 escam demissam glomeratis vndiq; his bestiis, perinde ut pilam reci-
 pit. Sedenim pisces dormire argumentis potius huiusmodi arbitrari
 licet. Sæpius enim piscator adorsus pisces usque adeo latet, ut possit etiā
 manu tollere, aut certè fuscina nullo indice sensu ferire. Quiescūt tātis-
 per ex toto: neque parte alia quā cauda leuiter mouentur. Constat hoc idē
 vel ipso impetu, quem faciunt, si dum quiescunt, motum aliquid fue-
 rit. Expauētes enim velut somno exturbati feruntur. Quinetiā in pe-
 tris stabulātes capiuntur, videlicet propter somnum: & sæpe thūnarij
 circūretiunt thūnos dormientes: quod argumēto cōstat: quia admodū
 quiescentes, leuiterque pandentes albida oculorum capiuntur: noctu
 potius quā interdiu dormiūt, ita sopiti, ut ne iacta quidē fuscina mouean-
 tur: & magna ex parte vel ad arenam, vel ad terrā, vel ad lapidem ali-
 quē procumbentes quiescunt imis gurgitibus, vel sub saxo, aut litto-
 re abditi. Plani autem piscium arena sese occultāt: deprehenduntur si-
 tu ipsius arenæ, tollunturque fuscina percussis: lupi quoque, & auratæ, &
 mugiles, & id genus alij fuscina interdiu sæpenumero dormientes ca-
 piuntur. alioquin ex ijs nullus fuscina posse capi existimatur. Cartila-
 ginea vero ita interdū dormiūt, ut vel manu tollātur. Nā delphini, bale-
 næ, & quæcunq; fistulā gerūt, ædita per summa æquoris fistula, dormi-
 unt, qua etiam spirant, pinnae suas mouēdo leuiter. Iam delphinū ster-
 tentem etiam nonnulli audire. Mollia quoque ad morem similem dor-
 miunt, ut pisces: nec secus quæ crusta operiuntur. Insecta etiā animalium
 dormire argumētum, quod requiem capiunt, motūque omni proculdu-
 bio cessant: quod præcipue patet in apibus: quiescunt enim noctu &
 cōticescūt, ut nullus omnino bombus sentiatur. Cōstat hoc idē vel ar-
 gumento eorū, quæ maxime in cōspectu nostro, & intra nostros parie-
 tes versantur. Non enī modo quia clarè nō videāt, idcirco noctu quie-
 scunt (nā omnia quibus oculi duri, exiliter vidēt) sed etiā ad lucerna-
 rum lucē nihilominus quiescere videtur. Homo maxime animalium
 somniat: æditis nuper in lucē, & infantibus adhuc nullum penitus cō-
 trahitur somniū: sed plurimis anno circiter quarto aut quinto ætatis
 visa incipiunt. Produntur tamen & viri & mulieres qui nunquā quicquā

somniarint: quorum nonnullis in processu ætatis accidit, ut viso som-
 nio mutarentur habitu sui corporis, vel in mortem, vel in morbum:
 de sensu, de vigilia, de somno res ita se habet.

De sexu masculino femineoque, eorumque in animanti-
 bus differentijs.

Cap. XI.

Exus autem masculinus femininusque, non in omnibus
 animantibus est. Sunt enim quibus id desit, ac similitu-
 dine quadam & parere dicantur, & ferre vterum: sexus
 ergo discrimen in animalibus quæ vitam stabilem vi-
 uunt, aut omnino in ijs quæ testa integuntur, nullum
 omnino est. At in mollibus & crusta apertis mas habetur, & femina.
 In pedestribus quoque, tum bipedibus, tum quadrupedibus, sexus
 vterque est: atque etiam in ijs quæ animal per coitum generant, aut
 ouum, aut vermem. Ceteris igitur in generibus simplici rationis mo-
 do aut est, aut deest: verbi causa. Ut in quadrupedibus omnibus alter-
 rum mas, alterū femina est: sic in testa opertis sexus deest discrimen:
 sed quæadmodum in genere stirpium, aliæ fructum ferunt, aliæ sterile
 sortiuntur naturam: ita etiā in ijs est. At vero in genere insectorū, &
 piscium, sunt quæ omnino sexus hoc discrimen alterutrā in partē nō
 habeāt: nam anguilla, neque mas, neque femina est: neque prolem ex se ali-
 quam potest procreare. Sed qui eam capillamentis & lumbricis quæ-
 dā similia interdū adnexa sibi gerentē vidisse aiunt, incōsiderate id asse-
 runt, antequam aduertant, qua parte illa gerantur. Neque enim ali-
 quid eiusmodi est, quod animal creet: nisi prius generarit ouum: quod
 in nulla anguilla visum est. Et quæ animal gignunt, suo in vtero fœtū
 continent, nō in ventriculo. Ita enim non secus, quā cibus concoqueretur
 primordia genituræ. Quam autem differentiam maris & feminae
 anguillæ notarunt, scilicet alteram caput habere amplius atque oblon-
 gius, alteram hoc est fœminam, repādius, hæc nō maris ac fœminæ dif-
 ferentia est, sed generis. Sunt enim piscium nonnulli epitragæ ab hirci
 sterilitate appellati: quo in genere carini & balagri ex amnicis annotā-
 tur, qui nec ouum nec semen vllum prolificum vnquā habeant: sed qui
 solidiores pinguiorēque in eo genere sunt, ijs institutum paruum est, &
 laus præcipua in pastu. Ad hæc, in testaceis atque in stirpibus, quod
 pariat & generet, est: quod autē maris fungatur officio deest. Sic etiam
 inter pisces genus passerū est, & rubellionum, & hiatularum: oua enim
 in ijs omnibus reperiuntur. Sed in pedestribus sanguineis non ouipa-
 ris, maxima ex parte maiores longiorisque vitæ sunt mares quā fœ-
 minæ: præterquam in genere mulorum: eius enim fœminæ & maiores
 sunt & viuaciores, quā mares. At in ijs quæ aut ouum pariunt, aut
 vermem, ut piscibus atque insectis, fœminæ maiores suis maribus euadunt:
 ut serpentes, phalangia, stelliones, ranæ, & inter pisces pusilli cartilagi-

Alij cyprini
 & barini.

nei generis, & pars plurima gregaliū, & genus omne saxatile. Fœminas autē piscium maribus esse viuaciores cōstat, eo q̄ fœminę vetustiores q̄ 40 mares capiūtur. Partes supiores priorēsq; in quocūq; animalū genere, maribus sunt potiores, validiores, & aptiores. Quę autē dici possunt inferiores, posteriorēsq; eas fœminę habēt robustiores, tū in hominibus, tū in cēteris animalibus omnibus, quę pedestria sunt, atq; animal generāt. Quod tamen omnino dixerim, fœmina inneruior, atq; infirmior est: pili etia habet tenuiorē, q̄ mas: aut quod vice pili ad proportionē haberi 45 natura statuerat. Caro quoq; humidior est fœminę q̄ maris, & genua planiora, & crura tenuiora: sed pedes elegatiorē, videlicet quocūq; in genere hęc partes habentur: vox itē fœminis omnibus tenuior & acutior, boue excepto: bubus etenim fœminis vox grauior, q̄ maribus est. Partes autē, quas, velut arma natura animalibus dedit, vt dētes, cornua, calcaria, & cētera gēneris eiusedē, eas certē in nōnullis generibus omnino 50 vt mares habent: sic fœminę non habent: velut generis ceruini fœmina cornuum inops, mutilaq; est: & auium nōnullarum, quibus data calcaria sunt, fœminę omnino ijs carent: pari modo, vt sues fœminę dētibus vacant exertis. At in nonnullis generibus sunt quidē hęc sexui vtriq; 55 sed maribus potiora: vt cornua tauris robustiora, quā vaccis.

IN QVARTI DE HISTORIA ANIMALIVM LIBRI
FINIS.

ARISTOTELIS DE HISTORIA ANIMALIVM LIBER QVINTVS, INTERPRETE THEODORO.

Omnium animantium generis partitio.

Cap. I.

EXPOSVI PARTES ANIMALIVM OMNI-
um, tum interiores, tum exteriores: atque etiam
de sensibus, de voce, de somno, & quę fœminę ma-
résve sint, satis iam explicasse existimo. Restat, vt
eorundem generationes persequamur: exorliq; 5
item à primis ordine apto & commodo differamus.
Sunt porro generationes animalium mul-
tę ac varię, partim dissimiles, partim quodam mo-
do similes: sed cum genera ante, vt res exigit, digesserimus, nūc quoq;
eodem modo tractare tētemus, præter q̄ quodd initium tunc ab homi-
ne, cū de partibus ageremus sumēdum cēsuimus. Nunc de eo nouis-
sime differere placet, quoniam plurima ipse de se afferat explicāda. Er-
go ordiendum ab ijs est, quę testa integūtur, mox de ijs quę crusta am-

bit, agendum. & reliqua deinceps ad hunc modū exponenda sunt, hoc
15 est, mollia & insecta. deinde piscium genus duplex ouiparū dico, atq;
viuiparū, tum auium genus: ad postremum de pedestri dicendum est.
quo in genere quę animal generent, quę oua pariant, prætermittenda
non sunt. Euenit vt commune animalia cum stirpibus habeant, quod
alia semine, alia sponte naturę oriātur. vt enim stirpes, aut semine stir-
20 pium aliarū proueniūt, aut sponte erumpunt, primordio quodam con-
tracto ad ortum idoneo. quarum alię ex terra alimentū sibi hauriūt,
alię in stirpibus alijs, & nasci & augeri solēt, vt in libris de stirpibus si-
ue plantis exposuimus: sic animalia nasci alia ex animalibus solent per
formę cōgnationē, alia sponte, nullo cōgnationis semine antecedente
25 creātur. quorū alia humo aut stirpe putrescēte cōsistūt, vt cōplura in-
secta generantur: alia in animalibus ipsis excrementisq; partiū gignun-
tur. Quę igitur nisi sui cognati semine nunquā procreentur, ijs omni-
bus ortus per coitū est: dūmodo sexus discrimen id habeant, quod ma-
rem ac fœminam describere potest. Nam in pisciū genere nōnulla nec
30 mares nec fœminę gignuntur. quę licet genus idem cū alijs sortiātur,
tamen specie differunt. Quędam etiā sui generis omnino cōsistūt. Nec
desunt quę mare vidua, sexu vno fœmineo formentur. quę perinde vt
aues pariunt, quę vento oua concipiunt. quibus ab argumento cōce-
ptus nomine hypenemia, quasi subuētanea inditum est. Verum ea quę
35 aues concipiunt omnia sunt infœcunda. Ita enim eorū natura nihil vl-
tra ouū creare potest, nisi quo alio modo maris opera cōtingat. Sed de
his diligentius post differemus. Piscium vero nōnullis cū spontina adi-
derint oua, euenit vt ex ijs animal progeneretur. Sed alia ex se ipsa id fa-
ciunt, alia non sine opera maris: vt de his quoq; sequente disputatione
40 commetabimur planius. simile enim ferē & in genere auium existit. Quę
autem per se vel in animali, vel in terra, vel in stirpe, vel etiam in eorū
ipforum partibus creantur, eadēque maris ac fœminę sexu distincta
sunt, ijs coēutibus gignitur quidem aliquid: sed ex quo nihil amplius
gigni possit. verbi gratia, coitu pediculorum lendes dictę procreātur:
45 muscarum vermiculi. pulicum genus vermiculorum oui speciem re-
ferens, ex quibus nec ea quę generarint proueniunt, nec aliud vllum
animal, sed id quod sunt sordes tantum persistunt. Primū igitur de ijs
quę solent coire dicendum est, mox de cæteris ex ordine, quę vel sin-
gulatim, vel ex communi accidunt ratione exponemus.

Quomodo quęq; animalia generatim coeant. Cap. II.

Oitus nec similes omniū sunt, nec similem in modum
aguntur. Quę enim ex sanguineis pedestria viuipara
sunt, eorum omnibus masculis datū quidem est mem-
brum ad officiū generationis aptum: verum non omnia
5 simili modo coniunguntur. Sed quę retro vrinam mit-

tunt, auersa coeunt: ut leones, lepores, lynces, leporum & femina saepe numero mare prior superuenit. Ceterorum magna ex parte modus coeundi idem est, plurimae enim quadrupedes more coeunt iusto, femina scilicet mare supergrediente. Genus quoque auium omne eodem illo ac simplici more coniungitur. Differentias autem vel in auibus has annotamus, ut aliae femina confidete humi mare superueniente coeat: ut gallinae, aliae non confidete femina, sed stante: ut grues. & quae ita coeunt remque celerissime peragunt, mas enim superfiliens cito, ut passer, perficit. Quadrupedum uero demissis cruribus, quemadmodum cetera quae pedibus innitendo exercent venerem, ad mota parte maris supina ad dorsum feminae coeunt. Herinaceis coitus erectis partibus supinis haerentibus sibi aduersis. Inter ea, quae animal generant augenturque magnitudine insigni, nec ceruae mares suos patiuntur, nisi raro: nec vaccae tauros, propter rigorem genitalis nimiamque tentiginem, sed clunibus subidentibus semen recipiunt genitale. sic in ceruis mansuetis fieri visum est. Lupi eodem coeunt modo, quo canes. feles non parte posteriore se iungunt: sed mas stat, femina subiacet. Sunt porro in eo genere feminae ipsae natura libidinosae & salaces, itaque mares ad coitum ipsae frequentes alliciunt, inuitant, cogunt: puniunt etiam nisi pareant. Cameli sedente femina coeunt, nec auersi: sed complectente mare, ut ceterae quadrupedes, agunt: & coitum toto die exercent. petunt recessuum solitudines cum libet coire, nec aliquis eorum potest tuto accedere praeterquam pastor armenti. Genitale camelis neruo ita constat, ut vel ex eo confici possit, quo arcus fidissime intendatur. Elephantum etiam solitudines petunt coituri: sed praecipue secus flumina, & quae pasci consueuerunt. Subsidit femina, clunibusque submissis insistit pedibus, ac innititur. Mas superueniens comprimit, atque ita munere venereo fungitur. Vituli marini modo animalium retro mingentium coeunt, & diligati in coitu coherent, ut canes: genitale his maribus grande est,

Quomodo quadrupeda ouipara coeant. Cap. III.

Vinetiam pedestrium quadrupedes, quae oua pariunt, eodem coeunt modo, quo ea quae animal generant, mare superueniente: ut testudo tam aquatilis quam terrestis. habent uero in quod meatus contingant, & quo per coitum adhaereant: ut rana & pastinaca, & reliqua generis eiusdem.

De coitu eorum, quae pedibus carent, longoque sunt corpore, id est serpentum. Cap. IIII.

Uae autem pedibus carent, & longo sunt corpore, ut serpentes ut murenae, iis coitus circumplexu mutuo supinarum partium agitur, & quidem serpentes ita circunuolutae sibi ipsae coherent, ut unius serpentis bicipitis corpus totum esse videatur, hoc eodem modo lacertarum etiam genus complexu simili coit.

De coitu piscium.

Cap. V.

Isces omnes exceptis planis cartilaginei generis, ad motus inuicem partibus supinis copulantur. Planis autem eius generis, iisdemque habentes caudam, ut raia, pastinaca, & reliqua huiusmodi, non solum ad motus supinis, sed etiam tergo feminarum supinis marium superpositis, modo cauda impedimento nullo ob crassitudinem sit, coeunt. At squatinae, & quibuscunque plenior cauda est, iis attritu mutuo tantum partium supinarum coitus agitur. Sunt qui se uiderisse confirmant nonnulla ex cartilagineis auersa modo canum terrestrium coherere. Femina in omni cartilagineo genere maior quam mas est. quod idem ferè vel in ceteris generibus piscium esse constat. Cartilaginea uero praeter ea quae enumerauimus, sunt bos, lamia, aquila, torpedo, rana, omneque genus mustelorum. Sed omnia cartilaginea hunc in modum coire apertius notatum a pluribus est. morantur enim in coeundo diutius omnia quae animal generant, quam quae oua. Delphinis quoque omneque cetario generi hic idem modus est coeundi. planis enim ad motus partibus agunt, nec parum multumve temporis: sed mediocre in coitu ipso consumunt. Differunt nonnulli mares cartilaginei generis a suis feminis, eo quod maribus bina quaedam circa excrementi ostium pendent, quibus feminae careant. ut perspicui in genere mustelorum potest. in his enim quod dixi omnibus est. Testes igitur nec pisces habent, nec ullum aliud genus quod careat pedibus: sed binos meatus tum serpentes, tum etiam pisces masculi continent, qui foetifico semine, cum coeundi est tempus, implentur, & lacteum omnes emittunt humorem. Colligunt hi se in unum caput, quemadmodum in auium genere unitur quod subeat. Continent enim aues intus suos testes, ac cetera animalia quae & pedes habent, & oua pariunt. Hoc ergo inferitur, atque in locos, & receptaculum tenditur feminarum. Pedestribus uiuiparis idem meatus foris extat, & seminis & excrementicij humoris. alter intus meatus ducitur, ut dixi cum partium differentias explicare. Sed quibus vesica deest, iis idem meatus sicco etiam excremento pertinet foris: intusque alter iuxta habetur. quae quidem similiter tam in feminis eorum, quam in maribus sunt. Carent enim vesica praeter testudines, quarum feminae singularem habent meatum, quamquam vesicam obtineant. Sed testudo in eorum quae oua pariunt genere est. Piscium oua parientium coitus minus patet. quam ob rem complures feminas prolificum maris vorando impleri crediderunt. Id enim fieri saepius cernitur. nam tempore coitus feminae mares sequentes id faciunt, ventremque eorum suis percutiunt rostris. quo etiam fit, ut mares semen & celerius fundant, & largius. tempore autem partes mares feminas sequentes quae illarum oua adiderint, ipsi mordicus vorant. pisces uero ex iis quae remanserint oriuntur. Circa Phoenicem pisces vel mutuo sexuum aspectu capi

accepimus, mugiles enim mares à piscatore subducuntur, quorum aspectu fœminæ congregantur, atq; ita obretiuntur. versâq; vice mares capiuntur subductis fœminis, sed deuoratio illa seminis genitalis, quia sepius cernitur, argumentum coitus talis emittitur. Faciunt hoc idem quædrupedes quoq; tẽpore enim coitus nõ nihil humoris suo genitali tum mares, tum etiam fœminæ emittunt, atq; ad motis ad genitalia naribus odorantur. Perdices si aduersæ maribus steterint, ventusq; inde afflet ubi mares stant, concipiunt, & maritantur. plerũque etiam voce mariũ vtero ingrauescunt, si gestiũt ac libidine turgent. volatu quoq; superne marium effici idem potest: videlicet dum mas ipse in fœminam fœtificũ spiritũ demittit. ore hiantes exertãq; lingua & mares & fœminæ coeũt. At verus piscium ouiparorum coitus raro cernitur, quoniam cõgrefsiõnem q̃primũ digressio sequatur. fieri tamẽ ita eorũ coitũ visum est.

De coitu mollis generis piscium. Cap. VI.

Mollia, vt polypi, sepia, loligines, modo eodem omnia coeũt. oribus enim inuicem admotis, complexũque mutuo brachiorum libidinem explent. Ergo polypis coitus, cum alter capite vulgo appellato in terrã verso, nitibundõq; , explicat porrigitq; sua brachia, alter superuenit, passisq; brachijs singulis ad singula subiacentis acetabulorum conceptu mutuo adhærescit. Marem etiã nõnulli aiunt gerere, quod genitalis speciem referat suo brachio, in quo duo amplissima acetabula habentur. neruo id quasi constare porrectum ad mediũ vsq; brachium confirmant, totũq; nari fœminæ annecti. Sepia ac loligines ora applicantes, & brachia inter se cõponentes, natatẽsque in aduersum coeũt. narẽ etiã dictam in narem inserunt. natatus alteri retrorsum, alteri anteuersus in os agitur. Pariũt ea sui corporis parte, quæ fistula dicitur. qua & coire eas nonnulli arbitrantur.

De coitu piscium crusta opertorum. Cap. VII.

Genera crusta operta, vt locustæ, gammari, squillæ, & huiusmodi reliqua, more quadrupedum retro mingenatium coeũt: scilicet, vt fœmina caudam supinam exponat, mas suã superponat, & applicet. coire solẽt ineunte vere iuxta terram. Iam enim coitus omnium id genus exploratus est. interdũ etiam cum ficus maturefcunt, coire incipiũt. Hoc eodem modo gammari quoq; & squillæ coeũt. Cæteri parte priore copulãtur, sua opercula loculosa illa, rugosãq; mutua cõsertione componẽtes. Primũ cancer minor ab auerso superuenire solet, tũ maior ubi ille superuenerit, vertit se in latus. Nulla re differt fœmina à mare: nisi q̃ operculũ applicatile illud amplius, & distantius, & hirsutius fœminẽ gerãt, in quo oua pariũt & qua egerũt excrementum. mebrũ autẽ quod mas in fœminã inserat nullũ omnino habetur.

De coitu insectorum, & quo tempore veneris stimulus magis animalia quæq; excitet. Cap. VIII.

Insecta auersa coeũt, deinde quod minus est, superuenit maius. hoc est, mas fœminam. nec mas in fœminam genitale vllum inserit membrũ more animalium cæterorũ: sed fœmina sursum in maris receptum, caudæ vltimũ suæ meatum quendã producens reflectit, qui in nõnullis maior q̃ proportionẽ totius corporis esse videtur, cum ipsa parua admodũ sint. Sed sunt etiam in quibus minus incõueniens æstimetur. planũ hoc fuerit, si muscas coitu veneris copulatas diuiseris, tardo etiã quæ coiuerint, seiungũtur digressu. diu nanq; eorũ copulatio durat. quod in ijs quæ in nostro cõspectu versantur, facile patet: verbi causa in muscis, in scarabæis. Omnia enim ad hũc modum coeũt. videlicet muscæ, scarabæi, verticilia, phalãgia, & si quid aliud generis eiusdem coire solet. Phanlãgijs quæ texũt, coitus agitur hoc modo. cũ fœmina deductam araneam traxerit, mas eadem mutuo trahit. quod ubi sæpius fecerint, coeũt, & auersis clunibus copulãtur. nam propter aluũ orbiculatã, modus hic coniungẽdi ijs congruit. Coitum omnium animalium fieri ad hũc modum apertum est. Tempora autem coitus descripta, & ætates certas ad venerem singulis animalium natura fixit, & statuit: ergo plurimorũ animalium natura vult quidem rem veneream per id tempus, cũ, hiemis cessante sæuitia, æstatis clementia oritur. quod sanẽ tempus veris est quo plurima & volatilia & pedestria & natantia ad coitũ excitantur. Sed sunt quæ per autumnũ etiam & hiemẽ coeant, atq; pariant: vt nonnulla cũ aquatiliũ, tum volucrũ genera. Homini maxime tẽporibus omnibus oportunus coitus est, atq; etiam plura alia pedestris generis, quæ cũ homine viuũt, coitum nullo tempore aspernãtur: videlicet propter teporẽ & pabuli vbertatẽ. quorũ tempus etiã gerendi vteri breue est: vt suis, vt canis, & volucrũ quæ sæpius pariunt. Cõplura etiã educatione suorum partuum cõsulendo, nõ nisi cõmodo tempore coeũt. Stimulatur ad venerẽ mas hominũ magis tempore hiberno: fœmina æstiuo. Genus autẽ auium vt dictũ est, parte plurima vere, ac ineunte estate coit, & parit, excepta alcyone: quæ circa brumã parere solita est. quã ob rem quoties bruma serena exilit, dies alcyonei appellãtur. septem ante brumam, & septẽ à bruma, vt Simonides quoq; suo carmine tradidit, vt cũ per mensem hibernũ Iuppiter bis septẽ molitur dies teporis. clementiã hanc teporis nutriticẽ sacram variæ & pictæ alcyonis mortales dixere. tràquillũ vero tãtis per tẽpus efficitur si ita euenerit, vt bruma austrina vergilijs aquilonijs fiat. Septẽ primis diebus nidum cõficere auem hãc fertur, reliquis septẽ parere, educareq; . Dies alcyoneos fieri circa brumã nõ semp nostris locis cõtingit. at in Siculo mari penẽ semp id euenit. Parit alcyon circiter quĩq; oua.

Quæ animalia semel, quæve plures in anno pariant. Cap. IX.

Ergi, & gaudiæ saxi maritimis oua bina, ternave pariunt: sed gaudiæ æstate, mergi à bruma ineunte vere, & incubant cæterarum avium more. sed neutra earum avium conditur. Omnium rarissimum vidisse alcyonem est. ferè enim circa vergiliarum occasum, brumamque ipsam apparet. & ubi primum per portum non plus quam navem circumvolat, statim abit, ut nusquam præterea videatur, quomodo Stesichorum quoque eius meminisse notum est. Luscinia etiam parit æstate quinque aut sex oua. conditur ab autumno usque ad vernos dies. Insecta hiberno quoque tempore coeunt, & serenis austrinisque diebus nascuntur ea, quæ se abdere non solent: ut muscæ, formicæ. semel anno magna pars siluestrium animalium parit. quæ scilicet non, ut lepores, superfœtatur pisces. plurimi etiam semel pariunt. ut ij quos fusaneos, ex argumeto cognominant, quia fusim retibus capiuntur: ut thunni, limariæ, mugiles, spuria, monedula, chromes, passeris, & reliqua generis eiusdem, excepto lupo. huic enim soli ex eo genere partus bis anno exercetur: sed posterior infirmior est. Sarda quoque, & saxatiles bis, excepto nullo. hic enim solus ter parit. quod ex fœtu ipso statimque intelligitur. ter enim aliquibus in locis partus apparet. scorpio bis. & sargus vere ac autumno. salpa semel autumno. Thunna etiam semel. sed quoniam partem præmature, partem sero producat, hinc fœtificare bis creditur. edit primam partem circa mensem Decembrem à bruma. alteram vere. Differt mas thunnus à fœmina, eo quod fœminæ pinnula iuncta sub ventre est, aphares nuncupata. quæ mari deest.

Quoties, quibusve anni temporibus cartilaginea pariant. Cap. X.

Artilagineorum squatina una bis parit. nam & incipiente autumno, & circa vergiliarum occasum: sed per autumnum felicius. Singulis vero fœturis partus septeni, aut octoni proueniunt. nonnulli ex mustelorum genere bis mense putantur parere, videlicet qui stellati appellantur. quod ideo videtur, quia oua eorum non simul perficiuntur. Non desunt quæ omnibus anni temporibus pariant: ut murena. cuius partus & numerosior est. & quæ prodierint ex paruo, celeri incrementum adolefcunt: ut & equiselis. nam eius etiam partus de minimo in maximum celerrime augetur. Sed murena omnibus anni temporibus parit, equiselis vere tantum. Murus non idem quod murena est. quippe cum murena sit varia, atque infirmior: murus unicolor & robustus, colore larici arbori similis dentes etiam tam intus quam foris possidet. Sexus discrimine perinde ac in cæteris, volunt, ut alterum mas sit, alterum fœmina. exeunt hæc in terram, & sepe in ea capiuntur. Fit ut pisces omnes celeri incrementum perficiantur: sed præcipue graculus inter minora. Solet hic parere iuxta littora algosis, densisque locis. Cernua etiam breui ex paruo insignem ma-

gnitudinem accipit. Limariæ ac thunni in Ponto pariunt, nec uspiam alibi. Mugiles, auratæ, lupi, locis ijs maxime ædunt, quæ flumina exeunt.

20 Orcinæ, scorpiones, & multa alia genera in alto fœtificant.

Quibus mensibus pisces pariant, maiori ex parte. Cap. XI.

Ariunt pisces plurima sui parte mensibus his tribus, Martio, Aprili, Maio: autumno pauci: ut salpa, sargus, & nonnulla alia generis eiusdem paulo ante æquinoctium. Adde his torpedinem, & squatinam. Sunt certè, quæ vel per hiemem, æstatemve, suos elidunt partus, ut dictum est: per hiemem lupo, mugili, acus: per æstatem mense Iunio Thunna circa solstitium parit: hæc folliculo quiddam simile, in quo oua exigua multaque consistunt: spargi etiam per æstatem pariunt, mugilum labeones, sargones, mucrones, capitones: grauescere vero mense Decembri incipiunt, geruntque diebus tricenis. Mugiles aliquos non coitu, sed limo arenave enasci constat: conceptus igitur piscium magna ex parte verno agitur tempore. Sed tamen quod dictum est, & æstate, & autumno, & hieme nonnulla coitu implentur. Verum nec pariter omnibus, aut simpliciter, aut generatim id euenit: nec plurimè parti, ut verno tempore: nec vero cæteris illis temporibus tam numerofo partu fœtificatur quam vere. Denique latere non decet, ut stirpium & quadrupedum animantium generi plurimum interesse ex regione, non solum ad cæteram corporis felicitatem, sed etiam ad coitum partumque ampliorè: sic in piscium quoque ratione locis ipsis discrimen plurimum oritur, non ad magnitudinem tantum habitumque vegetiorè, verum ad coitum etiam & partum, ut eadem alibi pluries generent, alibi minus.

Molle genus piscium verno tempore parere, sepiam vero omnibus anni temporibus.

Cap. XII.

Ollia quoque verno tempore pariunt, & sepiæ in primis: parit hæc omnibus anni temporibus, perseveratque in edendo ouorum numero dies quindecim: quoties autem ædiderit, mas euestigio sequens, atramentum ouis superinfundit: atque ita efficitur, ut solidescant: incedere coniugatim solent. Mas varius magis, quam fœmina: dorsumque atriore est. Polypus hiberno tempore coit, verno parit, latet circiter menses duos. Ouum veluti cirrum ædit fructui populi albæ simile: perque sæcundum hoc animal est: nam de eo quod ædiderit, copia innumera prouenit: discrepat mas à fœmina, eo quod capite est productiore: & quod genitale piscatores appellant, albidum suo in brachio continet: fouet polypus oua quæ ædiderit: quæ ob rem deterrimi tantisper efficiuntur: haud enim in pastum prodire patiuntur. Quinetiam purpuræ vere generantur, & buccina hieme abeunte. Genus denique omne quod testa opitur, verno autumali quoque tempore habere cernuntur ea, quæ oua appellant, exceptis echinis cibo idoneis: quippe quibus etsi per ea tempora præcipue vbertas ouorum est, tamen nullo tempore comit-

titur, ut ouis omnino careat: sed maxime plenilunijs, diebusque tepidis restituitur, redduntque pleniores, preterquam ijs quos Pyreus fert Euripus: nam illi hibernis mensibus meliores sunt, parui quidem: sed pleni ouorum. Ad hec umbilici pariter omnes hec eodem tempore sua oua habere visuntur.

De auium foetura, & quoties quibusve anni temporibus hiru-
do, merula, columba, & gallina pariant. Cap. XIII.

Viū sylvestres, ut dixi, semel magna ex parte coeunt, atque pariunt. Verū hirudo bis parit, & merula: sed eius primi partus intereunt frigore hiberno: omnium namque auium prima haec parit: posteriorē autē partū educat, & feliciter ducit ad finē. At vero quae aut urbana sunt, aut traduci possunt ad mores mitiores, haec saepius generant: ut columbae, quae tota aestate foetant. Gallinae etiā ineunt, & pariunt omnibus anni temporibus, exceptis brumalibus diebus. Colubacci vero generis plures species sunt: est enim liuia dicta à liuore: diuersum certè à columba genus: quippe quae minor, quam columba sit, & minus patiens mansuescere: liuet etiā plumis, & penè nigricat, & pedibus rubidis, scabrosisque: est: quas ob res nullus id genus cellare alit. Maximo inter hec genera corpore sunt palūbes: secundū magnitudinis locū vinago obtinet, paulo maior quam columbus est: minimum ex ijs turtur est. Pariunt colubae omnibus anni temporibus, pullosque educant, si locum apricum habeant, & cibum: sin minus aestate tantummodo foetant. Sed proles praestantior vere, quam autumnus est: deterrima aestate, & omnino tempore calidiore.

De foetura viuiparorum animantium, & quo aetatis tempore incipiat desināte. Cap. XIII.

Estate etiā differunt ad coitum animalia: primum enim magnae eorum parti semē nō simul incipit & excerni, & posse generare: sed vis illa prolifica postea accedit: nouellorum enim in omnibus animalium generibus prima emissio seminis, aut infœcūda est, aut si fœcūda sit, imbecilliora tamē generat, & pauciora: quod potissimum in hominū & quadrupedum animalium gignētium genere, atque etiā in auium patet: alterū enim paulo pauciorē procreat, alterū oua edidit pauciora. Aetas vero accommodata ad coitum quaeque suo in genere plurima ex parte ferè tempus idē sortitur: nisi quid praematuret, & aut aliquā ob rem monstruosam, aut ex detrimento naturae & vicio anticipet: res igitur homini innotescit, tū vocis mutatione, tū etiā testium non magnitudine tantū, verū etiā specie: quēadmodum mammis etiā declaratur: sed praecipue ortu pilorum pubis. Semen autē ferre incipit circiter annos bis septē: sed vim genitalem recipit circa annos ter septē. Ceteris animalibus denegata pubertas est: alij enim nulli omnino dati sunt pili: alij supina in parte nulli, aut pauciores, quam in prona. At vocem immutari nonnullis apertū est. Alij partes corporis aliquid quēdā si-

gnificant semen iam initium viris: prolificas sibi trahere. Vox foeminae magna ex parte acutior, & iunioribus quam vetustioribus acutior est. nam ceruini etiā generis mares vocē grauiorem quam foeminae mittunt. Vox autē maribus in hoc genere, cū tempus coeundi est: foeminis autem cū metuerint: brevis vox foeminae est, maris productior. Canibus itē senescētibz vox grauior redditur. Equorum etiā voces differre palam est: foeminae enim simul ac natae sunt, vocem exiguā mittunt, ac tenuē: mares exiguam quidē & ipsi: sed pleniorē tamē, & grauiorem quam foeminae, & in dies maiorē reddunt. Bimus cū est, atque inire incipit, vocem magnā grauiemque mas mittit: foemina maiorem, quam ante & clariorem, usque ad vigesimum aetatis annū magna ex parte: sed ab hoc tempore imbecilliorē tam mares, quam foeminae reddunt. Magna igitur ex parte, ut dixi, vox marium foeminarumque differt, eo quod mares grauius sonant quam foeminae: quorum scilicet vox aliqua cū productione emittitur. Verū non in omnium animalium genere ita agitur. Sūt enim in quibus ē contrario fit: ut in bubus: nam bouum foemina, grauiorem quam mas agit vocē: & vitulis grauior quam adultis perfectisque: quam ob rem his castratis vox ē contrario mutatur: trāseunt enim quae castrantur in foeminā. Tempora autē coitus ad hūc modū per aetates natura suis animalibus statuit. Oues & caprae anniculae coeunt, atque vterū ferūt: sed caprae potius: mares quoque in ijs ipsis generibus eodē illo tempore ineunt: sed proles differt, quatenus praestantior ea est, quā senescētes mares & foeminae procreant. Sues tū mares tum foeminae coire incipiunt mense suae aetatis octauo, quanquam mas antequam sit anniculus prole generat vitiosam. foemina annicula parit: sic enim tempus gerendi vteri exigit. Sed nō omnibus locis eadē aetatis ratio est, ut dixi: iam enim sues non usque tam mares quam foeminae quarto coeunt mēse: sexto tamē ita, ut vel progenerare & educare possint: non usque apri mēse decimo inire incipiunt. Valent ij coitu ad triennium. Canes tam mares quam foeminae anniculi magna quidē ex parte coeunt: sed non usque vel mēse octauo: quod magis foeminae euenit, quam mari. Gerit vterum diebus sexaginta & vno, aut duobus, aut ad summū tribus: nec minus quam sexaginta diebus: quod si quid celerius prodierit, educari ac perfici nequit. Cū peperit, rursum sexto post mēse, nec prius, coitu impletur. Equus inire tam mas quam foemina incipit biennis, ita, ut valeat procreare. Proles tamen per id tempus minor & imbecillior est. At vero (quod ex more plurimo agitur) in trimatu coeunt: & proficiunt subinde in generando, ut proles praestantior ad usque annos viginti procreetur. Coeunt mares ad annos tricenoteros: foeminae ad quadragenos, ita, ut per totam ferè vitam coitum equis seruari eueniat. Viuit enim magna ex parte mas annos circiter quinque & triginta: foemina plus quam quadraginta. Iam & quinque & sexaginta annos vixisse equū proditū est, Asinus tā mas quam foemina mēse tricesimo coit: sed magna ex parte nequeunt generare. verū in bimatu aut tri-

matu & semisse. Sed iam vel anniculā vētrem gessisse asellā aiunt, ita, vt
 quod pepererat educari ac perfici potuerit. Bos etiā annicula peperit,
 vt educari augeriq; quantū genus exigeret, licuerit. primordia genera
 tionis horum animalū ita se habere perpensum est. Homo mas ad an
 nū vsq; septuagesimū, videlicet termino vltimo, potest generare: fœmi
 na vsq; ad quinquagesimū, verū id raro. paucis enim proles in eo æta
 tis tēpore procreata est. Sed magna ex parte maribus quintus & sexa
 gesimus annus finis prognerādi est: fœminis, quintus & quadragesi
 mus. Oves parere vsq; ad annū octauū possunt. & si bene curētur, vel in
 vndecimū facultas pariēdi protrahitur. & quidem fieri potest, vt etiam
 per totā ferē vitam coeāt, tam mares q̄ fœminæ. Hirci pingues minus
 fœcundi sunt. quorū argumento vites, quoties per nimīā alimentī co
 piam luxuriātes fructū non ferunt, hircescere rustici dicūt. Verū cura
 extenuādi adhibita, efficitur, vt coeāt, atq; procreent. Arietes primū
 vetustiores fœminas ineūt. nouellas enim minus persequūtur. Pariunt
 vt dixi, iuniores pauciora, q̄ vetustiores. Apro ad triēniū probitas coeū
 di edurat. vetustioribus proles deterior gignitur. nullus enim præter
 ea profectus ei accedit, nullaviriū recreatio. solet inire pabulo satiat. &
 cum alterā nō subegerit, vel initus breuior agitur, & fœtus corpore
 minore creatur. Paucissima sus edit prima partione, viget secunda, nec
 senescēs copia fœtus deficitur, quanq̄ lētius coit. vbi vero quintūdecimū
 annū nacta est, nō præterea generat: sed efferatur. Si pinguet, ocyus
 & iuuenis & senescēs mouetur ad coitū. si grauida admodum pingue
 scat, efficitur, vt fœta minus habeat lactis. Proles, quod ad ætatē attinet,
 optima est, cū vigēt parētes. quod ad tēpora, præstātor quē hiemis initio
 gignitur. deterrima quæ æstate. quippe quē parua, exilis, & perhumida
 sit. Mas si pinguet, inire omnibus anni tēporibus potest. nec solū inter
 diu: sed etiā noctu, aut certe matutino potissimū tempore. senescens au
 tē minus subinde agit vt dictū est. sepe, qui vel per ætatē, vel per infirmi
 tatē suæ naturæ nequeant expedite coire, cū fœmina impotēs sustinen
 di maris fœssa clunes demittat, cubantes vnā cū fœmina coeunt. Conci
 pit præcipue sus, cū præ libidinē gestiente pruriēs auriculas flaccidas
 demittit. aliter semen à vulua respuitur, relapsūq; euanescit. Canes
 non per totā coeunt vitam, sed vsq; ad quendā ætatis vigore. ad annos
 enim duodecim magna ex parte & coeunt, & implentur. Verum iam
 aliquibus tum fœminis, tum maribus, vel annum octauum & decimū,
 atq; etiā vigesimum nactis facultas non defuit prolifici coitus. nam his
 quoq; senectus vim generandi pariendiq; vt & cæteris tollit. Camelus
 ab auerso vrinam reddit: sed coit quemadmodū dictū iam est. Tempus
 coeundi in terra Arabia mēse septembri. fert ventrem menses duode
 cim. parit singulos. viuiparum nanq; est. Incipit & mas & fœmina coire
 in trimatu. fœmina post partum vno interposito anno coit. Elephan

tus fœmina incipit coire anno, aut duodecimo, cū celerrime: aut quin
 todecimo, cū lentissime. Mas quinq; aut sex ānos natus, superuenit in
 eunte vere: coitum triennio interposito repetit. Quam grauidā reddi
 dit, eandem præterea tēgere nunq̄ patitur. Vterum biēnio gerit: parit
 singulos: viuiparum nanq; est: fœtum magnitudine bimestris aut tri
 mestris vituli ædit. Coitum animalium quæ nō nisi coeundo progene
 rent, ad hunc modum habere se intelligimus.

De ijs, quæ silicea integuntur testa, quod genus omnino
 coitus est expers. Cap. XV.

Ox de generatione eorū, quæ vel coeant vel nō coeant
 cōmentabimur: & primum de ijs quæ siliceo tegmine
 operiūtur: hoc enim vnū ferē genus totū exps coitus
 est. Purpurē verno tēpore eundē in locū sese colligen
 tes condūt, quā fauaginē nomināt: quæ velut fauus est
 apū: verū non ita elegās, sed quasi è putaminibus cice
 rū alborū multa inter se cōposita struem vnā sua cohæsiōne coagmēta
 rint: nullū his patet foramen: neq; ex ijs purpurē enascūtur: sed cū pur
 puræ, tū etiā reliqua testis inclusa è limo ferē & materia putrescēte oriū
 tur. illa vero coagmētatio fauo similis, tanq̄ purgamētum, tam ijs, q̄ buc
 cinis euenit: nā buccinis quoq; fauificare in more est. Itaq; ne ea quidē
 quæ ex testaceis fauos saluāt, alio modo, q̄ cætera testis inclusa generā
 tur: verū melius atq; vberius, quoties præ sunt quæ eiusdem sunt gene
 ris: emittunt enim, cum suos ordiuntur fauos, mucorem quēdam, ex
 quo putamineæ cellulæ illæ consistunt. hæc ergo rupta diffusaque om
 nia humorem quem cōtinebant, in terram dimittūt. Mox eo, quo effu
 derint, loco, gignuntur purpurulæ, exordio admodū exiguo consistē
 tes: quas sibi annexas gerunt, quæ grandes capiūtur. nonnullæ etiā for
 ma nondum distincta cernuntur, si forte prius q̄ pepererint, capiātur.
 fœtus interdū per crates & tegetes nō qualibet elidunt, sed cōgregatæ
 eodem, vt facere in mari solent: itaq; per angustia veluti vuz specie fœ
 tus conformatur. Genera purpurarū plura: & nonnullæ magnitudine
 augentur insigni, vt quæ ad Sigæum & Lectū Idæ promōtoria gignun
 tur: aliæ paruæ, vt quas Euripus fert, & Caria: pelagiæ magnæ scabræq;
 sunt, quarum flos magna ex parte niger: sed nonnullis rubidus pusillū:
 nonnullas ex magnis vel ad pretium minæ euadere nouimus. Paruæ
 ad litora & oras reperiuntur flore rubro: partes item aquiloniē nigras,
 austrinæ rubras magna ex parte ferunt. capiuntur tempore verno, cū
 fauos extruunt. Caniculē tempore nullæ ferē capiuntur, non enim tã
 tis per pascuntur, sed se abscondunt, & latent. florē suum inter papauer
 dictū, & collum continēt, textu spissiore, aspectu veluti membranę can
 dicantis, quam detrahunt. tingit hæc pressa & inficit manum. pertinet
 eadem suo situ perinde vt vena, idq; flos ille celebrer putatur. reliquū

περὶ πᾶσι
 χουσι, præ
 sunt, id est,
 præexistunt.

ὅπῃ ἔτυχεν
 qualibet, id
 est, quo vis
 loco.

contextus quasi alumen est. Cū fauificāt purpuræ, tūc deterrimum ha-
 bent florē. Paruas tundunt cū testis. nō enim detrahēre facile est. maio- 35
 rum florē testa ablata detrahunt. quā ob rē euenit, vt collum à papaue-
 re separetur. Flos enim positus inter hæc est, supra eam partē quam vē-
 trem appellant. Itaq; detractō flore, diuidantur partes istæ necesse est.
 Dant operā vt viuæ frangantur. nam si prius, q̄ fregeris expirarint, flo- 40
 rem omnē cum vita euomūt. quapropter solent eas asseruare in nassīs,
 dū ipsæ se colligāt atq; requiescāt. Veteres nassam escæ adiunctā demit-
 tere non solebāt. itaq; sæpe accidebat, vt purpura iam extracta decide-
 ret. At homines nostræ ætatis adiungunt nassas, ne si decidat, absolua-
 tur. quod tunc potissimū cūenit, cum plena est. nam si inanis sit, difficile 45
 se euellere potest. hæc propria eueniūt purpuris. Buccinis etiā modus
 idē gignendi, qui purpuris, tempusq; idē est. operculum itē oris idē
 tam huic vtriq; generi adhæret natiuū, q̄ cæteris turbinatis omnibus.
 pasci quoq; exerta lingua appellata sub illo operculo solēt. longior digi-
 to lingua hæc purpuris est, qua pascitur: & tum cōchulas, tum etiā sui 50
 generis testā perforare potest. Tempus viuēdi & purpuris & buccinis
 longum. annos enim circiter sex purpuræ viuunt, & singulis annis in-
 crementum earū patet per orbēs: quibus totidem, quot annos habent.
 testa intorta cuniculatim in crepidinē definit. Mituli etiā fauificare so-
 liti sunt. Ostreis qua cœnum, ibi origo cōsistit. Conchæ, chamæ, yngues,
 pectines, locis arenosis sui ortus initia capiunt. Pinnæ erectæ locis are- 55
 nosis, cœnosisq; ex bysso, id est villo, siue lana pinnali proueniunt. quæ
 custodem intra se continēt, aut squillā paruam, aut cancellū. quo qui-
 dē custode priuata, pereunt breui tēpore. Testacea deniq; omnia spon-
 te naturæ in limo diuersa pro differētia limi oriuntur. nam in cœnoso
 ostreæ, in arenoso conchæ, & reliqua, quæ modo enumeravi. Rimis ca- 60
 uernisq; saxorū vertibula generantur, & glādes: & quæ per summa ad-
 hæret, vt patellæ, vt natīces. Omnia id genus celeri incremēto augētur:
 sed præcipue purpuræ, atq; pectines. quippe quæ anno perfici possint.
 Cancrī colore albido, corpore admodum parui in nōnullis testa operti
 generis nascūtur. & plurimi quidem in mitulis foliatis: mox in pinnis 65
 quos pinnotheras vocāt. Quinetiā in pectūnculis atq; ostreis. Verū hi
 nullum cōspicuum capiunt incrementū. piscatores cancros eiusmodi
 nasci cōfirmāt, vnā cum illis, quorum testam inhabitāt. Latent aliquā-
 diu in arena pectines, sicut etiā purpuræ. Nascitur ergo concharū gē- 70
 nus quē admodum expositū est: sed locis varijs. nam alia vadis, alia gur-
 gite, alia duris locis atq; asperis, alia arenosis, & alia sedem mutant, alia
 stabiliter degunt. Pinnæ ex ijs quæ sedem nunq̄ mutare solent, radice
 innituntur. Yngues, & conchæ nulla innitentes radice permanēt. euul-
 sæ viuere præterea nequeūt pinnæ. Quæ stella vocatur, adeo natura ca-
 lida est, vt omnia cōtacta protinus decoquat. detrimento etiam summo 75

πυλαώσι
foliatis.

echinis Euripi Pyrrheni eandem esse confirmant. forma eius stellis,
 quæ pinguntur, similis est. Quinetiā qui pulmones appellantur, spon-
 te proueniunt. Concha, quæ pictoribus vsui est, crassitudine plurimum
 excedit: & florem illum non intra testam, sed foris habet. comperiri id
 80 genus locis Cariæ potissimum nouimus. Cancellus ille concharū ho-
 spes principio ex terra limoq; consistit, mox conchulas ingreditur
 vacuas. vbi cum excreuerit, transit in conchā ampliorem, videlicet aut
 naticis, aut turbinis, aut alicuius similis. sæpe etiā parua buccina subit,
 ingressusq; ampliorem illam gerit pari modo, & viuit in domicilio ca-
 85 paciore, rursusq; excrescens aliam petit ampliorem.

¶ De vrticis, & spongiarū genere, quōve modo gignātur. Cap. XVI.

Odus idem gignendi ijs etiam est, quæ nulla testa in-
 teguntur, vt vrticis & spōgijs, qui testa inclusis. per
 rimas enim, & cauernas, & fauces saxorū oriūtur. Ge-
 nus duplex vrticæ est, aliæ enim sinuosis adhæret, quæ
 nunq̄ à saxis absoluuntur. aliæ plana & litora amant,
 quæ suis abiunctæ sedibus vagantur. Patellæ quoque
 absolui solent, aliōque transire. nasci etiam in cubilibus spongiarū no-
 uimus bestiolam aranei similem, nomen pinnothera mutuātem. degit
 hæc intra spongiarū cubile: & aperiēdo, claudendōq; pisciculos capit.
 10 aperit antequā ingrediantur. claudit & cōtrahit cum ingressi sunt. Ge-
 nus spongiarum triplex statuitur. nam aliæ raræ, aliæ spissæ, aliæ quas
 nomināt achilleas. tenuissimum genus id tertium & spississimum, & va-
 lidissimum est, quod galeis ocreisq; inseritur. eōq; minus ciere strepitū
 posse notatum est. genus hoc inuentu perquā rarum est. Quæ autē
 15 in genere illo spisso præduræ sunt, atq; asperæ, nomine hirci nuncupā-
 tur. quæ quidem omnes aut ad saxa nascuntur, aut iuxta litus, lutoque
 aluntur. cuius rei argumētum est, q̄ captæ, limo refertę omnes cernun-
 tur. quod certē indicat ceteris quoq; adhæretibus cibum per ipsum an-
 nexum hauriri. Imbecilliores propterea sunt spissæ q̄ raræ: quia minus
 20 alto radicis hæsu innituntur. Sensus etiā spongijs esse aiunt, argumē-
 to, q̄ ad euulsoris accessum cōtrahuntur, ita vt euelli difficile sit. quod
 idem etiā faciunt, quoties flatus tempestasq; vrget, ne sua de sede pellā-
 tur. Sed sunt qui de hoc dubitent, vt qui Toronam incolunt. Narrant
 tamen proculdubio bestiolas quasdā, velut tineas lumbricōsve & eius-
 25 modi alias consistere intra spongas, atq; ali. quas & euulsis spōgijs pi-
 sciculi saxatiles deuorēt, qui vel radices absument totas, quæ inhæren-
 tes saxis remanserint. Si euenerit fortē vt spōgia abrumpatur, residuo
 item renascitur & completur. Magnitudine amplissima solutæ illæ, &
 raræ spōgiæ augentur plurimæ, quæ circa Lyciam sunt. Sed mollissimæ
 30 quæ spissæ. nam achilleæ torosiores ijs constant. omnino quæ altis tran-
 quillisq; insunt gurgitibus mollissimæ sunt. flatus enim ac tempestates

spongiarum quoque ut cetera altiora reddunt duriores, & incrementum impediunt. quam ob rem spongiae Helleponti spissae, ac durae sunt. & omnino quas mare ultra Maleam promontorium citraque fert, differunt inter se mollitie, duritatemque. nec calorem immodicum spongiae patiuntur. fit enim eo, ut more pullulantiu putrescant. quocirca optimae iuxta oras coperiuntur spongiae, si gurgite alto demersae sunt. commode enim temperatur propter altitudinem gurgitis. Color illotis viuisque nigricans est. adharet nec parte, nec toto: intersunt enim fistulae quaedam inanes: sed pluribus passim particulis hesitant, & quasi membrana extenta subesse radicibus earum videtur. superne autem ceteri meatus concreti prope modum latent. At vero quaterni, aut quini patent, per quos pasci existimantur. Genus item aliud est, quod nomen aplysias inde accepit, quia nunquam laetetur, quasi illotaria voces. habet hoc ampliores illos meatus: sed reliquo toto corpore densum est, nihilo tamen densius quam quae ante enumerauimus genera, quamque lentius, & ex toto pulmoni similis cernitur. Sensus id genus habere, diuque vivere inter omnes praecipue conuenit. cognosci praeter ceteris spongijs eo facile potest documento, quod cum illae albicent limo subsidente, id semper nigrorem ostendit. Quod ad spongiarum & testatorum generationem pertinet, res ita se habet.

De locustis, & earum partus tempore, deque ceteris crusta operis. Cap. XVII.

Locustae inter crustata, quae per coitum conceperunt, oua gerunt utero tribus mensibus his, Maio, Iunio, Iulio. tum deinde sub aluo in rugas deponunt, quae oua more vermium augentur. Quod idem de mollibus etiam, ac de piscibus ouiparis intelligitur. ouum enim omnium ita accrescit, fit igitur locustarum ouum arenidum in partes octo diductum, singulis enim operimentis, quae de latere extant, singula quaedam cartilaginea iunguntur, quibus oua adherent. totumque quasi species vuae consistit. vnumquodque enim illorum cartilagineorum in plura scinditur, quae si discreueris, patent: sin aspicias, tantum compositum quiddam apparet. sunt maxima, non quae iuxta meatum, sed quae media sita sunt: minimaque nouissima continentur. Magnitudo minimis, quanta granis ficuum est: nec meatum ipsum vlla contingunt: sed per medium haerent. vtraque enim ex parte, caudam dico, & aluum, bino maxime distinguitur intervallo. sic enim operimenta quoque disposita sunt. Sed quoniam latera ipsa complecti satis non possint, addito extremo cuncta teguntur, idque velut operculum obturat. Videtur prorsus locusta cartilaginosis illis particulis mandare oua, cum enititur, caudam adducens, & protinus comprimens, inflectensque sese, parere. Cartilagineae vero illae appendices per id tempus augentur, atque ouorum capaces redduntur. partus enim in ijs recipitur: ut sepiarum in sarmetis, & qualibet colluuii

collocatur. locustae ad hunc pariunt modum. mox ubi ea sui corporis parte intra diem maxime vigesimum oua concoxerint, abigunt vniuersa, conglomerataque: ita in idem, ut & foris congesta appareant. Tum ex locustis proueniunt intra diem maxime decimum quintum. & saepe minores, quam ut digiti magnitudinem expleant, capiuntur. excludunt igitur oua ante arcturum. abigunt iam concocta, atque absoluunt ab arcturo. Squillae gibbae vterum menses circiter quatuor ferunt. locustae asperis saxosisque locis proueniunt. gammari lauioribus ac terrenis. neutrum genus limosa amat. unde fit ut gammari apud Hellepontum & circa Thasum gignantur. locustae circa Sigaeum & Athon. Coniectantur loca aspera limosae piscatores, oris litoralibus, atque alijs id genus indicijs, quoties capturam in alto libet exercere. litora potius vernis hibernisque temporibus expetunt. conferunt se in altum, aestate videlicet, cum alias calorem, alias frigus persequuntur, ijs etiam quas nomine vrsae arctos appellant, idem pariendi tempus natura statuit: quod locustis. quocirca per hiemem & vere prius quam oua excludant, cibo laudantur. cum excluderint, deterrime fiunt. crusta sua & locustae & cancri, tam nuper nati, quam post, exuuntur per ver, quemadmodum angues membrana vernationis, quam senectutem appellant. locustis omnibus vita diuturnior data est.

De polypo, sepiâ, loligine, ceterisque mollibus ouiparis, deque eorum foetura & partu. Cap. XVIII.

Ollia copulatione ac venereo coitu ouum concipiunt candidum. quod in dies arenidum, quale illud crustati generis, euadit. adit polypus suum ouum, vel in cubilibus, vel in figulino, vel in quo alio cauo simili labruscae florētis racemulis, aut fructui arboris populi albae, ut dictum iam est, pendent utique per cubile oua tanta fecunditate, ut collectis vas impleatur longe amplius quam caput sit, quo continerentur. Polyporum itaque ouis diebus post quinquaginta, maxime ruptis, polypuli modo arancorum, perquam multi exerpunt, quorum natura sigillatim nondum conspicua est, quamquam forma satis tota apparet. sed ob exiguitatem imbecillitatemque copia interit. iam nonnulli adeo spectantur exigui, ut nulla partium constant distinctione, quauis ad tactum moueantur. Oua quae sepiarum adunt, magnitudinem myrtorum capiunt, & nigrescunt. emissio enim atramento parentis infunditur, atque ita inficiuntur, cohaerent inter se ad speciem racemi cuncta vni obducta cuidam nexui: nec facile alterum detrahi ab altero potest. mas enim humorem quendam mucoris mittit, cuius lentore tenaciter oua sibi cohaerescunt, ac crescunt. etiam haec & cum primum adita, candida sint atque exigua, mox atramento perfusa, nigra maioraque redduntur. Cumque sepiola iam intus constiterit, videlicet tota ex candido oui interno concreta, tum rupta oui membranula proles exit: primum pars illa interior candida, veluti

grando consistit, cum foemina suum atramentum asperferit. Nascitur enim sepiola ex eo ipso candicante corpusculo versa in caput, modo auium ventre annexo. Sed qualisnam sit in his annexus vmbilici, nondum exploratum habemus. Constat tamen candidum illud subinde diminui, dum sepiola augetur. & ad postremum, ut luteum auiibus: sic candidum his aboleri. primum oculi grandes in his quoque, perinde ut in ceteris, apparent. Sit a ouum, b c oculi, d sepiola ipsa, e hoc ipsum. ferunt vterum sepiarum verno tempore. Pariunt intra diem decimum quintum, mox ovia edita crassitudinem acinorum vix minorum intra diem item decimum quintum capiunt, quibus obruptis sepiolarum excluduntur. quae, si quis prius prole iam perfecta obsiderit oui membranam, sterquilum mittunt, suumque praemetu colore mutant ex candicante in rubrisculum. Sed cum genus omne crustatum sibi iuncta contineat oua, itaque foueat, polypus, & sepiarum, & reliqua generis eiusdem, oua quae perpererint, absoluta fouent, & praecipue sepiarum. quippe cuius saepenumero alueus iuxta terram, dum hoc facit, appareat. Polypus foemina modo incubat ouis, modo in ore sui cubilis assidens, brachium super ouis exporrectum tenet. Sepia parit iuxta terram inter algas & arundines, & si quod aggestum tale iniectum sit: ut sarmenta, aut lapides, aut quaelibet alia materiei congeries. Et quidem piscatores de industria falces sarmentorum disponunt. haec perlibenter in eis loculamentis parit prolixam illam, continentemque seriem ouorum, qualis cirri muliebris species est. enititur, aluum per intervalla reprimens, inspergitque atramentum, interposita quiete: utpote cum non nisi cum labore emittat. Loligines in alto pariunt. confertum ijs quoque ouum, quale sepiarum est. Viuedi spatium tam sepiarum quam loligini breue, nam exceptis paucis bimatam non complent. polypis etiam tantundem temporis ad viuendum datum est: prodeunt enim singulis sepiarum ouis sepiolarum singulae. quod idem in genere etiam loliginum fit. Inter loliginem marem & foeminam hoc interest, quod foemina intestina continet duo, veluti matras. quae si aluo dissecta inspicies, facile videris. Mas omnino ijs caret. Sepia tum hoc idem discrimen habet. tum vero quod mas varius plus, quam foemina est, ut exposui.

De ijs insectorum generibus, quae aut ex crucis, aut ex vermibus, aut ex fimo gignuntur. Cap. XIX.

Insecti generis mares foeminis esse minores, ac superuentu coire, vixque absolui dictum iam est. Breui autem coitu pariunt maxima sui parte, quae solent coire. Vermes autem omnia faciunt, excepto genere quodam papilionum, quod durum quiddam simile cartamo, id est, cnicici semini producit, sed intus fluidum. Vermibus vero ipsis non parte aliqua, sicut in ouis animal creatur: sed totus vermis accrescit, & particulatim discretus formatur in specie destinati animalis.

Procreantur porro insecta, aut ex animalibus generis eiusdem: ut phalangia, & aranei. ex phalangijs & araneis: ut bruci, locustae, cicadae. aut non ex animalibus, sed sponte. alia ex rore, qui frondibus insudat, videlicet verno tempore, ut natura fert. saepe tamen & hiberno. quoties tranquillum australeque tempus diutius consistit. Item alia ex caeno, aut fimo putrescente oriuntur. alia in lignis aut stirpium, aut caesis. alia in animalium pilis, alia in excrementis, aut iam excretis, aut adhuc intra animantem contentis: ut quae tineae siue lumbrici appellantur, quorum genera tria sunt, latum, teres, & quod ascarida appellatum est, ex quo nihil procreari aliud potest. Latum autem illud solum intestino adhærens, parit simile cucumeris semini. quo indicio medici genus id lumbrici inesse intelligunt. Nascuntur papiliones ex crucis. cruce ex virentibus folijs, maximèque ex brassica. Primum minus quid milio consistit in folio, mox vermiculi inde contrahuntur, & accrescunt, tum intra triduum eruculae asformantur. quae aucta motu cessant: suaque forma immutantur appellaturque tantisper chrysalides, quasi aurelias dixeris. duro intesta putamine sunt, ad tactum mobiles, meatibus araneosis obducta. non os, non aliud ex membris quod conspicuum sit, possident. longo post tempore putamine obrupto euolant inde animalia penigera, quos papiliones vocamus. Itaque primum dum eruculae sunt, cibo aluntur, atque excrementum emittunt. At vero cum in aurelias dictas transierint, nihil vel gustant, vel excernunt. haec eadem gignendi ratio ceterorum etiam est, quae ex vermibus consistant. siue ex coitu animalium vermes, seu sine coitu prodire. nam & apium, & crabronum, & vesparum vermes, quoadiu recentes sunt & aluntur, tantisper & stercus emittere videntur. At cum formae linimenta receperint, sub qua facie nymphae appellantur, iam neque cibum praeterea capiunt, neque vllum reddunt alui excrementum: sed coerciti & contracti quiescunt, nec vlllo pacto mouere se patiuntur, usque dum species destinata perficiatur. quo facto euolat proles, rupto quo continebatur, folliculo. Quinetiam superae & aciae dictae quibusdam eiusmodi alijs generantur ex crucis, quae vident ingressu. Parte enim innitentes priore contrahunt sese, adducunt posteriorè, arcuatimque incedunt. Verum quaeque orta sibi colorem à sua eruca trahunt. Fit ex quodam verme grandiore, qui veluti cornua gemina protendit, sui generis est, primum toto immutato eruca: deinde quae bombyx appellatur. ex quo necydalus, inuallidam dixerim. quae varia formarum successio in semestri temporis spatio completur. ex hoc animalis genere bombycia illa mulieres nonnullae retorquendo in filum deducunt, deinde texunt. prima texisse in Coo insula, Pamphila Platis filia dicitur. Eodem modo scarabaei tauri gignuntur ex vermibus, qui in lignis aridis nascuntur, primum enim vermes ipsi immobiles fiunt, mox disrupto putamine id scarabaei genus exit. Blattas in alucarijs gigni apertum est, quae & ipsae penatae sunt. Asilus latiusculis

Hermo. redit, Blattas in brassica.

quibusdam bestiolis, quæ in fluuijs supernatant, enascitur. quam ob rem magna asilorum copia circa aquas, vbi id genus bestiolarum est. Erucis quibusdam corpore piloso, non grandi primò cicindelæ à cluniū fulgore nomine indito, sunt non volucres, quibus deinde mutatis pænigera animalia gignuntur, quos cirros vocant. Culices muliones ex ascaridis, hoc est tipulis generantur. tipulæ ferè in puteis, & vbiq; aqua se colligit, terrena subsidente cōcretionē oriuntur. fit vt in principio sex ipsa putrescens colorē candicantē trahat, mox nigricantē, postremo cruentum. talis cum fuerit, minutissima quædam & rubra specie algulæ prodeunt. quæ ad tempus hærentia suæ origini mouentur, deinde absoluuntur, itaq; feruntur per aquam tipulæ nuncupatæ. tum paucis post diebus erigunt se super aqua duræ, atq; immobiles. mox disrupto putamine, culex emergit, ac insidet, donec vel sole vel flatu moueatur & volet. Cōmune omnium vermium est, & eorum quæ ex vermibus proueniunt animalium, vt primordium generationis, aut à sole, aut à spiritu præstetur. sed copiosius ac celerius fiunt tipulæ in aquis, quarum sedimentum varium ac promiscuum sit. quale in agro Megarico in operis solet misceri. putrescit etenim hoc facilius, & autumno quoq; vberius generatur. minus enim humoris esse tunc accidit. Rediuij gramine oriuntur. Scarabæi virides, gallerucæ iā vocari incipientes, vermibus fimo bouis aut iumentis creatis gignuntur. Scarabæi pilularij in fimo quem voluunt, conduntur per hiemem: paruosq; vermiculos pariunt, ex quibus ipsi procreantur. Quinetiam leguminum vermiculis pennata animalia ratione simili prodeunt. Muscæ ex vermiculis fimi digesti in partes gignuntur. quam ob rem qui eo funguntur munere, contendunt reliquum fimi promiscui discernere. etiam confectum concoctumq; esse simum cōfirmant. Principium autem vermiculorum ipsorum exiguum est, quod primò rubescit, atque ex immobili quasi hærens adhuc fibris moueri incipit. Mox vermiculus immobilis redditur, qui cū postea motus est, rursus immobilis fit, demumq; generat muscam, quæ flatus aut solis beneficio moueatur. Tabani ex ligno nascuntur. Orsodagne, quas mordellas appellem, ex vermiculis immutatis, qui in brassicæ caule creantur. Cātharidæ ex erucis fici, piri, pini, atq; etiam sentis caninæ oriuntur, sunt enim in his omnibus vermes. petit genus id animalis fœtida, quoniam ex tali materia constitutum est. Vinarij culices ex vermiculis, qui feces vini acescente gignuntur, originem trahunt. Quinetiam in his quæ putredine nullam posse recipere existimantur, nasci animalia nouimus: vt vermes in niue vetustiore, qui hirti sunt pilis, & rubidi, quoniam & ipsa nix vetustate rubescit. sed in niue mediæ terræ candidi, & grādiore inueniuntur. torpent omnes ac difficulter mouentur. In Cypro insula, ærarijs fornacibus, vbi chalcites lapis ingestus cōpluribus diebus crematur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ, paulo muscis grādibus maiores.

quæ per ignem saliant atq; ambulent. Emoritur & hoc genus: & illud niuis alūnum, cum alterum ab igne, alterum à niue dimotum est. Nonnulla corpora esse animalium, quæ igne non absumantur, salamandra claro documento est: quæ, vt aiunt, ignem, inambulans per eum, extinguit. Hypanis fluuius apud Cymerium Bosphorum sub solstitio defert veluti folliculos acinis maiores, quibus quadrupedes volucres erumpunt: quod genus animalis in postmeridianum vsque dici tempus viuit, & volat: mox descendente sole macrescit, & languet: deinde occidente emoritur, vita non vltra vnum diem peracta: vnde ephemerum, id est diarium appellatum est. Quæ ex erucis aut vermibus gignuntur aranea inuoluta, magna ex parte principio exeunt: hæc ita.

De vesparum generatione, & eius tempore, quando etiam insectorum genera quæ plurima pereant. Cap. XX.

Espe autem ichneumones nuncupatæ, quæ minores, quæ ceteræ sunt phalangia perimunt: occisq; ferunt in parietinas, aut aliquid tale foramine peruium: deinde illi nunt luto, atq; ex ijs incubando suum procreant genus. Nonnulla ex ijs quorum pennis crusta superuenit, & ex minutis quæ nomine carent, nidos sibi è luto paruos aut ad sepulchra, aut ad parietinas confingunt: atq; in ijs vermiculos pariunt. Tempus generationis à principio ad finem, maximæ ferè parti septenarijs ternis describitur, aut quaternis. Culicum & vermiformis generis parti plurimæ ter septeni attributi sunt. Oviparis quater septeni magna ex parte: septem ex ijs ab initu concretio & cōsummatio oui vendicat sibi: reliquis tribus septenis incubant, atq; excludunt, ea scilicet quæ suo procreant fœtu: vt araneus, aut aliquid generis eiusdem: mutationes vero & transitus in figuras alias trinis aut quadris diebus parti maximæ peraguntur: sicut in morbis quoq; dies decretorius euenit. Talis insectorum generatio est. Pereunt striatis, contortisq; membris, vt senectute genus maiorum animalium moritur: quæ pennata ex ijs sunt, pennis etiā conuulsis autumno ferè moriuntur. Tabani quidem vel aqua intercute oculorum cæci intereunt.

De coitu & apum generatione, variæ opiniones. Cap. XXI.

E generatione apum varia sententia est. Alij enim eas parere & coire negant: sed deportare fœturam existimant: nec vnde portent, constat inter omnes. Sed alij ex flore cerinthi, alij ex flore arundinis, alij ex flore oleæ aiunt, argumentumq; afferunt, quod cum oliuarum prouentus fit largior, tunc plura examina prodeant. Sunt qui fucorum quidem fœturam comportari ab aliquo ex ijs quæ modo dixi, arbitrentur: sed apum generi ortum præstari à ducibus. Quorum duo sunt genera, alterum fuluum, quod præstantius est: alterum nigrum magisq; varium:

magnitudo his duplo, quā ceteris frugibus, auctior est: pars à præcincto inferior proportionem sexquialtera adeo longitudinis habetur: vocatur à nonnullis matres, utpote originis authores: argumēto referunt quod fucorum foetus æditur etiā sine duce, apud nunquam. Aliqui per coitum agi opinantur, marēsque esse fucos, fœminas vero apes esse contendunt. Ceteræ in concavis imisque fauorū proueniunt: duces subter ad fauū pendentes oriuntur separatim sex aut septē, contra, quā ceteræ turmæ foetura adhærentes. aculeum apes possident: fuci eo carent. Reges ducēsque habent, sed non utuntur: quocirca eos carere aculeo nonnulli existimant.

¶ De apum generibus, & earum ducibus, & ætate, deque fauorū confectione, & scadonibus, id est apum sobole. Cap. XXII.

Enera apum plura: optimum, quæ breues, variæ, & in rotunditatem compactiles sunt: secundum quæ longæ, & vespis similes: tertiū qui fur nūcupatur: gradis hic, & aluo est ampliore: quartū fucus præcipua magnitudine, sed nullo armatus aculeo, & ignauus: quā ob rem alueis aliquid intexunt, quo apes subire possint: fuci autem ut grandiores, nequeant. Ducum duo sunt genera, ut dictum iam est. Nec vnus in quoque examine dux tantummodo est: sed plures: peritque ipsum examen, si duces vel non satis habeantur (quod non tam principis desiderio, quā ortus, ut aiunt, ad quem illi necessarij sunt, incidit) vel plures quā satis: distrahunt enim examen: prouenit foetus apum parcius vere ferotino, squalore, rubigine: augent porro mella siccitates, sobolē imbres. Vnde fit, ut simul oliuæ, & examinū copia sit: fauos primum conficiunt, mox collocant foetum ore emittentes suo, ut ijs placet, qui censent aliunde proliis primordia cōuehi: deinde cibi causā mellificāt, tam ætate quā autumno: sed melius mel autūnale est. Construunt fauos ex floribus, cerā ex lachryma arborū fingunt, mella ex rore aeris, siderū exortu potissimū: & arcus cælestis incubitu contrahunt: omnino ante vergiliarum exortum mel non fit. Fauos itaque ut dictum est, floribus faciunt: mel autem non ipsas facere apes, sed rorem candentem deferre, argu-
mento est, quod vno aut altero die cellas melle repletas inueniunt apiarum. Itē autumno mel, postea quā detractum est, non reparatur: cum tamen illo etiam tempore flores proueniāt. Sublato itaque melle, & cibo aut nullo extante aut exiguo, repeterent certē apes munus mellis conficiendi, si ex floribus possent accipere. Crassescit autē mel concoctū iam tempore. Initio enim ut aqua, dilutū est, & primis diebus sine crassitudine cernitur: quod si exēptū eo tempore sit, crassitudine caret: tum vicesimo maxime die spissatur. Indiciū perfectionis in sapore potissimū est: dulcius enim quod crassius. Colligunt apes ex omnibus quæ florē caliculatū ferunt, atque etiā ex ceteris in quibus dulcedo est, & lingua susceptū genus id saporis deportāt sine vlllo fructuum detrimento. Vindemiatur

initio caprifici aluei, tūc enim mellationis terminus est. Schadones autē (sobolē dico) optime fiunt, cum mellificatur: aggerunt suis cruribus cerā, atque erithacā: mel ore euomunt in cellas: foetu posito incubant autū more: exclusus inde vermiculus dum paruus est, iacet in fauo obliquus. post
35 deinde sua ipse facultate se erigit, cibūque capit. Et fauo ita adhæret, ut retineri videatur. Foetus apud, & fucorū candidus est: ex quo vermiculi fiunt, qui in apes fucosque trāseāt. Primordiū regū colore cernitur fuluo, corpulētia mellis crassioris, magnitudine ilico proxima suæ futuræ
40 soboli: nec primū ex eo vermiculus gignitur: sed statim apes ut aiunt: quā autē parte foetus constitutus sit, mel ibi est regione conficitur. Schadones, si foetus oppressus intercipiatur, truncatæ sine penis, & cruribus prodeunt. Sed si libere ad finē generationis venerunt, rupta qua cinguntur membrana, euolūt. Stercus quādiu sit vermis, emittit: postmodū non, nisi perfectē
45 (ut modo dixi) prodierint: si quis capita ijs demat, prius quā penas habeant, pro pabulo nimirū apibus sunt: & si fucū adeptis penis in alueū reijcias, ipsæ reliquorū penas erodunt. Vita apud anni sex: nonnullæ etiā septē possunt complere. Quod si examen nouē aut decē annos durauerit, prospere actū esse existimatur. Genus quoddā apud in Ponto est candidum
50 valde, quod bis mense mellificet. Apud Themiscyrā circa Thermodontem amnē, apes tā in terra, quā in alueis faciunt fauos, qui parū admodū ceræ cōtineant, & mel crassius reddant. Fauus ipse læuis atque æquabilis est, quæ non semper, sed hibernis temporibus tantū construunt: copia enim in eo tractu est hederæ, quæ hieme floreat, vnde apes mel capiāt: ad Amisum urbem conuehitur à locis superioribus mel candidū, cras-
55 sūque maiorem in modum, quod apes faciunt arboribus sine fauo: quāle etiā fieri in Ponto cognitū est. Sunt etiā apes, quæ fauos sub terra triplici ordine faciunt: in quibus mel est, vermis nullus: sed nec faui omnes eiusmodi sunt, nec apes ita omnes confingunt.

¶ De foetura crabronum & vesparum.

Cap. XXIII.

Rabrones & vespræ, si duce amisso aberrauerint, fauos suæ proli constituant, in sublimi & foraminibus: crabrones in sublimi, vespræ in foraminibus: sed si habeant ducē, sub terra nidificāt. Cellis sexangulis fauos extruunt omnes, ut apes: sed ex materia corticea quadam, & araneosa: longe tamē lautior fauus crabronū quā vesparū est. Foeturā modo apum instillant ad latus cellarū faui, & parietibus admo-
uent. Verū non in omnibus cellis inest æqualis foetus: sed alijs iam grandiusculus, ut vel queat volare: alijs in nympha est: alijs adhuc in vermiculo. Excrementū vermiculis tantū, ut & in apud genere, est: manet foetus immobilis, cum in nympha est, & membrana velatur. Paululū mellis, quantū gutta, in cellis crabronū est regione proli paratur. Schadones huius generis non vere sed autumno fiunt, & crescunt maxime plenilū-
10 gij.

Erithacam, quæ & sandaraca appellatur, & à Dioscoride ceranthemos ex arborum succo gummi modo genita, & verno rore, vnde vernigini vulgo nomen.

nio. haret & fœtus & vermiculus non in imo cellæ, sed lateri.

¶ De partu nonnullorum ex genere bombycum. Cap. XXIII.

Nonnulla ex bombycū genere nidos in acutū exeūtes è luto quasi illitos vitri specie affigunt lapidi, aut alicui talitā crassos durōsq; , vt spiculo perforari vix possint. pariunt in his, & vermiculos producūt candidos mēbrana obuolutos nigra, seorsūmq; à mēbrana cerā in luto faciunt, quæ multo pallidior sit q̄ cera apum.

¶ De coitu, & partu formicarum. Cap. XXV.

Coēunt & formicæ, & vermiculum pariūt nulli annexum: qui accrescens ex minutulo & rotundo lōgiusculus fit, formāmq; accipit debitam. ortus eorum verno tempore agitur.

¶ De partu terrestrium scorpionum. Cap. XXVI.

Qvin & scorpiones terrestres vermiculos ouorū specie pariūt complures, & incubant. mox vt prolem perfecerunt, pelluntur ab ea ipsa, sicut & araneis accidit, & interimūtur à suis liberis magno numero. sæpius enim vndenos pariunt.

¶ De generibus araneorum, & eorum partu. Cap. XXVII.

Aranei vero coēunt modo quo dictū est. Pariūt vermiculos, qui nō ex parte, sed toti in aranei formā immutātur. nā & rotūdi iā inde à primo ortu proueniūt. Cū pepererint, incubāt, & triduo peragūt. pariūt ōnes in tela. Sed alij in subtili & breui, alij in crassiore, & alij ōni no in sinu orbiculato, alij ita, vt aliquatenus tela obducta proles muniatur. ples autē ipsa nō vniuersa pducitur. vt tamē quisq; exiuit, p̄tinus salit, filiūq; mittit. humor similis in vermiculis infrictu pcipitur, atq; in araneis ipsis recēs natis: hoc est, crassus & cādīdus. Prætes aranei in tela pariūt, cuius dimidiū applicatū ipsis matribus est, reliquū foris recipit partū. & incubāt eadē in tela, atq; viuificāt. Phalangij in rete, quod crassum cōfecerint, pariūt, atq; incubāt. cæteris lautioribus illis part⁹ minoris numeri est. At vero phalāgijs admodū numerosus. Cūq; ipsa proles increuerit, matrē āplexa cōsumit, & eijcit. sæpe etiā patrē, si ceperint. adiuuat enim fœminā incubitu. Pariuntur interdum & trecēti eodē vtero. consummātur aranei, & iusta sibi recipiunt incrementa diebus quater septenis à paruo sui ortus initio ad finem.

¶ De coitu & partu locustarum, earūmq; ætate. Cap. XXVIII.

Locustæ eodē coēunt modo, quo cætera insecta, scilicet minore supueniēte maius. sunt enim in eo genere mares minores q̄ fœminę. pariunt in terra fixo cauliculo, quo mares vacāt. ac vniuersæ & loco eodē fœtum deponunt, ita, vt quasi fauus esse videatur. hinc vermiculi speciem oui gerētes oriūtur, qui terra quadā præte-

nui, tanquā membranula ambiuntur. qua disiecta emergūt locustæ ac euolant. Tam mollis fœtura hæc est, vt ad tactū leuissimum dilabatur, & pereat. Non summe telluri partus committitur: sed paulo altius. hic concoctione peracta exeunt ex illo terreno amiculo paruz locustæ, & nigrātes, deinde cute obrupta, maiores statim efficiūtur. pariunt exitu veris, & statim à partu moriuntur, vermiculis circa collum innascentibus tempore partus qui eas strangulent. Mares quoq; eodem tēpore obeunt. vere terra emergunt. Locis mōtanis aut tenuibus locustæ nō fiūt, sed planis rimosisq; pariūt enim in rimis sua oua, quæ durāt hieme. in terra incunte æstate proueniūt ex fœtu anni superioris locustæ.

¶ De brucis & eorum fœtura. Cap. XXIX.

Pari modo, & quos brucos appellāt, pariunt. & cū pepererint, moriuntur. intereunt oua eorū aquis autūnalibus, cum nimis inceserint. At sicco autumno largior prouentus brucorū est. quoniam minus oua intereāt. innormis enim esse videtur eorum quidam interitus. quinetiam ortus nulla certa agitur ratione.

¶ De generibus cicadarum, & earum coitu. Cap. XXX.

Cicadaru duo sunt genera. aliæ enim minores, quæ primæ prodeūt, & nouissimæ pereunt. aliæ maiores, quæ canunt, eadēmq; nouissimæ prodeunt, & primæ intereunt. Sūt quæ canūt præcinctu diuiduæ, siue minores, siue maiores sunt. quæ autē non canūt, indiuiduę constant. vocāt nonnulli grandiores illas & canētes argutas: minores mutas. Sed canere, vel in secūdo hoc genere possunt paululū, quæ præcinctæ prodierint. Nascinō possunt cicadę vbi arbores desunt. quocirca apud Cyrenā nullæ in campo sunt, cum circa oppidum ipsum multæ proueniāt. Oleas maxime amant, vt minus vmbrolas. loca enim frigidiora aspernantur. quam ob rē in opacis nemoribus esse nequeunt. Coēunt tam maiores q̄ minores supinæ cōplexu mutuo. māsque inserit in fœminam, sicut & cætera insecta agūt. Genitale fœmina habet rescissum, quo recipit id quod à mare iniicitur. Pariūt in aruis cessantibus excauātes asperitate præcuta, quam parte habēt posteriore. quomodo bruci etiam solo eiusmodi pariūt. quapropter in Cyrenēsi agro copia est. Quinetiā in arundinibus, quo adminiculo vites eriguntur, nidum fœturæ excauāt. & in caulibus squillæ herbæ interdū pariunt. sed hic fœtus facile in terrā dilabatur. Proueniunt large copia imbriū. Crescit primo in terra vermiculus. deinde fit ex eo quæ tettigometra vocatur parentis nomine. quo tēpore gustu suauissimæ sunt, antequam cortex rumpatur. postmodum circa solstitia noctu exeunt, statimq; rupto cortice prodeūt cicadæ ex matrice illa cicada, quam modo tettigometrā dixi, nigræ protinus, & duriusculæ, & maiusculæ. atq; incipiūt canere. mares vtroq; in genere canūt: fœminæ silent. & ante coitū mares g. ij.

Pli. sic. Nidos luto sin-
gūt salis spe-
cie applica-
tos lapidi, &
cætera.

res suauiores sunt: à coitu fœminæ. quippe quæ oua candida gustu habeant grata. excitatæ cum subuolant, quædam reddunt humorem modo aquæ. quo rustici eas mingere, & excremento non carere, roræque ali assueuerant. Si quis digitum cōtrahens, ac remittens subinde appropinquet, magis expectant, quàm si ilico extendat. & quidem transire in digitum alliciuntur. quòd enim oculis hebetes sunt, quasi frons aliqua moueatur, digitum ita admotum conscendunt.

De coitu, & generibus pediculorum, culicū, cimum, quæ uer animantium genera hi infestent. Cap. XXXI

Væ ex numero insectorum nō carne viuūt, sed carnis viuæ humore aluntur, vt pediculi, pulices, cimices, hæc per coitum generant ea, quæ lendes vocātur. ex quibus nihil præterea nasci potest. illorum autem generatio talis est. Pulices minima quadam putredine gignuntur: sedemq; sui ortus sordes obtinent aridas. Cimices ex humore, qui per summa corporis animalium consistit. Pediculi ex carne. quibus futuris emergunt ceu pustulæ quædā sine pure exiguæ: quas si pungas, pediculi exeunt. Accidit morbus hic nōnullis hominibus præ nimio corporis humore. & quidem aliquos fœditate obiisse proditum est: vt Alcmanem poetā, & Pherecydem Syrium. quibusdā item morborum generibus copia nascitur pediculorum. Genus pediculi ferū vocatū, est durius eo, quod magna ex parte prouenit, & corpori detrahi difficilior. pueris pediculi in capillo magis: uiris minus. omnino fœminæ magis q̃ mares pediculū sentiunt. minus laborāt eorū capita quibus pediculus in capillo est. Quin & ex cæteris animalibus cōplura pediculo infestantur: vt aues. & phasianæ quidem intereunt, nisi se puluerent. omnino quibus penna caule constat, ijs pediculus gignitur. nec ea quibus pilus est carent eodē, excepto asino, qui nō pediculo tantum, verum etiā rediuo immunis est. Boues utrunq; id habent. oues & capræ rediuos habēt: pediculis vacāt. Suibus quoddā pediculi grande, ac durū, familiare est. Canibus proprium ricinus, qui ab eodem animali nomē cynoraistæ accepit. Genus autē vnūquodq; pediculi ex corpore ipso sui animalis enascitur. Proueniunt largius pediculi mutatione aquarū, quibus lauare se solent ea, quorum natura pediculum patitur. In mari etiā pisces hoc malum infestat, verum nō in piscibus ipsis: sed limo gignitur simile multipedibus asellis, nisi q̃ caudā hoc ampliusculā habeat. Genus pediculi marinū simplex vnūq; est, ubiq; proueniens: sed maxime in foraminibus, & cauernis. insecta hæc omnia sunt, & multipeda, & exāguia. Asilus thunnorū sub pinna oritur, specie scorpionis, aranci magnitudine. Maris, quod à Cyrena in Aegyptū pādatur, piscis pediculus nomine circa delphinū est, qui omnium pinguissimus fit pabuli copia, quæ delphini opera suppeditatur.

De genere tinearum, quod in lanis procreatur, deq; xylophthoro quod in lignis, necnon de ficarijs culicibus, quos caprificus generat. Cap. XXXII.

Vinetiā aliæ generantur bestiolæ, vt dictū est, tum in lanis, & quibusuis lanificio cōfectis: vt tineæ, quæ lanis puluerulentis præcipue oriūtur, atq; etiā magis si araneus vnā includatur. si quid enim humoris inest, hic absorbens ampliat siccitatem. nascitur & in tunicis hoc idem vermiculi genus. Tum vero in cera vetusta, vt in ligno, animal gignitur candidū: quod omniū animalium esse minimum existimatur, nomine acari. necnō alia in chartis, aut his proxima quæ in veste, aut scorpionis, sed sine cauda generātur perq̃ exigua. omnibus propè dixerim, vel sic cis humescētibus, vel humidis siccescētibus creari animal potest. Nascitur & vermiculus quidā, cui nomē à corrūpendis lignis, xylophthoro, ac si ligni perdi appelles, nullo minus absurdū. caput enim suo putamine exerit variū. pedes in postremo habet, vt alij vermes. reliquū corpus tunica araneosa integitur, suoq; tegumēto hæretes festucas gerit, ita, vt forte eas, casūq; sibi cōtraxisse, dum ambularet, videretur. Verū ipse natiuæ inhærent tunicæ. & vt limacibus testa, sic totum id vermiculo huic adheret. nec decidit vnq̃, sed euellitur vt natiuū. quòd si hanc eius tunicā detrahas, expirat. pariq; modo, atq; limax, testa detracta hebetescit. processu utiq; temporis id quoq; in aureliam transit, vt eruca, atq; immobile uiuit. Sed quidnam ex eo animalis pennati oriatur, compertū nō adhuc est. Ficarios culices caprificus generat suis pomis. fit primū vermiculus, mox rupta cute euolat culex, mutatq; sede, petit ficus immaturas. quibus se insinuans, facit, ne decidant. Quam ob rem agricolæ appēdere ficis caprifici ficus: & iuxta easdem caprificos serere assolēt.

De fœtura quadrupedum ouiparorum. Cap. XXXIII.

Quadrupedis autē sanguinei ouipari generis ortus vero tempore quidem agitur: sed coitus non tempore eodem. Alia enim vere, alia æstate, alia circa autumnum coeunt. utcūq; singulis tēpus sequēs ad prolem cōmodius est. Testudo oua durioris testæ & bicolora ædit. quale ouum auium est, eaq; defossa & cooperta terra, ac pauita, & complanata incubat, crebrius repetēs: fœtūmq; sequēte anno excludit. Mus aquatilis, siue testudo lutaria, in terra scrobe effossa dolij amplitudine parit oua: quæ deserit terra obruta, diēq; tricesimo repetit, refossaq; aperit. fœtūmq; cōtinuo ducit in aquā. Testudines etiā marinæ egresse in terram, pariunt oua auium cortaliū ouis similia. & defossa coopertaq; incubāt noctibus. ouorū numerus maximus est. nam ad centena pariūt oua. Quin & lacertæ & crocodili tā terrestres q̃ fluuiatiles sua oua terræ gremio cōmittūt. Lacertarū oua sponte in terra

aperiuntur. vitam enim earum annū non cōplere, sed semestrem finire
aiunt. Crocodilus fluuiatilis oua sexaginta complurimū parit, viuūtq;
diu, maximūq; animal minima hac origine euadit. ouū enim nō ma-
ius q̄ anseris, & fœtus inde exclusus pro portione est: attamē crescit ad
quindecim cubita. Sunt, qui eum tam diu augeri, q̄ diu viu at, cōfirmēt.

¶ De viperā, ceterarūq; serpentium fœtura. Cap. XXXIII.

Vipera ē serpentibus vna animal ædit, cum intra se oua
primum pepererit. Ouum hoc vnus coloris, & mol-
le, vt piscium est. fœtus superne consistit: nec cortice
continetur, vt nec piscium quidem. parit catulos ob-
uolutos mēbris, quæ tertia die rumpantur. euenit
interdum, vt qui in vtero adhuc sunt, abrosis membra-
nis prorumpant. singulos diebus singulis parit, plures, quā viginti.
Ceteræ serpentes oua pariunt foris contexta, ad monilis, hoc est orna-
mēti mulierum quod ambit collum, similitudinem. incubant quæ pe-
pererint in terra, & fœtum sequente excludunt anno.

Leoni. censet
reddendum,
viginti ferē
numero.

QVINTI DE HISTORIA ANIMALIVM LIBRI
FINIS.

ARISTOTELIS DE HISTORIA
ANIMALIVM LIBER SEXTVS, INTERPRETE
THEODORO.

¶ Aues omnes oua parere, diuersis tamen anni temporibus, nec
in ouorum numero omnes conuenire. Cap. I.

Serpentū & insectorum, atque etiam quadru-
pedum oua parientium generationes fieri ad
hunc modum animaduertimus. Aues autē oua
pariunt omnes: sed tempus coeundi pariendive
non idem omnibus est. quippe cum aliæ coeant
& pariant omni ferē tempore: vt gallinæ, vt co-
lumbæ. Gallina enim toto anno, præterq̄ duobus
mensibus brumalibus parit. magna etiam gene-
rosarum nonnullis fœcunditas, quando vel sexaginta ædūt ante incu-
bitum: quanquam ipsæ minus fœcundæ, quā ignobiles sunt. Item ha-
drianæ paruo quidem sunt corpore, sed quotidie pariūt. ferociunt ta-
men, & pullos sæpe interimunt. Color his varius. Nonnullæ etiam ē
cortalibus bis die pariunt. iam aliquæ in tantum copiæ prouenerunt,
vt effœtæ breui morentur. sed gallinæ, vt dictum est, perpetuo pa-
riunt. Columbæ autem, palumbes, turtur, vinago, bina pariunt. sed co-

lumba vel decies anno: aliæ semel anno, & parcius generant. Agitur
maximo auiū numero partus verno tempore. Sed alijs aliæ fœcundius
pariūt. quod bifariam fit, aut enim quia crebrius, vt columbæ: aut quia
numerosius, vt gallinæ. Omnes quibus vngues adunci, parcius gene-
rant, excepto tinūculo, qui plurima in adunco genere parit. Iam enim
quatuor eius reperti sunt pulli. sed plures etiam posse procreari aperi-
tum est. pariunt ceteræ in nidis. Quæ autem minus volant, vt perdi-
ces, vt coturnices, non nidis: sed condenso frutice prolem muniūt. Sic
& alauda, & tetrix. sed hæc suum nidum patere auræ cupiūt. Quæ vero
Bœotij meropem vocant, hic vnus subiens terræ cauernas facit cuna-
bula. Turdij nidos ex luto, vt hirundines, faciunt in excelsis arboribus,
ita deinceps continuato opere, vt quasi cathena quædam nidorum cō-
texta videatur. Vpupa vna suo in genere non nidificat: sed stipites ar-
borum subiens, parit sine vllō stramento in cauis. Cuculus saxa & do-
micilia petit, in quibus nidificet. Tetrix, quam Athenienses vragem vo-
cant, nec terræ, nec arbori suum nidum committit: sed frutici.

¶ De natura & diuersitate ouorum omnium auium, semineque
genitali, & incubandi officio. Cap. II.

Ouum æque omnium volucrū duro putamine constat,
si modo non deprauetur, sed lege consumetur natu-
ræ. gallinæ enim nonnulla pariunt mollia vitio. & bi-
color quoq; ouum auium intus est, luteum interius,
album exterius. sed differunt oua aquaticarum à ter-
restribus, quod multo plus lutei quā albi, ex propor-
tione contineant. Differunt & colore inter se oua auium. Sunt enim
alia candida: vt columbarum & perdicum. alia pallida: vt palustriū. alia
punctis distincta: vt meleagridum, & phasianarum. Rubrum tinuncu-
li est, modo minij. Quin & ipsum ouum in se suum habet discrimen.
quippe quod parte sui acutū, parte latius sit. qua quidem parte latiore
exit, cum gignitur. Quæ oblonga sunt oua, & fastigio cacuminata, fœ-
minam ædunt. quæ autem rotūdiora & parte sui acutiore obtusa orbi-
culum habent, marem gignunt. Incubitu auium fœtū excludi naturæ
ratio est. non tamen ita solū oua aperiuntur: sed etiam sponte in terra,
vt in Aegypto obruta simo pulliciē procreāt. Et Siraculis potator qui-
dam, ouis sub stria in terra positus, tam diu potabat, donec oua æderēt
fœtum. Iam vero, & cum in vasis quibusdam tepidis essent cōcocta, spō-
te oua pullos prompsere. Semen genitale volucrū omniū album, vt cæ-
terorum animalū est. Concipit fœmina quæ coierit, ouum superius ad
septum transversum. quod ouum primo minutū, & candidū cernitur,
mox rubrum cruentūq; deinde increscens, luteū & flauum efficitur
totum. Iam amplius auctum discernitur, ita, vt intus pars lutea sit: foris
candida ambiat. vbi perfectum est, absoluitur, atq; exit putamine, dum

paritur, molli: sed protinus durefcēte, quibuscūq; emergit portionibus, 25
 nisi vitio vuluæ defecerit. Iam quale certo tēpore est, tale aliquādo pro-
 dije luteum totum: qualis postea pullus est. Gallina etiā discissa, talia
 sub septo, quo loco foemina oua adhærēt, reperta sunt, colorē luteo to-
 ta magnitudine oui perfecti, quod pro ostēto augures capiūt. Nec au-
 diēdi sunt, qui oua hypenemia dicta à vento, quasi subuētanea dixeris, 30
 reliquias esse partus, quem coitus fecerit, arbitrētur. Iam enim aliquas
 gallinarum & anserū iuuenas expertes adhuc coitus parere hypene-
 mia visum sapius est. Sunt hæc sterilia, & minora, ac minus iucundi sa-
 poris, & magis humida, q̄ ea quæ fœcūda gignūtur: sed plura numero.
 humor eorum crassescere incubatione auis nō potest: sed tam cādida 35
 q̄ lutea pars similis sibi perseverat. Pariūt genus id oui plures aues: vt
 gallinæ, perdices, columbæ, pauones, anseres, & quæ ab anserē & vulpe
 cōposito nomine chenalopeces, id est, vulpanseres dictæ sunt. Excludūt
 celerius incubātes æstate q̄ hieme. Ideo æstate, gallinæ duodevigesimo
 die fœtum excludūt, hieme aliquando vigesimo quinto. Discrimen ta- 40
 men & auium est. q̄ alia magis alijs fungi officio incubandi possunt. si
 incubante gallina tonuit, oua pereunt. Quæ autē canicularia, & vrina
 à nonnullis vocantur, æstate magis consistunt. Sūt qui hypenemia, hoc
 est subuētaneos illos partus zephyria nominent, eo q̄ verno tēpore a-
 ues flatus illos fœcūdos ex Fauonio recipere videātur. sed idem faciūt 45
 etiam, si digito in genitale palpetur. Redditur certē ouum subuētaneū
 illud fœcundum: & quod iam cōceptū per coitum est, transit in genus
 diuersum, si prius coeat, quæ vel subuētaneū, vel semine maris diuer-
 si conceptum fert, q̄ ouum ipsum à lutea in candidam ambientē partē
 proficiat. Ita enim fit, vt subuētanea oua fœcunda reddātur: & quæ in- 50
 choata à mare priore sunt, specie posterioris proueniant. At si iam cā-
 didum acceperunt humorē, fieri non potest, vt vel subuētanea in fœ-
 cunda mutantur, vel quæ per coitū concepta gestantur, transcāt in ge-
 nus maris, qui secūdos coierit. Incœpta quoq; si adhuc paruis desierit
 coitus, nō accrescūt. sed si continuetur, celerī incremēto augentur, iu- 55
 stāmque magnitudinem implent. Naturā vitellus oui & albumē habent
 contrariam, nō tantum colore: verum etiam virtute. Vitellus enim spiss-
 satur frigore, albumen nō, sed amplius humet. cōtrā, albumē spissatur
 igne, vitellus nō, sed mollis persistit, nisi peruratur. magisq; in aqua fer-
 uente q̄ ad ignem cogitur atq; induratur. Mēbrana hæc inter se discer- 60
 nuntur. Grandines autē dictæ, quæ initio vitelli adhærēt, nil ad gene-
 rationē conferunt. quanq̄ aliqui, ita nō existimant. has duas esse certū
 est, alteram parti superiori iunctam, alterā inferiori. Euenit etiam, vt si
 quis rupto putamine oua plura in patinā cōiecit excreta, & coquit igne
 molli, & continente, vitelli omnes in mediū coeant: albumina autē cir- 65
 cudent, & se in oras cōstituāt. Gallinarū iuuenæ pariūt primæ statim

vere ineunte: & plura q̄ veteres, sed minora. deniq; aues nisi pariant, la-
 borant morbo, atq; intereunt. Inhorrescunt à coitu, ac se excutunt. sæ-
 pe etiam festuca aliqua sese lustrant. quod idem & edito ouo interdum
 70 faciunt. columbæ caudā distendūt, anseres sese aquis ingurgitant. Cele-
 riter magna pars auium & impletur, & oua subuētanea illa concipit.
 quod vel in perdice percipi potest, eo, quo libidine incitatur, tēpore. nā
 si cōtrā marē steterit foemina, aura ab eo flante, fit pragnās: atq; extēplo
 inutilis aucupijs. Olfactum enim esse exquisitum perdicibus creditur.
 75 Oui generatio ab initu, & pulli rursus ouo concocto prouentus, nō pa-
 ri temporis spacio euenit omnibus: sed pro magnitudine generantis
 interest. Ouum gallinæ consistit à coitu, & perficitur decē diebus ma-
 gna ex parte: columbæ paucioribus. facultas colūbis retinēdi oui etiā
 tēpore parturiēdi est. Nam si ab aliquo vexetur, aut pēna in nido euul-
 80 sa, vel quauis alia simili re infestetur, aut etiam spōte morosius habeat,
 ouū per tristitiā retinet, partūmq; differt. Peculiarē colūbis illud etiam
 est, vt in coitu, nisi ante mutuo osculētur, mas nō ascendat. sed iunior
 sit, an senior interest. senior enim primū coitū osculo exorditur: sequen-
 tem & sine osculo agit. At iunior quoties libet coire, toties osculatur.
 85 Igitur hic ritus columbarū proprius est: atq; etiā ille, vt foeminæ saliant,
 ac supergressu mutuo agant, si mas nō sit: & cū osculo, vt mares. & quā-
 uis nihil altera emittat in alteram, tamē plura sic oua q̄ ex maris coitu
 pariunt. Verum nullus his enascitur pullus: sed sunt omnia irrita. Ge-
 neratio vero ex ouo omnibus volucris euenit modo quidem eodē:
 90 sed tempora differunt, vt dictum iam est.

¶ Quot dierum spacio pullus in ouo generetur: deq; eius crea-
 tionis ordine.

Cap. III.

Allinis porro tertia die, ac nocte postq̄ cœperē incubare, indicium præstare incipiunt, at maiorum auium ge-
 5 neri plus prætereat temporis, necesse est. minori autē
 minus sufficit. Effertur per id tempus luteus humor
 ad cacumen, qua principium oui est: atq; ouum dete-
 gitur ea parte, & cor quasi punctum sanguineū in can-
 dido liquore consistit. quod punctum salit iam, & mouetur, vt animal.
 Tendunt ex eo meatus venales sanguigeri duo tortuosi ad tunicam
 ambientem vtranque, dum augetur. Membrana etiam fibris distincta
 10 sanguineis, iam album liquore per id tēpus circundat, à meatibus illis
 venarum oriens. Paulo autem post, & corpus iam pulli discernitur, exi-
 guum admodum primum, & candidum, conspicuū capite, & maxime
 oculis inflatis, quibus ita permanet diu. sero enim decrescunt oculi, &
 se ad ratā contrahunt proportionem. Pars autē inferior corporis nul-
 15 lo mēbro à superiore distingui inter initia cernitur. Meatuū quos ex
 corde tendere diximus, alter ad ambiendum album liquore fertur: al-

ter ad luteum velut umbilicus. Origo itaq; pulli in albumine est, cibus per umbilicū ex luteo petitur. Die iam decimo pullus totus perspicuus est: & mēbra omnia patēt. caput grandius toto corpore est. oculi capite grandiores harent. quippe qui fabis maiores per id tempus emineant nigri, nōdum cum pupilla. quibus si cutē detrahas, nihil solidi videris, sed humorem. candidum rigidūq; admodum refulgētem ad lucem, nec quicquā aliud. ita oculi & caput. Iam, vero & viscera eo, tēpore patent, & alui intestinorūq; natura perspicua est. Venæ etiam illæ à corde p̄ficiscētes, iam sese iuxta umbilicum cōstituūt. Ab ipso autem umbilico vena oritur duplex, altera tendens ad membranā ambiēte vitellū, qui eo tempore humet, & largior, q̄ secundum naturā, est: altera permeans ad membranā ambiēte eam, qua pullus operitur membranā, & eam quæ vitellum humorēq; interiectū continet. dū enim pullus paulatim increscit, vitellus seorsum in duas partes secatur. quarū altera locū tenet superiorē: altera inferiorē. & medius humor candidus continetur. nec partem inferiorem à vitello liquor deserit albus, qualis ante habebatur. Decimo die albumen exiguum iam, & lentum: crassum, pallidulum nouissime inest. Sunt enim quæq; locata hoc ordine. prima postremāq; ad testam oui membrana posita est, nō testæ ipsius nativæ: sed altera illi subiecta. liquor in ea candidus est. deinde pullus continetur obuolutus membrana, ne in humore maneat. mox pullulo vitellus subiacet, in quē alterā ex venis prorepere dictum est, cū altera albumen ambiens petat. Cuncta autem ambit membrana cum humore, specie saniei. Tum vero membrana alia circa ipsum fœtum, vt dictum est, ducitur, arcens humorem. sub qua vitellus alia obuolutus membrana, in quem umbilicus à corde, ac vena maiore oriens pertinet. atq; ita efficitur, ne fœtus alterutro humore attingatur. Vicesimo die iam pullus, si quis putamine secto sollicitet, mouet intus sese, pipitq; aliquā tulū: & iam ab eodē die plumescit, quotiēs vltra vicesimū exclusio protelatur. ita positus est, vt caput super crus dextrū admotū ilibus, alam super caput positam habeat. quinetiā membrana, quæ pro secundis habetur, post vltimam testē membranā, ad quā alter umbilicus pertendit, euidens per id tempus est: pullūsq; in eadem iam totus locatur. & altera quoq; membrana, quæ & ipsa vicē secundarum præstat, vitellūque ambit, ad quē alter umbilicus procedit, latius patet. Oritur umbilicus vterq; à corde, & vena maiore, vt dictū est. Fit autem per id tēpus vt umbilicus alter, qui in secundas exteriores fertur, compresso iam animante absoluitur: alter, qui adit vitellum, ad pulli tenue intestinū annectatur. Iam & pullum ipsum multum humoris lutei subit: atq; in eius aluo facis aliquid subsidit luteum. excrementum etiā album eodem tempore pullus emitit, & in aluo quiddam album consistit. Demum vitellus paulatim absumitur totus membrorū haustu, ita, vt si pullo decimo

die post excluso rescindas aluum, nonnihil adhuc vitelli comperias. 60 Umbilico vero absoluitur pullus: nec quicquā præterea haurit. totus enim humor qui in medio continebatur, absumptus iam est. Tempore autem supradicto pullus dormit quidem, sed non perpetuo. quippe qui excitetur interdum, & mouens sese, respiciat, atq; pipiat. Cor etiā eius cum umbilico vt spirantis reflat, & palpitat. Sed auium ortus ad hunc modum ex ovo agitur. Pariunt autem oua nonnulla infœcunda, vel ex ijs ipsis quæ conceperint coitu. nullus enim prouenit fœtus, quis incubitu foueātur. quod maxime in columbis notatū est. Oua gemina binis constant vitellis. qui ne inuicem cōfundantur, facit in nonnullis prætenue quoddam septum albuminis medium. alijs vitelli contactu mutuo sine illo discrimine iunguntur. Sunt in genere gallinarū quæ pariant gemina omnia, in quibus animaduersum est, quod de vitello exposui. quædam enim duodeuiginti peperit gemina, exclusitq; præterquā, si qua essent, vt fit, irrita. Cæteris itaq; fœtus prodijt. sed ita gemini excluduntur, vt alter sit maior, alter minor: & tandem in monstrum degeneret, qui minor nouissime prouenit. 75

¶ Genus columbaceum bina oua, vel terna ad summum parere, deque eius fœtificationis ordine. Cap. III.

Pariunt magna ex parte bina oua, quæ specie columba cea continentur omnia: vt palumbes, vt turtur. sed cō plurimum terna, palumbes, & turtur. Columbæ omni tempore, vt dictum est, pariunt. Turtur & palumbes vere, nec plusquā bis: atque ita, si prior fœtus corruptus est. frangūt enim oua mares auium complures. sed quāuis tria interdū pepererint oua, nunq̄ plus duobus pullis educunt. nōnunquam etiam vnum tantū. reliquum ouum semper irritum est, quod vrinum vocant. Aues magna ex parte anniculæ nequeunt generare. Omnes vero cū parere incœpere, semper ferè oua cōtinēt: quāq̄ in nonnullis facile ob exilitatem videri non possunt. Columbæ magna ex parte marem & fœminam generant, priorem marem, posteriorem fœminam. & cum pepererint primum ouum, vno interposito die, secūdū pariunt. incubāt ambo vicissim, interdiu mas, noctu fœmina. cōcoquūt atq; aperiunt citra diem vicesimum ouū, quod prius ædiderint. perforāt ouum pridie eius diei, quo pullum excludūt. & fouent prolem ambo ad certum tempus, eodem modo quo oua. fœmina in opere sobolis acerbior mare est: vt cæteris quoq; à partu euenit animalibus. Pariunt decies anno: nōnullæ etiā vndecies. Aegyptiæ vero & duodecies. Coēūt intra annum columbæ. quippe quæ semestres nosse incipiāt venerē. palumbes, & turtures etiam trimestres coire, fœtificarēq; aliqui referunt, argumēto quod larga eorum copia est. Gerunt vterum decem & quatuor diebus, ac totidem alijs incubāt, & totidem alijs fœtus ita volucer

fit, atq; perficitur, vt vix possit apprehendi. Vita palumbium vel ad quadraginta annos durare existimatur. perdicum amplius q̄ ad sexdecim. 25
columba citra dies triginta prole expedita superiore, parit.

De nidificatione & fœtura vulturis, & hirundinis. Cap. V.

Vltur nidificat in excelssimis rupibus: vnde fit vt raro nidus & pulli vulturis cernantur. Quocirca Herodotus Brysonis rhetoris pater vultures ex diuerso orbe nobis incognito aduolare putauit, argumēto quod nemo nidum vidisset vulturis, & quod multi exercitū 5
sequentes repente appareant. sed quanquam difficile nidum eius alitis videris, tamen visus aliquando est. Pariunt vultures oua bina. cætera quæ carne vescuntur, non plusquàm semel anno parere exploratum est. Hirundo vna bis anno nidificat. pullorum hirundinis adhuc recentium oculi, si quis stimulo eos vexarit, resanescunt: & cernendi vim postea planè recipiunt. 10

De aquilarum genere, & fœtu: deque anseris, accipitris, milui, & corui partu. Cap. VI.

Quilæ, oua pariunt terna: sed pullos binos excludunt, vt & versu quem ad Musæum referunt authorem, constat, Excludit binos, ædit terna, educat vnum. Sed quauis magna ex parte sic fiat, tamen & tres visi aliquando sunt pulli. Alterum in educando expellunt tædio nutriendi. nã & degenerare ac hebetescere aquila dicitur 5
eo tempore, vt fœtus ferarū rapere nō queat. nomēq; hinc exaëti, hoc est degenerantis aquilæ accipit. vngues etiam eius inuertuntur diebus paucis, & pennæ albescent, vt merito suos oderit partus. sed pullū eiētū ossifraga excipit atq; educat. incubat aquila tricenis diebus. & ceteris quoq; magnis alitibus tempus incubandi tantundem à natura statutū est: vt anseri, vt tardæ. mediocribus viceni perficiunt incubationē: vt accipitri, vt miluo. Pariunt milui bina, magna ex parte: interdum tamen & terna, totidēmq; excludunt pullos. sed qui ætoliū nūcupatur, vel quaternos aliquando excludit. Coruus quoq; nō modo bina vt alii 15
qui volunt, parit: verum etiā plura. Incubat autē viginti diebus, & pullos nido expellit. quod idem & aliæ cōplures volucres faciunt. quibus enim partus numerosior est, vnum sæpe eijciunt. Genera aquilarū nō æque omnia prolē fastidiūt: sed difficilior in alendo vna, cui nomē pygargo cauda albicās dederat. benignior quæ tota nigricat colore. nam omnes ferè alites, quibus vngues adūci, pullos, cū primū prouolandi facultas fuerit, nido expellunt: percutientēsq; cogūt discedere. & cæteræ quoq; aues maxima ferè sui parte vt dictū est, idē hoc faciunt. cūmq; enutrierint, nihil præterea adhibēt curę. excepta cornice, quæ aliquādiu prouidet. quippe quæ volātes iam suos pullos pascens ipsa comitetur. 25

De cuculi natura, & eius partu.

Cap. VII.

Vculus ex accipitre fieri immutata figura à nōnullis putatur. quoniam, quo tempore is apparet, accipiter ille cui similis est, nō aspicitur. sed ita ferè euenit, vt necæteri quidem accipitres item cernantur, cum primū vocem emisit cuculus, nisi perquàm paucis diebus. 5
Ipse autem breui tempore æstatis visus, hieme nō cernitur. est hic neq; aduncis vnguibus vt accipiter, neq; capite accipitri similis: sed ea vtraq; parte columbum potius q̄ accipitrem representat. nec alioq̄ colore imitatur accipitrē, nisi q̄ accipiter maculis distinguitur ceu lineis: cuculus velut pūctis. magnitudo atq; volatus similis accipitrū minimo, qui magna ex parte per id tēpus non cernitur, quo cuculus apparet. nã vel ambo vnā visi aliquādo sunt. Quintiā ab accipitre interim cuculus visus est. quod nulla auis suo in genere solet facere. pullos cuculi nemo se ait vidisse. parit tamē, verū nō in nido quē ipse fecerit: sed interdum in nidis minorum auīū. & oua quæ aliena repererit, 15
edit. maxime vero nidos palumbiū petit, quorū & ipforum oua esumēs, sua relinquit. parit maiore ex parte singula oua: raro bina. Curu ex quoq; in nido parit. fouet illa, & excludit, & educat. quo quidē præcipue tēpore & pinguis & grati saporis pullus cuculi est. Pulli etiā accipitrum suaues valde, pinguesq; efficiūtur. Genus eorū quoddam nidos facere procul in petris excelis præruptisq; assolet. 20

De auium incubitu, quove tempore mas, quo item fœmina incubet. Cap. VIII.

Incubat magna auīū pars (vt de colūbis retuli) fœminę mare succedēte. aliqui mares incubādi munus tātisper subeūt, dū fœminæ intermisso incubitu cibū quērūt. Anserū fœminę tātū incubāt. quę vt cœperūt, nūq̄ intermittūt: sed perpetuo fouēt incubitu. Aquaticæ ōnes iuxta paludes & locis herbā habētibus, nidos faciūt. quo fit, vt vel occupatę negotio incubandi possint sumere cibū: nec ōnino inedia laborēt. Cornicū etiā fœminę tātū incubāt, assiduęq; in opere pſeuerant. mares his cibū suggerūt, pascūtq; incubātes. Palūbiū fœmina incubat à pomeridiano incipiēs, totāq; nocte, & vsq; ad tēpus ientaculi pſeuerās. 10
reliquo tēpore munus idē mas subit. Perdices bina ouorū receptacula faciunt. In altero fœmina incubat, in altero mas. excluditq; sua vterq; & educat. Pulli etiā ipsi subiguntur à mare statim cum procedunt.

De pauone, & eius fœtu, quotiesq; in anno pariat, deque auīū testibus, qui coitus tēpore grandiores efficiātur. Cap. IX.

Pauo viuīt annis vigintiquinq; parit maxime à trimatu, & colores pennarū varios recipit. excludit diebus tricenis aut paulo tardius. semel tantummodo anno parit oua duodecim, aut

paulo pauciora, nec continuatis diebus: sed binis, ternisve interpositis. primiparæ octona maxime ædunt. Irrita & subuentanea illa pauones etiam pariunt. Coeunt vere: & partus breui à coitu agitur. Amittit penas cum primis arborum frondibus, recipit cum germine earundem. gallinis subiiciunt incubanda oua pauonia, quoniam mas dum femina incubat, aduolans ea frangat. quam ob causam & syluestres nonnullæ aues pariunt fugientes marem & incubant. Subiiciuntur maxime bina cum plura suo incubitu nequeant aperire. Curaque adhibetur, ut cibus assit, ne desiderio eius discedens gallina intermittat fouendi operam. Testes autem grandiores effici tempore coitus certum est, sed salaciorum conspectiores sunt: ut gallinaceorum & perdicum: temperantiorum minus. Aues ad hunc modum coeunt, gestant, & pariunt.

De piscium foetu, eiusdemque inter eos diuersitate, & vuluæ forma. Cap. X.

Isces haud omnes parere oua dictum iam est. genus enim cartilagineum animal generat. reliqua oua pariunt. sed nec cartilagineis quidem foetus sine ouo. Pariunt enim intra se oua, & augent, atque excludunt, præterquam raia. Vuluas etiam pisces habet diuersas, ut dictum est. nam qui pariunt oua, bifurcatas habet, atque inferius positas. cartilaginea uero ea specie potius habet qua aues. sed interest, quod oua non iuxta præcordia omnibus: sed infra nonnullis per spinam consistunt. unde aucta in alium transferuntur locum. Ouum piscium non bicolor, ut auium: sed unicolor omnium est, & plus albi trahens quam lutei, tamen ante, quam postea, cum foetus insidet. Differt piscium generatio ex ouo ab auium generatione, eo quod altero caret umbilico, qui ad membranam testis subditam tendat: alterum enim tantum, qui auibis ad vitellum fertur, habet meatum. Cætera, idem ortus ex ouo auium & piscium est. quippe cum & foetus in extremo ouo nascantur, & venæ similes ex corde inter initia proficiantur. & caput, oculi, denique partes superiores principio fiant prægrades. incrementum etiam foetu, humor pari modo subinde absumitur: demumque nihil superest, quod non foetus subierit: sicut de vitello auium expositum est. Quin etiam umbilicus paulo à ventre inferius hæret, qui recens natis longior sit, crescentibus paulatim breuior reddatur: demumque se totum intra foetum recondat, ut dictum de auibis est. Membrana quoque eadem ouum & foetum continet. cui membrana altera foetum per se continens subiacet, humor autem inter membranas positus est. Ad hæc cibus in aluo suggeritur, eodem modo pisciculis albus, quo auium pullis luteus. Figura vuluæ ex dissectione petenda est. Discrimen autem inter se ipsi pisces ostendunt, ut mustelini. qui tum inter se, tum etiam à planis ratione vteri differunt. nonnullis enim medio vuluæ circa spinam oua adhærent, quemadmodum dictum est, ut caniculis. quæ cum accreuerint, absoluta feruntur per vuluam

bifurcem, annexamque ad præcordia. quomodo & cæteris generis eiusdem in utranque partem transferuntur. habet tam eorum quam cæterorum mustelini generis vulua paulo à præcordiis inferius, veluti mammas alidas: quæ non nisi grauidis habeantur. Caniculæ & raia testacea quædam gerunt, in quibus humor ad oui similitudinem consistit. figura eius testis similis tibiæ ligulis est: meatusque fiunt capillamentorum specie in testis. sed caniculis, quas aliqui ab hinnulo nebrios mustelos appellant, foetus rupta dilapsaque illa testa proueniunt. Rais cum pepererint, rupta testis excluditur foetus. Spinaces uero musteli, sic à spina, quam habet, nuncupati, oua ad præcordia continent super mammas: quibus, ut descenderint, iam absolutis, foetus innascitur. Idem hic generandi modus & vulpeculis est. Musteli autem leues vocati, oua per vuluam mediam, ut caniculæ, gestant, quæ postea in utrumque vteri sinum descendunt. mox animal gignitur umbilico hærente ad vuluam, ita, ut ouo absumpto, partus non aliter, quam in quadrupede contineri videatur. adhæret umbilicus ille prolixus, capite altero ad partem vuluæ inferiorem, veluti ex acetabulo annexus: altero ad medium foetum, qua in parte iecur est. Cibus si resces, foetus ad oui similitudinem videris: etiam si non præterea ouum habeat. Secundæ, membranaque singula foetus singulos modo quadrupedum continent. Caput prolis in utero nouæ, adhuc partem spectat superiorem. auctioris iam & perfectioris inferiorem versus transfertur. mares in leua, femina in dextra ingenerantur, atque etiam parte eadem una femina, & mares. viscera etiam foetus habet, ut iecur, perinde atque in quadrupede magna, cruentaque resecto cernuntur. Omnia cartilaginea simul & oua parte superiore circa præcordia continent complura, alia maiora, alia minora: & inferiorem animalia iam exclusa. unde fit, ut genus id piscium sapientius menset & pariat & coeat. quippe quod non vniuersa ædere soleat quæ conceperit, sed particulatim repetens sepe, & diu peragens ut, dum superius oua contrahit, inferius coquat, atque perficiat. Ceteri musteli foetus suos & emittunt, & recipiunt intra se ipsos. quod idem & squatinæ & torpedines faciunt. & quidem iam visa torpedo est grandis, quæ foetus intra se circiter octoginta haberet. Sed spinax unus ex mustelis recipere prolem spinæ impedimento non potest. neque uero pastinaca & raia ex planis recipiunt propter caudæ asperitatem. Raia etiam suam non recipit sobolem, tum capitis magnitudine, tum aculeorum impedimento. nam ne animal quidem una hæc parit, ut dictum est. Discrimen, quo hæc inter se ipsa discrepent, & generatio ex ouo ad hunc modum est.

De affluentia genitalis feminis in piscibus maribus foetus tempore: quomodoque differant genitales meatus maris, & feminae, deque cartilagineorum partu. Cap. XI.

Ares autem piscium tempore coitus meatus plenos feminis genitales ita habet, ut attritu facile semen ipsum effluat candidum.

meatus hi à præcordijs, venæque maiore oriuntur bifurces. Patentque eo tempore etiam imperitis, scilicet incremento seminis, & turgentis fastu libidinis. interdum enim, ac nonnullis admodum incerti redduntur: ut de testibus in auiu genere expositum est. Differunt inter se meatus genitalis maris & femine, tum alijs rebus, tum etiam, quod maris lumbis inhaerent firmitus: femine mobiles sunt, & membrana tenui continentur, sed hæc quemadmodum se habeant, ex descriptione dissectionum consideranda sunt. Superfœtant cartilaginea genera, & ferunt utrumque mensibus complurimum senis. sed sapissime qui ex mustelis stellares vocantur. quippe qui mense bis pariant, initium autem coitus mense Septembri est. Cæteri musteli bis anno pariunt, excepta canicula, quæ semel omnia in vere hæc pariunt. Squatina etiam autumnus, occasu virgiliarum, qui partus secundus est. primus enim verno fit tempore, sed secundus felicius est, Torpedo circa autumnum. Repetunt cartilaginea litus & vada, pelago & alto relicto gurgite, cum tempus pariendi instat, ut neque tempore careant, & progeniem tutius collocent. Piscium cæterorum diuersa genera coire visum à nemine est. Squatinam solam & raïam hoc facere creditur, argumento piscis cuiusdam, qui nomen ex utroque compositum trahit rhinobati, quasi squatinoraïam appelles. est enim parte priore raïæ similis, posteriore squatinæ, tanquam ex eo utroque proveniens genere. Musteli igitur, genusque omne mustelinum, ut vulpecula, ut canis: & plani, ut torpedo, raïa, leuiraïa, pastinaca, modo quo diximus gignunt animal, cum intra se ova pepererint.

De partu, & pullorum numero piscium viviparorum, delphino, balena, vitulo marino, & reliquis, quæ cete appellantur. Cap. XII.

Delphini, balenæ, & reliqua cete, quæ non branchias, sed fistulam habent, animal generant. Additur his pristis, & bos. nullum ex his enim ova habere cernitur: sed statim fœtus, ex quo redacto in formam animal constat. quæ admodum homo & quadrupedes, quæ animal pariunt. Delphini singulos magna ex parte ædunt: interdum tamem & binos. balenæ vel binos complurimum, magnamque ex parte, vel singulos procreant. idem & phocænæ, id est, tirsioni, partus, qui delphino similis est, nascens in Ponto. sed interest, quod minor tirsio est, dorso ampliore, colore ceruleo. Complures eum genus esse delphini opinantur. Spirant, quæ fistulam habent, omnia: & recipiunt aërem. haud enim carent pulmone, & quidem visus delphinus est dormire rostro emerso, ac stertere. lac & delphinus habet, & tirsio, quo suos nutriunt fœtus, gestantque eosdem infirmos infantia. adolescit celerius proles delphini. quippe quæ annis decem ad summam perveniat magnitudinem. gestatur utero decem mensibus partus delphinis ætate, nec ullo tempore alio. Fit etiam ut delphini tricenis diebus occultentur, & lateant circa ortum canis sideris. adul-

tos etiam fœtus diu comitatur. Magna erga gnatos charitas in hoc animalis est. vivit annis compluribus. Cõstitit enim nonnullos vixisse annis viginti quinque: alios etiam triginta. quod cognitum est præcisè à piscatoribus cauda, ut quos ita reddidissent mari, captos item agnosceret, & temporis spatium scirent. Vitulus marinus generis ambigui est. nam & mari degit, quandoque humorē non recipit: sed spirat, ac dormit, & egressus in terram parit in litore, ut terrestre. sed quoniam plus temporis mari, quam terra immoretur, cibumque ex humore petat: ideo in aquaticis de eo narrandum est. Ergo hic animal & concipit statim intra se, & parit: secundas quoque emittit, & lac reddit modo pecudum: parit singulos, aut geminos, & complurimum tres. māmīs quas geminas habet, educat fœtum ritu quadrupedum. parit ut homo omni tempore: sed maxime cum primis capris. prolem circa duodecimum diem à partu deducit in mare, subinde assuefaciens. illa declivis fertur, nec ambulat, cum nodum inniti suis pedibus valeat. colligere se ipse vitulus & contrahere potest: carne enim abundat, mollisque est: atque ossibus cartilaginosis constat. interficitur difficulter, nisi elisis temporibus capitis. corpus enim totum carnosum est. mugitus ei in somno. genitale femine simile raïæ est: omnia vero id genus muliebris sexus similitudinem referunt. Generatio partusque aquaticorum, quæ animal vel intra se vel foras pariant, ita agitur.

De partu piscium viviparorum, deque sexus femine & maris discrimine. Cap. XIII.

Pisces autem qui ova pariunt, vulvam bifurcam, ac inferius positam habent, ut dictum est. Pariunt ova omnes qui squamis teguntur: ut lupus, mugilis, etelīs, & qui candidi appellantur, & qui læves, præterquam anguilla. ovum ipsum arenidum est. quod etsi utero continetur, tamen detectum, & per seipsum constare videtur, quia tota vulva ovīs referta est. itaque fit, ut in parvis quidem pisciculis ova tantummodo gemina esse videantur: nam ob tenuitatem, exiguitatemque vulva incerta in ipsis est. de coitu piscium satis dictum iam est. Sexu autem eos quoque distinguere apertum est. Pars enim piscium maxima committitur mare & femina. De rubelione & hiatula ambigitur. omnes enim gravidæ capiuntur. consistunt itaque ova per coitum, in ipsis qui venerem norunt: sed non coitu tantum, verum etiam sine coitu. quod argumento constat nonnullorum fluviatiliū. nam phoxini statim, propè dixerim, cum nati sunt, & admodum parvi adhuc ova habent: spargunt sua ova omnes, & magnam ovorum partem (ut narratur) mares deuorant: alia per eunt in humore. Quæ autem locis opportunis ædita sint, hæc servantur. nam si omnia servaretur, nimia cuiusque generis esset copia. nec vero hæc omnia fecunda locantur: sed ea certe, quibus æditis mas semen asperferit genitale. sub partu enim mas sequens, semen ovīs aspergit: & quæ vi-

tale id virus contigerit, ijs pisciculi enascuntur. cæteris prout fors tu-
lit, euenit. hoc idē & in molliū genere fit. mas enim sepia oua quæ fœmi-
na ædiderit, persequitur, suū semen aspergēs. quod vel in reliquis eius-
dem generis fieri ratio est. Verū non nisi in sepijs hoc visum adhuc est.
Pariunt iuxta litora gobiones, suāq; oua lapidum amplexibus mandāt, 25
latiuscula, & arenida. Idē & cæteri faciunt, quoniam litora & tepidiora
sunt, & tutiora, ne fœtus à maioribus absumantur. cibum etiam præbēt
vberius, vnde fit, vt in Ponto circa Thermodoontem amnem plurimi
pariant. est enim is locus trāquillus, tepidus, & aquarum dulcium co-
piosus. Pisces qui oua ædunt, semel pariunt anno: præter fucas pusillas, 30
quæ bis pariunt anno. differt hoc in genere mas à fœmina, quod nigri-
or & squamis amplioribus est. Cæteri pisces oua eodem foramine vul-
uæ ædunt. Qui autem acus vocatur, vnus tempore pariendi vtero de-
hiscente oua emittit. habet enim hic rimam quandam sub ventre imo,
vt cæcilæ serpentes. à partu autem viuit, & vulnus callescit. Generatio 35
ex ouo simili agitur modo, siue intus siue foris est ouum. summo nāq;
ouo innascitur fœtus membrana obducta. oculi primum patent gran-
des, & in globi speciem afformati. quare constat nō similiter gigni atq;
ex vermibus, vt quidam putarunt. contrā enim in illis euenit, vt pars
inferior maior inter initia sit, oculi & caput postea augeantur. ouo 40
autem rupto, fœtus velut nucleus cōstat, qui primum nullum accipit
cibum: sed oui humore iam hausto increfcunt. post nutriuntur aquis
dulcibus fluuiorum vsquedum satis augeātur. Defertur ex Ponto in
Hellepontum purgamentum quoddam illius maris, quod algæ nomi-
ne phycos appellant, colore pallidum. florē algæ, id esse alij volunt, atq; 45
ex eo fucariam algam prouenire. fit hoc æstatis initio, eōq; tum ostrea,
tum etiam pisciculi eius loci aluntur. Purpuram quoque suum florem
hinc trahere nonnulli existimant.

De partu & generatione piscium lacustrium, fluuiatis-
liūmque. Cap. XIII.

Acustres & fluuiatiles pisces quinto suæ ætatis mense
vterum gestare magna ex parte incipiunt. pariunt om-
nes intra annum, nec semen generationis simul omne
emittunt, sed modo marinorum. hic quoque semper
intra se aliquid plus minus fœminæ ouorum, mares li-
quoris prolifici retinent. pariunt temporibus æstatis. 5
Cyprini quinquies aut sexies anno, partūmque siderum ratione potis-
simum faciunt. erica ter, reliqui semel ædunt oua in stagnis fluuiorum
& arundinetis lacuum: vt phoxini, & percæ. Siluri & percæ continentē
emittunt suum fœtum, vt ranæ. ad eō enim fœtus ipse continuo filo sibi 10
cohæret, vt percæ quidem, quoniā latior est, piscatores in lacu arundine
glomerēt. pariunt siluri grandiores stagno altiore, quippe cū nonnulli

vel triū passuū altitudine pariant. minores breuiore cōtēti sunt gurgi-
te, præcipue ad radices salicis, aut cuiusuis arboris. atq; etiam inter arū-
dines & algas, & muscosam congeriē, nō solū pares cū paribus, sed etiā
admodū grādes cum paruis veniunt. admotiq; meatibus, quos aliqui
ymblicos vocant, fœmina ouum, mas liquorem venereū depromit. &
oua quæ liquor ille vitalis contigerit, candidiora extemplo cernūtur:
maioraq; reddi eodē die propemodū dixerim. Paulo autē post oculi fœ-
tus existunt conspicui, qui in quouis piscium genere perinde vt in cæ-
teris animalibus statim patefcūt, prægrādēsq; apparent. Quæ ex ouis nō
attigerit liquor masculi ille vitalis, hæc sterilefcunt, & superuacua sunt.
vt in marino etiā genere incidit. fœcundis iam ouis pisciculo increfcē-
te, detrahitur velut putamen, quod membrana est ouū ambiens, & pi-
sciculum. oua tacta à fœtifico maris semine admodū glutinosa reddun-
tur, ad cespites coeuntia, aut vbi pepererint. Mas oua qua ædita sunt,
custodit. fœmina abit cū pepererit. Tardissimū siluri incremētū ex ouo
est. quā ob rē mas sepe vel quadraginta & quinquaginta diebus assidet,
custodiēs oua, ne à piscibus occurrētibus absumātur. Secūde est tardita-
tis generatio cyprinorū: pariq; modo oua ædita à mare seruātur. At mi-
norū nōnulla vel tertio die speciē pisciculi capiūt. augētur oua quæ se-
men maris attigerit, vt dictū est. & eodem die, & post, fit ouū siluri, quā-
tū eruū. cyprini & reliquorū generis eiusdē, magnitudine milij, hæc ad
hunc modū pariūt atq; generāt. Erica gregatim sua oua gurgiti altiori
mādat cōgesta. contrā, quem fullonē appellant, is litora petit trāquillio-
ra, sed is quoq; gregalis est. Cyprinus, balerus, & ceteri ferē omnes vadis
intrudūt sese, cū parturiūt. ac sæpenumero singulas fœminas mares tre-
decim & quatuordecim persequuntur. Mox fœmina oua procedendo
emittit. mares sectātes semen suū ouis respergūt: verū plurima pereūt.
40 q̄ enim fœmina non stabilis, sed mutās continue parit, dissipari oua ne-
cesse est: videlicet ea quæ non in materiem inciderint aliquam, sed ex-
cepta ab vnda ferantur. neq; est enim qui sua oua custodiat, excepto si-
luro & cyprino. sed cyprinus tūc ea custodit, cum congesta repērerit.
Habet mares omnes semen genitale, præter anguillam, quæ neutrum
45 neq; ouum, neq; semen sortita est. Ascēdunt de mari in lacus & fluuios
mugiles. contrā, anguillæ inde in mare veniunt. pisces maxima quidem
ex parte ouo gignuntur, vt dictum iam est.

De generibus piscium, quæ vel limo, vel arena, vel spuma maris
ex imbre excitata procreantur. Cap. XV.

Ed sunt qui & limo & arena proueniāt, etiā ex ijs generibus
quæ per coitum, & oui primordio generētur. quod tum alijs
locis palustribus, tum vero apud Gnidum factum olim me-
moratur. Stagnis enim sub canis ortu resiccatis, & limo iam arido,
5 vbi primum imbribus restagnare loca inciperent, pisciculi nascebātur
h. ij.

ἐστὶν τοῦ, id
est, narica-
rum. epseti à
Plinio.

generis mūgilum, quod per coitum procreatur, magnitudine halecu-
læ parū: nec in his aliquid vel oui vel seminis cōtinebatur. Quinetiam
in nōnullis Asiæ amnibus, quā effluunt in mare, pisciculi quidā magni-
tudine naricarū modo eodē proueniunt. Sūt qui omne mugilū genus
sponte oriri opinentur: sed nō rectē. nam & oua, eorū fœminā, & semen
genitale mares habere cernūtur. Verum genus quoddā eorū est, quod
non coitu, sed ex limo arenāve enascatur. Sed nōnulla vel sponte gene-
rare, ex ijs quæ per coitum prodeant, satis ex ijs constat. quæ autem nec
ouum, nec animal pariāt, his ortus vel ex limo vel ex arena, & per sum-
ma facta putredine agitur. qualis etiam apuæ origo spuma nuncupata
ex terra arenosa cōsistit. quod quidē apuæ genus nec incrementū capit,
nec prolem affert, & tēporis longioris spacio perit: sed denuo nascitur.
vnde fit, vt breui quodā tēpore excepto, ōnibus ferē anni tēporibus ge-
neretur. quippe cū spuma illa ab arcturo autūnali ad ver vsq; eduret. ef-
ferri id pisciculi genus funditus de terra argumentū est, quod nisi tē-
pore tepido non capiatur: vtpote quod de humo ad summa teporis
gratia veniat. Quin & solo agitato, detractāq; eius colluione, copiosi-
or & melior exit. cætera apuæ genera deteriora propterea sunt, quia ci-
to augētur. Fiunt locis vmbrosis apricisve, quoties tēporis beneficio so-
lum tepescit: vt in Attica terra apud Salaminē, & iuxta Themistoclēū,
& in Marathone. locis enim huiuscemodi spuma illa consistit, & tēpore
tali apparet: sed nō usq; vel cum aqua de cælo incessit. oritur pisciculus
hic in spuma, quæ imbre admissio caluerit, vnde nomen spumæ accepit.
ferturq; interdum per summa maris, cū cælum tepidū est, & in spuma
fluitante, perinde ac in fimo vermiculus, voluitur. Quā ob rē in loca cō-
plura genus id apuæ adfertur ex alto, & copiose quoq; generatur, & ca-
pitur anno quieto, & humido. Reliqua apua fœtura pisciū est. quæ enim
gobionaria dicitur, gobiones paruos ignobiles, qui terrā subeūt, creat.
quam vero phalericam vocāt, membradas gignit, ex quibus sardinæ, ex
sardinis sardæ oriuntur. Genus apuæ quod in portu Atheniensīū na-
scitur, encraulos dictos progenerat. quinetiā genus aliud apuæ est quod
alecum, & mugilum sit fœtura. Spuma autem altera illa sterilis humida
est, breuēq; (vt dictum est) tempus edurat. mox capita & oculi restāt.
sed iam piscatores quemadmodum deportare possent, inuenerunt. sa-
le enim aspersa, plus temporis asseruari potest.

Encraulo-
los reddidit
antiquus in-
terpres: & ita
Hesichius
habet.

De procreatione anguillarum.

Cap. XVI.

Anguillæ, nec per coitum procreatur, nec pariūt oua.
nec vero capta vnq; aliqua est, quæ aut semen genitale,
aut oua haberet. Meatus quoq; vel semini, vel vuluæ
accommodatos nulla rescissa ostēdit. Sed hoc vnum in-
ter sanguinea genus totū sine coitu, sine ouo procrea-
tur. quod ita esse argumento cōstat, quod in nonnul-

lis feculētis stagnis aqua omni exhausta, & limo detractō, anguillæ de-
nuo generatur, vbi aliqua accesserit pluuia. nam siccis temporibus gi-
gni nequeūt, etiā in lacu perēni. quippe quæ imbre & viuunt, & alātur.
sed hoc genus nō coitu, nō ouo creari apertū est. Videntur tamen nō-
nullæ habere facultatem gignendi, quod in aliquibus lumbriculi fiāt.
his enim generari anguillas creditur, quod error est. sed certe ex his
prodeunt quæ terræ intestina vocātur, quæ sponte in luto, humescen-
tēq; humo proueniūt. Iam aliæ absolui ex his visæ sunt, aliæ scalptis di-
scriptisq; intus apparuerūt. oriuntur hæc intestina dicta, tum in mari, tū
etiā in fluuijs stagnisq; putredinis maxime ratione: sed in mari qua al-
gæ sunt, in stagnis autē & fluuijs iuxta ripas. calor enim āplius eas subie-
ens partes, facit vt putreant. Talis generatio anguillarum est.

De vtero, & tēpore partus aquatiliū, quomodoque alterum
ab altero in fœtibus emittendis differat.

Cap. XVII.

Artus autem piscium neq; eodem tempore, nec simili
modo omniū fit: nec pari tēporis spacio geritur vte-
rus. greges ante coitum marium & fœminarum cōsi-
stunt: sed sub coitu & partu coniugia agūtur. Vterum
vero alij diebus āplius tricenis ferūt: alij minus. om-
nes tamē spaciū numeris distinguēdum septenarijs
fortiuntur. Plurimum temporis datur ijs, quos nonnulli appellant ma-
rinos. Sargus coit mense Decembri, fert vterum dies triginta. quinetiā
ām in mugilum genere, qui labeo à nonnullis vocatur, & mucro eo-
dem, quo sargus, tempore coeunt: & tantundē temporis ferunt. labo-
rant omnes per id tempus quo gerunt vterum. Vnde fit, vt tūc potissi-
mum ruant in terram, ac excidant. ferūtur porrō graui stimulo agitati
in terram, atq; omnino id tēporis motu perpetuo incitātur, donec pa-
riant: sed omniū maxime mugilem ita sollicitari certum est. requiescūt
à partu continuo. exitus pariendi piscium compluribus est, vbi vermi-
culi nati in ventre fuerint. innascuntur enim minuta quædam anima-
lia vermiculi specie, quæ partū expellunt. Parit solitariorū genus in ve-
re. plurimis deniq; partus circa æquinoctiū vernū agitur. cæteris nō ea-
dem anni tēpestat accommodata est: sed alijs æstas, alijs autumnale æqui-
noctium attribuitur. parit prima hoc in genere antherina, quā arīstam
appello, & iuxta terrā. capito autem vltimus est. constat id, cum fœtus
aristæ primū, capitois nouissime appareat. Mugilis etiam inter primos
partū accelerat, & salpa æstatis initio locis plurimis, nō usq; enim autū-
no. Quinetiam sacer æstate parit, mox aurata, lupus, mormur, molaris.
deniq; omnes qui cursiones vocātur. vltimi gregaliū, mullus, & gracu-
lus pariūt autūno. Mullus sua oua limo cōmittit, vnde fit, vt sero pariat.
Diutius enim frigus cōtinetur in limo. Graculus post mullū fœtificat
inter algas, vtpote qui iocis laxolis degat. fert vterum longo temporis
h. iij.

spacio. Aleces bruma pariunt. ceteri qui pelagici sunt, æstate magna ex parte. cuius rei argumentum est, quod minime per id tempus capiuntur. Fœcundissima omnium piscium aleces esse videtur. Raia inter cartilaginea fœtificat numerosius. verum quod de facili pereunt, hinc efficitur ut appareant pauca. addit hæc ova diuersa, & iuxta terram. Omnino genus cartilagineum minus fœtificat, quia animal gignit: seruari tamen sua potissimum magnitudine potest. acus etiam appellata, sero fœtificat. Cōpluresque eius generis disrupto ac dehiscente vtero pariunt, non tam multitudine ouorum quam magnitudine. & modo phalangiorum proles parente offusa circumdat, quippe quam discedere statim proles amor non sinat. & si tetigeris, fugiunt. Arista atterens aluum arenæ, parit. Thunni etiam præ nimia pinguedine dehiscunt: nec plus quam biennio possunt viuere: cuius rei argumentum piscatores inde deducunt, quod cum aliquando limariæ anno superiore defecissent, thunni sequenti anno defecerint. Limarij enim thunni pro uectiores ætate anno esse putantur vno. coeunt thunni & scombri mense Februario post idus. pariunt Iunio ante nonas. addunt sua ova cōdita quasi vtriculo. incrementum autem partus præcipua sumit celeritate. Cum enim thunni in Ponto pepererint, prodeunt ex ovo, quas alij scordulas vocant, Bizantijs auxumas nominant, quia diebus paucis adoleſcunt. quæ exeunt Ponto autumno fœtas comitantes: eodem autem redeunt verno tempore iam adeptæ eam magnitudinem, qua limariæ nomen accipiunt. Profecto omne piscium genus celeriter adoleſcit, & præcipue in Ponto. quippe cum ibi incrementum singulis diebus planè intelligatur. sed amari longe cōspectius. omnino ita existimandum, ut eisdem piscibus, non eisdem locis degentibus, nec coeundi ferè diu tempus esse idem, nec fœtificandi, aut proficiendi. nam & qui graculi appellantur, nonnusquam messe tritici pariunt. Verum ita hæc nos exponimus, ut magna ex parte res euenit. Congri etiam fœturam intra se continent: sed non omnibus locis æque id constat. nec ipsa fœtura satis patet in vtero pingui obeso. inest tamen serie quadam prolixiuscula: ut in serpentibus. quod certe ignis periculo innotescit. pingue enim absumitur atque euaporatur. ova autem crepant & extrusa dissiliunt. Ad hæc si palpitantes, & atteras digitis, pingue læue utique senseris: ouum autem duriusculum. Congri itaque alij pingue habent, ouum nullum: alij contra, pingue nullum, ouum autem quale modo exposui possident. Sed de coitu, vtero, & eiusmodi reliquis cæterorum animantium omnium, tum aquatiliū, tum volucrium, atque etiam terrestrium quæ ova pariunt, dictum iam est.

De coitu, eiusque tempore, & libidine quadrupedum quæ animal pariunt. Cap. XVIII.

Sequitur, ut pari modo de ijs, quæ in terrestrium genere animalia pariunt, atque etiam de homine differamus: coitum & priuatim & publice omnium diximus. Commune autem omnium animalium est, ut cupidine voluptatēque rei veneræ ma-

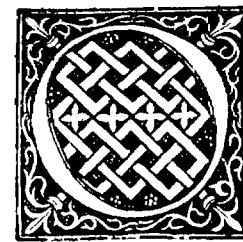
xime gestiant, atque incitentur. Ferociunt fœminæ à partu, mares tempore coitus. Iam equi equos mordent, sternunt equitem, atque insequuntur. fœves quoque feri acerrime sæuiunt, quando per id tempus imbecilles ex coitu reddantur. dimicant inter se mirum in modum armantes sese, & cutem quam crassissimam præparantes indurantesque attritu arborum. sæpe etiam luto obducto, ac resiccato, tergus inuictum contra ictus efficiunt. pugnant adeo acri certamine grege relicto, ut sæpenumero mortem uterque aduersarius obeat. Simili modo & tauri efferantur, & arietes, & hirci. Qui enim superiore tempore socij, iugi cōcordia pascuntur, coitus tempore dissident, & alter alterum libidinis rabie inuadit. Camelus etiam mas sæuit tempore coitus, siue homo, siue camelus accedat. nam equis quidem odio naturali aduersantur. Idem feris quoque euenire apertum est. Nam vrsi, lupi, leones acrius per id tempus in eos qui accesserint sæuiunt. inter se tamen minus hæc dimicant, videlicet ob eam rem, quia nullum ex ijs gregale est. Quinetiam vrsæ à suis catulis vehementer ferociunt, ut canes à catellis. Et elephantum quoque ad coitum efferari solent. Quam ob rem apud Indos his haudquam permitti initium aiunt. libidinis enim rabie agitati, casus prosternunt male conditas, pluramque alia incōmoda faciunt. mitigari pabuli copia narrantur. plagis etiam temperant, adductis alijs, quibus ferire præcipiant. Quæ autem non vno tempore, sed sæpius anno coeunt, ut ea quæ cum homine degunt, verbi gratia canes, fœves, ut minus efferentur facit coitus copia. Incenduntur libidine ex fœminis equæ potissimum, mox vaccæ. Equæ itaque equiunt, unde vocabulum id ab hoc vno animali trahitur, maledicto in mulieres libidinosas. Necnon euētari per id tempus equæ dicuntur. quapropter in Creta insula equos admissarios minime à fœminis semouendos censent. Cum vero ita affectæ fuerint, currunt relicta societate. simile hoc vitium est, ut quod subare in suis dicitur. currunt non orientem aut occidentem versus, sed ex aduerso aquilonis aut austris. nec appropinquare quenquam patiuntur, donec vel defatigatæ desistant, vel ad mare deueniant. Tum aliquid emittunt quod hippomanes appellatur, eodem quo illud quod nascitur, nomine. Tale hoc sanè est, quale suis illud quod apriam vocant: sed hoc præcipue ad amoris veneficia petitur. Equæ tempore coitus colligunt sese, & societate magis quam antea gaudet. iactant caudam crebrius, vocem immutant, humorem emittunt suis genitalibus simile genituræ, sed multo tenuiorem quam mares, quem hippomanes nonnulli appellant, non quod pullis nascentibus adhæret. accipi eum humorem difficile esse aiunt, quod paulatim admodum labitur. Mingunt etiam pluries, atque inter se ludunt, cum equiunt. hæc de equis. Vaccæ tauriunt, & libidine adeo incenduntur, ut bubulci eas tenere aut capere nequeant. indicium tum equæ tum vaccæ suæ libidinis præstāt genitalis specie prominētiore. Vaccæ etiam mingunt crebrius more equarum. Ad hæc, vaccæ tauros superueniunt,

& sequuntur sedulo, & assistunt. Turgēt ad coitum prius minores natu, q̄ maiores, tum in equorum genere, tum in boū. Temporis etiā beneficio, & corporis valitudine propensiora redduntur ad venerē animalia. Equarū libido extinguitur magis iuba tōsa, & frons tristior redditur. mares in hoc genere fœminas sibi societate cōiunctas dignoscūt olfactu, & si paucis ante diebus vnā fuerint. quod si fœminæ diuersæ permisceātur, mares alienas mordēdo expellūt, suāsque singuli seorsum habētes pascuntur. Tricenæ aut paulo plures singulis dātur. quoties mas accesserit aliquis, confestim in eū maritus cōuertitur, & currens gyro aggreditur pugna, & fœminam si quā se mouerit, morfu reuocat. Taurus tempore coitus tantū cum fœminis pascitur, ceterosque oppugnat mares. tēporibus ceteris mares inter se conuersantur. quod coarmentari dicitur. Iam Epiri prouinciæ taurisæpius trimestri tēporis spacio non apparent. Omnino fera omnia, aut certe plurima, non ante cū fœminis ad commune pascuū veniunt, quā tempus sit coeundi. Sed cum iam per ætatem licuerit, segregantur mares à fœminis, seorsumque pascuntur. Sues fœminę cum libidine excitantur, quod subare dicitur, vel homines aggrediūtur. Canes eodē illo modo affectū canire dicuntur. Prominet genitale in fœminis, cum ad coitum stimulantur, & locus humescit. equabus humoris aliquid ibi defluit per, id tēpus. Purgatio menstruorū fit quidem & ceteris, sed nulli æque ac mulieri. Oui & capræ tēpore coeundi indicatur. quod idem post coitum etiā fit ad tēpus, mox desistit donec parturiant. tū denuo indicatur. quare pastores proximū esse partum intelligūt. A partu autē purgatio sequitur abunde, primum leuiter cruenta: postmodū valde. vaccę, asinæ, equæ, modo quidem ampliore q̄ supradictis emittitur, utpote magnitudine excedētibz: sed multo ex proportionē minus. bos itaque fœmina cū coitū affectat, leuiter purgatur, q̄tū heminæ dimidium, aut paulo plus. Tempus autem coeundi tūc potissimū est, cum purgatur. equa facillime omniū quadrupedum parit. vacat admodū purgamentis, minimūque emittit profluuium sanguinis, videlicet pro corporis magnitudine. Cōceptus indicium maxime in vaccis, equabusque, cū mēses cessarunt, spacio temporis bimestri, trimestri, quadrimestri, semestri: sed id percipere difficile est, nisi quis iam dudum secutus assuetusque admodū sit. quam ob rem non desunt, qui menses in his animalibus negent. Mulabus menses nulli mouentur, sed earū vrina crassior q̄ mariū est. Omnino excrementum vesicę quadrupedū crassius, q̄ hominum est. Inter eas tamen quadrupedes, oues fœminæ, & capræ crassiorē reddūt vrinā, q̄ mares. Asinæ cōtrā tenuiorē, q̄ mares, & vaccæ acriorē. A partu vrina quadrupedū omniū crassior redditur, & magis eorū quę minus purgātur. Lac fieri incipit ad speciē puris initio coitus, sed vtile postea est, cū pepererint. Pinguescūt tam oues q̄ capræ cū gerunt partū. edūntque amplius. quod

idem de bubus etiam, ac ceteris quadrupedibus affirmandum est. Sūt porro animalia propensiora ad coitū propē dixerim omnia verno tēpore. sed sunt tamē, quæ nō eo tēpore coeant: verū prout quæque alere suos fœtus cōmodius possunt, ita tempus sibi conueniens habeant. Sues cures vterū ferunt menses quatuor. numerus partus plurimū ad vices nos. si tamen multos pepererint, educare omnes nō queunt. senescētes etiam pariunt quidem simili modo, sed tardius coeunt. implentur vno coitu. sæpius tamen superuentum patiuntur, ea de causa, q̄ post coitū humorem, quam apriam nonnulli appellant, emittunt. quod quidem cōmune omnibus incidit. sed aliqua vnā cum hoc semē etiā admissum eijciunt. fœtus qui in vtero læsus minutusque fuerit, metachærum dicitur, quasi posthumū voces. quod in parte qualibet vuluæ accidere potest. Cum scrofa peperit, primam mammam porco, qui primus in lucē prodijt, præbet. cauēdū ne prima subatione ante aures flaccidas coitus fiat. frustra etenim fuerit. At si plena iā auiditate ac desiderio libidinis turgido admissura fiat, vnus, ut modo dixi, initus satis sit. prodest apro coeunti ordeum apponere pabulo. quod idem & scrofæ fœtæ cōmodū est, sed elixum. Sunt è scrofis aliæ statim prolis fœcundæ laudabilis, aliæ incrementales melius generant. Suem altero oculo amisso breui extinctui magna ex parte nonnulli existimant. plurimis vita ad annos quindécim: aliquibus etiam propē ad vices.

De coitu fœtūque ouium & caprarum.

Cap. XIX.

Ves & capræ terno, aut quaterno coitu implentur. & si à coitu imber accessit, abortum infert. pariūt maxima ex parte singulos, sed aliquando & binos & ternos & quaternos. ferunt quinq; mensibus, tum oues, tum capræ. Vnde fit ut locis nonnullis, quibus cæli clemētia, & pabuli copia est, bis pariant. vita capris ad octonos, cōplurimum, annos, ouibus ad denos: sed magna ex parte ad pauciores. duces pecoris tamen vel ad quindenos protrahunt vitā. Singulis ouilibz singuli duces constituuntur, qui quoties suo nomine à pastore vocātur, antecedūt. quod ab ineūte ætate facere assuescunt. Oues Aethiopice vel ad duodecim & tredecim annos vitā agunt. Capræ etiā ad decem & vndecim. Coeunt tam oues q̄ capræ, quādiu viuunt. Pariunt geminos, tum pabuli beneficio, tum si pater aut mater, vim eā geminādi per naturā obtineat. Mares autem aut fœminę generantur vi, tum aquarum, tum admissariorum. Nam & aque faciūt, ut fœminæ marēve cōcipiantur. ad hæc aquilonis flatu mares potius concipiuntur, austri fœminæ. Vis tanta est aquilonis, ut vel ea quæ non nisi fœminas pariant immutet ad prolis masculæ procreationē. Spectare ad aquilonē oportet, cum coeunt fœminæ. quæ mane iniri solent; marē, si sero dici admissis, non patiūtur. Candidi nigriue efficiūtur fœtus, si sub lingua arie

tis venæ nigræ aut candidæ habetur. cuius enim coloris sunt venæ, eiusdem & vellus est. varium etiā si plures venarū colores sunt. Quæ aquā saliusculā bibunt, maturius coeunt, nec solum ante coitum, sed etiā a coitu saluendū est. atq; etiā verno tēpore. Capris nullū ducē pastores cōstitutiūnt, quia earum natura non stabilis, sed lubrica atq; mobilis est. in grege ouium, si maiores natu tempestiue libidine incitātur, annū esse felicē gregi pastores confirmant, sed si minores, infelicem.

De coitu, & foetura canum, eorūq; vitæ longitudine. Cap. XX.

Anum genera plura sunt. Coit laconicum mense suæ ætatis octauo. & crus iam circa id tempus attollentes nonnulli urinam reddunt. Impletur canis vno initu, quod in furticijs maxime cōstat initibus. implēt enim qui semel inierint. gerūt laconicæ vterum parte sexta anni, hoc est sexagenis diebus, aut vno, vel altero plus, minūsvē. Catelli cæci gignūtur, nec ante duodecimū diem visum accipiunt. Coeunt canes postea quā pepererūt, sexto mense, nec citius. Sunt quæ parte quinta anni vterum ferāt, hoc est duobus & septuaginta diebus, quarū catelli duodecim diebus luce carent. nonnullæ quarta parte anni, hoc est tribus mēsis ferūt, quarum catelli diebus decem & septē luce carent. tantundem temporis canire etiā fœminæ putātur. Menstrua huius animalis diebus septē mouētur: simūlq; euenit, vt genitale promineat. verū nondum per id temporis coitū patiuntur, sed sequentibus septem diebus. tēpus enim quo toto canis libidine tenetur, diebus quatuordecim magna ex parte describitur. Verum nonnullæ etiā ad sextumdecimū pruriunt. Purgatio autem quæ cōiuncta partui est, vnā cū catellis nascētibus prouenit, crasso pituitosōq; humore. redduntur etiā tenuiores a partu. & lac antē diebus quinq; q̄ pariant, habent magna ex parte. verum nonnullis etiam septem aut quatuor diebus anticipat. Vtile statim vt pepererint, est. Genus laconicum, post coitum diebus triginta, habere lac incipit. Crassum inter initia omniū est. deinde processu temporis tenuius redditur. Crassius canum, q̄ cæterorum animalium lac est, excepto scrofæ ac léporis. Indicium in mammis etiā apparet, cum ætatem coeundi iam habent. Fit enim perinde ac in hominibus, tumor in papillis mammarum, & cartilago quædam consistit, sed difficile id perceperis, nisi habeas vsum rei. carent enim hæc indicia magnitudine. hoc igitur fœminæ euenire certum est. mari nihil eiusmodi accidit. crus mares tollentes mingūt, magna ex parte quidem sexto mēse ætatis, sed nonnulli vel serius, octauo scilicet mēse id faciūt: atq; etiā maturius q̄ sexto. quod autem simpliciter dixerim, cum coire incipiūt, tollunt. fœminæ omnes confidentes mingunt. Verum in hoc etiā sexu nonnullæ crure elato minxerūt. Parit canis duodecim cōplurimum, sed magna ex parte quinque aut sex. vnum etiam aliquam peperisse certū

est. Laconicæ magna ex parte octo pariunt. coeunt quādiu viuunt, & mares & fœminæ. Peculiare generis laconici est, vt cū laborarint, coire melius q̄ per otium possint. viuit in hoc eodem genere mas ad annos decem, fœmina ad duodecim. Cæteri canes maxima quidē ex parte ad annos quatuordecim, sed nonnulli vel ad viginti protrahūt vitam. Quā ob rem rectē apud Homerum canem Vlyssis vicesimo anno mori alij qui iudicāt. Laconici sanē generis fœminæ, quia minus laborant, quā mares, viuaciores maribus sunt. at vero in cæteris, etsi nō late admodū constat, tamen mares viuaciores sunt. Dentes canes non mutant, præterq̄ eos, quos vocant caninos: eosq; quarto ætatis mense, tam fœminæ quā mares. Vnde fit, vt diuersa sit authorū sententia. Alij enim quod duos tantummodo mutant, negant omnino vllos mutari, cū eos paucos reperire difficile sit. alij cum hos viderint, cæteros quoq; pari ratione mutari existimant. ætatis iudicium ex dentibus sumitur. quippe cū iuniores candidos habeant, & acutos: seniores nigros & hebetes.

De coitu, & partu boum, dēq; maris & fœminæ ætate. Cap. XXI.

Os vno initu implet, agitq; uehementer, ita, vt fœmina vix tolerans succumbat. Si fortē cōceptio pererrauerit, vigesimo post die marem fœmina recipit. Seniores tauri nec sæpius quidem fœminam eadem eodem superueniunt die, nisi ex interuallo. At iuniores & eandem sæpius cogunt, & pluries petunt, ac superueniūt vigore suæ ætatis. Salax minime inter mares bos est. coit qui vicerit, cūmq; is venere iā debilitatus lāguerit, aggreditur victus ille lāguentē, & plerūq; superat. Coire tum mares, tum fœminæ anno ætatis primo peracto incipiūt, quoad facultas sit procreādi. verum, quod magna ex parte fit, vel anniculi, vel nacti octauum mensem venerem adeunt. Sed enim, quod maxime confessum habemus, bimatu generant. Ferūt vterum menses nouem, decimo pariunt. Sunt qui decem totos mēses, exceptis paucis diebus affirmant. Quod autē in lucem præcurrerit hæc tempora, id abortiuū est, vitalēq; minime: etiā si paulo maturauerit partum. præmolli nanq; imperfectaq; vngula prodit. Pariūt singulos, geminos raro. Quādiu viuunt: & coire solent, & parere. Viuunt magna ex parte fœminæ annos quindecim, atq; etiam mares excisi. nonnullis ætas vel ad viginti annos, atq; etiam plures, si corpore bene habito sint. nam excisos alluefaciunt, & duces constituunt boū, vt ouium, qui plus tēporis q̄ cæteri viuūt vfu exercitij, & copia pabuli. vigent quinquennes maxime. quocirca Homerū quidam rectē dixisse aiunt. Quinquennē taurū, & bouis lustro florentis. Idem nanq; significari arbitrātur. Dentes bimus emittit bos, nec vniuersos, vt equus. vngulas, cū dolore articularum laborat, non amittit: sed pedes tantūmodo intumescūt uehementer. Lac a partu vtile est. antequā peperit, caret lacte. quantū la-

etis prouenerit primū concrefcens, perinde vt lapis durefcit. quod ita accidit, nifi aqua admifceatur. Iuueca recentior, q̄ annicula nō patitur venerem, nifi oftēto. Iam enim vel quarto ætatis mēse coiffe perſpectū eſt. Initium coitus, plurimis quidem mēſe Aprili & Maio. ſed nōnul-
læ etiam ad autumnum vſq; tempus coeundi deducunt. Cum plures
gravidæ ſunt, & facile initum patiuntur, nimirum pro ſigno hiemis &
imbrium id accipitur. mēſes & vaccis ſiunt, vt equabus, ſed minus.

De coitu, & partu equorum, de amiſſione dentium, deque ma-
ris & fœminæ ætate.

Cap. XXII.

Quos coire incipit bimus, tam mas quàm fœmina: ſed
hoc in paucis fit, pulliq; eorū ipſorum minores imbe-
cilliorēſq; ſunt. Quod autem plurimum, trimatu tam
mares q̄ fœminæ incipiunt, & proficiunt ſubinde ad
prolis præſtantiam in viceſimum vſque annum. Fert
vterum equa mēſes vndecim. parit duodecimo mēſe.
equus non certo dierū numero implet, ſed aliquādo vno, aut duobus,
tribuſve: aliquando pluribus. ſerius certe, q̄ aſinus, equā ſuperueniens
implet. Coitus non tam laborioſus equis, q̄ bubus eſt. Salaciſſimū om-
nium, tum fœminarum, tum mariū equus eſt, homine excepto. Iunior-
um coitus præter ætatē contingit pabuli bonitate & copia. pariūt ma-
gna ex parte equę ſingulos. ſed gemellos quoq; aliquādo complurimū
procreant. mula etiā gemellos peperit, quæ quidem pro oſtento acci-
piuntur. Coire itaq; incipit equus vel triceſimo mēſe, ſed quoad digne
procreare poſſit, tunc tempus eſt, cum dentibus mittendis ceſſauit. ve-
rum iam nonnullos etiam cū mutant, implere potuiſſe aiunt. idq; fieri
ita confirmāt, niſi natura ſteriles ſint. Equo dētes quadraginta nume-
ro ſunt, quorū primores quatuor, mēſe triceſimo mutātur, bini vtrinq;
ſupra dico, & ſubter. tum vbi præterea annum cōpleuerit, quatuor itē
modo eodē mittuntur: duo ſuperius, totidēmq; inferius. ruſuſq; anno
altero peracto, ſimili modo quatuor alij mutātur. quibus iam præteri-
tis annis quatuor, & mēſibus ſex, nullus præterea mittitur, quanq̄ eue-
niſſe in aliquo certum eſt, vt cū primis omnes amitterentur: atq; etiam
in alio, vt cum vltimis omnes. ſed hæc raro. fit itaq; vt equo ferè, tem-
pus idoneum maxime ſit ad procreandum, cum annum quartū & ſex
mēſes complerit. ſeniores equi proſecto fœcūdiores ſunt, tam fœminę
q̄ mares. Equi vel ſuas matres & filias ſuperueniunt: atq; tunc perfectū
eſſe armentum videtur, cū parentes ſuam ineūt prolem. Scythæ equa-
bus grauib; equitant, cum primum ſe mouerit fœtus, & nimirū eas
proficere ad partus facilitatem arbitrātur. Cæteræ quadrupedes iacē-
tes parere ſolent. quo fit, vt fœtus obliqui omniū exeant. At vero equa
cum tempus iam edendi appropinquaret, erigit ſe, ſtāſq; emittit partū.
Vita equorum plurimis ad decimum oſtauum, atq; etiam viceſimum

annum. ſed nonnulli etiam quinq; & viginti, atq; triginta egerunt, & ſi
cura diligenter adhibeatur, vel ad quinquaginta protrahitur ætas. lon-
giſſima tamen vita in pluribus ad triceſimum annum, quod magna ex
parte fieri norimus. Fœmina magna quidem parte quinq; & viginti an-
nos viuere poteſt. ſed iam nonnullæ etiam quadraginta vixere. Minus
temporis mares viuunt, q̄ fœminæ propter coitū. & qui domi aluntur,
minus q̄ gregarij. fœmina quinquennio finem, tum longitudinis, tum
etiā proceritatis ſui corporis recipit: ſed mas ſexēnio. poſt, annis ſequē-
tibus totidē creſcit in corpulentia, & ad viginti vſq; annos pergit pro-
ficiens. verū celerius fœminæ, q̄ mares perficiūtur, quanq̄ in vtero ma-
res q̄ fœminæ citius: quemadmodum etiā homines. quod idem, vel in
cæteris animalibus quæ pariant plura, fieri ſolet. Lactare mulum ſeme-
ſtre temporis ſpatium referunt, mox fugi non pati. vi nanq; humorem
trahi, & cum dolore. equo autem plus tēporis tribuunt. Viget & equus
& mulus à dentium ortu. cūmq; prodierint omnes, nō facile ætatem
dignoueris. Quā ob rem dici ſolet, certa ſub ortu, incerta ab ortu. de-
niq; poſt dentium ortum, eo maxime declaratur ætas, quem caninū vo-
camus. breuior enim hic ſeptēnibus eſt, propter freni attritū, quod ad
eum inijcitur: nō ſeptēnibus maior quidem, ſed nō vertice extans ad-
aſtione. Iunioribus acutior & procerior eſt. mas omnibus temporibus
init: nec ceſſat quādiu viuit. Fœmina etiam quādiu viuit initur, nec tē-
pus vllum certum libidinem aufert: ſed ingeniū hominis arcet, aut vin-
culo, aut aliquo huiuſmodi impedimento. non tamen quouis tempore
facto initu, facultas enutriendi quod pepererint datur. equum apud
Opunta gregariū fuiſſe accepimus, qui annos quadraginta natus poſ-
ſet coire: ſed adiumentum, quoad ſui pedes priores attollerentur, de-
ſiderabat. Coeundi initium equis, in vere. Nō ſtatim à partu equa im-
pletur, ſed intermiſſo tempore: & melius quarto aut quinto anno in-
terpoſito procreat. Omnino, ſi nihil plus detur, vnum tamen interpo-
nere annum, & quaſi nouale facere neceſſe eſt. Equa igitur interpoſito
tempore, vt dictum eſt, parit. At aſina, continue parere poteſt. fit etiā in
equorum genere vt alię omnino ſteriles ſint, alię cōcipiant quidem, ſed
ædere nequeant. cuius rei indicium aiunt, quod fœtus circū renes alia
quædam, ſpecie propemodū renum, ita cōtinet, vt reſciſſus quatuor re-
nes habere videatur. Cum equa peperit, ſtatim ſecundas deuorat: atq;
etiā, quod pulli naſcentis fronti adhæret, hippomanes dictū, magnitu-
dine minus carica parua, ſpecie latiuſculū, orbiculatū, nigrum. hoc ſi
quis prærupto odorem moueat, equa excitatur furitq; agnito eo odo-
re. quapropter id à veneficis petitur, & percipitur mulierculis. Si cum
equa ex equo prægnante coierit aſinus, fœtus iam cōceptus corrup-
pitur. Equorum ducem, vt boum, nullum conſtituunt. quoniā equo-
rum natura non ſtabilis: ſed mobilis procaxq; eſt.

Qz equinæ
cupidini ſi-
milē morta-
libus amorē
accēdat. Co-
lumella.

De coitu asini, & asinæ partu, marisq; & fœminæ ætate. Cap. XXIII.

Sinus tum mas, tum fœmina tricesimo mense coire incipit, eodémq; tempore dentes mittit priores: secundos autē sexto mense, atq; etiā tertios quartosq; eodē. gnomonas hos quartos à diiudicanda ætate nuncupant. Sed iam vel annicula asina cōcepit, vt perfici proles ac 5
adolescere posset. reijcit semen à coitu: nisi interpellatur. quā ob rem statim post coitū verberant, insectanturq; parit duodecimo mense. singulatim magna ex parte procreat prolem. ea nanq; natura est, vt vnū pariat. sed nōnunq; gemellos etiam ædit. Asinus quidē equi genituram corrumpit, vt dictū est: sed equus asini minime, 10
cum equa iam asini initu conceperit. Lac grauida habet mēse decimo. A partu die septimo mari iūgitur, eoque die iūcta maxime recipit initum: sed postmodum etiam patitur. solet hæc, nisi priusq; gnomonem amittat, peperit, nūquam postea initum recipere. parere vel in cōspectu hominis, vel in luce nolit, sed in tenebras ducitur cū parturit. si, priusq; 15
gnomonem dimisisset, pepererit, parere tota sua ætate potest. vita asinis amplior annis triginta, & fœmina viuacior mare est. Cū vel equus cū asina, vel asinus cū equa inierit, multo magis abortus cōsequitur, quā cum vnigenæ inter se iungātur: verbi gratia, equa cum equo, aut asina cum asino. Euenit etiam tempus gerendi vteri, cum equus cum asino 20
coierit maris norma, id est, vt quanto spatio temporis mas perficitur suo in genere, tanto etiam fœtus, quem ipse procreat, absoluitur. At magnitudine corporis, specie, & viribus, magis fœminæ, quā mari simile euadit quod nascitur. si frequenter coeant, neq; vllō interposito tempore cessent, quæ ita iungūtur, breui fœmina sterilefcit. qua de causa non frequenter ita coniungunt, qui curam huic adhibent rei: sed 25
tempus aliquod interponunt. Non asinum equa, vt asina equum recipit: nisi asinus sit qui equam suxerit. Admittunt de industria quos hipothelas vocant, ac si equi mulgos cognomines, qui in pascuis modo equorum viribus bonis superantes coeant.

De mulo, & eius coitu & ætate. Cap. XXIII.

Vlus superuenire, coireq; incipit missis dentibus primis: sed septēnis implere potest. etiā cū equa coniunctus Innum procreauit. post deinde superuenire non solet. mula quoq; iam facta grauida est, sed non quoad perficeret, atq; æderet prole. In terra Syria super Phœnicē mulæ & coeunt, & pariunt omnes. Sed id genus diuersum est, quāq; simile. prodeunt, quos ginnos vocāt, ex equa, cum in gerendo vtero egrotauit, more pumilionum in ordine hominū, aut porcorum deprauatorū in genere suū, quos posthumos nūcupauit. & quidem vt pumilio, sic ginnus modum suo genitali excedit. Vita mulis 10

ad annos multos. iam quidam vel octogesimum annum potuit agere, vt Athenis, cum templum ædificaretur, qui quamuis dimissus iam munere per senectam, commeans tamen, ac obiens iumenta exhortabatur ad opus. quam ob rem decreto à nemine eum arceri à frumentorū aceruis sancitum est. serius fœmina senescit q̄ mas. Nōnulli fœminam profluuiū vrinæ purgari aiunt. Marem olfactu vrinæ prius senescere. ortus eorum animalium talis est.

Indicium ætatis quadrupedum. Cap. XXV

Etatem dignosci quadrupedum confirmant, qui in earum cura sunt constituti, si cutis prætenta maxillis, detracta, mox relaxata ilico in suum redeat locum. hoc enim indicium recentioris quadrupedis est. veteris contrā, si diutius rugata maneat cutis.

De vtero, & ætate cameli. Cap. XXVI.

Amelus fert vterum menses decem. parit semper vnū tantummodo. vnipara nanq; est. separat prolem à parente anniculam. Viuit diu. plus enim quā quinquaginta annos. parit in vere: & lac suum vsq; eo seruat, quod iam cōceperit. tum lac, tum caro cameli suauissima omnium est. bibitur eius lac, ad vnā mensuram, duabus aut tribus aquæ admixtis.

De elephantorum coitu, deque tempore, quo vterus fertur, & eorum pullis. Cap. XXVII.

Elephantus tam mas quā fœmina incipit coire anno ætatis vicesimo. ferendi vteri tempus alij annum & sex menses, alij triennium statuunt. causa quam ob rem incertum hoc sit, quod non pateat coitus. parit enitēs posterioribus cruribus, & subsidens cum dolore. pulchus æditus ore fugit, non promuscide: & statim cum natus est, cernit, & ambulat.

De coitu suum, & eius tempore. Cap. XXVIII.

Ves feræ principio hiemis coeunt, vere pariūt, petentes maxime inuia, prærupta, angusta, & opaca. mas cū fœminis conuersari dies triginta magna ex parte solet. Numerus partus & tempus ferendi idem, atq; in urbanis suis est. Vox etiam similis, sed fœmina vocalior est. mas raro vocem emittit. Mares castrati, maiores ferociorēsq; euadūt, vt scitē Homerus fingit, cum dicat, Nutrijt exectum syluis horrentibus aprum, Instar non bruti, sed dorsi montis opaci. Castrantur, quod recentibus adhuc morbus pruriens incumbit in testes, quo atterentes eam partem ad arbores testes extinguunt.

De ceruorum coitu, partu, & natura. Cap. XXIX.

Pli. sic, cōnī-
tendo comi-
tandōq; ac-
cendebat ius-
menta ad
opus.

Erva plurimum subsidēs coit, vt dictum iam est. marē enim sustinere non potest, ob eius contentissimū impetum. Veruntamen aliquando etiam sustinent, modo ouium, & socias declinant, cum turgēte iam venere coitum appetunt. Mas non in eadem immoratur, sed mutat: breuiq; interposito tempore, aliā atq; aliam supergreditur. Coitus ab arcturo mense Augusto & Septembri. implētur paucis diebus, & ab eodem multā pariunt magna ex parte vnum, sed nonnulla etiam geminos peperisse perspectū est. parere iuxta vias maxime solent metu beluarum. Incrementū hinnuli celere. purgatio ceteris temporibus nulla euenit ceruæ. Cū autem parit pituitoso quodam humore purgatur. ducere suum hinnulum ad stabula consuevit. quem locum sibi habet refugiū, petra disrupta est vno aditu, vnde descendere se, repugnareq; solet ijs, qui inuadūt. Vita esse perquā longa hoc animal fertur. sed nihil certi ex ijs quæ narrātur, videmus: nec gestatio aut incrementū hinnuli ita euenit, quasi vita esset prælonga. Monte Asia Elapho nomine apud Arginussam, quo loco Alcibiades mortē obiit, ceruæ omnes scissa aure sunt. qua nota, vel alibi si loca mutarint, dignoscuntur. Et quidem fœtus iam inde à primo ortu in vtero idem cōtrahit signum. Quaterna vbera fœminis, vt vaccis. Cū mares impleuerint fœminas, separantur per se ipsi, & propter libidinis graueolentiā quisq; solitarius scrobes fodit. fœtent vt hirci. facies quoq; eorum nigrescit aspergine vt hircorum. degunt ita, quousq; imber accedat. tū pascua repetunt. Hæc ideo ceruo accidūt, quia salax animal suapte natura est, atque etiam quia pingui abūdat. pinguescūt enim æstate supra mbdū. quā ob rem nec currere quidem possunt: sed secundo aut tertio cursu capiuntur ab ijs, qui pedibus insectantur. fugiunt etiam in aquas propter æstum, atq; anhelitum. Caro eorum libidinis tempore vitiatur, & fœtet, perinde quasi hircorum. hieme itaq; extenuantur debilitanturq;. Vere autē vigent maxime ad cursum. cum fugiunt, requiem inter currendum aliquam faciūt, consistentesq; manēt, dum qui insequitur appropinquet. tum fugam item arripiunt. quod ideo facere videtur, quia interiora laborant. intestinum enim tam tenue, imbecillēque habēt, vt etiam si leuiter percusseris, possit rumpi cute adhuc integra.

¶ De vrsi coitu, partu, & pullis: deq; hystricis natura. Cap. XXX.

Vrsi coeunt, vt dictum est, nō superueniētes, sed humi strati. fert vterum vrsa dies triginta. Parit tum vnum, tum etiam duos: sed complurimum, quinq;. fœtū minimū pro sui corporis magnitudine ædit. quippe quæ minorem catto, maiorem mure parere soleat. nudum item, & cæcū, & cruribus propemodum mēbrisq; alijs plurimis indiscretum, & rudem. coit mense Februario. parit eo tēpore

quo latet. pinguescit per id tēpus tā mas q̄ fœmina vehemēter. cū prole enutrierit, exit à menle iā veris tertio. Hystrix etiā latet, totidēq; diebus fert vterū, & reliqua facit pinde vt vrsa, grauidā capi vrsam difficile est.

¶ De partu leonū, & pullorū numero, deq; dētiū mutatione. C. XXXI.

Leonem auersum coire, vrināmq; retro reddere dictū iam est. coit & parit nō omni tēpore: singulis tamē annis, vere parit, & magna ex parte geminos, sed cū plurimos, sex catulos. nōnunq; etiā vnū. Quod de leona fertur, vuluā cum partu emittere, delira fabula est, facta ex ea causa, q̄ rarū genus hoc animalis est. nec rationē cur ita esset, cōperire author ille fabulæ poterat. rarum hoc enim est, nec multis nascitur locis: sed Europæ totius ea parte solum, quæ inter Acheloum amnē, & Nessum est. parit leona quoq; adeo paruos, vt vix post secundum mēsem incipiāt ingredi. Leones terræ Syriæ quinquies vita pariunt, primum quinq; post vno subinde pauciores, deinde steriles degūt. caret leona iuba. maris hæc propria est. dentes eos tantummodo mutat leo, qui canini vocantur quatuor, duos superius, totidēq; inferius, idq; sexto mēse ætatis fit.

¶ De hyenæ natura, meatibusq; genitalibus maris & fœminæ. C. XXXII.

Hyæna colore lupi propē est, sed hirsutior, & iuba per totum dorsum prædita est. Quod autē de ea fertur, genitale simul & maris & fœminæ eandem habere, cōmēsticiū est, sed virile similiter, atq; in lupis, & canibus habetur. quod vero fœmineū esse videtur, sub cauda positū est, figura simile genitali fœminæ: sed sine vlllo meatu. sub hoc meatus excrementorū est. Quinetiā fœmina hyæna præter suum illud, etiā simile, vt mas habet sub cauda sine vlllo meatu, à quo excrementorū meatus est: atq; sub eo genitale verum continetur. vuluam etiam hyæna fœmina, vt ceteræ huiuscemodi fœminæ animantes, habet. Sed raro hyæna fœmina capitur. iam inter vndecim numero, vnā tantum capisse venator retulit quidam.

¶ De coitu & fœtura leporum. Cap. XXXIII.

Lepores auersi coeunt, vt expositum est. retro enim vrinam reddūt. Coeunt & pariunt quoq; tempore, dūmq; vterum ferunt, superfœtāt, & singulis mensibus generant. sed fœtus ædunt nō vniuersos. interpositis enim diebus quot res tulerit, peragunt partionem. habet fœmina lac priusq; pariat. & à partu, cōtinuo repetit coitū, & lactans adhuc cōcipit fœtū. lac suillo simile sua crassitudine est. Partū nō vt maior fidipedū pars cæcū ædit. ¶ De coitu, & partu vulpis. Ca. XXXIII.

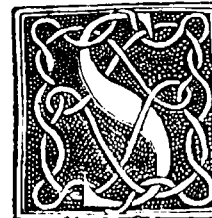
Vulpes supueniēs coit. parit cecos, vt vrsa: atq; etiā informiores. parturiēs ita secedit, vt raro grauida capiat. Cū partū ædiderit lingua labēdo refouet, & cōcoquit. parit cōplurimos quatuor.

De partu luporū, felis, ichneumonis, lupi canarij, & lupi ceruarij. Cap. XXXV.

Vpus fert & parit vt canis, tū tempore, tum etiā fœtus numero. cæcos etiā generat canis modo. coitu vno tēpore tantum. parit ineūte æstate. fertur de eius partu ad fabulam proxime, lupos omnes intra duodecim dies parere. cuius rei causam proferūt fabulose, q̄ Latonā oberrantem totidem diebus ex Hyperboreis Delū deduxerint sub specie lupæ, propter metū Iunonis. Sed an tēpus hoc pariendi sit, nondū exploratū habemus. Fertur quidē sic vulgo, sed verū minime esse videtur. quale vel illud ferūt, lupos semel in vita parere. Feles, & ichneumones tot numero pariūt quot canes, vscūtūq; eisdē. viuūt circiter annos sex. Lupus item canarius cæcos parit luporum ritu, numero cōplurimū quatuor. Quinetiā lupo ceruarius coitu vt canes impletur, & cæcos generat, numero duos, aut tres, aut quatuor. corpore lōgior, & cauda porrectior est: sed proceritate breuior. celeritate æque præstat: quīs crura habeat breuiora. mollis enim & agilis est, prosilireq; lōgius ob eā rem potest.

De mulis, quos terra Syria fert. Cap. XXXVI.

Vnt in Syria, quos mulos appellant, genus diuersum ab eo, quod coitu equæ & asini procreatur: sed simile facie. quomodo asini syluestres similitudine quadā nomē vrbanoꝝ accepere. & quidē vt asini illi feri: sic muli præstant celeritate. Procreant eiusmodi mulæ suo in genere. cuius rei argumento illæ sunt quæ tempore Pharnacæ patris Pharnabazi in terram Phrygiam venerunt, quæ adhuc extant. tres tamen ex nouem, quot numero olim fuisse aiunt, seruantur hoc tempore.

De natura, & varijs generibus murium, deque pullorum varietate. Cap. XXXVII.

Vrium generatio mirabilis, præter cætera animalia maiorem in modum est, tum numero, tum celeritate. Iam enim fœmina prægnante in vase miliario aliquando occupata, paulo post reposito vase, musculi numero viginti & ceterum reperti sunt. Mirum etiam percipimus ortum redundantis agrestis murium generis. locis enim cōpluribus agri tā inaudito modo oriri solent, vt parū ex vniuerso frumeto relinquatur. tā cito absumitur, vt nōnulli mediocres agricolæ, cū pridie metendū statuerint, post ridie mane cū messoribus accedentes ad legetē, absūptā inueniāt totā. iteritus autē minime euenit ratioe. paucis enim diebus onino abolētur, quāq; superiore tēpore homines vincere vel sufficere, vel sues, vt latibula effoderēt, admittēdo nō possent. Quinetiam vulpes eos venantur, & cati syluestres in primis: sed tamē superare copiā & celeritatē prouetus nequeūt. nec aliud quicq; omniū vincit, nisi ibres.

15 ijs enim quamprimum intereunt. Terræ persicæ quadam mure fœmina rescissa, fœtus fœminini prægnantes comperiuntur. Sunt qui vehementer confirmant, mures, si salem lambant, impleri sine coitu. Aegyptijs muribus prædurus ferē, vt herinaceis, pilus est. Sunt etiā alij, qui erecti bipedes ambulant. habent enim crura posteriora longa, priora breuia. ortus eorum quoq; numerosus est. Sunt vel alia genera murium plura, sed de his hætenus.

SEXTI DE HISTORIA ANIMALIVM LIBRI
FINIS.

ARISTOTELIS DE HISTORIA
ANIMALIVM LIBER SEPTIMVS, INTERPRETE
THEODORO.

De signis, quæ puerorum seminis emissionem, puellarumq; viripotētiā præueniunt. Cap. I.

De hominis generatione, tum prima in vtero, tum posteriore in luce, & vsq; in senectutem, quemadmodum se habeant, quæ suę naturæ ratione eueniāt, loco hoc dicimus. quæ inter marē & fœminā differentia sit, & quibūlām partibus cōstet, ante expositum est. Mas autē primū semen genitale magna ex parte incipit ferre anno peracto bis septimo: simul etiā pubescere incipit eo tempore, vt stirpes semen laturas primum florere Alcmeon Crotoniata ait. vox item per id tempus mutari in sonū asperiorē, inæquabiliorēq; incipit, quāq; nondū grauem. neq; enim acuta præterea est, neq; tota æquabilis: sed similis fidibus incōtentis & asperis. quod caprire denominant. idq; potissimum incidit ijs, qui rem veneream incipiūt agere. ijs enim vox transit in sonum virilem. Abstinentibus vero ecōtrario fit, & si curam adhibeant (quod aliqui faciunt ex ijs, qui choreis indulgent) vel longo seruari tempore sine magna mutatione potest. Mammæ etiam extuberant. & genitale non solum magnitudine, sed etiam specie proficit. euenit porrò id temporis, qui iam fricari, contrectariq; per libidinem cœperint, vt, cum semen emittunt, non modo voluptate, verum dolore quoq; afficiantur. Fœminis etiam per id tēpus exurgūt vbera, quod fratrare dicitur, & quæ menstrua vocantur erumpunt. quod sanguis quasi recēs occisi animalis est. Quæ autem alba dicūtur, admodū etiam puellis eueniunt, & magis si cibo vtuntur humidiori. Hęc incrementum impediunt corporis, & puellam extenuant, sed menses tūc plurimis fiunt, cū iam vbera ad duos digitos prominēt. & vox eodē tēpore

ἀσ τὰς ὕστε
ρας ἡλικίας
per ætates
posteriores.

puellarum mutatur in grauiorem. Deniq; cū mulier vocis acutioris
quā vir, sit, tum natu minores acutius, q̄ maiores sonant, vt & pueri,
q̄ viri acutius. Sed vox fœminæ acutior est, q̄ maris, & fistula puellarū
acutior q̄ puerorum est. Fit etiam, vt per id tempus custodiri præci- 30
pue debeant. maxime enim ad usum rei venereæ incitātur, cū hæc in-
cipiunt. quod si iam inde nihil plus commouere temperent, q̄ corpora
ipsa nullo adhuc vsu venereo, sed sponte mutantur, sequi seruariq; tē-
perantia solet per ætates superiores. nam & quæ admodū puellæ con- 35
cumbunt, libidinosiores euadunt. & mares siue altera parte, siue vtra-
que minus cauerint, propensiores eodē efficiuntur. Meatus enim la-
xantur, reddūntq; eo corpus lubricum, & simul voluptatis, qua olim
gestirent, memores, desiderio mouentur præteritæ cōtrectationis. Pro-
deunt nonnulli iam inde à primo ortu naturæ impubes, infœcundiq;, 40
propterea quod parte sui genitali fuerint deprauati. Mulieres etiam si-
mili modo impubes à natiuitate possunt creari. Habitus quoq; tū ma-
riū, tum fœminarū mutātur, vt sint, vel sanitati, vel morbo habiliores: &
vel graciles, vel pleni, benēq; vegeti. nam à pube ex macilentis crasse-
scunt, euadūntque saniores: alij contrā. quod pari modo puellis etiam 45
euenit. qui enim pueri aut quæ puellæ excrementis antea corporis re-
dundabant, cum ea ipsa excrementa vnā cum semine, aut mensibus se-
cernantur, saniores ob eam rem corpore efficiuntur, atq; vegetiore. Iam
enim ea quæ sanitati, alimentōq; obstant, exeunt. At vero quibus con-
trā antecefferit, ijs corpora graciliora, & morbis opportuniōra reddū- 50
tur. excernitur enim de ipsa natura, & bene habitis, cum aut semen, aut
mensēs prodeunt. In puellis item diuersitas vberum est. alijs enim ad-
modū magna: alijs exigua sunt. euenit sanē, vt corpora immodice cre-
scant, cum puellæ excrementis redundant. futuris enim adhuc & nō-
dum profluentibus menstruis, quo plus continetur humoris, eo magis
efferrī fursūmq; impelli necesse est, donec infrā erumpat. Itaque, 55
quod interim incrementum mammæ acceperint, seruant postea. ma-
ribus etiam mammæ conspectiores & fœminatōres, tum iunioribus,
tum senioribus efficiūtur, qui humidiores, læuiōres, nec venulēti sunt,
eorūmq; ipsorum, ijs magis qui fusci, q̄ qui candidi sint. Semen pro-
fecto infœcundum vsque ad ter septimum annum est. mox prolificum 60
quidem est: sed exigua imperfectaq; generant iuniores, & mares, & fœ-
minæ, vt in cæterorum quoque animalium genere plurimis euenit.
concipiunt quidem facilius natu minores, sed laborant in puerperio
vehementius. corpore etiam minus magna ex parte perficiūtur. & se-
nescunt celerius mares salaces, & mulieres quæ frequentius pariant. 65
nam ne incrementum quidem post tertium partum effici posse videtur,
sedantur autem temperantūrq; melius quæ in rei venereæ vsu luxu-
riant, cum partum multoties exercuerint. Sed post annum ter septi-

70 mum mulieribus quidem opportune iam procreatio est. Sed viris itē
accedere aliquid potest ad prolem perfectiorem. Semina infœcunda
sunt quæ tenuia. fœcunda quæ grandinis speciem referunt: eadēque
potius marem fœtificant. contrā, tenuia, nec globulenta, fœminam gi-
gnunt. Mentum etiam maris ea ætate pilis integitur.

De mensruis mulieris.

Cap. II.

Profluuiū autē mēsiū decrescēte luna cōtingit. quā ob
rē nōnulli cauillo sexū fœmineū lunæ tribuūt, quoniā
simul, vt illa decrescat, & mulier purgetur, mōxq; re-
pleātur ambæ eueniat. paucis mēstrua singulis mensi- 5
bus mouētur: sed vno intermisso plurimis. facilius agi-
tur cū ijs, quibus breui tempore, hoc est biduo aut tri-
duo profluūt: sed quibus longū protrahitur, difficilius. laborāt enim id
tēporis. alijs nanq; vniuersim hæc purgatio fit, alijs paulatim. Attamen
omnibus corpus grauatur, quādiu effluat humor. Multis etiā cū men- 10
strua citātur, & eruptioni propinqua sunt, strangulationes vuluarū se-
quuntur, & crepitus, donec erumpant. Conceptus mulieribus à pro-
fluuiō menstruorū sua natura contingit. & quæ ijs carent, steriles ma-
gna ex parte exigunt. verum fieri potest, vt aliquæ etiā sine eorum pro-
fluuiō cōcipiāt, videlicet quibus tantū humoris colligitur, quantū ijs, 15
quæ purgantur, restare solet: q̄q̄ non tāta copia, vt & foras possint pro-
fluere. nōnullę etiā dum profluunt mēses, concipiunt, postea concipere
nequeunt. quibus vulua statim à purgatione cōprimitur. Sunt quibus
prægnātibus etiā mēstrua vsq; in postremū gerendi tempus eueniant.
quibus accidit vt parua pariāt, & proles aut minus vitalis, aut infirma 20
procreetur. Multis etiam desiderio coitus, quo vel iuuenilis ætatis ra-
tione, vel quia longo tēpore abstinerint, tenentur, descendunt vteri.
& menstrua sæpe ter in mense citantur, donec cōcipiant. quo facto ascē-
dunt, & suo situ constituuntur. nonnunq̄, etsi cetera bene se habet vte-
rus, humidus tamen est. respuit semen genitale, si humidus sit. Omniū 25
autem animalū (vt ante dixi) mulieribus inter fœminas plurima hæc
purgatio euenit. nam ijs quæ non pariunt animal, nihil tale mouetur,
propterea q̄ hoc materię superuacūū vertitur in corporis alimentum.
Sunt enim nōnulla maribus suis maiora: atq; etiā alijs in corticē, alijs in
squāmā, alijs in frequētiā pēnarum absimitur. Terrestribus quoq; ani- 30
mal parietibus, in pilos, & corpulentia transit. homo enim læuior cæte-
ris est: atq; etiam in vrinā diuertitur. plurima enim ex cæteris largius
mingunt, & crassius. At mulieribus vice eorum quæ dixi omniū, quan-
tum superuacuum sit, in purgationem mensiū vertitur. quod in mari-
bus quoq; simili fieri modo percipimus seminis genitalis ratione. pluri 35
mū enim omniū animalū emittit cōparatione dico magnitudinis suæ.
& vero inter ipsos mares qui humidiores natura sūt, nec valde carnosī,

plus reddūt: atq; etiā plus candidiores, q̄ fusci. nec secus in mulieribus fit. corpulētis enim multū mēstrui excremēti in corporis alimētū trāsit. & in vsu quoq; rei venereæ candidiores sua natura plus, q̄ fusce euaporant. pręparatur hoc amplius vsu ciborum humidorum & acrium. 40

De indicijs conceptionis, & quot dierū spacio mas, quot item fœmina in vtero moueatur, deq; abortionibus. Cap. III.

Indicium mulierem iam cōcepisse, cum statim à coitu locus siccescit. fit certē, vt si oris, quo concipitur, labra sunt læuia, inepta sunt ad conceptum. labitur enim, & effluit semen. nec vero, si crassa sunt, cōmode vsū præstant. sed si ad digiti tactū asperiuscula, & hærentia sint, atq; etiam si tenuiora, ita commode ad conceptionem habent. Talis igitur pręparandus est vterus, qui concipiat. quod si facere ne concipiat, placet, contrā agēdum est. nā si labra sint læuiora cōcipere nequeat. Quam ob rem nōnullę, vt semen incidat, antē vuluam ex oleo iuniperino, aut ex cerusa, thurēve, excipientes oleo, illinunt. sed si in septimū diem intus permanferit, conceptum iam esse certum est. nam quę effluxiones vocātur, intra tot numero dies fieri solent. purgationes autem accedūt plurimis, cum cōceperint, ad tempus quoddam, scilicet triginta dierum, maxime si cōcepta fœmina est: quadraginta, si mas. A partu etiā purgationes eodem dierum numero cōsequi volūt, quanq̄ nō æque ita diligenter eueniūt. At vero post cōceptum, & dies, quos modo dixi, non itē secūdum naturā inferius agitur, sed in vbera transitur, & lac efficitur. Cuius nota inter initia exiguo quodam. & araneæ propemodum specie apparet in mammis. cum iam conceperint, sentiunt præcipue suis ilibus. hæc enim nōnullis statim pleniora efficiūt, quod ijs quę graciliores sunt, euidentius accidit. Inguina etiā sentiunt, & conceptui argumento esse possunt. Mares fœtus magna ex parte circa quadragesimum diem dextro potius latere mouentur, fœminæ sinistro circiter nonagesimum. Nihil tamen certi in his affirmari licet. multis enim ferentibus fœminā motus agitur in sinistro, & contrā in dextro gerentibus marem. Sedenim hæc, & reliqua huiuscemodi vt differūt, eo quo magna ex parte & magis minúsve accidit, sic accipimus. Finditur etiā fœtus hoc eodem tēpore, cum ante carūcula in formis constaret. Effluxiones vocantur, quę intra septimum diem corruptiones incidunt. Abortiones autem, quę intra quadragesimum. Et quidem plurimi fœtus intra tot numero dies deprauantur. Mas qui quadragesimo die exierit, si in quoduis aliud mittatur, diffunditur, atq; aboletur. Sed si in aquam frigidam, cogitur, consistitque, veluti in membrula, qua rupta, fœtus ipse apparet magnitudine formicæ maiusculæ. & membra iam inde discreta, tum cætera omnia, tum genitalia constant: & oculi quemadmodum in cæteris animantibus pregrandes. Sed 35

ἐλαίῳ καὶ
δρυῖν ὀλεό
iuniperino,
cōfundit Ga
za cedrū cū
iunipero.

οὐχ ἵκεται
finditur, di
stinguitur.

fœmina quę intra tertium mensem eruperit, indistincta est. quę autem quartum adepta est mensem finditur, & reliquam distinctionis effigie breui tempore accipit. cum itaq; fœtus in vtero formatur, fœmina tardius q̄ mas perfectionem quarunq; partium recipit: & sapius in decimum mensem, q̄ mas protrahitur. Sed cum in lucem prodierit, fœmina ocyus, q̄ mas & accrescit, & etate floret, & senectute maceratur, & magis quę pluries pariunt, vt dictum iam est.

De ijs, quę à conceptione ad partum vsq; mulieribus eueniunt, quove tēpore pariāt, quōtq; vno partu parere possint. Cap. IIII.

Vm semen conceperit vterus, statim se contrahit, donec ad septimū mensem ventū sit. octauo iam adaperitur, atq; dehiscit. & partus, si viuit, descendit mense eodē, sed si mortuus est, neq; ipse descendit, nec vterus per id tempus dehiscit, idq; indicium facit fœtū haudquāq̄ esse vitalem. Euenit profecto vt mulieres à conceptu corpus totum grauentur, & oculorum caligines, & dolores capitis moueātur. quę alijs maturius, & ferē die decimo accidunt, alijs serius prout magis minúsve ex materia superuacua tentantur. Nauseæ item & vomitus plurimas capiunt, & præcipue quibus purgationes constiterint, necdum ad vbera transciant. Aliquę igitur principio magis laborant, alię post, cum iam fœtus plenius creuerit. Sepe etiam multis destillatio vrinæ ad postremum infestat. sed magna ex parte quę marem ferunt, facilius exigunt, minúsque pallent. contrā, quę fœminam, sunt enim pallidiores & grauius degūt. Multis etiam tumores, extuberationesque carnis in cruribus incidunt: sed tamen contrā etiam nōnullis contingit. solent appetitus varij grauidis euenire, citōq; cōmutari, quod picare quidā à pica aue denominant. & nimirum cum fœtum sexus fœminei ferunt, auidius appetūt, minúsque re frui iam præsentē, quā cupierint, possunt. fastidiūt enim statim quod modo vehemēter appeterēt. Paucis cōtingit vt melius habeāt, cū vterū gerūt. Sed præcipue tūc fastidiūt, tediōq; fatiscūt, cū fœtu capillus oriri incipit. Pili cōgeniti grauidis defluūt, paucioresque redduntur. contrā qua parte pilos minime habere solebāt, ea magis accipiunt. plus etiā motus magna ex parte mas in vtero infert q̄ fœmina, & celerius prodit. Fœminę enim partus tardior est. Dolor etiā ex fœmina continuus, sed obtusior: ex mare acer, & longe molestior. Quę paulo ante partū cōcūbunt, facilius pariūt. Parturire interdū mulieres vidētur, cū tamen tēpus nō sit, sed quoniā fœtus inuertit suū caput, ideo initū hoc esse parturiēdi videtur. Sed cū cætera animalia ōnia singulari ac simplici modo partū suū perficiāt (Vnū enim pariēdi tēpus statū ōnibus est) homini vni multiplex datū est. nā & septimo mēse, & octauo, & nono parere potest. & quod plurimū, decimo. nōnullę etiā vndecimū tāgūt. fœtus qui maturius, q̄ septimo mēse prodeat, nullo pacto vitalis est. qui se-

ptimo, vitalis quidē hic primus exit: sed magna ex parte infirmior. Quā
 ob rē cunabulis ex lana eū obuoluūt, & fascijs alligāt. Meat⁹ etiā nōnul
 35 li infissi, vt auriū, aut nariū, sēp numero generātur: sed accrescētī articu
 lātur infanti, & demū suā formā recipiūt. & pleriq; de his quoq; septimo
 natis viuere atq; adlescere possunt. Qui autē mēse octauo nascūtur, vi
 uere ac adlescere in tērra Aegypto possunt: & quibusdā alijs locis, vbi
 40 mulieres fertiliores sunt, multōq; simul facile & ferūt & pariunt, etiā si
 monstrofi sint. sed locis Grēciz multi intereūt, nec nisi perpauca seruan
 tur: vnde fit, vt si quis seruetur, nō octauo mēse natus existimetur: sed
 mulierē sui cōceptus initiū latuisse. infestātur maxime mulieres mēse
 quarto, octauoq; & si vel quarto, vel octauo fētus perierit, ipsē quoque
 45 magna ex parte intereūt: itaq; fit, ne solū mēse octauo nati nō viuāt, sed
 etiā ipsis emortuis periculum, quā pariunt, subeant. Simili modo &
 qui diuturniores, q̄ vndecimo mēse nasci videntur, latere putātur. la
 tet enim mulieres conceptus initium, si cū ante inflatus fuerit vterus,
 vt sēpe accidit, post coierint, atq; conceperint. hoc enim principiū esse
 sui conceptus existimāt, quod simile indicium attulit. Ita multiplex per
 50 ficiendi tempus pariēdiq; diuersum homini datum est. Et cum alia sin
 gulos pariant, alia plures, genus humanum in ancipiti est. Nam quod
 plurimum, & locis plurimis agitur, mulieres singulos singulē pariunt.
 Sed sēpe & locis plarīsq; geminos etiā, vt in terra quoq; Aegypto fieri
 certum est: pariūt etiā tres, & quatuor. & quidem locis nōnullis val
 55 de ita fit, quod dictum iam est: sed quinq; complurimū nascuntur. Iam
 enim hoc pluribus euenisse conspectū est. & quādam viginti partibus
 quatuor addidit. quinos enim singulis partibus enixa est, maiōrq; eorū
 pars enutrirī & adlescere potuit. Et cū in cæteris animalibus gemini
 nati, etiā si mas & fœmina sint, nihilo minus enutriātur, seruēturq; q̄ si
 60 mares ambo aut fœminæ sint, in genere certe humano pauci gemini
 seruantur, si alter mās sit, alter fœmina. Mulier & equa omnium maxi
 me animalium grauidæ coitum patiuntur. cætera vbi grauida fuerint,
 fugiunt mares, ea scilicet quorū natura superfœtare more lēporis re
 culat. verum equa nunq̄ superfœtat, sed magna ex parte vnum tantū
 65 modo generat. At vero in muliere raro quidē euenit, vt superfœtetur;
 sed factum tamen aliquando est. Qui itaq; longo post tempore sint cō
 cepti, nihilo perfici possunt: sed prematurius dolorē, quo ipsi, & primus
 fētus intereat, mouēt. iā incidit, vt facta corruptione duodecim super
 fœtata puerperia egererētur. At vero si p̄xime à primo cōceptu secun
 70 dus sit factus, absolui adiq; potest, quod superfœtarit, vt quasi gemini
 nasci videātur. quomodo Herculē & Iphiclē procreatos esse fabulātur.
 Nam id etiā cōstitit adultera quadā, quæ alterū suo marito, alterū adul
 tero simile peperit. Iam & cum geminos quādam ferret, tertiū super
 fœtauit. & cum tempus pariendi iustū iam esset, primos vitales peperit. 75

secundum quinto mēse elisit, qui statim mortuus est. Altera cum pri
 mum septimo peperisset, qui mortuus est, mox duos iusto mensū nu
 80 mero addidit, qui vixerunt. quādam etiā sub abortu conceperāt, atq;
 alterum abegerunt, alterum continuerunt, pertulerūtq; ad partum.
 plurimis si concubuerint mēse octauo, infans mucore oppletus exit.
 esculentorum etiā quæ mater comederit, sēpe gerulus venit in lucē.
 & si sale immodice vsa est, ipse sine vnguibus nascitur.

De lactis bonitate, & malignitate, atque menstruorum
 muliebrium sine. Cap. V.

Lac, quod ante septimū mensem contractum est, inuti
 le est. sed simul infans natalis est, & lac esse vtile inci
 pit, prius autem falsum etiā est, vt pecoris. Vino præ
 cipue, cum vterum ferunt, plurimæ infestātur. dissol
 5 uuntur enim si biberint, atq; debilitantur. Principiū
 & finis, mulieribus prolis recipiendæ, maribus præ
 bendæ, seminis & mēstruorum emissio est. Sed neq; cum incipiunt, sta
 tim prolifica sunt, neq; cum desinunt, & iam pauciora sunt, & infirmio
 ra. Quanam ætate incipiant menstrua & semen, dictum iam est. Sed de
 10 sinunt plurimis menstrua circa quadragesimum annū. quod tempus
 quæ excesserint, ijs ad sexagesimum seruantur. etiā nōnullæ eo tem
 pore pepererunt. Sed vltra hoc tempus nulla potest protrahere.

Utrumque quo maribus sit generandi facultas, & de prolis simili
 tudine cum parentibus, vel cum alijs. Cap. VI.

Mares plurimi ad sexagesimum generant, quem si ex
 5 cesserint, ad septuagesimū vsq; procedunt. Et iam qui
 dā annos septuaginta nati genuerūt. Euenit sanē mul
 tis & mulieribus & viris, vt qui coniuncti inter se ne
 queant procreare, vbi dissociati se iungere cum alijs,
 queant. quod idem in maris quoque, aut fœminæ pro
 creatione nimirū euenire certum est. plerūq; enim, tum mulieres, tum
 10 viri, quandiu cū eisdem iunguntur, fœminā tantū marē mve procreant:
 seiuncti autē contrā. Aetatis etiā ratione immutantur, vt iu uenes in
 ter se fœminas generent, seniores facti mares, aut cōtrā. Ratio quoq; ge
 neradi omnino discrimen hoc idem recipit, vt iu uenes nihil procreēt,
 seniores iam incipiant generare. Aut cōtrā, vt qui ante possent, post ni
 hil possint fœtificare. Sunt etiā aliquæ mulieres quæ vix concipiant:
 15 sed si conceperint, perficiant atq; adant. Aliæ contrā, facile quidem cō
 cipiant, sed seruare nō possunt. Sunt & viri qui non nisi fœminam pro
 creent. Et mulieres quæ nō nisi marem: & cōtrā. vt de Hercule fabulā
 tur, qui inter duos & septuaginta liberos fœminā vnam tantūmodo ge
 nuit. Quæ concipere nequeant, si vel cura adhibita, aut aliquo casu cō
 ceperint, fœminā magna ex parte pariunt potius, q̄ marē. Multis etiā

viris euenit, vt cū antea possent generare, post nequeant, deinde rursus
 facultatē recipiant generandi. gignūtur læsi quoq; ex læsis, verbi causa
 claudi ex claudis, & cæci ex cæcis. denique similes sæpenumero in re,
 quæ præter naturā comitetur, & signa habētes sibi cognata hæredita-
 ria: vt verrucas, vt næuos, aut cicatrices, aut quid aliud generis eiusdē.
 Iam tale quid vel tertia prole post regeneratū est, vt cum quidā suo in
 brachio puncti notā haberet, filius non id retulit, sed nepos ea corpo-
 ris parte nigritiem quandā habens cōfusam, prodijt. sed raro hæc eue-
 niūt. Integri autē ex mātis ne gignātur, nulla res obstat, & sæpissime ita
 agitur. similes etiā aliqui parentibus, aut auis, suisq; maioribus genera-
 tur. Aliqui similitudinis nihil referunt. redditur etiam vel post plures
 eiusdem prosapiz. vt in Sicilia eius, quæ adulteriū cū æthiope commi-
 serat, filia non colorem patris æthiopis retulit, sed qui natus ex hac est,
 is auum æthiopem regenerauit. Fœminæ magna ex parte matri, mares
 patri proueniunt similes. sed fit etiam è diuerso, vt fœminæ patri, ma-
 res matri similes procreentur. Particulatim etiam similes fiunt, vt alia
 corporis parte similes sint patris, alia matris. gemini vel dissimiles inter
 se nati iam sunt. sed plurimi magna ex parte similes prodeunt. nam &
 quædam, cū septimo die à partu concubuiſſet concepissētq; peperit si-
 milem superiori quasi geminū. Naturæ etiam ratione aliæ sibi, aliæ suo
 marito similes generant, vt equa pharsalia cognomine iusta.

¶ Quomodo semen genitale informetur. Cap. VII.

¶ Vm semen genitale exit, spiritus antecedit, & quidem
 ipso exitu constat agi cum spiritu. nihil enim procul
 sine violentia spiritali proijci potest. Tum insinuatū
 in vtero, diūq; cōtentū, membrana obducitur. quippe
 quod anteq̃ discernatur, exeat velut ouum in sua mē-
 branula cōtectum, detracto putamine. membrana au-
 tem ipsa venis referta est. omnia vero tum natatilia, tum pedestria, tum
 etiam volatilia, siue animalis siue oui forma proueniūt, simili modo gi-
 gnuntur, nisi quod alia vmbilicum habeant vuluæ adhærentem, vide-
 licet quæ animalis forma enascuntur, alia ouo, alia vtroq; modo, vt in
 quodam piscium genere: & alia quasi membranis continentur, alia se-
 cundis. primū intra vltimum inuolucrum animal gignitur, mox altera
 membrana obuelat, plurima quidem sui parte vuluæ adhærēs, sed par-
 te etiam seiuncta, & aquā continens. humor autem inter has cruētus
 aquosūsq; est, quem mulieres proferum vocant.

¶ De alimento animalis in vtero existentis, deq; ho-
 minis statu in eodem. Cap. VIII.

¶ Vgētur animalia omnia quibus est vmbilicus per ipsum vm-
 bilicū. hic acetabulis vuluæ adhæret, si sunt. Sed si leuis sit vul-
 ua, ipsi vuluæ adhæret vena subiecta. situs in vtero quadrupedū

omnium extensus est. expedum autem obliquus, vt piscium. bipedum
 vero inflexus contractūsq; vt, auium. homo etiam in semet cōglobatus
 sic gestatur, vt nasum inter genua, oculos super genua, aures extra ge-
 nua habeat. omnibus æque animalibus caput primum superius est, sed
 cum creuerint, & iam exitum appetant, deorsum deducitur. Ita fit vt
 omnibus partus secundū naturā in caput, contra naturam in pedes,
 aut inflexo circūactōq; corpore agatur. quadrupedes vel excrementū
 iam inde habent, & alui, & vesicę, alterum in postremo intestini, alterū
 in ipsa vesica. Quibus in vulua acetabula sunt, fœtu accrescente, aceta-
 bula ipsa subinde minuūtur. postremo abolētur omnia. vmbilicus au-
 tem velut putamen est circa venas, quarum origo ab vtero est, aut ace-
 tabulis, si habentur, aut venæ commissa est. Sunt fœtui maiori, vt boui
 quatuor venæ, minori duæ, minimo vna, vt auib. pertinent duæ ad
 fœtum per iecur, quæ, portas appellant, ortæ à vena maiori. reliquæ duę
 ab aorta, qua finditur, & duæ de vna efficiūtur. Vtrunq; venarum par
 membranulæ ambiunt, & membranulas ipsas ambit velut putamen
 vmbilicus. Collabuntur subinde venæ, & quo fœtus amplius creuerit,
 eo adductius ipsæ cōtrahūtur. Fœtus autem grādescēs caua vteri subit,
 vbi palpitans iam sentitur, & circa genitale parentis interdū voluitur.

¶ De doloribus mulierum in partu, & quæ facile quæve
 difficulter pariant. Cap. IX.

¶ Vm mulieres parturiūt, dolores multas quidē in par-
 tes incumbunt. Sed plurimis ad alterutrū femur. Cæ-
 terum quibus aluū tormina vehemēter exercēt, ocys-
 sime pariunt. quæ lumbos dolent, vix pariūt. quæ imū
 ventrē, expeditius. si mas nascitur, profluit sanies dilu-
 ta pallidiuscula: sed si fœmina, cruēta, verum ea quoq;
 præhumida est. sed fieri quoq; potest nōnullis, vt eorū neutrū accidat.
 Cæteris animalibus partus non laboriosi eueniūt. minus enim cū par-
 turiūt, infestari vidētur. At mulieribus dolores vehemētissimi incidūt,
 & præcipue stabilibus, & sellularijs, & quibus nō bona lātera sunt, neq;
 facultas retinēdi spiritus suppetit. difficilior etiā ædunt, si interea dum
 per vim retinent, coactæ eruperint respirationē. primū aqua illa subter
 cutē fusa per fœtus motionem, ruptis membranis effluit. deinde fœtus
 inuerso vtero, & secundis interna euoluentibus, foras venit in lucem.

¶ De obstetricis cura, & de infantis exitu, de tarditate dura-
 tionis ossium, & dentium emissionē. Cap. X.

¶ Am vero & obstetricis officium pars ingenij perspicacisq; in-
 telligentiz est. non solum enim difficultati partus opportu-
 ne expeditq; succurrendum est: sed etiam contra ea, quæ ac-
 cidant, protinus agendum ingeniose. & in secundo deligādōq; vmbi-
 lico infantis prudentia requiritur, & peritia. nā si simul secundæ quoq;

exciderint, vellere vmbilicus cum secūdis alligatur, superiūsq; præcidi-
tur, quā autem deligatū est, cohærescit, & pars cōtinua decidit. si copu-
la, amentūmq; dissoluatur, fœtus sanguine effuso emoritur. Sed si secū-
dæ non statim cum fœtu exierint, dum intus ipsæ, foris autē infans est,
deligato vmbilico secātur. sæpe visus est puer emortuus nasci, cū ei in-
firmo, priusq; deligaretur vmbilicus, sanguis in vmbilicum, & circa es-
flueret. Sed iam aliquæ obstetrices factæ peritiores, reprimūt intrò de
vmbilico sanguinē, quo factō statim infans qui modo exanguis deficie-
bat, recreatur, vitæq; restituitur. Nascūtur (vt dictū est) secundū naturā
cætera etiam animalia versa in caput: sed pueri manus quoq; ad costas
porrectas extensāsque habent. Qui, cū exierint, vocem statim emittūt, &
manus in os admovent. excrementū etiam reddunt, alij statim, alij bre-
ui: sed omnes intra diem. quod excrementū pluris q̄ pro infantis ma-
gnitudine est. papauerculū hoc mulieres vocāt, colore cruentū, atq; ad-
modū nigrū & piceū est, mox lacteū iam & albidū redditur. fugit enim
confestim vbera infans. vocem, anteq̄ egrediatur, nunq̄ emittit, etiam si
cum difficulter egreditur, caput extet, corpus intus sit totum. Quibus
purgationes partū anticiparint, difficiliter liberātur. sed si à partu pur-
gationes parcius sequantur, nec largius, q̄ primæ, neq; ad quadragesi-
mum diem perseuerarint, efficitur vt mulier validior sit, & celerius
possit concipere. Infantes autē primis quadraginta diebus neq; rident
cum vigilant, neq; lachrymātur: sed noctu & per quietem utrūq; inter-
dum faciūt. nec vero sentiūt magna ex parte, cū scalpūtur. Plurimā hu-
ius temporis partē dormiūt. cæterū in dies, quò subinde auctiores fue-
rint, eò magis ad vigilandū immutātur. Somniare etiā eos constat: sed
sero meminisse possunt imaginum. Cæteris quidem animalibus disci-
men ossium nullum est: sed omnia perfecta iam inde à natiuitate pro-
ueniunt. at pueris sinciput molle est, seròq; duratur. & cum cætera ani-
malia nascantur cum dentibus, pueri septimo mense dentire incipiūt.
Primum ædunt primores, alij superiores prius, alij inferiores. denique
omnes maturius dentiunt, quorum nutrices lac habent calidius.

De aduentu lactis in muliere, & malo pilari, deque lac-
tis duratione. Cap. XI.

Ost partū purgationesq; lactis copia excitatur. & non-
nullis effluit, non solum de papillis, sed etiam passim
per vbera. aliquibus etiam per alas, edurātq; in po-
sterum globuli, quoties humor non coquatur, nec ex-
eat, sed redundet. vbera enim tota fungosa ita sunt, vt
si in poculo pilū fortē hauserit mulier, dolor mouea-
tur in mammis, quod, malū pilare appellant, nec sedatur donec pilus
vel pressus exeat spōte, uel cū lacte exugatur. Seruatur lac donec mu-
lier cōcipiat. tum desinit, atq; extinguitur, tam in homine q̄ in quadru-

πρὸς τὰ πῦλα
τὸ καλὸν ἐν
μαστί.

10 pedum viuiparō genere. Quandiu lac emanat, purgationes magna ex
parte non fiunt. magna inquā ex parte, quoniā iam quibusdā lactanti-
bus facta purgatio est. Sed enim natura ita fert, ne humor locis pluri-
bus simul erumpere soleat. nam & mariscas habēti deteriores accedūt
purgationes. & quod in nonnullis accidit, cum delapsus humor à lum-
15 bis per anum excernitur, antequam vterum subeat, idem euenit. Qui-
bus dum etiam purgationes non fiunt, ineiderit vomitus, securius exi-
gunt.

Pueros, vt plurimum ante septimum diem conuulsione
interire. Cap. XII.

10 Solent pueri plurimi conuulsione excipi, & præcipue
corpulentiores, & lacte vascētes copiosiore, crassiorēq;
& nutricem lactētes succi plenā & corpulentā, nocet
etiam ad hoc morbi genus vinum, magisq; nigrum, q̄
album, & quod minus dilutum est. atque etiam ex ci-
bis qui insunt plurimi obsunt. Et si alius substituerit,
nocuum est. Plurimi ante septimum diem intereunt. vnde fit vt nomi-
na septimo die imponantur, tanquam saluti iam pueri magis creda-
mus. plenilunio etiam infestantur hoc malo periculosius. & si à scapu-
lis conuulsio oriatur, in angusto spes est.

SEPTIMI DE HISTORIA ANIMALIVM LIBRI
FINIS.

ARISTOTELIS DE HISTORIA ANIMALIVM LIBER OCTAVVS, INTERPRETE THEODORO.

De varietate actionum & victus omnium animantium. Cap. I.

5 Eneratio & reliqua animalium natura ita se ha-
bet. Actiones autem & vitæ, pro moribus victū-
que differunt. sunt enim vel in plurimis cætero-
rum animalium, vestigia morum animi humani:
quanquā hæc apertius in homine discernan-
tur. Inest vrbinitas, feritas, clementia, acerbitas,
fortitudo, ignauia, metus, fidentia, ira, mali-
tia. atq; etiam prudentiæ imago inest in multis,
quemadmodum cum de partibus docerē exposui. alia enim eo quòd
10 magis, minūse habeant, comparatione hominis, differunt: homō-
que ipse cum multis alijs animalibus ita dissidet. quippe cum aliqua
ex his magis in homine habeantur, aliqua in cæteris animalibus la-
tius: alia vero differant proportionē. vt enim in homine ars, sa-

pientia, prudentia: sic in nonnullis brutis inest vis quædā eiusmodi alte-
 ra naturalis. constat hoc ita esse planè argumēto puerilis ætatis, in qua
 futurorū habitū quasi vestigia, & semina videris. & tamen nihil per id
 tempus animā hominis differre à beluarum anima propè dixerim. itaq;
 nihil remotum à ratione est, si partim eadem, partim similia, partim ex
 proportionē in ceteris animalibus habetur. sed adeò de inanimatis pau-
 latim, sensimq; ad animata natura trāsit, vt cōtinuatione ipsa lateat eo-
 rum confinium, & medium, vtriūsq; sit extremi. Iam ab animantium
 genere primū genus plantarū est. earūq; alia ab alia differt, eo q; ma-
 gis vitæ particeps esse videtur. vniuersum autē genus respectu corpo-
 rū cæterorū quæ anima vacāt, ipsum quasi animal est. at respectu anima-
 lis, inanime esse videtur. Sedenim digressus hinc ad animalia cōtinuus
 (vt modo dixi) procedit. sunt enim maris nonnulla, quæ ambiges ani-
 malne sint, an plāta. hæret enim, & detracta cōplura id genus intereunt.
 verbi gratia, pinne adhæret, vngues euulsi viuere nequeūt. deniq; genus
 vniuersum eorum, quæ testa integuntur, plantæ simile respectu gradiē-
 tiū animalū est. Quin & vis sentiēdi ita habetur, vt aliqua nullū eius in-
 diciū præbeant, alia leuiter & perobscure sentire videātur. Nonnul-
 lorum natura corporis carnosa est, vt eorū quæ tubera appellantur, aut
 vrticē. At vero spōgia omnino similis plātis est. Cæterū paruo quodam
 discrimine subinde alia præ alijs iam adipisci vitam motūq; videtur.
 Quod idem in muneribus etiā vitæ percipere licet. plantarū enim nul-
 lum aliud munus esse videtur, nisi quoad similem quæq; sibi faciāt alte-
 rā, videlicet quæ semine oriātur. sic animalium etiā quorundā nihil mu-
 neris præter generationē acceperis. vnde fit vt eiusmodi actiones sint
 omniū cōmunes. sed procedēte sensu, iā venerei coitus voluptate vita
 eorum discrepat, atq; etiam partus, enutriendæq; proles ratione. itaque
 alia simpliciter perinde vt plantæ, officio procreādi funguntur suis tē-
 poribus, alia in enutrienda etiā prole laborāt. sed cum perfecerint, desi-
 stunt: nec vllā insuper seruant societatem. Alia quæ prudētiora sunt, &
 plus memoriæ sortiuntur, ciuilius agunt cum prole. Prima igitur pars
 vitæ animalium in officio procreādi cōsistit, altera in alēdo. In his enim
 duobus, studiū omniū vitæq; versatur. Cibi autem differūt potissimū ra-
 tione materiæ, ex qua ipsa, quæ aluntur, consistunt. incrementum enim
 quibusq; secūdū naturam ex eadē, qua cōstituerint, materia fit. Quod au-
 tem secundum naturā est, id suauē contingit: sequunturq; omnia eam
 voluptatē, quæ secundū naturā est. Degunt igitur animalia locis disun-
 cta. alia nanq; terrestria, alia aquatilia sunt. quam differētiā trifariā intel-
 ligimus. aut enim recipiēdi aëris, aut aquæ ratione, altera terrestria, alte-
 ra aquatilia dicimus. aut q; apta natura sunt seruari temperamento al-
 terutri, quanq̃ aërem aquāq; non recipiant. aut etiam q; cibum pes-
 tant, versenturq; vtrobiq; diutius. complura enim cum recipiant aërē,

partūq; faciant in terra, cibum tamen à locis madidis petunt, versan-
 turque in humore partem maximam temporis. quæ sola vitam ambigu-
 am agere videntur. quippe quæ eadē, & velut pedestria, & velut aqua-
 tica statui possint.

De victu aquatiliū animantium.

Cap. II.

Teorum, quæ humore recipiunt, nullum vel pedestre,
 vel volatile est, nec cibum sibi ex terra petit: q̃q̃ multa
 spirabilis pedestrisq; generis humore gaudet, & ita nō-
 nulla, vt ne viuere quidē disclusa ab aquæ natura vale-
 ant. vt quæ marinæ testudines appellantur, & crocodi-
 li, & fluuiatiles equi, & vituli marini, atq; etiam ex mi-
 nori genere testudines lutariæ, siue mures aquatiles dicti, & ranæ. hæc
 enim omnia nisi aliquādiu spirent, intereunt. & parere, educarēq; solēt
 in sicco. Natura omniū maxime animalium superflua peculiarisq; del-
 phino, & si quid aliud tale, vel in cælaceo genere, vel in reliquo aquati-
 li, sit, vt balæna, & quæcunq; fistulam gerūt. hoc enim genus nec terre-
 stre tātum, neq; aquaticū facile dixerim. Siquidē terrestre, quod aërem
 recipit, aquatile, quod aquā secundū naturā, est. particeps nāq; est vtri-
 usque, cum & mare accipiat, reddatq; per fistulā, & aërem per pulmo-
 nem. habent enim hoc membrū, & spirant. Quā ob rem delphinus reti-
 bus apprehensus, breui tempore strāgulatur, vt qui spirandi facultatē
 amiserit: & foris vero diutius viuere potest mutiens, & anhelās modo
 cæterorum spirantium. quinetiā dormiens rostrum exerit supra mare,
 vt spiret. Sed in vtraq; diuisionis tā contrariorū parte collocari hoc ge-
 nus absurdū est. quā ob rem aquatile genus amplius distinguendū vi-
 detur. vt alia accipiant reddantq; aquā, ea causa qua spirantia aërē, quo re-
 frigerētur. alia propter cibum. Cum enim in humore cibum accipiūt,
 fieri nō potest, quin simul aliquid humoris admittatur, quod admissū,
 quo emittant, instrumentū habeāt, necesse est. Quæ igitur proportionē
 spirationis humore vtuntur, branchias habēt. quibus autem per cibum
 humor illabatur, ijs fistula in sanguineo genere data est. Mollibus etiam
 & crustaceis hoc idem adhibitū est. nam ea quoq; humorem propter ci-
 bum accipere coguntur: sed altero illo modo aquatilia sunt, tēperatio-
 nem corporis dico, & victum, vt quæ accipiant quidē aërē, sed in humore
 ætatē degāt, aut quæ accipiant quidē humore & brāchias habeant, sed ter-
 ram petant, vnde cibum accipiant. quale vnum adhuc tantūmodo no-
 uimus cordulum nomine. hic enim non pulmonē, sed brāchias habet,
 egressusq; cibum petit in terra. & quadrupes idem est, vt ad ambulan-
 dum idoneus. Horum autē omniū natura quasi peruersa videtur: sicut
 marium nonnullorū natura foeminā refert, foeminarū marem. exiguis
 enim quibusdam partibus suis natura animalū immutata plurimū to-
 to in corpore differre videtur. quod latissime in excisis patet. particula

enim quadam oblata, totum animal in feminam vertitur. quapropter in
 prima etiam ortus constitutione minime magnitudinis quoque immuta
 to, dummodo sit principale, efficitur ut alterum mas, alterum femina red- 40
 datur: atque si omnino tollatur, neutrum prodeat. Itaque terre etiam &
 aquatile esse modo utroque predicto parte animalis exigua immutata po-
 test, ut alia terrestria, alia aquatilia procreetur. & alia vitam simplicem agant,
 alia ambigua, propterea quod generatione suae constitutionis materia tali
 participarint, qualem sibi in cibo assumunt. charum enim cuique suauisque 45
 est, quod per naturam habetur, ut superius diximus. Sed cum animalia
 trifariam in aquatile & terrestre diuidantur, aut enim recipiendi aeris
 aquaeve necessitudine, aut corporis temperatione, aut tertio victus ra-
 tione, vitae prorsus discrimen pro his diuisionum membris consequetur.
 alia enim temperandi corporis gratia & victus ratione, atque etiam recipien- 50
 di aeris aut aquae necessitate ita degent, alia temperamenti victusque causa
 tantum. Igitur eorum quae testa operiuntur, nonnulla immota aluntur hu-
 more dulci, & potulento, qui per spissa transmittitur, cum tenuior ipse mari
 concocto eliciatur, quemadmodum & primo naturae ortu instituuntur.
 Dulcem autem contineri humorem in mari, atque ita transmitti & percola- 55
 ri, constat eo experimento, quo si ex cera vas tenui latere finxeris, idque
 annexa linea in mare demittas inane die ac nocte una, humoris copiam
 dulcis intra se colliget. Vrticæ pisciculis forte incidentibus vescuntur.
 os in medio habent, quod in maioribus euidentius est. Meatum etiam ut
 ostreae, quo excrementum secedat, habent parte superiore. Vrtica enim 60
 ipsa quasi ostreorum caro esse videtur inclusa saxo, perinde ut testa pas-
 tellæ etiam secedunt absoluentes sese, ut vescantur. Quae autem mobilia eademque
 carne vescuntur sunt, ijs victus ex pisciculis est, ut purpuris. sunt enim car-
 niuoræ, & quidem esca huiusmodi capiuntur, quam ijs etiam quæ ma-
 ri pullulant, alliciuntur. Testudines marinæ conchulas petunt. habent 65
 enim os omnium robustissimum, quicquid namque in os cæperint, siue la-
 pidem siue quoduis aliud, perfringunt, ac deuorant. exeunt etiam in
 terram & pascunt herbam. laborant plerumque & intereunt quoties innatas
 siccat sole. deferri enim in gurgitem facile nequeunt. hic idem vescen-
 di modus crustaceis est. nam ea quoque omniuora sunt. quippe quæ & la- 70
 pillos, & limum, & algam deuorent, atque etiam stercus, ut cancri saxatiles.
 carnes etiam nimirum appetunt. Locustæ vel pisces maiores conuincere pos-
 sunt. euenit usu, ut locustis polypi superiores sint: & adeo, ut si eisdem in
 retibus senserit locusta polypum, præ metu emoriatur. Congros locustæ
 conuincunt. nam elabi non queunt propter crustæ asperitatem. Congri po- 75
 lypos superant, sed edere non possunt. lzue enim & lapsum polypi cor-
 pus usum hostis effugit. Mollia vero carniuora omnia sunt. Pascuntur
 locustæ venatu pisciculorum circa sua cubilia, quæ in alto locis asperis,
 saxosis, cauernosisque faciunt. quicquid cæperint ori admouet suo forci-

80 pe, ut cancri. incedit locusta sua natura antequam, cum nihil metuit demissis
 in latera cornibus: at ubi metuit, fugit retro, longèque sua cornua porri-
 git. Dimicant inter se more arietum cornibus, quæ extollentes vibrantesque
 feriunt aduersariū. sed vniuersæ etiam plerumque tanquam gregis collegium visun-
 tur. Talis viuendi modus eorum est, quæ crusta operiuntur. In mollium ge- 85
 nere lolligines atque sepia pisces vel maiores euincunt. Polypi conchu-
 lis maxime extringentes carunculas vescuntur. unde fit ut eorum cubi-
 lia cognoscant, qui venantur, congerie testarum. Quod autem nonnul-
 li aiunt polypum seipsum esse, falsum est, sed aliqui sua brachia corrosa
 habent à congris. pisces omnes foeturam suo tempore deuorant. Reli- 90
 qua victus ratio non eadem omnibus est. alij enim carniuori tantum sunt,
 ut cartilaginei, ut congri, hiatulæ, thunni, murenæ, lupi, denticæ, amia,
 cernuæ. Mulli vero & carne vescuntur, & alga, & concha, & cæno: ca-
 pitones cæno: dasquilli cæno, & stercore: scarus, & oculata alga: salpa
 stercore & alga: porrum etiam petit, & cucurbita capitur. quod ei ex om- 95
 nibus vni euenit. alter etiam alterum sui generis edit, excepto mugile,
 sed maxime congri. Capito, & mugilis soli carne omnino abstinēt. cu-
 ius rei argumentum est, quod neque in ventre tale quid unquam habentes ca-
 piuntur, neque esca in eos ex carne vitimur, sed ossa panis. Vescitur mugi-
 lis vnusquisque alga atque arena. Capito, quem aliqui labeonem vocant, 100
 litoribus gaudet. alter generis eiusdem transitoranus est, qui non nisi
 mucore vescitur suo, quam ob rem semper ipse ieiunus est. Pascuntur
 limo omnes capitones, quo fit ut graues & sordidi sint. pisces ipsi nullum
 omnino edunt, & quoniam versari in limo solent, efferunt se, vrinanturque
 sæpe, ut corporis sordes abluant. Oua foetusque eorum à nulla belua vio- 105
 lantur, quapropter copiosa existunt. sed cum adoleuerint, tunc à cæte-
 ris piscibus corripuntur, maximèque ab archano. Gulosus omnium ma-
 xime mugilis est, atque insatiabilis. quocirca ventre distento grauescit, &
 nisi ieiunus sit, heret iners. Cum hic metuerit, caput abscondit, quasi cor-
 pus totum occultet. dentex etiam, ut dictum est, carne vescitur, & mol- 110
 lia appetit. euenit plerumque & huic, & hiatulæ, ut cum pisces minores inse-
 quatur, veter procidat, propterea quod piscium venter iuxta os positus est,
 nec gula subest. alia igitur, ut dixi, carniuora tantum sunt, ut delphinus,
 dentex, aurata, ut cartilaginea, ut mollia. Alia magna ex parte luto vi-
 uunt, & alga, & musco, & eo quod caulium vocant, & enascente materie: 115
 ut fuca, gobio, omnes saxatiles. Fucæ quæ cætera abstinēt carnem, tamē squil-
 las sæpenumero appetunt. sed alter etiam inuadit, ut dictum est, alterum, ma-
 iorumque minores sunt præda. argumentum ut carne vescantur, est quod
 esca huiusmodi capiuntur. Amia, thunnus, & lupus magna ex parte
 carne aluntur, sed algam etiam tangunt. Sargus nulli reliquias sequi- 120
 tur. nam ubi ille luto excitato abiit (fodere enim potest) hic descendit
 & pascitur, imbecillioresque ne eodem adnatet, arcet. scarus vnus inter pi-

scēs ruminare quadrupedū ritu videtur. Cæteris piscibus captura minorum à fronte agitur ore, vt solent meare, at cartilaginei, & delphini, & omnes cætaei generis resupinati corripunt. habēt enim os subter. vnde fit, vt periculum minores facilius possint euadere. Alioquin pauci admodum seruarentur. quippe cum delphini celeritas, atq; edendi facultas mira esse videatur. Anguillæ paucæ quædam, certisq; locis vescūt limo, atq; edulijs, si quis apponat: sed plurimæ dulci humore viuunt. idq; qui viuarijs anguillarijs dant operā, seruāt, vt q̄maxime pura syncerāq; sit aqua, affluens semper, & effluens per ripas, vbi viuaria ex-
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

De victu auis, & quæ carniuoræ, quæ frugiuoræ, quæ ve omniuoræ sunt, quæ item cibum è terra, quæ ex aquis petunt. Cap. III.

N auis genere, quibus vngues adūci, omnes carniuoræ sunt. fruges autem ipse, etiā si in os indideris, nequeunt deuorare: vt genera aquilarum omnia, milui, accipitres ambo, id est palūbarius & fringillarius, qui multum inter se magnitudine differunt, atq; etiam buteo, qui miluo equiparatur magnitudine, semperq; ipse cer-
 5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

re nō adunco, quæ carne vescatur: vt hirūdo. aliqua vermiculos petūt: vt fringilla, passer, rubetra, luteola, parus. cuius genera tria sunt. fringillago quæ maior est, quippe quæ fringillā æquet. alter mōticola cognominē est, quoniā in mōtibus degat, cui cauda lōgior. tertius magnitudine sui exigui corporis discrepat, quāq; cetera similis est. Itē ficedula, atricapilla, rubecula, siluia, curuca, asilus, tyrānus. cui corpus non multo
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

μεγαλόφωτος, id est, atricapilla. quam eandē putant cū ficedula.

utriq; dorsum ceruleū. Trochilus etiā hoc loco ponendus est. Sed apud mare alcedo quoq; versatur, & carulus. necnō cornices litora petūt, & quæ vnda eiecerit animalia, tangunt. nā & his natura omniuora est. cū etiā gauia alba, & fulica, mergus, & rupex victitant apud mare. palmipedū grauiore circa lacus & amnes versantur: vt anas, olor, phalaris, 60 vrinatrix. Ad hæc bosca similis anati, sed minor. & qui coruus appellatus est, cui magnitudo q̄ta ciconiæ, sed crura breuiora, palmipes, nātānsq; est, colore niger: insidet arboribus, & nidulatur in ijs, hic vnus ex hoc genere. Item anser maior, anser minor, qui gregatilis est, vulpāser, capella, penelops, aquila dicta marina, & mare adit, & lacum. Multæ 65 etiam herbis vescuntur. Alites vncæ tum cætera, quæ superare possunt animalia, tum aues aggrediūtur, sed nō sui generis. carniuoræ sūt modo piscium, qui plærunq; sibi cognatos rapiūt. Genus auiū cum omne potu exiguo contentū sit, tum ad uncis nullus omnino. vsus bibēdi est, præterq̄ paucissimis quibusdam, quæ & ipsæ raro vtūtur, qualis potissimum tinunculus est. miluus etiam visus est bibere, quanq̄ raro. 70

De victu serpentū cæterorūmq; animalū cortice intestorū. Cap. III.

Enus animalū cortice intestum, vt lacerti, & reliquæ huiuscemodi quadrupedes, atq; etiam serpentes omniuorum est. nam & carnem edunt, & herbam. Serpentes omnium maxime animalium vel cupediæ dediti sunt: sed desiderium his quoq; bibendi exiguum, & reliquis, quibus pulmo fungosus est. qualem omnia habent quæ oua pariunt, & quibus parum sanguinis est. Serpentes vini incontinētes etiam sunt. proinde viperas aliqui vino cum fctilibus ad sepes disposito venantur. ebrizæ enim capiuntur. sed cū serpentes carniuoræ sint, quicquid caperint succo exueto, reliquū totum per meatū sui secessus emittunt. quod idem omnia ferè id genus animalia faciūt, vt aranei: sed his foris sugendo euaporare mos est, serpētibus intus in ventre. accipit serpens vndelibet quod datur, siue auis siue belua est. oua etiam deuorat, sed cum acceperit reducit, & vsq; eò retractat, quoad partem nactus postremam è directo constituat. tum colligit se, in breuēq; cōtrahit, vt quod inditum supra tenetur, in vnum extēto corpore deducatur. quod propterea ita facit, quia gulam tenuem habet, & longam. diu & serpentes & phalāgia viuere possunt sine cibo. quod ex ijs quæ pharmacopolæ, id est, pigmentarij alunt, perpendi potest. 15

De victu lupi, vrsi, leonis, eorūmq; quadrupedum quæ ex lacubus, fluuijsq; victum petunt. Cap. V.

Quadrupedū quæ animal generant, syluestres, eadēmq; serratæ dentibus, carne omnes vescūtur: nisi quod lupos aiunt terrā quandam cū esuriunt, edere. hoc igitur peculiare luponū sit, herbas autem non alio tempore tangunt: nisi cū morbo laborant. quod

modo & canes herba ingesta euomunt, atq; ita purgātur. Lupi hominē illipotius petunt, qui inertes & vnipetæ quidem sunt, q̄ qui venatores. Quā autem alij glanū, alij hyēnam appellant, corpore nō minore q̄ lupus est, iuba qua equus, sed seta duriore, longiorēq; & per totū dorsum porrecta. molitur hæc insidias homini. canes etiam vomitionē hominis imitādo) capit, & sepulchra effodit humanæ auida carnis, ac eruit. Vrsus animal omniuorū est, quippe qui & fructus arborū, quas cōscendit corpore lubrico edat, & legumina, & apes perfringēs alueos, & cæcros, & formicas. carne etiā vescitur. viribus enim suis cōfidens inuadit nō solū ceruos, sed etiā sues feros, si clām, repentēq; potuerit agere. taurū 15 aperto Marte aggreditur cōserta iā pugna, sternit se resupinū, dūmq; taurus ferire conatur, ipse suis brachijs amplectitur cornua, ore morsū armis defigit, prosternitq; aduersariū. Ingredi vel duobus innitēs pedibus erectus aliquādiu potest. carnes omnes præmaceratas, & propemodum putres comedit. Leo vescitur quidē carne ritu cæterorū syluestriū ferratorū, sed cibo incōtinenter admodū vitur. Multaq; deuorat solida sine vllō dissectu, mox nihil triduo, aut certè biduo edit. ferre enim inediā potest, vt qui iam ad multā satietatē repletus est. parū bibit, excrementū raro emittit, tertio die vel vtcūq; accidit, egerit, idq; durū, aridū, & simile vt canis. flatū etiā alui acerrimū emittit, & vrinā grauiter olētem. vnde fit vt canes arbores odorētur. mingit enim crure elato, vt 25 canes ad stipites. sædū quoq; odorē in cibo relinquit ex suo halitu. proscisso nanq; leone interiora grauiter olēt. Sūt inter quadrupedēs ferāsq; quæ victū ex lacu & fluuijs petāt. At vero à mari nullū, præterq̄ vitulus marinus. sunt etiā in hoc genere fiber, satherium, satyrium, lutris, latax, 30 quæ latior lutre est, dentelq; habet robustos. quippe quæ noctu plærunq; egrediens virgulta proxima suis dentibus vt ferro, præcidat. lutris etiā hominem mordet, nec desistit, vt ferunt, nisi fracti ossis crepitū senserit. Lataci pilus durus, specie inter pilum vituli marini & cerui.

Quæ animalia labendo, quæ sorbēdo, quæ ve mordēdo bibāt, quibusq; rebus cornigera omnia pascātur, necnō de victu suis. Cap. VI.

lbunt, quibus dentes serrati, animalia lambendo: atq; etiam nōnulla ex non serratis, vt mures. Quibus autē cōtinui, sorbendo: vt equi, & boues. vrsus neq; sorbendo, neq; lambendo, sed morsu. auiū cæteræ sorptu. Sed quibus collum est longū, intermittūt, capūtq; resupinant. Porphyrio vnus, morsu. Cornigera animalia tam fera q̄ vrbana, & quibus dētes serrati non sunt, omnia fruge herbāq; vescūtur, nisi vehemēter esuriāt, siue excepto. qui minime herbę frugūmq; appetens est, sed radicū maxime ex omnibus animalibus, quoniā rictu 10 aptissimo ad id negocij est. facillime etiā omniū idē hoc animal ad quod uis pabulū assuescit, & celerrime quoq; in pinguedinē proficit pro sui k. iij.

corporis magnitudine. sexaginta enim diebus pinguescit. quantū autem profecerit, ij cognoscunt, quibus ea res curæ est, vbi ieiunium ad saginam constituerint. pinguescit fame præfatigatus triduo. & cætera quoq; omnia ferè melius præfatigata fame pinguescunt. saginant à triduo iam, qui sues obefant. Thraces per saginam, cum primo die potū præbuerint. post interposito vno die præbent, tum duobus, deinde triduo, atq; ita subinde augendo numerū vsq; in septimū curant. pinguescit hoc animal hordeo, milio, ficu, glande, piro, cucumere. Sed maxime tum hoc, tum cætera, quibus venter calidus est, quiete immotioneque pinguescunt. ceterū sues pinguiorē redduntur, etiam cū in luto se volutant. pascere gregatim pro ætate velle videntur. lupo etiam sus obistere repugnareq; potest. Sexta pars ponderis quantum pōderarit viuus, absumitur occiso in pilos, sanguinē, & reliqua id genus. Tam sues q̄ cætera animalia omnia solēt cū lactantur extenuari. hæc ita se habent.

¶ Quibus rebus pascatur boues, & de eorū incremento. Cap. VII.

Boues & fruge & herba vescuntur. pinguescunt his, quæ flatū cient, vt eruo, & faba fresa, atq; etiam ipsa fabarū herba. Et seniores, si cute incisa spiritum adigas, deinde præbeas pabulum, pingues facies. Ad hæc hordeo, vel integro, vel pinfito, & à gluma separato pinguescunt, & dulcibus, vt ficu, & passā. vino etiam & frondibus, vmi, sed præcipue sole & lotionē calidæ aquæ. Cornua iuniorum tepefacta in cera flectuntur, ducunturq; facile, quò volueris. nec pedum dolores sentiunt, si eorum cornua illinantur cera, aut oleo, aut pice. laborant armenta vehemētius pruina sollicitata, quàm niue. Augentur iuuentæ amplius, cum plus temporis expertes veneris degunt. Quam ob rem terræ Epiri incolæ, quas pyrrhicas vocant, annis nouem intactas venere seruant, vt incrementum ampliter capiant, & setauras nūcupant. has numero quadringentas esse, & proprias regis accipimus, nec posse viuere locis alijs, quāquam tentatum ab aliquibus est.

¶ De pastu & potu equi, muli, & asini. Cap. VIII.

Qui, muli, & asini fruge herbāq; vescuntur, sed maxime potu pinguescunt. Iumenta enim pro aquæ, quā bibāt, vsu, suo fruuntur pabulo, & quod minus potū aspernatur, id appetētius pabuli est, & plenius obefatur. Farrago pilum expolit, cū frugibus grauida est: sed duris iā horrens aristis inutilis est. herbæ medicæ prima falsi vitio datur, & cū fœtida aqua rigatur, incōmoda est. Boues clarā bibere gestiūt: at equi, vt cameli, turbulentā & crassam suauius bibūt. quippe quæ ne ex fluuio quidem prius hauriāt, q̄ pede inturbent, possunt vel ad quatuor dies tolerare sine potu, mox bibunt q̄ multum.

¶ De pastu, & potione elephāti, deq; ætate eiusdē, & cameli. Cap. IX.

Lephātus eodem pastu modios Macedonicos nouem, quod plurimum, edere potest. Sed tantum dare periculosum est. sex aut septem dedisse modios in vsu frequenti satis est. sed farinæ nō plus, q̄ quinq; vini etiam quinq; mares, quæ mensura hæminas continet sex. Iam quidam amphoras aquæ mensuræ Macedonicæ quatuordecim eodem hausit potu, & rursus à meridie eiusdem diei octo. Viuit magna pars camelorum annos triginta, sed multo plures nonnullæ. nam vel ad centesimum annum facultatem viuendi protrahūt. Elephantem alij annos ducentos viuere aiunt, alij trecentos.

¶ Quibus herbis oues & capræ vescantur, & de causa impinguationis earundem. Cap. X.

Ves & capræ herba vescuntur. pascere oues sedulæ atq; stabiles solent. Capræ loca crebro permutāt, summāq; tātū contingūt. pinguescit potissimū ouis ex potu. quā ob rē æstate salē dare die quinto soliti sunt, singulis cētenis singulos modios. sic enim pecus incolūme atq; pīguius redditur, frequēs igitur salis vsus cōpertinet, quādo & paleis copiā salis admiscēt, vt sitibūdæ plus aquæ hauriant: & autūno cucurbitā sale contactā afferūt. quod lac etiā auget. & agitata quoq; meridie plus postmeridianis bibūt. fœtis distenta vbera pendēt, quibus salis abūdē est. opimat pecus olea, oleaster, aphaca, palea, herba, quæ omnia efficaciora sunt ex salisugine respersa. pinguescunt & hæc plenius præfatigata inedia triduo. Aqua ouibus autūno cōmodior aquilonia, q̄ austrina est. & pascua ad solis occasum spectantia profunt. itinera & labores extenuant. iudicant pastores ouē validiorē, cū hibernis temporibus pruinam, quā suscepit, seruat. nam quibus viriū minus, parum præ sua imbecillitate cōstantes discutunt suo motu quantum suscepint. caro cuiusq; quadrupedis deterior est, cū locis palustribus q̄ editioribus pascit. Sūt porro frigoris patiētiores, quibus cauda āplior, q̄ quibus porrectior, & glabræ exutiores q̄ vestitiores. & crispæ etiam algoris impatiētes sunt. Valēt melius oues, q̄ capræ: sed robustiores capræ q̄ oues sunt. ouīū quas lupo occiderit, pelles ac vellera, & facta ex his vestis lōge q̄ cætera aptiora sunt ad pediculos procreandos.

¶ De pastione & potu insectorum. Cap. XI.

Insecta animalia quibus dētes, ōniuora sūt. Quibus autem lingua, tantū humore vndiq; eliquando sua lingua vescuntur. quorū alia ōniuora sūt, quibus gustus omnīū saporū est, vt muscæ. alia sanguiuora, vt tabani, & asili. alia succis plātārū & fructuū viuūt. Apis vna nullis putidis assidet, nec vititur alio cibo q̄ dulci. Aquā etiā libētissime inde hauriūt, quā synceri, clarissimiq; fontes scaturiūt. Talis animalīū victus est.

k.iiij.

Græcum exemplar habet ἀγέ, id est capræ.

ἐκχυλίζοντα, eliquando, exugendo

De actionibus animalium, & rebus in quibus eadem versantur. Cap. XII.

Actio autē, & omne eorū negocium in coitu, procreatione, atque victus solertia versatur: necnō ad frigora, aestus, mutationes deniq; tēporū pertinet. inest enim in omnibus sensus natiuus mutationis factæ frigore, aut calore. Itaq; ut homines alij domicilia hieme repetūt, alij qui amplioris prouinciæ principes sunt, sedē pro tēpore mutant, vt moram æstate locis frigidis, hieme tepidis trahāt: sic bruta quæ loca possunt permutare, faciūt. Atq; alia subsidiū in ipsis cōsuetis sibi locis cōperiunt, alia peregre proficiscuntur. Iam ab autūnali æquinoctio ex Ponto locisq; frigidis fugiunt hiemē futurā. à verno autem ex tepida regione, ad frigidam sese cōferunt, æstus metu futuri. & alia de locis vicinis discedūt, alia de vltimis propē dixerim, vt grues faciūt, quæ ex Scythicis cāpis ad paludes Aegypto superiores, vnde Nilus profluit, veniūt. quo in loco pugnare cū pygmæis dicūtur. non enim id fabula est, sed certē genus tum hominū, tum etiā equorū pusillū vt dicitur, est. degūtq; in cauernis, vnde nomē Troglodytæ à subeūdis cauernis accepere. Plateæ etiā migrant, & de Strymone amne ad Istrū aduolāt, prolēmq; ibi faciunt. abeunt vniuersæ, ac priores expectāt posteriores, propterea quod vbi montē superarint, videri priores à posterioribus nequeāt. Quinetiā pisces modo eodem, alij ex Pōto, aut in Pontum tranant. alij per hiemem ex alto in litora teporis gratia veniūt. cōtrā æstate ex litore in altū vitantes æstū discedūt. Aues quoq; imbecilliores hiberno & gelido tēpore discedūt in cāpos, vt tepore potiātur, æstiuo autem repetunt montes, vt æstu careāt. semper quæ imbecilliora sūt, prius vtrauis ratione discedūt. Iam scombri anteq; thunni. coturnices anteq; grues. altera enim Augusto: altera Septēbri mēse incipiūt. sūt profecto ōnia pinguiora quæ de locis discedunt frigidis, quàm quæ de calidis: vt coturnices autūno, q̄ vere sunt pinguiore. Fit enim, vt simul de locis frigidis, & tēpore calido discedatur. Sunt etiā veneris appetētiora verno tēpore: cūmq; ex tepido discesserūt. sed auiū, grues vt dictū est, ex vltimis in vltima abeūt. volant flatu secūdo. quod de lapide narrāt falsum est. lapidē enim eas tenere fulcimēto. quem, vbi deciderit, accipi ytilem ad auri probationē aiunt. Palumbes etiā discedunt, & liuiæ, nec hibernare apud nos patiuntur, atq; etiam turtures, & hirundines. Sed colūbæ manent. Coturnices quoq; discedūt, nisi pauca locis apricis remanserint. quod & turtures faciūt. volant gregatim, tum palumbes, tum turtures, cū accedunt, & cum suo tēpore abeunt. Coturnices cū ceciderint, si serenum sit, aut aquilonium tempus, sociantur, & prospere degunt: sed si austrinum, moleste, propterea quod parum volāt, humidus enim grauisque auster est. Quam ob rem qui aucupantur,

austrum, nō aquilonem obseruant. omnino ægre propter sui corporis pondus volant. sunt enim corpore grandiore q̄ suis pennis deferri possint, vociferantēsq; ob eam rem volant. laborant enim quasi oppressæ onere. cum hæc adeunt loca, sine ducibus pergunt. at. cum hinc abeunt, ducibus lingulaca, oto, & matrice proficiscuntur, atq; etiam cynchramo. à quo etiam reuocātur noctu. cuius vocem cum senserint aucupes, intelligunt parari discessum. matrix forma perinde ac aues lacustres, est. atq; etiam lingulaca, quæ linguam exerit prælongam, vnde ei nomen. otus noctuæ similis est, pinnulis circiter aures eminetibus præditus, vnde nomen accepit, quasi auritum dicas. nonnulli vlulam eum appellant, alij asionē. blatero hic est, & hallucinator, & planipes. saltātes enim imitatur. capitur intentus in altero aucupe, altero circumeunte, vt noctua. omnes deniq; aues vncē breui sunt collo, & lingua lata, aptæque ad imitandum. Nam & Indica auis, cui nomen psittacē, quam loqui aiunt, talis est: & loquacior cum biberit vinum, redditur. Gregales ex auib; sunt grus, olor, platea, anser minor.

De actionibus piscium, quorundamque terrestrium in fugiendis aduersis. Cap. XIII.

Piscium alij, vt dictum est, discedūt ab alto ad litus: & cōtrā de litore in altum, fugientes exuperantias caloris & frigoris. Sed præstant pelagicis litorales, quippe qui cibo copiosiore meliorēq; potiantur. quā enim sol ingruit, plura exeunt, vt fit in hortis. nam & lituus niger propius terram oritur, alter similis erraticis est. Tum etiam bene ex calido frigidōq; temperata sunt loca maris terrena. quo fit vt & caro eorum piscium magis cōstet: cum pelagiorū humida mollis solutāq; sit. Litorales sunt dentex, scarabæus, cernua, aurata, mugilis, mullus, turdus, draco, pulcher, gobio, atq; omne saxatile genus. Pelagij sunt pastinaca, genūsq; omne cartilagineum, & congrorum albicantiū genus, & hiatula, rubelio, glaucus. pagri autē, scorpiones, cōgri nigrantes, murenæ, cuculi ambigūt. Sed discrimen horū diuersitate etiam locorum ac temporū existere potest. Vt apud Cretam insulam gobiones, omnēq; saxatile genus satis pinguescit. Thunnus etiam post arcturum melior est. Iam enim eo tēpore ab infestantis asili agitatione requiescit. quæ facit, vt sit in æstate deterior. Quinetiā maritimis lacubus genera plura pisciū marinorū gigni apertū est: vt salpam, auratam, mullum, alios ferē plurimos. amias etiam in Alopeconneso reperies. & in Bistonide lacu plurima genera habentur. Monedula magna ex parte non subeunt Pontum, sed in propontide trahunt æstatem, & pariunt: hiemem in Aegeo. Sed thūni, limariæ, amia subeunt Pontū vere, æstatēq; ibi traducunt. & reliqui ferē plurimi fusanei & gregatilis generis eodē transeunt. est sanē plurima pisciū pars gregatilis. nec vllus grex caret ducē.

ἐπαμφοτε
ρίζουσιν.
ambigūt, sci
licet an lito
rales an pela
gij.

ἐξω γὰρ φω
καί νης καὶ
Δελφίνος,
ὅθεν ἐμ' ἐσι
τῷ. Plinius
sic. Sed in Pō
tū nulla in
trat bestia pi
scibus male
fica, præter vi
tulos et par
uos delphi
nos.

petunt autē Pontū pastus gratia, qui vberior & cōmodior ibi propter
aquarum dulcium admixtionē suppedatur. beluæ quoq; magnæ pau
ciores ibidem sunt. nam excepto delphino & phocæna, quam tirsionē
interpretor, nihil in Ponto maleficum est. nec delphinus hic magnus
est: q̄q̄ extra, vbi aliquantum processeris, magni habeantur. Tum itaq;
victus, tum etiam partus gratia Pontum subeunt. Sūt enim ibi loca ad
partitionem aptiora: & humor dulcior, ac potulentior fœtū melius edu
cat. Sed cum pepererint, & proles iam adoleuerit, exeunt post Vergili
as statim: & si hiems austrina sit, tardius: si aquilonia, citius propter se
cundi flatus cōmoditatem. prolēq; adhuc parua apud Byzantium ca
pitur, vtpote cū longior mora in Ponto non fuerit. Sed de ceteris & cū
adeunt, & cū exeant constat. Sarda autem vna, cum adit, videtur & capi
tur: sed exiens nusq̄ visa adhuc est. quod si qua apud Byzantium aliqua
do capiatur, piscatores sua retia lustrant propter exitus insolentiā. cu
ius rei causa est, q̄ solē ipsæ subeunt Istrum amnem. Vnde fisso flumine
per abditum terræ meatum defluunt in Adriam sinum. argumēto est,
q̄ ibi contrā euenit q̄ in Ponto, exeuntes enim semper capiuntur, sub
euntes nunq̄. Thunni dextrorsum terram contingentes subeunt: sed
remeant contrā, leuū enim in latus se admovent. quod propterea fa
cere dicuntur quia dextro oculo clarius vident sua natura: leuo hebe
tius. fusaneis, de quibus loquor, interdiu meare, noctu quiescere in mo
re est. pascuntur etiam nocte, nisi luceat luna. ita enim faciunt iter, nec
volunt quiescere. Quidam vsuperiti rei marinæ nihilo eos moueri, sed
quiescere à bruma ad æquinoctium vernum, vbiq; id temporis sint,
asseuerant. Monedulæ subeuntes Pontum capiuntur, exeūtes autem
minus. optimæ in Propōtide sunt, anteq̄ pariant. At cæteri fusanei ex
eūtes potius capiuntur, & optimi per id temporis sunt. Cum vero adeūt
Pontum, proxime Aegeum pinguissimi capiuntur. quod subinde ascē
derint magis, eō macilentiores fiunt. sæpe etiam flatu austrino vehemē
tius occurrente fit, vt cum monedulis & scombris exeant, ac mari infe
riore magis quàm circa Byzantium capiantur. discessum sedisq; muta
tionem hoc modo faciunt. Hic idem affectus terrestribus etiam eue
nit, cum se abdunt, & latent. hieme enim latebras subeūt, tempore iam
tepidiore exeunt. ratio vero & latendi & patendi cōmunis animalium
ea est, vt sibi contra vtriusq; exuperantiam temporis opitulentur. latet
aliquorum genus totum, aliquorum partim latet, partim non latet. Te
sta enim intacta omnia latent, vt in mari purpura, buccinum, omnēq; id
genus. Sed absolutorum latibulum euidentius est. cōduntur enim se
cessu, vt peccines facere visuntur: aliqua leuiore quodā tegmine super
imposito delitescunt, vt cochleæ terrestres, id est limaces. & adherentiū
mutatio incerta est. Non tamen eodē tempore omnia latēt, sed limaces
hieme. purpuræ, & buccina, canis exortu dies circiter tricenos cōdun

tur. Peccines etiam tempore eodē. sed eorum plurima sanē latent, &
algore urgente, & æstu.

Quo tempore insectorum genera sese abscondant, aut æstus
aut hiemis impetu. Cap. XIII.

Insecta penē omnia conduntur, præter ea quæ vitam
in domicilijs cum hominibus agant, quæque prius in
tereant, quàm annum tempus excedat. latēt hæc hic
me, alia diutius, alia quādiu algor vehemens est, vt
apes. nam ipsæ etiam cessant, & latent. cuius rei argu
mentum, quod minime cibum sibi appositum gustare
videntur. & si qua erepserit, ieiuna spectatur ventre translucēte, nul
lōque penitus contento, quod manifestum sit. Quiescunt ab occasu
Vergiliarum, vsque ad ver. conduntur autem quæque locis apricis ab
dita, & vbi sibi cubile constituere tutius solent.

De genere serpentum quod hieme additur, deque nonnul
lis piscibus qui hieme frigoris causa conduntur, quiq; æsta
te propter calorem. Cap. XV.

Sanguinei quoq; generis multa se condunt, vt ea quæ
intecta cortice sunt, serpētes dico, lacertos, stelliones,
crocodilos fluuiatiles. Mensibus quatuor frigidissi
mis hæc latent: nec per id tempus quicquam come
dunt. Cæteræ quidē serpentes cauernas subeunt ter
ræ. Sed viperæ sub saxis conduntur. piscium etiam cō
plures latere nouimus, sed apertissime hippurum, quē equiselem no
minauimus. & coruulum siue graculum per hiemem. nam hi soli nunq̄ ca
piuntur, nisi certis quibusdam temporibus, eisdēq; semper, cū cæteri
omnes ferē semper capiantur. Murena etiam latet, & cernua, & cōger.
Saxatiles vero coniugatim mares cum fœminis conduntur, quomodo
& fœtificare solēt: vt turdi, merulæ, pērcæ. Thunni etiam latent præaltis
gurgitibus hieme, pinguescuntq; à latibulo maiorem in modū. capi in
cipiūt Vergiliarū ab ortu ad arcturi occasum vltimum. reliquo tempo
re quiescūt latētes. capiūtur nonnulli ex his, cæteri q; latentibus tempo
re sui secessus, cū se moueant locis tepidis, aut si temporis insolite quie
res contingant. Prodeunt enim aliquantulo de suo cubili pastū: & præ
cipue plenilunio. sunt magna ex parte sūauissimi, cum latent. Primadē
in cœno se abdunt. cuius rei argumentum est q̄ neque eo tempore ca
piuntur: & dorso fœculento, pinnisq; adductis, oppressisq; spectantur.
Verno autem tempore prodeunt, & appropinquāt ad terrā coeuntes,
parientēsq; quo tempore fœtu grauidę capiuntur, tempestiuēq; tantis
per esse putantur. Autumno vero & hieme deteriores sunt. simul etiā
mares pleni semine genitali, lacte appellato, per id tempus cernuntur.
itaque præstant ad vsum. prole adhuc parua difficile capiuntur: adul

tiore, iam larga captura propter infestum alicui stimulum est. latent alia in arena, alia in luto ore tantum detecto. plurima tempore conduntur solum hiberno, ut crustata, & pisces saxatiles, & raie, omneque cartilagineum genus, diebus scilicet frigidissimis. quod ita esse eo argumento constat, quod minime cum calor est, capiuntur. sed piscium nonnulli aestate etiam latent, ut glaucus hic enim per id tempus se abdit circiter dies sexaginta. Asellus etiam latet, & aurata plurimum temporis. asellum latere indicio esse videtur, quod longum interposito tempore capiatur. Pisces vel aestate latere documento illo probatur, quod temporibus siderum fiant capturae, & praecipue caniculari. mare enim per id tempus evertitur. quod latissime apud Bosphorum patet. limus enim in summa effertur, piscesque innatant. aiunt etiam si gurgitum ima saepius terantur, plures eadem sagena capi secundo ictu, quam primo. Tum etiam magnis imbribus multa apparent animalium genera, quae ante vel nunquam vel raro visa fuerint.

De auibus quae hieme occultantur.

Cap. XVI.

Vium etiam complures conduntur, non ut aliqui putant, paucae. nec omnes ad loca tepidiora abeunt: sed quibus loca eiusmodi sunt vicina, solitae sedi, ijs eodem sedere libet, ut & miluos & hirundines agere animaduersum est. Quae autem procul locis eiusmodi morantur, non mutant sedem: sed se ibidem condunt. Iam enim visae sunt multae hirundines in angustijs conuallium nudae, atque omnino deplumes. milui etiam de eiusmodi locis euolasse, comprimunt apparerent, visi sunt. Latibulo genera distinguere vel adunca vel rectunguia non possunt. nam & ciconia latet, & merula, & turtur, & alauda. de turture quidem maxime omnium constat. nemo enim propere dixerim vidisse per hiemem uspiam turturem dicitur. latere autem incipit praepinguis, & quandoque pennas in latebra dimittit, tamen pinguedinem seruauit. palumborum aliqui latent, aliqui non latent: sed cum hirundinibus abeunt. turdus etiam latet, & sturnus, & ex genere vincto miluus paucis quibusdam diebus, & nocturna.

De quadrupedibus quae hieme lateant, deque ijs quae senectutem exuant.

Cap. XVII.

Quadrupedum quae animal generant, hystrices conduntur, & ursi: sed utrum propter frigus, an alia de causa ambigitur. pinguescunt ursi per id tempus, tum mares, tum foeminae vehementer, ut mouere sese facile nequeant. parit etiam foemina eo tempore, & tandiu latet quo ad tempus sit, ut suos catulos in apertum producat. quod verno tempore mense a bruma tertio facit. Sed quod minimum, dies circiter quadraginta latet. ex quibus bis septem ita sopitur, ut se nihilo moueat. reliquis postea pluribus latet quidem, sed mouetur,

10 & surgit. foetu grauida ursula, vel a nemine vel a paucissimis capta est. tempore sui latibuli hoc animal nihil edere certum est. quippe quod neque exeat, & captum ventris intestinorum inani videatur. Narrat eius intestinum per inedia ita coniuere, ut adductum propere cohaereat. Itaque ursum latebra egressum primum herbam, arundinem dictam, degustare, ut intestinum laxetur, & hiet. Glires etiam latet in ipsis arboribus, pinguescuntque per id tempus vehementer. itidem mures Pontici generis. Nonnulla ex ijs quae conduntur, exiunt id, quod senectus vocatur. quod cutis vltima est, & primi ortus operculum. Sed in pedestri viuiparo genere de ursulo, qua de causa lateat, ambigitur, ut dictum iam est. Cortice infecta maxima ferere sui parte secessus suo tempore latet. 20 & exiunt senectutem ea quibus cutis mollis, nec praedura, & testacea quidem est, qualis testudini (nam & testudo inter cortice infecta enumeranda est, & mus aquaticus) sed qualis stellioni, lacerto, & praecipue serpentibus est. exiunt enim haec omnia, tum vere cum egrediuntur, tum etiam autumno. Vipera etiam exiit tam vere quam autumno. Cum serpens exuere incipit, ab oculis primum detrahi aiunt, ita, ut obsecari videatur ijs, qui rem non intelligunt. tum caput exiit. glabrum enim hoc omnium antequam reliquum corpus apparet. atque una ferere nocte & die senectus tota exiit a capite orsa ad caudam, & cute altera intus subnascitur ipsa remouetur. Ut enim foetus inuolucro secundarum quo contentus prodierit, exiit: sic ista senectute detraeta renouatur. Infecta enim eodem modo exiunt senectutem quibus hoc solitum est: ut silpha, & culex, & ea quorum pennae vagina continentur, ut scarabaei. sed omnia facto iam quod gigni debuerit, exiunt. nam ut parui viuipari secundae, sic vermiculariae proli operculum circumrumpitur. & apibus & locustis. cicadae ubi eruperunt, oleis aut arundinibus insidunt, & cum rupto operculo exeunt, paruum quiddam in eo relinquunt humoris, nec multo post volant, & incipiunt canere. locustae inter marinae, & gammari exiunt, aut vere aut autumno post partum. Iam captae aliquae sunt locustae mollem habentes partem superiorem, quae crusta iam circumrupta detraetaque esset: inferiorem autem duram, quia nondum esset disrupta. non enim similis in his atque in anguibus exutio fit. latent locustae menses circiter quinque. Cancrini etiam exiunt senectutem, molliores quidem perspicue, sed etiam duriores exuere aiunt, ut maias. Cum vero exiunt, mollis admodum crusta subnascitur. & quidem cancri praeteneritate non satis ambulare possunt. exiunt haec saepius anno. Sed quanam lateant, & quo modo, & tempore: atque etiam quae & quo tempore exuant senectutem, iam dictum est.

Non omnia animalia omni tempore prospere valere, quodve tempus auibus conducatur.

Cap. XVIII.

Iuuant autem animalia prospere non eisdem temporibus, nec omnibus aequae exuperantibus. Valetudines etiam, & morbi per tempora pro generum diuersitate varie accidunt, & in totum non

καὶ ὁ μῦθος ὁ παντικὸς ὁ λευκός. Plinius. Conduntur hieme & Pontici mures, hi dumtaxat albi.

γίνεται δὲ ἐνδυομένης τοῦ ἐντόμου. Plinius. ut extra fiat membranae quod fuerat intus.

eadem omnibus valetudo existit. Iam auius profunt squalores, tum ad ceteram sanitatem, tum etiam ad partum, & præcipue palumbis. At vero piscibus, exceptis quibusdam paucis, imbres conducunt. In commodi contrà auius anni pluuij sunt, piscibus sicci. quippe cum auius talis natura sit, ut ne bibere quidē largius possint sine detrimento. Aduncā igitur aues ut dictū est, viuunt propē dixerim sine vllō potu, quod Hesiodus nesciuit. facit enim in narratione obsessiōis Nini aquilam augurij præsidem bibentem. Ceteræ aues bibunt quidem, sed parum. nec aliud vllum potioni indulget, quod pulmonem fungosum habeat, aut pariat ouum. Cum aues ægrotant, plumæ indicium profertur, turbantur enim, nec posituram eandem seruant quam habent, cum rectē valent.

Quæ animatia pluuiā gaudeāt, quibūve noceat. Cap. XIX.

Piscium genus maxima ex parte annis pluuijs bene (ut dictum est) viuit. ita enim non modò plus cibi nanciscitur, verum etiam omnino pluuiā humore iuuatur, ut ea quæ terrā gignuntur. olera enim quamuis rigentur, tamen non tantum proficiunt quantum imbre, quod inde arundinibus etiam lacu prognatis euenit. nihil enim ferè accrescūt, nisi aquæ pluuiæ incidant. Indicium vel inde accipi potest, quod pisces plurimi petant Pontum, ut in eo traducāt æstatem. facit enim copia amnium loci illius, ut mare sit dulcius, & cibus largior habeatur, quem ijdem fluuij deferant. Subeunt etiā fluuios genera piscium complura, & præstant in fluentis, & lacubus: ut amia, mugilis, gobiones etiā pinguescunt in fluuijs. deniq; loca prædita lacus commoditate pisces possidēt optimos. ex pluuijs autem ipsis æstiuū imbres commodiores sunt parti maximæ piscium, & præcipue cum ver, æstas, & autumnus imbribus abundarint, hiems contrà serenior fuerit. ad summam propē dixerim, cū bene hominibus annus cedit, tunc & piscibus feliciter degere contingit. locis autem frigidis parum vigent. Maxime infestātur algore, qui lapidem in capite habent, ut chromis, lupus, phager, vmbra. facit enim lapidis rigor ut per algorē gelentur, & excidant. Sed cum plurimis piscium generibus imbres cōducāt, mugili tamen, & capitoni, & ei qui à nonnullis murinus vocatur, nocent. fit enim ut pluuijs multi ex his de facili excrescantur, si modum aqua excefferit. solet enim per hiemem potius capito ita affici. nam oculi eius albescūt, & macilētus per id temporis capitur, atq; ad postremum malo eodem interit. quod nō magis imbrīū copia, q̃ algore accidere videtur. Iam enim cū alibi, tū in Nauplio agro terræ Argiæ, in vadis multi capti sunt cæci, cum hiems fuisset asperrima. multi etiā albos habentes oculos capti sunt. Aurata quoq; hieme laborat. sed archanas æstate, eōq; tēpore extenuatur. Prodest coruulis fermē præter ceteros pisces, annus squalēs.

30 quod his quoq; ob eam rem cōmodior est, quia per siccitatem potius tepor accidit. loca pro sua natura genera quæq; sibi habēt ad incolumitatem commodiora. quod enim natura litorale, aut pelagium est, huic suo loco pro naturæ desiderio versari commodius est. quod autē ambigit, id cōmodē utroq; degere potest. Sed sunt etiam loca quædam 35 singulis propria, in quibus rectius valeant. Commodiora (quod simpliciter dixerim) loca sunt ea quæ algarū copia scatent. pinguiore enim locis his capiuntur; quī multis & varijs locis solēt pabulari. Nā & quibus alga in cibo est, abunde pascūtur: & quibus caro appetitur, plures pisces sibi reperiunt. Interest etiam aquilonia sint, an austrina. genus enim lōgum aquilonijs melius viget. & quidem æstate, loco eodē, in aquilonijs plures longi q̃ lati capiūtur. Thunni & gladij agitantur alicanensis exortu. habent enim utriq; per id tēpus sub pinna ceu vermiculum, quem asilū vocant, effigie scorpionis, magnitudine aranei. infestat hoc tanto dolore, ut non minus interdū gladius, quā delphinus 45 exiliat. vnde fit, ut vel in nauigia sæpenumero incidat. Thunni omnīū maxime piscium gaudent tepore, & ob eā rem arenam & litora adeunt. per summa etiam maris innatant quò teporis potiantur. Pisciculi autē seruari propterea possunt, quia spernūtur. maiora enim magni sequuntur. sed ouorum & prolis pars magna proinde absimitur. Cum enim 50 pisces desiderio teporis loca fœturæ adeant, liguriūt quicquid attigerint. capiuntur maxime pisces non multo ante, q̃ sol oriatur, aut postq̃ occidit. denique circa solis ortum aut occasum. tempestiue enim iactantisper putatur. quam ob rem eo tempore piscatores solent retia tollere. tunc enim maxime visus piscium fallitur. quippe cum noctu quiescant, luce autem iam clariore melius videant. Morbus pestilens nullus incidere piscibus vniuersis videtur, qualis plerūque hominibus & quadrupedum equis, & bubus, & reliqui generis nonnullis accidit, tum feris, tum vrbānis. ægrotare tamen & ipsi putantur. & quidem piscatores pro morbi indicio capiunt, cum aliquot extenuatos languētibus similes, & colore immutatos, inter multos pingues ac validos eiusdem generis cæperint. Marinum genus ita se habet.

Quæ fluuiialibus, & lacustribus piscibus noceant, quove ingenio ijdem capiuntur. Cap. XX.

Luuiatile & lacustre peste quidē & ipsum immune est: sed nonnullis morbi incidunt proprii. silurus enim canis exortu potissimum (quod sublimis innatet) sideratur, & tonitruo sopitur magno. quod & cyprino accidit, sed leuius. Silurus vel à dracone angue, gurgite parum alto ictus interit. Ballero, & tilloni lumbricus canis exortu innascitur, qui debilitat, cogitq; ad summa stagni efferri, quæ æstu intereunt, chalcis, quæ æricam appello, vitio infestatur diro, ut pe-

επαμοφοτε
ριζει. abigit,
vitam degit
ambiguam.

λυμαίνοντες
ταί liguriūt
vastant,

diculi sub branchijs innatiq̃ multi, interimāt. quod nulli ex cæteris ac-
cidit. moriuntur pisces verbalco herba: quam ob rem cæteri, fluuiati- 10
les, & lacustres ea inficientes capiunt: sed Phœnices marinos etiam ita
piscātur. Sunt qui duobus quoq; alijs capiendi generibus vtātur. quod
enim altos gurgites amniū pisces per hiemem vitare solent, (Cū enim
aliās dulcis aqua frigidior sit, tum vel maxime eius ima algent) idcirco
fossam in fluuium ducūt, quā maceriz iungentes operiūt, & fœno atq; 15
lapidibus stipant, vt quasi cuniculum faciant aditu patēte ad fluuium,
vnde impleatur: tum facto gelu nassa inde piscantur. Alterum genus
capturæ tale est, cuius vsus & hieme est & æstate. medio amne frutici-
bus & lapidibus circumsepiunt, vno aditu dato modo oris. Tum in eo
ore posita nassa piscātur motis lapidibus. Testaceo generi anni pluuij 20
profunt, præterq̃ purpuris. cuius rei indicium est, quod si amnis in mare
fluentis aquā gustarint, moriūtur eodem die. viuit purpura extra mare
quæ capta est, dies circiter quinquaginta. Alit altera alterā, eo quod sua
testa gnatum veluti algam muscūmve gerit, quæ autē pro cibo ijs affe-
runt, ponderis causa adhiberi aiunt, vt in libra sint grauiore. Cæteris 25
squalor incōmodus est. nam & pauciora reddūtur, & deteriora. & qui-
dem pectines tunc magis trahunt rufum colorem. iam in Pyrrheo Eu-
ripo pectines aliquādo defuerunt, nō modo propter ferramentū, quo
piscatores abradendo vbertim caperent, verum etiam propter siccita-
tes. Cæteris etiā testatis imbres conducunt, propterea quod mare dul- 30
cius redditur: sed frigus facit profecto ne vel in Pōto vel in fluuijs gi-
gni possint, exceptis biforibus paucis. genus nanq; vnifore potissimū
rigore induratur, & interit. Aquatile animalium genus ita se habet.

De morbis suum, eorūmq; remedijs. Cap. XXI.

Quadrupedum sues tribus morbi generibus laborant,
quorum vnū raucedo vocatur. quo maxime fauces,
maxillæq; inflammantur: sed idem malum, vel quali-
bet alia corporis parte contrahi potest. Iam enim plerūq; in pedem, aliās in aurem decumbit. Putrescit 5
protinus membrum, & vlcus serpit, donec ad pulmo-
nem deueniat, quo tacto mors sequitur. crescit hoc vitium celeriter, nec
potest sus quicq̃ edere cum ita ægrotat, etiā si quantumlibet sit morbi
incrementum: curatur à porcarijs, cum malū incipere senserint, haud
alio modo q̃ tota parte abscissa qua cœperit. Reliqua duo genera eodē 10
vocabulo nominantur struma, quorum alterū dolor capitis & graui-
tas est, quo plurimi laborare solent. alterum alui profluuium est, quod
irremediabile incidit. alteri succurritur ex vino adhibito naribus, eōq;
ipso dilutis, sed difficulter eo quoq; periculo subtrahitur. biduo enim
aut quadriduo interitus obuenit. Rauescūt potissimum eo anno quo 15
montes abunde tulerint, & pinguiissimi sint. luvāt mora celsi dedisse in

cibatu, & balneū multū & calidū, & venę sub lingua sitę cultello adacto
sanguinē detraxisse. Grādinosi autē fiunt sues, quorū crura, & collū, &
armi carne cōstant humidiorē, quibus partibus vel grādines plurimæ
20 innascūtur. caro dulcior est, si grādines habet paucas: sed si multas, hu-
mida valde, & insipida est. Facile qui grādent cognoscūtur. parte enim
linguæ inferiore grādines habētur, & si setā dorso euellas, cruorē in ra-
dice pili euulsi videris. Pedibus etiā posterioribus constare nō possunt,
qui grandent. carent grandine cum adhuc lactent. tolluntur grandin-
25 nes tipha, quæ vel in cibatu utilis est. Sed præcipue alunt, & opimant fi-
cus, & cicer. cibus deniq; nō simplex, sed varius sagina optima est. gau-
dent enim sues pabuli mutatione, quemadmodum & cætera animalia.
tum etiā fieri aiunt cibi varietate, vt partim infletur, partim impleatur
carne, partim opimetur. Glandes suauiter quidē à suibus comeduntur,
30 sed carnē humidā faciūt si solē dātur. & si grauidæ glandē copiosius ede-
rint, abortū faciūt, vt oues. quibus cōstātius hoc glādibus esitatis acci-
dit. vnū ex omnibus quæ nouimus animalibus, sus grandinē concipit.

Quibus morbis canes infestantur.

Cap. XXII.

Canes tribus laborant vitijs, rabie, angina, podagra. facit
rabies furorē, & quę momorderint, omnia rabiunt, ex-
cepto homine. Intereunt canes hoc morbo, & quæ mor-
5 sa sunt, excepto homine. Angina etiam interimit. & po-
dagra tentati pauci euadere possunt. Rabies camelum
etiamprehendit. Elefantos cæteris malis immunes aiunt, inflatione
autem alui acius infestari.

Morbi bouum gregalium.

Cap. XXIII.

Oues gregales morbis duobus tētātur, podagra, & stru-
ma. facit podagra vt pedibus intumescant. & quāuis non
intereāt, tamē vngulas amittāt. valēt melius cornibus pi-
ce illitis calida. euenit struma, vt calidius frequētiusq; spi-
5 retur. quod deniq; in homine febris, idē in boue struma
est. indicium morbi, vt demissæ aures flacceant, & vt comedere nequeant.
breui moriuntur, ad apertisq; pulmo in spicatur putris.

Quibus morbis laborēt equi gregales, domesticiq; & de mor-
borū indicijs & remedijs, nec non de hippomane, & potu equo-
rum & bouum.

Cap. XXIII.

Quorum gregales morbo immunes sunt, excepta poda-
gra. hoc enim vno laborāt, & plerūq; ob id vngues amitt-
tūt. Sed amissis alijs statim enascūtur. fit enim vt altero sub
nascēte vngue, alter amittatur. Indicium morbi, vt alter te-
5 stiū dexter palpitet, vel vt paulo citra nares cauū quiddā
rugosūmq; gignatur. At vero equi domestici morbis plurimis obnoxij
sunt. laborant ilco dicto, id est tenuioris intestini morbo. cuius mali in-

l.j.

παλιν δὲ
ἐρώπων. id
est excepto
homine. Le-
uiter Theo-
dorum visus
est accusasse
Leoni. affi-
mans legena-
dum fuisse
παλιν δὲ ἐρώ-
πων. id est pri-
us homine.

diciū, vt crura posteriora attrahāt ad priora, & ita summoieāt, vt prope modū collidāt. Si, vbi antea diebus aliquot spōte ieiunarint, mox in furore vertātur, sanguine detracto iuuātur. Capiūtur etiā rigore neruorū. cuius indiciū, venæ vt omnes neruūq; intēdātur, & caput ceruicēq; immobiliter rigeant, rectisq; cruribus gradiātur. Suppuratione etiam equi infestātur. vitiū quoq; eorū est, quod hordeatio dicitur: cuius indiciū, vt palatū molestat, & feruētius spiret equus q̄ ex cōsuetō. nullū huius mali remediū est, nisi spōte naturæ emēdetur. Quod autē lymphari dicitur, tale est vt equus ad tibiz sonū quiescat, & demittat frontē. cū vero cōscenderis, citetur cōtentius donec retineas. demissus etiā semper tristisq; est, si rabie tenetur. cuius indiciū, vt auriculas demittat ad iubā, rursumq; protendat, idq; vicissim facit. Irremediabile etiā malū, si cordis dolore vexatur. cuius indiciū vt latera subsidāt, & ilia præstringantur. & si vesica dimoueatur de suo situ. cuius indiciū ne vrinā reddere possit, & vt vngulas, clunēsque trahat. Et si pastinacam deuorant, cuius magnitudo quæ verticilli bestiolæ est (nā morsus muris aranei, vel cæteris iumentis molestissimus est) pustulæ hoc excitātur, & periculosior quem defixerit grauida. pustulæ enim rumpūtur, ex quo interitus sequitur. sed si non grauida est, nō interimit. quinetiā ea quam alij chalcidam, alij dygnidam vocant, suo morsu aut interimit, aut vehementem dolorem mouet. similis hæc paruis lacertis est: sed colore serpentis quæ ceciliam nominant. deniq; homines vsuperiti totidē ferē morbis equū atq; etiam ouem infestari, quot hominem referunt. interit veneno san-
daracæ & equus, & quoduis iumentum, siue veterinum. datur in aqua percolatum. abortum etiam facit equa, odorem sentiens fungi fumigantis lucernæ extinctæ. quod & mulierum nonnullis accidit. hætenus de equorum morbis. Quod hippomanes vocant, hæret quidem fronti nascentis pulli, vt narratur. Sed equæ perlambentes abstergentēsque, id abrodunt. quæ autem de hoc fabulantur, figmenta muliercularum, & professorum carminis incantamentorum esse credendum potius est. Emitteretiam ab equa prius, quàm pullum, quod pulium dicitur, certū est. equi vocem quoq; agnoscunt equorum quibuscū pugnarint. Gaudent pratis riguis, & paludibus. bibunt enim aquas libentius turbidas. quod si clara est, inturbant eam vngulis suis, & cum biberint, lauant se totos, lymphisque potiuntur. balneum enim omnino hoc animal adamat, & aquæ deditum est. quā ob rem natura etiam equi fluuiatilis ita constat, vt viuere nisi in humore non possit. Bos contrā, quàm equus, nisi aqua sit clara, frigida, atque lymphida bibere nolit.

Asinos vno morbo laborare, frigorisque impatientes esse. Cap. XXV.

Sini vno maxime morbo laborant, quem malidam vocant. quod vitiū in capite oritur, facitq; vt per nares pituita mul-

ta, ruffaq; effluat. quæ si ad pulmonem descenderit, moriuntur. sed si in capite est, non infert interitum. impatiens frigoris maxime hoc animal est. quapropter Pontica & Scythica terra asinis caret.

De elephantorum morbis, & eorum curatione. Cap. XXVI.

Lepanti morbis inflatione contractis laborāt. quod fit, ne possint excrementū, vel vesicæ vel alui reddere. Aegrotant etiam, si comedant terram, nisi ea frequenter vtantur. nam si frequenter, nihil sentiunt mali. lapides etiam interdum deuorant. nec non fluore tentantur, quo, cum vires languerint, curantur potione aquæ calidæ, & cibo fœni melle imbuti. vtrunque enim id sistit profluuium alui. si per insomniam fessi sunt, armis perfricatis ex sale, oleo, & aqua curantur. cum humeri dolent, carnibus suillis assis appositis iuuātur. Oleum alij bibunt, alij non. & si spiculum in corpore inest, eiicitur eo quod biberit oleo, vt aiunt. qui autem oleum nō bibunt, ijs radix tyrtami decocta in vino datur. Quadrupedum res ita se habet.

De morbis insectorum & præcipue apum. Cap. XXVII.

Insectorū maxima pars eo tēpore valet, quo gignitur. videlicet cum annus talis, quale ver, humidus & tepidus est. Apibus bestiolæ quædā in alueis innascuntur, quæ fauis officiant. Vermiculus item specie aranei nocet fauis, quem alij clerū, alij pyraustā vocāt, hic sibi simile forma aranei parit in fauo, & facit vt examē ægrotet. obest etiam alia quædā bestiola similis hepiolo papilioni, qui lucernarū luminibus aduolat. hæc puluerē spirādo in alueo parit, nec aculeo ab apibus stimulatur: sed tātū fumo abigitur. Erucæ quoq; nascuntur in alueis teredines dictæ, quas apes nō infestāt. ægrotāt potissimū, cum sylua flores eruginosos tulerit, atq; etiā tēporibus siccis. Intereūt insecta omnia tacta ex oleo, sed celerrime, si capite illito exponantur soli.

Animalium differentia pro locorum varietate. Cap. XXVIII.

Luersitate etiam locorum differentia oritur, vt enim locis nonnullis gigni omnino aliqua nequeūt: sic alijs generantur quidē, sed pauciora, & vita breuiore, nec prospera. locis etiam vicinis discrimen huiusmodi existit: vt agri Milesij locis sibi propinquis cicadæ alteris gignantur, alteris non. Amnis in Caphallenia insula dirimit. cuius citra alterum latus cicadarum copia est, vltra alterum nullæ. In Pordoselena, via interiact, cuius vltra alterum latus, gignitur catus: citra alterum gigni non potest. Terræ Bæotiz in Orchomenio agro talpæ habentur multæ: at in Lebadico vicino nullæ sunt. neque, si aliunde portatæ eō fuerint, volunt infodere. In Ithaca insula lepores si aliunde illati dimittantur, viuere nequeunt: sed eodem reuersi, vnde maris introierint in-

An tyrtami
legi debeat,
an dictami
an expungi
omnino; peri-
tiores iudi-
cent.

fulam, moriuntur. in Sicilia formicæ, quæ equites appellantur, nō sunt. in Cyrenensi agro ranæ vocales præterito tempore deerant. In Africa non aper, non ceruus, non capra sylvestris est. India, teste Ctesia, quanquā
 15 non fide digno, suem nec ferum nec mansuetum habet. Quæ autem sanguine carent, & quæ secessus tempore conduntur, grādiora nimirū illa possidet. In pōto neq; mollia sunt, neq; testata, nisi locis quibusdam pauca. In mari rubro testata omnia mira quadam magnitudine augen-
 20 tur. In Syria oues sunt cauda lata ad cubiti mensuram. Capræ auriculis mensura palmari, & dodrantali, ac nonnullæ demissis, ita vt spectent ad terram. Boues nodos scapularum flectunt, vt cameli. in Cilicia capræ tondentur, vt alibi oues. In Africa arietes statim cornigeri generantur, nec solum mares, vt Homerus scribit, sed etiam fœminæ. Contrā, in Ponto per prouinciam Scythicam nullis cornua enascuntur. In Aegy-
 25 pto aliqua maiora, q̄ in Græcia sunt: vt boues, & oues. aliqua minora, vt canes, lupi, lépores, vulpes, corui, accipitres, aliqua magnitudine parit: vt cornices, & capræ. cuius rei causam attribuunt cibo, qui alijs large, alijs parce sit: vt lupis, & accipitribus. carniuoris enim parū cibi suppe-
 30 ditatur, propter raptus, quo viuunt, penuriā. aues enim minores pauce ibi habentur. lépori vero omniq; non carniuoro generi victus ieiunior ob eam rem est, q̄ neq; nuces, nec poma sunt diuturniora. Tum etiam multis locis, cæli & situs conditio causæ est: vt in terra Illyrica, & Thra-
 35 cia & in Epiro asini parui habentur. In Scythica & Gallica nulli, propter immodicum frigus. in Arabia lacerti magnitudine cubitum excedunt. Mures etiam multo foricibus auctiores: quibus crura priora vel palmi mensura, posteriora ad primum digiti nodum habentur. In Africa magnitudo anguium mira, sicut & fertur. Iam enim nōnulli vbi tri-
 40 remi applicuissent, ossa bouum multorum vidisse narrant, quos absumptos esse ab anguibus non dubitarent, cum triremes productas in altum quāprimū angues insectarentur, & nonnulli aggressi triremē euerterent. Item leones in Europa potius sunt, & ea Europæ parte, quæ inter Acheloum amnē, & Nessum est. Pantheræ in Asia. in Europa autē nullæ. bestiæ deniq; omnes ferè efferatior in Asia sunt, fortiores in Europa, multiformiores in Africa. Vnde prouerbio quodam dicitur, Sem-
 45 per aliquid noui Africam afferre. facit enim illius situs aquarum penuria, vt feræ eodē concurrant bibendi causa. quo quidem loco etiam quæ alienigenæ sunt, coeunt & generant. quorum tempora eadem ferè di vteri sint, & magnitudines non multo inter se discrepēt. redduntur mitiores inter se desiderio fluuij. nam & contrā, q̄ cætera, potum quæ-
 50 runt. tempore enim hiberno magis, q̄ æstiuo. insuetum nanq; his est bibere æstate, propterea q̄ imbres fieri per id tempus non soleant. & mures quidem cum biberint, moriuntur. Sed vel alibi coitu alienigenarum procreari apertū est: vt in Cyrenensi agro lupi cū canibus coeunt.

ἐν τῇ γαλλίᾳ
 καὶ ἐν τῇ
 ἰταλίᾳ.

35 & laconici canes ex vulpe & cane generantur. Indicos etiam canes ex tigride & cane gigni confirmant: verum non statim, sed tertio coitu. primo enim beluinos adhuc catulos procreari aiunt. alligantur canes locis desertis, & nisi belua incensa libidine sit, sæpe lacerantur.

¶ Mores etiam animalium pro locis differre, venenæque serpentum vel asperiora vel mitiora effici. Cap. XXIX.

5 Orum etiam diuersitatem loca efficiunt: vt montana, & aspera suas bestias reddunt & aspectu efferatior, & viribus robustiores, q̄ plana & molliora. Argum-
 10 to vel sues Athi montis acceperim: quorum ne fœminas quidem spectare mares situs inferioris audent. Morsus etiam beluarum ex locorum diuersitate plurimum differunt: vt in Pharo, locisque alijs scorpiones non lædunt. At alijs & præcipue in Scythia multi & magni & nocui sunt. & si vel hominem, vel quamuis bestiam percusserint, interimunt. nec sues euadere
 15 possunt, quanquā cæteros virulentos ictus minime sentiunt. & nigricorum potissimum interimuntur. quisque tamen celerrime interit, si ictus adierit aquam. Anguium quoque ictus per loca plurimum differunt. Aspis enim anguis, ex quo medicamentum putriticum illud componunt, in Africa gignitur, cuius ictui nullum remedium est. nascitur
 20 eodē in agro, in quo laser, serpens quidam pusillus cuius remedium lapis est, quem ex sepulchro cuiusdam regis antiqui accipiunt, eoque perfuso ex vino bibunt. Italiae locis quibusdam morsus etiam stellionū exitiales sunt. Sed omnium venenatorum morsus grauiores sunt, si alterum ederit alterum, vt scorpionum deuorari à vipera certum est. Plurimis vero eorum aduersatur salua hominis. Serpens quidam minutus est, quem aliqui sacrum appellant, quem angues præmagni fugiūt. magnitudo huic ad cubitum, species hirsuta. quicquid momorderit continuo circiter putrescit. Est præterea in Indica regione serpens parvus, cuius vnus remedio carent incolæ.

σηπτικόν
 septicum ex
 edēs à Celsō.

¶ Quo tempore piscium genera præstantiora in cibum reddantur. Cap. XXX.

5 Iscrimen animalium vt prospere contrāve exigant, vel vtero pleno existere nouimus. Testa enim intecta vt peretines omneque ostrearium, siue concharium genus, atque etiam crusta intecta, tunc optima sunt, cum grauida: vt latè in locustis & reliquis huiusmodi patet. sed
 10 quanquā testa intecta grauida dicimus, tamē nullum eorum vel coitum vel partum videmus. crusta intecta nimirum & coire & parere percipiuntur. Mollia etiam præstant, cum grauida sunt: vt loligines, sepia, polypi. pisces cum impleri incipiunt coitu, boni omnes ferè sunt. sed procedente vteri tempore, alij præstant, alij nō. Alec siue mæna vter-
 liij.

ro grauis melior est. forma rotundior fœminæ, porrectior mari, & latior. Euenit vt cum fœtu impleri fœmina incipit, maris color in nigriorem, plurisque varietatis mutetur, & caro deterrima cibo efficiatur. vocantur à nonnullis per id tempus hirci. mutantur pisces, qui merulæ, & qui turdi appellantur, atque etiam squillæ. vere enim nigrescunt, 15 post ver albedinem suam recipiunt. Fuca etiam mutat colorem. cum enim cæteris temporibus candida sit, verno varia redditur. solam hanc ex marinis piscibus nidum sibi consternere, atque in stragula parere aiunt. Alec etiam mutatur, vt dixi, & cerrus, vt ex albedine rursus æstate ad nigredinem redeant. quod maxime suis pinnis & branchijs 20 declarant. Coruulus etiam cum vterum fert, optimus est, perinde vt alec. mugilis vero & lupus & reliqui ferè omnes squama intacti deterioribus sunt cum ferunt. similes sibi, ferentes & non ferètes pauci sunt, vt glaucus. Vitiantur etiam senectute pisces, & quidem thunni vel ad rem salsamentariam senes improbi sunt. multum enim carnis absuntur. quod idem vel in cæteris piscibus euenit. declaratur eorum senectus duritie magnitudinēque squamarum. Iam captus est thunnus senex, cuius pondus erat ad talenta quindecim, & caudæ interuallum ad cubita duo & palmum. Fluiatiles & lacustres pisces optimi sunt post partum, & seminis genitalis emissionem. Sed nonnulli etiam cum 30 ferunt commendantur, vt saperdis. alij damnantur, vt silurus. cum cæteri omnes mares suis fœminis sint præstantiores, silurus fœmina præstat suo mari. & in genere anguillarum quoque meliores sunt quas fœminas nominant, quæ nomen fœminæ temere acceperunt. non sunt enim fœminæ: sed quia aspectu à cæteris discrepant, fœminæ appellantur. 35

Pro smaris
de, reddit
cerrum.

OCTAVI DE HISTORIA ANIMALIVM LIBRI
FINIS.

ARISTOTELIS DE HISTORIA
ANIMALIVM LIBER NONVS, INTERPRETE
THEODORO.

De affectibus animorum omnium animalium, deque ijs
quæ perpetuas inter se inimicitias gerunt, & earum
causis. Caput. I.

Ores animalium obscuriorum parumque viuētium temporis, minus sensu percipiuntur: viuaciorū euidentiores sunt. Habere enim vim quādam naturalem animantes in quauis animi affectionē videtur, hoc est prudentia, stultitia: fortitudine, ignauia: clementia, acerbitate: & reliquis habitibus generis eiusdem. In nonnullis etiam cōmune aliquid disciplinæ eruditionisq; habetur. Alia enim vicissim inter se, alia ab homine (quæ scilicet auditu non carent) non modo strependi, verum etiam significandi differentias possunt dignoscere. In omnibus vero, quorum procreatio est, fœminam & marem simili ferè modo natura distinxit moribus, quibus mas differt à fœmina. quod præcipue tum in homine, tum etiam in ijs quæ magnitudine præstent, & quadrupedes viuiparæ sint, percipitur. 15 sunt enim fœminæ moribus mollioribus, mitescunt celerius, & manū facilius patiuntur. discunt etiam, imitanturque ingeniosius: vt in genere canum laconico fœminas esse sagaciores quàm mares apertum est. Moloticum etiam genus venaticum nihilo à cæteris discrepat. At pecuarium longe & magnitudine & fortitudine contra beluas præstat. 20 Insignes vero animo & industria, qui ex vtroque, moloticum dico & laconicum, prodierint. Sed fœminæ omnes minus quàm mares sunt animosæ, excepta panthera, & vrsæ. fœminæ enim in his generibus esse videntur animosiores, cum in cæteris sint proculdubio molliores: verū malitiosiores, astutiores, insidiosiores fœminæ sunt, atq; in enutrienda prole sollicitiores. Mares contra animosiores, ferociiores, simpliciores, minúsque insidiosi. Quorum vestigia morum, cum in omnibus ferè insunt, tū vel maxime in perfectioribus, & præcipue in homine. Hic enim natura perfectissima est, & ob eam rem habitus isti conspectiores in eo ipso continentur. Ita q̃ mulier misericors magis, & ad lachrymas propensior q̃ vir est. inuida itē magis, & querula, & maledictior, & moradacior. præterea anxia, & desperans magis, q̃ mas, atq; impudentior, & mēdacior. quinetiā facilior decipi, meminissēq; aptior. ad hæc vigilatior, segnior, immobilior deniq; est, & minus cibi desiderās. Mas vero iuuatior (vt modo dixi) & fortior est. Nā & in molliū genere, cum sapia icta 35 est tridēte, mas fœminā adiuuat: fœmina mare percusso fugā arripit. Pugnat inter se ipsa animalia, quæ loca eadē incolūt, atq; eisdē vescuntur cibis. nam si victus penuria sit, fit certe ob eā rem, vt vel eiusdē generis animates pugnat inter se conserāt. Et quidē marinos vitulos situs eiusdem pugnare inuicem aiunt, & marē cum mare & fœminā cū fœmina, donec alter ab altero vel occidatur vel eiiciatur. Idēq; eorum catulos facere. Carniuora etiā & oppugnantur à cæteris omnibus, & ipsa cum cæteris pugnat. quoniā victus his ab animalibus est, vnde augures sua 40 lūij.

diffidia & confidia colligunt. diffidio bella, omnemq; discordiā statuūt: confidio pacem omnemq; cōcordiā. Quod si sibi copia suppetat, haud scio an ea quæ nunc metuūt, & ferociūt, inter se eant, māsuetq; , cum 45 inter se eunt, cū homine etiam agant. cuius rei indicatiū facit cura quam Aegyptij animantibus impendunt. q̄ enim apud illos cibo non carēt, sed copiose aluntur, ideo collegio, vel ipsa efferatissima degūt. māsue- scunt enim sui cōmodi ratione. quale se genus crocodili exhibet sacer- doti locis quibuscūq; propter cibi curā, quæ ibi insumitur. quod idē fieri 50 cæteris etiam locis intelligi licet. Dissidet aquila cū dracone. vescitur enim aquila anguibus. Ichneumo cū phalange. venatur enim phalan- ges ichneumo. Auium variæ dictæ cum alaudis. pipo cum lutea. oua enim inuicem exedunt. Cornix cum noctua. cornix enim meridie oua furripies noctuæ absumit, cum nō clare interdiu noctua videat. noctua 55 cōtrā, oua cornicis noctu exedit. estq; altera interdiu, altera noctu potē- tior. Itē noctua cū orchilo. nā is quoq; oua exedit noctuæ. sed die, vel cæ- teræ auiculæ omnes noctuā nimirū circūvolant. quod mirari vocatur. aduolantēsq; percutiūt. quapropter aucupes ea constituta auicularum genera multa & varia capiunt. Quinetiam qui rex auium appellatur, 60 priuatas contra eandē inimicitias gerit. mustela inimicus cornicis est. quippe qui eius oua & pullos violet. Turtur cū ignaria pugnat. locus enim pascendi victusq; idem eorū est. Galgulus cū lybio. miluus cum coruo. eripit enim miluus à coruo quicquid tenet, vt qui & vnguibus sit præstātior, & volatu. ita fit, vt eos quoq; victus ratio faciat inimicos. 65 Ad hæc, inter ea quæ cibum sibi à mari petūt, anas, gauia, & harpa, in- uicem dissident. Buteo in alio genere hostis ranæ, & rubetæ, & anguis est. rapit enim eos atq; exedit. Turtur & luteus pugnat. occiditur à lu- teo turtur. & à cornice tympanus nomine. colarē vlula, cæteri q; adun- ci rapiunt, vnde ijs oritur bellum. inter stellionem etiam & araneū bel- lum est. deuorantur enim aranei à stellione. pipo inimica ardeolæ est. 70 oua enim & pulli ardeolæ violantur à pipone. salo prælium cum asino est, propterea q̄ asinus spinetis sua vlcera scabendi causa atterat. tum igitur ob eam rem, tum etiam, quod, si vocem rudentis audierit, oua abigat per abortum, pulli etiam metu labantur in terram. itaque ob 75 eam iniuriam aduolans vlcera eius rostro excauat. lupus asino, tauro, & vulpi est hostis. cū enim carne ipse alatur, boues inuadit, & asinos, & vulpes. hac eadem de causa, & cū circo accipitre vulpi inimicitia sunt. circus enim quia vnguibus est aduncis, & carne viuut, vulpem inuadit, ac vulnerat. coruus tauro & asino aduersarius est, quippe qui aduolās 80 feriat, & eorum oculos laceret. Aquila etiam cum ardeola pugnat, vn- guibus etenim valens aggreditur. hæc autem repugnando emoritur. æfalo cum vulture. crex cū galgulo, & merula, & vireone, quem ex fla- gratione procreatum quidam fabulantur. nocet enim his & eorū pul-

85 lis. sitta & trochilus cum aquila. sitta enim oua aquilæ frangit. aquila tū ob eā rem, tum etiam q̄ carniuora est, aduersatur. Florus odio equū ha- bet. pellitur enim ab equo pabulo herbæ qua vescitur. nubeculans hic, nec valēs acie oculorū est. quippe qui vocē quidē equi imitetur, atq; ad- uolās equū fuget: sed interdū excipiat, occidatq; ab equo. colit hic 90 paludes & ripas. coloris est pulchri, & victus facilis. Colotæ hostis asi- nus est. dormit enim colota in præsepibus, & narē subiēs asini, ne com- edat, impedit. Ardeolarū tria sunt genera, pella, alba, stellaris piger co- gnomine. pelle coitus difficilis est. vociferatur enim, & sanguinē ex ocu- lis, vt aiunt, emittit cū coit. parit etiā ægre, summōq; cū dolore. præliū cū 95 ijs init, à quibus lēditur, hoc est cū aquila, à qua rapitur: cū vulpe, à qua noctu capitur: cū alauda, à qua oua eius diripiūt. serpēs mustelæ suisq; aduersarius est. mustelæ q̄ eadē in domo versantur. victus enim ex eisde appetatur necesse est. suis vero, quia ab ea deuoratur. æfalo vulpi est ini- micus. ferit enim, pilosq; eius euellit, occiditq; catulos. vncis nanq; vn- 100 guibus est. Coruus vulpi amicus est, pugnat enim cū æfalone, vnde fit vt huic, cū ab illo percutitur, auxilietur. Vultur etiā & æfalo inuicē in- mici sunt. vngues enim vtriq; vnci habēt. Aquilæ etiā pugnat vul- tur & olor, nutritq; eam sæpius olor. Oloribus vero vt alter alterū de- uoret, in more est, maxime in volucrū genere. sunt porrō alia semper 105 inter se infesta, alia hominū ritu, cū res ita tulerit. Asinūs itē & spinus inimici inter se sunt. victus enim spino à vepribus, quas asinus tenellas adhuc pascit. Florus, spinus, ægithus, quē salū voco, odiū inter se exer- cent. & nimirū sanguinē ægithi & flori misceri nō posse dicitur. amici cornix & ardeola. lunco & alauda. galgulus & lætus. Colit enim gal- 110 gulus fructa, & nemora. lætus saxa & montes. suisq; locis vterq; cōten- tus degit pacifice. amici etiam pifex, harpa, miluus. Vulpes etiam cum serpente amice viuut. ambo enim cauernis gaudēt. & merula quoq; tur- tu rem amat. leo & lupus ceruarius inimici sunt. cum enim carne alan- tur, victū ex eisde petant, necesse est. Elephāti etiā pugnat inter se vehē- 115 mēter, & dētibus alter alterū ferit. qui autē victus fuerit, adeo animum amittit, vt ne vocē quidē victoris toleret. differunt inter se elephantes mirum in modū robore atq; animo. Sunt apud Indos in vsu rei bellicæ non solum mares, sed etiam fœminæ. Veruntamen fœminæ pauciores sunt, & longe timidiore. euerit ædificia elephantus, dentes admouēs 120 magnos. palmas vero sua fronte impellit, donec declinet, tum pedibus inculcans prostermit in terrā. Venatio talis elephantorū est. conscēdūt mites aliquos animosōsq; elephātos, qui venātur, cursūq; insequuntur feros. quos cum occuparint, ferire præcipiunt suis, dum fatigēt virēsq; dissoluant. Tū rector in defatigatū illum insilit, regitq; falce. post breui 125 tempore fera mitescit, atq; obtemperat. Quādiu insidat rector, mitem se quisq; exhibet: cum descenderit, alij mansuetudinē seruant, alij suam

repetunt feritatem. itaq; immitescunt crura priora præpediunt vinculis, ut quiescant. capiuntur & natu iam grandes, & pulli. sed amicitia atque inimicitia in his beluis, victus viteque ratione ita existunt.

De his piscibus qui gregatim amicéque viuunt, quive non gregatim inimicéque sunt. Cap. II.

Is cium autem alij gregatim degunt, amicique sunt: alij non gregatim, inimicéque viuunt. Qui amici sunt, congregantur, partim cum vterum ferunt: partim cum fortum adiderint. Gregales denique sunt thunni, aleces, gobiones, vocæ, lacerti, coruuli siue graculi, dentices, muli, malleoli, elegini, sacri, aristulæ, fargiaci, lollij, pauperes, iulæ, limariæ, scombri, monedulæ. horum nonnulli non modo gregales sunt, verum etiam conjugales. Reliqui omnes conjugia agunt quidem, sed greges statis temporibus, ut modo dixi, constituunt. scilicet, aut cum vterum gerunt, aut post partum. lupus & mugilis quamquam inimici sunt capitales, tamen statim tempore congregantur. conuunt enim in gregem sæpius, non solum quæ eiusdem generis sunt: sed etiam quibus idem aut similis pastus appetitur, dummodo sit abunde cibarij. sæpe mugiles cauda abscissa viuunt, atque etiam congrui meatus tenuis excrementario. Abscinditur mugilis cauda à lupo, congrui à murena. Ineunt prælium maiores contra minores. maior enim quisque atque robustior minorem infirmiorémque deuorat. sed de marinis generibus satis.

De genere ouili amente & stulto.

Cap. III.

Ores autem animalium, ut dictum iam est, differunt inter se fortitudine, ignauia: mansuetudine, ferocitate: mente, dementia. Iam enim genus ouile amens, & moribus, ut dici solet, stultissimum est. quippe quod omnium quadrupedum ineptissimum sit. reperit in deserta sine causa. hinc me obstante ipsum sæpe egreditur stabulo. occupatum à niue nisi pastor compulerit, abire non vult: sed perit desistens, nisi mares à pastore ducantur. ita enim reliquus grex consequitur. Caprarum ex grege si quis vnam villosa mento dependente, quem aruncum vocant, apprehenderit, cæteræ statim velut stupidæ suos in vnam illam oculos conijciantes, Cubant difficiliter oues quam capræ, magis enim capræ quiescunt, acceduntque ad hominem familiariter. sed sunt frigoris impatientiores quam oues. docent pastores suas oues gregari facto strepitu. nam si, cum tonuerit, aliqua relinquatur, quæ non concurrerit, abortum, si est grauidam, facit. unde fit, ut si quem domi strepitum moueris, omnes concurrant propter consuetudinem. Cubant oues caprarumque vniuersæ per cognationem. Cum primum sol conuersus destiterit, capras non aduersus præterea inter se oculos, sed auersis cubare accepimus.

De societate bouum, equarumque mutuo inter se amore. Cap. IIII.

Oues & pascunt per societates, atque consuetudines, & si vnus aberrarit, reliqui sequuntur. quapropter bouarij nisi præuenerint, totum armentum requirant, necesse est. Equarum societate coniunctæ, si altera forte perierit, altera pullum parente orbatum enutrit. Equarum denique genus miro quodam amore proles teneri putatur. cuius rei indicium est, quod sæpius steriles auferunt pullos à matribus, quos ipsæ amore prosequentes tueantur. sed quoniam lacte careant, deprauant, eos quos diligunt.

De ceruæ prudentia in pullis ædendis, deque maris cornuum amissione, & reparatione. Cap. V.

Erarum quadrupedum cerua maxime prudentia præstare videtur: tum, quia circa semitas pariat, quod scilicet beluæ propter homines minus accedunt: tum etiam, quia cum peperit, inuolucrum primum exedit, mox sese lim herbam petit, quam cum edierit, redit ad prolem. Præterea hinnulum ducens in stabula assuefacit, quod refugere debeat. saxum hoc est abruptum vno aditu. quo loco ea si quis inuadit, expectare, repugnareque affirmant. Mas item cum pinguerit, quod valde tempore fructuum sit, nusquam apparet: sed longe secedit, ut qui potius suæ corpulentia capi se posse facilius sentiat. Cornua etiam locis difficilibus amittit, & quæ inueniri nequeant. unde illud proverbiū ortum, Quæ cerui amittunt cornua. Quasi enim sua amiserit arma, cauet ne inermis reperiatur. Cornu sinistrum compertum esse à nemine adhuc fertur. occultum enim id tanquam quoddam medicamento præditum. Anniculis nodum cornua nascuntur, nisi quoad indicij gratia, sit initium quoddam prætuberans, quod breue hirtumque est. Bimis cornua primum oriuntur simplicia, & recta ad subularum similitudinem. quæ ob rem subulones per id temporis eos vocant. Trimis bifida exeunt, quadrimis trifida, atque deinceps ad hunc modum procedit numerus usque ad annum sextum. Ab hoc similia semper prodeunt, ita, ne sit dignoscere ætatæ ramorum numero. sed senes cognoscimus maxime indicio duplici illo. dentes enim aut nullos, aut paucos habent, atque adminiculis caret. vocatur adminicula rami, qui imis cornibus prominent ante frontem, quibus in pugna utuntur iuniores. senes autem carent. amittunt singulis annis cornua mense Aprili. quæ cum amiserint, occultant sese interdum, ut superius dixi. idque opacis faciunt locis, ut muscarum tædio vacent. pascuntur per id tempus noctu. donec recipiant cornua. quæ primum quasi cute vestita & hirtiusecula emittunt. sed cum creuerint, soli exponunt ut excoquantur, & sicceant. ubi iam nihil attritu arborum, cum ea scalpant, indolent, tunc ea relinquunt loca, cõfisi si habere iam quo repugnare possint cum res exigit. captus iam ceruus

est hederam suis enatā cornibus gerens viridem, quā cornu adhuc te-
 nello forte inserta, quasi ligno viridi coaluerit. cerui morfi vel à phalā-
 gio, vel à quouis generis eiusdē caneros edunt. quod idem homini etiā
 prodesse putatur, sed nō caret fastidio. Ceruæ statim à partu exedūt in-
 uolucrū, vt dictū est, nec fieri potest, vt id accipias. prius enim q̄ in terrā
 demittāt, ipsę arripiūt. uis in eo medica esse creditur. Cerui sibilō & cātu
 venantiū capiūtur. mulcentur enim alliciūtq; ea voluptate. itaq; alter
 venantiū cantat palām, aut sibilat, alter clām ferit à tergo, vbi socius tē-
 pus iam esse significarit. sed si ceruus erectas auriculas teneat, acerrī-
 me sentit, nec latere infidiæ possunt: si demissas, facile interimitur. 35

De quibusdam animalibus quæ prudentia quadam na-
 tura instituit. Cap. VI.

Ris cum fugiunt, suos catulos propellunt, susceptosq;
 portant. cū ab insectate iam occupantur, arbores scan-
 dunt. Solent vrsi arum herbā comedere, cum è latibus
 lo egrediūtur, vt dictū est. ligna etiā manducant, quasi
 dentiant. Sed ex cæteris quoq; quadrupedibus multæ
 prudēter sibi opitulari vidētur. Nam & in Creta insu-
 la capras syluestres sagitta trāffixas dictamnū herbā quærere aiunt. hoc
 enim spicula ex corpore eijci. Canes etiā ægrefcētes herba quadā com-
 esa vomitant. Panthera cum venenum, pardalianches dictū ab angore,
 ederit, quo leones etiā intereunt, stercus hominis quærit. eo enim ipso
 iuuatur. quocirca venatores stercus ibi propinquū suspēdunt ex arbo-
 re aliqua: ne procul belua abeat petens suū medicamentum. itaq; insi-
 liens ibidem, & spe capiendi persequerās in se efferēda emoritur. Eandē
 sese abscondentem venariferūt, propterea quod suo odore beluas dele-
 ctari intelligat. propius enim ita accedunt, quas corripiat. Ichneumo
 Aegypti vbi aspidem anguem suū hostem aspexerit. nō prius aggredi-
 tur, q̄ socios vocet, & limo obducto contra ictus morsusq; sese loriet.
 Modus armādi, vt primū madefaciat corpus, & in terra se volutet. Cro-
 codilis hiātibus trochili aues inuolantes depurgant dentes, quo mu-
 nere & ipsi alūtur. & crocodilus sentiens secum cōmode agi, nihil no-
 cet, sed cum egredi auē vult, ceruices mouet, ne cōprimat. Testudo cū
 viperā ederit, mox cunilam edit. quod cum ita sēpius factū animadu-
 tisset quidā, vt gustata cunila viperam testudo repeteret, herbā euulsit,
 quo facto testudo interiit. mustela quotiens dimicatura cū serpēte est,
 rutam comedit. odor etenim eius herbæ infestus serpētibus est. draco
 cum per vsum pomorū nausea infestatur, succū syluestris lactucæ exor-
 bet. quod ita facere visus sēpius est. Canes cū lūbricis infestantur, her-
 bam tritici comedunt. Ciconiæ cæteræq; aues cū vulnus per pugā ac-
 ceperint, cunilā plagæ apponūt. locustā etiā complures viderunt, quo-
 ties cū serpente pugnat, collum eius prehēdere. Quin & mustela pru- 30

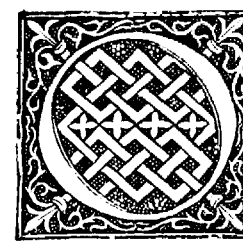
Græce inter-
 feritur ēp
 ἀγγέλω, id
 est, in vascu-
 lo, & Plinius
 habet, in va-
 se aliquo.

ὀφιδόφονος
 cunilam bubu-
 lā vocat Plī.

πικρὶς δὲ οὖς
 id est sylues-
 tris lactucæ,
 intybi agre-
 stis.

denter capere aues videtur. iugulat enim quas caperit, vt lupus ouē.
 Serpentem quoque impugnat, eum præcipue, qui mures venatur, vi-
 delicet ea causa, quia ipsa etiam mures persequitur. De herinaceorum
 sensu locis multis perpensum est, vt qui in cauernis sunt commutent
 35 sua cubilia, aquilonum & austrorum mutatione. qui autem intra tecta
 aluntur, ad parietes discedunt. quod ita fieri cum Bizantij quidam a-
 nimaduertisset, consecutus existimationem est, vt tempus futurū pos-
 set prælagire. Ictis genus mustelæ rusticæ, quod viueram interpretor,
 magnitudine est, quā melitenis catellus, minor: sed pilo, forma, albe-
 40 dine partis inferioris, & morum astutia mustelæ similis. mansuescit ma-
 iorem in modum. officit alucaribus. mellis enim auida est. aues etiā pe-
 tit, vt felis. genitale eius osseum est, vt ante dixi, & medicamento vrinæ
 stillationibus esse putatur. datur per ramenta ex vino.

De intelligentiæ parte, qua animalia quædam hominū rationem
 repræsentant, vt hirundines & omne columbaceū genus, deque
 ætate columbarum, perdicum & passerum. Cap. VII.

Mnino ratio brutorum magnā refert vitæ humanæ si-
 militudinem, magisq; in minore genere, q̄ in maiore vi-
 deris intelligentiæ rationē. quod primū in auiū genere
 hirundo in effingendo, constituendq; nido ostendit.
 5 confingit implicito luto festucis ad normā lulariæ pa-
 leationis. & si quando luti inopia est, se ipsa madefaci-
 ens volutat in puluere omnibus pennis. stragulum sibi etiam more ho-
 minum facit, duriora primū subijciens, & modice totū cōsternens pro
 sui corporis magnitudine. atq; in enutriēda prole mira tā mas, q̄ fœmi-
 10 na æquitate laborat. Impartit pullis singulis cibum, obseruans cōsuetu-
 dine quadam, ne qui acceperit, bis accipiat. excremēta etiā pullorum
 parētes eijciunt. Post adultiores iam natos circūagi, forāsque ipsos egere-
 re edocent. Ad hæc, colūbi plæraq; contēplationis huiusmodi afferunt.
 neq; enim cū pluribus adolescere, aut coire patiuntur, neq; coniugiū
 15 iam inde à primo ortu initū deferūt, nisi cœlebs, aut vidua. Quinetiam
 fœminæ parturienti mas adest, & cultu, omniūque officio fungitur. sæpe
 etiam fœminā pigrius euntem ad nidū propter partus laborē mas per-
 cutit, cogitq; intrare. exclusis iam pullis terrā saluuginosam potissimū
 præmanducatā in eorum os inferens, suū ingerit, atq; ita præparat ad
 20 cibum recipiendū. adultos iam, cum tempus prodeūdi ex nido est, mas
 subigit. Ita magna ex parte columbæ mutuo degūt amore. sed interdū
 nonnullæ etiā ex maritatis cum alijs coeunt, pugna hoc animal est. al-
 ter alterū infestat, nidūmq; alter alterius subit: sed raro. nā et si ex lon-
 25 ginq; minus, tamē apud ipsum nidum summo certamine dimicatur.
 proprium columbarū & palumbium, & turturū esse videtur, ne collū
 cum bibunt. resupinēt, nisi satis hauserint. mare vno cōtenta, & turtur

ὀχέουα sub-
 igit.

& palumbes viuit, nec alterum recipit. Incubant ambo, & mas & fœmina. dignosci māsne an fœmina sit, haud facile est, nisi interiorū aspectu. vita palumbibus longa. nam ad vigesimum quintum, & ad trigessimum annum protrahitur. nonnullas quadraginta etiam annos cōpleuisse exploratum habetur. ætate autem prouectis vngues accrescunt, quos recidere solent, qui alunt. nihil, quo lædantur aperte, aliud his senescentibus accidit. Turtures & columbæ vel ad annū octauū viuunt. scilicet, quæ excæcatæ allecitrices aluntur. perdices vita ad quinque & viginti annos. Nidulātur & palumbes & turtures semper locis eisdem, & cū mares in totum diuturniores, q̄ fœminæ sint. in his marem prius, q̄ fœminā mori nōnulli aiunt, videlicet documēto earū quæ domi allecitrices aluntur. Sūt qui passerum etiam mares anno diutius durare non posse arbitrentur, argumento quòd veris initio nulli mentū habere nigrū spectetur, sed postea: tanq̄ nullus anni superioris seruetur. fœminas vero hoc in genere esse viuaciores volunt. capi enim has cū nouellis, cognoscīq; laborū callo asseuerant. Degūt ætate turtures locis frigidis, hieme tepidis. fringillæ cōtrā, ætate tepidis, hieme frigidis.

¶ De ijs auibus quæ nidum non ædificant, deque perdicis astutia. Cap. VIII.

Aves grauiores nidos sibi non faciunt, vt coturnices, vt perdices, & reliquæ generis eiusdem. quibus enim volandi facultas deest, ijs nidus non prodest: sed facta in aprico area (alibi enim nusq̄ pariūt) atq; materia, vt vespribus quibusdā congestis, quoad accipitrū & aquilarum iniuriā deuitare possint, oua ædunt, & incubant. Mox cum excluderint, protinus pullos educūt, propterea q̄ nequeūt suo volatu ijs cibum administrare. refouent suos pullos sub se ipsa duccendo more gallinarū, & coturnices, & perdices. nec eodem in loco & pariūt, & incubāt, ne quis locū percipiat lōgioris temporis mora. cum ad nidū quis venādo accesserit, prouoluit sese perdix ante pedes venātis, quasi iam possit capi, atq; ita allicit ad se capiendā hominē, eo vsque dum pulli effugiant: tum ipsa auolat, & reuocat prolem. parit oua non pauciora q̄ decem, sed sæpius sedecim. Malitiosa astutāq; auis hæc est, vt dixi. secernūtur verno tēpore de grege per cantū, & pugnā, cōiugatim mares cū fœminis, quācunq; sibi quisq; forte acceperit. oua mares quæ cōpererint, peruoluūt, & frangunt præ sua salacitate, ne fœmina incubet. quod ne accidat, fœmina emolians, clanculū diffugiens parit. sed fit sæpius, vt præ turgore parturiēdi quolibet loco ædat, & mare præsentī. verū vt oua seruētur, nunq̄ ex eo quo peperit loco discedit. & si ab homine visa est, ita se ab ouis astute quēadmodū à pullis subtrahit, labās ante hominis pedes, dum dimoueat. Sed cū diffugerit fœmina vt incubet, mares tumultuant, clamitant, pugnāq; inter se cōserūt, quos cœli-

bes vocant. qui autē victus in pugna fuerit, sequitur victoris venerem patiens, nec ab alio nisi à suo victore subigitur. sed si à comite principis, aut quouis vulgari vincatur, clam à principe ac furto subigitur. Verū hoc nō ita fieri semper, sed certo tēpore anni planū est. hoc idem à coturnicibus quoq; agi animaduertimus. Gallinacei etiā idem interdū faciunt. In tēplis enim vbi sine fœminis munerarij, dicatīq; versantur, nō temere eum qui nuper dicatus accesserit omnes subigūt. nec nō perdicēs māsueti iam & domestici subigūt feros, & spernūt, cōtumeliosēq; tractant. perdicē venatorē dux syluestriū primus inuadit, pugnāque obuiā conferit, quo capto cōpage alter occurrit, tum alius, atq; ita singulis dimicatur, si mas sit, qui venatur. Sed si fœmina est, vbi dux ad eius vocem occurrerit, cæteræ vniuersæ eū inuadūt, feriunt, fugāt ab ea fœmina, inuidentes quòd nō sibi, sed illi accesserit. hic tacitus ob eā rem sæpe accedit, ne voce percepta oppugnetur. nōnunq̄ marem adeūtem efficere, vt fœmina obmutescat, ne re cognita pugnare cū cæteris maribus cogatur, periti referūt. perdices nō modo canūt, verū etiā strident, & voces alias quasdam emittūt. sæpe & fœmina incubās exurgit, cum marem fœminæ venatrici attendere senserit, occurrēsq; se ipsa præbet libidini maris, vt satius negligat venatricē. Vsque adeo tum perdices, tum etiam coturnices copia libidinis gaudent, vt in aucupātes corruant, & sæpenumero capitibus eorum residant. talis perdicū coitus & morū astutia est. nidulantur humi, vt dixi, tum coturnices, tū perdices: atque etiā aliæ quædam eiusdem parū volantis generis. ex his item alaуда, & gallinago, & coturnix, nunq̄ in arbore cōsistunt: sed humi.

¶ De pico martio, & tribus generibus eiusdem. Cap. IX.

Pico atq; martius picus, qui humi nunq̄ cōsistere patitur. tundit hic quercus vermiū & culicū causa, quò exeant. recipit enim egressos lingua sua, quā maiusculam & latiusculā habet. scandit per arborē omnibus modis. nam vel resupinus more stellionū ingreditur. vngues etiam habet cōmodiores q̄ monedula ad tūtiore arborū reptationem. his enim affixis ascendit. sunt pici martij cognomine tria genera, vnū minus q̄ merula, cui rubidæ aliquid plumæ inest. alterum maius q̄ merula. tertium non multo minus q̄ gallina. nidulatur vt dictum est in arboribus, cū alijs, tum oleis. pascitur formicis, & cossis. cū cossos venatur, tā vehemēter excavare vt sternat arbores, dicitur. Iā vero mitescēs quidā amygdalū, quod rimæ inseruisset ligni, vt fixū constāter ictum reciperet, tertio ictu pertudit, & nucleū edit.

¶ De prudentia gruum. Cap. X.

Grues etiā multa prudenter faciūt. loca enim longinqua petūt sui cōmodi gratia, & volant alte, vt procul prospicere possint. & si nubes, tempestatēq; viderint, cōferunt se in terrā, & hu-

παλαιοί αὖτε
allecitrices.
& sic dicuntur
columbæ
aut aues quæ
in retibus
seruantur ad
alias alliciēdas.

ὁ κωλυτικὸς δὲ
ἐκ τῶν δένδρων
δένδρων, id est,
cossi, quos venatur
pico martius.

mi quiescunt. ducem etiam habent, & eos, qui clament dispositi in extremo agmine, ut vox percipi possit. Cum consistunt, ceteræ dormiunt, capite subter alam condito, alternis pedibus insistentes. dux detecto capite prospicit, & quod senserit voce significat. Platea fluuiatilis conchas maiusculas, leuēque deuorat. quas ubi sua ingluuie coxerit, euomit: ut hiantibus iam legat testis exuens, atque edat.

De domicilijs agrestium volucrum. Cap. XI.

Omicilia vero agrestes volucres aptissime ad victum, & prolis salutem moliantur. Sunt alix parentes feliciores, & suorum gnatorum diligentiores: alix minus. & alijs ingenium ad victum acutius: alijs obtusius est. Consunt alix loca fragosa, & saxa, & cauernas: ut quæ à præruptis torrentium alueis charadriū appellamus, quasi hiaticolam dixeris. praua hæc auis, & colore, & voce. & noctu apparet, die aufugit. Accipiter etiam locis saxosis & arduis nidulatur. auium quas caperit, cor nunquam edit. Idem nonnulli in coturnice, & turdo, alij in alijs obseruauerunt. quinetiam venandi differentia adnotatur, ne simili modo æstate ut hieme rapiat. Vulturis vel pullum vel nidum à nemine visum adhuc nonnulli aiunt. & nimirum ob eam rem Herodotus Brysonis rhetoris pater aliunde situ eminentiore quodam venire dixit. argumentumque afferebat. quod breui tempore multi apparent, & tamen unde, constaret nemini. Sed causa huius rei est, quod rupibus inaccessibleis pariat, neque locorum plurium incola auis hæc est. ædit non plus quam unum ouum, aut duo complurimum. Sunt quæ mōtes colant, & syluas: ut vpupa, & brenthus. cui & uictus probus, & vox sonora est. Trochilus & fruteta incolit, & foramina. capi difficile potest. fugax atque infirmis moribus est. Sed victus probitate, & ingenij solertia præditus. vocatur idem & senator, & rex. Quam ob rem aquilam pugnare cum eo referunt.

De generibus auium, quæ apud aquas degunt, deque chalcide aue, & eius natura, necnon de concertatione. eius cum aquila, & gruum pugna. Cap. XII.

Vnt alix quæ vitam apud mare traducant, ut cinclus, qui astutus & capi difficilis est: sed captus omnium maxime mitescit. læsus hic est. incōtinens enim parte sui posteriore. viuunt apud mare & fluuios & lacus palmipedes omnes, natura enim ipsa quærit quod sibi commodius sit. Sed multæ etiā fidipedes circa aquas paludēque degunt, ut florus apud amnes, cui color pulcher, & vita comoda. Cataracta mari victitat, & cum se alto ingurgitarit, manet non minus temporis, quam quo spatium trāseris iugeri. minor quam accipiter auis hæc est. Olores etiā palmipedes sunt, & apud lacus, paludēque viuunt, nec probitate victus, morum, prolis, senectutis vacat. Aquilam, si pugnam co-

perit, repugnantes vincunt. ipsi autem nunquam nisi prouocati inferunt pugnam. canere soliti sunt, & præcipue iamiam morituri. volāt etiam in pelagus longius. & iam quidam cum in mari Africo nauigarent, multos canentes voce flebili, & mori nonnullos cōspexere. Chalcis raro apparet. mōtes etenim incolit. nigro colore est, magnitudine accipitris, quæ palubariū nominat, forma longa, ac tenui. Iones cymindē eam appellant. Cuius Homerus etiā meminit in Iliade, cum dicit. Chalcida dii perhibēt, homines dixere cymindē. Sunt qui eandē hanc auem non aliam esse ac pyngē velint. interdiu minus apparet, quia non clare videt, sed noctu venatur more aquilæ. & pugnat vero cum aquila adeo acriter, ut sæpius ambæ implexæ deferantur in terram, & viuæ à pastoribus capiuntur. Parit hæc oua duo, & saxi speluncisque nidulatur. Grues etiam pugnat inter se tam vehementer, ut dimicantes capiantur. hominem enim expectare potius, quam pugna desistere patiuntur. pariunt oua non amplius quam bina.

De partu & nidificatione picarum, meropis, luteæ, argathylis, & cinnamomi Arabici, deque ciconiarum & meropum prudentia in alendis parentibus. Cap. XIII.

Ica voces plurimas commutat. singulis enim ferè diebus diuersam emittit vocem. Parit oua circiter nouē numero, nidum in arboribus facit ex pilis, & lana. glādes cum deficiunt colligit, & in repositorio abditas reſeruat. Ciconias genitorum senectutē inuicē educare inuulgatum est. Sed sunt qui meropes quoque idē facere cōfirmēt, vicemque reddi ut parētes non modo senescētes, verū etiā statim, cum iam datur facultas, alantur opera liberorum: nec matrē aut patrē exire, sed in cubili manētes pasci labore eorum, quos ipsi genuerūt, enutrierūt, educarūt. pēnæ huius auis inferiores pallidæ sunt, superiores ceruleæ, ut halcyonis. postremæ pinnulæ rubræ habentur. parit sex aut septē æstate in præcipitijs mollioribus, intrò vel ad quatuor cubita subiectis. Lutea dicta à colore partis suæ inferioris pallido magnitudine alaude est. parit quatuor aut quinque. nidum sibi ex alo herba euulso stirpitus facit: sed stragulum subijcit ex villo, & lana. hoc idē & merula facit, & pica. Interioraque nidis ex eisdem cōsternunt. Solerti porro ingenio argathylis in ripariarum genere suum instruit nidum. filis enim intexit lineis, specie pilei, aditu arcto. In Arabia cinnamomus auis appellatur, quæ surculos cinnamomi portare, ac nidum ex his cōficere aiunt. nidificat excelsis arboribus, & ramis. sed incolæ sagittis plūbatis nidum petunt: atque ita discussio in terrā cinnamomum legunt.

De specie, nidulatione, & partu alcedonum. Cap. XIII. Alcedo non multo amplior passere est, colore, tum ceruleo, tum viridi, tum etiā leuiter purpureo insignis, videlicet non partim culatim colore ita distincta, sed ex indiscreto varie reſulgens corpore toto, & alis, & collo. rostrum subuiride longum & tenue.

Cinamulgus
à Plin. ab Aristotele
cinnamomus: nisi
forſan legendum sit
cinamulgus.

Talis species eius est. nidus marinæ similis pilæ, & ijs quæ à flore maris
halosachnæ dicantur. Sed colore leuiter rufo, figura proxima cucurbi-
tis medicinalibus. ijs quibus collū porrectius est. magnitudo maximis
amplior, quàm spongiæ. sunt enim alij maiores, alij minores. conseptus, sti-
patusque vndique est, & crebro tum inani, tum solido constat. renititur fer-
ramento acuto, ut vix possit discindi. Sed si vnà & ferro tundis, & manu
collidis, facile perinde ut flos aridus maris (halosachnæ dico) confrin-
gitur. Os eius angustum, quoad sit exiguus aditus. ut etiam si vertatur
mare, influere nequeat. habet sua inania proxima cauis spongiarū. Am-
bigitur ex quantā materia componatur. Videtur tamē spinis potius acus
piscis constitui. piscibus enim alcedo viuit. Sed amnes etiā subit, ascen-
dens longius. partus huic ouis maximè quinq; consumitur. fœtificat
toto suæ ætatis tempore. parere nata menses quatuor, incipit.

De partu & nidificatione vpupæ, pari, atricapillæ, sali, &
vireonis. Cap. XV.

V Pupa nidum potissime è stercore hominis facit. mutat fa-
ciem tempore æstatis, & hiemis: sicut cæterarum quoque
agrestium plurimæ. Parus oua plurima ædit, ut aiunt.
Atricapillam etiam plurima ædere aliqui referunt, sed
post Africam struthionem. Iam vel decem & septem oua
atricapillæ reperta sunt. Sed plura etiam quàm viginti parit, & numero im-
pari semper, ut narrant. nidificat ea quoque in arboribus, & vermiculis
alitur. proprium huius & luscinia præter cæteras aues, ut linguæ sum-
mæ acumine careant. Salus vitæ commoditate & partus numero com-
mendatur. sed alterius pedis clauditate cedit. Vireo docilis & ad vitæ
munera ingeniosus notatur, sed male volat, nec grati coloris est.

De velia aue, & eius colore, & statura. Cap. XVI.

V Elia cōprimis vitæ commoditate nota est, cōsistit æstate in um-
bra, & aura: hieme in sole, & apricis. inspectat paludes ab arū-
dinibus summis, paruo corpore est, sed voce proba, colore etiam pul-
chro. necnō ingenio valet in vitæ officijs, & speciem præ se fert decorā.
peregrina hæc auis esse videtur. quippe quæ raro nostris locis appareat.

De moribus & natura cregis, sittæ, vlulæ, certhiæ,
& ligurini. Cap. XVII.

Rex moribus pugnacibus est, ingenio valēs ad victū:
sed cætera infelix. Sunt & ei, quæ sitta dicitur, mores
pugnaces: sed animus hilaris, concinnus, cōpos vitæ
facilioris. rem maleficam ei tribuūt, quia rerū callet co-
gnitione. prolem hæc numerosam, felicemque progi-
gnit. viuit maceriem contundens. Vlula nocte vaga-
tur, ac pascitur. die raro apparet. Colit hæc etiam saxa & speluncas. vi-
ctus enim gemini est. pollet ingenio ac industria in vitæ muneribus.

Nouimus auiculam quandam exiguam nomine certhiam, cui mores
audaces, domicilium apud arbores, victus ex coxis, ingenium sagax in
vitæ officijs, vox clara. Ligurini, & vita & colore ignobiles sunt, sed va-
lent vocis amœnitate.

De tribus ardeolarum generibus & earum vita, deque
phoicis natura. Cap. XVIII.

A Rdeolarum pella difficulter coit, ut dictum est, sed sa-
gax & cænæ gerula est, & operosa. Agere interdiu so-
let, colore tamen est prauo, & aluo humida. Reliqua-
rum duarum (tria enim sunt genera) candida, colore
est pulchro, & coit, & nidulatur, & parit probè. pasci-
tur paludibus, lacu, campis, & pratis. Sed stellaris pi-
ger cognominata (in fabula est, ut olim è seruo in auem transierit) atque
ut cognomen sonat, iners, ociosaque est. talis ardeolarum vita est. Pho-
ici appellatæ peculiare præ cæteris est, ut oculos potissimum appetat.
inimica est harpæ. victus enim earum similis est.

De duobus merularum generibus. Cap. XIX.

M Erularum duo sunt genera, alterum nigrum, & vul-
gare. alterum candidum, magnitudine quidem com-
pari, & voce simili: sed circa Cyllenam Arcadiæ fami-
liare, nec vsquam alibi nascens. Est enim ex hoc gene-
re quæ similis nigræ sit, sed fusca colore, & magnitu-
dine paulo minor. versari hæc in saxis, & tectis solita
est: nec rostrum rutilum, ut merula habet.

De tribus turdorum generibus. Cap. XX.

T Urdorum tria sunt genera, vnum visciurum, quod
nisi visco, atque resina non vescitur. & magnitudine
picæ est. Alterum pilare, quod sonat acute, & magni-
tudine merulæ est. tertium quod iliacū quidam vo-
cant, minimū inter hæc, minūsq; maculis distinctum.

De aue cæruleo nomine, & eius forma. Cap. XXI.

N ouimus & saxatile auiculā quādā, cui nomē cæruleo, quæ ma-
xime in Scyro colit, saxa amās, magnitudine minor quàm merula,
maior paulo, quàm fringilla. pede magno est, scanditque saxa. colo-
re cæruleo, rostro tenui, & longo. crure breui similiter ut pipilo est.

De vireone, & mollicipite auibus. Cap. XXII.

V ireo totus viridans ex obscuro est. hieme hic non vide-
tur, sed æstiuo solstitio potissimum venit in cōspectum.
discedit exortu arcturi sideris. magnitudine turturis
est. molliceps eodem in loco semper sibi statuit sedem,
atque ibidem capitur. grandi & cartilagineo capite est.
magnitudine paulo minor quàm turdus, ore firmo, paruo, rotundo, colore
m. ij.

totus cinereo, depes & pennis inualens est. Capitur maxime noctu.

De pardulo, & collurione, deque auibus cæteris, quæ semper conspicuæ sunt. Cap. XXIII.

Ardalus etiam auicula quædam perhibetur, quæ magna ex parte gregatim volat, nec singularem hanc videris, colore tota cinereo est, magnitudine proxima superiori: sed pennis ac pedibus bonis. vocē frequentem, nec grauem emittit. Collurio eisdem, quibus merula vescitur. magnitudo eius quoque eadem quæ superioribus est. capitur hiberno potius tempore. Hæc omnia semper apparent, atque etiam ea quæ in urbibus solent præcipue viuere: ut coruus, ut cornix. nam ea quoque semper cōspicua sunt, nec loca mutant aut latēt.

De tribus generibus monedularum. Cap. XXIII.

Monedularum tria sunt genera. vnum quod graculus vocatur, magnitudine quanta cornix, rostro rotundo, rutilo. Alterum lupus cognominatū paruum, & scurra. Tertium quod familiare Lydiæ, ac Phrygiæ terræ, idemque palmipes est.

De duobus alaudarum generibus. Cap. XXV.

Laudarum duo sunt genera. alterum terrenū, cristatū, galcerita à crista, appellatum. alterum gregale, nec singulare, more alterius: verū colore simile, quā magnitudine minus, & galero carens. cibo verò idoneum.

De gallinagine & sturno, earumque forma. Cap. XXVI.

Allinago dicta per sepes hortorum capitur: magnitudine, quanta gallina est, rostro longo, colore attagenæ. currit celeriter, & hominem mire diligit. Sturnus niger albis distinctus maculis est, magnitudine merulæ.

De ibe, & duobus generibus. Cap. XXVII.

Bes Aegypti duplici genere distinguuntur. sunt enim alia candida, alia nigra. candida apud Pelusium tantum non sunt, cum in reliqua tota Aegypto habeantur. nigra contra, apud Pelusium tantum, in cætera Aegypto nulla.

De duobus asionum generibus. Cap. XXVIII.

Siones aliqui omnibus anni temporibus patent, & ob eam rem perennes, & semperasiones vocabulo cōposito appellantur, qui esui non sunt propter vitium carnis. Aliqui autumno interdum apparēt, nec plus vno aut altero die immorantur. qui & esui sunt, & valde probantur. differūt hi nullo ferè alio à perennibus illis, nisi corpulentia pingui, & quod vox his deest, illis non deest. de ge-

neratione eorum, quænam sit, nihil adhuc exploratum habemus, nisi quod fauonij flatibus apparent. certum enim hoc est.

De cuculi fœtu, & eius prudentia.

Cap. XXIX.

Vculus, ut antea dictū est, non nidificat: sed in nidis parit alienis, & præcipue in palumbiū, & curucæ, & alaudæ humi, atque etiam in nido luteolæ appellatæ super arborem. parit hic vnum ouum, nec ipse incubat: sed auis in cuius nido pepererit, ea incubat, excludit, atque enutrit. quæ cum ipse alienigena pullus accreuerit, suos eiicere dicitur, ita, ut pereāt. Alij eos à genitrice occidi, & dari in cibo cuculi pullo aiunt, videlicet improbatos propter speciem cuculi elegantiorē. sed quanquā plurima ex his vidisse nonnulli confirmant: tamen de pullorum interitu non conuenit inter omnes. Alij enim cuculum ipsum repetere nidum, cui suum ouum mādavit, pullosque deuorare nutricis volunt. Alij pullum cuculi, quod magnitudine præstet, posse præcipere cibum omnem oblatum, atque ita ceteros fame perire autumant. Alij ipsum ut fortiorē, ceteros pastus consortes occidere authores sunt. sed prudenter sanè prolis suæ procreationem moliri videtur cuculus. Cum enim se ignauum minimèque opitulandi potentem nouerit, facit quasi suppositicios suos pullos, quod seruari possint. timiditate enim hæc auis excedit. quippe quæ ab auiculis vellatur, & præ metu earum fugiat.

De apodum nidulatione, & caprimulgi forma. Cap. XXX.

Podas quos aliqui cypsellos appellant, similes esse hirundinum dictum iam est. Haud enim discerni ab hirundine possunt, nisi quod tibij sunt hirsutis. nidum specie cistellæ productæ longius, fictæ ex luto vno aditu dato arctissimo faciunt. Idque locis angustis intra saxa & specus, ut & beluas deuigare possint, & homines. Quem caprimulgum appellant, auis montana est, magnitudine paulo maior quam merula, minor quam cuculus, moribus mollior. parit oua duo, aut tria complurima. fugit caprarum vbera aduolans, unde nomen accepit. Cū suxerit, vber extingui capramque excæcari aiunt. parum clare interdiu videt, sed noctu perspicax est.

De coruorum nidificatione & fœtu.

Cap. XXXI.

Orui locis arctioribus, & vbi non satis cibi pluribus sit, duo tantum incolunt: & suos pullos cum iam potestas volandi est, primū nido eiiciunt, deinde regione tota expellunt. parit coruus quatuor, & quinque. Tempore, quo apud Pharsala hospites Mediæ periere, corui locis Athenarū Peloponnesique defuerūt, quasi sensum haberent aliquē, quo inter se rerum euenta significaret & moueretur.

De sex aquilarum generibus, earumque nidulatione & venatione. Cap. XXXII.

Quilarum plura sunt genera. vnū quod pygargus ab albicante cauda dicitur, ac si albicillā nomines. gaudet hæc planis, & lucis, & oppidis. hinularia à nonnullis vocata cognomine est. mōtes etiā syluāmq; suis freta viribus petit. reliqua genera raro plana & lucos adeūt. Alterum genus magnitudine secundū, & viribus, planga, aut clanga nomine, saltus & cōualles, & lacus incolere solitum, cognomine anataria, & morphna à macula pēnæ, quasi nāuiā dixeris. Quā Homerus etiā meminerat in exitu Priami. Tertiū genus colore nigricans, vnde nomen accepit, vt pulla & fulua vocetur. magnitudine minima: sed viribus omnium præstātissima hæc est. Colit mōtes ac syluas, & leporaria cognominatur. vna hæc fētus suos alit atq; educit. pnix, cōcinna, polita, apta, intrepida, strēnua, liberalis, non inuida est. modesta etiā, nec petulans. quippe quæ non clangat, neq; lippiat, aut murmuret. Quartū genus percnopterus ab alarum notis appellatum. capite albicāte. corpore maiore, q̄ cæteræ adhuc dictæ hæc est: sed breuioribus alis, cauda longiore. vulturis speciē hæc refert. subaquila, & montana ciconia cognominatur. incolit lucos degener, nec vitijs cæterarum caret, & bonorum quæ illę obtinent, expers est. quippe quæ à coruo cæterisque id genus alitibus verberetur, fugetur, capiatur. grauis est enim, victu iners, exanimata fert corpora. famelica semper est, & querula, clamat, & clangit. Quintū genus est quod halætus, hoc est marina vocatur, ceruice magna, & crassa, alis curuantibus, cauda lata. moratur hæc in litibus & oris. accidit huic sæpius, vt cum ferre quod cæperit nequeat, ingurgitē demergatur. Sextum genus gnesiū, id est, verum germanūmq; appellāt. vnum hoc ex omni auium genere esse veri incorruptiq; ortus creditur. cætera enim genera & aquilarum & accipitrum & minutarū etiā auium promiscua adulterināq; inuicē procreāt. Maxima aquilarū omnium hæc est, maior etiā, q̄ ossifraga: sed cæteras aquilas, vel sesquialtera portione excedit. colore est rufa, conspectu rara, more eius, quā cymindem vocari diximus. Tempus aquilæ operandi volandiq; à prædīo ad meridianum. mane enim quiescit, vsquedum forum frequens & prædēdum iam sit. senescētibus aquilis rostrū superius accrescit, incuruatūq; subinde magis magisq; vt demū fame intereant. cui rei data est fabula, vt hoc ita accidat aquilę, quoniā cū olim homo esset, hospiti iniuriā intulerit. Cōdūt, referuāntq; suo in nido quātum cibi pullis superfit. quod enim die quaq; facultas venādi nō datur, fit interdū ne quod portet extrinsecus habeāt. si quē deprehēderint violantē nidum, verberant suis alis, & vnguibus lacerāt. Nidulātur locis nō planis sed celsis, præcipue quidem arduis saxis, & præcipitibus, sed arboribus etiā. Alunt

suos pullos donec potestas volandi fiat, tum nido eos expellunt: post regione, quam ipsi genitores incolunt, tota exterminant. Tenent enim singula aquilarum paria longum tractū. vnde fit ne vllō pacto vicinos habere patiantur. Venantur locis non suo nido propinquis: sed longe distantibus. Rapta non protinus ferunt: sed cum corripuerint, & sustulerint, deponunt: expertæq; iam pondus requiescūt. leporem etiam non statim rapiunt: sed expectant dum prodeat in plana. nec protinus de alto in terram ruunt: sed paulatim descendunt. quæ ideo faciunt, vt tutiores ab insidijs sint. cōsidunt etiam locis æditioribus, quia difficulter à terra tollūtur. volant sublimes, vt perquam maxime procul aspiciant. quapropter homines solam auium omnium aquilam esse diuinā perhibent. Omnes profecto quibus vngues adūci, minime in saxis cōsistunt. quoniā saxi durities impedimento curuaturæ vnguium est. Venatur aquila lepores, hinnulos, vulpes, & reliqua quæ vincere valeat. Viuit tempore longo. quod diuturnitate nidi eiusdem declaratur.

De aue quadam Scythica, & eius nidificatione. Cap. XXXIII.

Cythiæ terræ incola auis est, magnitudine otidis, hoc est, auis tardæ, quæ duos procreat pullos. & quæ peperit oua non incubitu fouet: sed condita in leporina aut vulpina pelle relinquit. atque ita obuoluta in summa arbore collocat. cūmq; à venatione vacat, custodit. & si quis scandit, impugnat, & verberat alis, perinde vt aquilæ faciunt.

De noctua, cicunia & ossifraga. Cap. XXXIII.

Noctua, cicunia, & reliqua quæ interdū nequeūt ceruere, noctu venando cibum sibi acquirunt. Verū nō tota nocte id faciunt: sed vespertino, & matutino. Venantur autem mures, lacertas, verticillos, & eiusmodi alias quasdam bestiolas. Quæ ossifraga appellatur, probe & fœtificat, & viuit. cœnæ gerula, & benigna est. nutrit bene & suos pullos, & aquilæ. cum enim illa suos nido ciecerit, hæc recipit eos, ac educat. mittit nāq; suos aquila, antequā tempus sit, adhuc parentis operam desiderantes, nec volandi adeptos facultatem. quod per inuidiam ita facere creditur. natura enim inuida & famelica est, nec copiosa venationis. magnum tamen quid nāciscitur, cum venatur. inuidet igitur suis liberis iam maiusculis, atq; edaciusculis. & ob eā rem vnguibus secat. Pulli etiā ipsi inter se pugnare incipiūt de sede, ac pastu. Itaq; à parēte eiiciuntur, & pulsantur. deiecti vociferantur, periclitantūq; Sed ossifraga recipit eos benigne, & tuetur, & alit, dū, quātum satis sit, adolecant. Parū hæc oculis valet. nubecula enim oculos habet læsos. At vero marina illa clarissima oculorum acie est, ac pullos adhuc implumes cogit aduersos intueri solem. percutit eū, qui recum.

set, & vertit ad solem. Tum, cuius oculi prius lachrymarint, hunc occi-
dit, reliquum educat. Vagatur hæc per mare & litora. vnde nomen ac-
cepit. Viuitq; auium marinarum venatu, vt dictū est. Aggreditur singu-
las. cum emergentem obseruarit, refugit. auis, vt euolans vidit aquilā,
metu percussa se rursus ingurgitat, vt in diuersa prolapsa emergat.
Sed hæc acie oculorum valens, sedulo aduolat, donec vel strangulet in
humore, vel per summa corripit. Vniuersas nunq̃ inuadit. arcet enim
frequentes, respergensque suis alis repellunt.

¶ Fulicarum aucupatio.

Cap. XXXV.

Fulicæ spuma capiuntur. appetunt enim eam auidius. quocirca
spuma dispersa eas venari in vsu est. Caro earum probi odo-
ris est, excepta parte posteriore vltima, quæ sola lituū olet. pin-
guescunt satis, & esui sunt.

¶ De accipitrum generibus numero decem.

Cap. XXXVI.

Accipitrum genus præcipuū buteo est, triorchia à nu-
mero testiū nuncupatus. secundum æsalo. tertiu circ-
cus. stellaris autem, palumbarius, & pernix differunt.
appellatur subbutones qui latiores sunt. alij percx,
& fringillarij vocantur. Alij leues & rubetarij, qui abū-
de viuunt, atq; humiuolæ sunt. Genera non pau-
ciora q̃ decem esse accipitrum aliqui prodiderunt, quæ modo quoq; venan-
di inter se dissident. Alij enim columbam humi confidentem rapiunt,
volantem non appetunt. Alij super arborē aut tale quid conscendentē
venantur: sin humi est, aut volat, non inuadunt. Alij neq; humi, neq; in
sublimi manentē aggrediuntur: sed volantem capere conantur. Fertur
etiam à columbis quodq; accipitrum genus cognosci. itaq; cū accipi-
ter prouolat, si sublimipeta est, manent quo constiterint loco: sed si hu-
mipeta qui prouolat, est, non manent, sed continuo auolant, Thraciæ
parte, quæ olim Cedropolis vocabatur, homines societate accipitrū per
paludes aucupantur. Cum enim ipsi lignis, quæ tenent, arūdines, & fru-
teta mouerunt, quò aues euolarent, accipitres desuper insectantur: quo-
rum metu aues percussæ, terram repetunt. mox homines percutiūt ba-
culis, itaq; capiunt. tum partem earum quas cæperint, auium accipitri-
bus impartiunt. Quinetiam apud Meotidem paludem lupos esse pi-
scatorum familiares aiūt: & nisi partem suā à piscatoribus acceperint,
retia, cum in terra expansa resiccantur, lacerare. Ratio auium talis est.

¶ De ingenio marinarum & fluuiatilium piscium pro ra-
tione commodioris vitæ.

Cap. XXXVII.

Ed in marinis quoque animantibus permulta intelligi pos-
sunt non sine solerti ingenio effici ratione vitæ commodio-
ris. Nam & inuulgata illa de rana quæ piscatrix cognomi-
nata est, & quæ de torpedine, vera omnino certaque sunt.

5 Rana enim his, quæ gemina ante oculos suos dependent, quorum fila
capilli speciem referunt, sed postrema rotundis quibusdam præpila-
tur, quali ciscæ causa additis, his inquam, vbi locis arenosis aut fæculen-
tis obturbato solo se absconderit, piscatur attollens illa sibi pendentia
10 fila. dum enim pisciculi occurrunt, & capita machinamenti pēsilis pul-
sant, ipsa subtrahens fila, allicit, donec eos suum in os adducat. Torpe-
do pisces quos appetit, afficit ea ipsa, quam suo in corpore continet, fæ-
cultate torpendi: atq; ita retardos præ stupore capit, & vescitur. abdit
se in arena & limo, tum pisces qui adnatantes obtorpuerint, corripit.
quam rem plæriq; conspectam à se retulerunt. Pastinaca etiā se ipsa oc-
15 cultat: sed non simili modo. argumentum sic viuere hos pisces adduci
potest, q̃ sæpius habentes in ventre mugilem capiuntur, velocissimum
piscem, cum tardissimi ipsi sint. Tum etiam rana quæ caruerit præpila-
tis villorum illis capitibus macilentior capitur. torpedinem autem vel
hominibus inspirare torporem certum est. Obruunt arena sese & ascl-
20 li, & raia, & passerres, & squatine. cūq; nullam sui corporis partem in-
tectam reliquerint, verberant radiolis sui oris, quos piscatores virgulas
vocant, quas pisciculi cum aspexerint, adnatant quasi ad algas, quibus
vesci soliti sunt. Quo in loco anthias sit, nullam ibi beluam esse confes-
sum est. quo iam indicio secure spongiatores vrinantur, & sacrum hūc
25 piscem ob eam rem nominant. sed id casu sic euenire dixerim. quomo-
dō & vbi sit limax neq; sus est, neq; perdix. omnes enim limaces ab his
edūtur. Serpēs marina colore & corpore cōgro proxima est, sed obscu-
rior atq; acrior. hæc si capta dimittatur foris, in arenā rostro quāprimū
30 adacto terebrat, subitq; tota. est ore acutiore hæc q̃ terrestres. Qui autē
cētipeda appellatur, vbi hamum deuorarit, euomit foras sua interiora,
donec hamum eiiciat. tum recipit intrò, ac valet eadem, qua ante, salu-
britate. appetitus his quoq; nidorulentorū vt terrestribus est. mordent
nō ore, sed tactu totius corporis similiter, vt quæ vrticæ vocantur. Pisces
qui vulpes nuncupantur, cum se deglutisse hamum senserint, sibi opitu-
35 latur vt centipeda. lōgius nanq; sese efferentes hami lineam abrodūt.
capiuntur enim locis nōnullis hamo, multiplici gurgite præalto, & flu-
ctuoso. Quinetiam amia cum beluam viderint aliquam, colligunt sese.
& quæ magnitudine præstāt, lustrātes gregem circumuallant: & si qua
violatur, defendunt. dentes his validi. & iam cum aliā beluæ, tum lamia
40 aggressa, vulnera accepisse acrius visa est. Fluuiatilium silurus mas plu-
rimum curæ proli impendit. fœmina vt peperit abit. sed mas quo in lo-
co plurimus fœtus constiterit, perseuerās oua custodit: nec alium præ-
bet vsum, nisi vt pisciculos, ne diripiāt fœtum, arceat. idque vel ad qua-
dragesimum & quinquagesimum diem facit, donec satis iam aucta so-
45 boles se tueri à cæteris piscibus valeat.prehenditur sæpe à piscatoribus
vbi oua custodit. dum enim arcet pisciculos, quatit, proslit, & ictum

sonumq; mouet. manet apud oua tā ardēte animo, vt cū sepe à piscatori
 bus oua, si praealtis gurgitibus subsidunt, educantur, quoad magis fieri
 potest, in vadū, ipse tamen eodem studio fœtum sequatur, neq; deferere
 vsquam patiat. tunc si minor sit natu, minūsq; vsu exercitatus, facile
 hamo capitur: sed si peritus & hamifraga est, morsu dentis sui durissimi
 rumpit hamum, & fœtum assidue custodit. Omnia vero tum nantia, tū
 stabilia, locis eisdē quibus orta sint, aut similibus degūt. suus enim qui-
 busq; cibus in ijs est. Vagantur maxime & oberrant, quæ carne alūtur:
 præter pauca, vt mugilem, salpam, mullum, æricam. Quæ autem pholis
 appellatur, mucorem quem ipsa emittit, sibi obducit, ita vt in eo quasi
 cubili quiescat. Generis testati & expedis pecten potissimū plurimū-
 que se mouet volatu. nam purpura, & eius similia parum admodū pro-
 grediuntur. De Euripo Pyrrhæo pisces per hiemē omnes excepto go-
 bione foras enatant propter frigus. locus hic enim frigidior est. sed in-
 cunte vere eodē redeūt. Vacat Euripus scaro, & alofa, & reliquis spino-
 fioris generis omnibus. musteli etiā, & spinaces in eo mari nequaquā gi-
 gnuntur: necnō locustæ, polypi, bolitenæ, atq; alia quædam genera. go-
 bionem album Euripi nō esse pelagiū certum est. Vigēt pisces ouipari
 veris tēpore, donec pariant. viuipari autūno, atq; etiā mugiles, mulli, &
 reliqui generis eiusdem. Apud Lesbū insulam omnia tam pelagia q̄
 Euripica parere solent in Euripo. coeunt autūno, pariūt vere. cartilagi-
 nea etiam autumnō. mares cum fœminis circa coitum congregantur.
 Sed vere subeūt Euripum disiuncta: neq; coniugium reperitur vllum,
 donec pariant, cum coitus tempore complura ex his sibi adhærētia ca-
 piātur. Mollium astutissima sepia est. sola hæc suo vitur atramento, nō
 modo cum metuit, verum etiam abscondendi causa. polypus atq; loli-
 go atramentum pro metu mittunt: sed accrescit denuo postq̄ miserūt,
 vt nunq̄ copia desit atramenti. cæterum sepia, vt dixi sæpe, vel sine pau-
 re suo vitur atramento ad se occultādā. & cum progressa paululum
 se ostēderit, redit in atramentum. venatur etiam suis illis prelōgis præ-
 tenturis nō solum pisciculos: sed mugiles etiam sepius. polypus fatuus
 quidem est, cum ad manum demissam hominis accedit. sed prudens rei
 familiaris, cum omnia colligat, & suo in domicilio recondat. cūmq; cō-
 sumperit quātum vtile sit, abigit testas, & cancrorum crustas, & puta-
 mina conchularum & spinas pisciculorum. sui etiā mutatione coloris
 venatur pisces. trahit enim sibi colorē similē ijs quibus appropinquare
 saxis. quod idem etiam cum metuerit facit. Sunt qui sepiam quoq; face-
 re hoc idem autument. colorem nanq; eam sibi contrahere similem lo-
 co, in quo versatur, confirmant. Sed piscium sola squatina ita affici solet.
 mutat enim hæc more polypi suum colorē. Genus polyporum magna
 ex parte biennio viuere nō potest. sua enim natura tabi obnoxium est.
 cuius rei indicium, cum pressus polypus aliquid subinde humoris emit-

rat, demūmq; absūmatur totus. quod fœminis à partu potissimum inci-
 dit, stupent etiam fœminæ, vt neq; vndis iactatæ sentiant, & manu vrinā-
 tis de facili capiantur. sordescunt etiam: nec præterea assidendo venari
 possunt. mares vero alueo tument, & in mucorem lentescunt. Indici-
 um ne bimatum compleant esse videtur, quod ab ortu eorum, qui æsta-
 te fit, ad autumnum non facile grandem polypum videris, cum paulo
 ante id tempus prægrandes spectentur. à partu ita senescere debili-
 tariq; tam marem q̄ fœminam ferunt, vt vel à pisciculis deuorentur, &
 facile à suis detrahantur cubilibus, cum antea nihil tale ijs vsu eueniat.
 tum vero paruos nouellōsque quāuis recens natos, tamen nullo eius-
 modi malo affici narrant. Quinimmo validiores esse q̄ grandes confir-
 mant. Sepias etiam bimatu non viuere apertum est. Mollium vnus po-
 lypus exit in siccum, graditur per asperiora, vitat læuia. validum cū cæ-
 teris suis partibus hoc animal sit, collo tamē imbecille cum premitur,
 est. mollia ita se habent. Conchas tenuiores, scabrāsque efficere circum se
 velut lorica durā, eāmq; eò ampliorem quod ipsæ sunt ampliores, atq;
 de ea quasi latibulo aut casula quadam prodire aiunt. Nauta quoq; po-
 lypus natura, & vitæ muneribus singularis est. nauigat enim per maris
 summa elatus. de imo gurgite effert se concha inuersa, vt ascendere pos-
 sit facilius, & inani scapha enauiget. Vbi vero emerit, concham reuer-
 tit. habet inter sua brachia membranulā quandā annexā similē ijs, quæ
 digitis insertæ palmipedū auiū continentur: verū illæ crassiusculæ sunt,
 hæc prætenuis est, & araneæ speciem imitatur. hac velificat, cū aura in-
 spirat. cirros pro gubernaculis utroq; demittit latere. si quid metuerit,
 concham protinus mari replet, atq; ita demergit. de generatione incre-
 mentōq; eius conchæ nihil adhuc exploratū habeo. videtur tamen nō
 ex coitu gigni: sed sponte, vt cæteræ conchæ, prouenire. nec vero an cō-
 cha solutus viuere possit, certum adhuc est.

De ingenio insectorum, & formicæ studio. Cap. XXXVIII.

Insectorum officiosissimum, & præ cæteris ferè omni-
 bus animalibus genus formicarum & apum est, crabro-
 nes item ac vespæ, & propè dixerim omnia huius co-
 gnata generis. aranei etiā lautiores & strigosiores, in-
 geniosiores in vitæ muneribus sunt. Iam formicarum
 5 negotia omnibus in promptu habētur: utq; eadem se-
 mita semper ambulant, & cibaria recondunt, & cellas promptuarias fa-
 ciunt, nec interdiu solum: sed etiam noctibus plena luna laborem exer-
 cent, nemo est qui non videat.

De generibus araneorum, eorūmq; industria in vena-
 tione, & tela conficienda. Cap. XXXIX.

Araneorum autem & phalāgiorum plura sunt genera. mor-
 dax, quod in duo distinguitur. alterum simile ijs, quæ lupos

δέν κού αν
δντιμόρ.ρ.
σακ, salax.
Plinius, acu-
minatū, ad-
sultim ingre-
diens.

appellant est, paruum, varium, procax, salax, pulex nuncupatū: alterum maius, coloris nigri, cruribus prioribus nigris, tardū, & lente ambulās, nec viribus valēs, neq; saliens. Cætera, quæ medicamentarij proponūt, aut nullum, aut certe exilem inferunt morsum. Genus secundū, quod lupi nomen accepit, partim exiguum est, quod nō texit, partim maius, quod asperam prauāmq; telam apud terram, aut sepes orditur. bucculis intexere solitū primordijs intus positis obseruatur. dū aliquid in tela offendens cōmouerit, mox accurrit, vt capiat. partim variū est, quod paucam vilēmq; telā sub arboribus facit. Tertiū genus, quod sapientissimū lautissimūmq; omniū est. Texit enim primum filis quoquo versus distendens in orbem, tum stamina ducens, initio à medio accepto, nec inscite medium ipsum accipit, deinde subtegmina inferēs, atq; stipans, cubile & repositorium alibi sibi cōstituit: sed venationem in medio sui operis obseruando exercet. Cū enim bestiola eò inciderit, motu medij excitus occurrit, deuincitq; primum obuoluēs araneis, dum defatiget, infirmāmq; faciat. tum tollit ac defert. & si forte fame tenetur, exugit. hæc enim fruitio eius est. sin minus, recondito, quod cæperit, in repositorio, repetit venandi negociū: sed prius confarcinato, quod per venatum laceffitum est. si quid inter medium & extrema inciderit, primum ipse in mediū currit, inde ad id quod inciderit, velut à stato initio properat. Si quis telam lacerarit, texere iterum incipit. venatur oriēte sole, aut occidente. quoniam bestiolæ temporibus his potissimum offendāt. Fœmina & texit & venatur. mas comes fruendi, non laborādi est. Araneorum lautiorum, & telam spissiore texētium, duo sunt genera. alterū minus, alterum maius. quod igitur longioribus est cruribus pendens subtus obseruat, ne bestiolæ præformidine sibi caueant: sed incautæ incidant in partem superiorem. ineptius enim propter sui corporis magnitudinem est. At alterum quod moderatius est, superne obseruat, latēs in quodā exiguo suæ telæ foramine. Aranei statim cum æditi sunt, fila mittunt nō intrinsecus tanq̃ excrementū, vt Democritus ait, sed extrinsecus de suo corpore veluti corticem, aut more eorū, quæ suos villos iaculantur: vt histricis. maiora etiam animalia inuadit, irretitq; suis filis. nam & lacertos paruos aggressus circūdat os, & filis obducit, donec cohibeat: mox adhærens, morsum defigit. hæc ita se habent.

De generibus apum, earūmq; studio in ædificandis fauis, deq; his herbis, quibus apes aluntur. Cap. XL.

Enus est insectorum quoddam nomine adhuc vacās, quo vno comprehendatur: sed formam suarum partiū cognatam omnium referens, videlicet ea quæ fauos faciunt, vt apes, & reliqua similis formæ insecta. quorum genera nouem numero sunt. Sex illa ex his gregalia, apes, reges apum, fuci, qui inter apes degūt, vespæ an-

nuæ, item crabrones, & teredines. Solitaria vero reliqua tria. sirenis minor, qui fuscus totus est. Sirenis maior, niger, varius. Tertiū, quæ bōbicæ vocant, qui maximus inter hæc est. Formicæ nihil venātur: sed facta ab alijs colligunt. Aranei nihil cōficiūt, neq; recōdūt: sed cibū solum venatu sibi acquirūt. Ex nouē ijs, quæ modo enumeraui generibus, apes (nā de cæteris post) nihil venantur: sed ipsæ sibi cibaria faciūt, atq; recōdūt. mel enim cibus earū est. cuius rei indicium faciūt, cū apiarij eximere incipiunt fauos. quāuis enim suffiātur, vehemētérq; ex fumo laborēt, tamē plus mellis tūc edunt q̃ prius. quod enim cibi causa sibi recōdiderint, parcius eo tēporibus cæteris vtūtur: sed habēt etiā quo altero cibo alātur, quod quidā ceraginē, alij cereū vocāt. verū hoc deterius est, & dulcedine propē ficus. congerūt id quoq; vt cerā suis cruribus. Perquā varia in earū operatione & vita, ratio est. Cum enim alueū receperint mūdum, cōstruere incipiunt fauos deferentes ex floribus, atq; etiā arborū lachrymis salicis, & vlmī, & reliquarū, quæ glutinū pariūt. his pauimentum quoq; illinunt, ne bestiolæ nocuæ subeant. vocāt hoc opus apiarij tectoriū imū. Aditus etiā si ampliores sunt, fabrica obstruētes coartant. Effingūt fauos primū in quibus ipsæ gignātur, deinde in quibus reges dicti, & fuci. suos certe semper cōponunt: sed regū, cū fœtus largior est: fucorū autē, cū copia mellis speratur. fauos regū minores faciunt iuxta suos. fucorū iuxta regum minores q̃ suos. Exordiū operis à testō aluei, textūsq; ad pauimentum perpetuo stabilitamento agitur. plurēsq; ad pauimentum telæ deducuntur. cellæ autem & mellariæ & sobolariæ geminæ omnes sunt. vno enim eodēmq; intersepto duæ sibi iungūtur cellæ, modo poculi gemini. altera intus, altera foris. compages, quā parietibus faui adhærēt, arctiores & melle vacuæ relinquūtur, gemino aut triplici versu. pleniores enim sunt faui quibus plus ceræ obducitur, pars aditus aluei prior illita est ex cōmose. sic enim vocāt quod velut excrementum purgamētūmq; ceræ est, bene nigrū, acrisq; odoris. Medētur hoc plagis, & huiuscemodi suppurationibus. p̃ximū ab eo tectoriū picatus cereus præbet. leuius id q̃ cōmose medicamentū est. Sūt qui fucos & per se fingere fauos eodē in alueo, & cū apibus negotiū cōficiēdi faui partiri dicāt: verū mellificādi nullā habere facultatē. sed vesci, tū eos, tum eorum pullos melle, quod apes fecerint. manent fuci magna tēporis parte intus. cūmq; exeunt, efferūt sese fusim in sublimē, gyrōq; volitant, & quasi exercitū faciūt. quod vbi satis iam fecerint, redeūt domū, & epulis perfruuntur. Reges nunq̃ prodeunt foras, vel vt pascantur, vel alia causa: nisi vniuersa cū plebe. & si, cum pergunt, rex ipse fortē aberrarit, omnes inquirere, odoratūq; sagaci persequi, donec inueniant, accepimus. gestari etiam eum à plebe, cū volare nō potest. & si perierit, omnes discedere: vel si aliquādiu manserint, fauos quidē cōficere, sed mel nullū: nec fieri posse, quin breui omnes discedāt. Ceram apes per-

reptādo flores, capiunt priorum acumine pedum mox priores in me-
 dios abstergunt, & medios in blāsa posteriorum. atq; ita onusta disce- 50
 dunt. & quidem grauari premi; onere cernuntur, quoties redeunt.
 Mos apibus ne florum plura genera petant vno eodēmq; profectu, sed
 singulis singula. verbi gratia, a viola ad violā aduolant, nec aliud attin-
 gunt, quousq; suum in alueum redeāt. hic se quatiunt, & singulas, tres 55
 aut quatuor sequuntur. Sed quid accipiant, haud facile videris: nec ve-
 ro quēadmodum operantur, visum adhuc est. Cerē cōgestio notari po-
 tuit in oleis, cum diutius in eodē morētur, propter frondem eius arbor-
 ris spissiore. Post hęc, fœtificare incipiūt: nec prohibet quicq; quo mi-
 nus eadem in cella sint, & pulli, & mel, & fuci. Gigni fucos seorsum di- 60
 citur, si dux viuūt: sed si obiit, in apum loculamētis oriri ex ipsis apibus,
 atq; hos fieri animosiores, quocirca aculeatos vocari, quāuis aculeo ca-
 reant. Animo nāq; feriēdi, nō potestate, nomen hoc meruerunt. Sunt lo-
 culi ipsi fucorum ampliores, & finguntur seorsum quoq; per se faui fu-
 corum. Sed magna ex parte fauis apum inferuntur. quapropter secan- 65
 dum est. Genera apum plura, vt dixi. duo principum: alterum rufum,
 quod pręstātius est. alterum nigrum, magisq; varium, duplo āplius ape-
 vtili. Tertium genus quod optimum. breue hoc, in rotunditatē cōpa-
 ctile, & varium est. Quartum lōgum crabronibus simile. Pręterea quod
 fur appellatur. nigrū hoc aluōq; ampliore est. Quinetiā fucus qui om- 70
 nium maximus est: sed sine aculeo, & ignauus. Differunt inter se apes
 parētibus natę vrbānis: & quę rustico mōtanōq; victu educatis prodie-
 rint. Sūt enim hęc syluestres horridiores aspectu, & iracundiores, & mi-
 nores: sed opere ac labore pręstantiores. Genus frugi fauos suos æqua-
 biles cōstruit, supernūmq; totum operimētum politum apponit, & ad 75
 singulos vsus fauū singulatim effingit: videlicet partē aliam ad mella,
 aliam ad prolē, aliam ad fucos accōmodandam. q̄ si acciderit, vt eodē in
 fauo omnia hęc recipiantur, locus alter deinceps dispositus habetur
 inanis. At vero illę porrectiores, fauos inęquales cōficiunt, & operimē-
 tum retumidum perinde vt crabrones imponunt. fœtum etiam, & reli-
 qua sine ordine statuunt. duces improbi ex his oriuntur: & copia tum 80
 fucorum, tum etiam eorum, quos fures vocāt. Sed mellis aut nihil aut
 admodū parū opera earū conficitur. Incubant apes suis fauis, & cōco-
 quunt. quod nisi fecerint, vitiari ex aranea fauos aiunt. q̄ si decætero se
 cōtinere potuerint, vt incubitu perseuerent, partis quasi abortus sit. sin- 85
 minus, toti pereūt faui. Gignūtur in ijs quę vitiātur, vermiculi, qui mox
 pēnis subnatis euolant. Curant etiā apes vt faui erecti stent. quod si qui
 corruerint, erigūt, & pilis fulciūt fornicatis, vt subire possint. Cū enim
 via qua accedāt nō datur, cessant incubitu. vnde fit, vt faui aracentur.
 Furis & fuci nullū est munus: sed cæteris quibuscū viuūt, iniuriā faci- 90
 unt: nō tamē impune semper. nā deprehēsi interdū à bonis apibus oc-

ciduntur. Enecāt nimirū ipsę etiam duces, qui plures q̄ satis sit, habeā-
 tur. & potissimū improbos, ne principum multitudo seditiones in ex-
 amine faciāt. necāt pręcipue, cū non ampla sobolis copia extitit: nec ha-
 bent tanq̄ coloniam mittant. fauos etiā regum eo tēpore si parati sunt, 95
 diruunt: vt pote cum desint, quibus mittendis duces ipsi pręficientur.
 nec non fauos tollunt fucorum, si mellis penuriam coniectantur, nec
 aluei annona superioris āni abundāt. & apiariū eximentē tūc pręcipue
 de melle impugnant, ac præsentes fucos expellunt. & quidem sępe vi-
 suntur foris in alueo residentes exules. flagrant odio breues contra lō 100
 gas: cāsque alueis pellere conantur. qua in pugna si illę vicerint, optimū
 ita fore examen putatur. sed si hęc solę remanserint, otiose viuūt, & nihil
 boni integre faciūt. Pereūt etiā ipsę anteq̄ autūnus sit. studēt bonę apes
 quoad fieri potest, ne quā intra alueū interimant: & si qua interierit in- 105
 tus, statim foras cadauer educūt. Qui autē fures vocantur, & suos inui-
 cem fauos offendunt: & alienos, si latuerint, subeunt. sed si capiantur,
 capite puniūtur. nec facile aut latere, aut aufugere possunt. sunt enim
 in quoq; aditu custodes. & fur ipse, si quando surripere ingressum po-
 tuerit, adeo in satietatē repletur, vt nequeat euolare: sed ante alueū vo- 110
 lutetur. itaq; fuga perq̄ difficilis est. Reges nunq̄ foris visuntur, nisi cū
 migratur. & tunc ita, vt reliquę omnes circa ipsū principem suū glo-
 merentur. Cum vero migrandū est, vox solitaria & peculiaris quędam
 aliquot ante diebus intus mittitur: & biduo, aut triduo paucę circum
 alueū volāt. an rex etiā inter eas sit, nondū exploratū habemus. quoniā 115
 difficile cognitu est. Collectę iam auolāt, & per singulos reges diuidun-
 tur. & si forte paucę prope multas consistūt, cōcedūt paucę ipsę ad plu-
 res, ac regē quę reliquerint, si sequatur, interimūt. discessus & migratio
 ita agitur. singulis autē muneribus se distribuūt, vt alię flores cōuehant,
 alię extruāt, alię poliant fauos, & dirigāt. Aquā tunc portāt cū prolem
 nutriunt. Carnē nullius animalis tangūt, nec opsoniū appetūt. nullū his 120
 tēpus certū cōsuetūmq; est, quo operari incipiāt. Sed cibarijs nō carēt,
 benęq; degūt. æstiuo potissimū tēpore opus aggrediūtur, & quādiu fere-
 nū sit, assidue operātur. Nouellę etiā tertio q̄ prodierint die, statim ne-
 gotiū ineūt, si cibus nō suppetit. cūmq; incubāt, digrediuntur nōnullę
 ad pastū: sed breui redeunt. proles felicitis examinis quadraginta diebus 125
 intermittitur, tātūmodo à bruma. cū satis iā cōcreuisse pulliciē senserit,
 cibo apposito derelinquunt. ipsa vero cū datur facultas rupto opercu-
 lo exit. Bestiolas, quę in alueis nascūtur, & fauis officiunt, apes notę me-
 lioris tollūt, & rē familiārē tuētur. sed alterę pro suo vitio negligūt, & pe-
 rire patiuntur. Cū autē fauos apiarij eximūt, cibi tantū relinquūt, quātū
 per hiemē sufficiat. quod si satis sit, seruatur examen. si minus, vel mori- 130
 tur ibidē, si, ne discedat, hiems obstat: vel deserit sedē, si serenum nanci-
 scitur. Mel apibus tum æstate, tum hieme in cibo est: sed recondunt
 n. ij.

alterum quoq; cibarij genus, cui durities ceræ proxima, quod sandaracham nonnulli appellant. Inferunt iniuriā apibus maxime vespæ, & aui-
culæ quas paros vocant, atq; etiam hirundo, & merops, qui apiaster est. 135
tum vero ranæ lutariæ eas vbi ad aquam accesserint, rapiunt. quam ob
rem eas apiarij per paludes & stagna, vnde apes aquātur, venari solēt.
& vesparum latibula, & hirundinum, ac meropum nidos propinquos
alucis tollunt. Nullum animal nisi sui generis apes fugiunt. preliantur
enim inter se, & cum vespis: sed cum ruri sunt, nec sibi inuicem, neq; vl- 140
lis alijs iniuriantur. At vero apud suos alucos pugnāt acerrime, & ho-
stes quos vicerint, enecant. Intereunt quæ percusserint. quoniam sine
intestini eruptione aculeus eximi non potest. sæpius enim euadunt, si,
qui ictus est, curam adhibet, vt aculeus infixus iunctus cū aluo extrin-
gatur. alioqui apis interit. Necant vel maxima animalia ictu sui aculei. 145
Iam equus occisus ab apibus est. sed principes minime irritatur, & fe-
riunt. efferunt foras apes vita in alueo defunctas. & cætera mundissi-
mum omnium hoc animal est. Quā ob rem sæpenumero cum alui ne-
cessitas est, auolant, & in secessu reddunt excrementum: quoniam ma-
le oleat. oderunt nō solū fædos odores: sed etiā vnguentorum delicias. 150
ex quo fit, vt homines his delibutos percutiant. pereunt apes tum alijs
casibus, tū vero cū multi principes orti partē quīsq; secū quod libuit ab-
ducant. Rubeta etiam apes interimit. subiens enim aditus aluei, afflat, &
obseruās rapit euolantes. nullo hæc affici malo ab apibus potest: sed ab
apiario facile interimitur. Genus autem apum quod improbū esse, ac 155
fauos fingere asperos diximus, nouellis maxime tribuunt apiarij non-
nulli: peccarēq; ita per imperitiā eas arbitrantur. nouellæ autem sunt
anniculæ omnes, quarum examen quotānis auolare solitū est. Nec vero
nouellæ ipsæ perinde ac veteranæ pungunt, cū copia mellis non suppe-
tit. Apiarij fucos depellunt, & ficus, ac reliqua id genus dulcia in cibo 160
apponunt. Apum seniores intus operantur: hirtioresq; morē domesti-
cæ ratione sunt. Adolescentes foris negotiū exercēt, & ea, quæ res exi-
git, portāt, leuiorēsq; sunt labore hirsutic detrita. fucos etiā ipsæ interi-
mūt, quoties nō satis loci operibus est. tenēt enim aluei locū penitiore.
Cū morbo examen quoddā laboraret, agmen peregrinū inuasit, & pu- 165
gna cōserta, adeptaq; victoria mellā diripiebat: quod cū apiarius pro-
sternefet, victū examē statim egressum vlciſcebatur: nec hominē ipsum
vllō pacto impetebat. Morbo examina valētiora potissimum infestan-
tur clero (sic enim vocāt vermiculos qui in pauimēto nascūtur) ē qui-
bus crescentibus velut aranea alueo toti obducitur, & faui carie per- 170
eunt. Alterum morbi genus quasi otium quoddā & veternitas apum
incidit cum fædo aluei odore. Pastus gratissimus apibus thymum est:
sed rubido albidum præfertur. locus æstate non feruidus, hieme tepi-
dus. ægrotant eo potissimū tēpore, cū per eruginosam materiē operan-

75 tur. Quoties vero flatu vehemēti iactantur, lapillū gestant: quo se quasi
fulcro & fundamine quodam stabiliant cōtra flatū. bibunt si fluuius sit
propinquus, non aliūde, q̄ ex eo, posito onere. sin minus, aliūde humo-
re hausto pergūt ire ad mel euomendū, confestimq; negotiū repetūt.
80 Mellis cōficiendī tēpora duo sunt, ver atq; autūnus. sed vernū suauius,
candidius, omnino præstātius autūnali est. cōficitur profecto melius ex
noua cera, nouellisq; stirpibus. rufum vero atque deformius faui vitio
redditur. quippe quod perinde vt vinū à vase vitietur. quapropter co-
quēdū id resiccandūmq; est. Cū autē ex thymo florēte faui replētur, fit
ita, vt minus mel coeat, & duretur. probatur cui ex aureolo color. quod
185 autē albicat, nō ē sincero thymo cōfectū est: sed id oculis & vlcibus
cōmodius applicatur. Mellis, exilior pars fluitat, quæ eximēda est. pura
vero & valida subsidit. cōficiūt cerā cū stirpes florēt, quā ob rē eximē-
da per id tempus cera de alueo est. cōtinuo enim reparatur. Hæc sunt,
vnde accipiunt, thymus, fusus agrestis, sertula cāpana, albucū, myrtus,
190 phleus, vitex, genista. Cū ex thymo cōficiūt, aquā admiscēt, anteq̄ fauus
occupetur. Egerūt alui excrementa omnes, aut volantes, vt dictū est: aut
certa in parte faui. minores officiosiores maioribus sunt, vt dixi. pēnæ
his detritæ, color niger, dorsum repandū. illæ nitidæ venustæq; sunt mo-
re otiosarū mulierū. Gaudere etiam plausu, atq; sonitu apes videntur.
195 quapropter tinnitu æris, aut fictilis cōuocari eas in alueū aiunt. q̄q̄ in-
certū est, an audiāt: & voluptatēne, an formidine ita faciāt. Quin & so-
cias otiosas, ac desides, aut minus parcas pellere ī more apibus est. par-
tiuntur inter se opera, vt ante dixi: & aliæ fauos cōficiūt, aliæ mella, aliæ
erythacam: & aliæ fauos expoliunt, aliæ aquam important ad cellas, &
200 mella temperāt, aliæ munus extrariū subeunt. Tempore matutino om-
nes silent, donec vna gemino aut triplici bombo excitet omnes. tū vni-
uersæ ad opus prouolant. cūmq; redierint, primū item tumultuāt, pau-
latimq; minus subinde strepūt, dū vna circūuolitādo susurret, quasi dor-
miendū præcipiat. tū repente omnes cōticescūt. Dignoscitur examē va-
205 lere susurri frequētia, & exeundi ingrediendiq; vertiginosa agitatione.
tunc enim nouellæ operantur. Esuriunt ab hieme potissimū, cū opus
incipiunt. Reddūtur otiosiores, si in eximendis fauis plus mellis relin-
quatur, itaq; pro examinis numero relinquendū est. Agūt etiā anxius,
si plus demetatur, q̄ vt residuū cibo sufficiat. atq; etiā si alueus iusto am-
210 plior sit, desidiosiores reddūtur. ægrius enī, quasi desperēt, operi incū-
būt. Castratur faui singulis sextarijs, aut ternis semisextarijs. sed si exu-
berāt, binis sextarijs castrari, aut quinis semisextarijs possunt: pauci ter-
nis sextarijs. Impugnantur apes à vespis, vt ante dixi. quā ob rem apia-
rij eas venantur constituta olla, & carne in ea posita. vbi enim multæ
215 iam ad carnem accesserint, apposito operculo super ignem ollam po-
nunt. fuci autem si pauci assunt, iuuant. reddūt enim apes in opere so-
n. iij.

licitiores. præfagiunt apes & hiemem & imbres. Cuius rei indicium est, quod non auolant: sed sereno adhuc in alueo volutantur. quo apiarij hiemem expectant. cum vero mutuo inter se annexi alia ex alia depēdet in aluco, indicium deferendi cubilis est: quod ne eueniat, apiarij alueis afflant ex vino dulci. Expedit conseruisse apud aluearia puros, fabas, medicam herbam, suriam, eruiliam, myrtum, papauer, serpyllum, amygdalam. Cognoscunt suas apiarij nonnulli farina in prato resperfa. Minus apes fecundificant, si ver ferotinum sit: aut squalor, aut rubigo inciderit. Ratio apum ad hunc modum est.

De duobus vesparum generibus, & earum studio in fauis construendis. Cap. XLI.

Vesparum duo sunt genera, alterum ferum, quod rarum est, nascens in montibus & pariens non sub terra, sed in quercu, specie grādius, porrectius, nigrius, variū etiam aculeatūq; est, & robustius, iētūq; acerbius q̄ alterum est. aculeo enim maiori q̄ ex proportionē sui corporis spiculatur. viuit hoc toto anno. & quidem tempore hiberno, quercu cæsa euolare spectatur. exigit hiemem in latebra, & semper in macerie diuersatur. sunt eius aliæ matrices, aliæ operariæ, vt & in altero genere, quod placidius est. Quæ autem sit natura operariæ ac matricis in eo ipso placidiore genere percipi facilius potest. sunt enim huius quoq; duo genera, alterum, duces quas matrices appellāt: alterum operariæ. maiores mitiorēsq; duces sunt. Aetas operariarum annum non cōplet: sed omnes hieme inualecente moriuntur. quod ea re cōstat: quia hieme incipiēte stupefiant: bruma autē nullę omnino appareāt. duces vero quæ matrices vocātur, tota hieme visuntur, atq; sub terra latitāt. plariq; enim cū per hiemem ararēt, aut foderēt, matrices viderūt: operarias nemo. ortus talis vesparū est. Duces vbi iam locū sibi opportunum delegerūt, fauos opere æstiuo confingunt, & vespeta (cellulas dico) constituūt quaternis foriculis, aut propē, in quibus vespæ nō matrices nascūtur. quæ cū increuerint, rursus altera ampliora effingūt. quorū item proles cum creuerit, alia faciunt, ita, vt postremo autumno plurima amplissimāq; vespeta condita habeantur. in quibus dux quæ matrix vocata est, nō insuper vespas, sed matrices iā procreat. quæ quidem supernē per sūma vespeti vermiū specie multo grādiōrū gignūtur, i cellulis cōtinuatis quatuor numero, aut paulo pluribus. alioquī increfcedi ratio ducibus eadē quæ vespis est. Sed cū vespæ operariæ fauis affuerint, non præterea duces operātur. Sed operarię ipsæ cibū suis ducibus sumministrant. quod ea re cōstat, quia duces nō itē euolāt: sed intra tectā quiescūt. Cæterū utrū duces anni superioris nouellis iam procreatis ducibus interimantur à vespis nouellis, idq; simili modo eueniat, an plus etiā temporis possint viuere, nōdū exploratū est, nec vero sene-

ctutem matricis, & vesparū generis feri, aut aliquem huiuscemodi affectum annotare adhuc quilibet potuit. Est autem matrix latior, ponderosior, crassior, & maior q̄ vespa: volatūq; haud plurimum valet. præponere enim sui corporis volare lōgius nequit. quo fit vt semper in vesparijs sedeāt effingētes fauos, & munere fungētes cellario. insunt porro matrices nūcupatæ in vesparijs plurimis: sed aculeatę sint, necne, ambigitur. videntur tamen & ipsæ vt apum duces, gerere quidem aculeum: sed non extringere, aut ferire. Vesparum autē aliæ carent aculeo: vt fuci. aliæ habent. minores imbecilliorēsq; sunt, quæ carent, neq; repugnāt. contrā, quæ habent, maiores, robustę, atq; pugnaces, quas nōnulli mares appellant: fœminas vero eas, quæ carent. Plæręq; ex ijs quæ aculeū gerunt, amittere eum putantur hieme instante: sed hoc ex nemine qui vidisset, accepimus. Vespæ tēporibus siccis locisq; asperis potius oriuntur, ortus sub terra agitur. fingunt suos fauos ex cōgerie, ac terra: & ab eodem primordio quasi stirpe, vnūquēq; ædificāt. cibum vel ex floribus quibusdam, & fructibus petunt: sed quāplurimū ex carne. coire nōnullæ etiam ex cæteris visæ sunt: sed an ambæ aculeo careant, aut habeāt, vel altera habeat, altera careat, nondum exploratum est. Ferarum etiā nōnullæ coire visæ sunt, & alteram gerere aculeum cōstitit: sed de altera incertū est. fœtus nō partu provenire videtur. statim enim auctior, q̄ partus vespæ patitur, existit. Si vespam ex pedibus cæperis, bombilareq; siueris, aduolāt quæ aculeo carēt. quod non faciūt, quæ aculeatę sunt. itaq; argumēto quidā hoc vtūtur, vt alteræ mares sint, alteræ fœminæ. Capiūtur hiberno tēpore in spelūcis, & quę aculeū habēt, & quę carent. cōdunt aliæ sua vespasia pauca, & exigua: aliæ plura & ampliora. Capitur magna matricū pars à solstitio apud vltimos. colligūt enim hinc lentam & gummosam materiam. prodire locis quibusdā matrices ortu admodum numeroso. cum superiori anno vesparum atq; imbrium copia præcessisset. capiuntur per præcipitia & terræ rimas, præruptaq; directiora: omnesq; visuntur aculeum gerere. Talis vesparū ratio est.

De crabronibus, victūq; eorum, & alucis. Cap. XLII.

Crabrones nō floribus, vt apes: sed carne magna ex parte viuūt. vnde fit, vt versari vel in stercore sæpe soleant. venantur enim muscas maiusculas, quas vbi cæperint, absciso capite reliquum corpus gestantes auolāt. Sed pomū etiam dulce appetunt. cibus his talis est. Duces more apū, vesparūq; habent, qui proportionē ad crabrones maiores, q̄ vesparū ad vespas, & apū ad apes sunt. degūt hi quoque intus, vt vesparū duces. faciūt sibi alueū sub terra crabrones terra egesta, & vt formicæ, excauāt. missio enim vt apum, nulla vel eorum vel vesparum fieri solet. sed qui subinde oriantur nouelli, ibidem manēt, & alueū terra egesta faciunt ampliorē: amplificāt maiore in modū, & iam

ex valentiore quodam examine quali tres, & quatuor fauorum pleni excepti sunt. nec vero cibū ritu apum sibi recondunt: sed ieiuni latent per hiemem. quo tempore plurimi moriuntur. an etiā omnes, nōdum certum est. duces nō plures vno singulis eorū examinibus oriūtur, vt inter apes gignūtur plures, qui examina distrahūt. Sed si qui crabrones suo alueo aberrarint, colligunt se ad aliquā arborem, fauōsque ibi conficiunt, qui vel sæpe conspicui apparent. in quibus vnū procreāt ducē. qui cum adoleuerit, agmē adducit, & secū in alueo collocat. De coitu crabronum nihil adhuc exploratū habeo: nec vnde fœtificēt. Sed cum in genere apū careant aculeo, & fuci, & reges: atq; etiā vesparū nōnullę in aculeata sint, vt ante dixi, crabrones omnes armari aculeo videntur. Sed de eorum duce considerandum accuratius est, an aculeū habeat.

¶ De genere bombycū, & teredinū, earūq; fœtibus. Cap. XLIII.

Bombyces sub saxis apud ipsam terram fœtificant, binis aut paulo pluribus cellulis, mellis etiam prauī cuiusdam inchoatio in his reperitur. Tereido nō absimilis crabronibus est, sed varia, & latitudine proxima apibus. cupediosa hęc est: & ad culinam, & pisces, & huiusmodi delicias singularis aduolat. fœtum sub terra ædit, vt vespar. multiplex huius quoque teredinarium est: & longe amplius quā vespar, atq; porrectius. Muneris vitæque ratio apum, vesparum, & reliquorum generis eiusdem, ad hunc modum est.

¶ Mores animantium differre, & māfuetudine, & feritate, de quę leonum generibus & natura, & lupi ceruarij. Cap. XLIII.

Aeterū in moribus animantiū (vt dictum iam est) percipi differētiās licet, præcipue quidē ad fortitudinem, & timiditatē. Sed ad māfuetudinem quoq; & feritatem etiā in ipso syluestriū genere. Leo enim quāuis in edendo ferocissimus sit, tamē pastus, & fame iam vacans, facilis mitisq; maiorē in modum est. nihil hic suspicatur, nullius suspiciosus est, festiuus, ludibūdus, beniuolus admodū suis cū socijs & familiaribus est. in venatu dū cernitur, nūquā fugit, aut metuit. sed etiā si venātiū multitudine cedere cogitur, sensim pedatimque discedit, crebro subsistēs, atq; respectās. nactus vero opaca, fuga, quā maxime potest veloci, se subtrahit, donec in aperta deueniat. tū rursus lētē incedit. sed si quādo locis nudis atq; patētibus cogitur fugā aperte arripere, currit cōtentus, nec salit, cursūq; eius cōtinēs, vt canū intēditur. cū tamē ipse infestatur, vbi iam propinquarit, insilit. Vera etiā illa de eo narrātur, ignē præcipue formidare, vt Homerus quoq; testatur, cum dicat: Ardentēsque faces quas, quīs sœuiat, horret: & percussorem agnoscere, atq; ex obseruato inuadere. Si quis etiā nō percusserit, sed infestet, hunc, si cæperit, non vnguibus lacerat, nec vlla iniuria afficit,

sed quatit solum: atque vbi ita perterritus, dimittit. Adeunt vrbes, & iniuriam hominibus inferunt, potissimum tempore suæ senectutis. tunc enim per corporis imbecillitatem, & dentium defectionem venari nequeunt. Viuere annos multos putantur. & quidem, qui captus est claudus, dentes complures fractos habebat. quo argumento quidam longam esse leonum ætatē existimarunt. haud enim hoc accidere, nisi longo tempore potuisse. Leonum duo sunt genera. quorum alterum breuius, crispiorēq; pilo, quod ignauius est. alterum lōgius, pilōq; probiore, quod generosius est. fugiunt interdum leones demissa inter crura cauda, vt canes. Iam visus est leo, qui, cum suem aggrediretur, vt setis horrentem aspexit, fugeret. Infirmus parte ilium est cōtra ictus: sed reliquo corpore multas patitur plagas, & capite validissimo est. Quęcūq; vel momorderit, vel vnguibus lacerarit, sanies pallēs admodum de his vlceribus effluit, etiam per fascias, atq; spongas: nec reprimi villo pacto potest. curantur eodem modo, quo morsus canini, vlcera. Thoes etiam quos lupos ceruarios diximus, hominem diligunt: & neq; offendunt, neq; metuunt valde. pugnant cum canibus & leonibus. quo fit ne eodem in loco sint ceruarij & leones. optimi ceruarij qui minores sunt. genera huius alij duo, alij tria statuunt. plura ijs esse non videntur. Sed vt piscium, auium, quadrupedum genera aliqua, ita ceruarij quoq; per tempora immutantur: & colorem diuersum hieme æstatēve trahunt: atq; æstate nudi, hieme hirti redduntur.

¶ De natura, specie, & partu bonasi.

Cap. XLV.

Bonasi gignitur in terra Pæonia, monte Messapo, qui Pæoniæ & Mediæ terræ collimitium est, & monapios à Pæonibus appellatur, magnitudine tauri: sed corpore quā bos latiore. breuior enim, & in latera auctior est. Tergus distentum eius locum septē accubantiū occupat. Cetera, forma bouis similis est, nisi quod ceruix iubata armorum tenuis, vt equi est: sed villo molliore, q̄ iuba equina, & compositiore. color pili totius corporis flauus, iuba proluxa, & ad oculos vsque demissa, & frequēs colore inter cinereum & rufum. nō qualis equorum, quos partos vocant, est: sed villo suprā squalidiore, subter lanario. nigri aut admodum rufi nulli sunt. vocem similem boui emittūt. cornua adunca in se flexa, & pugnæ inutilia gerunt, magnitudine palmari, aut paulo maiora, amplitudine non multo arctiore, quā vt singula semisextarium capiant, nigræque proba. antiæ ad oculos vsque demissæ, ita, vt in latus potius q̄ antē pendeant. caret superiore dentium ordine, vt bos, & reliqua cornigera omnia. crura hirsuta atque bisulca habet, caudam minorem quā pro sui corporis magnitudine, similem bubulæ. excitat puluerem, & fodit. tergore contra ictus præualido est. Carnem habet gustu suauem, quā ob rem in vsu venandi est. Cum per-

cussus est, fugit. nisi defatigatus nusquam consistit. repugnat calcitrās, 20
& proluuiem alui vel ad quatuor passus projiciens. quo præsidio facile utitur, & plerunque ita adurit, ut pili insectantium canum absumantur. sed tunc ea vis est in fimo, cum belua excitatur, & metuit. nam si quiescit, nihil vrere potest. talis natura & species huius animalis est. Tempore pariendi vniuersi in montibus enituntur. Sed priusquam 25
fœtum adant, excremento alui circiter eum locum in quo pariant, se quasi vallo circundant, & muniunt. largam enim quandam eius excrementi copiam hæc belua egerit.

De ingenio, & sagacitate elephanti.

Cap. XLVI.

Elephantus omnium ferarum mitissimus, & placidissimus est. quippe qui permulta officia, & erudiatur, & intelligat. quando etiam regem adorare condiscit. valet sensu, & reliqua sagacitate ingenij excellit. quam impleuerit coitu, eam rursus non tangit. Viuere elephantos mares alij annos ducentos, alij centum & viginti aiunt. fœminas etiā ferè totidē: sed florere ætate circa sexagesimū narrant. hiemis ac frigoris impatiens hoc animal esse dicitur. amat amnes, & quanquā non fluuiatile sit, tamen riparium dici potest. incedit etiam per aquam, & eatenus mergitur, quatenus eius promuscis superat. refat enim per eam, & spiritum accipit, & reddit, sed natare satis pondere sui corporis non potest. 10

Camelum matrem nunquam superuenire, deque prudentia equi regis Scytharum.

Cap. XLVII.

Amelī matres nunq̄ superueniūt suas. sed etiā si quis cogat, ipsi nō patiuntur. iam cum aliquando admissarius nō haberetur, curator pullum matri opertæ admisit. qui dum coiret, delapso operimēto agnouit matrem, & quamuis coitum absoluerit, memor tamē cōmissi sceleris paulopost camelarium illum morfu defixo interemit. Ferunt etiam regi Scytharum fuisse equam egregiam, ex qua mares generosi omnes gignerentur. quorum vnum, qui præstantior haberetur, cum ut ex matre procrearet, placeret, admissum omnino recusasse. opertam deinde latuisse matrem, ut imprudens superueniret. verū ubi à concubitu faciē matris detectā agnouerat, fugam properasse, atq; seipsum actum præcipitem interemisse. 10

De mansuetudine, amore, & celeritate delphinorū. Cap. XLVIII.

In marino etiam genere plurima de delphinis narratur indicia morum placidorum ac mitium. amores quoq; in pueros, & affectus libidinis, cum circa Tarentū, & Cariam, tum etiam locis alijs referūt. fertur etiam delphino apud Cariam capto

atque saucio ingentem reliquorum multitudinem conuenisse ad portum, immoratamque, donec piscator dimiserit eum quem cæperat. tum omnes simul recepto captiuo rediisse. paruos item delphinos magnus aliquis semper comitatur custodiæ causa. Iam conspectus est delphinorum grex, maiorum & minorum promiscuus, post quem, duo 10
quidam paulo post viderentur delphinulum defunctum labentem in imum subire, & in summa pelagi dorso euehere, quasi miserantes, ne ab aliqua belua deuoraretur. Quinetiam de velocitate huius animalis mira & incredibilia quædam accepimus. omnium enim velocissimum esse creditur animalium, tum aquatiliū, tum terrestriū. supersiliunt etiam malos nauigiorum maiorum. quod tunc potissimum euenit, cum aliquem insectantur piscem, quem deuorent. tunc enim si, quem imperunt, longius fugit, ad ima gurgitum persequuntur propter famis necessitatem. quod reditus longior sit, retinent sese, quasi spaciū cogitantes, cōuersique feruntur perinde ac sagitta pernice, 20
ut celeritate opportuna longo transmissio itinere ad locum spirandi deueniant. quo impetu sit, ut se eiāculentur in aërem, & supersilient malos nauigiorum, quæ forte affuerint. hoc idem vrinatores faciunt, cum se in profundum demiserunt. pro viribus enim conuersi enixius efferuntur, ut spirent. degunt coniugatim mares cum fœminis. Queritur, quam ob rem in terram erumpant. hoc enim interdum eos facere incerta de causa dicitur. 25

De his animalibus, quæ pro actionibus afficiuntur, moribusque immutantur.

Cap. XLIX.

Ed, ut quæque animalia pro suis affectibus agere, sic pro suis quoque actionibus affici immutarique moribus solent. partes etiam corporis nonnullæ sæpenumero ratione agendi immutantur, ut in auiū genere euenit. Gallinæ enim cum mares vicerint, cucuriunt, & exemplo marium tentant superuētū coire. crista etiā caudāq; erigitur, ita, ne facile præterea sit, an fœminæ sint cognoscere. nonnūq̄ etiam calcaria parua ijs enascuntur. iam vero & mares visi nonnulli sunt, qui cum forte fœmina interisset, ipsi officio matris fungerentur, in pullos ductando, fouendo, educando, ita, ne decætero vel cucurire vel coire appeterent. quin & iam inde à primo ortu naturæ ita nonnulli mares effœminati proueniunt, ut neq; cucuriant, neque per coitum agere velint, & venerem eorum qui tentent superuenire patiantur. Cuculus etiā immutatur colore, & vocē minus explanat, cū se abditurus est. quod facere exortu caniculæ solet. apparere autem incipit ab ineunte vere ad eius sideris ortum. Abditur & ea quam œnanthā quidam appellant, ac si vitifloram dixeris, exortu eiusdē sideris: occasu vero apparet. vitat enim interdum frigora aliās æstus, Nec non vpupa,

cum colore, tum vero specie immutatur: vt Aeschylus poëta satis carmine suo exposuit.

Quin fert sui spectantem & epopem mali,
Colore speciem multimodo pingens suam.
Saxicolam, & improbum arma gestantem alitem.

Adulti infantis forma hic sese refert.

Nam vere candicans vbi extitit nouo.

Aestate tum deinde vt recanduit seges,

Alas repente varias maculatas quatit.

Vagatur hic semper fastidiens locos.

Deserta quærit nemorum, & inuias plagas.

Complures etiam alia aues immutantur per tempora & colore, & voce: vt merula, quæ ex nigra redditur rufa, & vocem mittit diuersam. strepitat enim per hiemem, cum per æstatem tumultuans cantet. Mutat & turdus colorem. quippe qui collo æstate varius, hieme murino distinctus spectetur. voce tamen eadem est. Luscinia canere solet assidue diebus ac noctibus quindecim, cum sylua fronde incipit opacare. dein canit quidem: sed non assiduo. mox adulta, æstate vocem mittit diuersam: non insuper variam, aut celerem, modulatamque, sed simplicem. colore etiam immutatur. & quidem in terra Italia per id tempus alio nomine appellatur. apparet non diu. abdit enim sese & latet. Rubecula, & quæ rutililla appellantur, inuicem transcunt. estq; rubecula hi- berni temporis, rutililla æstiuæ. nec alio ferè inter se differunt, nisi pectoris colore, & caudæ. sic & ficedula, & atricapilla vicibus commutantur. fit enim ineunte autumno ficedula, ab autumno protinus atricapilla. nec inter eas discrimen aliquod, nisi coloris & vocis est. Auem autem esse eandem constat. quia dum immutaretur, hoc genus vtrunq; conspectum est, nondum absolute mutatum: nec alterutrum adhuc proprium vllum habens appellationis. Nec mirum si hæc ita voce aut colore mutantur, quando & palumbes hieme non gemit, nisi quod aliquando ex asperrima hieme placidum tempus successisset, gemuerit. quod apud peritos in admiratione habitum est. cæterum ineunte vere gemere incipit. Denique aues tunc maxime, plurimasque emittunt voces cum coeunt, Mos auium est, vt alia sese in puluere volutent, alia sese lauent, alia nec puluere neque balneo vtantur. Sūt pulueratrices, quæ non altiuolæ, sed terræ propinquæ, vt gallina, perdix, attagena, alauda, fasiana. Lotrices, nonnullæ rectungues, & quæ circa fluuios, aut paludes, aut mare versantur. Alia vtrunque tum lauare, tum puluerare solent: vt columbus, vt passer. Aduncarum pars maior neutrum facit. hæc ita se habent. Proprium nonnullis auium euenit crepitus alui: vt turturi. pars etiam nouissima alui earundem vehementer citatur, cum vocem reddunt.

De his animalibus, quæ castratione immutantur: quæve ruminant. Cap. L.

Mutantur vero animantium aliqua, forma & moribus, non modo per ætates & tempora: verum etiā castratione. castrantur autem ea quibus sunt testes. Sūt auibus testes intus lumbis hærentes, & quadrupedum ijs quæ oua pariunt. At verò ijs quæ animal generant, eademq; terrestria sunt, plurima quidem parte foris, sed nonnullis etiam intus, continentur. omnibus vero postrema aluo habentur. Castrantur gallinacei parte nouissima suæ alui, quæ, cum coeunt, cōcidit. hanc enim si duobus aut tribus ferramentis adusseris, capos facies. quod si perfectus est qui castratur, crista pallefcit, & cucurire desinit, neq; coitum venereum repetit. sed si adhuc pullus est, ne inchoari quidem ex his quicquid potest, cum accrescit. quod idē in homine quoq; accidere certum est. Nam si puer adhuc excidatur, neq; postgeniti pili innascuntur, neq; vox immutatur: sed suum seruat acumen. At si iam puber, postgeniti defluunt pili, præterquam pubis. hæc enim quauis minuatur, tamen manet. sed cōgeniti nō defluunt. nemo enim spado caluescit. Quadrupedum etiam exectorum vox omnium in fœminā immutatur. Sed cum cætera nisi nouella castrantur, intereant, aper vnus qua ætate castratur, non refert. omnia deniq; si dum crescunt, castrantur, maiora & elegatiora, quàm incastrata euadūt. sed si postea quæ adoleuerunt, & iā incremento constiterunt, castræ, nihil præterea accedere ad magnitudinem potest. Cerui, si cum per ætatem nondum cornua gerunt, castrantur, nō ædunt cornua: sed si cornigeri exciduntur, nō decidunt cornua, & magnitudine eadem seruātur. Vitulis tēpus castrandi anniculis est, alioquin minores deformioresq; euadunt. Modus castrandi hic est. Tractus deorsum testes, atq; obtentos, pressosque in imū scorti cultello adacto extrudunt. mox fibras sursum quoad maxime fieri potest, reprimunt: & plagam infarciunt capillamētis, vt sanies effluere possit. & si inflāmur, ignem adhibent scorto, & respergunt. Si bos à recenti castratu ineat, procreare potest. Apria etiā scropharum castratur, ne præterea coitum appetat, sed breui tēpore obefetur. Castratur autē cum biduo ieiunarit, suspensa pernis prioribus, recisa cute inter femina qua maribus testes maxime continentur. hac enim parte adhæret vuluis apria dicta. cuius exigua parte abscisa, consarcinant. Cameli etiam fœminæ castrantur, cum eis vt in prælio libet, ne cōcipiant vtero. nonnulli superioris Asiæ incolæ camelos vel ad tria milia possidēt. Currunt cameli celerius quæ equi Nissani, propter laxiorē sui gradus glomerationem, & castrata deniq; auctiora quàm incastrata euadunt. Animalia quibus ruminare in morē est, proficiunt, delectanturq; non mi-

ARIST. DE HIST. ANI. LIBIX.

nus in ruminando, quàm edendo. Ruminant quæ superiore dentium 40
ordine carent, ut boues, oues, capræ. ex feris nullum adhuc ruminare
constat, præterquam ea quæ aliquando cum hominibus exigunt, ut cer-
uus. hunc etenim ruminare planum est. Iacent potissimum cum rumi-
nant omnia, & hibernis præcipue mēsis solent ruminare. septem fe- 45
rè mensibus hoc faciunt, quæ intra tecta aluntur. gregales leuius mi-
nuscq; temporis ruminant, quoniam foris pascantur. Sūt etiam ex den-
tatis utrinque nonnulla, quæ ruminant: ut mures Pontici, & piscis, quæ
ab ea re ruminalem quidam appellarunt. Sunt item alui fluentioris ea
quibus longiora sunt crura. sed propēiora ad vomitum, quibus latius
pectus est. Id'que tum in quadrupedum genere, tum in auium, tum 50
etiam in hominum ita esse magna ex parte perpensum est.

NONI ET VLTIMI DE HISTORIA ANIMA- LIVM LIBRI FINIS.